2014

29 Ocak

“Kavl-i leyyin” ile Zaman Gazetesi

27 Ocak

Ne olacak; ne olmalı? Aksiyon Dergisi

27 Ocak

Yetti artık Ayten; lütfen! Zaman Gazetesi

26 Ocak

Zamanlama manidar! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

25 Ocak

Turfa müneccim! Zaman Gazetesi

22 Ocak

Ne medeniyet ama! Zaman Gazetesi

20 Ocak

Mevcut hükümetle 4. dönem? Aksiyon Dergisi

20 Ocak

Devletin çivisini kağşatmak Zaman Gazetesi

19 Ocak

Simitçi Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

18 Ocak

Ekran var ekran! Zaman Gazetesi

15 Ocak

Minarenin ucundaki tepsi Zaman Gazetesi

13 Ocak

Merkez sağ belirleyiciliğinin sonu mu? Aksiyon Dergisi

13 Ocak

Koyun, kurt, Ömer! Zaman Gazetesi

12 Ocak

Sen neymişsin be günlük? Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

11 Ocak

'Efendimiz'e arz-ı hâl Zaman Gazetesi

08 Ocak

Terbiye dairesinde zaruri bir açıklama Zaman Gazetesi

06 Ocak

Tırnak içinde "lider"! Aksiyon Dergisi

06 Ocak

Allahümm'ansur hükûmetenâ! Zaman Gazetesi

05 Ocak

Bir yandaşın gizli günlüğünden Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

04 Ocak

Gözaydınlığı Zaman Gazetesi

01 Ocak

Köy yanar, deli taranır Zaman Gazetesi

Köy yanar, deli taranır

Selden kütük kapma yarışına PKK'nın Kandil takımından Cemil Bayık'ın da katılması işin suyunu çıkardı; Bayık, bir sene kadar önce Paris'te işlenen ve tuhaftır, tetikçi ele geçirildikten sonra sessizliğe gömülen PKK'lıların katlinde cemaat parmağı olabileceğini söylüyor ve taşı gediğine şöyle koyuyor: "Evet, bunlar paralel devlet kuruyorlar!"

Yeni yılın ilk gününde olduğumuza göre Bayık'ın beyanını geçen yılın en iyi komedi gösterisi sayabiliriz, fakat bu bazı gerçekleri unutturmamalı. Herkes yolsuzluk şayialarının mahallî seçimleri nasıl etkileyeceği, üç büyük ili kimin kazanacağı ile ilgilenirken PKK'nın meşru platformdaki uzantısı BDP, daha şimdiden seçimin tek kazananı olmak yolunda akıllı adımlar atıyor. BDP'nin resmî sitesinde yayınlanan "Yerel seçimler bir çözüm seçimidir" başlıklı bildirideki şu cümleye dikkat çekmek istiyorum: "...bu seçimlerle birlikte Kürt halkı ve demokratik çözümün tarafı olan tüm güçler bir referandum yaşayacaktır."

BDP'yi övecek halim yok ama şu gerçeği teslim ederim: BDP organik bir parti; meclis grubu, çok etkili isimlerden oluşturuldu ve bu iddialı isimler mahallî seçimler için aday gösterildi. Seçimlere yaptıkları hazırlık, diğer partilerle kıyas edilmeyecek kadar etkili. Yukarıdaki cümle, güneydoğu illerinde kazanılacak belediyelerin anlamlı bir yoğunluk teşkil etmesi durumunda hemen ânında siyâsî, hatta uluslararası bir sonuç doğuracağını bodoslamadan ilân ediyor: Referandum!

Böyle bir referandum sonucunun ne mânâya geleceğini, kabinenin yeni bakanları tercüme ederlerse biz de öğreniriz belki; meselâ, bir kısmı kesinleşmiş yargı kararları için, "Yanlış yapmış olabiliriz ama yanlıştan dönmek erdemdir" sözleriyle bazı gönüllerde taht kuran ve bakan olur olmaz ilk iş, önceki bakan arkadaşının müsteşarını görevden alıp HSYK'ya çatan Adalet Bakanı bu tercümede bize yardımcı olabilir mi? Kezâ, "Hiçbir kurum yargıyı baskı altına alamaz. HSYK'nın üyeleri olsa bile." dedikten sonra, üyelerin bakandan habersiz çekirdek bile çitlememeleri gerektiğini ima ederek "HSYK için gereken yapılacaktır." diyen kıdemli bir bakandan da aynı himmet beklenir mi?

Görünen o ki hükûmetin şu günlerde "dürbünî nazar"la, yani basiretle uzağı görücü tahliller yapacak hali yok. Önceleri sadece Başbakan'ın şahsında hissedilen günü kurtarma gayretleri, son kabine değişikliğinden sonra bütün bakanları -mecbuur- kapsadı. Konuya en serin ve mesafeli durması beklenen Dışişleri bakanı bile, karınca kararınca "Büyücü avı"na katkı veren beyanatlar veriyor. Hükûmetten elektrik alan her kesim, bugünlerde sadakatini ibrâz yarışı içinde. Bundan ötürü Paris'teki cinayet hesabını bile cemaate kesmekte beis görmeyen Bayık bile, namusuna düşkün mahalle bekçisi rolünde cadı kovalıyor kendince; kimbilir nasıl keyifleniyordur şimdi Kandil'deki rezidansında?

Bu akıllara ziyan akıl tutulmasından, bu evlere şenlik cadı avından, basın ve siyaset dünyasının birbiriyle yaka-paça olmuş perişanlığından istifade ile Bayık ve koro arkadaşları nasıl bir sel kütüğü çekmeyi umuyor olabilirler sizce: İri bir referandum kütüğü olabilir mi?

"Yargıyı etkilemeye çalışmaktan vazgeçin, günü kurtarmak için darbecilerden bile medet ummayın, hayalhânenizde ne kadar şeytanlaştırma fantezisi varsa uygulamaya kalkışmayın" demiyorum; bilakis ne söylenirse söylensin herkes fıtratının hükmünü icrâ edecektir; tarihin huzurunda herkes tartıya çıkar neticede.

Babil kralı Belşassar (Baltazar diye bilinir), bir ziyafet esnasında salonun duvarına gövdesiz bir elin "Mene, tekel, ufarsin" kelimelerini yazdığını görür ve mânâsını öğrenmek için Danyal Peygamber'i çağırtır. Danyal Peygamber'in yorumu şöyledir: "Mene: Sayılı günleriniz sona erdi, Tekel: terazide tartıldınız ve eksik bulundunuz..."

Üçüncü kelimeye elim elvermiyor: Hafazanallah!

Gözaydınlığı

Önemli ve yetkili ağızlardan Balyoz ve Ergenekon hükümlü ve tutuklularının yeniden yargılanabileceği açıklamaları ne anlama geliyor? Birileri bu hamleyi "yeni paydaşlara ihtiyaç var" cümlesiyle açıkladı. Hükûmet çevrelerinden gelen sesler, bu ihtimâlin olabilirliği değil, nasıl uygulanacağı yolunda fikir jimnastiği mahiyetinde.

"Kendi ülkesinin milli ordusuna, milli istihbaratına, milli bankasına, milletin gönlünde yer edinen sivil iktidarına kumpas kuranların bu ülkenin hayrına bir iş yapmış olmayacağını çok iyi bilir" cümlesinin yayın tarihine bakalım; bu cümle baraj yıkan bir tesir uyandırdı ve 24 Aralık tarihini taşıyordu, yani 17 Aralık'tan tam bir hafta sonra.

Bu bir hafta zarfında önemli şeyler yaşanmış olmalı ki "yeni paydaşlara" ihtiyaç duyuldu. Olup bitenleri gayet iyi hatırlıyoruz: 17 Aralık sabahından itibaren, soruşturmacıları baskı altına almak için çok etkili bir taarruza geçildi; seri halde emniyet bürokratı yerinden alındı, Adlî Kolluk Yönetmeliği değiştirildi, ardından soruşturmayı yapanların paralel devlette çöreklenmiş bir çetenin elemanları olduğu ileri sürülerek misli görülmemiş bir karalama furyası başlatıldı.

Ne var ki her yanlış adım, bir başka yanlış ve garâbete yol açtı. Kontrol kaybedildi; bu esnada hâlâ dirâyetli biri çıkıp, "Çabaladıkça batıyor, gitgide yalnızlaşıyoruz; meşruiyetimiz aşındı" diye hatırlatmış olmalı ki, hiç gündemde yok iken, "Milli orduya kumpas" cümlesi telâffuz edildi ve "öyle demek istemedimdi" tavzihlerine rağmen bu tutum, resmi hükûmet siyaseti haline geldi.

Genelkurmay Başkanı da bunun üzerine Ergenekon ve Balyoz davaları hakkında, "TSK'yı hedef alacak şekilde suç delilleri üretildiği, davalarda görev yapan adli kolluk, savcı ve hakimlerin yargılamada savunmanın görüşlerini dikkate almadığı, suç delillerini manipüle ettiği" şikâyetiyle Ankara C. Savcılığı'na suç duyurusunda bulundu.

Bu önemli bir gelişme, çünkü Sayın Özel'e, Hükümet'e karşı anayasal çizgide vaziyet alışından ötürü kırgınlık duyan eski ve muvazzaf personeline karşı dik duruş pozisyonu verdi; öte yandan Hükûmet, Ergenekon ve Balyoz sanık ve hükümlülerine karşı gösterdiği müşfik ve anlayışlı tavırla merkez medya ve Ulusalcı muhitlerden "eh, yetmez ama şimdilik iyidir"

tarzında sempati görmeye başladı. Bir hamlede iki mühim paydaş kazanmak önemli bir siyaset başarısı ama…

Aması şu: 17 Aralık sarsıntısı kestirilemeyen bir rota değişikliğine yol açtı. 2011'de seçmenlerine, "Darbe sanık ve tutuklularını serbest bırakacağız" vaadinde bulunmuş olsaydı aynı tabloyla karşılaşır mıydık şüpheliyim; hattâ ve hattâ 17 Aralık hiç yaşanmasaydı bile bugünlerde böyle ilginç bir gelişmeye şahit olmazdık gibime geliyor.

Bundan böyle bitmiş veya yürümekte olan her dâvâ, Adalet Bakanı'nın, "Birtakım hukukla ilgili yanlışlıklar olabilir, dün oldu bugün oldu. Dün felana karşı oldu, bugün felana karşı, yarın bir başkasına karşı olabilir. Bizim yapmamız gereken, yanlış olan anayasa ve yasalara aykırı olan bir şey varsa onunla ilgili bir karşı duruşu hep beraber ortaya koymamız lazım." şeklindeki gerekçeleriyle yeniden ele alınabilir. Neticesi adliye cihazının lâçkalaşmasıdır.

Türk hukuk tarihinde yeni bir safha başlıyor böylece. Böyle tuhaf bir dibâcenin üstünde hiç bir hukuk yapısı ayakta duramaz.

Bu arada Ergenekon-Balyoz tutuklu ve hükümlülerine ve ailelerine şimdiden 'geçmiş olsun' diyor, samimiyetle gözaydınlığı veriyorum.

Bir yandaşın gizli günlüğünden

Sevgili günlük, canım benim; öyle günler yaşıyoruz ki duygularımı bütün çıplaklığıyla açabileceğim, içimi dökebileceğim kimse kalmadı. Sadece sana güvenebilirim; nitekim işte bu naçiz satırlarımı karaladıktan sonra bu defteri de kapatıp kasaya kilitleyeceğim.

Aslında bugünlerde evde kasa bulundurmak hiç de akıllıca bir hareket değil farkındayım ama benim kasa, ötekilerden değil. İçinde şimdiye kadar ödediğim elektrik, internet, telefon, havagazı faturaları, kredi kartı, emlâk ve taşıt vergisi makbuzlarını saklıyorum. Gören de sanki para, altın vesaire saklıyorum zanneder ama nerede?

Saçma gibi görünebilir fakat sevgili günlük, rahmetli dedem de sağlığında benim gibi yapmış ve "Dedeciğim niçin bu saçma sapan makbuzları saklayıp duruyorsun, at gitsin." dediğimde acı acı gülümseyerek, "Oğlum, sen henüz tecrübesizsin, devletle oyun olmaz. Bir bakarsın geçmişe yönelik borç, zimmet çıkarırlar; benden sana dede nasihati, sen de öyle yap." demişti. Şimdiye kadar lâzım olmadı, üstelik bütün kurumlarıyla şu an itibarıyla bizden yana gibi görünüyor ama bu işler hiç belli olmaz.

Sevgili günlük, şu satırlarıma samimiyetle inanmalısın ki birkaç aydan beri hiç tadımız kalmadı. Hep inanmadığım şeyler yazıyor fakat işin tuhafı bir süre sonra yazdıklarıma ben de inanmaya başlıyorum ama sadece ben değil, diğer yandaş arkadaşlar da aynı durumda; mecburuz günlük, anla artık.

Yazdıklarıma az önce şöyle bir göz attım, neredeyse bütün cephaneyi tüketmişim. Adamların ne paralel devletçiliğini bıraktık, ne de uluslararası şer çevreleriyle ortaklık ettiklerini, ne de devleti içeriden oyup ele geçirdiklerini... Neyse ki bazı tecrübeli abilerimiz eski defterleri ve kupürleri karıştırarak yeni malzemeler buluyorlar.

Sevgili defter, sen bilmiyorsun tabii; bu adamların hırsızlığı yok, yankesiciliği yok; bir abimiz akletmiş, heriflerin sabıka sicil kayıtlarını baştan sona taratmış. Yahu insan hiç değilse çocukluğunda hamamdan bir kalıp sabun, bakkaldan iki yumurta veya şekerciden bir baston çikolata olsun çalmaz mı? Yok, çalmamışlar. Canım defterim, bırak sabunu çikolatayı okulda kopya bile çekmemişler. Ne içki var ne sigara. Devlet malına zarar; kat'iyyen. Irza tasaddi, yankesicilik, evrakta sahtecilik, karapara aklama vesaire gibi kalantor suçları zaten hiç aramayacaksın.

Yukarıdan patron durmaksızın sıkıştırıyor, "Bulun bir şeyler, ipliklerini pazara çıkarın şunların; sokağa çıkamaz hale getirin." diye bastırıp duruyor, "Kolaysa al sen yaz" diyeceğim, diyemiyorum; viran olası hanede evlâd ü ıyâl var sevgili defter; babamızın tarlasına dönüp çiftçilik etmeye kalkışsak cihana madara oluruz.

Senin anlayacağın, bindik bir alâmete, gidiyoruz kıyamete azizim! Allah encâmımızı hayretsin. Bazılarının tamahkârlığı, görgüsüzlüğü, arsızlığı yüzünden aynaya bakacak yüzümüz kalmadı.

Yahu defter, bizim patron da bir tuhaf adam ha!.. Kardeşim, herif gözünü karartmış, çalmış çırpmış vesaire; ne demeye bunları arkalarsın be; bırak kanun ne diyorsa o olsun. Hırsızlığı, yolsuzluğu savunmak durumunda kalmak çok acı bir şey günlük. İnsanın içini çürütüyor içini. Bakma sen höt-zöt ettiğimize...

Vaktiyle ne güzeldi, kendimize göre bir arkadaş, yazar-çizer muhitimiz vardı. Bu işler başlayalı beri aradaki hukuk bıçak gibi kesildi. Ara sıra çarşıda pazarda, şurda burda karşılaştığımız oluyor, mecburen yol değiştirip görmemiş gibi yapıyorum. Yüz yüze geldiğimde ne söyleyeceğimi, yüzlerine nasıl bakacağımı kestiremiyorum çünkü.

Patronun durumu tam, "bir ok attım kebap oldu" hikâyesine döndü. Adam ne söylese, İbrikçibaşı Mehmet Efendi gibi tasdik etmek, desteklemek, hatta zayıf taraflarını yamamak için kırk dereden su getirene kadar alnımız çatlıyor.

Geçen gün patronun yakın çevresinden bir danışman telefon etti, diyor ki, "Bu adamların Paris'te suikasta kurban giden üç PKK'lının katlinden sorumlu olduğu yolunda bazı duyumlar aldık; siz de araştırın, konuyu besleyecek şeyler yazın." diye talimat veriyor aklınca. Kendi kendime "Yuh yani yuh be." dedim; aslında bu cümleyi o danışman arkadaşın yüzüne söylemek isterdim ama mümkün mü sevgili günlük! Zaten üç gün önce bizim gazetede suya

sabuna dokunmadan durumu idare etmeye çalışan birkaç zararsız, temiz niyetli arkadaşı içimiz kan ağlayarak kovmak zorunda kaldık; öyle üzüldüm ki anlatamam.

Biz de insan evladıyız günlük, biz de kalp taşıyoruz.

Bir onlara bakıyorum, bir de patronun danışman diye çevresinde tuttuğu, adam yerine koyduğu sözde yazar-çizer tayfasına bakıyorum; bir gariplik var bu işte günlük. Normal şartlarda bizim patron, değil bunlara bir şey danışmak, onlara doğru hapşırmaya bile tenezzül etmezdi; şimdi nerdeyse sır kâtibi gibi itibardalar. Birader iki sene önce adama demediğinizi bırakmadınız, aleyhinde bulundunuz, şimdi hangi yüzle... Yüz değil bunlardaki günlük, köseleden maske nerdeyse...

İnan ki yirmi gündür, hırsızlık iddialarını örtbas edip milletin dikkatini başka yönlere çekmek için yapmadığımız şaklabanlık kalmadı günlük. Ötesi yok, resmen utanıyorum yahu!

Karşı taraftaki arkadaşlara nasıl imreniyorum bilsen... Adamların yanında evet, dağ gibi hükûmet yok belki ama, haklı olmanın verdiği bir vakar var ki, işte ona sahip olamamak, hele hele böyle dar bir zamanda onların değil de hırsızları sahiplenen tarafta duruyor olmak kalbimi kanatıyor.

Ah şu çoluk çocuk olmasaydı ben yapacağımı bilirdim ama...

Bu iş böyle gitmez aziz günlük; patron kendince akıllı adam, hemen cayırtı koparıp dikkatleri başka yönlere çekmeye çabaladı, birazcık başardı da ne onun içi rahat, ne de bizim. Şakası yok; aksini savunuyoruz, hatta yürütülmekte olan mahkeme sürecini etkilemek için ne kadar numara varsa çekiyoruz ama güneş de balçıkla sıvanmıyor. Bazı arkadaşları fiskos ederken duydum, “Deliller buz gibi sâbit.” diyorlar. Hakimler patronun cayırtısından tırsıp bir şeyler yapmazlarsa iş yaş yani!

Eninde sonunda mukadder âkıbet gelecek günlük; bu saltanat bitecek, hissediyorum; gerçekleri daha fazla sislemek mümkün değil, tabiata aykırı.

Hayır, varsayalım ki bunların CIA mensubu, Mossad işbirlikçisi, şeytanın mesai arkadaşı, Vatikan’ın avukatı, PKK’lı kadınların katili, İsrail’in ajanı olduğuna –biz inanmasak da şahsen- herkesi inandırdık velâkin bu isbat açığa çıkan hırsızlıkların mahiyetini değiştirmez ki?

Âmiyâne tabirle yazıyorum sevgili günlük, bizim bu ayaklar ayak değil; gidişat gidişat değil. Moralim öyle bozuk ki, bundan sonra sana hangi tarihte ne yazabileceğimi bile kestiremez haldeyim.

Bak aklıma ne geldi şimdi: İki işçi gökdelende cam silme işinde çalışıyorlarmış; Dursun 50. katta, temel 20. katta cam siliyor. Derken 50. kattaki Dursun’un ayağı kayıyor başlıyor düşmeye. Tam 20. katın hizasından geçerken Temel bunu görüyor,

- N’aber Dursun, eyi misun?

Dursun ne cevap verse beğenirsin:

- Valla şimdilik işler fena değil Temelcuğum diyor, “Ama az sonra ne olacağını bilmeyrum!”

Bizim halimiz tam bu fıkrayı andırıyor günlük; şimdilik işler yolunda lakin...

Allahümm’ansur hükûmetenâ!

Bazı dostlar, beni yeteri kadar siyâsi olmamakla suçluyorlar; ben ise yeterinden fazla siyasî tavır takındığımı üzülerek fark ediyorum.

Cümlede çelişki yok, siyâsî kelimesine verilen anlam farklı. Bazı dostların imâsı şu: “Sana göre ne doğru görünüyorsa öyle yazıyorsun; Aa bu iyi bir şey değil. Bir tarafta ülkenin seçilmiş hükûmeti dururken ardı görünmeyen bir yapıyı desteklemek iyi değil. Akıllı ol, sen de ‘Kışkırtmalara fırsat vermeyelim’ de, sen de, ‘Başbakan’ımıza dünyalar tatlısıdır; yargının yaptığı iş değil, bu yaptığınız gazetecilik değil arkadaşlar’ diye yaz. ‘Paralel devlet olmaz, sivil vesayete karşıyım, siyaset emreder hukuk yapar’ de, ‘Liyakat çok önemli filan’ gibi şeyler söyle...”

Bir, üç, beş; geçenlerde bir okuyucu mektubunda, “Üç kuruşluk yolsuzluk için milletin milyarlarını çarçur etmeye utanmıyor musunuz?”, “Sizi yolsuzluğa ve hukuksuzluğa karşı çıkan safta mı görecektik; yazıklar olsun aboneliklerimize..” yollu bir azarla karşılaşınca mukavemetim çaya batırılmış bisküvit gibi dağıldı gitti.

Oturup düşündüm, zaten huzursuzum. Bir ara o kadar zihnî yoğunluğa kapılmış olmalıyım ki hanıma,

-Kaptan bey, zahmet olmazsa Yağcılar durağında inebilir miyim lütfen? diye seslendiğimi hatırlıyorum en son...

Derken minibüs hemen kıvrak bir manevrayla sağa yanaştı, otomatik kapı açıldı, indim. Aa, durakta birçok tanıdık simâ, “Oo hoş geldin; geciktin yahu, senin için bayağı üzülüyorduk.” diyorlar. Benden birkaç gün önce aynı durakta inmiş olan bazı tanıdıklar ise nedense yakınlık göstermek yerine utangaç ve suçlu bir edâyla önlerine bakıyorlar. Koluma giren biri kulağıma eğilip, “Bunlar birkaç gün önce sana ‘Başbakan’ın ölmesini diliyor’ diye bühtan edip ortalığı kışkırtan kişiler; aslında iyi insanlardır ama bu durakta inenlerin ilk günlerde böyle sert şeyler yazması âdettendir, hoş gör.” diye fısıldadı.

Derken büyükçe bir holdingi andıran bir binaya girdik. Ortam latif; her taraf pembeye boyalı, her duvarda büyük lider posterleri. Havaya hafiften “Beraber yürüdük biz bu yollarda” şarkısının enstrümantal nağmeleri yayılmakta. İçeri girer girmez inanmazsınız, tabiatım

değişti, mutlandım. Güçlü, haklı, kalabalık ve çok kararlı bir topluluğun parçası olduğumu hissedip rahatladım. Bu özgüvenle önceki yazılarıma şöyle bir baktım, içimi pişmanlık bastı. “Bunlar nasıl bir lâflar yahu, resmen ayıp etmişim” diye kendimi payladım. Oturmam için güzel ve yumuşak bir deri koltuk gösterdiler. Derken yan tarafa birkaç koltuk daha getirdiklerinde; “Bunlar kimin için?” diye sordum, “Doğruyu bulan ve cesaret gösterip gelen sadece sen değilsin, başkaları da sırada, onlar için bu hazırlık” dediler. “Kim ki bunlar?” dedim, “Basındaki sinyalleri doğru okuyabilseydin anlardın!” deyince fazla üstelemedim. Derken o esnada iyi giyimli bir görevli yanıma geldi, “Burada âdettir” dedi; üyelik kaydınızı yapmadan önce, yazdığınız gazetede özeleştiri yapan bir yazı yayınlamanız gerekiyor.” “İyi ama” dedim “Taraf değiştirmiş olmam yetmiyor mu?” “Oo” dedi görevli, “Senin gibi yazar çok bizde; önemli olan durakta inmeden önce ‘Aklınızı başınıza alın; bunların şakası yok, iki vakte kadar paralel yapıya müthiş operasyon geliyor, kaçılın’ yollu şeyler yazmalısınız ki, burada itibarınız olsun.” dedi.

Ben de oturup bu yazıyı kaleme aldım. İşte söylüyorum. Yaptığım her şey, yazdığım her satır yanlıştı. Kafama saksı düşmüştü. Kendimi ayıplıyorum. Pişmanım. Hatta hızımı alamıyor ve açıkça şöyle niyâz ediyorum:

-Allahümm’ansur hükûmetenâ, hükûmetel cumhuriyyeti ve rüesâi’l-izâm; âmin ve bihî nestâin!

Derken hanım uyandırdı, “Uyumuş kalmışsın ayol.” dedi: “Nerdeyse kerâhat girecek, kalk abdestini tazele!”

Tırnak içinde “lider”!

Önce övgü: Başbakan Erdoğan gerçekten lider kelimesinin içini doldurmaya hakkıyla lâyık bir siyasetçi. Yolsuzluk rezaletinin açığa düşmesinden sonra, Gezi olaylarında keşfettiği ve denediği ortamı germe siyasetini yine “başarıyla” uygulayarak kamuoyunu ikiye bölmeye muvaffak oldu: Bizden olanlar ve olmayanlar…

Bu bir liderlik başarısıdır ama tırnak içinde bir başarı. Evet, partisini hâlâ ayakta tutabiliyor; evet, basının çok büyük bir bölümünü yedeğine çekti; evet, yolsuzluk soruşturmasından artık neredeyse hiç bahsedilmez oldu; evet, ustaca bir hamleyle, bugüne kadar ülkenin başına gelmiş birçok fenalık ve talihsizlikleri Hizmet hareketinin üzerine yıkabildi.

Ülkenin en güçlü insanı, şu anda kendini ülkenin en mağduru gibi gösterebiliyor; hakkı yenilmiş, iftiraya uğramış, altı oyulmuş, aldatılmış fakat bundan ötürü pişman olup olmadığını hâlâ hissettirmeyen bir siyasetçi. Henüz elinde bilgi ve belge olmadığı halde, “Yakında açıklayacağız”, “Hepsini biliyoruz”, “İnlerine gireceğiz” gibi üstten alan sözlerle kendisini hâlâ güçlü ve duruma hâkim bir yönetici gibi gösterebiliyor.

Başbakan Erdoğan, bütün Türkiye ahalisini etkileyen bir illüzyon gösterisi yapıyor; en zayıf anında bile hedef değiştirip tansiyonu yükselterek kendisini ve partisini koruyabiliyor.

İşte yine "başardı". Türkiye'de bir nebze olsun fikir ve kanaat sahibi herkes, Başbakan'ın kutuplaştırma rüzgârının tesiri altına girdi. Düne kadar Erdoğan'a demediğini bırakmayan müzmin derecede Erdoğan düşmanları bugün, "Bir yanda anayasal kurallara göre seçilmiş meşru bir hükümet dururken, mahiyeti tam olarak bilinmeyen ve şeffaf bir yapı göstermeyen güçlerin yanında yer alamam" diye yazabiliyor.

Bu bir liderlik başarısıdır; tersinden olsa bile...

Bir an için gerilimden Başbakan'ın kârlı çıktığını ve Türkiye'yi dört yıl daha yönetmek için halktan yetki aldığını tasavvur ediniz; bu tartışılmaz gücün yönetimi altında Türkiye'nin daha demokratikleşeceğini bekleyebilir misiniz? Yargının bağımsızlığını ve tarafsızlığı koruyabileceğine inanır mısınız? Emniyet güçlerinin sadece ve sadece hukuk devletinin yanında tavır alabileceğine güvenebilir misiniz? Böyle bir Türkiye'de bir başka yolsuzluk iddiasının âdilâne soruşturabileceğine itimadınız kalır mı? Basın hürriyetinden söz edebilir misiniz böyle bir Türkiye'de?

Ve en acıklı soru:

Demokratik hukuk devletinin en vazgeçilmez unsurlarından biri olan sivil toplum kuruluşlarının artık Başbakan'ın etki alanı dışında ve Başbakan'a rağmen varlığını sürdürebileceğini bekler misiniz?

Başbakan Erdoğan, yukarıda altını çizdiğimiz liderlik vasıflarını da kullanarak rengi ve aidiyeti ne olursa olsun bütün sivil toplum kuruluşlarını, dernekleri, baskı gruplarını, sendikaları, meslek odalarını ve hatta kendi partisini bile âdeta rehin alıyor. Bir ay kadar önce –biraz da metazori- hükümeti destekleyen bir gazete ilanının altına imza koymaya davet edilen STK'lar, aslında Başbakan'a bir mânâda "biat" vererek varlık sebeplerini tartışılır duruma getirmişlerdi. Dördüncü kere seçim kazanmış bir Erdoğan'ın şimdikinden daha demokrat ve şefkatli bir yönetim göstereceğine güvenmek, Sahra Çölü'ne kar yağmasını ummak cinsinden bir safdilliktir.

Erdoğan gerçekten büyük bir lider; en zayıf anında hiç beklenmeyen bir şey yaparak 50-50 bandına sıkışmış kamuoyunun kendine meyyâl kısmını rehin alıyor; istikrar havucuna mukabil istikrarsızlık sopası göstererek merkez sağ seçmeninin çaresizliğinden yararlanıyor.

Bu, gözü kara bir politika; bir nevi "benden sonra tufan" uygulaması. Bu tahlilleri fazlaca cüretkâr ve uçuk bulanlar, Başbakan'ın on gün içinde yargı, HSYK ve bazı savcılar aleyhine söylediği şeyleri ağır ağır okumalı ve bu listenin altına, adli kollukla ilgili yönetmelik değişikliğini ve emniyetteki akıl almaz sürgünleri ilave etmelidir. Asıl cüretkârlık budur.

Ergenekon hükümlülerini, Balyoz sanıklarını, hatta Yargıtay'daki şike sanıklarını bile günü kurtarmak uğruna "Devr-i sâbık" yaratmakla ümitlendiren Sayın Başbakan, yolsuzluk soruşturmasını unutturmak adına şapkadan tavşan çıkarmaya çabalıyor.

İllüzyonun başarılı olup olmadığını göreceğiz.

Terbiye dairesinde zaruri bir açıklama

Bu köşe babamın malı değil; emanet. Şahsî konulara tahsis edilmemesi gerekir fakat ağır bir cinnet dönemi geçiriyoruz. Bu cümleden olmak üzere birkaç günden beri gazete ve TV kanallarında ismimi vererek hedef gösterenler artmaya başladı.

İlki, on gün öncesine kadar "Ağabey" diye hitâb ettiğimiz, zevahiri halîm bir insan. Kendince birtakım sebeblerle gazetesinden ayrılıp bir başka mecrâa gitti; en tabii hakkıdır, hatta ayrılırken kendi gazetesini eleştirmesi de tabiidir.

Ne var ki bu kişi, bir süre önce, "Köy yanar deli taranır" başlıklı yazımın son paragrafını diline dolayarak yeni gazetesindeki köşesinde beni, "Tayyip Erdoğan düşmanı" olmak, "Yahudi efsanelerinden ve intikamcılığından yola çıkan yorumlara" yer vermekle itham etti. Bu ithamı küçük bir kurnazlığa dayanıyor. Alıntıda mânâsını bilerek vermediğim "ufarsin" kelimesi "ülken, hükümranlığın bölündü" anlamına geliyor. Mezkûr kişi ise, paragrafın, iktibas etmediğim bölümünü okuyarak, "Başbakan'ın ölmesini temenni etti" mânâsını imâ etti ve alelacele suç duyurusunda bulundu. Aynı gazetenin bir başka yazarı, bu yorumu çok elverişli bulmuş olmalı ki, "Sana ne oldu hoca, nasıl böylesine vahşi, pervasız ve gözü dönmüş bir varlık haline geldin" diyerek konuya dahil oldu; mesleğini birileriyle polemik yaparak icrâ ettiği için hızını alamayıp birkaç kere daha ismen sataştı; son olarak "Çirkin akademisyen" tabirini seçerek, "Durmuyor, durduramıyoruz" kelimeleriyle yeniden birilerine hedef gösterdi. Son olarak müstear isim ve resimle yazan bir internet yazarı, yağmur duasına çıkar gibi ölüm duasına çıktığımı ileri sürdü.

Takdir edersiniz ki bu ibareler eleştiri sınırını aşıyor; hedef gösterme ve tahrik mânâsına geliyor.

Önceleri gülüp geçtim. Benimle polemiğe girişmek, gazete sütunlarından karşılıklı atışarak hem köşe doldurup hem patronajlarına hoş görünmek arzuları açıktı. Cevap bulamayınca terbiye sınırını zorlamaya başladılar.

Açık söylüyorum: Başbakan'ın ölümünü dilemiş olsaydım, bunu daha net kelimelerle ifade ederdim. "Vallahi" böyle bir muradım yok; kaldı ki, yanlışlarda ısrar olunursa siyasî iktidarın sona ereceğini söylemek en tabii hakkım, görevimdir. Yazılı tarihin veya esâtirin herhangi bir meseliyle bir tezi vurgulamak defalarca misli görülmüş bir uygulamadır. Dolayısıyla Tevrat

müfessiri veya İbranice uzmanı edâsıyla ortaya atlayıp, “Şunu demiş ama devamı da budur Sayın Başbakan’ım” yollu jurnallemeler ayıptır.

Okuyucularımdan özür diliyorum: Bu tavzihin gerekçesi, “Aa bakınız, defalarca itham ettik, cevap vermeyip sükût ikrardan gelir meselince suçu kabullendi” tarzında bir anlayışa yol açmamasıdır.

Yazdıklarım ortada. Doğru bulduğum icraatı destekledim; beğenmediğimi eleştirdim. Başbakan’a, hükûmete veya gazeteme karşı sadâkat borcum yok. Kalemim Başbakan’a veya bir başka ikbal mevkiine bağlı değildir. Son olaylar esnasında gazetemin tutumunu genel istikameti itibarıyla doğru bulduğum için ayrıca vicdanen müsterihim.

Allah ömür verirse, bu patırtı sakinleştiğinde bugün yazdıklarımdan yarın da utanç duymayacağıma inanıyorum. İyimserliğim, haklı ve mağdur cenahta durmaktan kaynaklanıyor. Beni hedef gösterenlerin de aynı muhasebeyi yapıp yapmayacakları kendi bilecekleri iştir.

Bu gazete ağzı bozuklar melcei değil; ben de terbiyemi mümkün-mertebe bozmamaya çalıştım; yine de sahibini tarif eden sıfatlarla beni hedef göstermeye çalışanlara misliyle mukabelede bulunmayı kendime yakıştırmıyorum. Terbiyeyi zaaf zannedip bu minvalde ısrar ederlerse kendilerini yargı önünde tezlerini isbata davet edeceğimi belirtmek isterim.

‘Efendimiz’e arz-ı hâl

Efendimiz; evvelâ sana ve âl-i ashâbına hicâb ile selâm ederiz.Yarın mübârek velâdetinizi bir kere daha idrake çalışacağız. Peşinen arzedelim; emânetiniz ve hâtıranıza lâyıkıyla riayet edememekten ötürü çok mahcûbuz.

Siz, “Ben Muhammed’im, ben Ahmed’im, ben Rahmet peygamberiyim” buyurmuştunuz; bugünki hâlimizi taşradan görenler hakkımızda, “Bunlar, o emânetin hâmili değiller, zirâ görünür alâmetleri tefrika olmuştur. Ağızlarında güzel sözler var fakat yaptıkları söylediklerini tekzîb ediyor, galiba bunlar başka bir ümmet olmasa gerektir” diye düşünseler yeridir.

Ey Fahr-i âlem; başta size nâzil olan Kitâb, âhiren sizin hayatınız, sünnetiniz, hadiselere yaklaşma ve müşkül halletme usûlünüz olmak üzere tarîkiniz üzerine bize gelen zihnî ve ahlâkî mirası temsilde zaaf ve gaflet içindeyiz. Bu kıymetli miras, aramızdaki ihtilâflarda hakem olamıyor. Sûreta aynı Kitab’a baş eğiyor fakat ahkâmını lisandan kalbe indiremiyoruz.

Siz dünya işleri için hiç kızmazdınız. Kendi şahsınız için asla öfkelenmez ve öç almazdınız. Biz -vâ esefâ- bizden farklı düşünen kardeşlerimiz aleyhinde intikam gazveleri tertîb ediyoruz Efendimiz; yüzümüz yerden kara…

Mübârek ağzınızdan kem söz sâdır olduğu vaki değildi. Affediciliğiniz lütûf eseri gibi görünmezdi, tabii idi ve düşmanlarını sadece affetmekle kalmaz, onlara şeref ve değer de verirdiniz. Biz, değil sevmediklerimize şerefli bir ric'at fırsat vererek kalplerini hayra ısındırmak, onların da bizim gibi Müslüman olduklarını bile hatırlamak istemiyoruz Ya Seyyidel-evvelîne vel âhirin.

Siz, hoşlanmadığınız bir şey hakkında susardınız. Biz ise değil sükût etmek tellâllar gibi âvâz ediyoruz; n'ola hâlimiz?

Hiç kimseyi yüzüne karşı ve arkasından kınamaz ve ayıplamaz, kimsenin kusurunu araştırmazdınız. Kimseye hakkında hayırlı olmayan sözü söylemezdiniz. Biz, kelimelerin ucunu sivriltip zehire batırarak birbirimizin kalbinde ölümcül rahneler açıyoruz Efendimiz.

Âdet üzere sarf edilen hiçbir kötü söz ağzınızdan duyulmamıştı; en sıkıntılı hallerinizde bile kabalaşmaz, bağırmazdınız. Ey Resûl-i Ekrem bizde bu hüsn-i ahlâktan eser kalmadı.

Sabahları evinden çıkarken, "İlâhî, doğru yoldan sapmaktan ve saptırılmaktan, kanmaktan ve kandırılmaktan, haksızlık etmekten ve haksızlığa uğramaktan, saygısızlık etmekten ve saygısızlık edilmekten sana sığınırım" derdiniz; bizde öyle inceliklerden eser kalmadı. "Selâm", aramızda bir selâmet melcei olmaktan çıktı. Zâhirde karıncanın hayat hakkını gözeten diğerkâmlığımız, en galîz bencilliklerimizin kılıfı oldu.

Biz şimdi aynı lisân üzre yekdiğerimizin helâkini dileyen bir zillet içindeyiz. Birleştirdiğini sandığımız "din dili", ihtilâfın lugâti oldu. Şaşkınlık ve perişânlıkla mâlulüz. Hakk'ı Hakk, bâtılı bâtıl bildirecek müştereklerimiz sarsılıyor; rûhuna kalbimizi koymayı unuttuğumuz secdelerin kıblegâhı, coğrafî bir istikametten ibaret kaldı.

Ey Şefî'ül müznibîn, ey biz günahkârların çare melcei; işte arz-ı hâl kağıdımız başından sonuna, onca zaman İslâm ümmeti olmak tecrübesinin yüzünü kızartan mürekkep lekeleriyle mülemmâ. Bu kâğıt ile "ümmetin olmak"lığı umacak bir yüzümüz yok lâkin bir ümit, bir recâ' kırıntısı ile arz ederiz ki, (mânâ ve kadrini) lâyıkıyla bilemesek de Şâkir kulunun deyişiyle "Kıble-i kalbimiz" yine de seninle beraberdir; gözümüz sendedir.

Bizi eteğine yapışıp kurtulanlardan olmak şerefinden mahrum etme. Yarın mahşer gününde bizleri görünce yüzün öte döndürme ey iki cihanın pâdişâhı. t.alkan@zaman.com.tr

Sen neymişsin be günlük?

Sevgili günlük, son bir haftada hükûmetiyle, basınıyla, yazarıyla, politikacısıyla ülkenin suyu çıktı desem yeridir. Hangisinden başlayalım?Hafta ortasıydı galiba; İzmir'de yolsuzluk yapıldığına dair bir haberle uyandık.

Hemen saate bakıp bir kenara not ettim. İkindi'ye kalmadı, araştırmada görev alan polislerin görevden el çektirildiği haberi düşüverdi. Yeniden saate baktım ve "Hmm, gelişme var, ikinci dalgaya göre daha çabuk davrandılar bu defa" diye gülümsedim.

Zavallı emniyetçiler; görevlerini yapsalar bir türlü, yapmayıp kulak üstü yatsalar bir türlü.

Niçin diyeceksin, izah edeyim sevgili günlüğüm.

Meselâ geçen yılın nisan ayında bizim eve sabaha karşı hırsız girdi (Bu arada, haklarında henüz kesinleşmiş mahkeme kararı bulunmadığı için hırsızlara gerçekten hırsız deyip dememem gerektiği hakkında tereddüd ediyorum. En iyisi "hırsız zanlısı birtakım kişiler" demek galiba!)

Evet, hırsızlık zanlısı arkadaş girmiş balkon kapısından ve telefonumla araba anahtarını alıp sıvışmış. Sabaha karşı uyandım, evin içinde yeller esiyor, aa, balkon kapısı açık; askılıkta ne kadar elbise, pardesü, ceket varsa cepleri tersyüz edilip mutfağın ortasına yığılmış.

Başıma geleceği bildiğim için ilçe emniyetini arayıp hiç rahatsız etmeyim dedim lakin öğleden sonra araba anahtarının yenisini yaptırmak için servisine başvurup hayli okkalı bir fiyatla karşı karşıya kalınca, kaskodan istifade etmek için zabıta tutanağı gerektiğini söylediler.

Uzatmayayım; telefon ettik, görevli arkadaşlar geldi, keşif yaptılar, "Hırsızlık zanlısı birtakım yurttaşın" balkondan girdiğini söylediler, eh, o kadarını biliyorduk zaten günlükçüğüm. "Geçmiş olsun, gelişme olursa biz size haber veririz; siz bu arada kapıya pencereye sahip çıkın" deyip gittiler. Tutanak için ertesi gün emniyete gitmem gerekiyordu vesaire...

O gün bugündür ses seda yok günlük; beklemiyorum da zaten. Herhalde önemli bir şahsın evine "hırsız zanlısı" girse 9 aydan beri birşeyler olurdu ama bir gelişme olmadı.

Polisi bu hadisede görevini yapıp, hırsız zanlısını bulamadığı için eleştirdiğimi sanıyorsan yanılıyorsun sevgili günlük. N'aapsın emniyetçiler, görevlerini yaptıklarında bile yukarılardan gelen yıldırım emirle haşlanmaktan, sürgüne uğramaktan, sanki yaramaz çocukların tek ayak üstüne bekletildiği ceza yeriymiş gibi polis okullarına tayin edilmekten kurtulamıyorlar.

N'aapsın sevgili günlük bu polisler; görevlerini yapsınlar mı, yapmasınlar mı, artık bir karar verelim değil mi ama?

Bu arada başkaca komik şeyler de oldu sevgili günlük. Yine geçen hafta müzevirliği ile şöhret bulmuş bir internet sitesinde dikkat çekici bir başlık gördüm, şöyle diyordu: "Başbakan'ın danışmanları gazetecileri arayıp diyor ki, Paris cinayetlerini cemaat yaptı!" Altında da "Bunu hangi cemaat yazarı söyledi?" diye kışkırtıcı bir başlık!

Bu satırları hatırlıyor musun günlük? Hatırlamazsın. Biraz daha okuyunca hatırlayacaksın ama. Geçen hafta bu sayfalarda, seninle paylaştığım yazıdan alıntılar... Hem de uzun uzun!

Yok çarpıcı iddialarda bulunmuşumuz da, yok Cemaat-hükümet gerilimini yorumlamışımız da, yok danışmanları eleştirmişiz de...

Yav günlük, ne cevherler varmış sende; vay vay vay!

Meşhur oldun günlük, haberin yok. Keskin gazeteci geçinen müzevir siteciler durumdan vazife çıkararak patlatmışlar bombayı. Nasıl olsa bu gibi internet sitelerinde yazarların yazılarından alıntı yapmak bedava. Otur masa başında, kes-yapıştırla haber üret, ay sonu al maaşını arslanlar gibi...

Bir yandan gülüyor, öte yandan acıyorum müzevir siteci arkadaşlara. Sadece seninle bölüştüğüm, sana emanet ettiğim sırlarımı bir Şerlok Holms hafiyesinin külyutmaz nazarlarıyla açığa çıkarıp barut gibi gazetecilik yapmışlar.

Hele hele yazarlara kendi kafalarına göre puan verip "Cık cık cık; kaybetti" veya "Aferin be, kazandı" diye bol keseden puan veren sitelerin halini bir bilsen, acırsın...

N'aapsınlar günlük; ekmek

parası...

Her neyse...

Sevgili günlükçüğüm, bilirsin yufka yürekliyimdir, üzerime vazife olmasa bile birilerine iyilik etmekten geri duramam. Düşündüm, taşındım, dedim ki, şu arkadaşlara bir kolaylık göstereyim.

Bu sütunları her hafta okuyanların bile çoğu bilmez, belki adını bile duymamıştır ama geçen sene itibarıyla bu köşede yayımladığım yazılardan (pardon şook şook şook haberlerden) seçmeler ihtiva eden bir kitap yayımladım.

Ne o, hemen kaşların çatıldı; ne yaptık günlük?

Ha, anladım, "Reklama girer" diyorsun, "Kötü yazar, bilmezliğe getirip kendi kitabının reklamını yapar" diyorsun, "Sana yakışmaz üstad" diyorsun...

Reklâm sayılmaz ki bu günlük; bir nevi tanıtım faaliyeti, say ki halkla ilişkiler çalışması; üstelik müzevir sitelerde ekmek parası derdindeki zehir hafiyelere fevkalade yardımı dokunacak esaslı bir kaynak...

Adı "Neşeli Kitap"

Özelliği ise ele alınan konuların, geçen haftaki "Bir yandaşın gizli günlüğünden" yazısında olduğu gibi tamamen hayâlî, Frenkçe tabirle "Fictive", yeni Türkçeyle "kurgu eseri" yazılar olması ama okunduğunda sanki "ortam dinlemesi" zabıtlarından alınmış gibi bir hava aksettiriyor.

Muhtevası hayli politik sayılır. Eğlenceli, memleket gündemini ve başlıca aktörlerini hafiften çimdikleyen ve dikkat et günlük, tamamen hayâlî yazılar.

Bu kitabı, dedikoducu ve masabaşı habercisi internet sitelerinin çaresiz editörlerine bir başucu kitabı olarak tavsiye ediyorum. Söz, para-pul istemem; yazıların kaynağını vermek namuskârlığını göstersinler kâfidir!

Ama öyle "paat, güüm, zoonk, fılaşşş" diyerek okuyucuyu yanıltmak, "Cemaat yazarından önemli açıklamalar" diye komik duruma düşmek yok. Edebinizle, adam gibi iktibas edecekseniz kitap orada (Kapı Yayınları). Aslında kitaptan birer tane bu çaresiz editörlere imzalayıp hediye etmek isterdim ama mevcudu bende de kalmadı ne yazık ki, fakat aranırsa bulunabilir kanaatindeyim. Okur eğlenirseniz bu arada, kültürel gelişiminize katkıda bulunması da cabadan!

Yaa, işte böyle günlük. Güyâ aramızda kalacaktı, seninle benden başka kimse okumayacaktı bu satırları. Şöhretin bedeli ağır azizim.

Koyun, kurt, Ömer!

"Kaçınılmaz hata", yargı kararına geçti. Öyleyse en azından bir hata var demektir. Nedir o hata? Devletin meşrû silahlı güçleri tarafından, üç-dört saat düşünüp taşındıktan sonra 34 sivil vatandaşın öldürülmesi!

Kararda operasyonun başından nihayetine kadar askeri mantığın nasıl işlediğini, hangi safhalardan geçildiğini, nerelerde tereddüd edildiğini okuyabiliyoruz; görmediğimiz tek şey sivil mantığın bu operasyonun neresinde olduğu...

Askeri mahkeme ancak asker kişilerin eylemlerini konu edebilir, bu doğru. Öyleyse, "Ölenler sivil, öldürenler hata ile olsa bile asker; bu davânın askeri mahkemede ne işi var?" diye sormamız gerekmez mi?

Gerekmez.

O yol kapanmış ama çoktan. Kısa hikâyesi şöyle: Önce TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu araştırıyor hadiseyi ve raporunda kasıt olmadığını karara bağlıyor ve yargıya havale ediyor. Diyarbakır C. Başsavcılığı, kendine gönderilen dosyaya hakkında Haziran 2013'te görevsizlik kararı verip dosyayı askeri yargıya gönderiyor.

İşte o meşhur "Kaçınılmaz hata" kararı askeri mahkemeye ait. Kararın Askeri Yargıtay'da temyizi mümkün ama, iç hukuk yolu fiilen tüketilmiş gibi görünüyor.

Ee, sivilin kabahati yok, askerin kabahati yok, yürütmenin kabahati yok. "Kabahat ölende" diyecekler, ayıp olur diye söylemiyorlar herhalde.

Roboski, milli hudutların dışında. Hudut ötesi askeri harekâtların karar mekanizması farklı; nitekim mahkeme, nihai kararın Genelkurmay başkanı tarafından verildiğini belirterek askeri yargının kapsam sınırında duraklıyor. Bu karar asker kişileri ilgilendiriyor ve zaten sanık listesinden böyle olduğunu anlıyoruz: Bir kurmay albay, iki tuğ, bir kor, bir de tümgeneral. Askeri mantık, olayın kendisiyle ilgili kısmına bakıyor.

Eleştiriler, askeri yargı mantığıyla ilgili değil: Böyle önemli bir karar, siyasi otoriteden bağımsız ve habersiz icra edilemeyeceğine göre 34 kişinin ölümünden "Kaçınılmaz hata" ile de olsa sorumlu tutulacak bir mercî daha olması lâzım değil midir?

O mercî siyâsî kişilerdir, yürütmedir, hükûmettir. Askeri yargının "oldu bir hata; gitmeyelim üstüne" tarzındaki kararı hükûmeti kapsamıyor ve kapsayamaz, o suali askerî olmayan yargı soracak. Askeri olmayan yargı çoktaan ellerini yıkayıp kurulamış bile.

Bana göre "Kaçınılmaz hata" bizatihi budur; siviliyle askeriyle Roboski dramında yargının tutumu hatalı; üstelik öyle sıradan kaçınılmaz filan değil, bal gibi kaçınılabilir bir hata!

34 kaçakçının öldürülmesini kaçınılmaz hataya bağlamak, emri icra eden askeri personeli kurtarabilir de operasyonun siyasi sorumluluğu hâlâ ortada. En azından, "Kenar-ı Dicle'de bir kurt kapsa koyunu/ Gelir de adl-i İlâhi Ömer'den sorar onu!" mısrâlarıyla İslâmi edebiyata giren efsâne böyle gerektirir; öyle zannediyorum ki şiirdeki hadiseye bizim mahkemeler bakmış olsaydı, "Kurdun hatâsı yok, koyunun da hatâsı yok; Ömer hepten hatasız; bu olsa olsa kaçınılmaz bir hatadır" deyip dosyayı dürüp büker ve Kenar-ı Dicle'ye atardı.

Hangi mahkeme neye hükmederse hükmetsin; mazlumların ve mâsumların âhını külleyip ind-i İlâhi'de kimse ortadan kaldıramaz ve bu iş "Yolsuzluk iddiaları Beytülmâl'i ilgilendirmiyor; öyle olsaydı çok fena yapardık" tarzındaki laga-lugalarla kamuoyunu kandırmaya benzemez. Kul hakkıdır; ateşte yanmaz, suya batmaz.

Ben kaçınılmaz hata kavramıyla gönlünü ferahlatanların yerinde olsam, bu hesâbı, öteki dünyaya bırakmazdım!

Merkez sağ belirleyiciliğinin sonu mu?

Müzikte kullanılan bir tabir var: Emprovizasyon. Bir müzik aletini, herhangi bir besteye veya teorik kalıba uymaksızın, içten geldiği gibi çalmak anlamına geliyor. Türkçesi "Doğaçlama". Klasik müziğimizdeki "Taksim" kavramına hayli yakın bir mânâ.

17 Aralık sabahından itibaren yaşanan gelişmeler sonrası Başbakan Erdoğan'ın giriştiği karşı hamleler bana bu tâbiri hatırlattı. Bu hissimi şöyle tarif edebilirim: 16 Aralık günü bir siyasi yorumcu çıkıp "15 güne kalmaz, Başbakan Ergenekon, Balyoz, KCK, hatta şike ve emsâli davaların yeniden görüşülmesi siyasetini izleyecek" deseydi onun akıl sağlığından şüphe ederdik. Kaldı ki o 15 gün zarfında Başbakan sadece bu şaşırtıcı gelişmeyi doğrulamakla

kalmadı, Türkiye'nin gündemini "Paralel devlet" iddialarına kilitledi. Oysa çoğumuz, o günler itibariyle gündemin en sıcak konusunu dershanelerin dönüştürülmesi olarak biliyorduk.

Gündem hızla değişti, değiştirildi. Gündemi belirlemekle haklı olarak övünen Başbakan, bu defa mâruz kaldığı bir gündem maddesiyle karşılaşınca sinirlendi ve "Emprovizasyon"u andırır tepkiler sergilemeye başladı. Bu tabiri kullanıyorum çünkü sözün gelişi Danıştay ve Yargıtay'ın yapısını değiştirmek, HSYK üyelerinin kompozisyonunu yeniden kurmak için anayasa değişikliğini göze almakla hükûmet, 11 yıllık başarılı demokrasi mücadelesiyle kazandığı olumlu puanları, hiç de müdebbirâne olmayan bir hamleyle gözden çıkarıverdi. Bunlar önceden tasarlanmış, belirli bir hukuki teoriye uygun olarak müşavereyle belirlenmiş adımlar değildi; hemen ardında telâşın, asabiyetin ve ürküntünün izlerini görmek mümkündü.

Açıkçası üzüldüm. İster uluslararası bir fitne ocağı tarafından uyandırılmış olsun, isterse tamamen tabii bir saikle gündeme gelsin, 17 Aralık günü öğrendiğimiz boyutlarıyla yolsuzluk sıkıntısı, Başbakan Erdoğan gibi tecrübeli bir liderin yönetemeyeceği boyutlarda değildi bana göre. Hukukun üstünlüğünden ve hukuk devletinden yana bir tutum, yolsuzluk iddialarının hasarını telafi edebilirdi; hiç alâkası yok iken o asabiyetle güçler ayrılığı hakkında garip teoriler ortaya atmanın, genel af anlamına gelebilecek bir gözükaralıkla darbe zanlılarından yana tavır almanın bana göre hâlâ izah edilebilir yanı yok. Bazı hükümet taraftarı sözcülere göre devletin yargı fonksiyonunu ıslah etmek için evrensel hukuktan, hukuk üstünlüğü teorisinden güç almasına bile gerek yok; o sözcünün meâlen şöyle söylediğini bizzat duydum: "Siyasi irade emreder, yargı ona göre kendini şekillendirir!"

Doğrusu bu kadar savrulma fazla. Doğaçlamanın bile, bütün serbestisine rağmen asgari kuralları vardır. Başbakan'ın tutumu ise devlet umûrunu yönetmek sorumluluğu taşıyan tecrübeli bir devlet adamının yapması gerekenlerden çok farklı: O, çok yakın bir tehdid algılıyor ve tehdidi ortadan kaldırmak için tarafsız gözlemcilere pek de mantıklı gelmeyen tedbirler almaya uğraşıyor. Herhâlde ileride tarihçiler bu dönemi, "kontrolsüzlüğün sevk ettiği telâşla atılan bir dizi yanlış adım" şeklinde kaydedecektir.

Bu telâşlı ve yanlış tedbirlerle Türkiye'de merkez sağ seçmenin orta vadede, siyaseti belirleyici özelliğini kaybedeceğini zannediyorum. Büyük bir medya desteği ve kitle organizasyonlarıyla merkez sağ seçmeninin kanaatleri şu an itibariyle ağır bir baskı altında tutuluyor. Önümüzdeki iki seçimde anlamlı miktarda azalsa bile merkez sağ seçmeni –alternatifsizlikten ötürü- yine AK Parti'ye yönelirse bu şaşırtıcı olmaz; ne var ki pek garip ve hikmetinden sual edilemez otoriter bir hukuk anlayışını savunan bir hükümeti desteklemek, merkez sağın meşruiyetini ve siyaseti belirlemedeki üstünlüğünü zedeleyecektir.

Bir sonraki safha büyük ihtimalle koalisyonlar dönemine dönüş olabilir. Merkez sağdan yeni bir AK Parti çıkması için şu anda bir işaret görünmüyor. 2002 baharında AK Parti'yi güçlendiren ve meşrulaştıran bütün dinamikler, bugün aynı partinin aleyhinde. AK Parti artık

meşruiyetini haklı ve doğru bir yerde durmaktan, milletin hukukunu savunmaktan, topluma ümitvar bir gelecek vaat etmekten almıyor; bilakis yükseldiği yerde tutunabilmek için telâş ve asabiyet içinde, âdeta aklına gelen her çareyi uygulamaya kalkışıyor.

Sadece kendisini değil, kendi elleriyle açtığı merkez sağın Türkiye'de siyaseti belirleme üstünlüğünü de cömertçe savuruyor.

Minarenin ucundaki tepsi

Efsâne bu ya; Kristof Kolomb Amerika'yı keşfedip İspanya'ya dönünce bazıları, "hıh" demişler. "Batıya doğru çalakürek kim gözünü karartıp gitse bulurdu bir şeyler..." Kolomb da mukabeleten, "Siz yumurtayı dik durdurabilir misiniz bakalım, önce onu görelim" demiş güyâ. Kim uğraştıysa başaramamış. Kolomb da yumurtanın dibini hızla masaya vurup kırarak problemi çözmüş ve "Gördünüz mü?" demiş.

Apar-topar, alelacele HSYK'nın işleyişini değiştiren teklif de bir yerde yumurtayı dik durdurma başarısıdır. Şu dakika itibarıyla HSYK'nın kanunla değil de Anayasa maddesini değiştirerek yeniden düzenlenmesi pazarlıkları sürmekteydi. Neticeyi bilmiyorum, merak da etmiyorum. An itibarıyla Başbakan yumurtayı dik durdurmayı başardı. Dibi kırılıp içi akmış olsa da yumurta yumurtadır, HSYK da HSYK. Anayasa değişikliği yolunun ucundaki havuç ise, Meclis'te grubu bulunan bütün partilere HSYK'dan kontenjan verilme vaadi!

HSYK ikiye bölünüp Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu üyelikleri partilerin uygun göreceği adaylarca doldurulduktan sonra hukuk sistemimiz düzelecek; hâkimler ve savcılar birden bire sanki rûz-ı mahşerde imişler gibi titreyip "emrolundukları gibi dosdoğru" olacaklar ve biz böylece o çok özleyip durduğumuz bağımsız ve tarafsız bir yargı cihazına kavuşmuş olacağız!

Bu durum bana vaktiyle annemden dinlediğim çok hoş bir fıkrayı hatırlattı; eğer münasebetsiz bulmazsanız size de nakletmek isterim...

Efendim, adamın biri –darısı düşman başına- gece yatağa kaçırmış, "Eyvaah, ben şimdi bunu hanıma nasıl izah edeceğim!" diye sıkıntıyla hayli debelendikten sonra "buldum" diyerek telaşla uyandırmış karısını. "Hanım hanım" demiş, "Rüyamda korkunç bir canavar beni kovalıyordu; elinden zor kurtulup kaçmaya başladım, baktım yine arkamdan geliyor... Derken önüme bir cami çıktı..."

Hanımı heyecanla atılmış, "Dal içeri, aman canını kurtar."

-Dalacağım ama abdestim yok, ne yapayım? Hanımı kızmış, "Ayol böyle bir vaziyette abdeste bakılır mı; canını kurtar be herif!"

- Peki öyleyse, girdim içeri, o da peşimden. Can havliyle minareye çıktım, canavar da ardımdan. Şerefeye kadar çıktım. Alçak canavar da ardımda. Ne yapacağım; bu defa

minarenin külahına tırmanayım dedim, baktım ki külahın en sivri yerinde bir tepsi duruyor; düştü düşecek. Çaresiz tepsiye çıktım ama ayakta zor duruyorum ha!

-Aman düşmeyesin bey, zaten daracık tepsi!

-Vallahi öyle, neyse canavar yine peşimde, tepsinin içinde dört dönmeye başladık. O kovalıyor ben kaçıyorum... Bir ara tam tutacak gibi oldu; inanmazsın pençelerini tam baldırıma geçiriyordu ki..."

-Vay başıma gelenler demiş karısı heyecanla, "Yakaladı mı yoksa seni?"

-Pek hatırlamıyorum orasını demiş adam, "O esnada korkudan altıma kaçırmışım biraz..."

Kadın derin bir ooh çektikten sonra sevinçle, "Amaan üzüldüğün şeye bak kocacığım" demiş, "Canavar seni tutmadı ya önemli değil; ben yarın yatağı yorganı bir güzel yıkarım; sana bir şey olmasın da."

Konuyla ilgisi var mı yok mu bilmem; benim bildiğim şey, şöyle tepeden tırnağa, pırıl pırıl, demokratik, insana saygılı, hürriyetlerden yana, yasakçılığı yasaklayan, toplumla devletin ilişkilerini araya bol miktarda "şerik" koyarak ılımanlaştıran gıcır gıcır bir anayasa yapmayı beceremeyen partilerimizin, dara düşünce "deterjan kalmadı, salça verelim" kabilinden bir anayasa değişikliğinde uzlaşmasının topluma karşı biraz nezaketsizlik sayılacağı şeklindedir.

Ha, bu arada tutarlı davranarak pazarlığa bile girmeyen MHP'yi tebrik etmeliyim.

Ekran var ekran!

Paradoksu bir cümlede özetlemek mümkün: Siyasî maslahattan yana tavır takınmak veya gerçeğin yanıbaşında durmak.

Bugün olup bitenlerden biraz haberdar herkesin tâbi olduğu, kendince çözmek zorunda kaldığı bir paradoks bu. Siyasî maslahattan yana tavır almak güvenilir bir liman. 'Ekser'ün-nâs', maslahat kelimesinin üçüncü mânâsını önemser: 'Barış, dirlik, düzenlik [kelime 'sulh' kökünden geliyor]'; maslahat-ı âmme, 'kamu yararı'dır. Bugün pek çok firâset sahibi insana ihtilâfın içini bir kenara bırakıp, "İstikrar bozulmasın diye hükûmetin yanında durmak evlâdır" dedirten bu histir. Gerçeğin yanında durmak sevimsiz, netâmeli, tehlikeli, üstelik çokluğun ayıpladığı bir vaziyet alıştır. Dürüst olalım, evlatlarımıza bunu öğütlemeyiz, kahramanları alkışlamak ama kahramanlığa kalkışmamak gibi bir ortak an'anemiz var. Bir yanda "Hakk'ın hatırı âlidir, hiçbir hatıra fedâ edilmez" deriz, yetinmez, Hadis'in Arapça ibâresini hüsn-i hatt ile yazdırıp (El Hakku ya'lu velâ yû'lâ aleyh) duvarımıza asarız, öte yanda, "Bana dokunmayan yılan" deriz, "İşin yoksa şahid ol, paran çoksa kefil ol" deriz, "Doğru söyleyeni dokuz köyden" deriz... Hakk'ın taraftarı olmak Müslümanlığa mahsus bir özellik değil ki sadece; Allah huzurunda insanın varoluşunu onurla dik tutan bir meziyet. Ahlâkî bir mesele; insanın sual olunacağı en çetin, en çetrefil, en müşkül mesele.

Hâşâ, ben herkesten ahlâklıyım, dürüstüm mânâsında değil, hâşâ! Yanlış, hatalı olabilir, çoklarının hoşuna gitmeyebilir fakat kanaatimi dik tutan siyasî maslahat değil, ahlâkî bir vaziyet alıştır. Maslahat için endişelenenleri anlıyorum, görüyorum ve onlarla beraber değilim; ben doğru zannettiğim bir şey üzre duruyorum. "Ekser'ün-nâs"a karşı azlık taraftayım. Azlık-çokluk diye bakmıyorum hadiseye; kendi fikrimde ve içtihadımdaki isabeti düzgün tutmaya çalışıyorum; yani, öldükten sonra sual olunacağım şey hakkında titizlenmem gerektiğini düşünüyorum.

Kanaat izhar eden, sorumluluğunu da küfe gibi sırtında taşır; eyvallah!

Bir yağmur indi ve üzerinde az bir toprak bulunan kaya misâlindeki gibi ayrışıverdik. Yolsuzluğun fısıltısı bile kanaatleri hızla parçaladı; herkesi kendi tabiatına doğru gerilemeye zorladı. İrili ufaklı her kanaat sahibinin yazıp söyledikleri amel defterine yazılıyor.

Amel defteri deyince hoş bir nükte hatırladım. Bazı ev hanımları cumaları toplanıp bir hanım vaizenin dinî nasihat sohbetine katılıyormuş. Vaize hanım demiş ki: "Omzumuzdaki melekler bütün yapıp ettiklerimizi amel defterimize yazıyor; ahirette bütün yaptıklarımız adeta bir ekrandan bize gösterilecek." Ekran benzetmesinden çok etkilenen hanımlardan birisi, ertesi gün arkadaşı ile sohbet ederken diyormuş ki: "Ay filanca hakkında çok tatlı dedikodularım var ama ekran var, söyleyemiyorum."

Şu hanımdaki basiretten bizde de olsaydı keşke... Efendim, o ekranda düzgün görünmek lâzım; en mühimsenecek iş budur. Daha seküler bir tasvirle yarının tarihine bugünden poz veriyoruz; "Artık bizi şâhitlerle beraber yaz" diyebilmek için... Bu hakikat kapışmasındaki safımız dünyevî bir ikbâl emeli taşımıyor; ne iktidar, ne mansıp, ne şöhret... Allah şaşırtmasın, sırat-ı müstakim üzre kılsın cümlemizi yeter.

Geveleyip durmanın mânâsı yok; eğer PDY (paralel devlet yapılanmaları) diye bir şey varsa nazarımda Ergenekoncu, Balyozcu takımı ile aynı hizadadır; menfurdur. Savunan nâmerttir!

Plağın öteki yüzüne gelince; yolsuzluk yapanları anlayabilirim ama savunanları anlamakta mâzurum; onlara bir şey demiyorum, sadece bir ikaz:

-Yakanızı, başınızı düzeltiniz; ekran var!

Simitçi

Üç saat için bu karda soğukta koca yolu tepmek yerine bekleme salonunun bir köşesine tüneyiverse ne olurdu; pekâlâ olurdu lâkin istasyon müdürünün kesin tâlimâtı var:

-Yolcu olsa neyse; ipini kıran burada sabahlayamaz; söyleyin ona, tren olmadığı vakitler dolaşıp durmasın buralarda... Otel midir burası, han mıdır, dışarıda beklesinler...

“Kesin talimât”ı Halil İbrahim’e tebliğ eden hareket memuru, “Adam haklı biraz” dercesine baktı: “Doğru değil İbrahim, genci var yaşlısı var, genç kızı var; anladın!”

Anladı elbet. Dâvâ Gülendam. Gülendam, müdürün en büyük kızı, lise ikiye gidiyor. Halil İbrahim ne zaman onu görse içinde katmer katmer kızıl bir karanfil açıyor, türüm türüm tütüyor.

Ne uykuda ne uyanık. Ekspres te’hirli değilse 3.30 gibi buralarda olur. Yaşlı teyzesinin ılık eli saçlarında: “İbrahim, İbrahim... haydi oğlum; tren ha geldi ha gelecek!”

Uyumuyor ki zaten. Ökçesi delik yün çorabını giyerken teyzesi, “Kapının arkasına iki dal sandık tahtası bıraktım. Ortalık ayaz, üşüme oralarda.” diye tembihleyip gece namazı için abdeste gidiyor. “Şöyle trencilerin giydiği cinsten kalın, içi kürklü bir meşin gocuğum olsa vız gelirdi bu ayazlar bana” diye iç geçiriyor genç adam. İki gömleğini üstüste giyip eski ceketini, kasketini çekiyor başına.

Ay parlak. Bayatlayıp sertleşmesin diye üstüne kalınca bir bez örttüğü simit tablasını kucaklıyor. Tam kapıdan çıkarken yine teyzesinin sesi:

-Kapının arkasında oğlum tahtalar; götür de ısın, unutma...

İki sokak geçip köşeyi dönünce istasyonun uzak ışıkları lacivert gecede beliriveriyor, “Köpekler musallat olmasa bari” diye temenni ediyor içinden, sonra hemen “Köpeğe razıyım, kurtlar düze indiyse fenâ” diye endişeleniyor. Geçen sene bu vakitler ekspres dönüşü kurtlar düze inmişti de sabaha kadar istasyonda beklememiş miydi? “Geçen seneki soğuk yok neyse bu sene.”

Simit tablası ağır değil, yol uzun ama.

Kar atıştırmaya başlıyor. Tuhaf; yıldızlar takıp takıştırmışlar gelinlik kız gibi gökyüzünde süzülmekteyken, “Bu kar neyin nesi ola; ayazın öfkesi midir nedir?” Eh, soğuğun hatırı sayılır; böyle havalarda bazen serpiştirdiği olur karın, arkası uzun sürmez.

Şehirle istasyon arasında çiğnenmekten ince bir patika haline gelmiş yolda üşümedik yeri kalmadı; hele ayakları. “Gocuk olmalıydı ki!” diyor içinden yine. İstasyonun ışıkları büyüyor, uzaklarda uluma sesleri “Kurt mudur, köpek midir?”

Kimseler yok. Neyse ki istasyonun önündeki lamba yanıyor. Bekleme salonunun önünden geçip içeriyi kolaçan ediyor. Binecek yolcu yok. Hani mevsim yaz olsa neyse; yine de üçbuçuk ekspresine birkaç yolcu çıkardı ama...

Gişe açık, içeride Kemal’in karaltısı belli belirsiz. Gece trenleri için gişeyi açınca gişe memuru Kemal zaman boş geçmesin diye evrâd okuyor, tesbih çekiyor. İbrahim’in duyduğu doğruysa “bağlı” imiş. Düzgün adam.

Simit tablasının ayaklarını açıp yerleştirdi Halil İbrahim. Örtüyü kaldırıp simitleri yokluyor. 18 tane simidi var; fırından çıkalı şöyle böyle bir gün olacak. “Bayat değil pek ama gece yolcusu için idare eder” diyor içinden.

Tehiri sormak da yasak değil ya; kapıyı açıp Kemal’e “Durum nasıl” der gibi işmar ediyor. Kemal parmağının yarısını gösteriyor, “Yarım saat”. Bu havada... dışarıda...

Kemal, çağırmasına çağıracak içeri İbrahim’i ama müdürün ters tarafına rastlamaktan çekiniyor. Aslında aksi bir adam değil, kötü bir memur hiç değil velâkin İbrahim’e taktı bir kere. Bir defasında Gülendam’ı lojmanın penceresinden İbrahim’e bakarken mi görmüş ne...

Yarım saat nasıl geçer? Ayakkabının dışarıdan sağlam göründüğüne bakmayın siz öyle; altı mukavvadan beter. Ayakları buz kesmeye başladı. Yerinde zıplayıp ısınmaya çalışıyor. Faydasız!

Koltuğunun altına sıkıştırdığı sandık tahtalarını yere bırakıyor. Gaz tenekesini ağaçların altına sakladığı yerden alıp getiriyor. Zaten kâğıt gibi incecik tahta parçalarını eliyle çıtır çıtır kırıp çatıyor tenekenin içine. En incesini çıra gibi tuturuk seçip muhtar çakmağıyla tutuşturuyor.

Sonra itina ile tahtaların arasına yerleştirip ateşin nazlanmasını seyrediyor.

Sen bilemedin on dakika dayanmaz bu tahta Halil İbrahim, bari talih yüzüne gülse de ekspres vaktinde geliverse. Beş dakika bile durmaz zaten, alelacele pılısını pırtısını toplayıp oflaya çuflaya çeker gider.

Ateş büyüyor, ohh sıcacık, önce ellerini ısıtıyor, ardından ayakkabılarını teker teker çıkarıp tek ayak üstüne durarak onları ateşe tutuyor. İşe yarıyor ama yere basar basmaz kayboluveriyor sıcaklık.

Ah, niçin gelmiyor bu tren; hani bir güzellik yapıp vaktinde geliverse; yolcular Halil İbrahim’in simit tablasını görür görmez aşağı koşuşturup yağmalayıverseler simitleri. Fırına geçen haftadan oniki lira borcu var İbrahim’in. Onsekiz simit, simit başına 35’er kuruştan... ne ediyor? Yirmi tane olsa 7 lira, 70 kuruşu düş, 6 lira 30 kuruş.. İyi para... İyi para da hangi gediği kapatır oğlum Halil İbrahim. Kömür çıkmış bilmem kaça? Öyle deme be teyze, rızkın peşine düşmek gerek. Nasib işi bu...

“Karıncanın rızkını veren Allah...” dediğini hatırlıyor teyzesinin; kadıncağız gülümsüyor ama acı.

İşte tahtalar kâğıt gibi bükülüp çöküverdiler tenekenin dibine, “Kendini bile ısıtmaya mecâli yok bu tenekenin” diyor; utanmayı, azarlanmayı göze alıp dalsa mı bekleme salonuna; “İnsanlık öldü mü yahu, donuyorum, var mı ötesi” diye köşedeki ılık sobaya sarılsa...

Kemal bir şey söyler mi; söylese Halil İbrahim kaldırabilir mi bakalım?

Parmak uçları sızlıyor Halil İbrahim'in, ayakları iğneleniyor. Kulakları adamlıktan çıkmış, bıçakla kesilmiş gibi acımakta.

Tren gelmiyor bir türlü; gelsene namussuz, ölüyoruz ulan!

Arka tarafta kar örtüsüne düşen ağırca bir şeyin tok sesi; ne oluyor yahu; ardından telâşla kapanan bir pencerenin menteşelerindeki paslı gıcırtı...

Dur bakalım, nedir o, "sesirgemiş olmayalım?"

Dönüp yan taraftaki istasyon binasının civarına, sesin geldiği yere bakıyor.

İki tane irice odun parçası duruyor karların arasında.

Halil İbrahim başını kaldırıp, odunların hangi camdan atılmış olabileceğine bakmıyor; kalbi söylüyor ona olup biteni...

Can çekişen ateş harlanıyor; dört cihetten sıcak güneşler doğuyor, şarkıda söylendiği gibi iklim değişiyor, Akdeniz oluyor, Halil İbrahim gülümsüyor...

Tren geliyor, tren duruyor, tren gidiyor.

Trenle Halil İbrahim'in simit tablası arasındaki taze kara hiçbir yolcunun ayağı değmiyor. İbrahim, tablayı omuzlayıp katarın dışarıya ışık düşüren bütün pencerelerinin önünden danseder gibi geçiyor: "Simit, simitçi geldi..."

Olmuyor; simitler elde kaldı işte; kalıversin. Hava nâkıs 26 dereceymiş, oluversin...

Çok tren var geride şöyle bir uğrayıp gidecek; fırınlardan milyonlarca taze, dumanı üstünde nar gibi kızarmış susamlı simitler çıkacak. Halil İbrahim milyonlarca simit satacak bu istasyonda. Uyuklamayacak, üşümeyecek, hep gülümseyecek...

Devletin çivisini kağşatmak

"Devletin çivisi" var mıdır, varsa neye teşbih edilir? "Adalet mülkün temeli"yse, devletin çivisinin de adliye olması lazım gelir.

Eğer öyleyse, bence bu çivi yerinden çıkmıştır!

Son bir ay içinde yaşadıklarımız inanılır gibi değil. Adalet hizmetleri toplumla devlet veya kişilerle kişiler arasında bir güven unsuru olmaktan çıkarıldı. Halinden, mevkiinden ve mevziinden memnun olmayanlar artık işaret parmaklarıyla adlî cihazı göstererek hak ihlâline uğradıklarını ileri sürüyorlar.

Ne yazık ki adliye, resmî dairelerde "Yangında ilk kurtarılacak" etiketlerine benzer şekilde, "krizde ilk olarak suçlanacak yer" haline getirildi.

Bu psikoloji, eh, hukukta büyük bir reformdur ama tersinden: Hukuk işlerinin kötü, yanlı ve bozuk yürütüldüğünü imâ edenler, hâlinden memnun olmayanlar nezdinde büyük bir beklenti icat ettiler. Herkes şöyle bir hesap içinde: “Zaten yeniden yargılama çok yakında Meclis gündemine gelip kanunlaşacak; sona ermiş veya devam eden davalar da dahil bütün ihtilâflar, yeni bir hukuk düzeni içinde yeniden görülecek; böylece maruz kaldığımız haksızlık ortaya çıkacak; öyleyse bugünlerde hukuku pek takmayabiliriz!”

Bu beklentiyi kimlerin icat ettiğini belirtmeye lüzum görmüyorum ama tercih edilebilecek en kötü, en zararlı yolun seçildiği açık. “Biz iyiyiz savcılar tezgâhçı, biz mâsumuz polisler kumpasçı; bütün şerler paralel devlet yapılarının eseri” mantığını çokça tekrar ederek kısa vadede bir kanaat bulanıklığı inşâ etmek mümkün lâkin bu sızlanmaların, devleti bizzat işletmek ve kamu işlerini yürütmekle görevli olanlardan gelmesi alışıldık bir durum değil.

“Devletin çivisi çıktı” benzetmesi biraz hafif kalıyor bu akıl almaz bulanıklığı izah için. Hukuka güveni tazelemek için adliye cihazını dağıtıp yeniden yapılandırmak da yetmez artık. Beklenti o kadar büyüktür ve Yargıtay kararı hakkında sarf edilen “Siyasî karar, kumpas, paralel devlet, tükenmiş yanlı yargı, ele geçirilmiş devlet mekanizmaları, emniyet ve yargının aldığı kararlar artık yok hükmünde, siyasî manevra” gibi ağır ithamlar beklentinin ne kadar abartılı olduğunu açıkça gösteriyor.

Bu ağır yükü kim kaldıracak? Gökten bütün müştemilatıyla yani hukuku, hakimleri, savcıları, adlî kolluğu ve Emniyet teşkilatı ile yeni bir kamu cihazı nâzil olsa bile işe yarayacağını sanmam. Birileri, “benden sonra tufan” dercesine günü kurtarmak için nazik bir mekanizmayı kurcaladılar ve bozdular.

Yeri geldi, Alevi kardeşlerimin hoşgörüsüne sığınarak bir fıkra nakletmek istiyorum:

Yoksul bir Alevi, sarp bir yamaçlıktaki avuç içi kadar tarlasının üç avuç hasadını toplayıp kağnıya yüklemiş. Kağnıyı düze indirebilirse oh diyecek lakin yol pek çetin bir uçurumun kenarında. Öyle bir yerden geçiyorlar ki, tekerin biri boşa geliyor, kağnı yan üstü yatıyor, tam uçuruma sürüklenirken köylü, can havliyle tekerleğin altına atıyor kendini. Yük pek ağır ama;

-Yetiş ya Ali, diye feryad ediyor, durum değişmiyor. Kağnı giderek omzunu çökertmektedir.

-Yetiş ya Hasan, yetiş ya Hüseyin çağrıları da kâr etmiyor. Kağnı gıcırdıyor, yük, öküzle birlikte uçuruma doğru terazilemekte...

-Yetiş ya Zeynel Abidin, yetiş ya İmam-ı Bâkır, yetiş ya Askerî… yetişin ey Yediler, Kırklar... diye imdad eden köylü, dayanacak takatı kalmayınca bile itikadını bozmuyor;

-Eğer geldiyseniz kurbanınız olayım bir tarafa kaçıp canınızı kurtarmaya bakın, diyor, “Bende gayrı dayanacak tâkat kalmadı!”

Mevcut hükümetle 4. dönem?

Adalet Bakanı Bekir Bozdağ, HSYK'nın işleyişi hakkındaki teklifi Adalet Komisyonu'nda savunurken aynen şunları söylüyor: "Biz de hata yaptık. Soruşturma veya kovuşturmanın muhatapları farklı olduğu zaman sesimizi gür çıkarmamız lazımdı.

İdeolojik yapılanmadan herkes şikayetçi oldu. Yasayı koyduk, yürürlüğe girdi. Amacımız bir oy kullansın, kurulda her renk olsun, uzlaşma olsun istedik. Ama ortaya çıkan durum, bir mensubiyetten başka bir mensubiyete intikal oldu. Bir ideolojiden başka bir ideolojiye geçti."

Hatalarını itiraf edebilen insanların yararlandığı peşin bir sempati kredisi vardır. Sayın Bozdağ'ın itirafı, sempati kredisi kapsamına girmiyor çünkü kanun teklifinin metni ve özellikle ruhundan anlaşıldığı kadarıyla çok daha vahim ve ağır hatalara yol açabilecek bir teşebbüs söz konusu; bir nevi taammüd durumu. HSYK söz konusu olduğunda geçmişte yapıldığı ileri sürülen hata AK Parti'yi veya Başbakan'ı ilzâm etmiyor ki. O düzenleme bütün halkın katıldığı bir referandumla gerçekleşti ve anayasa maddesi haline geldi.

Tartışmak bile gereksiz aslında: Yeni HSYK düzenlemesi, hükûmetin Adalet Bakanı aracılığı ile yargı üzerinde ağır bir vesâyet kurma arzusunu aksettiriyor. "Taammüd" hâli budur. O derece ki Başbakan, "Kanunu Meclis'ten geçirelim; isteyen hemen Anayasa Mahkemesi'ne başvursun." diyerek teklifin ciddi surette aşırılıkla mâlul olduğunu, hükûmetin ise kanunun yayınlanması ile Anayasa Mahkemesi'nin iptali arasında geçen zaman zarfında HSYK'da gerekli düzenlemeleri yaparak fiilen bir avantaj sağlayacağını imâ ediyor.

Cumhurbaşkanı'nın teklifi üzerine HSYK kanununun anayasa değişikliği şekline çevrilmesi ilginç bir gelişme. Hükümetin çoğunluğuna dayanarak tek başına kanun yapması yanında diğer partilerin de katıldığı bir anayasa değişikliği elbette daha demokratik bir yol. Bulunan yol krize çare olabilecek mi, bunu göreceğiz fakat bir ay öncesinde gündemde bile olmayan HSYK'nın şimdi bir numaralı "Halk düşmanı" gibi gösterilmesi çok anlamlı.

İtiraf psikolojisi üzerinde durmamız lazım. Bir partinin bütün heyetiyle geçmişte âdeta ağır bir illüzyona mâruz kalmışlar gibi itiraf heyecanına kapılması, şaşırtıcı bir hal. Kitle halinde bu kadar vahim hatalar yapabilen bir kadronun halktan yeniden destek istemesi durumunda bu zaaflar hatırlanır, hatırlatılır. Ne var ki hükûmetin asıl meselesi, bir sonraki seçime güçlü ve haklı girmekten ziyade şu günün sıcak gündem maddeleri hakkında tedbir alabilmek, gelişmeleri durdurmak veya kendi lehine yönlendirmekten ibaret gibi görünüyor.

Doğrusu 12 senedir Türkiye'yi idare eden -ve hakkı teslim edelim, çoğunluk itibariyle iyi yöneten- bir topluluğun, birkaç yolsuzluk soruşturması karşısında düştüğü ürküntü çok şaşırtıcı.

Bu panikte, geçmişte kazanılmış siyasi tecrübeden eser yok. Öyle olmasaydı emniyet teşkilatını darmadağın eden ani tayin furyasına, yürütmesinin durdurulacağı bilindiği halde adli kolluğun görev yapamaz hale getirilmesine, bakanların ve Başbakan'ın savcılarla polemiğe girişecek derecede sinirli ve telâşlı hallere bürünmesine ve nihayet HSYK'nın işleyişini Adalet Bakanı'nın keyfine terk eden anayasa değişikliğine hiç gerek kalmazdı.

Manzara iç açıcı değil. En iyimser ve tarafsız gözlemciler için bile, "Mevcut hükûmetle 4. dönem iktidarı", büyük soru işareti ve ünlemlerle dolu bir tasavvur gibi görünüyor.

Başbakan'ın krizlerde tansiyon yükseltme ve sertlik yanlısı uygulamaları, merkez sağ seçmenine önünü görebilme, iyimser bir gelecek vizyonu çizme imkânı bırakmadı. Herkes nefes nefese yolsuzluk soruşturmalarının yol açtığı şaşırtıcı krizin nasıl sonuçlanacağına kilitlenmiş durumda.

Hayal kırıklığı büyük. "Ustalık devri" diye adlandırılan şu dönemde hükûmetin yarıdan fazlasının değişmesi bile kendi başına dramatik bir işaret. Yaşadığımız günleri gelecekte tarihçiler, 'ustalık dönemi'nden ziyade "Lüzumundan fazla yüksek tutulmuş özgüvenin ani çöküşü" şeklinde bir başlıkla niteleyeceklerdir.

Böyle bir heyeti 4. kere Türkiye'nin dümeninde görmek seçmen için ne derece câzip bir seçenektir; bunu bekleyip göreceğiz.

Ne medeniyet ama!

Söz bitti; "Söylenecek her şey söylendi" mânâsında değil, herhangi bir haber veya yorumun anlamını kaybettiği şeklinde anlamalı bu cümleyi. Kimsenin yekdiğeri hakkında sarf edebileceği, "şunu unutmuşum" diyebileceği bir zannı kalmadı.

Kamuoyu, yazılıp çizilen şeyler hakkında bir hüküm vermiş olmalı ki, ocağın ikinci haftasında bütün gazeteler toplamda 211 bin tiraj kaybına uğradı. Oysa ki, habercilik bakımından iklim münbit; gazeteler ve ekranlar, sair zamanlarda izleyicilerin çok itibar ettiği köşeli lâflar, açık ithamlar, vahim iddialar ve sert eleştirilerden geçilmiyor. Yeni tiraj yerine okuyucunun gazete almaktan vazgeçmesini neye yormalı?

Yolsuzluk ithamlarının ortaya çıkışı konuyu hızla siyasileştirdi. Hükûmet meseleyi öz varlığına yönelik bir tehdit olarak kabullendi ve işi yargıya bırakmak yerine tam aksine çok sert tarzda karşı atağa geçti. Çatışma, medya üzerinden yürüyor. Haydi büyük lâf edeyim, Türk kültüründe seviyeli ve çözüme yönelik bir tartışma tarzı geliştirememiş olmamız yüzünden medya, çatışmada hakem mevkiinde duramadı, basın tarihimiz de bu hususta iyi bir sicil vermiyor zaten. Hakemler (!), maçın sonucunu belirlemek için sahaya atlayıp oyuncularla kavgaya başladılar; federasyon (!) ise mücadele sürerken kural kitabının beğenmediği maddelerini alelacele değiştirmeye koyuldu.

Olup bitenler hakkında yapılabilecek en soğukkanlı, en âdilâne değerlendirme bence budur.

Bu kriz yatışıp da sular durulunca medya yöneticilerinin sâkin kafayla hasar tespitinde bulunacaklarını tahmin edebilirim fakat basının itibarını yükseltmek için bir şeyler yapabileceklerini sanmıyorum. Biz Türklerde teorik doğrulardan, başka kültürlerin birikiminden hareketle yanlış düzeltme alışkanlığı yok maalesef. Doğruyu ancak bütün yanlışları sırasıyla uygulayıp zararını gördükten sonra kabulleniyoruz. Eh, bu da bir öğrenme biçimidir fakat bunca yüksek maliyetten sonra neye yarar ki?

Yine "Milli kültür"ümüzü silkelemek ve biraz da sevimsiz görünmek pahasına devam edeyim: "Biz Türkler"in problem çözme, daha doğrusu problemi algılama hususundaki "millî" alışkanlığımız da masaya yatırılmayı hak ediyor. Nüfusun çoğunun köylerde yaşadığı zamanlarda, hakkına tecavüz edildiğini düşünenler, saldırıyı mümkünse (dişdişe) fizikî direnme ile ikinci safhada ise aile, sop, mahalle, aşiret şemsiyesi altına sığınarak engellemeye, hukuk tesisine çalışırlardı ve mer'i hukuka sığınmak zaaf sayılırdı. Sosyolojik tablolar zamanla değişti ama büyük harflerle Hukuk'a müracaat etmenin medenî bir icab sayıldığı merhaleye hâlâ ulaşamadık. Genetik alışkanlıklarımız şekil değiştirdi; bu defa güçlü muhitlerden (eşraftan, emniyetten, doktordan, silahlı kuvvetlerden, mahkemelerden vb.) tanıdık edinmek çaresine tutunduk. Bir ferdin tek başına hukuka yaslanarak rutin işlemle hakkını koruyabilmesi, yaşayan kültürümüzde hâlâ lüks kabilindendir!

Hukuk, ihtilâflarımızda hakem olamıyor. Birileri çıkıp büyük bir medeniyet kurmaklığımızdan, milli kültürümüzün üstünlüğünden filan bahsedince yüreğim burkuluyor, "keşke doğru olsa" diye geçiyor içimden.

Halbuki adâlet, bütün insanlığın ihtiyacıdır, her kamu idaresinin temel taşıdır. Âdil bir idare kurmak, insanları seri ve doğru işleyen bir adlî cihazla zulümden emin kılmak mânâsında ne medeniyetimizin, ne de milli kültürümüzün yüz ağartıcı ve mânidar bir başarısı yoktur. Hepimiz hâlâ "Adl-i Ömer" devrini hasretle yâd ederken, o adli niçin sistemik bir kamu fonksiyonu haline koyamadığımızı pek az düşünüyoruz.

Ne yapsak; milli kültürün alt başlık listesinden "adil kamu idaresi kurmak", "Hukuku herkesin saygı duyduğu bir ortak değer haline getirmek" maddelerini çıkarsak nasıl olur?

Turfa müneccim!

Yaklaşık bir aydan beri, "Çok kötü şeyler olacak" ikazları tekrarlanıyor; nezaketen ikaz diye isimlendiriyorum, bir başka açıdan ortalığa korku ve endişe telkin etmek diye de okunabilir.

Elverişli yaklaşımdır; çok kötü şeyler olduğunda, "Eh, ben söylüyordum zaten; netekim oldu", olmadığında ise "Vaktinde ikaz ettim de, ondan kurtardınız" denilir ve her hâl ü kârda haklı çıkmanın rahatlığı ile bütün süreç esnasında gündemde olmanın hazzı yaşanır.

Nasreddin Hoca'nın heybesi kaybolmuş. Komşularına duyurmak için yüksek sesle, "Heybemi bulun, yoksa ben ne yapacağımı bilirim" diye bağırmaya başlamış Hoca. Birisi, "Bulunmazsa ne yaparsın Hoca?" diye sorunca o da, "Evde eski bir kilim var; kesip yeni bir heybe dikeceğim" cevabını vermiş.

Nedir o olabilecek kötü şeyler? Tahmin etmek zor değil; bir kısım basın aracılığı ile gelen sinyallerden kimlerin "Ömer" demek için ağzını nasıl büzdüğü gayet rahat okunabiliyor. Evvela birtakım mutemedlere bir örgüt şeması çizdirilecek; ardından, örgütün her kademesinde kimlerin bulunduğu, "teşkilât"ın nasıl çalıştığı, dış ve iç bağlantıları kaleme alınacak. Sonra da her örgüte lazım olan kilit isimler sıralanarak hangi suçlarla itham edildikleri iddianameye yazılacak. Ardından gözaltılar başlayacak. Bu esnada kaç kişinin "toplanacağı" hazret-i men leh'ül-emre göre değişebilir bir ayrıntıdır; 20 de olur 200 de, 2 bin de. Gazâb-ı şâhâneye bağlı bir husus! Bazı gazeteler, "İşte darbe örgütü" diye manşetler döşenecek, altına "Oynadılar güldüler; layıklarını buldular" mealinde yorumlar yazılacak vesaire... Bir hadisenin mânâsı, konuya nereden bakıldığına göre değişir.

O kötü şeyler oldu zaten ve olmakta da devam ediyor; meselâ 30 Mart seçimlerini İstiklâl Harbi'nde teşbih etmek öyledir; devletin içine virüs gibi, ur gibi paralel yapılar girdiğini ileri sürmek öyledir. 55 bin fotoğraf karesiyle durdurulan kamyonlar rezaleti arasında bağlantı kurmak öyledir. 17 Aralık soruşturmalarını darbe diye niteleyip bunun bütün millete yönelik bir suikast olduğunu ileri sürmek öyledir. Şike davasını bile eğip büküp paralel yapıya ihâle etmek de öyledir. Daha da beteri, anlaşılmaz bir panik hissiyle hukuku kağşatmak, beğenmediği yargı mensuplarını siyaset kürsülerinden lekelemek, inanan insanların arasına siyasi hırs uğruna tefrika sokmaktır.

Yevmiye üç-beş defa; gerekli ve gereksiz her vesilede; havada, karada ve denizde; yurtiçinde ve yurtdışında, milli temsilciliklerde, muhataba ve vesileye bakmaksızın aynı metni tekrar be tekrar seslendirerek, üstelik aczini itiraf pahasına paralel devlet yapılarından sızlanmanın yanında şu mâhut "örgüt" hakkında dava dosyasının sanıklar kapsamına girmek leblebi çekirdek kalır.

Kehânet savurmaya, bîgünâh insanların kalbine endişe salmaya gerek yok. Hamdolsun "açık toplum"da yaşıyoruz! Memleketin muktedirleri, iyi kalpli kenar mahalle kızlarının gazozuna ilâç atarak onların mâsum emellerini kirleten paralel yapıların kimler olduğunu ve başlarına neler geleceğini, üstelik tehdid edâsıyla bağırarak söylüyorlar zaten...

Bu kehanetler, bana öyle geliyor ki muktedir takımının, maneviyat kırmak ve saffı çözmek için fısıldadığı kara propagandalar cümlesindendir. Kusura bakılmasın; "kötü şeyler olacak" deyip durmak, hastanede hemşirelerin iğne yapmadan önce hastaya "derin bir nefes alın" demesini hatırlatıyor. Bir gün merak edip sebebini sorduğumda hemşire hanım, "Derin nefes almayı tavsiye ediyoruz çünkü hastanın dikkatini dağıtıyor." demişti!

El mukadder lâ'yü gayyer ya hû! En kötü ihtimâl, çete, örgüt, haşhaşi, paralelci ithamıyla bir dava dosyasına girmek değil, yarın Hakk'ın divanına mahçup ve zelil çıkmaktır.

Zamanlama manidar!

-Hoşgeldin Vasfi, maydanoz almayı unutmadın değil mi?

-Almaz mıyım sultânım, aldım, tereotu da aldım belki lâzım olur diyerek!

-Bak Vasfi, yine aynı şeyi yapıyorsun; sana bir şey söylendiği zaman durumdan vazife çıkarmaya kalkışma lütfen. Emr-i mütalaa derler bu yaptığına. Maydanoz dediysem maydanoz alacaksın, anladın mı?

-Tamam Huriye, kızma. Tereotunu ben yerim mesele de biter.

-Böyle davranmanı anlamlı buluyorum Vasfi ve hiç hoşlanmıyorum bundan. Tereotu öyle hıyar gibi tek başına yenecek bir şey değildir ayrıca. Kendince protesto mu ediyorsun yani şimdi sen beni Vasfi Bey?

-Esta'furullah Huriyeciğim, protesto ne haddime... ancak her çarşı dönüşünde beni sorgulamaya kalkışmanı zamanlama itibarıyla mânidar buluyorum.

-Ne demek zamanlama mânidar? Ne imâ ediyorsun Vasfi Bey, açık söyle, karnından konuşma bakayım!

-Öyle öyle... dikkatimden kaçmış değil Huriye hanımefendi; sen eskiden çarşıdan eve geldiğimde kapıda karşılar, elimdeki zerzevatı alır, önüme terlik koyar, "Nasılsın bey?" diye hatırı sorardın, hatta bazı günler yanağıma bir öpücük kondurduğun bile olurdu... şimdi nerdee?

-Ayol bayramlık ağzımı açtırma benim; bir dakikada sözü nereden nereye getirdin! Şimdi senin durup dururken eski defterleri açmanı ayrıca çok mânidar bulduğumu bilmelisin anlıyor musun?

-Neresi mânidar hanım; öyle değil miydi?

-O zamanlar çalışıyordunuz beyefendi; eviniz için, yuvanız için çabalıyor, akşam eve gelirken mutfak malzemesi, öteberi getiriyordunuz; ben de aldığım aile terbiyesi muktezâsınca gerekeni yapıyordum. Peki, madem eskilerden konuşacağız, acaba bir Allah'ın günü onca çileni çeken, çamaşırlarını yıkayan, yemeğini pişirip üstelik çocuklarına bakan eşinize bir demet olsun papatya alıp getirmeyi akledebilmiş miydiniz bakalım Vasfi Bey, sorarım size?

-Çiçek mi? Yahu Huriye, Allah'tan kork biraz. Kazancım ne idi ki bir de çiçek alıp getirebileyim sana; kıt kanaat geçinmiyor muyduk? Çocuklara hazır mama alamadığımız için

pazarın dağılma vakitlerinde diye çürük-çarık sebzeleri alıp mama yapmıyor muyduk? Vardı da almadım mı Huriye? Fakat lâyıktır bana bunlar tabii; zamanlaman çok manidar!..

-Neresi mânidar?

-Elimdeki bir demet tereotunu görünce papatya çağrışımı yapmandaki zamanlama mânidar, üstelik anlamlı!

-Saçmalama Vasfi, asıl mânidar olan rahmetli annenin hastaneden çıkacağı gün koca bir buket karanfil götürmendi bence. Unuttum sanma; her şeyi bir köşeye yazmışım zihnime ben...

-Aa o mesele mi, yahu hastane önündeki çiçekçi kız hepsini satmış çiçeklerin; birkaç bağ karanfil kalmıştı. Almayacaktım, yapıştı geçmiş gün; "İlle alıver güzel abim, çocuğum evde yalnız, gidip çorba yapacağım; herif zaten huysuzun biri. Yemek hazır değil diye çekiyor dayağı" dediydi, "Çok ucuz vereceğim, sermayesinin de altında" dediydi. Geçmiş gün sudan ucuza almıştım ama annem ne kadar sevinmişti değil mi?

-Sevinir tabii, hangi kadın sevinmez kıymet verilip hatırlanınca; ama nedense öyle bir fırsat bunca yıl boyunca evine gelirken hiç denk düşmedi nedense. Hıh, mânidar!

-Neyse Huriyeciğim, gel bir öpeyim, barışalım; sen haklı ol, ben haksız olayım; kavga etmeyi beceremem bilirsin, haydi...

-Haydi ordan, haydi ordan! Kendine tereotu almayı unutmuyorsun da, bunca yıllık vefadarına bir sakız olsun, "Bunu da senin için aldım" deyip başıma vurmak aklına gelmiyor. Eksik olsun. Git terliklerini giy, elini yüzünü yıka, sonra da mutfağa gidip mercimeği ayıklayıver!

-Haksızlık ediyorsun Huriye; geçen gün senin için dört şişe sade gazoz aldığımı unuttun mu? Ayrıca bayramdan önce de sana vişneçürüğü bir hırka almamış mıydık hanımcığım?

-Boşuna kürek çekme, kalbimi yumuşatamazsın Vasfi. Kırk senedir kahrını çektim, ne gördüm? Gazoz almışmış... Gazozu içtim de başım göğe erdi zaten. Elalem karısına yazlık alıyor, tatile götürüyor; elini soğuk sudan sıcak suya vurdurmuyor. Ayrıca şu hırkayı durup durup başıma kakınç etmen de çok anlamlı. Zamanlama mükemmel. Bravo sana...

-Yapma Huriye ortada fol yok yumurta yok; kırmayalım durup dururken birbirimizi...

-Aah ah, canım babacığım söylemişti, "Boylu poslu, yarlı yakışıklı diye kocaya varılmaz kızım" dediydi, "Züğürdün teki" dediydi, dinlemedim...

-Oo güzel zamanlama; zaten seni ne mühendisler ne avukatlar istediydi de varmadıydın değil mi?

-Hata etmişim; şimdiki aklım olsaydı o kadar alıklık etmez, kadın ruhundan anlamayan kaba bir adam olduğunu o'saat kestirirdim. Cahillik işte...

-Öyle ha! Aradan ne geçti, şimdi biliyorsun işte ne kadar hödük, duygusuz, nobran bir herif olduğumu. Aklından ne geçiyorsa ardına koyma. Torun torba sahibi oldun, hâlâ eski defterleri kurcalıyorsun Huriye. Yaşına başına bakmadan...

-Yaşımda başımda ne varmış ayol; benim akranlarım hâlâ kuzularla kırkılıyor senin haberin yok. Biraz kendime baksam, taksam takıştırsam tanıyamazsın bile. Bakma sen, saçımı yuvama süpürge ettim diye...

-Bir bu eksikti şimdi; zamanlama mânidar! Bana bak Huriye, ağlayarak haklı duruma geçemezsin tamam mı; biliyorsun yufka yürekli olduğumu, ne zaman lâfa bunalsan şıp diye ağlayıveriyorsun; olmaz ki ama, tamam sus artık... Ağlama tamam...

- Hü hü...
- Biliyor musun; tereotunu sırf seni kızdırmak için almıştım. Kızacağını biliyordum, hani biraz konuşukluk olsun diye...

-Hü hü...

-Huriyeciğim, sonra söyleyecektim ama söyleyim bari...

-Nedir, n'ooldu ki?

-Zamanlama manidar demeyeceksin ama, söz ver!

-Söz demem.

-Valizimizi hazırla tatile gidiyoruz! Bizim arkadaşın devremülkü varmış beş günlüğüne, yeni torunu olduğu için gidemiyorlar; boş geçmesin, siz gidin deyince...

-Bak işte bunu çok anlamlı buldum Vasfi; insan şunu baştan söylemez mi?

-Kabul et, zamanlama manidar ama...

-Mükemmel, mükemmel!

Yetti artık Ayten; lütfen!

Sözün aslı şöyle: "Patriotism is the last refuge of a scaundrel". Samuel Johnson, bu sözü 7 Nisan 1775'te, irticâlen söylemiş; Türkçede "Vatanseverlik, alçakların son kalesidir." diye biliniyor.

Johnson'un çağdaşlarından bir düşünür, bu ünlü cümleyi yorumlarken, "Burada vatanseverliğin olumlu anlamı yargılanmıyor; kötüye kullanılması eleştiriliyor." demiş. Aslında izaha gerek yok; söz son derece açık fakat "Patriotism", yani vatanseverlik, içine murad edilmeyenleri de sığdıran geniş bir iltica yeri. Kimse durup dururken bir "vatansever"in diline düşmek, hışmına uğramak istemez çünkü "patriot"ların muhaliflerine

revâ gördüğü eleştirinin hafifi, işbirlikçi gafilden başlayıp vatan hainine kadar gider. Dünyanın en hazin savunması, vatanıyla kavgasız kimselerin, böylesi pis ithamlar karşısında ne kadar vatansever olduklarını ispata girişmeleridir.

Berbat bir duygu olmalı: Birileri çıkıp sizi işbirlikçi, vatan hainleri ile düşüp kalkan, milli çıkarları umursamaz bir devlet ve cumhuriyet münafıklığıyla suçladığında öyle bir infiale kapılırsınız ki, kendinizi savunmak yerine "Tamam be, sen öyle biliyorsan öyle olsun" demek geçer içinizden; diyemezsiniz.

Bu tür vatanseverliğin parolası, Fransız İhtilâli'nden beri değişmedi ve maalesef hâlâ işe yarıyor: "Vatan tehlikede!" Vazgeçilecek şeyleri belli: Hukuk, anayasa nizamı, şahsi hak ve hürriyetler, demokrasi, vs… Vatanın tehlikede olması, her vasıtanın meşru, her zorbalığın haklı, her cürmün mâkul sayıldığı bir olağanüstü hal şartına herkesin itaat etmesi demektir; komite lazımsa kurulur, suç örgütü gerekiyorsa teşkil edilir, para yoksa haraçla sızdırılır, "vergi kesilir", racon konulur; böyle hallerde suç, suç olmaktan çıkar, "vatana hizmet" şekline bürünür. Dost-düşman listeleri yayınlanır, kanaat terörü estirilir!..

Şimdi bir lâhza mola verelim…

Yukarıdaki satırları 2007 yılının Ekimi'nde bu köşede yayımlanan "Ağır ol Patriot" başlıklı yazımdan kısmen iktibas ettim. 7 yıl geçtikten sonra yazının tazeliğini koruması mânidar değil mi? İki sebeple; ilki, Mr. Johnson eskimeyen bir tespitte bulunmuş; ikincisi, Türkiye'de hâlâ vatana ihanet ithamının geçer akçe zannedilmesi.

Kesinleşmiş yargı kararlarının bile geçerli sayılmadığı, en ağır itham ve hakaretlerin en sorumlu ağızlardan sorumsuzca ortaya saçıldığı bir dönemde vatana ihanetin içi de boşaldı. Dünün müseccel hainleri, bugün devletin rüknü oldu! 30 Mart seçimlerinin özgül ağırlığı bazılarını şirâzesinden çıkardı.

Dün Başbakan'ı dinlerken İstanbul'u bu defa kaybetme endişesi yüzünden iç huzuru kalmamış bir lider gördüm ve gerçekten üzüldüm. İçinde bunaldığı krizden tek çıkışın 30 Mart'ı kazanmak olduğunu hissediyor; seçim kazanmanın tek şartını ise İblisleştirmeye çalıştığı bir topluluğu nefretle hedef göstererek dikkatleri dağıtmaya bağlıyor.

Önceki gün İslâm Ansiklopedisi'nin tamamlanma töreninde bile sözü muhayyel isim ve kurumlara getirerek, o nezih ortama yakışmayan sözler sarf etmesi gerçekten ibret vericiydi. Sayın Arınç'ın, bir süre önce, "İki kere iki elde var Ayten" mısrâıyla resmettiği takıntının bir benzeri Başbakan'a ârız oldu. Her yerde Ayten, her yerde örgüt! Bir gün ara verecek olsa seçmenin, "Ee sıktı artık bu örgüt edebiyatı" diye düşünmesinden çekiniyor olmalı.

Bari mümtaz bilim adamları heyeti önünde siyaset dışı kalmayı tercih edebilseydi. Bu ansiklopedi ki, İslâmî tecrübemizin ortak lugâti olarak Müslümanların yüz akıdır. İSAM bünyesinde 25 yılda tamamlanan 17 bin maddelik bu muhteşem esere emek veren herkesi

gönülden tebrik ediyorum. Bu taçlanış töreni siyasî çıkar endişelerine âlet edilmeyi doğrusu hiç hak etmemişti.

Ne olacak; ne olmalı?

Evvelâ hükûmet ciheti...

Açıkça görülüyor ki, yüzde 50'leri geçen tartışmasız seçim zaferleri artık geride kaldı. Hükûmet, Gezi olaylarından beri sürdürdüğü gerilim ve odak değiştirme siyasetinin kısa dönemde getirdiği destek başarılarını hanesine yazdıysa da bu sürdürülemez bir durumdur. Hükûmete yönelen toplumsal destek, siyasi destekle birlikte azalıyor. Seçmen, on yıllık başarılı dönemin hâtırasını hâlâ kalbinde taşısa da olup bitenin de farkında. Sırf istikrar korunsun diye statükoya omuz verilmesi hükûmeti yanlış hesap yapmaya yöneltmemeli.

Yolsuzluk krizi iyi yönetilemedi ve bunun verdiği telâşla hükûmet geleneksel destekçilerinden bir kısmını hesaptan silerek yeni ve bana göre tehlikeli ittifaklara yelken açtı. Bu esnada demokratikleştirme yaklaşımlarını askıya alarak İngilizce tâbirle "survive", yani siyaseten hayatta kalmak, ayakta kalmak çizgisine tutundu.

Bu siyasetin 30 Mart seçimlerinde işe yaraması düşük ihtimâldir.

AK Parti 30 Mart gecesinin önde gelen partisi olabilir fakat arkasındaki siyasi ve toplumsal desteğin bariz şekilde azaldığını görmek hiç hoşuna gitmeyecektir. Bu durumda Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin âkıbetini bugünden görmek imkânsız. Değişken çok; sürprizlere açık bir süreç yaşayacağımızı öngörebiliriz.

Öte yandan iç kamuoyuna yoğun bir iletişim kampanyası ve -takdir etmek gerekir ki- olağanüstü bir emekle mesaj vermeyi başaran hükûmet, dış politikada aynı araçlara sahip değil. Ortadoğu politikalarımız başarısız oldu; Başbakan Japonya'da, Türkiye'nin bölgesel veya küresel güç olma iddiasının olmadığını açıklayan çok dramatik bir beyanda bulundu. HSYK düzenlemeleri AB organları nezdinde şüpheyle karşılandı. Demokratik dünya, artık bir şekilde Türkiye'deki gelişmelerin daha fazla otoriterleşme eğilimi göstermesinden endişe duyuyor.

Gerilimin öteki ucunda Hizmet Hareketi var...

Bu fiilî bir durum; hükûmet çok yoğun ve çok riskli bir halkla ilişkiler çalışması yürüterek Hizmet Hareketi'nin hükûmete karşı açık saldırı pozisyonuna geçtiği yolundaki algıyı güçlendirdi. Hareket'in bu raddeden sonra, "Biz sadece bir sivil toplum hareketiyiz; siyasi bir emelimiz yoktur" tezini geliştirmesi pratikte mânâ ifade etmiyor. Algı kökleşti ve Türk kamuoyu da gerilimin öteki ucunda Hizmet Hareketi'nin bulunduğunu varsaymaya başladı.

Kamuoyu araştırmalarına göre toplum, gerilimin bütün mâliyetini hükûmetle birlikte Hizmet Hareketi'ne yüklüyor ve durumdan duyduğu hoşnutsuzluğu ifade ediyor.

Hizmet Hareketi süratle, bir hayır ve eğitim kuruluşu olduğu gerçeğini daha yakından irdelemelidir. Onu güçlü kılan, -istemese ve reddediyor olsa bile- hükûmete karşı siyasi bir alternatif görüntüsü vermek değil, sivil toplum alanında gönüllülük ve hayırhahlık vurgusuna dönmesidir. İcabında, bütün kamuoyunun yakından izleyebileceği bir özeleştiri çalıştayı düzenlemek de bu temenniye dâhildir.

Hiçbir şey artık eskisi gibi olmayacak ve eski dengeleri bir daha yerinde bulamayacağız. AK Parti yönetimi, krizleri doğru yönetemedi; vaktiyle Türkiye'yi demokratikleşmekte takındığı önderlik ve sürükleyicilik heyecanını kaybetti. On yıldan fazla süredir devletle iç içe olmanın kazandırdığı bir sevk-i tabii ile topluma karşı devletin hukukuna ağırlık vermeye başladı; bu tarz-ı hareketin maliyetini ödeyecektir. Daha önce belirttiğim üzere AK Parti, merkez sağ seçmenini, son dönemdeki siyasi yaklaşımlarıyla Türkiye'nin yakın geleceğinde belirleyici bir demokratik kitle olmaktan çıkardı; bu, hesabın hükûmeti ilgilendiren yanı...

Hizmet Hareketi ise aslî köklerine dönerek dinî şevk ve heyecanda birleşen bir topluluğun siyasete hangi mesafede durması gerektiğine dair kendi pratiğini inşa etmek durumunda görünüyor.

Bu sürecin kazananı olmayacak.

Zaman, özeleştiri ve restorasyon zamanı.

"Kavl-i leyyin" ile

Başbakanımız, 30 Mart seçimlerini dramatik bir final havasına sokmayı başardı; bunun için Allah vergisi liderlik kabiliyetini son zerresine kadar harekete geçirerek var gücüyle çalışıyor.

Parti teşkilatını bir lokomotif gibi sürükleyerek mahalli seçimlerin mutlaka kazanılması gerektiğinin altını çiziyor.

Onun seçim zaferleri gecesindeki balkon konuşmalarını hasretle yâd ediyorum; gereğini pek yerine getirmese de o Başbakan'ı hepimiz çok desteklemiş, tebessüm eden yüzünü sevmiştik. Ne var ki o, neredeyse pörsümek üzere olan Gezi krizine el koyduğunda sertleşmenin politik bir dil olarak ne kadar işine yaradığını hissetti ve o günden beridir huşûnet çehresini terk etmiyor. Öyle ki Gezi esnasında ortalığı yatıştırıcı sözleriyle büyük sempati kazanan Sayın Arınç bile gerginliğin diliyle mûtad nezâketinden ayrıldı. Dini cemaatlere hitaben sarf ettiği, "Biz varsak varsınız, yoksak yoksunuz" yollu sözlerinin sivil toplum kuruluşlarınca siyasi şantaj gibi anlaşılabileceğine bile aldırmaz görünüyor. Sair zamanda halîm-selim diye bilinen kabine üyeleri de yüksek tansiyona katkı vermeye başlayarak hepimizi şaşırtıyorlar.

Hükûmete dışardan atanan İçişleri Bakanı'nın Erzurum'daki sözleri, zannımca liderinden başka kimseye sempatik görünmemiştir.

Öyle anlaşılıyor ki gerginlik siyaseti 30 Mart'ta sona ermek ne kelime, cumhurbaşkanlığı, hatta genel seçimlere kadar devam edecek!

Sert yaklaşımın, kavga dilinin, haşin ve yaralayıcı sözlerin toplumda karşılık bulduğunu varsaymak, bu topluma bühtandır. Herkes durumdan fevkalade rahatsız. Partinin demir çekirdeğini teşkil eden kesin inançlı seçmenlere bu üslûp belki yiğitçe görünebilir; liderin kavgadaki kararlılığı onları diriliğe, seçim yolunda daha istekli çalışmaya sevk edebilir fakat gerginliğin kötü tezahürleri daha şimdiden görülmeye başladı. MHP'li bir basın mensubunun seçim çalışmaları esnasında saldırıya uğrayıp öldürülmesi herkes için alarm sayılmalı. MHP Genel Başkanı Sayın Bahçeli, bu hadisede çok dirayetli ve sabırlı yaklaşımıyla takdir edildi; bu temkin noktasında herkes, bütün siyasi figürler bir araya gelmeli.

Siyasi muhalifler düşman değil. Cenab-ı Hak, Firavun'a bile Hz. Musa'nın "Kavl-i leyyin" ile yaklaşmasını emretmişti: "Ona yumuşak söz söyleyin, umulur ki düşünür ve saygı duyar."

Seçilen nefret kelimeleri belki taraftarların gönlüne neş'e ve kuvvet veriyor fakat geride kalan herkesi ürkütüyor. Buna gerek yok. Yürütme'nin görevlerinden biri de demokratik mücadelenin centilmence ve korkudan âzâde geçmesinin zeminini hazırlamaktır ve hiçbir seçim, milletçe kaçırılmaması gereken son tren değildir.

Sayın Başbakanımız bilse ki ortamı germek yerine ancak sevgi ve hoşgörüyü tercih ettiğinde o pek önemsediği siyasi kariyerini uzatabilecektir. Sertlik, onu destekleyenlerle birlikte eleştirenlerin de mukavemetini artırıyor. "Beni sevenler zaten eleştirmez; sevmeyenler ise ilgi alanımın dışında" denilemez. Başbakan'a siyaset öğretmekten teeddüp ederim; lider kendisini sevmeyenleri bile hoşnud ederek idare eden kişidir. Sertlik kolay ve maliyetsiz, tesamuh zor fakat bereketli...

Eğer sözlerim "Bak işte gevşediler, özür dileyecekler de yolunu yapıyorlar" şeklinde anlaşılırsa çok üzülürüm. "Lütfen hilm ü şefkati elden komayınız" ricası, mahsus tâbiriyle "Örgütçülerin, Haşhaşilerin nedâmeti" olarak okunmamalı; öyle bir yetkim ve niyetim yok. O köprülerin çoktan yıkıldığını bilmeyen kalmadı. Ricâm, Gezi'den bu yana sanki matah bir şeymiş gibi elden bırakılmayan gerginlik yaklaşımının bütün Türkiye'de siyasi havayı zehirlememesi hakkındadır. 30 Mart uğruna toplumun kalbine bu kadar yüksek basınç yüklenmemeli. Suçlu her kimse devleti işleterek adaletle derdest etmek yürütmenin asli vazifesi. "Bize darbe yapıldı" klişesine inandırıcılık kazandırmak için, bilumum herkesin ödünü koparmaya değmez. Bütün darbe iddialarının çürük çıktığı bir demde, örnek bir yaklaşım gösterip sağlam ve inandırıcı delillerle size darbe yapanları yargıya teslim edebilirsiniz fakat bu esnada yüksek tansiyondan ötürü zarar gören bigünahların vebali kime yazılır?

2014

26 Şubat

Utandım Zaman Gazetesi

24 Şubat

Krizsiz çözüm için bir şans Aksiyon Dergisi

24 Şubat

İhtimâldir pâdişâhım... Zaman Gazetesi

23 Şubat

Başbakan'ı destekliyorum! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

22 Şubat

Mustafa Kemal Paşa parodisi Zaman Gazetesi

19 Şubat

Yetti gaari; accık huzur! Zaman Gazetesi

17 Şubat

Cumhurbaşkanlığı seçimi ve topal ördek meselesi Aksiyon Dergisi

17 Şubat

Paralel gılik! Zaman Gazetesi

16 Şubat

Dalkavukluk ölmez! Zaman Gazetesi

15 Şubat

Büyük resim Zaman Gazetesi

12 Şubat

Yanan izmarit teorisi Zaman Gazetesi

10 Şubat

Ben bir Aksiyonerim Aksiyon Dergisi

10 Şubat

'İstifa'yı hatırlamak Zaman Gazetesi

09 Şubat

Hakkı! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

08 Şubat

Hasar tesbiti Zaman Gazetesi

05 Şubat

Sorular havadaki uçak gibidir Zaman Gazetesi

03 Şubat

Dinî cemaatlerin diyet borcu! Aksiyon Dergisi

03 Şubat

Bir yanlışlık yok mu? Zaman Gazetesi

02 Şubat

Lenin niçin ölmüştü? Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

01 Şubat

Vites kutusuna cıvata atmak! Zaman Gazetesi

Vites kutusuna cıvata atmak!

Hükûmetin, nereden bakılırsa bakılsın "alelacele" hissini uyandıran bir telâşla yaptığı kanuni düzenlemelerin mânâsı nedir?

Bu panik psikolojisi bende şu hissi uyandırıyor: Düzenlemeler, daha doğrusu bu mânidar restorasyon, "Dördüncü iktidar döneminde bu kanunlarla daha rahat yönetiriz" aklîliğine işaret etmiyor, tam aksine, "Dördüncü dönem"den ümit kesilmiş intibâını güçlendiriyor. Bu bir reform hareketi değil, kaleyi elde tutamayacağını fark eden bir kumandanın cephanelikle birlikte kaleyi, ardında delil bırakmamaya azmetmiş derecede imha gözükaralığı. Eğer bir reform ise bu reformda itidal ve devlet aklından bahsetmek için hayli iyimser olmak lazım.

Hani o “şerik kabul etmeyeceği” ileri sürülen devletin bütün kurumlarıyla kağşatılması. Yeniden yargılama yolunun, geçmiş ve gelecek bütün darbe olgularını artık yargılanamaz hale getireceği görülmüyor olabilir mi? Mesele âdil yargının önünü açmaktan ibaret olsa kimse itiraz etmez; lâkin “Milli orduya kumpas” zokası, “Geçmişte bazı hatalar yaptık” itirafı ile birleşince 2007’den bu yana gelişen süreçte darbeyle ilgili bütün cürümleri, adi bir iftira derekesine indirdi (Artık 27 Mayıs bile aklanmış sayılır bu kumpas buluşuyla); hâkim, savcı ve İçişleri bünyesindeki olağandışı tayinlerle bu “iftira”nın altı çizildi. Ortalık, “Ben bu yargı kararını tanımıyorum” diye gezinen efelerden geçilmiyor. Maksat âdil yargıyı tesis noktasını aşıp devletin adalet fonksiyonunun topyekûn itibarsızlaşmasına yol açtı. Bunun, bir daha kullanamayacağı otomobilin benzin deposuna tozşeker, vites kutusuna bir avuç cıvata atmaktan ne farkı var? Merkez Bankası’nın bağımsızlığı, bu tablo içinde bir istisnâ gibi ironik bir yerde duruyor; ironik olan MB’nin bağımsızlığına gösterilen saygının adalet cihazından esirgenmesidir. Paranın global mantığı, “Benim memurum, benim bakanım, benim HSYK’am, benim bürokratım” gibi âfâkî söyleyişlere buz gibi galebe ediyor ve alaturka hükümranlık modellerine önünde düğme ilikletiyor. Eh, demokratik kurallar da tıpkı döviz gibi kendine has beynelmilel standartları olan bir değerler dünyası; bu dünyada, adli soruşturma sürecini hükümetin atadığı valilere bağlamak, “iyisi”ni bulana kadar savcı ve hâkimleri görevden almak gibi bir acayipliklere rastlanmıyor. Bir başka acayiplik ise böcek meselesi. En son Cumhurbaşkanlığı’nın da dinlendiğine dair bir haberle sarsıldık; daha önce Başbakanlık ofisinde de dinleme cihazı bulunduğundan bahsedilmişti. Devletin çatısındaki isimlerin mekânlarına böcek yerleştirilebilmesi ve bunun nice zaman sonra fark edilmesi bile kendi başına rezalet. Evvelâ bu skandaldan anında haberdar olamayan güvenlik ve istihbaratçıların titizlikle sorgulanması gerekirken onun yerine “Böceği kimin koyduğunu biliyoruz, iz üzerindeyiz” diye işi ucu muğlak bir imâya bağlamak güvenlik zaafını hafifletmiyor. Bu vadide ilk yanlış Baykal vakası’nın hâlâ karanlıkta bırakılmasıyla işlendi; öyle ki, oraya kimin kamera koyduğunu bulamamak, bulmaktan daha zordu ve biz zoru başardık! Ardından yol oldu. Şimdi hükümetin bakanları bile usulsüz dinlenen telefon kayıtlarını ima ederek siyaset yapıyorlar. Burada bir samimiyet eseri yok. Devletin en mahrem ofisleri otobüs durağı mıdır; nasıl böcek konulur, niçin hâlâ yakalanamaz ve daha fenası niçin hâlâ böyle bir ayıbın edebiyatı yapılabilir?

Yeri gelmişken aklıma takılan bir küçük sualden bahsedeyim: Şu devlete sızmış hain örgüt dedikleri yapı hiç mevcut olmasaydı, bir aydan beridir Türkiye’yi sarsan yolsuzluk ithamları yine vücut bulabilir miydi diye düşünceye daldım, zira düz mantık bunu gerektiriyor. Çeteci örgüt şimdilik sadece, “Yolsuzluğun üstüne niçin habersiz gidiyorsunuz, ayıptır ayıp?” noktasından saldırıya uğruyor; bu kadar şenâati tasarlayanlar, acaba itham edilen mâsumları önceden azmettirip sonradan yakalamaya kalkışmış olabilirler mi? Bu mânidar sualim meraklılarına armağanımdır; belki zihin açıklığına medâr olur.

Lenin niçin ölmüştü?

Efendiim, biz buraya niçin geldik; pek hayırlı pek güzel bir beraberliğin ilk adımını atmak için geldik elbette. Malumunuzdur gençler aralarında konuşmuşlar, anlaşmışlar; bize de hayırlı olsun demek düşüyor tabiatıyla.

Yalnız hazır bunca topluluğu bir arada yakalamışken devletin içine çöreklenmiş paralel yapılardan, sinsi çetelerden ve habis örgütten bir miktar bahsetmek isterim... Aman da hanım kızımız ne güzel kahve yaparmış; ellerinize sağlık! Tam sevdiğim gibi, köpüklü, az şekerli. Ne diyordum, çete diyordum. Vallahi birader biz meğerse ayakta uyuyormuşuz. Biz bunları kardeş bildik, bağrımıza bastık, ne istedilerse verdik. Sen tut, çete kur, yargıyı ele geçir, emniyeti ele geçir. Ardından milli ordumuza kumpas kur. Şu içtiğim kahve, şu yediğim çifte kavrulmuş fıstıklı lokum gözüme dizime dursun beyefendi... Böyle gözümüzün içine baka baka şerefli mâsum insanlara bühtan ettiler. Vallahi aynen böyle efendim. Ha, ne diyordum, gençler aralarında anlaşmış diyordum. Bunlar gençliğe de el attılar beyefendi. Dershanelerde fiziktir, kimyadır derken çocukların zihnini iğfal edip çeteye militan kazandıracaklar; bak bak bak! Diyeceksiniz ki, sizin aklınız nerdeydi? Efendim biz o esnada çifte yollar yapıyorduk, havaalanları açıyorduk, eğitimde müthiş hamleler yapıyorduk; bunlar da devletin içinde ikinci bir paralel yapı kuruyorlarmış. Yav kimsin sen, senin gücün yeter mi; biz ne darbeler, ne vartalar atlatmışız! Sen kimsin be adam. Hep iyiniyetimizden, hep sâfiyetimizden... Hah, tam onu diyordum araya lâf karıştı... Efendim iki gönül bir olunca samanlık seyran olurmuş. Gençler anlaşmışlar... oradan da dershanelere geçmiştik. Peki şantajdan bahsetmiş miydim; cür'etin bu kadarı olmaz efendim! Sen tut 77 milyonun oyuyla gelmiş milli iradeye şantaj yap. Neymiş, hukukmuş filan. Milli iradenin yanında hukukun lâfı mı olur efendim, istirham ederim. Millet olmazsa hukuku ne yapayım ben. Biz paralelin bu yanında istihdam diye yatırım diye gece-gündüz demeden koştururken onlar yargıyı müflis emellerine âlet etmişler. Sürgün etmekle bitmiyor efendim; arkadaşların bile aklı karıştı, üç kere, beş kere üst üste sürgün edilmiş adamlar var. Elimden gelse üç kere daha sürgün edeceğim fakat edemiyorum ki, adam neticede 657'ye bağlı memur. Ah sözleşmeli olacaktı ki bilirdim ben yapacağımı. Bu arada sözleşme derken konuya döneyim biraz. Efendim evlilik kudsi bir sözleşmedir, nişan ise bu sözleşmenin bir nevi ön mutabakatı. Doğrudur, biz böyle 12 sene bunlarla mutabık olduğumuz zannıyla ooh yan gelip yatmışız; yatmak deyince aklıma geldi. Onca mâsum, vatanperver subayımız, aydınımız beş yıldır bunların yüzünden hapislerde yatıyor beyefendi. Biz yatarken bunlar bir sürü sahte belge, bilgi, delil oluşturmuşlar; hep iftira tabii. Neyse ki son anda fark ettik. İnsan Allah'tan korkar efendim, şimdi biraz düzeltiyoruz durumları. Bu arada paşalarımızın durumlarını da düzeltmek aklımıza geldi, onu da düzeltiyoruz bir torba kanunla. Efendim bu torba kanun çok iyi bir icat. Evvela bir torba alıp bir kenara koyuyorsun; vaziyete göre neyi düzeltmek lazımsa atıyorsun torbanın içine. Biz böyle çok kanun yaptık efendim, daha da yapacağız. Bu arada yapacağız demişken bu iki güzel gencin yuvasını

yapmak için ilk adımı atmak üzere... ooo şerbetler de geldi işte. Aman efendim bal gibi, gül gibi maşallah. Şerbet ezen elleriniz dert görmesin, gülden nermin yanaklarınız hiç solmasın evladım, ağzınız tatlı bahtınız kutlu olsun, ha internet kanunu diyordum değil mi, attık da onu torbanın içinde, yakında çıkar görürsünüz. Kim internette ne dalevera çeviriyor saati saati haberi olacak çocukların, güvenlik için çok önemli bir adım bu. Herkes artık huzur içinde uyuyabilir çünkü biz herkesin maillerini, internet yazışmalarını ve hareketlerini adım adım izleyeceğiz böylelikle. Efendim sene 960, Bornova'da topçu alayında askerim, ihtilâl oldu dediler. Ne bilelim inandık. Allah sizi inandırsın, ben biraz şüphelendim fakat işte şimdi bizim partideki ar-geci arkadaşlar isbatladılar ki 27 Mayıs darbesi de bu örgütün işiymiş aslında. Bizim muazzez milli birlik komitecisi büyüklerimiz darbe yapsın; hâşâ! Kumpasmış meğer, örgüt tâ o zamandan beri Türkiye'yi ele geçirmek için sinsi sinsi çalışıyormuş. Şimdi tarihçilerime talimat verdik İttihat ve Terakki içindeki paralel örgütü araştırıyorlar. İlginç şeyler yakaladık efendim. Hepsini açıklayacağım milletime. Meselâ bu Haşhaşçıların 31 Mart vakasındaki rolleri hakkında şok belgelere ulaşmak üzere istihbaratçı arkadaşlarım. "Şimdilik bir şey yok" diyorlar ama "İyi bakın sağa, sola; vardır bir şeyler" diye sıkı emir verdim. Bulacaklar, bulamazlarsa anlayacağız ki onlar da sinsi örgüt mensubu... Efendim hakkınızı helal edin, sözü biraz uzattım. Biz burada güllerden nazik kerimeniz hanımefendi kızımız filanı, oğlumuz fülâna emr-i peygamberi üzere istemek için geldik. Bu hayırlı topluluğu salonda görünce şu davayı bir de size anlatmakta fayda mülahaza ettim. 12 Mart da bunların işi azizim, bilmiyordunuz değil mi? Sırf milleti milli ordusuna düşman etmek, ikilik çıkarmak içinmiş. Bazı belgeler bulundu ama toplum henüz hazır olmadığı için saklıyoruz, istirham ederim bu sözlerim lütfen dışarı çıkmasın. Sizleri artık akraba gördüğüm için samimi konuşuyorum. Sağ-sol çatışmasında da bu meczuplar her iki tarafa da silah vermiş, her iki tarafa da gidip, "Karşıdakiler size ana-avrat sövüyor; haberiniz var mı?" diye fitlemişler. Tabii bu durumda 12 Eylül darbesinin ne büyük bir tertip olduğunu açıklamaya lüzum görmüyorum. Sizler zeki bir topluluksunuz ve 30 Mart seçimlerinde, sizler uğruna saçını süpürge eden partimize hüsn-i teveccüh göstereceğinizden kesinlikle şüphe etmiyorum. Yaa, 12 Eylül de bunların kumpası beyefendi. O muhterem insanlara Kenan Paşamız olsun, Tahsin Paşamız olsun, örgütün gazına gelerek büyük bühtân etmişiz efendim. Pırıl pırıl insanlar, Allah selamet versin, yakında ziyaretlerine gidip gönüllerini alacağım elbette. Gönül derken, iki gönül bir olunca demiştim, sonra ne demiştim... Kızınızı oğlumuza istiyoruz demiştim. Eğer 30 Mart'ta sizler de kız tarafı olaraktan, "Allah'ın dediği olur, nikâhta keramet vardır" derseniz, ulemaya talimat vereyim, hemen duaya başlasınlar diyorum fakat söz ulemadan açılmışken bu alim taslaklarına, bu çakma peygamber müsveddelerine karşı sizi ikaz etmek isterim. Efendim ulema dediğiniz ululemre itaat eder, hizadan çıkmaz, hikmet-i hükûmet gözetir; bakınız benim ulema arkadaşlarıma... Ne yaparsam derhal münasip bir fetva ile kitapta yerini bularak siyasetin önünü açıyorlar. Bunlar, afedersiniz Hariciler gibi, Haşhaşiler gibi, Cavlaki dervişleri gibi anarşist tabiatlı bir çete. Nitekim 917'de Sovyet devrimi'nde

üstlendikleri rol de artık inkâr edilemez. Müteveffa Lenin'i, Troçki'yi bile kafalamışlar efendim. Lenin'in kumpası vaktinde sezemediği için kahrından öldüğünü söylerler. Bunlar böyle menhus, böyle içten pazarlıklı, tapınak şövalyesi kılıklı karafatmalar güruhu beyefendi fakat müsterih olunuz, 30 Mart... Efendim, bu işi 30 Mart'a bırakmayalım isterseniz. Ne diyorsunuz kızı vereceeniz mi? I-ıh mı? Ulan sen kim oluyorsun da sümüklü kızını arslan gibi oğluma vermiyorsun be... Kimsin ulan sen kim, buna senin gücün yeter mi? Alın bu arkadaşları, toplayın toplayın, örgüt torbasına şeyedersiniz bilahire... Fincanları da derdest edin, suç delilidir, üzerlerinde parmak izi filan vardır. Fotoğrafçıya söyleyin, çektiği kareleri silsin. Buraya hiç gelmedik tamam mı; ağzından lâf kaçıranın berbadını çıkarırım ona göre!..

Bir yanlışlık yok mu?

David Copperfield, ticari anlamda tarihin en başarılı sihirbazı sayılıyor. En parlak gösterileri arasında duvardan geçmek, sahnede kendini iki parçaya ayırmak, havada uçmak gibi gözbağcılığın şâhikaları var.

En müthiş gösterisi ise herkesin gözü önünde New York'taki Hürriyet abidesini yok etmekti!

Sokaktaki adam "Ne oluyor" sorusuna, "Hükümetle cemaat kavga ediyor" cevabını veriyor; bu klişeyi dış basın da tekrarlıyor. İnternetin dijital hafızasında bu "algı"yı pekiştiren milyonlarca belge birikti şimdiden.

Gerçek öyle mi acaba; hükümetle cemaat birbirinin dengi, küfüvvü müdür ki kavga edebilsinler; bütün olup bitenler Copperfield'in devâsâ gösterilerini hatırlatan bir algı yönetme çalışması olabilir mi?

Cemaate nazaran hükümetin muazzam bir üstünlüğü var bir kere. En örgütlü partiye sahip; 7,5 milyon kayıtlı üye! Yürütme erkinin bütün imkânları elinde. Türkiye'nin bütçesini hükümet yönlendiriyor. Söylenenler doğruysa, hükümet yanlısı bir medya şirketi için 1 milyar dolarlık bir "salma havuzu" tasarlayacak derecede karşı konulmaz bir siyâsi krediye sahip. Üstelik liderinin aklından geçen her nevi kanunu on gün içinde çıkarmaya âmâde, kalabalık bir meclis grubu da cabası...

Cemaatin bu ezici güçle rekabet etmesi imkânsız. O yüzden kavganın temel mantığı sakat. O kadar canhıraş tepki gösterdiği dershanelerin, sektör içindeki payı sadece 5'te 1 idi; "örgüt"ün uzantısı gibi gösterilen kuruluşlarının ardında dağ gibi finansman yapıları yok. Gönüllülerin desteğiyle ayakta duran kurumlardan bahsediyoruz. Bir parti kurabilecek büyüklükte toplumsal desteğe de sahip değil. Hükümetle başa baş sayılabilecek yegâne variyeti, insan kaynağı.

Taraflar denk değil ki kavga sürebilsin! Gerilime hâlâ devam ediyor görüntüsü veren unsur yolsuzluk soruşturmaları. Hükümet, ciddi yolsuzluk iddialarının uyandırdığı büyük baskı

altında konuyu kendisiyle cemaat arasındaki çekişmeye bağlayarak zaman kazanmaya çalışıyor. Cemaati yolsuzluğa sebep olmakla değil, devlete sızmış casuslarını kullanarak ihbar etmekle suçluyor ve bu esnada bütün medya gücünü kullanarak kamuoyuna iki denk kuvvetin iktidar mücadelesi olarak yansıtıyor.

Kolektif bir gözbağcılık gösterisi! Dikkatimizi gerçekte olup biten üzerinde değil, hükümetin yönlendirdiği noktalara yoğunlaştırdığımız için büyük resmi ve sahnenin ardını göremiyoruz. Büyük resimde başka şeyler olmalı...

Yolsuzluk krizi esnasında hükümetin attığı bir dizi tutarsız adım, Türkiye'de siyasetin yeniden nasıl ve hangi istikamette tasarlanmak istendiğini gösteriyor. Bu senaryoyu "derin devlet"in (ve muhtemelen Ortadoğu'daki başarılarımızdan (!) hoşnut kalmayan dış güçlerin) yazdığı ve önemli aktörleriyle beraber yakın gelecekte merkez sağ seçmeninin iradesini temsil eden yapıların denklem kenarına itileceği öne sürülüyor. AK Parti'nin devlet tarafından içerildiği, âdeta emildiği yolundaki deliller bu görüşü güçlendiriyor. Hükümet ise bu hesabı gayet berrak görmesine rağmen cemaati şeytanîleştirerek kazanacağı zamanı muhayyel bir seçim zaferine taşıyıp kurtulmak derdinde.

Peki, cemaat, bazılarımızın murad ettiği gibi tâ başta bütün kuvveleri ile hükûmete teslim bayrağı çekip "ululemr"e biat etse bu kriz hiç olmayabilir miydi; zannetmiyorum. Krizi cemaate bağlamak çocukça bir akıl yürütme. Gerideki asıl fail bir derin devlet prodüksiyonu ise, başka vesileler, başka aktörler devreye girecekti.

Türkiye'de siyaset yeniden biçimlendiriliyor ve sağ kesimin 12 yıllık belirleyiciliği sona eriyor. Dalgalara değil, fırtına sistemlerine dikkat kesilmek gerekiyordu. Cemaati bu gerilimde güçlü kılan hâlâ haklı ve ahlâkî bir mevzide duruyor olması. Fırtına yatıştığında o da hasara uğrayacak şüphesiz fakat bu hasar hükümetin kaybıyla mukayese bile edilmez.

Dinî cemaatlerin diyet borcu!

Geçen hafta Başbakan Yardımcısı ve Hükûmet Sözcüsü Bülent Arınç, Bursa'da yaptığı bir konuşmada aynen şu sözleri söyledi: "Bu hükûmet varsa, o cemaat de, o cemaatler de var olacaktır. Bu hükûmet olmazsa, o cemaat de bütün cemaatler de yok olacaktır (…) Her şeyin garantisi biziz. O cemaatler beni çok iyi bilir. Ben onları çok iyi biliyorum. Bursa'dan bu cümleme dikkat etsinler. Biz varsak, siz de varsınız. Biz yoksak siz de yoksunuz."

Uzun bir konuşmanın içinden seçilmiş bazı sözler, diğer cümlelerinden koparıldığında çoğu kere başka anlamlara da çekilebilir fakat bu ifadeler o türden değil. Kendisi de Türkiye'de siyaset sosyolojisinin çok önemli bir parçasını oluşturan cemaat gerçeği hakkında yakîn bilgi sahibi olan Sayın Arınç, kime hitap ettiğini ve ne söylediğini çok iyi bilen bir hatiptir.

Sözleri, doğrudan toplumsal ve politik desteklerini iktidar partisi şemsiyesi altına birleştiren dinî cemaatlere yöneliktir ve çok açık bir mesaj taşıyor. Bu mesaj belki siyasi incelikten mahrumdur fakat kısmî doğrular ve yanlışlar ihtiva ediyor.

Meselenin doğru yanı, dinî cemaatlere mensup pek çok insanın son on yıl içinde kendisini "kazançlı" hissettiğidir. "Kazanç" kelimesiyle kinâye yapmıyorum, bu kazanç doğrudan doğruya adam yerine konulmaktır; devlet nazarında sıradan bir vatandaşın gördüğü kadar itibar ve hüsn-i muamele görmektir; başı örtülülerin bazı mahfillerde karafatmaymış gibi ezici ve aşağılayan nazarlarla karşılaşmamasıdır. Kazanç budur!

İnancını giyimine aksettiren insanlara yönelik laikçi hıncındaki nobranlık yakın dönem siyasi hayatımıza damgasını vurdu. Refah tecrübesinin ardından AK Parti'nin şaşırtıcı bir yükselişle iktidara gelmesi, pek çok insanın "Galiba bu defa devlet nazarında normal vatandaş muamelesi görebileceğiz" iyimserliğine yol açtı. AK Parti bu iyimserliğe doğru cevap verdi; ne var ki Sayın Arınç, yukarıdaki sözleriyle bu iyiliğin bir diyeti olduğunu ve bu diyetin her ne şart altında olursa olsun seçimlerde AK Parti'yi desteklemek mânâsında okunması gerektiğini dümdüz söylüyor.

Bu yaklaşımın yanlışı, AK Parti'nin cemaatlere ve inançlı insanlara, hac seferine çıkmış insanlara kesinlikle peşinden ayrılmamaları gereken bir öndermiş gibi davranmasıdır. "Bayrağı takip etmez, kendi keyfinize göre sağa-sola dalarsanız, âkıbetinizden şirketimiz sorumlu değildir" azarını hak etmiyor bu insanlar. Evet, onlar siyasi hayatın pratiğiyle yeni tanışıyorlar, hatta pek çoğu böyle bir dünya olduğunu bilmiyor bile. Yine de "Biz varsak siz de varsınız; biz yoksak siz de yoksunuz" ihtarı inciticidir ve neticede bir insanın siyasi tercihini değiştirmesi için post-doktora seviyesinde eğitim görmesine ihtiyacı yoktur.

Kanaat değiştirmek bütün vatandaşların en tabii hakkıdır.

Meselenin özü, "vatandaş" kelimesinde. Dinî cemaatler, diğer cemiyetlerden farklı olarak, şahsi iradenin cemaat önderinin otoritesi karşısında gönüllü olarak ortaya konulmaması esası üzerine kuruludur. Siyaset dünyasının dinî cemaatlere bu kadar –bence lüzumundan fazla- ilgi duymasının sebebi, bu nükte üzerinden anlam kazanıyor. Bir dinî cemaat liderinin hoşnutluğuna nail olmak, o camiayı bir bütün olarak kazanmak anlamına gelebiliyor.

Tablonun aksayan kısmı burasıdır ve bu tablonun yeniden düzenlenmesi gerekiyor. Kişide iman şuurunun tekâmülüne yardım ederken şahsiyetin de hürleştirilmesini sağlamak pekâlâ mümkündür, yani bir nevi çokluk içinde birlik durumu bu.

Bilindik nezaketine pek sığmasa da Sayın Arınç'ın sözlerini bu çerçevede "Bir musibet bin nasihatten iyidir" diye okumak lâzım. Siyaset dünyasıyla dinî cemaatler arasında, toptan bağlantı kurmayı imkânsızlaştıran bir çoğulculuk anlayışını iyice irdelemenin vakti gelmiş olmalı. Geçiş dönemleri için "ârızî" kabul edilebilecek bu ilişkinin "Dinî cemaatler" kısmına,

kendine çekidüzen vermek düşüyor kanaatindeyim. Her topluluk önce kendi başına, sonra mümkünse diğerleriyle müttefikan kendi varlığını sivil toplumun gereklerine uyarlamayı öğrenmek zorundadır.

Çare demokratik çoğulculuk içinde Sivil Toplum Kuruluşu (STK) özelliklerine dönüştür diye düşünüyorum.

O zaman hiçbir politikacı, yukarıda görüldüğü gibi açıkça "Diyet" talebinde bulunamayacaktır.

Sorular havadaki uçak gibidir

Zaman muhabiri Derviş Genç, diğer meslektaşları gibi Almanya uçuşu öncesi Başbakan'a bir soru sordu. Başbakan soruya net cevap vermek yerine muhabir arkadaşımızı "Paralel yapının temsilcisi" olmakla suçladı ve "Sözüm sana değil patronlarına" mânâsına gelen şeyler söyledi.

Belki bir Zaman yazarı sıfatıyla değil ama bir vatandaş olarak Başbakan'ın, bir gazeteciye sanki örgüt mensubu imiş gibi itham eden ve yargılayan bir tutum takınmasına üzüldüm. Cumhuriyet savcılarından sonra gazete muhabirleriyle de polemiğe kalkışması bence zaaf ve asabiyet işâretidir; onu güçlü göstermiyor, aksine tedirgin ve huzursuz bir iç dünyasını dışa vuruyor.

Diğer tarafta cevap bulması gereken sorular var; sorular ki havadaki uçağa benzerler ve bir şekilde yere inmek zorundadırlar.

Benim de bazı sorularım olacak; özellikle yolsuzluk söylentileri ile, bunca yıldan beri devletin ağuşunda sinsi sinsi uyurken varlığı keşfedilen "paralel yapı" arasındaki mantık bağlantısında merak ettiğim şeyler var.

İlk soruma geçmeden önce yolsuzluğun Türkiye'ye, sadece bize mahsus bir illet olmadığını hatırlatmak isterim. Eskilerin tâbiriyle, "İltimas, mâden-i has, delk-i temas" türünden ayak kaydırıcı eğilimlere, dünyanın her yerinde rastlanıyor. İşte Avrupa Birliği Komisyonu'nun iki gün önce yayınladığı açıklama: Dünyanın en şeffaf bölgesi diye bilinen AB ülkelerinde yolsuzlukların AB ekonomisine mâliyeti, yıllık 120 milyar Euro'yu buluyor.

Bunu bir kenara not edelim...

Türkiye yolsuzlukla ilk defa 17 Aralık'ta karşılaşmadı yani; listesini yapmaya gerek yok; hep vardı, dilemeyiz ama yine olacak!

Şimdi soruyorum: Yolsuzluk imkânlarını yeşerten ve mümkün kılan mevzuat yapısında şu mâhut paralel yapıların bir yönlendirmesi, teşviki, dahli var mı? Paralelcilerin dahli yoksa, kimin eseri bu mevzuat?

İki: Yolsuzluk iddialarının herhangi bir yerinde bu hareketle ilişkilendirilebilecek bir isim, kurum veya yapı var mı?

Üç: Şu paralel güçlerin varlığı, yolsuzluk yapmaya gözünü karartanlar için bir şekilde perdeleyici, kafa karıştırıcı, kolaylaştırıcı bir fonksiyon ifa etmiş midir?

Dört: Farzedelim ki, o “Paraleller” hiç mevcut değildi ve hiç olmadı. O zaman, “Vallahi yolsuzluk da olmazdı” diyebilecek misiniz?

Beş: Yolsuzluğu hisseden bir takım devlet birimlerinin harekete geçmesinde bir anormallik var mıdır? “Paralelciler olmasaydı, bu kirli bohçalar ortalığa saçılmazdı” diye mi düşünülmektedir?

Altı: Yolsuzluğu araştırırken, usûl hukukunda illâ ki münasip, illâ ki mânidar olmayan bir zaman ve fırsat kollanması gerektiğine sahiden inanıyor musunuz?

Yedi: 17 Aralık sürecinde ortaya konulan iddialar ciddi bir olguya mı istinad ediyor, yoksa temelden ve külliyen yalan ve iftira mıdır?

Sekiz: Siyasi itibar ve güç kullanılarak bazı işadamlarının hayır işlerine veya darda kalmış medya şirketlerine yardıma yönlendirilmesini doğru buluyor musunuz?

Dokuz: İmdadına koşmak, ayakta tutmak için onca külfete ve riske girdiğiniz bazı medya kuruluşlarının yayın tarzını görünce, “Eh, çok zahmet çektik ama değdi doğrusu” diyor musunuz?

On: Günün birinde, -Haydi, minik bir ihtimâl dahi olsa!- yolsuzluk iddiaları yargı önünde tesbit ve tescil edilirse tarihin çektiği fotoğrafta nasıl bir sûret göstereceğinizden haberiniz var mı?

Evet... Sorular havalanmış uçak gibidir; ilelebed havada kalmaz, günün birinde mutlaka cevabını bulur!

Hasar tesbiti

Kamuoyunda şöyle bir kanaat yerleştiğini görüyor ve üzülüyorum: “Cemaat dinleme kayıtlarıyla karşı taarruza geçti”; bu hükmün doğruluğu veya yanlışlığı şu dakikadan sonra önemsiz; algı yerleşmiş.

Müthiş bir medya kampanyası ile Hizmet mensupları kriminal birer obje haline getirildi. Dün sempatiyle veya kayıtsız yaklaşanlar şimdi ister istemez tabii şüpheli gibi bakmaya başladı. Hakikatin ne olduğu hakkında değil, etiketleme algılarını pekiştirmek için mücadele veriliyor.

Dinleme kayıtlarını kimin tuttuğunu, kimin servis ettiğini bilmiyorum; bu konuda bilgi kirliliği had safhada; eğer içlerinde Hizmete nisbetlendirilecek bir ferd-i vahid çıkarsa, mesele

usûlden kaybedilmiş demektir. Herhangi bir siyasi heyetten birilerinin velev ki yolsuzluğa, hırsızlığa bulaşmış olması, bir noktada anlaşılabilir bir haldir fakat tamamen gönüllü bir ahlâk ve feragat hareketine mensup olanlardan birisi bile, siyasi üstünlük kurmak için şüphelileri gizlice dinlemişse tuz orada kokar. Mazur görülemez, gösterilemez. Ümid ederim ki, ortalığa dökülen kayıtlar mahkeme iznine dayalı resmi görevlilerin tesbitleri olsun.

Bu kaydı koymak vazifem zira gerilimde bîtaraf değilim; bir nala bir mıha vuranlardan, şişi de kebabı da yakmadan vaziyeti idare edenlerden olmadım. Daha iyi tanıdığım ve masumiyetine inandığım tarafta yer aldım. Bazı dostlar gibi, "Koca hükümetle uğraşılır mı, siyasi istikrar ne olur, bu hükümet hepimize lazım, akıllı olalım, böyle bir devir iki asırdan beri gelmedi" şeklinde düşünenlere iştirak etmedim. Hayat görüşümün ekseninde, "vâsıtalar da hedef gibi meşru ve helâl olmalıdır" yargısı durur.

Hizmet hareketi bir varoluş imtihanında; bunu hiç dilememiş olsa bile siyasi aktör haline geldi ve getirildi. Başbakan'ı tasfiye etmeyi düşünen gücün (büyük ihtimâl dış güç olabilir), Türkiye'nin yakın geleceğinde İslâmî birikimi devredışı bırakırken bir taşla iki kuş vurmayı hesapladığını düşünüyorum. Zira şu anda Demokrasi'nin İslâmi yorumunda fikir ve enerji sahibi durumundaki iki büyük damarın, yani Hizmet'in ve AK Parti etrafındaki kuvvenin çatıştırılarak itibar kaybına uğraması, hayli "derin" bir siyasi aklın varlığına işaret ediyor. Hizmet hareket keşke, böyle bir denklemde hiç yer bulmamış olsaydı. Ne var ki hacimce büyüklük ve kalite ibrazı, kendiliğinden siyasi sinyal yayan bir birikimdir. Sırf bu yüzden siyasi hayatı başlamadan biten insanlar tanıdım; bu bir mânâda büyümenin ve başarının bedeli!

Gerilimin hükûmet tarafı ise hedef-vâsıta ilişkisini gözetmeyi artık hatırlamıyor bile. Nazarımda meşruluğunu kaybetmiş bir heyettir. Hükûmet bütün enerjisini ve ümidini 30 Mart seçimlerine bağladı; seçimleri kazanırsa "Yolsuzluk yoktur" kanaatini isbat edeceğini hesaplıyor. Yolsuzluklar sandıkta aklanmaz. Bu raddeden sonra Başbakan, nefsî feragat gösterip çekilse bile partisine gidecek menzili bırakmadı ve âdeta büyük emekle ciddi bir siyasi kurum haline getirdiği partisini şahsi kavgası için rehin tutmayı tercih etti. Mağlubiyeti kabullenerek donanmasını kurtarma şansı varken, konuyu "benden sonra tufan" noktasına taşıdı.

Cumhurbaşkanı Gül ise, krizin başlarında tabii olarak tarafsız duruşunu korudu fakat bir yerden sonra bu sükûneti, "evvela kazananı göreyim; sonra durumu değerlendiririz" yaklaşımı olarak da okunabilir ve o noktada tarafsızlık anlamını kaybedebilir. O nokta, devlet cihazının ve özellikle yargının partizan bir yaklaşımla iktidar tarafından suistimale uğramasıdır.

Sağ cenahtaki basın mücadelesinin acınacak seviyelere inmesi, merkez medyanın yeniden yükselişine ve eski belirleyiciliğine yol açacak gibi görünüyor. Manzarayı tasvir edecek

kelime “taaffün”dür. Bu itibar kaybı, sonraki seçimlerde sağ seçmenin gücünü kıracak. Operasyonu kim tasarladıysa birinci sınıf iş çıkarmış!

Türk siyasetinin yeni yükseleni hürriyetçi ve laik bir anafikir olacaktır. AK Parti benzeri bir kuruluşun bana göre muvaffak olma ihtimâli, bizzat AK Parti tarafından imha edildi.

Hakkı!

-Aloo, sen misin Hakkı? Kimsiin? Oğlum, Hakkı’yı bağla bana Hakkı’yı (Ne biçim telefon bağlıyorsunuz be, asistanı çıkıyor, kimlerle muhatap ediyorsunuz beni!), kimle mi görüşüyorsun; sana ne evladım, sen bana Hakkı’yı ver, beni oralara getirtme şimdi. Sesimden de mi anlamadın, bak anlatayım, “Beraber yürüdüüük, biz bu yollardaaa” Ha, anladın, tamam özür dilemene gerek yok, tamam ulan tamam affettim, ver Hakkı’yı... Hakkı! He, benim... Oğlum şu diyar-ı gurbette iki dakika kafayı dinleyemeyecek miyiz yahu? N’aapıyorsun sen şimdi, n’aapıyorsun, nerdesin? Evdesin! Ooh, çay da demletmişindir? Demlettin! Börek de vardır, kuruyemiş, fındık, fıstık?.. Pijamaları da çektin tabii? Ooh, gel keyfim gel. Bak dönünce hatırlat, sana bir “gel keyfim gel” levhası yazdırayım hattata. Kenarını da tezhipletirsin, çerçeveletir duvara asarsın... Hoşuna gitti değil mi? İyi, bir tane de ofisine yaptırayım, oraya da lâzım çünkü. Arabaya da ister misin?... Delirtme oğlum adamı, biz seni oraya niçin diktik Hakkı, biz seni oraya niçin diktik? Bir lâhza olsun hiç düşündün mü? Güdeceğin üç tane keçi Hakkı... Sen vazifeni bırakıp çaylı börekli akşam kebabı yapıyorsun evinde...

-...

-Şimdi bak, televizyonun açık değil mi? Hangi kanalı seyrediyorsun sen bakayım şu an sen? Bizim kanalı izliyorsun!.. İyi de arka taraftan cümbüş klarnet sesi geliyor ama; bak ben şu anda bizim kanalı seyrediyorum, orada böyle bir eğlence filan yok, açık oturum var!

-...

-Yav ben seni n’aapıyım Hakkı söyle. Aç hemen şu kanalı, açtın mı... açıyorsun... Bak hele, misafir diye çağırttığın adamın haline bak; kravatının duruşunu beğendin mi? Yakasının biri de yukarı doğru kıvrılmış görüyor musun... görüyorsun... peki bu adamın filan tarihte bizim aleyhimizde feşmekan kanalda veryansın ettiğini biliyor musun? Bilmiyorsun... Yav Hakkı, bak sinirlenmemeye çalışıyorum; eskiden güreş milli takımımız vardı, sen belki hatırlamazsın. O zamanlar halk futboldan sonra güreşi çok takib ederdi. Gazetelerin hususi güreş muhabiri, yazarı bile vardı. Güreş milli takımının maçlarını kaçırmazdık. Hey gidi günler heey... Neyse uzatmayayım, milli müsabaka olduğu zaman federasyon bu pehlivanları en iyi mağazalara götürür, tepeden tırnağa bir örnek kıyafet olsun diye takım elbise, gömlek, pabuç giydirirdi ki iyi fotoğraf versinler diye.. Dinliyor musun aloo? Ha... Şimdi bunlar giyinirler filan fakat bir türlü kravat bağlamayı, bağladıktan sonra da gömleğin yakasına oturtmayı asla

beceremezlerdi, canım takım elbiseler üstlerinden dökülürdü adeta. Niçin, çünkü pehlivanlarda ense, boyun kütük gibi enli maşallah. Sıkar kravat, onlar da ilk düğmeyi çözüp gevşetiverirler... Senin misafiri diyorum, bir soruştur bakayım eskiden pehlivan mıymış? Hee... Bak oğlum bak, biz bu televizyonlar için olmadık adamlara ağız eğip, onca risklere girip havuza para topluyoruz. Biliyorsun daa bunları sen? Ee, ondan sonra saldım çayıra Mevlâm kayıra diye başıboş mu bırakacağız bunları?..

-...

-Benim işim mi oğlum taa nerelerde uydu bağlantısı buldurup televizyonlarda ne var ne yok diye bizzat kontrol etmek, benim işim mi Hakkı? Bak bak bak, stüdyo masasının üstündeki bardakların altına bak, yav insan bir peçete koyar, koymazsan pleksiglaz zeminde leke yapar; bunu da mı ben düşüneceğim Hakkı, yapmayın böyle. Şimdi hemen haber ver oradakilere, oraya peçete filan koysunlar o adamı alsınlar oradan hemen...

-...

-Ne mi desinler? Nebliiim yav, kaynanan hastalandı, evden acilen çağırıyorlar, askerlik arkadaşın geldi filan desinler, icabında yakapaça tutup atacaksınız onu oradan. Bak oğlum yaş tahtaya basmayacaksın: Ekrana çıkacak her adam hakkında senin elinin altında etraflı dosyan olacak, kimdir, neyin nesidir, geçmişte bize yönelik bir sâbıkası var mıdır, muhalif midir, muvafık mıdır? Giyinmesini biliyor mu, yoksa entel-kuntel ayağına yatıp da öyle yataktan kalkmış da alelacele oraya gelmiş gibi bir kılıkla... Yav siz benden de mi örnek almıyorsunuz kardeşim? Siz beni bir gün ekseninden çıkmış bir kravatla, buruşuk gömlekle, prezentabl olmayan bir kıyafetle gördünüz mü? Yiğitlik on, dokuzu don demişler oğlum.

-...

-Hıı, dosyayı nerden mi bulacaksın? Yuh yani, onu da mı ben tarif edeyim; söyle bizimkilere versinler, vardır onlarda herkesin kaydı kuydu filan. Haa bak gördün mü, işte herif tozoldu stüdyodan, istenince oluyor demek ki. Aferin, şöyle işte... Bundan sonra ne giriyor yayına?..

-...

-Bacanaklar yarışıyor ne demek yav? Çıkarın onu, istemem öyle sulu şeyler... İcabında sen çık, icraatlarımızı anlat. Benim eski konuşmalardan şeyet. Yatırımlarımızdan bahsetsinler. Hee... Bizim gazetelerdeki çocukları çıkarın onlar konuşsun; kendi aralarında sohbet eder gibi yapıp veriştirsinler muhalefete biraz. Aralarında kadın yazar da olsun; biz cins ayrımcı değiliz oğlum. Üç çocuk doğurduktan sonra onlar da toplumsallaşsınlar di mi?

-...

-Maaşlar gecikebilir bu ay diyorsun; n'aaptınız be oğlum iki ay önce gönderdik onca parayı. Tüüü... Neyse, telefon et bizim genel müdüre, tedarik etsin bir şeyler tamam mı? Haa...

baksana duyduğuma göre bazıları kantinin arka tarafına geçip sigara içiyorlarmış, muhabirler midir, kameracı mıdır; bak gelirsem boyunlarını kopartırım onların. Esrar tekkesi mi orası kardeşim?..

-...

-Alt yazıları da düzelteceksin, öyle aktüel haberi felan boşverin, şöyle yazın. Meselâ, "Sen bize Allah'ın bir lütfusun büyük başkan"... sonracığıma... "Sen olmasaydın biz de olmazdık" yazın; "Her şey parti için" yazın, "Ümüğünüzü sıkacağız ümüğünüzü 30 Mart'ta" diye yazın. Böyle şeyler istiyorum tamam mı? Hah, kenarlarında da çiçek olsun... Bak reklâmlar girdi, kaç dakika bu reklâm... O kadar az mı yahu? Olmaz, reklâm bulacaksınız... Bizim bankalardan olur mu Hakkı? Anlaşılır hemen. Resmi Gazete gibi olur... Anladım, o zaman Kemal Sunal, Ferdi Tayfur filmi koyun, iyi reyting alıyormuş. Hııı... otoparkı da temiz tutsunlar, evvelsi gün karpuz yemişler orada kabukları filan; bir daha görürsem dilinizle temizletirim bak oraları.

-Dönünce uğrayacağım oraya bak; bütün personeli bahçeye dizip tırnak, diş, ayakkabı, kravat muayenesi yapacağım; sen de dahil! Ayağınızı denk alın; ulvi bir görev yapıyorsunuz. Haydi kapatıyorum şimdi, biraz da öteki kanallara göz atacağım. Tamam tamam affettim bu defa; tekerrür ederse ne olacağını biliyorsun ama... Hadi bakayım, hadi bakayım...

'İstifa'yı hatırlamak

Hilmi Yavuz dün köşesinde önemli bir noktaya işaret etti: "Vesayet ve despotizm" başlıklı yazının özeti, ilk cümlesinde: "Doğu toplumları, gerçek anlamda 'demokratik' toplumlar olabilirler mi?

Gerçek anlamda Doğulu bir demokratik toplum var mıdır, ya da geçmişte olmuş mudur?" Yavuz'un şahsî cevabını kısaca, "Henüz değil"dir; çünkü bizim gibi toplumlarda halkın oyuyla iktidara gelen partiler, demokrasiyi sadece meclis çoğunluğu olarak görmektedir, hâlbuki farklılıklara yaşama hakkı, katılımcılık, hayat tarzının hürce ifade edilebilmesi türünden bir çoğulculuk kavrayışının da ortak kabul (ve talep) haline gelmesi gerekiyor. İşte o demokratik kültür altyapısının eksikliğinden ötürü iktidar, dört yıl süreyle kamuoyundan "mûtî ve sâdık bendeler" gibi davranmasını bekliyor, farklı görüşleri ise oyunbozanlık, hatta ihanet olarak algılıyor.

Olup biteni, patırtısız ve yüksekçe bir gözlem yerinden değerlendirmek önemli. Karamsar gibi görünse de Hilmi Yavuz'un tesbitine katılıyorum.

Kırk gün kadar önce kabinenin üç önemli bakanı, adları yolsuzluk soruşturmalarına karıştığı için istifa etmek zorunda kaldılar. Aynı gün geniş çaplı bir kabine revizyonuna gidilmesi,

istifaların çıplak anlamını örttü. Örtülen anlam şuydu: Üç bakanı, ciddi ithamlarla çekilmek durumunda kalmış bir kabinenin başbakanı, istifalarla kendi meşruiyeti arasında bir bağ kurulmasını zeki bir manevra ile engelledi. Demokratik kültürün egemen olduğu bir nizamda üç bakanı çekilmiş bir heyetin başbakanı, en azından ve nezaketen, "kusursuz sorumluluk" - veya Uludere raporunda zikredilen o ilginç, "kaçınılmaz hata"- gerekçesiyle istifasını ânında devlet başkanına sunardı.

Öyle olmadı, geçen bir buçuk ay zarfında Başbakan, hadiseler tamamen kendi bilgisi haricinde cereyan etmiş tavrını benimsedi. Var gücüyle soruşturmaları yürüten ekibi dağıtıp sindirmeyi tercih etti ve onları devlet düşmanı, işbirlikçi, hain bir paralel çete olmakla itham ederek inisiyatifi ele geçirdi.

Şimdi kimse, hemen istifa etmesi gereken bir heyetin iki ay boyunca nasıl olup da hükümet etmeye devam edebildiğini, hangi "meşrû" gerekçeden hareketle temel hakları, hatta doğrudan yargının işleyişini ilgilendiren kanun düzenlemeleri yapabildiğini, emniyet, yargı ve eğitim bürokrasisini hallaç pamuğu gibi nasıl atabildiğini sorgulamayı aklından bile geçirmiyor.

Bu ibretlik süreç, anayasaya ve kanunlara uygun fakat "demokrasi"ye aykırıdır. Demokrasilerde bu türden radikal kararları ancak yasama uzvunda güven tazelemiş güçlü siyasi heyetler yapar. Biz ise –kabul etmeliyim ki- çok ustalıklı yönlendirilen bir halkla ilişkiler çalışması neticesinde paralel yapı çeteleri, cemaat veya internete düşen dinleme kayıtlarıyla ilgilenmekteyiz. Başbakan sıkça 30 Mart'ın yolsuzluklar hakkında bir referandum teşkil edeceğini tekrarlayarak kamuoyuna en azından 30 Mart'a kadar yerinde kalmasını tabii bir süreç gibi takdim edebiliyor.

Ağaçlarla uğraşmaktan ormanı görmeyi unuttuk. En doğru yaklaşım, yolsuzluğun ve eğer varsa paralel yapıların, devlet başkanı tarafından yeniden atanmış ve Meclis'te güvenoyu tazelemiş bir kabine tarafından soruşturulmasıydı. Bizzat AK Parti açısından bile en sağlıklı yol buydu. "Başbakan iki ay önce nezaketen istifa etseydi devlet başkanı yine ona görev verecekti; ne değişirdi ki?" suali narkotik bir muhteva taşıyor çünkü bu soru, demokratik prensiplerin işleyişini, bir kişinin varlığına raptediyor. Demokrasi, karizmatik liderlerin yokluğunda bile, prensiplerin sağlamlığıyla kendi hayatiyetini sürdüren bir mekanizmadır.

Pek safdilâne bir talep gibi görünse de "istifa" kavramının altını çiziyor ve hatırlatıyorum; Türkiye, güven tazelemiş bir kabineyle seçimlere girmeli bence.

Ben bir Aksiyonerim

Size bir itirafta bulunayım, bundan 20 yıl önce Aksiyon'un yayına başlayacağını duyduğumda başarılı olacağına ihtimâl vermemiştim. Kendimce haklı gerekçelerim vardı; bunların başında,

genel hatları itibariyle sağ çizgideki yayın kuruluşlarının, daha doğarken içine düştüğü bünyevî yetersizlikler aklıma geliyordu hemen.

Yayın estetiği, daha doğrusu, bütün sağ cenahı zaafa düşüren estetik problemleri bunların başında geliyordu. Öyle ki, kalitesine imrendiğimiz yayınlarla aynı teknik imkânlara sahip olunsa bile nice emekle ortaya çıkan örnekler tatminkâr olmuyordu. Bağrından çıkmış olmakla asla gocunmadığımız taşralılık, yayıncılık hamlelerinde pranga gibi menfi bir etki yapıyordu.

İkincisi her nevi yayıncılığın omurgası sayılacak haberci eksikliği: Aksiyon gibi bir dergiyi daha doğumunda yarım ve malûl bırakabilecek bir noksandı bu. Diğer taraftan muhafazakâr yayıncılığın, aynı kulvardaki diğer yayınlarla rekabet edebilmesini engelleyen bir başka unsurdan da söz edilmelidir: Kadın vücudunun istismar derecesinde sömürülmesi ve cinsellik yanında skandal haberciliği türünde yayına iltifat etmemek gibi "çok sattıran" yayın taktikleri de yok hükmündeydi. Bunlara okuyucu profilinin haftalık dergi takip etmemek eğilimi de ilave edildiğinde benim açımdan manzara ümitsiz görünüyordu.

1001. sayısına şu anda göz atmakta olduğunuz dergi, benim muhafazakâr öngörülerimi boşa çıkardı. Bu yanılgıdan ötürü çok mutluyum.

Eğer arşivim doğruyu gösteriyorsa şu anda okuduğunuz, benim Aksiyon için kaleme aldığım 700'üncü yazıdır. Pek az yazara nasip olan bu sayıyı, yazarlık kabiliyetime değil, dergiyi yöneten arkadaşların sabır ve nezaketine borçlu olduğumun farkındayım. Bu ayrıntıyı önemsiyorum çünkü Aksiyon'u 1000'inci sayısına eriştiren dinamik, derginin bir köşesinde - 700 kere olsa da- haftanın olaylarını değerlendiren yazılar değildir; dergi vitrininin arka sıralarında işinin hakkını vererek iyi gazetecilik yapan onlarca ve onlarca arkadaşımdır. Bu başarı onlara ait ve gönülden kutlanmayı hak ediyorlar.

20. yaş günü toplantısında derginin ilk günlerine emek veren ve saçları enikonu ağarmaya başlamış kurucu ekibin hâtıralarını işte bunları düşünerek dinledim ve o günlerde onların iyimserliğini paylaşmadığım için biraz da mahcup oldum. O gençlerin (ki artık değiller!) meslek tutkusunu ve iş ahlâkını hesaba katmam gerekiyordu; ihmâl ettiğim buydu.

Onlar, daha önce meslekî pratiğini yapmadıkları ve acemisi oldukları bir sahada karınca gibi sabırla ve cesaretle çalışarak başarılı oldular.

Başarıdan bahsederken tirajdan değil muhtevadan bahsediyorum. Evet, Aksiyon bugün Türkiye'nin en çok satan haftalık haber dergisidir fakat ondan daha çok önemsenmesi gereken haber dosyaları ile ülkenin demokratikleşmesine verdiği dolaylı katkıdır.

Aksiyon dergisi ve Zaman gazetesi, okuyucusu için okul oldu; hukuk devleti fikrinin, temel hak ve hürriyetlerin, güçler ayrılığının gündelik hayat için ne kadar gerekli ve vazgeçilmez olduğunu telkin etti. Öte yandan bu yayınların mutfağında çalışan arkadaşlar da birbirleri için

okul oldular, usta-çırak mesafesi içinde birbirlerini yetiştirdiler. Yayıncılık estetiğinde kaydedilen başarı sadece camianın zevk ıskalasını ve özgüvenini yükseltmekle kalmadı, Türk basınında yankı buldu ve çığır açtı. Bu gençler, bel altına hitap etmeksizin de temiz habercilik yapılabileceğini yirmi yıldan beri her hafta yeniden isbat ediyorlar.

Derginin en kıdemli mensubu ben değilim fakat galiba en yaşlı yazarı ve "aksakalı" olarak şu 20 yıla emeğini, fedakârlıklarını, terini, bazen gözyaşını, meslek aşkını ve hepsinden daha önemlisi iyi ve faydalı insan olarak yaşamak azmini koyan "Aksiyonler"i ayakta alkışlıyorum; hepsini temiz alınlarından öpüyorum.

20. yaş günümüze katılanlara dergi, çok zarif bir davranışta bulundu ve Aksiyon kapağı şeklinde tasarlanmış fotoğraflarımızı basıp çerçeveleterek göndermek inceliğini gösterdi. Yukarıda gördüğünüz bu hatıra kapağı benim için çok değerli, çünkü "aileden" biri sayıldığıma işaret ediyor.

Kapakta da belirtildiği gibi, "Ben bir Aksiyonerim" ve bu çok güzel bir duygu.

Yeniden teşekkürler sevgili Aksiyonerler...

Haydi şimdi daha iyisini, daha iyisini yapalım!

Yanan izmarit teorisi

Başbakan, birbuçuk aydan beri mütemadiyen paralel yapıdan bahsediyor. Medya ortamlarında herhangi bir kavramın "varlık" haline gelmesi için iki şart var: İlki çok sık tekrar edilmesi, ikincisi görünür hale gelmesi.

Sık tekrardan yana sıkıntı yok; öyle ki, sadece Başbakan'ın birbuçuk ayda paralel yapıyla ilgili tesbit ve iddiaları uç uca konulup metin haline getirilse, ansiklopedici cildi hacminde bir kitap olur.

Görünürlükte sıkıntı var ama; gerçi "Mabeyn matbuatı" bazı fotoğraflar bulup yayınlıyor fakat foyası iki gün bile dayanmıyor. Paraleller hakkında bilgi, belge temininde de zorluk çekildiği anlaşılıyor. İddia çok da ortada, "Yakında açıklayacağız, inlerine gireceğiz inlerine, onlarla daha işimiz bitmedi" gibi tehditlerden başka bir şey görünmüyor.

Şöyle bir durum: Paralel yapı diye bir şey var; anlaşıldığı kadarıyla varlığı keşfedileli uzun zaman da geçmemiş fakat halkın anlayacağı, inanacağı delillerle ispat edilemiyor.

İyi de, varlığı hükûmet tarafından bilinen, nefes alışı bile izlenen ama bir türlü görünür hale getirilemeyen bir suç teşkilâtını hâlâ derdest edemeyen, delilleriyle yargıya (hangi yargıya?) teslim edemeyen bir "idare fırkası"na kamuoyu niçin güvensin, niçin desteklesin?

Polis teşkilatı, binlerce tayinden sonra herhalde hükûmetin "güvenilir bulacağı" bir kıvama gelmiştir; istihbarat teşkilatı derseniz doğrudan Başbakan'a bağlı. O yetmedi, bütün

bürokratik imkânlar, kayıtlar, on iki seneden beri güvenilir ellere emanet edilen bürokratik mevziler de kontrol altında.

Kamuoyu o zaman, "Nasıl bir hâb-ı gafletse on bir yıl farkına varamamış, hatta kucak açmışsınız; ne istedilerse vermiş, güvenmişsiniz; bunca zaman yanlış duvara sırt vermiş bir heyet, son anda uyandığını ileri sürüyorsa evvela doktora gidip algı melekelerinin sağlam olduğuna dair bir heyet raporu getirmeli ki sözlerini ciddiye alabileyim" diye sormaz mı?

Bunca imkâna rağmen paralel yapıyı hâlâ deşifre edemeyen bir idare fırkasına vatandaş, "Sen önce kendi güvenliğini sağla; şu halinle, direksiyon başında sigara içerken yanlışlıkla gömleğinden içeriye yanan sigara izmariti (yolsuzluk soruşturması) kaçmış sürücüye benziyorsun; ben sana nasıl güveneyim" demez mi?

Bu plâğın bir de tersi var: "Paralelciler"le canciğer kuzu sarması olunan cicim yıllarını hatırlayalım; Paralelciler son üç seçimde cirmleri ne kadarsa size oy verdiler; bugün şeytanlaştırılan kitlenin mensupları şimdi sağ ellerine bakıp daha dün, 2011'de verdikleri oyun manevî sızısını yaşıyorlar.

Onlar sizin seçmeninizdi yahu...

Onlar, benim hatırlayabildiğim kadarıyla darbe çeteleriyle mücadele edilmesini istediler; demek ki ayıp etmişler...

Bu mücadele hükûmetin eli güçlensin diye geniş kapsamlı bir anayasa değişikliğini de desteklediler; referandum sürecinde sizin parti teşkilatınızdan daha canla başla evet oyu için gayret gösterdiler; vay sinsiler!..

Barış sürecinde yükünüzü hafifletmek için taşın altına onlar da el koydular. Birileri âkıl adamlarla dalga geçer, hain muamelesi yaparken yanlarında durdular; vay takiyyeciler!..

Dahası Türkiye'nin yeni, demokratik, hürriyetçi bir anayasa yapabilmesi için destek verdiler... Şimdiki akıl yürütmenize göre yeni ve demokratik bir anayasa yapılınca devleti tamamen ele geçirmeyi mi planlamışlardı acaba? Karanlık ve sinsi bir çete, demokratik ve hürriyetçi bir anayasayı ne yapsın yahu, akıl var iz'an var?

Önce sâkin bir zihinle arabayı sağa çekip, gömleğin içindeki yanan sigaradan kurtulmak lâzım; otobüstekilerin yani hepimizin selâmeti namına en doğrusu bu!

Büyük resim

Yapılacak en kolay iş, başlığa "Morlukları gördüm" cümlesini çıkarıp Kabataş'taki hadisenin asparagas boyutuna dalmak veya Urla'daki villaların geçen seneki halini gösteren Google görüntülerini yorumlamak; olmadı, Şehzade Mustafa dizide boğduruldu diye hamiyeti kabaran halkımızın türbeye koşup başında Fatiha okurken fotoğraf çektirmesiyle dalga

geçmek veya polemiğe girmemek için İslâm Ansiklopedisi'nin "Rüşvet" maddesini kopyalayıp aklı karışıklara "ilmî" bürhan göstermek.

Bütünü görmemek için kaleme takılabilecek böyle onlarca olay var fakat başka bir şey yapalım; biraz kenara, şöyle harp meydanını rahatça görebilecek bir gözlem yerine yükselip gözlerimizi kısarak hadiselerin ana seyrine dikkat kesilelim...

Tekrar olacak, olsun; böyle hallerde tekrar güzeldir.

Eğer olup bitenlere, "kendiliğinden oldu, hadiselerin seyri böyle gelişti" demeyeceksek -ki demiyoruz- şöyle bir cümle kurabiliriz: Türkiye'de kapasite itibarıyla Ortadoğu'da demokrasiye katkı verebilecek iki önemli İslâmî birikim kaynağı, -şöyle veya böyle- birbiriyle çatıştırılarak, "Gördünüz işte, bu Müslümanlara demokrasiyi yirmilik çiviyle çaksanız üzerlerinde durmuyor kardeşim!" yargısının pekişmesi sağlandı.

Fotoğraf çoktan çekildi; stüdyonun ışıkları söndürüldü; hâlâ poz verip durmanın mânâsı kalmadı.

Müsabaka bitti; hakemler soyunma odalarına gitti, müşahitler raporlarını yazdılar; bizim hâlimiz evlere şenlik futbol ulemâsının ekran başında, "şimdi pilot kamerasına geçelim; kare kare oynat Uğurcuğum" diyerek birbirleriyle yaka-paça olmasını andırıyor.

Bütün müsâbıklar hükmen mağlup, "kural hatası yapıldı, maçın tekrarı gerekir" sızlanmalarının siyaset aralığı kalmadı.

Ayrıntılar mâlum, Ortadoğu mıntıkasındaki mubassırlık (sınıf gözetmenliği) rolünün hakkını veremedik. Türkiye hem ekonomik kırılganlığındaki sâbıkası, hem Batılı demokrasiyi bütün kurum ve kurallarıyla işletmedeki kabiliyetsizlik ve isteksizliğiyle kötü sicil aldı. Adam gibi yeni bir anayasa yapıp uygulamak noktasında ciddi ve sahici davranmak, yolsuzluk iddialarına yer bırakmayacak kararlı bir yönetim sergileyebilmek gerekiyordu, yapamadık (Yolsuzluk iddialarının arka planında gölge gibi duran Ortadoğu trafiğini hiç unutmayalım). Deniz bitti.

Hizmet Hareketi, hükümetin küfüvvü olamayacak hacmine rağmen kavgada, ülkenin yürütme uzvuna, hatta devlete meydan okuyabilen potansiyel bir tehlikeymiş gibi denkleme dahil edildi. Yakın zamanların en hunhar linç kampanyasına mâruz bırakıldı, hareket imkânı daraltıldı. Gerilimde hükümete denk bir kuvvetmiş gibi gösterilmesini, hükümet, "nasıl olsa hallederim" hesabıyla hiç düşünmeksizin kabullenerek cephe hücumuna geçti ve böylece ortalık toza dumana boğuldu.

Toz-duman yatıştığında, yukarıda tasvire çalıştığım tablonun netleştiğini görmek benim için şaşırtıcı olmayacak. Tekrar edelim: Muhafazakâr demokratlar (artık ne kadar demokrat iseler), siyaset denkleminin dışına, en hafifinden kıyısına sürülüyor. Belirleyicilik dönemleri sona erdi. Radikal laikçi aşırılıklar 2007 krizinde, muhafazakâr demokratlar lehine

caydırılarak demokratik siyasetin alanı genişletilmişti (Şimdi hükûmet tarafından aklanarak gündelik hayatlarına dönebilecek ama asla eskisi gibi belirleyici olamayacaklar).

Dindar siyasetçiler devre dışına itilerek daha ılımlı bir laisizme kulvar açılacak. CHP'nin bu minval üzre dar açılı Ulusalcılık'tan vazgeçerek siyasetin merkezine yönelmesi şaşırtıcı olmaz ve ilk işaretleri görünüyor zaten. Gerilim, Cumhurbaşkanlığı seçimine taşınarak AK Parti'de yeni zaafiyetler uyarılacak. Ezcümle Türkiye'de siyasî hayat yeniden şekillenecek ve eski aktörler artık merkezde yer almayacaklar.

Birileri bu esnada hâlâ "Cemaat parti kurar-kurmaz" meselesiyle oyalanabilirler; mahzuru yoktur.

Dalkavukluk ölmez!

Telefon çaldı, açtım; artık sayısı gitgide azalan kırk yıllık gençlik arkadaşlarımdan biri,-Bir şeyi merak ettim, dedi. "Geçenlerde Nahit Sırrı Örik'in bir hikâyesini okurken orada anlatılanların yaşadığımız günlere nasıl uyarlanabileceği meselesi aklıma takıldı. Yapsa yapsa sen yaparsın diye konuyu sana açmaya karar verdim, ne dersin?"

Nahit Sırrı Örik benim favori yazarlarımdan. Övünmek gibi olmasın, geçen sene paraya acımayıp üstâdın bütün külliyatını almış, sonra "çabuk bitmesin; idareli okuyayım" diye yemekten sonraya saklanmış leziz bir tatlı gibi sindire sindire hatmetmiştim.

Demek ki iyi sindirememiştim. Adını söylediği hikâyeyi hatırlayamadım,

-Biraz bekle ben sana gönderirim, dedi.

Sağolsun internet haberleşmesi; bir saat sonra hikâye ekranımda.

Adı, "Şair Necmi Efendi'nin Bahar Kasidesi"

Tamamını iktibas etmek imkânı yok, mecburen özetleyeceğim. Hangi aktüel ve siyasî gelişmeye ne kadar uyuyor, ne derece uyarlanabilir, işin o kısmını sizin hayâlhânenize bırakacağım.

Devir Sadrazam Abdulkadir Hulûsi Paşa devri, lâkin ey azizler bilmelisiniz ki Osmanlı tarihinde böyle bir sadrazam, Şair Necmi diye mâruf bir şair yok. Üstelik hadisenin geçtiği tarih de belli değil. Anlayacağınız hikâye tamamen kurgudan ibaret.

Hulûsi Paşa yeni sadrazam olmuş; vaktin âdeti öyle. Kim ki devlette yüksek bir mansıba erişirse devrin şairleri oturup "Şöyle soylusun, böyle boylusun; civanmertlik ve yiğitlikte Rüstem eline su bile dökemez. Cömertlikte Hatem Tai yanında mektep talebesi gibi kalır" yollu kasîdeler döktürüyorlar. Sadrazam da şiirden hiç hoşlanıp anlamasa bile şairlere güleryüz gösteriyor, üstelik okkalı bahşişler, caizeler de takdim ediyor.

Bizim şairimiz Necmi Efendi, yaşı elliyi geçkin, kocamaya yüz tutmuş biri. Vaktiyle âşığı "şek" gelmiş, Kazasker Harputî-zâde Hayrullah Efendi kerimesi Hatice Gülfam hanımefendiyle evlenmiş. Hatice Hanım ulemâ kızı, görmüş-geçirmiş aileden geliyor. Kader onu Necmi Efendi gibi bir şair parçasına (dikkat buyrulsun, fırsattan istifâde şairlere lâf sokuşturmak diye bir niyetim yok, sadece hanımının Necmi Efendi'ye ne gözle baktığını izaha çalışmaktayım) yazmış.

Hatice hanım, yeni sadrazam tayininin kendileri için mühim bir fırsat olduğunu düşünerek kocasını bir kasîde yazması için teşvik edip durmaktadır lâkin Şair Necmi'de pek iş (daha doğrusu ilham) kalmamış olmalı ki, hiç de içinden gelmeyen bu kasideyi yazmak için oturduğu minderde uykuyla uyanıklık arasında dalıp gitmekte, yazacak şey bulamamaktadır. Nitekim Hatice Hanım saatlerden beri minderde sızmış gibi duran Necmi Efendi'nin önündeki kâğıtları alıp tek mısra yazılmadığını görünce öfkelenip ağzından geleni aktarmış, "Dönüşümde kasideyi tamam isterim." tehdidiyle kocasını ilham melekleriyle baş başa bırakmıştır.

Bir sonraki sahnede Sadrazam'la şairi, makam odasında görüyoruz. Necmi Efendi, biraz da aşağılanma pahasına girebildiği sadrazam konağında hayli bekledikten sonra lütfen huzura kabul edilmiştir; ne de olsa ismi duyulmuş bir şairdir Necmi Efendi. Ne var ki Hulûsi Paşa'mız kasideden hiç de memnun kalmamıştır; donuk, ruhsuz, lâf olsun diye kaleme alınmış, üstelik hayli gecikmiş bu uzun şiirin bizzat şairi tarafından okunmasını sıkılarak ama sabırla dinler. Aslında Hulûsi Paşa şairi, Hatice hanım'ın araya ricacı koyması üzerine "kerhen" huzura kabul etmiştir. Şiir bittikten sonra,

-Haremin, Mehmet Hayrullah Efendi kerimesi midir? diye sorar. "Evet" cevabı alınca Hayrullah Efendi'nin kendisine vaktiyle yaptığı iyilikleri hatırlar ve yüzünü pencereye çevirerek lutfen, "Çıkarken kâhya efendiye uğra" diye mırıldanır.

Necmi Efendi, kapısında yarım saat bekledikten sonra uğradığı kâhyadan, şöhretine hiç yakışmayacak, adeta sadaka kabilinden denilebilecek küçük bir caize kesesinden başka lütuf göremez. İçinden "alsam mı almasam mı" diye tereddüd geçirse de malî vaziyetinin iyi olmayışı, Hatice hanımın parasızlıktan sızlanıp durmasını, nice yıllardan beri evden eşya satarak geçinebildiklerini hatırlayınca kabule mecbur kalır. Kahırlanarak evine döner.

Karısı onu kapıda beklemektedir, “Paşayı gördün mü, verdiği ihsan nedir?”

Necmi Efendi bir şey söylemeden elindeki küçük caize kesesini uzatır. Hatice Gülfam, kesenin küçüklüğünü görünce söylenip durur; babasının nice hayrını görmüş yeni sadrazamın daha çoğunu vereceği ümidi boşa çıkmıştır.

O esnada fark eder ki Necmi Efendi rengi bembeyaz, tepeden tırnağa sırılsıklam titremektedir. Yataklara düşen Necmi Efendi üç günde kendine gelemez fakat eşi durmaksızın şairimizi sıkıştırmakta, “Yeni bir şey yazmalısın; daha büyük caize almalısın” diye başının etini yemektedir.

İşin aslı şu ki, Necmi Efendi dalkavukluğu sevmemekte, hele hele hak etmediği başarılarla kasılıp duran, etek öperek, rüşvet saçarak bir yerlere gelen devletlûlar söz konusu olduğunda eli buz kesmekte; korkakları kahraman, dalaverecileri dürüst, çirkinleri dünya güzeli, ödlekleri yiğitmiş gibi göstermeyi hiç içine sindirememektedir. Son kasidesinin başarısızlığının ana sebebi de budur ve bu yüzden gitgide şairlikten de nefret etmeye başlamıştır.

Biraz toparlandığı zaman hanımı yeniden sıkıştırmaya başlar Necmi Efendi’yi; Sadrazamın yaptırdığı yeni yalı bitmek üzeredir ve büyük bir ziyafetle açılışı yapılacaktır. Bu yalı vesilesiyle şöyle güzel bir kaside takdim edilse...

Necmi Efendi ızdırapla inler fakat bunu eşi duymaz. Çaresizdir. Eşinin ısrarı ve gitgide kötüye giden malÎ vaziyeti onu bu sevimsiz işe mecbur bırakmaktadır.

Kâğıdı dividi alıp köşesine çekilir. Kasideye evvela tabiatın tasviriyle başlamayı düşünür ve tam o esnada ilk baharın kokusunu hissederek tazelenir, istekle tazelenerek yazmaya başlar.

Eşi Hatice hanım ara sıra kontrol ettiği Necmi Efendi’yi büyük istek ve keyifle yazıyor görünce sevinir.

Ne var ki son uğrayışında kocasını minderde hafifçe kaykılmış, uyuklamakta olduğunu görür. Sessizce yaklaşıp ne yazdığına bakar. Kelimelerdeki, mısralardaki yüksek edebÎ kudreti hemen anlayabilecek derecede iyi eğitim gördüğü için bir şâheseri elinde tuttuğunu sevinçle fark eder ama koca kasidede sadrazama bir kelime olsun medh ü senâ bile yoktur: Başından sonuna muhteşem bir bahar kasidesi...

Öfkeyle kocasını uyandırmak için dürter Hatice hanım, “Ayol sadrazamın adını bile yazmamışsın” diye azarlayacaktır güyâ... Necmi Efendi’nin başı yana düşer. Hatice hanım hayret ve dehşetle farkeder ki Necmi Efendi, hayatının en güzel, en muhteşem eserini kaleme aldıktan sonra ruhunu sahibine teslim etmiştir.

Nahid Sırrı Bey, hikâyeyi şu cümleyle nihayetlendiriyor:

“Senelerin senelere değil, asırların asırlara devredecekleri bu ilâhî kasidesini yazar yazmaz Necmi Efendi uykuya, ebedî uykusuna dalmıştı. Yarı açık pencerelerin kafeslerinden bahar ona ilk kokularını ve serin rüzgârlarını gönderiyor, bunları minnettarâne ikram ediyordu. ”

Hikâye böyle işte... Gökten üç elma düştü. Biri merhum Nahid Sırrı Bey’e, öteki beni bu hikâyeden haberdar eden eski dostuma, üçüncüsü ise dalkavuk karakterini unutturmamak için her devirde bu role iştahla soyunan erbâb-ı mârifete...

Paralel gılik!

Yılda bir kere pişirildiği için olsa gerek, heveslenip yemeye kalkıştığımızda takır-tukur dişle döğüşen, mayasız hamurdan, sert, şöyle avuç içi büyüklüğünde susamsız bir simit düşünün:

Memmecimin gılığı! Gılik, simit formunun Anadolucası. Halka şeklinde pişirilmiş ekmeğe bizim oralarda hâlâ ‘gılik’ derler. Memmecim nedir veya kimdir, bilmiyorum. Olsa olsa “Mehmetçiğim”den yuvarlanıp mahallî dile yerleşmiş bir kelimedir.

Ramazan Bayramı’ndan birkaç gün evvel çarşı pazarda, on tanesi ipe geçirilip ucuz bahaya feryat-figan pazarlanırken satıcısı, “Her eve lazım, her eve lazım” diye seslenirdi. Bayram sabahı, elinde oklavayla kapı kapı dolaşıp “Memmecimin gıliiği” diye bayramlık çerez dileyen çocuklara her evden bir tane olsun gılik, birkaç tane boyalı şeker, leblebi-üzüm verilmesi âdetti. Memmecim gılığı nostaljisi yapıyor değilim, günümüzün “her eve lâzım” veya Nedim Hazar’ın tabiriyle “çaya çorbaya” lâzım derecesinde ihyâ olunan buluşun adı şimdi ‘paralel’dir.

Lâf tuttu, bir şekilde siyasî tarihimize geçti sayılır. Bugünün çocukları yıllar sonra yaşadığımız şu komediyi, “Hani şu paralel yapı günleri vardı ya” diye hatırlayacaklar. Her eve lâzım paralel, çaya çorbaya paralel! Adam aşırı hız yaparken yakalanmış radara, “Bu işte bir paralel var” diye köşesine yazmış. İster ağla ister gül. İşin cılkı çıktı, mizahının bile tadı kalmadı. En ciddi sayılması gereken ağızlardan günde en az birkaç defa “çaya çorbaya” paralel yakıştırması yapılırsa olacağı budur.

Canınızı sıkan, başınızı ağrıtan, işinize gelmeyen her şeyi paralele bağlayarak günü kurtarabiliyorsunuz; buna da seçim kampanyası deniliyor! Türkiye’nin en büyük partisinin bir tane belediye başkan adayı var; yahu ötekilere yazık değil mi? Bütün başkan adaylarını, “Siz arkamda durun, ben hepsinin hakkından gelirim” diyerek geri plana itmek evvela adaylara, sâniyen seçmenlere riayetsizlik. Lidere duyulan muhabbet veya nefretin mahallî seçim münasebetiyle sandığa aksedecek olması sağlıksız bir kimyâ tertibi. Hâl böyle olunca mahallî seçim, kocaman bir güvenoylamasına, hatta yargı kararına dönüşecek. “Kazanırsam mâsumum, aklanacağım; kaybedersem battı balık yan gider!”

Rahmetli Orhan Şaik Gökyay bu durumu görse, "Efendi, kim etti sana bu kârı teklif?" derdi herhalde.

Lâfı dolaştırıp "paralel örgüt-mörgüt yoktur"a bağlamayacağım. Paralel'den kasıt "sûret-i haktan görünüp devlet içine sızan, ardından kendi içinde dayanışma kurarak özel yapılaşmaya giden, resmî yetkilerini ve mevzuatı kendi yararına yontan ve böylece kurumuna avantaj sağlayan örgüt" ise, ki ben öyle anlıyorum, böyle yapılar eksik olmamıştır çok şükür devr-i dilârâ-yı cumhuriyetimizde. Bunun kanunî olanına siyasî parti derler. Partilerin tamamı, -ilk defa ifşa ediyorum- devleti ele geçirmek, hatta bütçeyi yönetmek için örgütlenmişlerdir! Bazı örgütler ise doğrudan devleti ele geçirmek yerine, devleti işleten kişi ve kurumları etkilemeye çalışırlar; vaktiyle ordu böyleydi meselâ, kezâ bilumum STK'lar, basın, odalar, borsalar, barolar, sendikalar ve sair baskı grupları da öyledir. Üstelik bunlar genel seçime filan da girmezler; hâlbuki vaktiyle siyasî parti kurmayı akledebilmiş olsalardı Hanya'yı, Konya'yı göreceklerdi!

Konuyu ben sulandırmıyorum, radar cezasını bile paralele bağlayanlar yapıyor bu işi; işin fenası eğer hakikaten varsa, gerçek paralelcileri teşhisi imkânsız derecede anonimleştirdiklerini de fark etmiyorlar. O zaman insanın aklına, "Niçin mütemadiyen bahsedip duruyorlar; bir an evvel ele geçirip yargı karşısına çıkarsalar daha sağlıklı bir iş yapmış olmazlar mı?" sorusu geliyor. Cevabı şöyle olabilir: Henüz bulunabilmiş değildir fakat şiddetle aranmaktadır! Buluncaya kadar çaya çorbaya paralel edebiyatıyla konuyu sıcak tutmak gerekmektedir.

Yahu ne kolaymış bu işler; yarın ineyim bir ara Üsküdar'a vereyim bir dilekçe; kurayım bir parti!

Cumhurbaşkanlığı seçimi ve topal ördek meselesi

'Lame duck', yani topal ördek tamlaması, ABD'nin siyaset ikliminden doğmuş bir tabir. ABD başkanı seçildiğinde, seçim sisteminden ötürü eski başkan 4 ay kadar devlet işlerinin sekteye uğramaması için görevini sürdürüyor. Bu durumda ikinci kere seçilememiş her başkan, siyaset dilinde 'Topal ördek' diye adlandırılıyor. Yine Anglo-saxon siyaset geleneğine göre eski başkan bu 4 aylık sürede ülkeyle ilgili önemli kararlar alamıyor.

2010 yılında Başbakan R. Tayyip Erdoğan, başkanlık sistemiyle ilgili projesini kamuoyuna duyurduğunda bazı gözlemciler, Abdullah Gül'ün artık 'Lame duck' durumuna düştüğünü ileri sürmüştü. O tarihte Gül'ün görevinin tamamlanmasına daha 5 yıl vardı ve tabiatıyla bu erken ve zorlamalı bir yorumdu. Bu yorum aynı zamanda Gül ve Erdoğan'ın birbirlerine halef-selef olma ihtimalinin yüksekliğini vurguluyordu.

Ne var ki 2010'dan bu yana geçen dört yıl zarfında başkanlık sistemine sert eleştiriler yöneltildi, Başbakan geri adım atmış göründü fakat zihninde en azından 'Partili

Cumhurbaşkanı' çeşnisinde bir yarı başkanlık modeli taşıdığını hiç saklamadı. Üç dönem üst üste vekil seçilenlerin 4. dönemde ara vermesine dair AK Parti'nin kendi kendine koyduğu centilmenlik kuralıyla Başbakan için 'Başkanlık'tan başka siyaset yolu da kalmamıştı; bu kural, bu yılın yaz aylarında yapılacak Cumhurbaşkanlığı seçiminin tansiyonunu çok erkenden yükseltmiş bulunuyor. Ekim 2007'de Anayasa'nın 102. Maddesi'nde yapılan değişikliği hatırlayalım: Artık devlet başkanı genel oyla halk tarafından seçilecek; ilk seçimde yüzde 51'i bulan aday seçilecek, bu olmazsa ikinci turda en çok oy alan iki aday çekişecek. Halk oyuyla seçilmek yeni cumhurbaşkanına yeni yetkiler vermiyor ancak, hükümete ve diğer seçilmişlere karşı fiilî bir üstünlük sağlayacağı kesin. Doğrusu bu model, halen uyguladığımız parlamenter sisteme pek uymuyor. 2007 değişikliğinin bu garip tasarımı, 2015'te Erdoğan'ın cumhurbaşkanı adayı olacağı varsayımının eseridir ve daha şimdiden baş ağrıtmaya başladı.

Niçin ve nasıl; şimdi bunun sebeplerini inceleyelim:

1- Abdullah Gül, bu yıl yapılacak seçimde aday olmayacağına dair bir açıklama yapmadı ve yapmayacak gibi görünüyor. Aynı siyasi kökten gelmiş iki adayın halkın karşısında sandık yarışına girmesi sancılı geçebilir.

2- Başbakan için devlet başkanlığından başka yol kalmadı. Seçimin tabii adayıdır ve daha şimdiden adaylığı açıklandı. Ne var ki Gezi ve 17 Aralık olayları, hiç hesapta olmayan gelişmelere yol açtı.

a- Başbakan otoriter ve kamplaştırıcı bir yaklaşımla seçmenlerini 'koyu taraftar' şeklinde pekiştirmeyi seçti. Öte yandan kendisini desteklemeyenleri, sert bir dille karşı kampa iterek onlar üzerinde yer yer nefret diline kadar uzanan itici bir siyaset uyguladı, uyguluyor.

b- 17 Aralık'tan sonra gerginlik siyasetinin dozu kaçtı; âdeta ekseninden çıkarak bir hayat-memat konusuna dönüştürüldü. Başbakan, partili bakanlarına yönelik yolsuzluk soruşturmasından sonra, soruşturmaya katılan bütün polisleri, savcıları ve hâkimleri etkisiz hale getirdi. Yönetmelik ve kanun değişikliklerine gitti.

c- Bununla yetinilmedi; baş ağrıtabilecek, toplumsal hoşnutsuzluğa yol açabilecek bütün hükûmet icraatları hakkında hemen "Ben yapmadım, onlar yaptı" anlamına gelen bir kampanya ile devlete sızan paralel çeteler suçlanmaya başladı. Başbakan bu uğurda Orduyla, Ulusalcı kesimle, BDP-PKK çizgisindeki siyasetçi ve eylemcilerle yeni ittifak arayışlarına girdi. Bu telâşın sadece mahalli seçimlerle ilgili olmadığı, daha ziyade Ağustos'ta yapılacak Cumhurbaşkanlığı seçimine zinde ve güçlü girmek endişesiyle ilgili olduğu açıktır.

3- Şu gün itibariyle Başbakan ve yakınlarına yönelmesi muhtemel herhangi bir ithamı soruşturabilecek mercî kalmamış görünüyor. Başbakan, 2014 telâşıyla bir mânâda kendini 'Lame duck' durumuna getirdi denilebilir. Ciddi ithamlar altındaki bir hükûmetin, yargı ve yürütme arasındaki dengeleri yerinden edecek çaptaki radikal kanun değişikliklerine gitmesi,

Türkiye'de henüz, "Buna hakkı var mı?" sualini uyandırmadı fakat o tarih uzak değildir. Kanun değişiklikleri, soruşturma delillerini karartacak noktaları yakından ilgilendiriyor. Türk siyasetinin 'Lame duck' türünden centilmenlik kuralları yok; mücadele çok sert ve kural tanımaksızın sürdürülüyor.

Hadiselerin temposu böyle giderse, Başbakan'ın Ağustos seçimlerinde aday bile olamama ihtimâli yüksektir. 2010'da herkesin "Tayyib Bey'in hakkıdır" diye baktığı Cumhurbaşkanlığı makamı, 2014'de, ondan gitgide uzaklaşan bir ihtimâle dönüşüyor.

Yetti gaari; accık huzur!

Kazancı Yokuşu'ndaki patlamanın sesi Üsküdar'dan duyulduğunda herkes gibi yüreğim ağzıma geldi.

Haber sitelerine ve ekranlara olayla ilgili ilk haberler düşene kadar geçen birkaç dakika içinde müthiş bir tedirginliğe kapıldım: Siyasî yönü var mıydı, terör saldırısı mıydı, neydi? Söylemek insanın içini acıtıyor ama sıradan bir tüp infilâki olduğunu, üstelik can kaybı da olmadığını duyunca "Ohh ya Rabbî şükür" dedik.

Haber kanallarındaki rahatlık da, aynı duyguyu yansıtıyordu. Birkaç saatliğine olsun, artık hepimizi bunalma raddelerine getiren, "yeter artık!" dedirten gündemden uzaklaşmanın sevinci(!) bârizdi; Türkiye'de şöyle sıradan, kimselerin fişteklemediği, paralel yapıların üzerine ihâle edilmeyen şeylerin de olabileceği hissine dokunmak güzeldi.

Unutmuşuz ve nerelere gelmişiz!

Acaba biz korkularından kavranarak yönlendirilmeyi hak etmiş bir toplum mu olduk? Olup bitenleri sürekli olarak hain-vatansever, dost-düşman, iyi-kötü kutuplaştırması dayatılarak algılamamızı istemek, aynı zamanda siyasetçinin vatandaşı güdülemesi olarak okunabilir mi? Her vesilede sözü iç düşmanlara getirerek birilerini şeytanlaştırmak, milletin ortak aklına saygısızlık değil midir?

Yüksek gerilim ve tansiyon herkesi son derece rahatsız ediyor. Kendini taraf hissetmeyen, hırçınlaşmayan kimse kalmadı. İstenen bu mudur yani? Siyasî kanaatler, içimizde özel bir yerde saklı tuttuğumuz, gündelik hayatta dışa vurulmasına pek gerek görmediğimiz, pek de hayâtî olmayan bir ayrıntıydı; iki aydan bu yana asûdeliğine sığınabileceğimiz şahsî bir liman kalmadı: Gerilim soluyor, nefret içiyor, düşmanlıkla beslenerek ayakta duruyoruz...

O meşhur tabirle "kimse kusura bakmasın" ama, bu çılgın temponun ve aşırı tansiyonun başlıca sebebi Başbakan'dır. Bir hafta sonu molası bile vermeden artık mûtad hale getirdiği yevmî salvolarla her gün birilerine hücûm ediyor, tehditler yağdırıyor; kelimeleri özene bezene bileyip sivrilterek şöyle böyle her iki kişiden birini ötekileştiriyor. Kalan yarıyı ise

"Biz varsak siz de varsınız; sıkı çalışmazsanız sonumuz karanlık... Eteğime tutunun, sizi karanlıktan aydınlığa çıkarayım" yollu bir ters tehditle korkutup pekiştirmeye çalışıyor.

Fâsıla vermiyor, duraklamıyor; bıraktığı yerde basındaki destekçileri devreye giriyor. Söylenen, ileri sürülen şeylerin gerçek olup olmadığına bile pek aldırış edilmiyor artık, günü kurtarmak kâfi sayılıyor.

Hükümetin ilk görevlerinden biri de halkın huzuru değil midir yahu; huzuru unuttuk. Şu sıkıntılı demde insanların sinir uçlarını aşırılıkla tahriş ederek, korkutarak, sindirerek, yıldırarak hükûmet ettiği için bu hükûmete güvenim kalmadı.

Sükûnet ve huzur, seferberlik psikolojisiyle, "milli mücadele" edebiyatıyla, takrir-i sükûn tehditleriyle tesis edilmez. Hayır efendim, kurtarıcılığa kim soyunursa soyunsun, bir kere daha "kurtarılmak" filan istemiyorum ben! Az buçuk tarih okudum: Kurtarıcılardan kurtulmanın mâliyetini iyi bilirim!

Gündelik hayatın sıkıcı, gündeminin alabildiğine rutin, kural ve kurumların görünmez ama etkili çalıştığı bir ülkem olsun istiyorum. Öfkeden takallüs etmiş bir çehrenin her gün ekranlardan "milli irade"nin baskı altına aldığı, insanları birbirine hedef göstererek siyasî ömrünü uzatmaya kalkıştığı bir siyasi basınç atmosferi istemiyorum. Lütuf göstermeyeceksiniz, rutin anayasal görevinizi yapacaksınız; din, mukaddesat, vatan, bacımın başörtüsü edebiyatından sıkıldım artık. Sıkıcı bir ülkem olsun, ara sıra canım sıkılsın istiyorum. Taraf-ı şâhânenizce her gün sıkıştırılmak değil.

Yeter yahu; insanlara huzur istiyor, anlayın!

Mustafa Kemal Paşa parodisi

Haberi duyunca Zaytungcular'ın muzipliği sandım; hemen ardından hükümetin "O kadar da değil, esprinin de bir hududu olmalı" şeklinde tekzip yayınlamasını bekledim. Aa, doğruymuş; AK Partili iki vekilin imzasını taşıyan teklifte, MİT'i "Muhaberat" yetkileri ile donatan maddeler var!

Başbakan'ın bir süredir, "İstiklâl mücadelesi" deyip durmasının hikmeti netleşmeye başladı. 17 Aralık sürecini casuslarla, dış güçlerle, vatan hainleriyle, faiz ve vaiz lobisiyle, işbirlikçilerle izah ederek Türkiye'nin zorlu bir düşman saldırısı altında olduğunu tasvir eden hükûmet, durumu 1921 yılının ağır atmosferine bağlayarak ülkenin bir istiklâl harbi yaşadığı kanaatini pekiştirmeye çalışıyor. Bu kadarını Zaytungcular bile tahayyül edemezdi bence!

Hatırlayalım mı: 1921 tarihli Teşkilât-ı Esasiye Kanunu'nun 2. maddesi yürütme (İcra kudreti) ve yasamayı (teşrî selâhiyeti) Büyük Millet Meclisi'ne veriyordu; bu uygulamaya siyasi lügatimizde "Tevhid-i Kuvva", yani güçlerin birliği denilir. M. Kemal Paşa aynı yıl BMM'de bu kavramı şöyle savunmuştu: "Hakikatte efendiler, tabiatta, alemde taksim-i kuvva

(güçler ayrılığı) yoktur! Taksim-i Kuvva ideal bir çözüm değil, hükümdarları müstebit iktidarların etkisini hafifletmek için bulunmuş bir çare, bir ehven-i şerdir.”

Bu prensibin Milli Mücadele’deki en mânidar uygulaması, 5.8.1921’de Meclis’ten geçen Başkumandanlık Kanunu’dur. Kütahya-Eskişehir hattında tutunamayan milli kuvvetlerin çekilmesi büyük endişeye yol açınca Meclis, M. Kemal Paşa’dan cephe kumandanlığını üstlenmesini ister. Paşa bu teklifi Meclisin yetkilerini fiilen kendisi üstlenmek şartıyla kabul eder. Kanunun ilk tezahürü, “Tekâlif-i Milliye emirleri”dir ve bu emirler, olağanüstü şartlar icabı zoralım ve angarya türü yaptırımları öngörür.

Yeni istiklâl mücadelesinin püflerini, böyle bir tarih arkaplanı önünde okumak gerekiyor işte…

Önce 17 Aralık soruşturmasını yürüten adli ekiplerin etkisiz hale getirilmesi, ardından HSYK’yı neredeyse Adalet Bakanı’na bağlayan kanun, onun ardından İnternet’in yürütmenin gözetimine verilmesi ve nihayet MİT teklifi bir araya gelince tablo netleşiyor: Hayır, hükümet, 1921’de olduğu gibi her evin bir askeri giydirmesini, bilumum ticari malın, makineli vasıtanın, yiyecek ve giyeceğin % 40’ına el konulmasını, zanaatkârların ordu emrinde çalışmasını teklif etmiyor. Yeni istiklâl mücadelesi artık daha asrî tekniklerle yürütülecektir! Yani hükümet hakkında açılması muhtemel bütün soruşturmalar ânında engellenecek, her internet kullanıcısına sâbıka kaydı tutulacak ve MİT herkesi izleyen, dinleyen ve gözleyen bir büyük ağabey gibi geniş yetkilerle donatılırken sadece Başbakan’a karşı sorumlu kılınacaktır.

Mantık şu: Tehlike büyük, “kimse kusura bakmasın” tedbir alırken ufağa tefeğe bakamayız!

MİT teklifini Zaytung muzipliği zannetmekte haklıyım, çünkü olup bitenler kaba bir tarih parodisinden başka bir şey değil. “Hak ve hürriyetleri daraltıyorum ama sor bakalım niçin böyle yapıyorum” diyen asık suratlı zihniyet, nihai kertede zihinde sadece kara mizah tesiri bırakıyor.

Korku filmlerini hızlı oynatırsanız komediye dönüşür; Korku filmi çünkü hükümet, herkesin temel hak ve hürriyetlerini kısıtlıyor ama gülünçtür çünkü o kadar telâşlı, o kadar acemice, o kadar palaspandıras davranılıyor ki sonunda dehşete kapılmak yerine gülüyorsunuz.

Zaytungcular müteessirim; bugünlerde AK Parti’den sâdır olan kanun teklifleri, sizin gazete haberlerinden daha eğlenceli. Kapatın gitsin bence caanım gazeteyi…

Bu yakınlarda birisi çıkıp, “Rahmetli paşa seçimle mi gelmişti, yok seçim-meçim; dağılın bre” derse hiç şaşmayacağım ha; bir adım sonrası budur: Mustafa Kemâl Paşa parodisi! t.alkan@zaman.com.tr

Başbakan'ı destekliyorum!

İşte nihayet, sayın Başbakan'a hak verebileceğim, hatta alkışlayabileceğim bir cümlesine tesadüf etmiş olmanın hazzı içindeyim. Biliyordum, tahmin ediyordum, "Bu kadar da olamaz; mutlaka kalbinin, ruhunun, gönlünün ve vicdanının bir köşesinde henüz sönmemiş bir hakperestlik közü vardır" diyordum.

"Evet, bugünlerde çok telâş içinde, yükü ağır; nice yıllardan beri hiç beklemediği, ummadığı bir gündemi karşısında bulunca muvazenesi sarsıldı, ondandır" diye düşünüyordum; o ki, bir defasında açık açık, "Müsaade edin de gündemi belirleme üstünlüğü bende olsun" diye itiraf bile etmişti. Bu memlekette gündem belirlemek, en kavî egemenlik ve iktidar alâmetidir; hâl böyle olunca zaten Kasımpaşalı delikanlı tabiatında meknûz bulunan asabiliği depreşti fakat yine de ümidim var. Günün birinde doğruya doğru, eğriye eğri diyecektir, diye tahmin ediyordum.

Nitekim yanılmamışım; geçen hafta Fatih projesi kapsamında okul öğrencilerine tablet dağıtırken yaptığı konuşmada, beni ve benim gibilerini zevkten eriten, "Aşkolsun, budur! İşte bir gerçek böyle güzel ve ehliyetle seslendirilir" sözleri sarf etti ve dedi ki,

-Güzel Türkçemize en uygun klavye F klavyedir. Biz tabletlerimizi F klavye olarak hazırlıyoruz. Özellikle bilgisayar üreticilerinin satıcılarının bu hassasiyeti gözetmelerini istiyorum. Güçlü bir Türkçe için Türkçemizin ne kadar zengin olduğunu dünyaya haykırabilmek için bu adımı atıyoruz. Yabancı bilgisayar terimlerinin çocuklarımızın Türkçesini bozmaması için sizlerden de hassasiyet bekliyoruz.

Çok mes'udum; demek ki benim de kalbim tamamen taşlaşmamış; ben de doğru bir sözü duyduğumda "Evet, vallahi öyle; ne bir eksik, ne bir fazla; aynen öyle" diyebilecek vicdanî sıcaklığı henüz kaybetmemişim.

Başbakan'ımızın bu cümlesinin altını, şöyle böyle 40 yılı aşkın zamandan beri F klavye ile meramını satırlara dizen bir yazar sıfatıyla heyecanla çiziyor ve neş'eyle şakıyarak tekrar ediyorum:

-Güzel Türkçemize en uygun klavye F klavyedir!

Kıdemli okuyucularım biliyor; yıllardan beri F klavyeyi savunan yazılar yazdım; bilgisayar teknolojisini buyur ederken devletin ilgili firmalara, "F klavyeni al da öyle gel bakalım" şeklinde şart koşulmasını savundum.

Sebebi mâlum, F klavyenin sadece “F Tipi” klavye olması filan değil elbette (Sayın Başbakan da buraya gelince o nükteyi hatırlayıp, hafifçe gülümsemeden edememişti!). Efendim, F klavye, Türkçe metin yazmak için, bundan ta 70 sene önce -inanmayacaksınız ama- devletin uzmanları seferber ederek tesbit ettirdiği, ilmî geçerliği defalarca isbatlanmış taş gibi sağlam bir düzenektir. İsteyen yine alışageldiği klavyeyi kullanabilir fakat okullarda, resmi dairelerde F klavye kullanmamak, hadi vatan hainliği filan demeyeyim ama, çok ayıp, çok bedhah bir harekettir.

Başbakan’ı kutluyorum; böylece kendisinden sâdır olacak her cümleye peşinen muhalefet etmediğimi de isbatlamış oluyorum. Kendisinden haddim olmayarak bu gibi güzel tesbitlere devam etmesini bekliyorum. Meselâ,

-Son zamanlarda çok kalp kırdık, çok kişinin kalbini incittik. Elmalarla armutları birbirine karıştırdık; bize hiç yakışmadı, şeklinde cümleler kurduğunda kendisini hararetle destekleyeceğime ve en son Marmaray’ın hizmete girmesi münasebetiyle sarf ettiğim,

-Sağol Tayyip Bey; güzel eser, ceddine rahmet, cümlesinin bir benzerini kaleme alacağıma söz veriyorum.

Yavrukurt sözü!

Yaşasın, Yeni bir şehir kitabı: İncir Çekirdeği

Otomobille Hereke’den her geçişimde, o günün leziz hatırası zihnimde canlanıyor. Tarihi bile aklımda: 18 Eylül 1972. Liseden arkadaşım Halil Aslantaş’la beraber İstanbul’a üniversite için ön kayıt yaptırmaya gidip, ertesi gün işimiz bitince Halil’in isteği üzerine Hereke’deki akrabalarına uğramıştık. Öğle sularından gece yarısına kadar, şimdi tam hatırlayamadığım şirin Aşağı Hendek’te gezip tozmuş, hatta gece saatlerinde açıkhava sinemasında bir film seyretmiştik.

O sinema hangi sinemaydı, bunu aziz dostum Haluk Dursun mutlaka bilir ama hangi filmi seyrettiğimizi belki Halil bile hatırlayamaz.

O tarihte güzelim Hereke’nin bağrına çelikten bir dübel gibi çakılan çimento fabrikası var mıydı hatırlamıyorum. Kitabında Haluk Dursun, hiç de iyi bahsetmiyor o fabrikadan.

Ne kitabı diyeceksiniz; haklısınız...

Haluk Dursun’u şöyle böyle 20 seneden beri tanıyorum; nazarımda bıraktığı ilk intibâ, “Bu adam hiperaktif bir çocukluk geçirdi galiba” olmuştu. Kıpır kıpır, hareketli, neşeli, sözü sohbeti çekilir, vukuflu, herkese lâzım cinsinden bir insan. Bir hayli zaman Ayasofya Müzesi Başkanlığı’nda bulunduktan sonra “tahminimce “Beter olsun!” duamın denk gelmesi üzerine şimdi aynı işi Topkapı Sarayı’nda yerine getiriyor.

Geçenlerde kitabı değdi elime: “İncir Çekirdeği, Hereke’den çıktım yola”

Bir şehir kitabı, Hereke'yi anlatıyor. Ne de tatlı, ne de güzel anlatıyor...

Timaş'ın yayınladığı bu değerli kültür eserini buracıkta özetlemek hem mümkün değil, hem de okuma zevkinize limon sıkmış olmak istemem; sadece yazarın dedesini anlattığı pasajlardan bana çok mânâlı gelen, şaşırtıcı bir faslı iktibas etmek isterim.

"Dedem hayatının son yıllarında benim hâlâ tam anlayamadığım, inanılmaz bir itirafta bulundu. Bir gün evde otururken, anneannemle beraber ikimizi karşısına çağırdı ve bana hitaben 'Şimdi sana hayatımın en önemli nasihatını, tavsiyesini vereceğim. Burayı iyi dinle' dedi ve doğrudan konuya girdi.

'Ben hayatta üç büyük hata yaptım ve bu üç büyük hata benim hayatıma mal oldu. Sakın sen de bu hataları yapma'. Sonra parmağıyla işaret ederek 'Biir' dedi: 'Evlenmek'.

Sonra 'İki' dedi ve hemen karşımda oturan anneannemi işaret ederek, 'Bu kadınla evlenmek.'

Ben hayretle dinlerken esas büyük şaşkınlığa sebep olacak son büyük itiraf ve pişmanlığını dile getirdi: 'Bu kadını hemen öldürmemek."

Birbirinden güzel hatıra parçaları ve yerinde tesbitlerle dolu bir güzel kitaptan daha niceleri dururken bu pasajı seçmem haksızlık gibi görünecektir. Yazar, dedesinin niçin böyle konuştuğunu izah ediyor. Çok genç yaşta kaçırdığı kızla evlenip çok erken yaşta çoluk çocuğa karışınca dede anlaşılan büyük pişmanlığa kapılmış. Eşinin ve torununun yüzüne hitaben yaptığı bu dramatik konuşmanın biraz da latife boyutu taşıdığını da hesaba katmalıyız. Dedenin asıl niyeti, torununa, "Çok iyi düşün, yoksa hayatın benim gibi zehir olur" demek aslında.

Haluk Dursun'un kitabını zevkle okuyorum; henüz bitmedi. Okumaktan zevk alanların haberi olsun.**

İhtimâldir pâdişâhım...

1924 Anayasası iyiydi, hoştu; devrinin ruhuna, politik kültürüne de uygundu fakat önemli bir gediği vardı: bu anayasa, CHP'nin ebediyyen iktidarda kalacağı varsayımına dayanıyordu.

1950'de DP, bu anayasa ile iktidar oldu; bu anayasada CHP'ye tanınan yetkileri kullandı. 1960'ta ise işte bu sebepten ötürü askerî darbeye uğradı. Darbeciler, süngü zoruyla 1960 Anayasası'nı lağvettiler ve yeni anayasa yapmak lüzumu duydular. Sebebi açıktı; bu anayasa ile çok partili sistem uygulaması bir nevi tek parti gibi bir şey oluyordu.

60 darbesinin ironik yanı, DP'nin anayasayı ihlâlden suçlu bulunmasıdır; oysaki anayasa (Atatürk'ün anayasası!), bizzat darbeciler tarafından taammüden bıçaklanmış ve cesedi tarihin mezbahasına atılıvermişti.

Şunu hatırlatmak istiyorum: Başbakan Erdoğan'ın karihasından çıkan son kanun düzenlemeleri, Erdoğan ve AK Parti'nin ebediyyen iktidarda kalacağı varsayımına dayanıyor ve kanaatimce bu amacı kesinleştirmek için alelacele çıkarılıyor.

Günün birinde (İhtimâldir padişâhım...) AK Parti seçim kaybettiğinde, Başbakan Erdoğan hepimiz gibi sıradan bir fani haline geldiğinde, AK Parti grubunun levendâne bir hırâm ile destek verdiği kanunlar, o keyfi, geniş ve lastik gibi esnetilebilir yetkileri ele geçiren yeni muktedirlerin elinde çok can yakıcı ve çok can sıkıcı bir çehreye bürünecektir.

Temennî etmem elbette, lakin bu ihtimâli görmek o kadar zor değil. Bir an için yarın sabah itibariyle mevkîlerin değiştiğini tasavvur ediniz: Başbakan ve partisi muhalefette, iktidarda ise diyelim ki bir koalisyon hükûmeti var. İnternet ve telefon haberleşmesi olsun, emniyet, yargı, bürokrasi, havuz medyası olsun, MİT'in olağanüstü yetkileri olsun elinizden çıkmış. Sıradan bir vatandaş gibi korunmasız ve sivil kalmışsınız...

Bütün yazışmalarınız devletin bilgisi altında, malvarlığınız, banka hesaplarınız, telefon trafiğiniz bu işle görevli bir bürokratın keyfine, günün başbakanı her kimse onun insafına emânet!

N'ola o kara günde encâmınız ey ihvânlar?

Geliniz hâlâ vakit varken kendinize alelacele keyfî yetkiler veren kanunlar çıkarmaktan, insanları birbirine karşı gerip muhasım hale getirmekten vazgeçiniz. Türkiye'yi bundan sonra bir arada tutacak yegâne kimya, şahsi haklara ve hürriyetlere en geniş mânâda serbestiyet tanımaktır. Şahsın hukukunu daraltırsanız, yarın kendinizi de tıknefes bulabilirsiniz. Yapmayınız. Mutedil ve âdil olunuz. Demokrasiyi lüzumsuz bir fantezi, katlanılması gereken gıcık bir yol arkadaşı gibi görmeyiniz: Zira demokrasi, azlığın hukukunu gözeten ve ona hayat hakkı tanıyan bir idare şeklidir. Yarın sizlere de lâzım olacak.

AK Parti grubuna iki çift sözüm var; iki genel seçimde, referandumda ve mahalli seçimlerde bu partiyi desteklediğim için, bir seçmen sıfatıyla olsun bu cümleyi kurma hakkına sahibim.

Zor zamanda liderin yanında durmak, bozgunculuk etmemek, tırsaklık göstermemek bir erdemdir fakat evrensel hukukun altını oyan geceyarısı kanunlarına destek vermek çok başka bir şey. Devir değiştiğinde sizleri de sıradan vatandaşlar gibi bu kanunların tehdidine maruz bırakan tercihinizden ötürü vekil dokunulmazlığınız var ama vicdan masuniyetine sahip değilsiniz. Bu tatsız çorbada sizin de tuzunuz var.

Bugün liderin hatırı ile milletin hukuku çatışma halinde; Türkiye'yi bir korku cumhuriyetine çeviren uygulamalardan bahsediyorum. Doğruları herkes onaylar; sizden sadece "eğriye eğri"

demeniz beklenir. “Bir ok attım kebab oldu” dediğinde bile ardında bu espriyi sorgusuz sualsiz destekleyecek bir grubun varlığına güvenen liderinizi ancak siz mâkuliyet ve itidal çizgisine çekebilirsiniz.

Milletin vekilisiniz, liderin değil: Sorumluluğunuz büyük, hatırlatmak isterim.

Krizsiz çözüm için bir şans

2007’deki grup toplantısında kürsüden, “Kardeşim Abdullah Gül’ü cumhurbaşkanlığına aday gösteriyorum” dediği an, bütün Türkiye Tayyip Erdoğan için aynı şeyi düşündü: Devlet başkanlığı Erdoğan’ın hakkıydı ve kimin devlet başkanı olacağı onun iki dudağının arasında olmasına rağmen “kardeşi” lehine nezaket ve feragat göstermişti. Bir sonraki seçimde devlet başkanlığı elbette Erdoğan’ın müktesebiydi.

Aradan geçen 7 yıl siyâsette çok uzun bir süre; şartlar değişti. Hadiseler tahmin edildiği gibi gelişmedi. İki önemli seçimin yapılacağı 2014 kâbusu, daha 2013’ün ortalarından itibaren siyâsetin kimyâsını bozdu.

Başbakan Erdoğan sıkıntıda. Yolsuzluk soruşturmaları ve hemen akabinde hükümetin aldığı önleyici tedbirler, şu günler itibariyle Başbakan’ın güz aylarında yapılacak devlet başkanlığı seçimine aday olabilmesini gölgeledi. Soruşturmayı tamamlayacak adli sürece telâşla müdahale edildi; öyle bir müdahale ki ağustosa kadar soruşturma, itham edilen bakanların ve dolayısıyla hükümetin aklanmasıyla sonuçlansa bile şaibe tartışmaları yatışacak gibi görünmüyor.

Başbakan açısından ikinci bir mahzur daha var: Başbakan, Sayın Gül’ün 7 yıldır yürütmekte olduğu yetki ve sorumluluk modeliyle devlet başkanlığı yapmayı içine sindirmediğini birçok kereler açığa vurdu. Gönlünde başkanlık modeli var. Yürütme üzerinde daha etkili, aktif ve müdahaleci bir başkanlık modelinden yana olduğunu hiç saklamadı. Ne var ki başkanlık modeli mecliste ve kamuoyunda sert tepkiyle karşılandı. Modeli hayata geçirecek anayasa değişikliği –muhtemelen başkanlık ısrarının da katkısıyla- kadük oldu, rafa kaldırıldı. Halkoyuyla seçilmiş de olsa, mevcut anayasaya göre devlet başkanının sistem içindeki yeri değişmeyecek. Bu durumda Başbakan için tek yol kalıyor. Yeniden başbakanlık.

Yeniden başbakanlık da kolay görünmüyor zira AK Parti’nin kendi içtüzüğüne koyduğu 4. Dönem kuralıyla sadece kendini bağlayan bir centilmenlik kuralı getirmişti; o kurala göre Başbakan da dâhil parti içinde pek çok ismin siyâsî kariyerine bir seçim dönemi ara vermesi gerekiyor.

Başbakan defalarca bu ahde sadakat göstereceklerini tekrarlamıştı ama galiba o kuralı değiştirmeyi ciddi olarak düşünmeye başladı.

Doğrusu da budur. 4. Dönem kuralı bir kanun veya anayasa maddesi değil; dar kapsamlı bir tüzük kurultayı ile kolayca kaldırılabilir. Nitekim, yaklaşık bir seneden beri (üstelik ortalık henüz yolsuzluk söylentileriyle karışmış değilken) bu görüşü defalarca savunmuştum. İşte Mayıs 2013'de yazdıklarım:

"31 Mayıs 2007'deki anayasa değişikliği, vesayet rejimini dizleri üstüne çökertmek için o gün itibariyle kaçınılmaz bir hamleydi fakat artık değildir. 101'inci maddede yapılan değişikliği ortadan kaldıran yeni bir anayasa tadili, krizi ortadan kaldırır ve "partili cumhurbaşkanı" gibi yeni bir kriz başlığından da halâs olunur. Parti tüzüğünde üst üste üç dönem yürütme görevi üstlenmeyi yasaklayan 132. madde (Sahi, bu fıkra seçilme hürriyetini tahdid etmiyor mu; AYM, bu maddeyi fark etmedi mi acaba?) da kısa bir tüzük kurultayı ile tâdil edildikten sonra çok ciddi bir meseleymiş gibi görünen pürüzler giderilmiş olur."

Bugünün açmazı, bir sene öncesinden daha karmaşık. Başbakan Erdoğan'ın yıldızı eskisi gibi yükselmiyor, sert bir düşüşe geçti. Ağustosta cumhurbaşkanlığına aday olması bile net değil. Öte yandan halkoyuyla seçilmiş cumhurbaşkanının kazanacağı özgül ağırlığın sistemi nasıl etkileyeceğini bilmiyoruz. Krizi büyütmemek için bana göre en yakın çözüm, 101. maddeyi değiştirmek ve eski seçim düzenine dönmektir. Bu düzenleme ile Sayın Erdoğan parti grubunun desteğiyle devlet başkanı seçilme şansını yükseltmiş olur.

Bunun en isabetli çözüm olduğu kanaatinde değilim, krizi aşmak için görünen en makul çözümün bu olduğunu düşünüyorum.

Sayın Gül ve Erdoğan arasında muhtemel bir cumhurbaşkanlığı seçim yarışmasının uyandıracağı travmaları tahmin etmek bile istemiyorum. İnternet kanununu alelacele onaylamasıyla Sayın Gül, kamuoyu nezdindeki sempatisini de gölgeledi. Kısaca devlet başkanlığı seçimi, Türk siyâsî hayatının en zorlu bilinmezleriyle dolu.

Utandım

Ailesiyle Suriye-Ürdün sınırını geçerken arkada tek başına kalan 4 yaşındaki Mervan'ın fotoğrafını gördünüz değil mi? Öyleyse nasıl bir şeyden bahsettiğimi daha iyi anlayacaksınız:

İnsanı, "Bir yerlerde hâlâ böyle rezillikler yaşanıyor ve bedelini el kadar sabîler ödemek zorunda kalıyorsa şu çorba nasıl boğazımdan geçer?" diye düşündüren bir manzara bu. Oysa ki ana-babası biraz, belki elli metre ileridedir. Sınırı yani kurtuluş çizgisini görünce heyecanlanmış, öne atılmışlar, Mervan'ı anası bile unutmuş. Baba neyse de, analar unutur mu; Mervan'ın yerine kim ölmek ister diye sorsa Azrail, anasından gayrı kimse çıkmaz, lakin unutuvermiş bir anlığına...

Mervan'ın anası nasıl paylıyordur şimdi kendini; dünyaya rezil olmaktan değil, anaya evlâdını unutturan anlık gaflete yenik düştüğünden. Allah hiçbir ana-babaya bu hacâleti yaşatmasın!

“Sophie’nin seçimi”ni, yani iki evlâdından birinden vazgeçmeye zorlanan annenin trajedisini andıran yakıcı, iç karartıcı bir durum. Bu filmi seyredemedim; kezâ İsao Takahata’nın yazıp yönettiği “Ateşböceklerinin Mezarı” adlı muhteşem animasyon filmini de iki defa yarısında bıraktım, dayanılır şey değildi.

Çocukların ezâya, acıya, mihnete mâruz bırakılmasında ve büyüklerin onlar için bir şey yapamamasında, sinema seyircisini bile utandıran, canını acıtan ruh çöküntüsü var.

Ve belli ki açlıktan, hastalıktan ve ille de kimsesizlikten daha ölmeden kadidi çıkmış, iki metre ötesinde avını bekleyen akbabanın sabırsızlığından habersiz o Afrikalı çocuğun unutulmaz fotoğrafı. Bazıları o karenin manipülasyon olduğunu filan söylemişlerdi, velev ki öyle olsun; fotoğrafta gördüğümüz insanı kendinden utandıran o derin ruh ve vicdan yarasının resmi değil mi?

İşte aynı duygu, aynı çöküntü hissi... Evladının başkaları tarafından dayak yediğini seyretmek zorunda kalan her ebeveynin infiâli yaşandı o an evlerde:

Çocuk henüz uykudan yeni uyanmıştır, belli. Durumu tam mânâsıyla kavrayamıyor. Babasını dinledikçe, o dakikaya kadar Mısır ehramları kadar metîn ve yıkılmaz gibi görünen dünyasının sallandığını tahmin ediyoruz. Suskunluk fasılalarını o yıkılışın ve paniğin, o derin üzüntünün kelimelere sığmaz tasviri dolduruyor. Bir küçük ümit, belki yanlış anlamıştır, tekrarlamasını istiyor durumu daha iyi kavramak için.

İçinde kum kalmış tebeşirin tahtada bıraktığı iç kıyıcı sesi duyanların kapıldığı türden bir kulakları kapamak, duymamak isteği.

“Tamam baba... tamam babacım” cümlelerini dinlerken odadaki herkes çok kötü oluyor; dinleyen herkeste sanki aynı hayal kırıklığını yaşamış, aynı canı acısı ve yıkılmışlığı hatırlatan bir duygu hükümranlık kuruyor. O hitap biçiminde bir evladın babasına duyduğu güven ve hayranlığın izleri çok bariz çünkü ve bu çoğumuzun yaşadığı bir şeydir.

Babalar o sesi bilirler; “Babacığım” o sese sarıp sarmalanmış inanç ki ömürlerinin en mânidar kazancıdır. Mukabilinde eğer isteniyorsa vazgeçmeyeceğiniz şey yoktur.

Oğulun iç yıkıntısını çok iyi anlıyoruz; babanın sesinden bir psikolojik tablo çıkarmak çok güç, üstelik değersiz. Hiçbir şeyin, hiçbir değerin, hiçbir dünya metâının değmeyeceği küçük kazançlar. Mübalağa değil, gerçekten küçük.

Utanıyorum, utanıyoruz. Cümleten biz hakarete uğramışız sanki. Biz bunu dinlememeliydik, bu konuşma hiç cereyan etmemeliydi; gezegenin herhangi bir yerinde herhangi bir baba evlâdının dünyasını darmadağın ederken buna en azından buna hiç kimse şahit olmamalıydı.

“Allah hiçbir ana-babaya bu hacâleti yaşatmasın!” demiştik ya, öyle bitirelim.

2014

31 Mart

Seçim sonrası için kalıcı notlar Aksiyon Dergisi

30 Mart

Yav he, he!.. Zaman Gazetesi

30 Mart

Suphi Saatçi ile görsel gürültülere dair Zaman Gazetesi

29 Mart

Gemiyi delmeden ve deldirmeden... Zaman Gazetesi

26 Mart

Suskunlara mektup Zaman Gazetesi

24 Mart

Ağır hizmet kusuru! Aksiyon Dergisi

24 Mart

Börek, uçak, Dombra Zaman Gazetesi

23 Mart

Tanrım Beni Başkan Yarat! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

22 Mart

Muhafazakâr kriz Zaman Gazetesi

19 Mart

Yazanın eli yeşersin! Zaman Gazetesi

17 Mart

İtibarsızlaştırılan yargı ve seçim güvenliği Aksiyon Dergisi

17 Mart

Tevbe-i Nasuh’a davet Zaman Gazetesi

16 Mart

Dünyaya erken gelmiş bir hürriyetçi fikir kadını: Halide Edib Adıvar Zaman Gazetesi,

Pazar Keyfi

15 Mart

3 Y kalmadı, 3 E verelim?.. Zaman Gazetesi

12 Mart

Başbakan’ın uçağında! Zaman Gazetesi

10 Mart

Tiranlık mı, demokrasi mi; karar bizim! Zaman Gazetesi

09 Mart

Helvetica Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

08 Mart

Takrir-i Sükûn durağında inecek var mı? Zaman Gazetesi

05 Mart

Ali’yi öfkelendirmeyecektiniz! Zaman Gazetesi

03 Mart

Alternatifsizliğe güvenmek... Aksiyon Dergisi

03 Mart

Hâlâ Zaman Gazetesi

02 Mart

Tape! Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

01 Mart

Kendimi tebrik ederim Zaman Gazetesi

Kendimi tebrik ederim

Bugün kuşlardan, çiçeklerden, bahardan bahsedecektim ama o da ne; benim için artık keenlemyekûn hükmündeki bir yazar, bir okuyucusunun hatırlatması üzerine en eski bir yazımdan uzunca bir alıntı yapmış: Başlığı “Çöl Hırsızı”, yayın tarihi, 8 Eylül 2008.

Evvela bu alıntı pasajı size özetlemem lâzım:

Çölde bir kabile reisinin dillere destan bir atı varmış. Bir gün atına binip tek başına çölde gezmeye çıkmış, tam dönmek üzere iken uzaklarda bir karaltı fark etmiş. Bir insan, yerde yatıyor. Belli ki çok hasta veya ölmek üzere...

Hemen atından inerek yerdeki adama yardıma gitmiş. Hâlâ nefes aldığını görünce sevinip bir yudum su vereyim derken, o mecâlsiz ve hasta adamı, değerli atın üzerinde görünce şaşırıvermiş. Adam hemen atı topuklayıp hayli uzaklaştıktan sonra dönüp, bakmış atın sahibine, ama bir gariplik var; atın sahibi ardından koşarak bağırıp çağırmıyor; durduğu yerde ağlıyor.

-Ne oldu diye bağırmış hırsız, “Zoruna gitti de ondan ağlıyorsun değil mi? Sen ki bu atı kendi gözünden, evlâdından bile kıskanırdın ama bak, aklım ve çevikliğim sâyesinde şimdi benim atım oldu; ne kadar ağlasan yeridir!”

Atın sahibi gözyaşlarını silmiş; demiş ki, “Hayır ey hırsız, atımı çok severdim, onu benden çalman elbette gücüme gitti, fakat onun için ağlamıyorum. Bu haber yarın duyulduğunda, artık çölde hiç kimse, ölmek üzere olan gerçek birine bir damla su vermeye çekinecektir. Onun için ağlıyorum.”

Bu mânidar iktibası niçin yaptığını, okuyucusunun şu cümleleriyle izah ediyor o yazar: “... yanarım yanarım da bundan sonra cemaat tarikat denildiğinde insanların aklına Ali Kalkancı, Fadime Şahin’in geldiği gibi Camia gelecek de ona yanarım.” Kendisi de kıssadan hisseyi şöyle açıklıyor:

-Ah Tayyip Erdoğan, iyiliklerinin sana karşı kullanılacağını düşünür müydün?

Allahümmassâbirîn! Madem “Çöl hırsızı” hikâyesi benim kelimelerimle başka bir meseleye monte ediliyor, öyleyse 6 sene önce bu yazıyı hangi vesileyle kaleme aldığımı anlatayım ki taş gediğine otursun.

O tarihin gazetelerine bakınca hatırladım ki, Almanya’daki Deniz Feneri e.V davasının karara bağlanması üzerine üzülüp de yazmışım. Suimisâl emsâl olmasın, insanlar yardım

kuruluşlarına güvenlerini kaybetmesinler meâlinde bir yazı. Aslı biraz daha uzun, isteyen Zaman arşivinden bulup okuyabilir.

Hikâyenin ardından şu satırları da ilâve etmişim:

“Allah, kitap, merhamet, insanlık, kardeşlik, yardım gibi kelimeler bir araya getirildiğinde, samimi gönüller, ‘Acaba yine mi tufaya getirilmekteyiz’ şüphesiyle burkulup kavrul[masın].

Bir kuruşu, tek zerresi bile zimmetine geçirenin boğazında ateşten lâledir zaten; lâkin, eğer varsa böyle irtikâpların sorumluluğu bir şahısla, bir kurumla sınırlı kalmıyor, çöldeki bütün yoksulları ve varlıklıları da vurup lekeliyor. Olmamalıydı, hiç olmamalıydı; bırakınız resmî suç isnadı, kapalı kapılar ardında dedikodusunu etmeye kalkışanlar bile, “Allah’a sığınırım” diye hicap ederek titremeliydiler; öyle olmalıydı çünkü parayı en büyük değer bilenlerin arasında “akçalı” işler görmek durumunda olanların mesuliyeti çok farklıdır.”

Dargınlık, polemik olmasın diye kişi ve kurum adı zikretmemişim lâkin adresi âşikâr. Elime sağlık! Şu günlerde tarafsız gözlemci koltuğunda oturup, “Yiyin birbirinizi, hepiniz aynı bağın üzümleri değil misiniz?” makamında elini oğuşturan takımına gitsin bu yazım; ayrıca “Bunca yıldır yolsuzluk yoktu da iki ay önce mi başladı yani?” diye fikir yürütenlere de kapak olsun.

Kendimi yeniden tebrik ediyor, bu vesile ile 6 yıllık yazıyı unutmayan ama maalesef farklı yorumlayan o okuyucu ile, “İşte bir vecettü de ben buldum” diyerek heyecanla iktibas eden yazara aleni teşekkürlerimi sunuyorum!

Tape!

-Aloo Cemil abi, müsait miydin?-Müsaitim Aliciğim, buyur, merhaba.-Merhaba Cemil abi, nasılsın iyi misin, bir hatırını sorayım demiştim de.

-İyiyim be Aliciğim, nasıl olalım; Allah’a hamd olsun, iyi olmayacak neyimiz var? Ortalığın hali muazzam; çarşı-pazar ucuzluktan coşmuş, yıkılıyor. Bütün vatandaşlar olarak evelallah hükümetimizin, devletimizin sayesinde arslanlar gibi, paşalar gibi yaşıyoruz.

-Şeyy.. abi paşaları karıştırmasak? Hani... anlıyorsun ya...

-Haa, tabii tabii... Paşalar canımız ciğerimiz; gözümüzün nuru, kalbimizin sürûru. Ağız alışkanlığı işte. Orduya hürmetimiz büyük değil mi Aliciğim. Onlar olmasaydı biz kim bilir şimdi nerelerde olurduk.

-Kezâ Atatürk de öyle değil mi Cemil abi? Büyük lider, büyük insan; ona da saygımız, bağlılığımız tartışılamaz. Onun aleyhinde bırakalım söz söyleyeni, aklından geçeni bile affetmeyiz biz. Onun devrimleri olmasa...

-Değil mi Aliciğim, ben de onu diyordum az önce yengene. Öyle havadan sudan konuşuyorduk, söz Atatürk'e geldi. Masaya bi yumruk vurdum, dedim ki, Benim cesedimi çiğnemeden, onun ilke ve inkılapları hakkında evladım olsa hiç kimse yarım ağız konuşamaz. Yırtarım o ağzı dedim.

-Çok iyi demişsin Cemil abi, vallahi ben de öyle. Evlât dedin de abi aklıma geldi. Bizim çocukları da sen bilirsin hep saygılı, terbiyeli, büyük-küçük bilen, kanunlara son derece riayetkâr yetiştirmişizdir...

-Vatana millete sadakatle bağlı...

-Kanunlara, devlete, hükümete muhabbetkâr; değil mi, sizin gençler de öyledir maaşallah. Herkese söylemişimdir meselâ, bizim Ali'nin çocukları bir tanedir, öyle bir aile terbiyesi almışlardır ki...

-Estağfurullah Cemil abi, o sizin kendi asaletinizden... Devletimiz, milletimiz sağolsun, hele hükûmetimiz, abi dünkü konuşmasını dinlemişsinizdir mutlaka muhterem büyüğümüzün...

-Ah Aliciğim, dinlemez miyim canım, dinlemez miyiz? Yengenle ben o kadar duygulandık, o kadar hislendik ki inanmazsın ağlamaya başladık şefkatten. O ağlar, ben ağlarım; bastıramıyoruz muhabbetimizi. Öylesine büyük bir insan...

-Her sözünde derin hikmetler...

-Her cümlesi birer mahz-ı hakikat Aliciğim. Kaçırmamak için sabah ilk iş gazetelerden büyüğümüzün programını öğrenip kocaman bir kartona yazıyorum, televizyonun yanına koyuyorum. Vakti gelince çoluğu çocuğu da çağırıyoruz vecdle dinliyoruz vallahi Aliciğim, siz de öyle yapın...

-Abi dün yeminle söylüyorum ekmek-musaf çarpsın; yine büyüğümüz her gün olduğu gibi bizleri ekrandan irşâd ediyordu, cümlesinin bir yerinde öyle cûş-ı hurûşa gelmişim ki, pencereyi açıp sokağa doğru tekbir getirmiş, ardından halıya yığılıp kalmışım. Hanım kolonya ile bileklerimi oğuştururken ayılabildim ancak. Kendimizden geçiyoruz Cemil abi. Belâgat ancak bu kadar olur; o tonlamalar, o vurgular...

-Aliciğim sözünü kesiyorum, bazen o adlarını ağzıma almayacağım menfî, casus kılıklı insanlardan bahsederken yüzünde beliren üzüntüyü fark edince kahrımdan kalp krizi geçirecek gibi oluyorum. Yahu bir TC vatandaşı o ulvi insanı nasıl üzebilir, nasıl onun aleyhinde bulunabilir, düşünemiyorum yaa?

-Affedersin, hâşâ huzurdan bunların alayı muhalif abi, öyle diyorlar kendilerine, demokrasi filan gibi şeyler geveliyorlar...

-Aman Aliciğim aman; telaffuzu bile tehlikeli... Devlete, millete, kahramanca gece gündüz çalışarak kendilerini topluma adamış ulvi bürokratlarımızın aleyhine bir insan evladı nasıl

kötü bir şey düşünebilir yahu; havsalam almıyor. Nankörlüğün bu kadarı fazla... Haber saatinde bunlara sıra gelince kapatıyorum ben şahsen, neme lazım!

-Biz de kapatıyoruz Cemil abi. Ayrıyetten bu hainlere haberlerde yer verilmesini de hiç uygun bulmuyorum. Çoluk çocuğun kulağına gider, öğrenirler diye ödüm kopuyor. Kapatmalı bunları, vallahi hiç acımam. Bir de utanıp arlanmadan seçimlerde oy istiyorlar, yuuh!

-Benden de yuuh Aliciğim, Sabriye yengen de bak şimdi oturduğu yerden o da yuuh çekiyor. Bunlar seçimleri ne zannediyorlar yav Ali. Sandığa git, istediğin partiye oy ver! Ooh.. Neymiş, demokrasi varmış; yok yaa?

-Demokrasiniz batsın be! Afedersin Cemil abi, bir an için hisli duygularımı denetleyemedim, huzurunuzda...

-Lâfı mı olur şekerim, doğru söylüyorsun. Sandığa gidip kuzu kuzu, arslanlar gibi muhterem büyüğümüzün mübeccel partisinin altına mühür basmak dururken nedir o kocamaaan birleşik oy pusulası? İsraf azizim, lüzumsuz. Biz şahsan herkese tembih ediyoruz. Muhterem liderimizin, dünya güzelimizin, milletin iradesini tek başına temsil eden milli mücadele kahramanımızın partisinden gayrısına oy veren insan değildir diyoruz. Bir milletin bahtına bin yılda bir doğan bir yıldızımız varken...

-Allah ömrümüzden alıp onunkini artırsın Cemil abi; bir de yakışıklı, bir de sempatik. Hani o hırslı duruşu var ya, içim eriyor abi, duvardaki posterine gidip öpüyorum. Yolda aklıma gelince cüzdandaki resmini çıkarıp üzüme sürüyor, kokluyorum. Büyük insan abi, büyük şans. Allah başımızdan eksik etmesin!

-Sade biz değil ki Aliciğim, bütün dünya hayran liderimize. Adamların içi gidiyor, 'n'olaydı bizim de böyle kuvvetli bir önderimiz olaydı' diye ama Türk milletinin talihi burada yüzümüze güldü nihayet. Geçenlerde duydum, Obama demiş ki, "Bu adamdaki aklın onda biri bende olsa güneş sistemini idare ederdim" demiş.

-Az bile demiş Cemil abi. Şimdi aklıma ne geldi biliyor musun; birisi mesela şu anda bizi dinliyor olsa der ki içinden, 'Yok devenin pabucu, o kadar da değil' filan diye düşünür. İnan olsun ki az bile söylüyoruz değil mi Cemil abi. Putin'in dediğini duydun mu sen; "Hastasıyım bu adamın" diyormuş, "Ne yapsam onun gibi karizmatik olamam" diyormuş.

-Bak sen Putin'e, hmmm. Ee, akıllı adam Aliciğim. Biz boşuna mı sabah akşam sağlığına, saadetine, huzuruna dua etmekteyiz. Bir bildiğimiz var elbette. Keşke şu aklı kıt muhalefet de bilebilse şuncağızı.

-Muhalefet deme bana Cemil abi, afedersin. Bir insan nasıl bu kadar kör, basiretsiz, cahil olabilir anlamıyorum; bunlar hangi gezegenden geldiler anlamıyorum.

-Öyle öyle, ha aklıma geldi, sen bana bir şey mi söylecektin Aliciğim, lâfa daldık unuttuk...

-Haa şeyi soracaktım abi. Bulgurlu köfteyi yoğururken zeytinyağı damlatıyor muyuz biraz, unutmuşum da...

-E, bir iki damla olur, bir tatlı kaşığı da yoğurt ilave et; yumuşak oluyor.

-Sağol abi, dertleştik bu vesileyle iyi oldu.

-Bir şey değil canım. Şükran'a selam söyle...

...

Not: İşbu konuşma, "Demokratik açılım" torbasının içindeki son kanunlar da meclisten geçtikten sonra herhangi bir tarihte, sıradan iki vatandaş arasındaki telefon görüşmesinin tapeleri olup ilgili makama istihbari bilgi maksadıyla hazırlanmıştır. Saygıyla arz olunur.

Hâlâ

Yahu bahar geldi bahar... Neredeyse bir ay oldu; önceleri bahçedeki arsız birkaç süs bitkisinin şımarıklığına verip aldırış etmemiştim; erikler, bademler derken sinsice gündemimize sızıvermiş... Öpüp, başımıza koyuyoruz; vaktine henüz en temizinden bir ay olmasına rağmen şu yüzü kara hallerimize bakıp o güzelin erkenden teşrif cilvesine hamdediyoruz.

İşte muzip papatyanın çeneklerinde baharın, gündeme ılık bir tebessüm kondurduğu günlerde Mustafa Kutlu'nun son kitabı da değdi elimize: Nur. Kapağındaki gelinliğini bürünmüş o müthiş güzellikteki ağacın fotoğrafında saklı haber ne ola? Sûretâ ümitvar bir aşk hikâyesi, lâkin üstâd bu defa sevenle sevilene şöyle sıradan bir vuslat finalini çok görmüş. Bütün alelâde okuyucu takımı gibi ben de sıradan mutlu sonları severim. "Vardır bir bildiği" güveniyle daldım kitaba. Bu defa çetin ceviz çıktı. Dahasını çıtlatmıyorum; merak edin.

Gazetemizin en şair tabiatlı yayın yönetmeni Ali Çolak, "Severek Ayrılalım" makamında okunması gereken yeni kitabıyla, şu sevimsiz gündeme denemelerinden müteşekkil bir bahar dalı bırakıyor o her daim mahcub ve sevimli duruşuyla: "Susarak Konuşalım". E n'aapiim, ben bu adamları seviyorum, işte Kutlu, işte Ali Çolak. Medhettiğimde gıyaplarında onları münfail etmişim gibi bir suçluluk hissine kapılıyorum ister istemez. Sevenlerin değil, sevmeyenlerin medh ü senâsı mühim değil midir? Öyledir; sırf bu sebeple, sırf gıcıklık olsun, sırf nazar değmesin diye ciğer köşem Ali'ye buracıktan en nobran sitemimi gönderiyorum: "Yahu ey Ayşe'nin babası; insan hiç hikâyeci gibi aziz ve leziz kelimeyi, öykücü gibi kaba bir sözcükle değiştirmeye kıyar mı?"

Ohh, söyledim hafifledim, "Susarak konuşalım" teklifinde bulunan bir usta denemecinin kitabına "Bağırarak eleştirelim" mukabelesinde bulunulur mu? Ne kötü bir "abi"yim ben!

Sanatla kültür-fizik hareketleri yaparak kalbimizi hayatın soluğuyla dolduralım: Bir kötü, bir de iyi haber: Kötü haber Endülüslü Flamenko gitaristi Paco de Lucia'nın ölümü. İyi haber ise

Yeni Şafak'ta Yalçın Çetinkaya'nın kaleme aldığı o mükemmel Nekroloji yazısı: "Paco de Lucia'yı Endülüs topraklarına gömün". Yazıyı okuyunca sanatın içimizde aslında neye tekabül ettiğini anlar gibi oldum:

Kısmen şunu söyleyebilirim: Siyâsetin çok üstünde, çok çok üstünde...

Refik Halid Bey'in iki yeni kitabı, bayram ikramiyesi resmen. Beşir Ayvazoğlu'nun tanıtma yazısını okuyunca tezcanlılık edip kitapçılara koştum; sardırmadan yolda okumaya başladım. Döndüm ki kitaplar evde masa üstünde beni bekliyor. Helâl olsun verdiğim paraya dedim içimden. "Kırk yıl evvel kırk yıl sonra Anadolu" o iştah krizinde çabucak bitiverdi. "N'aapıyorsun be evladım" dedim kendi kendime, "Merhum senin için öte taraftan yeni kitap yazıp yollayacak değil ya; ağırdan al; tadını çıkararak oku!"

"Hep İstanbul"u öyle okuyorum; ağır ağır, demlene demlene...

Ve "Devr-i Kadîm Efendi"lerinin sonuncusu M. Orhan Okay hocamızın, eski Zaman yazılarından müteşekkil "Silik Fotoğraflar-Portreler" adlı eserinin, genişletilmiş son baskısını yayımladı Dergâh; ümitvar olmak için hâlâ çok sebebimiz var çok şükür. Ruh ve fikir dünyamızı ayakta tutan sütunlar hâlâ ayakta ve bizlere üslûplarıyla, "Durun siz kardeşsiniz" diye fısıldıyorlar.

Bahar geldi ayol demiştik; geçiyor bile. Hudâyî nâbit otlar kadar ev hanımlarının rakik alâkalarıyla nazlı nazlı esneyerek yaprağa duran çiçekler de, alıcı kuşlar gibi etraflarında döneleyip duran propaganda şarkılarına inat yeniden doğuşun emrine itaat halindeler.

Ağaçlara su yürüyor; fırınlarda hâlâ insanda çıtır çıtır kızarmış burnunu kırıp ayaküstü atıştırma terbiyesizliği uyandıran müthiş ekmekler pişiriliyor. Su hâlâ aziz, kitaplar hâlâ mübarek, annelerin elinde hâlâ hamur, dillerinde hayır duaları...

Alternatifsizliğe güvenmek...

Ay'ın Dünya yörüngesindeki varlığı, Dünya'da hayatı mümkün kılan bir tesir yapıyor. Ay'ın yokluğunda nelerin olamayacağını kısa bir internet aramasıyla öğrenebilirsiniz. Güçlü tek parti iktidarlarında etkili bir muhalefet, demokratik hayat için kaçınılmazdır.

Son birkaç yıldan beri muhalefetin etkisizliğinden şikâyet eden yazılarımı hatırlıyorum. Üstelik o günlerde işler, bugünkü gibi zıvanasından çıkmış bile değildi ama hissediliyordu. Başbakan bu gerçeği hepimizden önce kavramıştı ve sık sık şakayla karışık "Allah bu muhalefetten razı olsun" sözleriyle sanki muhalefetsiz yönetmenin rahatlığını dile getirmişti.

CHP ve MHP'yi defalarca, bir seçim başarısı ihtimâliyle hükümeti rahatsız edemedikleri için eleştirdik. Hâllerinden memnun gibiydiler ve tutundukları destek bandından kopup daha yukarılara tırmanmayı istemez gibi davranıyorlardı. Daha yukarısı iktidar demekti, sorumluluk demekti, taşın altına elini koymak, sıkıntıya katlanmak, problem çözebilecek

beşerî zenginliği saflarına toplamak demekti. “Bu hâlimizle Meclis’te grup bulundurmak bize yeter de artar” diye düşünüyorlardı sanki...

Yaşadığımız krizin en önemli sebebi muhalefet yetersizliğidir ve bu yetersizlik hâlâ aşılabilmiş değil. AK Parti yönetimi, son 10 yılda hayat standartlarını yükseltebilmiş orta sınıfın “sınıf muhafazakârlığı” davranışından güç alıyor. Orta sınıf bulunduğu refah dilimini kaybetmemek için “Şöyleler böyleler ama adamlar çalışıyor kardeşim” ile özetlenebilecek muhafazakâr bir kabuk içinden bakıyor olup bitenlere. Daha önemlisi, “Kimdir bu iktidarın alternatifi, hani nerede?” sorusuna net bir cevap bulunamıyor.

AK Parti’ye alternatif teşkil edebilecek HAS Parti (Halkın Sesi Partisi), liderinin AK Parti’ye kazandırılmasıyla bir seçenek olmaktan çıktı. Parti, gücünü kaybetti ve 2012’de kapısına kilit vurdu. Garip bir olaydı ama üzerinde pek durulmadı nedense! Türk sağının beylik isimlerinden Demokrat Parti içindeki duruşuyla dikkat çeken bir başka isim, Süleyman Soylu da aynı tarihlerde, 5 Eylül 2012’de AK Parti’ye davet edildi ve akabinde hemen genel başkan yardımcısı oluverdi. Bu iki “transfer” çok anlamlıydı zira AK Parti dışında, bu partinin seçmen kitlesine heyecan verebilecek lider adayı kalmıyor gibiydi.

Beş yıl önce çok şüpheli bir kazada hayatını kaybeden rahmetli Muhsin Yazıcıoğlu’nu hatırlıyoruz ister istemez. Böyle bir kriz ve bunaltı gününde Yazıcıoğlu, sempatik şahsiyeti ve güvenilir duruşu ile aranan kişi olabilirdi. Ne yazık ki ölümünün 5. yılında bize onun hatırasından kalan, büyük soru işaretleriyle dolu ve kapanmak üzere olan bir suikast soruşturma dosyasıdır.

AK Parti, bugünlerde kendi kulvarında alternatifsiz kalmanın keyfini sürüyor, tabii buna “keyif” denilebilirse. AK Parti tamamen liderinin kontrolü altındadır ve liderin dışında parti politikalarına yön verebilme imkânı yoktur. Bu parti kendini denetleyemiyor ve parti içindekiler siyasi geleceklerini tamamen liderin seçimlerden başarıyla çıkmasına bağlamış gibi davranıyorlar.

17 Aralık’ta başlayan süreç şimdi kördüğüm noktasında. Ortalığa dökülen dinleme kayıtları bile muhalefete dinamizm veremedi.

Ne olacak?

Ortalıkta alternatif bir oluşumun görünmeyişi, yokluk anlamına gelmez. Şu günlerde büyük bir tereddüt yaşanıyor. Belediye seçimlerinin sonuç kompozisyonuna göre 30 Mart gecesi yeni arayışların başlaması en tabii gelişme olur. AK Parti’nin vaktiyle nasıl alternatif hâline geldiğini, gelebildiğini unutmadık. O gün AK Parti’yi yeni bir alternatif, siyasette farklı bir soluk olarak kucaklayan sosyal psikolojinin mekanizmaları değişmedi.

Türkiye’de şartlar çok hızlı değişebiliyor: 17 Aralık’tan bir hafta önce, hükümet açısından muazzam bir güvenilirlik sıkıntısının yaşanabileceğini kimse tahmin edemezdi!

AK Parti, Türk siyasi hayatındaki rolünü ve fonksiyonunu tamamladı. Bu gerçek, uzatma dakikalarında değişebilecek türden değil. 2015 seçimlerinden sonra bu partinin Türkiye'yi dördüncü kere omuzlayabileceğini düşünmek için çok ama çok iyimser olmak gerekiyor. İçinde bulunduğumuz yıl, büyük ihtimâlle bir devrin kapanışına sahne olacak ve bunu tahmin etmek o kadar hüner gerektirmiyor.

Göl yerinden su eksik olmaz; alternatifsizliğe güvenip böbürlenmek feci hayal kırıklıklarına yol açabilir. Doğrudur, bundan sonra yüzde 50'leri zorlayan seçim zaferleri belki hiç olmayacak; muhtemelen yeniden koalisyonlar dönemi göreceğiz ve yine muhtemelen alışageldiğimiz istikrar tablolarını yeniden görmek için biraz sabretmek gerekecek.

Ali'yi öfkelendirmeyecektiniz!

Üç gün içinde iki defa sinemaya gitmek benim için olağanüstü bir hareketlilik. "Sinema sinemada seyredilir"cilerden değilim;

küçücük salonun dört bir köşesine gizlenmiş güçlü hoparlörlerden patlayan bam-güm seslerinden rahatsız oluyorum; kezâ kendi paramla on-onbeş dakika reklam dayatılmasını da insan haklarına aykırı; ayrıca havasız bir ortam ve burnumun dibindeki perde görüntüsünü ise asla bir kerede algılayamıyorum.

Yine de gittim ama. Evvela galasına katılamadığım "Sürgün İnek"i merakımdan. Ooo, zahmete değdi ama... İyi film; sıcak, yumuşak, keyifli fakat en mühim özelliği, 28 Şubat saçmalığına yöneltilen en ciddi toplumsal eleştiriye zemin teşkil etmesi. Yanlışlıkları gülerek cezalandırmayı da öğreniyoruz böylece. Mizah, ma'şeri vicdanın kahkahaya, istihzâya dönüşmüş bir ifâdesi olarak çok ciddi bir siyasi eylem teşkil ediyor. Dikta ve darbe heveskârlarına kızmanız onları nihai tahlilde pek üzmez fakat makara malzemesi haline getirilmek, onların kâbusudur.

Başta, filmin başrol oyuncusu "Sarıkız" olmak üzere emeği geçenlerin ellerine sağlık. Sarıkız'a öncelik vermeme filmin diğer karakterleri eminim ki alınmayacaklardır çünkü "cast" listesinin en başında o vardı zaten!

Bin yıl süreceği zannedilen bir sürecin, bir sarıkızın tatlı "möööö"süyle bitiverdiğini görmek çok eğlenceli. Bugünlerde âsâbı bozulan herkes, seyretmeli Sürgün İnek'i.

İkinci film "Bizum Hoca"; o da siyasi göndermeleriyle dikkat çeken, eğlenceli ama birazcık sinkaflı bir "Karadeniz sineması" örneği. Karadeniz'in cennetâsâ derelerinden birine yapılacak HES'i engellemeye çabalayan Büklüdere köylülerinin, "Dindar ama demir gibi dürüst" ve hüsn-i ahlâk sahibi Bizum Hoca'nın etrafında kenetlenerek mücadelesini anlatıyor. Filmde "Gezi ruhu"nu aksettiren sahnelerin çok alkışlanması mânidardı. Filmin ruhunu ise

Bizum Hoca'ya rüşvet teklif eden "yüklenici"nin aldığı cevap temsil ediyor. Şöyle diyor rüşvet teklifine Bizum Hoca, "Hadi köylüleri aldattuk, Yukarıdakini nasıl kanduracağuz?"

Dün Zaman'a göz atarken gazetemizin en ince ruhlu, en beyefendi ve en sulhperver yazarlarından Ali Çolak'ın "Dershane ruhunuzda bir azap gibi yaşayacak" başlıklı yazısına rastlayınca, Bizum Hoca filminin sonlarında nezarete atılan köylü gençlerden birinin söylediği, "O son sloganı atmayacaaduk, ondan içeri aldilar" repliği aklıma geldi ve ister istemez, "Ali Çolak'ı kızdırmayacaktınız" diye mırıldandım kendi kendime.

Ali Çolak, sükûtî, içe dönük, mahviyetkâr ve çelebi hâliyle Anadolu'nun ağızsız-dilsiz zannedilen derin çoğunluğunu temsil eden insanlardan biri. Siyâseti sevmez, ilgilenmez; onun yayın toplantılarında taşrasına pek ışık sızdırmaz durgun ve nazik edâsiyle nasıl da "Bitse de gidip biraz kitap okusam" der gibi suskun oturduğunu iyi biliriz. Nazarımda tek kusuru, iki gün önce belirttiğim üzre birtakım yeni elfâza reva gördüğü iltifattır ki, bu tariz fiskesini tekrarlamanın biraz haksızlık olduğunu bilmiyor değilim; o, bizden önceki genç kuşağa mensup. Gençlerin böyle halleri olur lâkin benim yaşıma gelenlerde kanaatler kireçlenmeye başlıyor anlaşılan.

Neyse... Anlaşılan pek öfkelenmiş, pek içerlemiş. Sahabe mizaçlı birinin târizde aniden coşkunlaşmasını andıran bir sürpriz. Hakaret mi ediyor; yoo. Beni ve Ali Çolak'ı biraz yakından tanıyanların şaşırdığı husus, "Yettim gaari, dayanın arkadaşlar!" nârâsıyla onun Kültür Servisi'nin barikatleri üzerinden bir hamlede sıçrayarak gardını almasıdır ve Ali Çolak'ı kızdıran her kim ve neyse, bu hiç de hayırhah bir şey değildir, öyle bilsinler.

Ali Çolak'ı kızdırmayacaktınız; artık işiniz zor, hatta bu bâdireden kurtulmak ihtimâli muhâl derecesinde. İçten içe kaynayan "Yeter artık" kazanının su yüzüne çıkmış ilk fokurtusudur bu.

Savulun bre!

Takrir-i Sükûn durağında inecek var mı?

Yakın tarihe göz atarken günlük gazete okuduğunuz hissine kapılmak veya yaşananların tarihteki izdüşümlerini hatırlamak, insanda "ben bunu görmüştüm, yaşamıştım" hissini uyandırıyor. Dejavu yani...

İşe şu Takrir-i Sükûn'a giden süreç böyle bir şey. Hatırlayalım:

1924 Kasım'ı. Devlet 1 yaşında. Gazi'nin en yakın arkadaşları, ilk muhalif partisini kuruyorlar: Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası. Liberal, Anglo-Saxon çizgisinde hürriyetçi bir demokrasi vaadi var programlarında. Fırka'nın kuruluşu Halk Fırkası'nın pabucuna taş kaçırıyor, lakin mahvedilmeleri için ortada henüz vesile yok. Vesile tez zamanda zuhur ediyor: 1925 Şubat başında Şeyh Sait İsyanı başlıyor. Başvekil Fethi Bey, isyanın normal kollukla dağıtılabileceği görüşünde fakat şahinler, Fethi Bey'i gevşeklikle itham ederek

devletin demir elini masaya indiriyorlar. Fethi Bey düşürülüyor. İsmet Paşa kabinesi 4 Mart'ta meşhur Takrir-i Sükûn (Asayişin Yerleştirilmesi) Kanunu'nu çıkarıyor. Kanun kısaca şöyle: "Tehlike anında hükûmet, Cumhurbaşkanının tasdikiyle her türlü hürriyeti askıya alabilir. Direnenler İstiklâl Mahkemesi'ne... Dejavu!

1925'te Facebook, YouTube, internet vs. vardı da kapatmamışlar mıydı yani; o günün şartlarında basına sıkı bir zılgıt çekiliyor; Majestelerininki hariç, diğer gazetelere kilit vuruluyor bir güzel. 3 Haziran'da TCF, Şeyh Sait'e ilham verdikleri ithamıyla ve o devrin paralel yapılanması sıfatıyla kapatılıyor. Ardından başına sarmaya yemeni bile bulamayan ahaliyi garplılaştırmak için Şapka Kanunu... Mırın-kırın edenler İstiklâl Mahkemesi'nde boylarının ölçüsünü alıyorlar. Dejavu!

Terakkipervercilerin çilesi bitmiş değildir; sen misin paralelcilik oynayan? 1926 yazında partinin ileri gelenleri bu defa İzmir suikastını fişteklemekten İstiklâl Mahkemesi'ni boyluyorlar. Milli Mücadele'nin tanınmış paşalarını ipten, son anda Ordu'nun homurdanması kurtarıyor. Dejavu!

Ertesi yıl Gazi, Halk Fırkası kurultayında yedi gün boyunca meşhur Nutuk'u irad ediyor. Artık muhalefetsiz, hür basınsız ortamda can derdine düşmüş bilumum muhalifler Nutuk'ta yerden yere vuruluyor. Baygın bir rakiple düello yapmak gibi bir şey yani...

Yunan, İngiliz artık düşman değildir ama Cumhuriyetimiz düşman icad etmekte asla sıkıntıya düşmez; yeni düşman Kürtçülüktür, irticâdır, Cumhuriyet düşmanlığıdır, hilafetçilik, saltanatçılık veya ilham kıtlığında her devrin geçer akçesi vatan hainliğidir. Dejavu!

Takrir-i sükûn artık tesis olunmuştur; muhalefet filan yoktur artık. Siyasi sisteme yakınlığın tek yolu partiye ve Çankaya'ya arz-ı ubûdiyet ve sadâkattir. Dejavu!

Az gittik uz gittik; bir de bakıvermişiz ki aa Takrir-i Sükûn günleri!

Tam bir dejavu yaşamak için 30 Mart gecesine kadar sabredilmesi lazım ama. Yeni takrir-i sükûn kanunlarının bir kısmı çıktı Reisicumhurumuzun inâyetiyle, kalanı ise sırada. 31 Mart sabahından itibaren gıcır gıcır yeni kanunlarla paralel sülüklerin defteri dürülecek, internet haberleşmesi istihbarat bürokrasisine bağlanacak, çalılıklar çırpılıp üveyikler ürkütülecek, Haşhaşilerin inlerine girilecek, yurt ve dünya çapında yeni bir sürek avı başlatılacak. Majestelerine güzelleme yazmayan medyalara devlet el koyacak, işadamları hizaya getirilecek ve bilcümle yolsuzluk dosyaları kağıt değirmeninden geçirilip pide fırınlarında kavrulduktan sonra Türkiye için yeni ve huzurlu bir dönem başlayacak. Ne de olsa, yargı, yürütme ve yasama el ele verince samanlık seyran olur, ahali perişân olur. E, lider de hazır...

Bu defa dejavu olmasın ama!

Helvetica

Sevgili okuyucular, sizlere on puan değerinde bir genel kültür sorusu yöneltiyorum...-"Neue Haas Grotesk" ile "Helvetica" arasında ne fark vardır?Bilemediniz değil mi?

Lüzumsuz şeylere onca merakıma rağmen doğrusu şu dakikaya kadar ben de ayırt edemezdim. Her ikisinin de birer font ismi olduğunu biliyorum ama bu iki harf karakteri o kadar birbirine benzer ki, aralarındaki farkı değme kaligraf çözemez.

Çok mu önemli? Yoo, değil aslında.

Biz okuyucu takımı altı yaşından beri harflere âşinayızdır, ama onların aynı zamanda birer font karakteri taşımasıyla ilgilenmeyiz. Akrabalarımızdan, en yakınlarımızdan bile daha çok fontları görürüz; kitapta, gazetede, tablette, ekranda, bilgisayarda, çarşıda, tabelada, el ilanında, hatta ilaç prospektüslerinde. Bakmasına bakarız, okuruz da, onların hem estetik, hem endüstriyel boyutu olduğunu görmeyiz.

Mesela şu anda okuduğunuz yazının font karakteri Stag'dır ve bu "lüzumsuz" bilgiyi az önce gazetemizin görsel yönetmeni Fevzi Yazıcı'ya sorarak öğrendim. Görmeden baktığımız veya bakmadan gördüğümüz bu harfleri bazı sanatçılar tasarlıyor, bunların pek azı başarılı oluyor. Bizim gibilerin görmediği, gark etmediği harf karakterleri emek mahsulü birer sanat eseridir.

Üç gün önce 84 yaşında ölen Mike Parker, Neue Haas Grotesk adlı fontunu ele alıp, üzerinde son derece önemli (ama kolay kolay hissedilemeyen; bkz. yandaki fotoğraf) değişiklikler yaparak belki de dünyada en çok tanınan, kullanılan ve tabiatındaki saklı güzelliğinden ötürü fark edilmeyen Helvetica karakterini inşâ eden adamdı. Kaligraf kelimesi Türkçede harf tasarımcısı olarak karşılanıyor. Parker'in bir şapkası daha var ama: Harf tarihçisi imiş üstad, toprağı bol olsun.

Adam kıtlığında tarihçi geçinirim bir de, "harf tarihçisi" diye bir tarih dalı olduğunu yeni öğrendim.

Olsun; öğrenmek güzel bir şey. Türkiye'de güzel sanatlar fakültelerimizde kaligrafi dersi veriliyor; bu ders çerçevesinde herhalde harf tarihinden de bahsediliyor olsa gerektir. İnsanın yeniden talebe olup okuyası geliyor; adı bile baştan çıkarıcı: Harf Tarihi!

Böyle kışkırtıcı başlık taşıyan bir dersin talebesi olmaz mı insan?

Harf inkılabı 1928'de yapıldığına göre Latin harflerinin bizim toplumumuzda 85 senelik bir tarihi var. Peki, ondan önceki harflerimizin tarihçisi var mıdır?

Olmaz olur mu; Uğur Derman Hocamız var bir defa, sonra Muhittin Serin var, rahmetli Ali Alparslan var; başkaları da vardır mutlaka fakat şu anda hatırlayabildiğim bu isimler, hatırlayamadıklarım ise kusuruma bakmasınlar.

Şöyle böyle Türk kaligrafi sanatının (Hüsn-i Hatt) tarihini Selçuklu Türkleri'ne kadar götürebiliriz fakat kendi iç bütünlüğüne ve güzellik ölçülerine sahip yazı karakteri inşa edicileri (Ekol) ölçü tutarsak en az beş asır öncesine kadar gider asli harflerimizin tarihi.

Ve bizim harf tarihimiz, şu fakire göre siyasi tarihimizden çok daha parlak, kalıcı ve öğünülesi bir estetik destanıdır. O yüzdendir ki meselâ bu fakire göre sülüsü nesihten ayıramayan (bkz. 2. Fotoğraf) birisi çıkıp da "Şöyle milliyetçiyim, böyle medeniyetçiyim, milli kültüüür, ecdaaad..." diye tafralanabilme hakkına sahip olamaz.

Niçin?

Çünkü bu yazının tarihi birikimi etrafında şekillenen ince zevkler ve kültür, bir nevi metrik sistem gibidir. Bilumum İslâm sanatlarının temel ölçüsüdür. "Yahu nereden bileyim, hattat mıyım; niçin beni kargacık, burgacık şeylerden imtihana çekiyorsun ey hoca!" diye diklenmek ise caiz değildir.

Milliyetçi, medeniyetçi olmak kültür ister; kültür ise emek ister, azbuçuk ihtisas ister, bizim medeni ürünlerimizi tarihinin çağdaşlarıyla mukayese edecek ölçüde de dünya ahvalinden haberdar olmayı da iktizâ ettirir.

Ağır iş yani; iki satır şiir ezberleyip meydanlarda davudî sesle (lâkin yanlış vurgularla) inşâd etmekle bitmez.

"Ben eski harfleri bilmiyorum, beni yeni harflerden imtihan ediniz" diyecek olanlara işte başka bir sual: Eski harfleri bilmiyorsunuz, mazursunuz, peki Latin harflerinin estetiği ile alâkadar mısınız?

Yukarıda çıtlattık: Neue Haas Grotesk'le Helvetica'yı birbirinden ayıramıyoruz; peki Times ile Palatino'yu seçebilir miyiz hemen?

Farkındayım; sorular çok zor ve ben biraz insafsızlık ediyorum; bile bile yapıyorum çünkü burada temel mesele harf tarihi bilgisi veya hüsn-i hat sanatında uzmanlık sorgusu filan değil, güzel olanı aramak ve onu talep etmeye dair bir endişe uyansın istiyorum herkeste. Âmennâ,

herkesten “Estet” derecesinde güzellik bilgisi talep etmek de insafsızlıktır lakin en azından kötüye ve çirkine hemen rıza göstermemek bâbında bir dikkat uyanmasını istemek de haksızlık mıdır?

Okuyucuyu bu hususlarda biraz kışkırtmak istiyorum.

Biraz renk bilgisiyle donanmak, tenasüp duygusunu geliştirecek derecede göz terbiyesi edinmek, doğru örneklere bakmak, evimizde pahalı olması lazım gelmeyen fakat zevkli ve güzel eşyaları seçme hakkımızı kullanmak gerekiyor.

Hayır, hakikati güzelliğe feda etmek değil bu; imkânlar içinde güzeli taleb etmek.

Bir küçücük gazete haberinden nerelere geldik!

Not: Mike Parker’i daha iyi tanımak ve kaligrafi sanatının büyüsüne dokunmak isteyenler, bilgisayarın arama çubuğuna Helvetica (2007) yazarak 80 dakikalık bu müthiş belgesel filmi seyredebilirler.

Tiranlık mı, demokrasi mi; karar bizim!

-Hocam, nereye gidiyoruz, bir değerlendirme rica etsem genel hatlarıyla?

-Şöyle bir şey; çoğumuz sanki eninde sonunda demokrasinin, hukukun kazanacağını umuyoruz. Yani, bu yaşananlar bir ârızadır ama sonunda hukuk ve demokrasi galebe eder şeklinde bir iyimserlik...

-Bu bir zan, pekâlâ tersi de mümkün ama?

-Aferin Çekirge. Elbette mümkün. Meselâ şu an itibarıyla hükümetin tutumunu destekleyen yazar-çizer ve danışman takımına bak, sadece siyasi insiyaklarıyla krizi aşmaya çalışan, telâş içindeki hükümet erbabına tehlikeli ama “akıllıca” vaazlar veriyorlar.

-Yani?

-Şunu demeye getiriyorlar: Siz milli egemenliği tek başınıza temsil ediyorsunuz, sizin iradeniz bizzat meşruiyetin kendisidir, doğru olan sizde tecellî eder diyorlar. “Yedirmeyiz” edebiyatının aslı burada. Ortadaki yolsuzluk iddiaları, tapeler vesaire bu mantık çerçevesinde suç olarak algılanmıyor, tam aksine milli iradeye ve hükümranlığa karşı serserice bir başkaldırı, nankör bir isyan, hatta münkirâne bir hakaret gibi takdim ediliyor. Şöyle düşün; birisi dinine dahlederse onun az da olsa haklı olabileceğini düşünmezsin. İtirazı dinin tamamına yapılmış sayar ve içeriğine bakmazsın. Burada soğukkanlı tahlil, imana zarar sayılır. Savunucuları hükümete böyle moral ve güç veriyor. Bizim mantığımız düz, bunu pek anlayamıyoruz.

-Evet, ben de pek anlamadım zaten!

-Onlar için mesele bir hukuk arızası değil, dinî; yani akıldan geçirmek bile tahrimen haram bir rezillik gibi! Sen yolsuzluk iddiası görüyorsun, onlar kudsi bir otoriteye çemkirmek gibi algılıyorlar. Yolsuzluk iddiaları bu yüzden mahreme saygısızlık, mâbedin duvarına bevletme türünden bir karşı öfkeyle yansıtılıyor. Mistik, hatta teolojik gerekçeler kullanılıyor. Efsanevi liderliğin ise böyle kriz anlarında tuzakları, kumpasları, sabotajları kırarak tecelli edeceği telkin ediliyor. E, n'aapsın adam, başka tutunacak dalı mı kaldı?

-...!

-Bir stadyum dolusu insanı ipnotize eden sihirbazlar vardır; bu savunmayla bütün toplum ipnotik bir baskı altına alınıyor. İşin sırrı, insanlara sağlıklı düşünme ve değerlendirme zamanı bırakmaksızın çok tekrarda; zaten bütün konuşmaların özeti, kısa birkaç cümleye sığar. Bu gözbağcılığı destekleyen korku unsuru da icad edildi. "Salih imana gel ve şeytanın yoldaşı olma" baskısı artık çok belirginleşti. Düşman var yani. İnsanları korkularından yakalayarak yönetmek çok etkili ve ucuz bir metoddur ve tırnak içinde "akıllıca". Danışmanlar hepten jöleli değil yani...

-Otoriter bir yönetime mi gidiyoruz böylelikle?

-Hem de bağıra çağıra; alenen. Gidiş öyle. Çıkmış ve sırada bekleyen kanunları bırak, kınından çekilmiş tehditleri doğru oku kâfi. Hürriyetçi, demokratik bir öz var mı içlerinde? Tesadüfen ağızdan çıkmış şeyler değil bunlar. Bütün dünya demokratik standartlara, çağdaş hukuk normlarına yürürken, Türkiye'de baskı ve dikta hevesleri karşılık bulmaz, bulamaz sanıyoruz ama...

-Bulur mu?

-Valla Çekirge şöyle söyleyim: Yönetim biçimleri esasta sayıca az ve basit. Tiranlık, korkutulmuş kalabalıkların yöneleceği en sade ve anlaşılır yönetim biçimi; en güçlünün yönetimi ele geçirmesiyle oluşur; buna biraz tecrübe ve hikmet ilave edilince iki bacaklı tabure, yani meşruti idare çıkar ortaya. Tiranlık denge bakımından üç bacaklı tabure gibidir, kolayca tesis edilir ve insanların karnını doyurursan sürüp gider. Demokrasi tek bacaklı taburedir. Ayakta durması daimi ilgi ve emek gerektirir; bolca da kendinin farkına varmış fert.

-Aklım karıştı, nedir yani diktaya mı gidiyoruz?

-Buna biz karar vereceğiz Çekirge; bütün otoriter yönetimlerin ilk zamanlarında buna benzer şeyler yaşanmıştır... Oğlum, sen tarih okumaz mısın hiç?

Başbakan'ın uçağında!

Denk düştükçe ağzını doldura doldura, "biz gazeteciler" diyebilenlere hep hasetle bakmışımdır; şu an dahi, onlara meslektaşlarım diye hitab edememiş olmanın hicrânı içindeyim.

"Gazeteci değilsin anladık, ya nesin?" diye merak edenler çıksa da cevabın gerçekten hiç önemi yoktur; hiçbir cevap, "ben gazeteciyim arkadaş" cümlesinin okkalılık gradosuyla yarışamaz.

Günün birinde gazeteci olabilmeyi, hiç şüphesiz başta Başbakan olmak üzere, önemli devlet adamlarından birinin uçağına binmek için isterdim. Yıllardan beri başbakan veya cumhurbaşkanının uçağına davet edilip, göklerin bilmem kaç bin metre yüksekliğinde zât-ı devletlerinin o pek minimal ve samimi basın toplantılarına iştirak eden şanslı gazetecilere imrendim durdum. Rastladığım bütün "uçakta basın toplantısı" fotoğraflarını dikkatle inceledim; yüzlerdeki ifadelere, serdedilen vücut dillerine, bir fotoğrafa aksetmesi muhtemel durum mesajlarına dikkat kesildim. Daha sonra o bahtiyar gazeteci arkadaşların yazdıkları "uçakta" yazılarını satır satır zevkle okudum.

Hele hele haşmetpenâhın, arada sırada (her zaman değil ama), tebdil-i kıyâfet ederek reayanın arasına karışıp "Efkâr-ı umumiye ne merkezdedir?" yollu lütufkârlıklarını andırır tarzda uçaktaki hususi kabinden hurûc ederek gazeteci tayfasının oturduğu sıradan koltukları ziyaret etmesi, kıskançlığımı zirveye ulaştıran müstesnâ vaziyetler olmuştur. Eğer vaktiyle gazetecilik tarikine girmiş olsaydım, o saadetli gezilerinden birinde Beyefendi'nin, "Ee nasılsın bakalım Ahmetçiğim, çoluk çocuk nasıl, rahatınız yerinde mi?" yollu şahsi teveccühlerinden birine nail olmak, hiç şüphesiz meslek kariyerimin en tatlı anlarından birini teşkil ederdi ve diğer meslektaşlarım nezdinde kredim kim bilir nasıl yükselirdi!

Geçenlerde, aralarında yazarların da bulunduğu bazı gazeteci arkadaşların uçakta Beyefendi'nin çalışma masası etrafında verdikleri o mes'ud fotoğrafı görünce, "Tam da muhalefet edecek zamanı buldun be Ahmet" diye kendini paylamaktan nefsimi men edemedim. Deftere muvafık yazılıp maiyette o ülke senin, bu memleket benim diyerek diyar diyar gezmek dururken, köşemde somurtup kalakaldığım için kendimi payladım.

Beyefendi'nin maiyetinde vaktiyle ülke ülke gezen gazetecilerin içinde bizim gazeteden isimler de var; o yüzden rahatlıkla ortaya konuşabilir ve ifade ederim ki hiç değilse bir noktada müsterihim aziz okuyucularım: Hiç de nazik olmayan yollarla halkımızın enzâr-ı dikkatlerine arzolunan bir kısım kayıtlardan anlaşıldığına göre haşmetmeâb, bu gazetecilerin ne bizzat kendilerine ne de patron takımına bırakınız birazcık saygı, esasen hiç de iyi duygular beslememektedir ve bendeniz bu tesbitimden hareketle bundan sonra gazeteci arkadaşların, herhangi bir davet aldıklarında uçağa binmemek için nezaketen mazeret göstereceklerini,

“Niye gelmiyorsunuz be, eskiden uçağıma binmek için birbirinizi ezerdiniz” şeklindeki târizlere ise, “Uçağınıza binmeyi ve sizin faaliyetlerinizi izlemeyi reddediyoruz, zira siz meslektaşlarımız ve yöneticilerimize karşı hiç saygı duymuyor ve hüsn-i zan beslemiyorsunuz” cevabı vereceklerini tahmin ediyorum.

Çok iyi niyetli olduğumun farkındayım. Gazeteci milletinin, değil meslek haysiyeti adına dayanışma göstermek, bilakis birbirini atlatmak için her mihnete katlanacağını tahmin etmiyor değilim fakat bir şekilde, bu gibi saadetlû uçak seyahatleri furyasının sona ereceği kanaatindeyim.

Bir kısmına “şeytanın art bacağı” muamelesi reva görülürken diğer kısmının devletlû uçaklarında “başına devlet kuşu konmuş gazeteci” görüntüsü vermekten hicab edecekleri tarzında bir hiss-i kabl’el vukû beliriyor içimde.

Bakalım doğru çıkacak mı, yoksa tatlı bir hüsn-i kuruntudan mı ibarettir?

3 Y kalmadı, 3 E verelim?..

Birkaç günden beri Güneydoğu havası, daha doğrusu seçim intibaları almak için bölgedeyiz.

İlk intibâı Diyarbakır uçağında cereyan etti. Yanıbaşımda oturan yaşlı bir hanımefendinin ve kızının eşyalarına yardım edince nezaket gereği bir sohbet başladı. Uçak indikten sonra onca eşya ile yaşlı teyze ve kızını belediye otobüsüne bindirmeye gönlümüz rıza göstermediği için gönüllü eşya taşımacılığına devam ettik. O esnada yaşlı hanımın kızı teşekkür bâbında, “Kimsiniz, niçin geldiniz?” diye sordu.

-Gazeteciyiz dedik. “Hangi gazete?”, “Zaman” derken konu hızla siyasi meseleye, Müslümanların birbirini hırpalamasına, oradan yolsuzluk söylentilerine akıverdi.

Yolculuk boyunca elindeki tevhidmatik ile tesbihatına kesintisiz devam eden hanımefendinin yolsuzluk iddialarına yaklaşımı çok ilginçti, dedi ki:

-Konuya şöyle bakmak daha doğru olur zannediyorum. Evet, kedinin ağzından yoğurt damlıyor, patilerinde yoğurt bulaşığının izleri var; yoğurt çanağı da önünde, lakin dinimiz bize, bizzat şahit olmadıkça suizan etmememizi öğütlüyor!

O kadar şirin bir izah biçimiydi ki, tebessümle karşıladık. Hemen deftere davranıp bu ilginç yaklaşımı sizlerle paylaşmak için not aldım. Sair meselelerde de; meselâ kalp kırmamak, hakaret etmemek, örgütçülükle suçlamadan önce iki kere düşünmek gibi hususlarda da böyle incelikli davranılmış olsaydı diye geçti içimden.

“Evet görüyorum ama inanmak istemiyorum” yaklaşımı, çaresizliğin dayattığı bir yaklaşım olarak hayli paylaşılıyor. Diyarbakır ve Urfa’da kimle karşılayıp ayaküstü sohbet etsek, bu

mesele ve meselenin sürüklediği sonuçlar gündeme geldi. Bu intibalarımı inşallah, diğer yazar arkadaşlarımla birlikte daha tafsilatlı olarak sizlerle paylaşacağız.

Şu kadarını şimdiden çıtlatmak mümkün: En yetkili ağızdan başlamak üzere havuz medyasının yayını, "inanmak istemeyen" kitleler üzerinde hayli tesir yapmış.

Bir kahvede Ali Bulaç'ı önceden tanıyan kıraathane sahibinin selâmdan sonra ilk cümlesi çok dikkat çekiciydi meselâ:

-İnşallah Zaman'ı bırakmışsın Hoca?

Epeyce güldük; güzel espriydi!

Günün en güzel esprisini ise bir arkadaş aktardı. Tamamen yaşanmış, şahitli isbatlı bir hadise fakat kırgınlığa yol açmasın diye kahramanının adını saklı tutacağım.

İktidar vekillerinden birisi bölgede seçim çalışmalarına katılıyor. Düzenlenen toplantıda hemşehrilerine hitab etmek üzere ayağa kalkıyor. Herkes merak içinde, olup bitenleri ve son gelişmeleri sayın vekilin nasıl anlatacağına dikkat kesilmiş can kulağıyla dinlemekte. Vekil hafifçe öksürüp sesini temizledikten sonra diyor ki:

-Biz, parti olarak bu dönemde yeni bir prensip getirdik.

Herkes yeni prensiplerin ne olduğunu merakla dinlemekte...

-Yeni prensiplerimiz diyor, 3 E başlığı altında topladık. Bunlardan ilki, yani birinci E, ekonomidir.

Eh, mâkul. Gerçi herkes 3 Y kuralının ne zamandan beri terk edilip, 3 E'ye geçildiği konusunda bilgi sahibi değildir ama ilk E'nin ekonomi olması akla uygun geliyor. Peki ikinci E?

-İkinci E, diyor vekil, "egitimdir!"

Eğitim de akla yatkın. Peki üçüncü E?

Herkesin can kulağıyla dinlediğine emin olmak üzere bir miktar durakladıktan sonra üçüncü E'yi açıklıyor,

-Üçüncü E ise Ehlâktır Ehlâk!

Bu kadar tenasüple bir araya getirilmiş bu kadar E'ye can dayanır mı; makaralar koyveriliyor! t.alkan@zaman.com.tr

Dünyaya erken gelmiş bir hürriyetçi fikir kadını: Halide Edib Adıvar

Üsküdar İskelesi'nin sırtlarındaki Halide Edib Adıvar Lisesi, bugünlerde benzeri pek çok okul gibi tamamen yıkılarak yeniden yapıldı ve açılmak üzere. Onu, okullara adı verilen Türk büyüklerinden biri zannedenler yanılmış olurlar.

Halide Edib Hanım, Cumhuriyet tarihimizin en kayda değer şahsiyetlerinden biri olmakla kalmaz; aynı zamanda Milli Mücadele'nin en öne çıkan kadın karakteridir ve sanılanın aksine onun siyasî rolü, edebiyatçılığından ve ilmî şahsiyetinden daha önde yer tutar. Halide Edib Adıvar'ın yakın tarihimizde tuttuğu önemli yeri bana, İpek Çalışlar'ın "Biyografisine sığmayan kadın: Halide Edib" adlı eseri hatırlattı.

Halide Edib, Meşrutiyet devrinin en karizmatik ve etkileyici kalem ve aksiyonerlerinin başında gelir. Milli Mücadele'yi, işgalin başladığı günlerden itibaren büyük riskler üstlenerek savundu; ardından kalem mücadelesini kâfi görmeyip Anadolu'ya geçti ve Ankara'da M. Kemal Paşa'nın karargâhında görev aldı. Harbin en ateşli günlerinde cepheye giderek ülkesine hizmet etti. Aksiyoner şahsiyetini kendine mahsus bir idealizmle hayatının mihveri haline getirmiş biridir o.

Tabii eğilimi ve eğitimi icabı "Halide Onbaşı" Anglo-Saxon tarzında hürriyetçi bir demokrasiye taraftardı. Zaferden sonra "Cumhuriyet"in giderek otokrat karakter kazanması üzerine Gazi'ye duyduğu bağlılık ve hayranlık solgunlaştı. Tutucu ve otokrat bir karakter kazanan Cumhuriyet yönetimine karşı pek de aktif sayılmasa da net bir muhalif duruşa büründü. Alkışçıların hizasında durmak ve yeni rejime güzellemeler yağdırmak yerine onun suskunluğu tercih etmesi bile dikkatlerden kaçmadı. Meselâ o günlerde Gazi'nin direktifi olmadan kalem oynatamayan takımından Yusuf Ziya (Ortaç) Halide Hanım'ı kastederek, "Vatan kurtuldu ve siz işsiz kaldınız... Mebusluk mu istiyordunuz, vekillik mi, kimbilir gönlünüzde ne aslanlar yatıyordu?" satırlarıyla Ankara'nın onu artık makbul görmediğini göstermişti. 1924 yılında eşi Adnan Adıvar'la yurtdışına çıktılar ve bu birkaç aylık seyahat, Türkiye'de rejimin Takrir-i Sükûn Kanunu ile diktaya dönüşmesi üzerine 1939'a kadar sürdü.

Gönüllü sürgün yıllarında İngiltere'nin Türkiye Büyükelçisi Ferid Tek, Halide Hanım'a dostluk göstermedi; Ferid Bey'in eşi Müfide Ferid, o günlerde kaleme aldığı Pervaneler adlı eserinde Halide'ye sert eleştiriler yöneltmiş, Amerikan kültürünün gönüllü misyoneri gibi davranmakla itham etmişti. İpek Çalışlar kitabında geçen bir anekdota göre, M. Kemal Paşa, Türkiye'deki İngiliz diplomatı Hoare'ye Halide Edib hakkında sitemlerde bulunmuştu (s. 344); buna göre Gazi, sözü Yahudi tehdidine getirmiş ve bu tehdidin Halide Edib'in şahsında ortaya çıktığını, onun vaktiyle Türkiye'ye ABD mandası getirmek istediğini ve o günlerde İngiliz aleyhtarı olduğunu, şu anda ise İngiltere'nin onu sığınak teşkil etmesinden

hoşlanmadığını imâ etmişti. Bir devlet başkanının, gönüllü sürgününde zor şartlar altında kendi geçimini temin eden bir vatandaşını, o ülkenin diplomatına şekvâ etmesi, eğer doğruysa pek acıdır. (Bugünlerde de bu hadiseyi andırır bir diplomatik sızlanma hadisesi vuku buldu; tarih ibret alınmazsa tekerrür ediyor galiba!)

Kezâ Nutuk'ta Halide Edib'in manda taraftarı olduğu da özellikle vurgulanacaktı. Ayrıntılarını Çalışlar'ın kitabında bulabileceğiniz bu terâne, okullardaki her inkılap tarihi dersinde bir kere daha üstünden geçilerek hakikati incitiyor. Oysaki Halide Hanım, 39'da yurda dönüşünde milli eğitimin aşırı derecede doktrine edildiğini fark ederek öğrencileri daha hürriyetçi yetiştirmek gerektiğini söylemiş ve tabii ki kendisine kimse aldırış etmemişti. Türkiye'de demokratik kültür, o tarihten bu yana ne yazık ki pek gelişmiş sayılamaz.

Yurda döndükten sonra Halide Hanım birbirinden değerli ve güzel eserler verdi. Üniversitede İngiliz filolojisi kürsüsünü kurdu ve yıllarca yönetti. Tek parti döneminin Milli Şef'i tarafından dostluk görmesine rağmen aktif siyasete ilgi göstermedi. 1950'de Demokrat Parti'den vekil seçildiyse de kısa zamanda siyasetin kendisi için uygun olmadığını fark ederek kürsüsüne döndü.

Halide Edib Adıvar'ın siyasî çizgisi, bugünün değerleri itibarıyla liberal demokrat çizgidedir; Halide Hanım bu çizgiyi, 1923'ün şartlarında savunan az sayıdaki fikir insanından biri olarak bugün daha iyi anlaşılmayı ve değerlendirilmeyi hak ediyor.

İKİ DÜZELTME NOTU; İKİ ÜSLÛP

Helvetica başlıklı yazımda bazı tabirleri yanlış kullandığım için biri nazik, öteki pek öyle sayılmayacak iki düzeltme notundan bahsedeceğim. Nazik ikaz, Yaşar Üniversitesi Araştırma Görevlisi Umut Altıntaş'tan geldi, zevkle yayınlıyorum:

"Merhabalar Turan Bey. Bu sabah Mike Parker ile ilgili yazınızı bir öğrencim benimle paylaştı. Yalnız okurken bir cümleye takıldım:

'Üç gün önce 84 yaşında ölen Mike Parker, Neue Haas Grotesk adlı fontunu ele alıp, üzerinde son derece değişiklikler yaparak belki de dünyada en çok tanınan, kullanılan ve tabiatındaki saklı güzelliğinden ötürü fark edilmeyen Helvetica karakterini inşâ eden adamdı bilgisi yanlıştır. Helvetica'yı inşa eden kişi, Eduard Hoffmann'ın talebiyle Max Miedinger'dir. Helvetica filminde Eduard Hoffmann'ın oğlu Alfred Hoffmann bunu açık biçimde dile getirmektedir. Ki zaten tipografi tarihiyle ilgili hangi kaynağa bakarsanız bakın, Helvetica söz konusu olduğunda Max Miedinger ismiyle karşılaşırsınız.

Mike Parker ise Linotype makinesiyle Helvetica'yı metal harfe çeviren ve daha yaygın kullanılmasını sağlayan kişidir.

Zaten az bilinen grafik tasarım tarihiyle ilgili yazılar paylaşılması sevindirici, fakat aynı zamanda öğrencilerin yanlış bilgiyi paylaşması da bir tasarım eğitmeni olarak bizi bir o kadar tedirgin ediyor. Duyarlı yazınızı tekrardan bu hatayı düzelterek yayımlarsanız içimiz daha da rahat edecektir.”

Bu kadar nezaket gösteremeyen diğer düzeltme notu, Twitter üzerinden homurdanmayı tercih eden bir genç kızımızın eseri. Önce, yukarıdaki bilgi yanlışını düzeltiyor, sonra Kaligrafi’yi tipografi yerine kullanmamı haklı olarak eleştiriyor ve başlıyor saydırmaya:

“Bir yazı yazacaksanız, bari araştırın... Ülkemizde tipografi dersi, grafik tasarım bölümünde ders olarak okutuluyor, kaligrafi dersinde değil. ama tabi benim Ahmet Turan Alkan gibi beyaz sakalım yok. Ne diyeyim, ilerde olur inşallah... insan biraz araştırma yapar ya saygısından.” Ve sonunda eleştirisini bir tavsiyeyle noktalıyor: “Siz siyaset yazmaya devam edin ya, tipografiyi falan uzmanına bırakın lütfen, milleti yanlış bilgilendiriyorsunuz.”

Müsterih olunuz Dilek Nur Hanımefendi, işte düzeltmeleri yayımladım, böylece milletimiz vahim yanlışlarım yüzünden mahvolmaktan en son anda kurtulmuş bulunuyor!

Ben ise, bu pek de nazik olmayan bilgiçlik gösterinize, size ait bir temenniye “amin” diyerek mukabele edeceğim sadece:

“Benim Ahmet Turan Alkan gibi beyaz sakalım yok. Ne diyeyim, ilerde olur inşallah.”

Âmin!

Tevbe-i Nasuh’a davet

Yoğurt çanağının başında suçüstü yakalanan kedi hikâyesinden bahsetmiştim, hatırlayacaksınız.

“Evet, bütün alâmetler kedinin yoğurdu yediğini, çanağı da devirdiğini gösteriyor ama Müslüman’a suizan yakışmaz” yaklaşımındaki inceliği de takdir etmek lâzım. Elbette, kedinin hakkını korumakta bunca titizlenen bir edânın, din kardeşleri söz konusu olduğunda da aynı titizliği göstermesi beklenir.

Öyle mi acaba; şu günlerde bazı Müslümanların bazı Müslümanlara reva gördüğü muamelede, bıyıklarında yoğurt artığıyla yakalanan kediye gösterilen hoşgörüden eser var mı?

Âkıl danışmanlar yeni hakaretler ve nefret unsurları derlemek için her gün saatlerce lugat paralıyor olsalar gerektir. Kediye (veya mürtekîbe) hüsn-i zan gösterirken kılı kırk yaran şu fıkhî hassasiyet, sair Müslümanları fitneci, hain, şantajcı vesair hakaretlerle linç etmekte hiç beis görmüyor. İtidal ve insaftan nasipsiz bu tutum, bana vaktiyle Harîciler'e atfolunan bir taassup hadisesini hatırlattı: Hâricîlerden bir grup, bir gün yolda giderken bir Müslüman'ı ve bir Hıristiyan'ı yakalamışlar; Müslüman'ı öldürmüş ama, zimmet-i nebeviyeyi (Peygamberin emaneti) muhafaza düşüncesi ile Hıristiyan'a dokunmamışlardı! Ne hassasiyet ama!

Diğerlerini saymıyorum, an itibarıyla iddia olunan son cürüm, yeni Ergenekon örgütünün mensubu olmak: Türkiye'nin daha demokratik ve yeni bir anayasası olsun diye kapı kapı dolaşıp destek veren yeni bir Ergenekon örgütü var ise ne âlâ ne hoş; bu "örgüt"e üye yazılmak vatandaşlık borcudur yahu!

"Milli orduya kumpas kuruldu" vecizesinin araladığı kapıdan, aralarında cinayetten hükümlü kişilerin de bulunduğu Ergenekon hükümlülerini salıveren mercî, iki gün önce, "Neveytü'l-gazâ!" diyerek Samanyolu Grubu'nun binasını seçim otobüsleriyle basıp bayrağı indiriverdi. Ne var ki protestocuların Kelime-i Şehadet cümlesinde rekâkete uğramalarına ilâveten, arka plandaki seçim aracından yükselen apartma seçim şarkısı olsun bu dramatik olayı kısa zamanda komediye dönüştürüverdi!

Onca vâriyete, maddi imkâna, güce rağmen şöyle helâlinden bir seçim şarkısı bile nasib olmamışsa, vardır bir hikmeti bunun da...

Cami cemaati namazdan sonra avluda, "Devlet malı yenilmediyse rüşvet değildir" veya "Evet bazı şeyler olmuş ama adamlar çalışıyor birader" gibi çok derin (!) fıkhî mevzularda ağız dalaşı eder olmuşlar. "Hakkı Hak bilip Hakk'a ittibâ; bâtılı bâtıl bilip bâtıldan içtinâb" nüktesini bile tartışılır hale getirmişiz; veyl halimize...

Yeni ve demokratik bir anayasa yapma heyecanından, "Sen suç işle, gerisini bana bırak; seni kurtaracak kanunu çıkarırız" süflîliğine ne çabuk yuvarlanıverildi? Eğer muktedirler safındaysanız sizin için cürüm yok; sizi yargılayacak mahkeme, izinizi sürecek polis, delil toplayacak savcı da kalmadı. Hukuk devleti olmak rüyasından bürokratik dikta heveslerine ne kadar hızla yuvarlanıverdik?

Kazanılacak veya kaybedilecek olan ne bir seçimdir, ne başkanlık veya iktidarın bizzat kendisi; bunlar telafi edilebilecek türden dünya nimetleri; bunlar uğruna bir Müslüman'ın âhiretini, akîdesini ve istikametini gözden çıkarması insanın kanını donduruyor.

Bazılarımız bu şeâmetli günleri "Devlet krizi" diye adlandırıyor; "Dışı seni, içi beni yakar" dedikleri bir durum hâlbuki. Evet, bir kriz yaşıyoruz ama devleti ilgilendiren kısmı, ahlâkî kısmından çok daha önemsiz.

Bu bir ahlâk ve vicdan yarasıdır; melhemi tevbe-i nâsuhtur. Buyrun, aşk ile hep beraber...

İtibarsızlaştırılan yargı ve seçim güvenliği

Yakın bir zamana kadar şöyle düşünüyordum: "17 Aralık'la başlayan süreç, Başbakan tarafından pekâlâ yönetilebilir bir krizdi. Evet, 3-5 puanlık oy kaybedilebilirdi, hatta dört bakanın azliyle beraber bir itibar düşüşü de yaşanabilirdi fakat hükümetin arkasında (bugün hâlâ varlığını sürdüren) bir seçmen ve kamuoyu desteği vardı."

Böyle düşünüyor ve Başbakan'ın sertlik yolunu seçerek kavgayı körüklemesine bir mânâ veremiyordum.

Bu arada çoğumuzun ihmâl ettiği bir nokta var ama: 17 Aralık'ta yaşananlar, en azından o günün öğle saatlerine kadar kanunların normal akışıyla cereyan etti; dolayısıyla 17 Aralık soruşturması hakkında hayli bilgi sahibiyiz. 25 Aralık'ta soruşturmanın ikinci safhası için adli cihaz harekete geçtiğinde çok sert bir frenle durduruldu. Birkaç bilgi kırıntısı ve isim dışında soruşturmanın ayrıntıları kamuoyuna yansımadı. Bu esnada emniyet ve adliye bürokrasisinde bir sürgün fırtınası estirildi. Binlerce polis kış şartlarında yerinden edildi. Soruşturmayı yürüten adli merciler görevinden uzaklaştırıldı.

Ne var ki 25 Aralık'ta kesintiye uğramış görünen soruşturma süreci, bu defa internete düşen dinleme kayıtlarıyla bambaşka bir safhaya girdi. Normal şartlarda sadece adlî makamların bilmesi gereken müthiş ayrıntılar, sosyal medya aracılığı ile kamuoyuna açıldı.

O zaman gördük ve fark ettik ki, yolsuzluk iddiaları merkezli kriz hiç de yönetilebilir bir süreç değildir ve ortalığa saçılan deliller, niteliği itibariyle çok ağırdır. Yani bir mânâda Başbakan için, bu noktadan sonra sadece iki yol kalmaktadır: Ya görevinden çekilerek yeni bir kabinenin kurulup görev almasının yolunu açacak veya ne pahasına olursa direnerek iddiaları değersizleştirip süreci geciktirmeye çalışacaktır.

Başbakan ikinci yolu tercih etti ve bu tutum bir devlet krizine yol açtı. Garip bir çelişki yaşıyoruz: Başbakan ve aile üyeleri başta olmak üzere, bazı önemli bakanlar, danışmanlar, bürokratlar ve işadamları hakkında ağır iddia ve ithamlar barındıran kayıtlar artık gündelik hayatın bir parçası hâline gelmiş olmasına rağmen adli süreç işletilemiyor.

Bu garip durumu farklı bir örnekle daha görünür hâle getirebiliriz: Yukarda sıralanan kişiler, mesela bugünlerde –teorik olarak- hangi tür suçu işlemiş olurlarsa olsunlar haklarında adli takibat yapılması ancak kendi rızalarına bağlıdır.

Adli sürecin tıkanmış olması bir devlet krizidir ve diğer boyutuyla bir anayasa ihlâlidir.

Hükümet, ağır bir iftiraya uğramış olabilir; tarihin en büyük ihanetiyle karşı karşıya kalmış da olabilir ama bu iftira ve ihanetin soruşturulması, şu anda fiilen mümkün değil, zira tıkanıklığa sebep olan devletin yürütme gücüdür. Yürütme gücü yine fiilen yasama ve yargı faaliyetlerini kontrolü altına alarak bloke etmiş durumda.

İçinde bulunduğumuz devlet krizi, hükümetin itibarını sarsıyor; Anglosakson siyaset ikliminin diliyle "Lame duck" yani topal ördek durumuna getiriyor; yasama ve yargıyı baskı altına alan bir kabinenin, birkaç hafta sonra ülkede sağlıklı bir seçim yapılmasını nasıl sağlayacağı vahim bir sorudur.

Hür seçimler, bütün demokratik ülkelerde bağımsız ve tarafsız hâkimlerin gözetiminde yapılır; fakat yargı ağır bir baskı altında bulunuyor. Onlarca anayasa ihlâli şüphesi kovuşturulamıyor. Öte taraftan hükümet, alelacele Meclis'ten geçirdiği kanunlarla adli cihazı yeni açmazlara sürüklemiş durumda: Özel yetkili mahkemelerin kaldırılmasından sonra yapılan tahliyelerden bazısı toplumsal vicdanı acıttı. Durumları mahkeme tarafından değerlendirilerek salıverilen bazı tutuklular, beraat etmiş gibi davranmaya ve beyanatlar vermeye başladılar. Balyoz, Ergenekon ve benzeri davaların tutuklu ve hükümlüleri, kendilerini destekleyen basın kanadının yardımıyla etkili bir kampanya açtılar ve hapishanelerin boşalmasını istiyorlar. Bu keşmekeşi, genel bir affın bile çözebilmesi mümkün değil gibi.

Kendi krizini yönetemeyen hükümet, galiba ardında yönetilemez hâle getirdiği bir yönetim cihazı bırakacak. Sistem ise ne yazık ki olup bitene seyirci kalmak durumunda.

Anlaşılan şu: Devlet krizi, mahalli seçimlerin yapılmasıyla sona ermeyecek, aksine derinleşecek ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri, bugünleri mumla aratan bir yüksek tansiyonda geçecek.

Zor günler bizi bekliyor.

Yazanın eli yeşersin!

Linç, yargıya dayanmayan bir infazın gönüllü cellâdı olmaktır. Linç cinâyetine katılan birisi, aradan zaman geçtikten sonra yaptığı işle onur duymaz.

Kitle ruhu dediğimiz şeyle doğrudan ilgilidir; o esnada kitlenin irâdesine tâbi olmak şahsî sorumluluk duygusunu ortadan kaldırır, yapılanı hoş ve mâkul gösterir.

Yıllar önce, şehrin delilerinden birini zâlimce kışkırtıp alay eden, bir mecnûnun acılarıyla alay eden ve daha kötüsü, yaptığı işten zevk alan bir topluluk görmüştüm. Bu hadisenin acısı taş gibi, zehir gibi yüreğime oturdu. "Şu adamlarla nasıl bir müştereğim olur ki" diye kendimi yedim.

Dinin yasakladığı gıybette de sözlü bir linç şehvetinin izleri vardır. Hucûrat Sûresi'ndeki tesbit müthiş: "Sizden biriniz, ölü kardeşinin etini yemeyi sever mi?"

"Uydum kalabalığa… El söylüyor, ben de söylüyorum" gibi pansuman lâflarla nefsimizi ibrâ edemeyiz ki. "Müslüman ferd"in sorumluluğu ve hürlüğü işte bu noktada elle tutulur hale geliyor. Söylediğin her sözün mesuliyetini taşıyacak, Allah katında hesabını vereceksin,

öyleyse tartarak, düşünerek söyleyeceksin. Bu dikkat bizi hem Müslüman, hem hür, hem de ferd yapar.

Hem Müslüman, hem ferd! Çok şey mi istiyoruz? Çok şey istemeliyiz. Bizim öteki dünya tasavvurumuzun yeryüzü uygulaması işte böyle bir celâdet gerektiriyor zirâ Müslüman, siyasetin ahlâk omurgasını dik tutandır; çatıştığında da bıdı bıdı yapmadan ahlâki olanı seçen. İslâm tarihi böyle namdar yiğitleri çok az gördü ve bu azlık, insanlığın verili hâline uygundur. Âdil azdır, zâlim çok; huzur azdır, keşmekeş çok.

Müslüman, hayatını bir destan gibi yaşayan adamdır; beldeler fethetmesini, küffâr ordularını bozmasını, kaleler düşürmesini kasdetmiyorum; Hakkı Hak bilip Hakk'a ittiba etmek maddesi tek başına kahramanlık destanıdır. Âdaletle yönetmek, zulme başkaldırmak dâsıtânî bir eylemdir, başlı başına yiğitliktir zaten. Başkaca hamâsete lüzum yok, emrolunduğu gibi dosdoğru olmak, bir Müslüman'a dünyası ve ahireti için yetişir.

İşte, siyasi bir durum, ahlâki durumun önüne geçti. İnsanlar, "geçimliğin mi önemli, akîden mi?" sorgusuna mecbur bırakılıyor. "Ucu belirsiz bir istikrarsızlık dönemini mi tercih edeceksin, yoksa, birazcık defolu olmakla birlikte sana gündelik ekmeğini ve huzurunu vereni mi?" sorusu, bu mânâda lince davettir.

Herkesin siyasi kanaati kendine, lakin siyasi maslahat yüzünden ahlâkı, yani Din'in kendisini eğip bükmeye kalkışanlara hatırlatmak gerek. Siyasi hatır için ahlâk feda edilmez, bilakis siyasi işler ahlâka göre tanzim edilmelidir. Müslüman ferdin ömrü boyunca hep karşılaştığı en temel mesele, en azîm çelişki budur: Ahlâkî mesele! Bilerek veya bilmeden verdiğimiz her kararda bir "üst değer"i şahit gösteririz. Siyasi maslahatını mâkul göstermek istiyenlerin üst değeri ne? Hangi yüksek hâtır için eğriye eğri dememememiz bekleniyor?

Makyavelizm? Geçiniz; yönetimi ahlâktan tecrid mânâsında Makyavelizm, pratik fakat süflî bir "Devlet ahlâkı!" doktrinidir. Bu duruma uyuyor lâkin küçük bir kusuru var: "Din"e mugayir!

Tam bu esnada -vallahi!- meseleyi tecessüm ettirmek gayretime hariçten bir destek olarak 110 ilahiyatçının hükümete destek veren bildirisini fark ettim. Diyorlar ki: "Birtakım iç ve dış mihraklar, işbirliği yaparak, demokratik yollarla halk tarafından seçilmiş olan meşru yönetimi zaafa uğratmayı hedeflemektedirler. Böylece ülkemizi akıbeti meçhul maceralara sürükleyecek, millet ve memleket için onarılması imkânsız sonuçlar doğuracak bir kaos ortamı yaratılarak, gelişmelerin de önü kesilmiş olacaktır."

Bu uzun bildiride imzalayacağım tek yer, "İslâm'da dürüstlük en temel ilkedir" cümlesidir, yazanın eli yeşersin!

Muhafazakâr kriz

Her on seçmenden en az üçü sosyal demokrat çizgideki CHP ve DSP'yi destekliyor; buna mukabil on kişiden en az altısı muhafazakâr partilerin yanında. "Onu beğenmiyorsunuz, bunu beğenmiyorsunuz; bu hükümetin yerine gösterecek alternatifiniz var mı peki?" sorusunun açmazı bu kaba hesap tablosunda saklı: Muhalefetin vekil sayısı hükûmet alternatifi teşkil etmeye yetmiyor. Hükûmet ise tek başına Meclis'in kabaca 5/3 çoğunluğuna sahip.

Muhafazakâr seçmen, yani on kişiden altısı, sahip olduğu siyasi belirleyiciliğin yeni bir iktidar kompozisyonu çizmesi noktasında da "muhafazakâr". Yeni varyasyonlara, yeni dizilişlere, yeni arayışlara kapalı. Başbakan, kontrol ettiği gücü iki yanlı kullanarak muhafazakâr seçmenin muhafazakârlığını pekiştirmek için bütün çarelere başvuruyor; yani, "Benim olmadığım bir diziliş istikrarsızlık, iktisadi kriz ve bocalama anlamına gelir" diyerek eleştirel muhafazakâr seçmenin gözünü yıldırırken öte yandan bir demir çekirdek gibi sertleştirip kesin inançlı seçmenler haline getirdiği partililerine, "Ancak benim etrafımda bir anlamınız var, yokluğumda, başucunda bir rakam olmayan sıfırlar haline gelirsiniz" mesajı vererek muhafazakâr krizi tetikliyor.

Muhafazakâr kriz, sosyal demokratların seçim yoluyla belirleyici bir siyasi varlık haline gelmesini de engelliyor. Muhtemel bir genel seçimde güçlü bir hükümet teşkili için yine muhafazakârlardan başka alternatif kalmayışı, meşru bir çaresizlik üretiyor. Kısa yoldan ifade etmek gerekirse, normal şartlar altında hâlihazırdaki muhafazakârlık krizini, yine muhafazakârlardan başka çözecek bir kuvvet mevcut görünmüyor.

Öte yandan hükümetin fena halde başını ağrıtan yolsuzluk iddialarının, bir şekilde muhafazakârlığın iç krizini çözmeye yönelik unsurlar barındırdığını düşünüyorum; bu tezin en kestirme ifadesi, muhafazakârlığın ve muhafazakâr imajının itibarsızlaştırılmasıdır.

Kampanya çok hızlı ve etkili bir şekilde etkisini gösteriyor: "Muhafazakâr siyasetçi" denildiğinde akla genel hatlarıyla dinibütün görüntü verdiği halde dünyevî işlerde pek de dinî titizliğe riayet etmeyen, fikrini eylemden ziyade birkaç basmakalıp cümle ve görüntü ile kıymetten düşüren, tapınmak haricinde lider kültürüne aşırı saygının bütün uç örneklerini sergileyen, amaç-araç ilişkisinde usul dürüstlüğüne aldırış etmeyen birinin gelmesi, hem güç zehirlenmesinin yan tesiri, hem de muhtemelen incelikli bir inşâdır. Vekilin ve sair siyasetçi tipinin itibarsızlaştırılması, vekâlet verenin özgüvenini düşürür ve öyle oluyor.

Aynı konuyu farazî bir "başörtülü kadın" tipi üzerinde yoğunlaşan imajları yan yana getirerek bir başka açıdan ele almak mümkün. Bugünlerde kime sorduysam aynı cevabı alıyorum: "Başörtülü kadın" dün, gadre uğramışlığın, mazlumluğun, hak edilmiş bir saygının ve vakur bir inanç direnişinin sembolüydü. Bugün değildir. Söylemeye dilim elvermiyor, dün olduğundan başka mânâ listesi ihtiva ediyor.

Muhafazakâr işadamı imajı çok berelendi. Muhafazakâr gazeteci karakterinin nasıl bir itibar kaybına maruz kaldığını tavsife dilim varmıyor ve bunu söylerken meselâ kendimi bu cümlenin dışında tutuyor da değilim ve incitici olmamak için bu hususta müşahhas örnek vermeyeceğim.

Yolsuzluk iddiaları sadece hükümeti değil, hükümete fer veren seçmen kitlesiyle birlikte bütün muhafazakârları sistemin kenarına iten bir sonuca varıyor. Dünün, "karnını kaşıyan adam" yakıştırması, bugünün, "kim yolsuzluk yapmadı ki kardeşim" çaresizliğini savunmak zorunda kalan kitleyle çakıştırıldı.

Muhafazakâr seçmeni suçlamıyorum; o seçmeni temsilde liyakat gösteremeyen siyabet erbabıdır itham ettiğim.

Tanrım Beni Başkan Yarat!

Dişleriniz kötü görünüyorsa yaptırmaya ama saç ektirmek veya boyatmak gibi kolay anlaşılır fizik değişikliklerine gitmemeye, cenaze ve düğünlerde mutlaka görünmeye, yöreyle ilgili istatistikleri ezberlemeye itina göstermeniz gerekiyor.

Rekabet hissimin zayıflığından mıdır nedir, genç yaşlarımdan beri siyasetin "seçilmek" faslında hiç hayalim olmadı. "Seçmek" kısmında da, gençliğimin ilk ve "son" dönemleri hariç bir hayli gönülsüz davrandığımı söyleyebilirim. Siyaseti kenarından seyretmek daha zevkli olsa da, hiç ilgilenmemek imkânım olsun isterdim doğrusu.

Siyasetten hoşlanmıyorum diye sizlere de aynı şeyi tavsiye etmem haksızlık olur. Bir hafta sonra yapılacak seçim için tren kaçtı fakat gençler inşallah nice seçimler görecekler. Onlar için birkaç hazır siyaset taktiği vermek, günün mânâ ve ehemmiyetine uygun düşecektir.

Elbette ki kendi tecrübelerimden dem vurarak, "şöyle yapın, böyle yapmayın" diyecek değilim; bilakis bu hususta bir uzmanın kitabından istifade edeceğim.

Tipik bir Oflu ve Trabzonspor taraftarı (aynı zamanda Trabzonspor yazarı) olan Yavuz Saltık, 2008 yılında, "Tanrım Beni Başkan Yarat-Adaylar için seçim kazandıracak tavsiyeler" adlı bir "başucu" kitabı yayınladı; bu eserin ikinci baskısını hediye etmek nezaketinde bulunan Yavuz Saltık'a, "Benim için çok geç" dedim ama sizler pekâlâ istifade edebilirsiniz.

Yıllarca siyasetin mutfağında muhtelif danışmanlık hizmetlerinde bulunan Yavuz Saltık, kitabında mahallî siyasete atılmak isteyenlere faydalı tavsiyelerde bulunuyor. Şimdi size kitaptan bazı iktibaslarda bulunacağım:

Kitap, “Belediye nedir, hangi uzuvlarla nasıl çalışır?” sorusuna pratik cevaplar vererek başlıyor. İkinci adımda, kendisinden bahisle, “Benden başkan olur mu?” sorusunu soran yazar, “Terzi söküğünü dikemez” mealinde bir cevapla konuyu geçiştirdikten sonra “Belediye başkanlığına giden yol nereden geçer?” diye soruyor. Cevaplar hayli ilginç ve uzun ama en pratik olanı, “Sağa sola saçabileceğiniz kadar bol para” olsa gerektir.

Temayül yoklamalarında iyi puan almak şart. Özetle deniliyor ki, yoklamadan iyi puan aldım diye havaya girmeyin”

“Nereden hangi partiden aday olmalı” meselesi mühim. Küçük yerlerde en az bir sene önceden o belde veya ilçeye yerleşmek lazım diyor yazar. Bu arada uygun ortam kollamak uğruna fırıldak gibi parti değiştirmenin de şık olmadığı hatırlatılıyor.

Başkan adaylığını kesinleştirmek için ne yapmalı konusunda yazar, partinin genel başkanının evinin kapısında yatmak gerekir diyor (şaka şaka!)

Adaylığı vaktinde açıklamanın önemi ve erdemi meselesinde de önemli tavsiyeleri var Saltık’ın... Peki, düşmanlarınızla nasıl mücadele edeceksiniz; bu konudaki püfler şöyle: Evvela geçmişinizden, ticari bağlantılarınızdan ve kötü alışkanlıklarınızdan yana emin bulunmanız lazım imiş... fakat burada araya girmek lüzumu hissediyorum; bugünlerde, “İçkin yok, kumarın yok, çapkınlığın yok; senin gibi dümdüz birine kız vermem ben!” diyenlerin rağbette olduğunu unutmayın derim yine de!..

Bir sonraki adımda genel başkandan çizik yememek, teşkilattaki muhaliflerinizin çelmelerinden kurtulmak geliyor.

Bütün safhaları geçtiniz, iş bitti mi; hayır! Şimdi hazırlık zamanı. Mimarlık, estetik, diplomasi, spor, ulaşım, ekonomi veya spor gibi alanlarda rahatça konuşabilecek kadar birikiminiz yoksa işiniz zor; hemen ders almaya başlamalısınız. Eğer, “Ben bu kadar sıkıya gelemem”cilerdenseniz tavsiye şöyle: En azından düşmanlarınızla iyi geçinmeye, mahalli basınla arayı tutmaya, dişleriniz kötü görünüyorsa yaptırmaya ama saç ektirmek veya boyatmak gibi kolay anlaşılır fizik değişikliklerine gitmemeye, dil kursuna, STK okullarına devam etmeye, cenaze ve düğünlerde (tanımasanız da olur!) mutlaka görünmeye, yöreyle ilgili istatistikleri ezberlemeye itina göstermeniz gerekiyor.

(Ara notu: Bana öyle geliyor ki bu kadar zahmete girmeye değmez, ama yine de siz bilirsiniz!)

Bu arada mimarlık, müteahhitlikten ziyade “insanlara dokunan” cinsinden, yani öğretmenlik, hekimlik gibi bir meslekten gelmiş olmanın sizi diğer adaylardan bir adım öne geçireceğini bir kenara yazmalısınız.

Peki, fiziki görüntü önemli mi? Hayır, diyor yazar. En önemlisi seçmenlerle iyi ilişki kurabilecek donanıma sahip olmak ve daha da önemlisi insanlara bir gelecek vaad etmek imiş.

Eğitim durumunuz yetersizse ne yapacaksınız? Dert etmeyin, yalan söylemeyin kafi deniliyor ve ilave ediliyor: Eğitim her şey değildir ama şarttır!

Televizyon yayınında görücüye çıkacak adaylarla ilgili tavsiyeler hayli uzun, en iyisi bahsettiğim kitaptan bir tane alıp satır satır takip etmek.

Bekârsanız durumunuz pek parlak sayılmazmış ama başarılı bekârların varlığı da inkâr edilmiyor elbette; en iyisi vaktiyle helâl süt emmiş birini bulup cemiyete öyle karışmak anlaşılan! Hadi bakalım gençler, büyük yollar küçük bir adımla başlar!

Kısa tavsiyeleri geçiyorum, sadece konu başlıklarıyla yetineceksiniz: Ev, kahve ve hasta ziyaretleri, seçim kampanyası için finansman bulmak (Aman havuza girmeyin, haşlanırsınız!), meclis üyelerini doğru seçmek, ya kazanırsam korkusunun üstesinden gelmek! (öyle ya ihtimâl ihtimâldir!)

Vee işte seçildiniz fakat ödeviniz bitmedi; o fasılları kitabı bizzat okuyacaklara havale edip sizlere kitaptan neşeli seçim anekdotları (hepsi gerçek) aktarmayı tercih ediyorum.

Bir belediye başkan adayı düzenlediği mitingde 24 akrabasına hitab etmiş; mitingi 50 polisle 15 de gazeteci izlemiş!

Bir ilçe başkan adayı diskoda tanıtım toplantısı düzenlemiş; toplantı sonunda danslı şölene dönüşmüş!

Bir ilçe başkan adayı boks eldivenleri ve eşofmanları ile özel surette düzenlenmiş bir kamyonetin üstünde seçim gösterisi turu yapmış!

Bir başka aday, seçim konuşmasında şu vaadde bulunmuş: “At gibi kişneyip arı gibi çalışacağız!”

Birkaç da önceki seçimlerden kalma neşeli seçim sloganıyla konuyu bağlayalım:

“Şahane hizmetler boy boy/ Başkan adayınız Cemil Şebboy”

“Yeni bir yüz/ Naci Düz”

“Zoru başaran/ Zeki Başaran”

“Mamak ya da olmamak/ İşte bütün meselem bu”

“Arkamda kırsal alan/ Önümde meydan”

“Ne terzi bıraktınız ne kasap/ Hesap vereceksiniz hesap”

Börek, uçak, Dombra

Arabanın sileceğine iliştirilmiş küçük bir el ilanı. Üzerinde rahmetli Aliya İzzetbegoviç'in ve Mostar Köprüsü'nün fotoğrafı.

Üzerinde büyük harflerle "Bosna Turu" altına ise şu cümle yazılmış: "Böreğin ve kardeşliğin hasını tanırken Bosna'da Mostar şehri bize biraz sevdalinke mırıldansın. Bilge Kral Aliya'ya rahmet okurken kalplerimiz, tanıdık güvercinler konsun duada karıncalanan avuçlarımıza..."

Uçak ve otel dâhil 4 gün sadece 500 Euro; Başçarşı'da börek ve az ileride Aliya'nın kabrinde Fatiha okumak da gezinin cabası...

Börek neyse de Aliya'nın hâtırasına biraz ayıp olmuyor mu?

Bugünlerde siyasete öyle değerler kurban ediliyor ki börek yanında vızıltı kalır. İstiklâl Marşı ve Türk bayrağının propagandada kullanılmasını fark eden YSK, filmi yasaklayınca, "Biz de onu yasaklarız. Yasağa yasak getiririz. Değişik formüller bulunur." diye izahat getirilmesi, pişkinliğin evc-i bâlâsı oldu.

Bir "Ya herro ya merro" çaresizliği, "Battı balık yan gider" gözüpekliği bu. Böyle cesaret gösterileri karşısında ekseriyet, "Ama hukuka aykırılık vb." diye pimpiriklenmez, üstelendiğini görünce "Adamdaki cesarete bak arkadaş, kanun filan da takmıyor ha" diye gizliden takdir bile eder. "Kork korkmazdan" lâfının kaynağı şimdi anlaşılıyor. Otorite karşısında tırsmaktan hayranlık histerisine geçmek an meselesidir. İnanmayanlar, iki savaş arasındaki Orta Avrupa tarihine göz atabilirler.

Derken efendim, işte şu dakika itibarıyla bir Suriye uçağının düşürüldüğü haberi, miting meydanlarına kaynar yağ gibi serpiliyor. Eğer "zamanlama mânidar" diye bir nükte varsa, tam yeri burasıdır…

Köşe yazarı tâbiriyle "yazıyı yıktık"; şu dakika itibarıyla (16 suları) başta Cumhurbaşkanı olmak üzere Başbakan, hududu 1 km geçen Suriye savaş uçağını düşüren Hava Kuvvetleri'ni tebrik ettiler. Benim bile durduk yere celâdetim arttı!

Hükümet yanlısı yorumcular ise tâ Baltalimanı Antlaşması'ndan başlayarak, mağlubiyetlerle noktalanmış tarihî ezikliğimizi vurgulayıp artık milli gurura dahleden düşmanlara karşı milli gücümüzü vurgulamaktan kaçınmayacağımızı ifade etmekteler. Tam bir 'ceddin deden neslin baban' ortamına giriverdik. Bir hislendim, bir duygulandım: Sene 1974, bıyığım yeni terlemiş. Dediler, "Kıbrıs'a asker çıkarıyoruz", koştuk askerlik dairesinin kapısına...

Anlaşıldı ki önümüzdeki bir hafta içinde seçim atmosferini, "Şöyle vururuz, böyle gözünün yaşına bakmayız; karşınızda eski Türkiye yok! Milli onur ve çıkarlarımızı çiğnetmeyiz" yollu lâflar kaplayacak. Ardından, "Böylesine milli birlik ve beraberliğe ihtiyacımız olduğu

günlerde hükümete dil uzatmak, eleştirmek vatana ihanettir; gün, hükümetin etrafında kenetlenme günüdür" yollu bir hamâset edebiyatı da beklenir!

Başta Suriye olmak üzere diğer komşularımızın, meselâ Yunanistan'ın hangi sıklık ve ölçüde hava sahası ihlâlinde bulunduğunu bilmiyorum, kestirebildiğim kadarıyla Beşşar Esed'in savaş uçakları, dünkü sınır ihlâliyle iktidarın seçim kampanyasına altın değerinde bir ikramda bulunmuş oldu.

Günün son sürprizi, Dombra şarkısı bestekârının Yenikapı mitinginde seçim podyumunda görünmesiydi. Mâlumunuz bu besteci, canlı yayında, şarkısını izinsiz "aparan" bir başka sanatçıya, müzik tarihine geçecek bir ayar çekmesiyle dikkat çekmiş, "Kendisi halk ozanıyım diyor ama saray ozanı olmuş, bu şarkıyı siyasete karıştırması ve Tayyip Bey'e atfetmesi yanlış bir şeydir. Beni hırsız durumuna düşürdü." diyerek, "Oo böylesi de varmış demek" diyerek coşmuş ve ardından verip veriştirmişti: "Şarkı bütün Türk halkına aittir ama şarkının siyasete karışmasına karşıyım... Tayyip Bey siyasetçidir. Bugün vardır yarın yoktur. Ama Dombra şarkısı halk şarkısıdır."

Değilmiş meğer. Öğrendik, ibretle dolduk!

Ağır hizmet kusuru!

Ağaca bakarken ormanı görememek gibi bir durum...

Haftalardan beri kamuoyunun ilgisi, sosyal medyada yayımlanan dinleme kayıtlarına yoğunlaştı. Bunlardan bir kısmının mahkeme kararıyla kaydedilen görüşmeler olduğu, diğer bir kısmının ise izinsiz, yani yürürlükteki kanunlara aykırı tarzda yapılan ve yayımlanan kayıtlar olduğunu artık Cumhurbaşkanı dahil herkes biliyor.

Siyasi hayatımızda buna benzer bir olay yok. Vahim iddialar kapsayan dinlemeler, Başbakan ve ailesi önde olmak üzere, bakanlara, bürokratlara ve bazı işadamlarına kadar yayılmış durumda.

Başbakan haklı olarak "Kriptolu telefonları bile dinlemişler" diye şikâyet ediyor. Bu şikâyet haklıdır ve ciddiyetle üzerinde durulmalıdır. Devletin, ilgili ve yetkili kişilere dağıttığı kriptolu telefonların üstelik aylar boyunca dinlenebilmiş olması, "millî güvenlik"te çok vahim bir zaafın açığa çıktığını gösteriyor. Bu skandal üzerinde düşünüldüğünde, Türkiye'de "devlet sırrı" diye bir kavramın buharlaşmış olduğunu ileri sürebiliriz.

Başbakan haklı; ancak bir noktayı o da görmezden geliyor.

O nokta şudur: Devlet sırrını korumak, devletle ilgili mahrem bilgilerin emniyetini sağlamak, yürütme erkinin başındaki kişi olarak yine bizzat Başbakan'ın birinci derecede görevidir.

Tâli derecedeki sorumluluk, devlet mahremiyetini sağlamak için görevlendirilen istihbarat bürokrasisinin ve emniyet güçlerinin omzundadır.

Ülkenin Başbakanı'nı dinleyen ve uygun gördüğü kısımlarını kamuoyuna sızdıran kişilerin faaliyetinden vaktinde haberdar olamayan kişi ve kurumların sorumluluğunu görmezden gelemeyiz. Birileri dinlerken, görevi "haberdar olmak" olanların gafleti görmezden gelinemez.

Başbakan, "Kriptolu telefonları bile dinlemişler" şeklinde şikâyet etmekte haklıdır ancak bundan ötürü sızlanması gereken en son kişi sayılmalıdır. Zira birinci derecede görevi sayılmak gereken bir noktada belli ki zaaf göstermiş, en hafifinden hizmet kusuru işlemiştir.

Hizmet kusuru idari hukuk doktrininde şöyle tarif ediliyor:

"İdarenin yürütmek zorunda olduğu herhangi bir kamu hizmetinin kuruluşunda, tanzim ve tertibinde veya teşkilatında, bünyesinde, personelinde yahut işleyişinde -gereken talimatın verilmemesi, denetim ve gözetlemenin eksik bırakılması, hizmete tahsis olunan vasıtaların yetersiz, elverişsiz, kötü olması, icap eden tedbirlerin alınmaması, geç, vakitsiz hareket edilmesi şeklinde beliren birtakım aksaklık, aykırılık, bozukluk, intizamsızlık, eksiklik ve sakatlıktır."

İdare hukuku "Ağır hizmet kusuru"nu da ayrıca tarif etmiştir ve Başbakan dâhil bütün üst seviye yöneticilerin dinlenebilmesinden gafil bulunmak, pekâlâ ağır hizmet kusuru sayılır.

Devlet mahremiyeti ve dolayısıyla güvenliği bir kamu emanetidir; kamu emanetleri ve görevleri ehil olanlara tevdi olunur; bu sorumluluğun hakkını veremeyenlerin, gösterdikleri zaaftan ötürü sigaya çekilmesi, hesap vermesi gerekir.

Şu günlerde herkes, kanuni veya kanun dışı dinlemelerin muhtevası ile ilgili; kahvelerde, evlerde, dolmuşlarda bile sadece o husus konuşuluyor ve seçim sonuçlarına nasıl yansıyacağı tartışılıyor. Arada unutulan şey, devlet mahremiyetini korumakta başarısız olanların, sadece muhtevada anlatılanlardan değil, ayrıca hizmet kusurundan da sorumlu tutulmaları gerçeğidir.

Lozan görüşmeleri esnasında Türk delegasyonunun Ankara ile yaptığı bütün telgraf haberleşmesinin İngiliz gizli servisleri tarafından satır satır takip edilmesinden bu yana bu dinleme kayıtları ikinci büyük skandalı teşkil ediyor. Lozan müzakereleri esnasında İngiliz tarafının, kendileri için çok değerli bu istihbaratı Türkiye aleyhine nasıl kullandıklarını bilmiyor, ancak tahmin ediyoruz.

Kaldı ki, ilk kayıtların yayımlanmasından bu yana hayli zaman geçtiği hâlde hükûmet, kanun dışı dinlemeleri yapanları derdest etmek noktasında, -tehditten ve yakalayacağız vaadinden başka- net bir açıklama yapamadı; bu manada hizmet kusuru hâlâ devam ediyor.

Bugün açığa çıkan istihbarat zaafının, ülkemiz için ileride ne türlü bedellere mal olacağı hakkında hiçbir tahmin yapılamaz.

Bu hafta sonu yapılacak seçimler, devletin mahremiyetini korumakta kusur gösteren bir heyet için, "Evet, bu ekip güvenilir kişilerden mürekkeptir" şeklinde bir güvenoyu anlamına da gelecek.

Bence bunu hak etmiyorlar.

Suskunlara mektup

Hadiseye biraz uzaktan ve mümkün mertebe tarafsız bir yerden bakınca garip bir olguyla karşılaşıyorum: AK Parti'nin sürdürdüğü politikalarda Meclis grubunun rolü ve payı pek anlaşılmıyor. Sâmit ve itaatkâr bir heyet.

Dışarıdan bakınca grubun Meclis'te hükûmete tam destek verdiği açık. Çok tartışılan torba kanunlarda, internet ve HSYK düzenlemelerinde grup aykırı ses çıkarmadı. Sessiz evetleri tam destek saymak ne kadar mümkün bilmiyorum. Gazeteciliğin pek işlemediği, işe yaramadığı ketum bir suskunluk sergileniyor; hâlbuki 'Kağnı mazısının ince yanı' parti grubu. Başbakan'ın fiil ve sözlerine meşruluk veren ana güç santralından söz ediyorum.

Aralarında, teorik planda hâlâ 'eski arkadaş' hukuku çerçevesinde sohbet edebildiğimiz birkaç isim vardı. Uzun zamandan beri meyanımıza mânidar bir sessizlik girdi. Öyle bir sessizlik ki, arayıp, "Ne var ne yok, partide hava nasıl, ne düşünüyorsunuz?" diye sual etmek yakışıksız kaçıyor. Onların sessizliğini anlamak daha kolay, "Ya duyulursa, ya dinlenirsem" endişesi çok ciddi bir gerekçe. Çok değil, 6 ay sonra seçim kantarına çıkması beklenen Cumhurbaşkanı'nın bile belirgin bir şekilde ağırdan aldığı, siyasi riske girmekten anlaşılır sebeplere uzak durmayı tercih ettiği bir ortamda vekillerin sessizliğini yargılamak ne kadar insafa sığar ki!

Bu arada küçük bir ara notu: Bazı okuyucular, "niçin AK Parti deyip duruyorsunuz, AKP desenize" diye çıkışıyorlar. Sebebi, basit bir nezaket kuralına dayanıyor: Hangi parti, kendinin hangi kısaltmaya nitelenmesini istiyorsa ona saygı göstermek nezaket icabıdır. AKP kısaltması yıllardır, muhalifleri tarafından nefret ve küçültme ifadesi olarak kullanıldı. Farklı düşünmek, bana göre saygısızlığı hoş göstermez; ben yine AK Parti demeye devam edeceğim. Büyük harflerin içini lâyıkıyla doldurmak ise, partililere düşen bir vazife...

Lider, grubunu kontrol altında tutmakta başarılı görünüyor; bu, biraz siyasi kültürümüzden, biraz da Siyasi Partiler Kanunu'ndan kaynaklanan bir olgudur. Üçüncü ve biraz zayıf bulduğum ihtimâl ise liderin bir şekilde durumu düzeltebileceğine dair beklenen karizmatik inanç!

Lidere diklenen vekil, bir mânâda uçaktan paraşütsüz atlamayı göze almış adamdır. Kolektif diklenmelerin başarı şansı daha fazla ama yakın tarihimiz o konuda kötü örneklerle dolu. Bu pratik görgü, vekillerin olup bitenden razı olduğu anlamına gelmez elbette. Yukarıdaki otorite çözüldüğünde, gruptaki farklı sesler de duyulur hale gelir. Ne var ki, 'faydasız ilim' gibi bir şeydir o.

Bir sözün fikri değeri, kendi başına, bütün bağlamlarından koparılmış literal bir ifade olarak başka bir şeydir; ona kritik değerini veren, biraz da zamanı ve yeridir.

Hâşâ; "Ya şimdi konuşun, ya ebediyyen susun!" mânâsına gelebilecek bir ikazda bulunmak niyetinde değilim. Konuşma zamanı geçti zaten. İçlerinde tek tek duruşuna, şahsiyetine, fikrine saygı duyduğum, hatta sevdiğim insanlar var ve eminim ki onlar birkaç kişiden ibaret değil. Elbette herbirinin kendince hesabı ve içtihadı vardır, lâkin bu mânidar suskunluğun hem şahsî hem de tarihi bir mânâsı vardır ve olacak.

Bu satırları yazarken, 'iktidar elektriği'ne dokunmamış insanların bilgisizliğiyle konuştuğumun da farkındayım ayrıca. İktidar pratiği, kâğıt üstünden anlaşılamaz. Dolayısıyla şu günlerde AK Parti grubunun ve partinin ana kitlesinin sessiz kalmayı tercih etmesi, sonraki zamanlarda, "En azından kırıcı, tahkir edici bir şey söylemedik; susmanın bile yiğitlik gerektirdiği zor zamanlarda kalben buğz ile mücahedede bulunduk" şeklinde yorumlanabilir. Eh, linç korosuna katılmamak da bir şeydir.

Günün birinde konuşmaya karar verdiklerinde anlatacaklarını hiç de ilginç bulmayacağız gibi bir his var içimde ama...

Gemiyi delmeden ve deldirmeden...

Aksiyon dergisi'nin bu sayısındaki yazım, 'Ağır hizmet kusuru' başlığını taşıyordu; muhtevası kısaca şöyle: "Devlet sırrını korumak, devletle ilgili mahrem bilgilerin emniyetini sağlamak, yürütme erkinin başındaki kişi olarak yine bizzat Başbakan'ın birinci derecede görevidir; tâli derecedeki sorumluluk, devlet mahremiyetini sağlamak için görevlendirilen istihbarat bürokrasisinin ve emniyet güçlerinin omzundadır."

Yazı, kriptolu telefonların dinlenmesi hakkındaydı ve geçen hafta yazılmıştı. Ne var ki muradı, alelacele yayın yasağı konulan dinleme olayını da kapsıyor.

'Hırsızın hiç mi kabahati yok' faslında, Başbakan Yardımcısı Arınç'ın 'beddua'sına aynen iştirak ediyorum; diyor ki Arınç: "Bir insan eğer bunu devletini batırmak, milli güvenliği zaafa uğratmak, bizi bir başka ülkeyle savaşa sokmak amacıyla yapmışsa Allah onların bin kere belasını versin!" Sayın bakanın infialini, öfkesini anlıyorum fakat 'icra' erkini işletenlerin lânetten başka görev ve sorumlulukları da olması gerekir. Az önce CNN Türk'ten

MİT’e atfen yayınlanan haberde, Dışişleri’ndeki mâhut odanın bir seneden fazla zamandan beri dinlendiği öne sürüldü. Doğruysa müthiş rezalet!

Hırsızı mâsum gösteren yok ama bu hadisede ‘ev sahibi’nin mağdur rolünü abartmaması gerekir zira bu, hırsızları yakalamakla görevli polis karakolunun soyguna uğraması gibi bir durum.

Devlet mahremiyeti ve dolayısıyla güvenliği bir kamu emanetidir; kamu emanetleri ve görevleri ehil olanlara tevdi olunur; bu sorumluluğun hakkını veremeyenlerin, gösterdikleri zaaftan ötürü sigaya çekilmesi, hesap vermesi gerekir. Bugün açığa çıkan istihbarat zaafının, ülkemiz için ileride ne türlü bedellere mal olacağı hakkında hiçbir tahmin yapılamaz.

“Yakalayınca çok fena yapacağız” hissini vermek için, skandalın duyulduğu ilk andan itibaren hadiseye hemen casusluk teşhisi konuldu ve teşhise devletin üst protokolündeki zevat, sırayla iştirak ettiler; ardından evvela ‘siber saldırı’, daha sonra ‘ortam dinlemesi’ tesbitlerine geçildi, yani işin mahiyetinde bile bir zihin berraklığı yoktu.

Casusluk teşhisine itirazım yok, az bile; bilakis casusluktan daha fena, daha ağır bir cürümdür bu: Devletle dalga geçmek ve devletle dalga geçilmesine seyirci kalmaktır! Birbirinden ağır iki skandal. İşte bir hukuki kavram olarak ‘ağır hizmet kusuru’ faktörü burada devreye giriyor. Kamunun sırrını ve güvenliğini korumakta kusur gösterenlere karşı “re’sen” harekete geçecek bir mercî yok mu? Dinleyenlerin kısa sürede yakalanacağını farz edelim, dinlemeleri önlemekle sorumlu olanların cürmü ne olacak?

Basit bir şirketin, kurumun mutemedi, muhafaza etmekle görevli olduğu paranın başına bir hal geldiğinde, evvelâ usulen hesaba çekilir. Birine sır emanet ederseniz, ondan ketum durmasını, emanete riayet beklersiniz; kamu sırlarına riayetle görevli olanlar görevlerini savsaklarsa ne olacak?

Mer’i hukukta bu sorunun cevabı var fakat fiilen işlemiyor!

Bu yazıyı, dün Türkiye’nin bütün camilerinde imamların okuması için Diyanet tarafından dağıtılan manidar cuma hutbesinin son cümlesiyle nihayetlendirmek iyi bir fikir olabilir:

Aziz kardeşlerim!

Kitle iletişim araçlarıyla dünyamızın küçüldüğü, geminin dibini delmek isteyenlerin çoğaldığı, teknik imkânları kullanıp tabiatın ekolojik dengesini dahi bozacak kadar ileri gittikleri günümüzde (…) hepimiz, Rabb’imizin bize emanet ettiği ortak gemide ebediyete doğru seyrüsefer halindeyiz. Rabb’imiz, can emanetini sahibine teslim edinceye kadar bu gemiyi delmeden ve deldirmeden, sahil-i selâmete erebilmeyi cümlemize nasip ve müyesser eylesin!

Ne denir böyle güzel duaya: Âmin, âmin, âmin ve bihî nestaîn!

Suphi Saatçi ile görsel gürültülere dair

Bugün seçimden siyasetten bahsetmek yasak. O yüzden sizlere Görsel Gürültüleri Teşhir Platformu'nun web sitesinde yayınlanan, sanat tarihçisi Prof. Dr. Suphi Saatçi ile yapılan bir röportajdan parçalar nakledeceğim.

Kerkük'ten sonra 1960-70'li yıllarda farklı bir ülkeye, İstanbul gibi bir şehre geliyorsunuz mimarlık okumaya. Peki İstanbul'u nasıl buldunuz? Acaba sizin geldiğiniz zamanki İstanbul'la şimdiki İstanbul arasında ne gibi farklar var?

İstanbul bir şantiye, inşaat hiç durmuyor. Her dönem kendine göre bir kırma dökme işi var. En çok üzen de bu Tarihi Yarımada'nın durumu, çünkü gerçek İstanbul burası. İstanbul'un kimliği burada. İstanbul'un Tarihi Yarımada dışında gelişmesi vs. etmesi beni enterese etmez ama Tarihi Yarımada'nın kent dokusu ve silüetin mutlaka korunması ve tarihi değerinin yaşatılması bizim için hayati bir önem taşıyor. Neden? Diyoruz ya hani kentler uygarlığın yani Türk uygarlığının en büyük birikim alanıdır diye, işte İstanbul da bizim tarihimizdir. Aslı bizim değildir, Bizans'tan teslim almışız ama buna zengin birtakım bileşimler katmışız; Sinan da Bizans mimarisinden etkilenmiş ama ezilmemiş altında, kendi Osmanlı üslubunu alıp geliştirerek daha ileri ve kubbe mimarisinde zirveye çıkmış evrensel mimariye mesaj vermiş büyük bir değer olmuş. Akılcı, rasyonel yaklaşımıyla İstanbul ve çevresine müthiş silüetler kazandırmış. Mimari zaten boşluğu biçimlendirme sanatıdır.

En güzel biçimde bu performansı sergileyen Sinan birçok silüet kazandırmış, attığı imzayla eserlerle... Kubbe mimarisinde hiç kimse bu başarıyı göstermemiştir. Osmanlıların dünya çapında bir katkısı olmuştur kubbeye. Elbette kubbe evrensel kullanımın bir şeklidir, mimari örtüdür, mimari örtü elemanıdır. Ama Sinan'ın kubbesi daireseldir, kırık değildir. Kırık kubbe yapımı, statiği kolaydır fakat estetik değildir. Dairesel form daha estetiktir ve yapımı daha zordur. Sinan bu açıdan büyük bir başarı sağlıyor. Bana kalırsa Ayasofya kubbesi de Sinan'ındır. Çünkü Sinan, çok büyük bir restorasyon yapmış II. Selim'in emriyle... Biz hangi Ayasofya'dan bahsediyoruz ki, ilk Ayasofya ahşaptı yandı gitti, sonra kâgir yapıldı o da depremde yıkıldı, sonra tekrar yapıldı, şimdiki Ayasofya Mimar Sinan'ın bize ulaştırdığı Ayasofya'dır. Ayrıntılı olarak neler yaptığını bildirmediği için bilmiyoruz ama kubbesine bakın, Süleymaniye'nin kubbesine bakın, Sinan kubbeleri tamamen ben Sinan'ım diye bağırıyor. Kim ne derse desin belki bunu ispatlamak zor ama aksini ispatlamak da zor, bunu bilmemiz lazım... İstanbul'da yaşıyorum dolaşıyorum Ayasofya'yı görünce ay ben buna bakmayacağım bundan etkilenmeyeceğim diyebilir miyim? Ama onun altında ezilmemiş.

Sinan her eserinde asla tekrara düşmeden ileri adım atmış kubbe mimarisinde. Bugün zaten Türklerin en büyük başarısı mimaride en özgün İslam camileri bize nasip olmuş. İkinci

önemli başarımız Türk evi konusundadır. Binlerce ev var Anadolu'da, her bir şehir yerel özelliğini gösterir ve hiçbir plan birbirinin tekrarı değildir. Yani birbirine benzer hiçbir plan yoktur. Kastamonu evine bakın Safranbolu evi ayrıdır, Karadeniz'e gidin ayrı, Mardin'e Urfa'ya gidin taş mimari ama hepsi birbirinden ilgi çekici, hepsi de başarılı birer tasarım. Rantabl mekân anlayışı yani bir mekanı çok rahat kullanmak, değişik amaçlı. Akılcı rasyonel zaten çözüm bu, yemek yerler yatarlar hem de salon olur mesela.**

Yöresel mimarinin korunmadığını ve hızla bozulduğunu görüyoruz. Aynı zamanda yapılan yeni binaların da insana hitap etmediğini de söyleyebiliriz, bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Bu kadar zengin cami mimarisi birikimimiz var dedim ama çağdaş camilerimiz de maalesef sefalet örneği. Bu kadar zengin geçmişimiz var cami mimarisinde fakat yeni camilerde çok kötü durumdayız. İlla belki klasik üsluba vurgu olsun diye yapılıyor, peki madem bu kadar klasik üsluba hassasiyet gösteriyoruz bunu neden konut mimarisiyle yapmıyoruz neden Türk evi inşa etmiyoruz, Türk mahalleleri yapmıyoruz, neden bu siteler bu gökdelenler bu aptal binalar yapılıyor! Yeryüzünde gökdelen yapmak için gökdelen yapan tek millet biziz, üst katlar hepsi bomboş kimse çıkamıyor oturamıyor, kendini rahat hissetmiyor yani. Niye bu inat? Ayrıca bu bizim mimarimiz mi? Eğer bizim mimarimizse anlatsınlar bize biz de anlayalım. Bizim bildiğimiz mimari her biri özgün tasarım olacak. Biz mimariyi okulda böyle öğrendik...

Çok tartışılan bir proje var; Haliç Metro Geçiş Köprüsü. Bu konuda ne söylersiniz?

Delik deşik olmuş Tarihi Yarımada, ne olacak sonu bilmiyoruz yani. Köprünün de üstüne durak yapmışlar, -tam ortasına durak yapmışlar- orada inen nereye gidecek? Statikçiler açıkladılar üstünde durması sakıncalı çünkü bir araç hızlı gittikçe hız oranında ağırlığı azalır. Yani uçak çok hızla giderse 100 tonsa 10 tona düşer ağırlığı belki 5 tona düşer yani havada savrulan arabaya vurursan gider ama yerde durursa itemezsin arabayı. Hızlandıkça hafifler. Zaten uçağın da en büyük riski inişiyle kalkışı. Böyle bir sıkıntısı var.

Silüete Süleymaniye'ye bir darbe vurmuş zaten estetiği ne olacak onun, yani Sinan'ın kimliğine bir son vermek istiyorlar galiba yani en büyük silüet bizim olsun derken bunun altında bu yatıyor. Yani kim kime ne yapıyor meydan okuyor, niçin?

Çamlıca'ya da klasik üslupta bir cami yapılıyor. Böyle bir cami zaten Ataşehir'e inşa edilmişti. Bu konuda neler söylersiniz?

Bilime de saygı yok, sanata da saygı yok. Sayın Başbakan'a söyledim, "Zatıaliniz çok büyük işler yaptılar, ama bu konuda zayıf düştük" dedim, yani cami işinde zayıf düştük. Bu devir kapanmış bitmiş, herkes Fuzuli gibi şiir yazıyor mu? Niye yazmıyor diye kalkıp şey yapar

mıyız yani. Olmaz bitti, kapandı. Orası diyor ihtiyaç var, yahu nasıl ihtiyaç var? Her cuma belediyeler otobüs kumanya verip adam götürüyor kalabalık olsun diye. Yani taşıma suyla değirmen dönmez.

Ataşehir'e kandil günü gitmiştik, o kadar yoğun bir trafik vardı ki. Dayanamayıp çok geride inip yürüdük. Herkes de çok perişandı, ki bunların düşünülmüş olması lazım. Estetik açıdan da yanında gökdelen var siz götürüp yanına cami yapıyorsunuz o da hoş değil açıkçası.

Onu da söyledim, o camiyi yapan da gökdelenleri yapan da aynı görüşte insanlar. Nasıl oluyor bu? Hangisi doğru? Gökdelen doğruysa cami yanlış, cami doğruysa gökdelen yanlış. Ben yapmadım bunu. Çıt yok, kimseden çıt yok. Ayrıca dedim yani bu kadar klasik üsluba vurgu yapıyoruz cami mimarisinde, konut mimarisinde neden bu hassasiyeti göstermiyoruz?

(Röportajın tam metnini bu linkten okuyabilirsiniz: http://gorselgurultuler.wordpress.com)

Yav he, he!..

Oyların takriben yarısı sayılmış durumda şu an.

Tablo netleşti: AK Parti seçimi kazandı.

Seçim dalavereleri, her seçimde rastladığımız şeyler; belki bu seçimde biraz daha fazla müşahede edilmiş olabilir fakat bu hadiseler tabloyu flulaştırmaz. Büyük resim bellidir. AK Parti'nin seçim stratejisi kazandı: "Seçim nasıl kazanılır?" sorusunun cevabını en iyi AK Parti biliyor.

Bu sonuç hoşuma gitmedi; hoşuma gitse de gitmese de kazananı tebrik ederim.

Bu tespitten sonra bugünden sonra ne olacağına bakalım: Başbakan, normal şartlar altında saygı duyulması gereken bir feragatle kendini bütün adayların önüne koyarak insanüstü bir gayret gösterdi. Çok çalıştı, büyük riskler aldı.

Ses kısıklığına rağmen Van ve Diyarbakır mitinglerinde konuşması, siyasi hayatımızın unutulmayacak sahnelerindendi. Politikalarını kesinlikle tasvip etmiyor ve yanlış buluyorum fakat bu, onun "büyük lider" olduğunu vurgulamama engel olmaz. Keşke büyük lider olmanın, siyaset "iyi" olmanın yanı sıra bütün Türkiye'ye güven vermek noktasında "iyi" olmayı da başarabilseydi; keşke bu seçim kampanyasını kendisini tasvip etmeyen herkesi ötekileştirmek, hatta ihanete varan suçlamalarla töhmet altında bırakmak yerine o meşhur balkon konuşmalarındaki toparlayıcı, kucaklayıcı ve kuşatıcı tavrıyla sürdürebilseydi!

Keşke bu seçim zaferinin keyfini "buğz" üzerine kurulmuş bir hesapla değil, "Hubb"a dayalı bir yaklaşımla çıkarmayı tercih edebilseydi…

Bu seçim zaferinin en derin hayal kırıklığı kaybedenlerin, kendilerini -tabiri biraz ağır olacak ama- gülünç hissetmeleridir ve bu safiyet duygusuyla şimdi ne kadar dalga geçilse yeridir.

Oysaki gerçek demokrasi zaferleri, kaybedenleri de onurlandıran başarılardır.

Seçimler harp değildir; kazananla kaybedenler seçimden sonra da beraber yaşamak, birbirlerine güvenmek, hatta sevmek zorundadır.

Halbuki bu seçimin en çok akılda kalan cümlesi, "Onlara su bile yok" ibaresiydi.

Bu ibareyi "milli irade" tasvip etti; sağduyusuna güvendiğimiz halkımız, bu cümlede sakıncalı bir muhteva görmedi.

Halkımız istikrarı öngördü; dereyi geçerken binek değiştirmeyi uygun bulmadı. Yolsuzluk söylentilerinin kendi hayat tarzını, gelir durumunu etkilemediğini fark edince "tecrübe"den yana tercih kullandı.

Milletin derin irfanı böyle düşündü; böyle düşünmemesi gerektiğini söyleyip duran benim gibilere ise bıyık altından gülüp, "Yav he he!" diyerek iradesini tescil ettirdi.

AK Parti'yi başarısından ötürü nasıl tebrik ediyorsam, milli iradenin verdiği karara da saygı duymam gerektiğini de biliyorum.

Muhalefet cephesi kaybetmiş görünüyor; gerçekte kaybeden idealist yaklaşımlardır, ahlakçılıktır; siyasetin daha yüksek, daha doğru ve daha dürüst bir seviyede yürümesini bekleyen çocuksu iyimserliktir.

Ülkemizin ve siyasi hayatımızın geleceği adına bu tesbit, hiç de hoş bir durum değil. Siyasetimizin bundan sonraki safhaları yine yüksek tansiyonda, bıçak sırtında cereyan edecek. Halktan "olur" alan bu stratejinin Cumhurbaşkanlığı seçiminde ne türlü gerilimlere yol açabileceğini düşünmek bile sıkıntılı.

NOT: Seçim izlenimi yazdığım iki ilde, Şanlıurfa ve Sivas'ta yarışın başa baş geçeceğini belirterek okuyucularımı yanılttığım için alenen özür diliyorum.

Seçim sonrası için kalıcı notlar

Seçimlerin hayırlısıyla tamamlandığı varsayımıyla yazıyorum: 31 Mart sabahında nasıl bir Türkiye'ye uyandığımızı kestirmek kolay değil.

Seçim kampanyasından çok korku filmini veya kâbuslu rüyaları andıran bir atmosfer yaşadık. Bir daha böyle seçim atmosferi yaşamak istemeyiz: Allah beterinden saklasın!

Mahalli seçimlerin sonucunu bilmiyorum fakat seçim sonrasına iki önemli meselenin kaldığı bir gerçek. İlki, hükûmetin meşruluğu meselesidir. Sıradan bir memlekette, sıradan bir kabineyi defalarca sarsması, itibar kaymasına uğratması muhakkak sevimsiz gelişmeler yaşandı. Seçim sonucu ne olursa olsun, bu kabinenin hükûmet etme hakkı artık bir numaralı meseledir.

17 Aralık tarihinde başlayan gelişmelerin bıraktığı tortuları yok saymak ne kolay ne de mümkün. Soruşturmanın ilk ayağını teşkil eden 4 bakan hakkındaki fezlekeler Meclis'te konuşulamadı bile. İddianame ise ilgili mahkeme tarafından savcılığına iade edilirken 25 Aralık operasyonuyla ilgili adli soruşturma neredeyse bastırıldı fakat, sosyal medyaya sızdırılan kayıtlar geride ağır ithamlar bıraktı. Bu ithamlar yargının tezkiyesinden geçmedikçe hükûmetin bir meşruiyet problemi hep devam edecek.

Dünyada hiçbir seçim, bu kabil ağır iddiaları yok saymayı veya aklamayı veya tam tersine sanıkları mahkûm etmeyi başaramaz.

İkinci kalıcı mesele barış sürecine bağlı olarak gelişen demokratik özerklik konusu.

İyi niyetlerle, güzel beklentilerle ve hayra vasıl olması ümidiyle, ama bu esnada sürecin kendisi hakkında somut hiçbir bilgi sahibi olmaksızın sabırla beklendi. Suyun yüzünde beliren bir kısım emareler hep hayra yoruldu. Türkiye'de herkesi ilgilendiren hayati bir meselede kamuoyunun dikkatinden gizlenen görüşmelerde, her iki tarafın da iyi niyetli ve yapıcı davranacağı varsayıldı.

Hükûmet, barış sürecinden ne anlamak gerektiği ve demokratik özerklik konusunda artık ketum davranmak lüksüne sahip değil, zira bu konular bütün toplumu ilgilendiriyor; herkesin bilgisinden ve tasvibinden geçmesi gereken bu büyük politik hadise, artık BDP heyetleri, MİT görevlileri ve hükûmet yetkilileri arasında cereyan eden kapalı müzakerelerle yönetilemez.

Kamuoyunun tam bir açıklığa ve şeffaflığa ihtiyacı var.

Toplum, barış sürecinde hükûmete büyük kredi verdi, destekledi, güvenini izhar etti; artık bu güvenin açık politikalara dönüşmesi gerekiyor: Hükûmet, BDP-PKK çizgisindeki siyasete ne tür sözler, vaatler verdiğini, hangi tavizlerde bulunduğunu açıklamak noktasına geldi.

Soru şu: Hükûmetin büyük önem verdiği bu seçimden çıkardığı sonuç, bu derece cesaretli davranmasına kâfi gelebilecek mi?

Daha bugünden itibaren başlaması muhtemel Cumhurbaşkanlığı seçimleri faktörünü de bu karmaşık hesabın içine katmak gerekiyor. Henüz arkada bıraktığımız mahalli seçimlerden daha zorlu bir sürecin Türk siyasetini çok zorlayacağı unutulmamalı.

30 Mart seçimleri ilginç bloklaşmalara ve oy kaymalarına sahne oldu. İnsanların normal şartlar altında "Asla düşünmem" dedikleri ihtimaller fiiliyata geçti. Bir mânâda Türk siyasetinin klasik partileri arasındaki ideolojik duvarlar yıkıldı. Bu pratiğin Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde de tekrarlanması pekâlâ mümkündür. Mahalli seçimlerdeki ilginç blok kombinasyonları, kalıcı beraberliklere dönüşmese bile kısa veya orta süreli koalisyon ortaklıklarına cesaret vermiş olabilir.

---

30 Mart'ta kartlar yeniden karıldı ve dağıtıldı.

31 Mart sabahının Türkiye'si başka bir Türkiye'dir. Az önce işaret etmeye çalıştığım "Hükûmetin meşruiyeti" faktörü, gün geçtikçe ağırlığını hissettirecek. 17 Aralık ve 30 Mart sürecinden hayli zedelenerek çıkan bu kabineden, kalıcı ve radikal adımlar, siyasi risk gerektiren büyük adımlar beklenemez.

Hayli zor geçecek bir 5 ay var önümüzde.

2014

30 Nisan

1 Mayıs'ı 'kazâ' etmek? Zaman Gazetesi

28 Nisan

ABD, tapelerin neresinde? Aksiyon Dergisi

28 Nisan

Yediler koç gibi Güney Kore Başbakanı'nı! Zaman Gazetesi

27 Nisan

Derin devlet iş başında! Zaman Gazetesi

26 Nisan

Yurtta münâferet, cihanda sulh Zaman Gazetesi

23 Nisan

Beş paralık helva ve parlamenter sistem Zaman Gazetesi

21 Nisan

Relaks olalım! Zaman Gazetesi

21 Nisan

Siyasette “kahraman” olmak Aksiyon Dergisi

20 Nisan

Bir 'örgüt' hikayesi Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

19 Nisan

Kitap okumuyorsun; bari abdest tazele! Zaman Gazetesi

16 Nisan

Ne içiyorsanız biz de içek... Zaman Gazetesi

14 Nisan

‘Çözüm’ün içinde ne var? Zaman Gazetesi

14 Nisan

Cumhurbaşkanlığı seçiminde geriye dönüş mümkün Aksiyon Dergisi

13 Nisan

Başkan’ın anayasa notları Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

12 Nisan

Hâlâ kulaklarımızda uğultusu Zaman Gazetesi

09 Nisan

Nefret suçu mu dediniz? Zaman Gazetesi

07 Nisan

Seçim şart; kâfi değil Aksiyon Dergisi

07 Nisan

N'oolacak bu Fransa'nın hali yahu? Zaman Gazetesi

06 Nisan

Vatana nasıl ihanet ettim? Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

05 Nisan

Düblâj Zaman Gazetesi

02 Nisan

Her eve lâzım bir eser: Hadislerle İslâm Zaman Gazetesi

Her eve lâzım bir eser: Hadislerle İslâm

Hicretin 6. yılında Hudeybiye Anlaşması'nın imzalanmasından sonra sıra, Müslümanlar için daimi bir tehdit teşkil eden Hayber Kalesi'ne gelmişti. Kuşatma zorlu geçti fakat İslâm askerî zaferi kazandı.

"Müslümanlar ganimet olarak altın ve gümüş alamasalar da çeşitli mallar, yiyecek-giyecekler, hayvanlar ve hurma bahçeleri gibi verimli araziler elde ettiler; ancak ashâbı, kazanılan bu fethin ardından başka bir sınanma bekliyordu.

Acaba düşman karşısında sebat gösteren nefisler, dünya malına karşı da metanetli olabilecek ve henüz pay edilmediği için ordudaki herkesin hakkı olan bu mallara karşı sabredebilecekler miydi?

Sevgili Peygamberimiz, mala çok düşkün olan insanoğlunun bu zafiyetinin farkında olarak bir sahabîsine şu şekilde duyuru yapmasını emretti:

-Aldığınız şey bir iğne, bir iplik bile olsa onu geri getirin. (Ganimete) ihanet hem ayıptır, hem utanç vesilesidir, hem de kıyamet gününde kendini ateşe atmaktır.

Daha sonra Allah Resûlü, ashabıyla birlikte Vadi'l-kurâ mevkiine yöneldi ve oraya vardığında az önceki sözlerinin ne kadar isabetli olduğunu gösteren bir olay gerçekleşti. Allah Resûlü'ne hediye edilen Kerkere isimli siyahî kölesi, Hz. Peygamber'in (sas) devesinden eşyalarını indirdiği sırada atılan serseri bir okla vurulmuştu. O esnada etrafta bulunan insanlar da onun şehit olduğunu düşünerek, "Cennet ona mübarek olsun." dediler. Bu sözleri işiten Allah Resûlü,

-Hayır, nefsim elinde bulunan (Allah)a yemin ederim ki, Hayber gününde ganimetler arasından paylaşımda kendisine düşmediği halde aldığı bir elbise, şimdi üzerinde ateş olarak onu yakmaktadır. (C.5, s.183)"

Her sene Hz. Ömer'e deve budu hediye getiren bir adam, bir defasında davasının halledilmesi için Hz. Ömer'e gelerek şöyle demişti:

-Ey Ömer, bu adamla benim aramda öyle bir hüküm ver ki, etin kemikten ayrıldığı gibi bizim davamız da hallolsun.

Aklınca, halifeye o güne getirdiği hediyeleri hatırlatıyor, kendisini haklı çıkarmasını ima ediyordu. Bunun üzerine Halife Ömer memurlarına, "Hediye kabul etmeyin, çünkü bu rüşvettir." şeklinde yazılı bir uyarı göndermişti (s.199).

Mekke'nin fethinden sonra Müslüman olan Safvân b. Ümeyye, bir gün Kâbe'yi tavaf edip namaz kıldıktan sonra hırkasını başının altına yastık edip uyumuştu. Uyurken başının altından hırkasının çekilip alındığını fark etti, hemen uyandı ve hırsızı yakaladı. Adamı Hz. Peygamber'in huzuruna getirdi. Olayı tahkik eden Resul-i Ekrem, önce hırsıza suçunu itiraf ettirdi sonra da cezalandırılmasını emretti; fakat Safvân meselenin bu boyuta ulaşacağını tahmin etmemişti, "Hırkam yüzünden bu adamın elinin kesilmesini istememiştim." dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdu: "Madem affedecektin, bunu daha önce yapmalıydın! (s.217)"

Sizlere 5. cildinden muhtelif alıntılar yaptığım 7 ciltlik bu eser, geçtiğimiz yılın son aylarında Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayımlandı ve İslam Ansiklopedisi ile birlikte tanıtımı yapıldı. İsmi "Hadislerle İslâm". Vasat okuyucuya hitab ediyor ve "alışverişte ölçü, ticaret ahlâkı, kamu malı, yitik mal, rüşvet, kısas, ırkçılık" gibi aklınıza gelebilecek her konuda okuyucuya derli toplu bir tarzda Efendimiz'in gündelik işlerde nasıl problem çözdüğünü gösteriyor. Fiyatı 200 lira.

Emek verenlere teşekkür ederim. Her eve lâzım!

Düblâj

Bir gazeteci ile bir bakan, aralarındaki samimiyete binaen kendi aralarında telefonla sabah muhabbeti yapıyorlar ve birileri bu görüşmeyi gizlice dinliyor. Evvela dinleyen taraf kanunen suç işliyor, ikincisi dinen günaha giriyor, üçüncüsü örfen ayıp ediyor.

Görüşme kamu işleriyle ilgili değil. Üçüncü kişilerin haberdar olmayacağı varsayımının rahatlığı içinde kendilerince latifeleşiyorlar. Elmalarla armutları karıştırmayalım: Konuşmanın muhtevasından sorumlu tutulmaları gerekmez. Dini hafife almak, âyet isminden hareketle tahfif edici kelime oyunları yapmak ancak Allah indinde sorumlu tutulabilecekleri, kendilerini ilgilendiren bir mesele.

Gazeteci, bana göre hiç mecbur olmadığı halde kaydın ifşâsından sonra açıklama yaptı ve dedi ki:

-Beni tanıyanlar da bilir ki hayatımda dinimize ve Kur'an'a en ufak bir saygısızlık yapmadım. Haddime de olamaz… Oynanmış da olsa bu kayıtta da bir hakaretin olmadığını göreceksiniz. Aksine tövbe ifadesi yer alıyor. Tabii ki bunların hiçbiri benim mizacım için bahane olamaz. Tam dinlemeden eleştirenlerce kullanmadığım ifadeler üzerinden bir infaza maruz kalsam da iki kişi arasında özel bir konuşmada yine de haddimi aşan ifadeler kullanmış olabilirim. Bu nedenle hassasiyet gösteren herkesi de saygıyla karşılıyorum. Yine de başta beni sevenlerden güvenenlerden kendimden herkesten özür dilerim...

Konuşma kaydındaki siyaset adamı da benzer açıklamalarda bulundu, "Kimseye imanımın ve inancımın ölçüsünü anlatma çabası içinde değilim; biz bunun hesabını ancak Rabb'imize veririz. Ancak bir montaj kayıt üzerinden şahsımın imanını sorgulamaya kalkanların bu dünyada da ahirette de iki elim yakalarında olacak. Onlara hakkımı helal etmiyorum."

Cümlelerinde bana göre son derece haklıydı ancak aynı açıklamadaki, "(Kur'an Müslümanlığı diye bir sapıklık çıktı) diyecek kadar sapkınlaşan vaiz lobisi mi milletin imanını ve inancını ölçecek? Peygamber Efendimiz'i kirli emellerine alet edip tweetlerinizi ikiye katlayın talimatı veren, Efendimiz'i Miraç'tan indirip kamyonet kasasına bindiren çete lideri ve onun tetikçileri mi bizi hesaba çekecek?" ifadesine katılmak mümkün görünmüyor. Siyasetçinin, haklı olduğu mevzide kalmak yerine karşı atağa geçerek durumdan kendisine ve parti politikasına avantaj sağlama kurnazlığına yöneldiği dikkat çekiyor.

Kayıtta "düblâj" veya montaj müdahaleleri yapılıp yapılmadığı bu safhadan sonra pek önem taşımıyor çünkü bu kayda göre şahıslar aleyhine dini, örfi veya kanuni hüküm kurmak mümkün değil, hatta yok hükmünde. Artık eskimiş olması gereken bu hadisenin yeniden gündeme gelmesine, Zaman muhabiri Tuğba Mezararkalı'nın Başbakan'a yönelttiği soru sebep oldu. Kayıtta yer alan iki kişiden biri özür dilerken, muhatabının dublaj iddiasında direnmesini nasıl yorumlayacağını soran gazeteciye Başbakan, "Biz arkadaşımızı bu tür uydurma montaj olayları yapanlardan daha iyi tanıyoruz. Egemen Bey'in böyle bir şeyi söylemediğini kendisi ifade ettiği gibi biz de kendisine inanıyoruz." cevabını verdi, yani o konuşma hiç olmamıştı ve kayıt tamamen kurgudan ibaretti.

Beğenmediği şeyler soran genç gazetecileri azarlarken Başbakan, o çocukların göğsüne birer meslekî liyakat madalyası taktığının farkında bile değil.

Bir kayıt hakkında üç farklı yaklaşım... Ben söyleyeceğimi başta söyledim; bu kayıttan ötürü dinlenenler değil, ancak dinleyenler suçlanabilir ve bundan ötürü 'düblâj' bahanesine sığınmaya hâcet yoktur; ne var ki 'düblâj' karinesi bazıları açısından terk edilir gibi görünmüyor; belli ki ileride, bu defa kamu işlerini ilgilendiren konularda da işe yaraması beklenecek.

Vatana nasıl ihanet ettim?

Hava güzeldi. Asık suratlı hava raporlarına rağmen güneş gülümsüyordu. Bahçedeki manolya ağacı, balkondaki ortanca, saksıdaki küpe çiçeği neşe ve saadetle güneşleniyorlardı.

“Vatan hainliği için ideal bir gün” diye mırıldandım. Yarım bardak ılık suyla tansiyon hapımı yuvarlayarak hazır elimi yüzümü yıkamışken, “bari abdestimden emin olayım” diye bir de abdest alıverdim.

Filozofun biri vaktiyle, “Hiç kimse sabah kalkıp bugün bir hainlik edeyim bari diye düşünmez. İhanet dediğiniz şey, pekâlâ başka türlü yorumlanabilecek olgular arasında talihsiz bir vaziyet alıştan ibarettir.” demişti.

Tarif fena görünmüyordu mamafih ama, vatana ihanet neydi bakalım? Okur-yazar biri olarak yapacağım şeyin “ne idüğü”nü öğrenmek için arama çubuğuna “TCK’ya göre vatan ihanet” yazdım.

Hoop, 301. madde karşıma çıkıverdi, ilk fıkra şöyleydi: “Türk milletini, TC Devleti’ni, TBMM’yi, hükümetini ve devletin yargı organlarını alenen aşağılamak” diye tarif ediliyordu.

Bir hukuk sitesinde “aşağılamak”tan ne kasdedildiğine dair önüme çıkan ilk içtihat kararına göz attım, aklım karıştı.

Hadise şöyle: Bundan 10 sene evvel Yozgat Yerköy’de bir salonda düğün yapılıyor. Saat 23’ten sonra yüksek volümlü müzik yayınından ötürü polis memurları, düğün sahiplerini ikaz ediyorlar. Düğün sahibi mülayim adam, “Hallederiz memur bey, birkaç dakika müsaade” filan derken, her düğünün olmazsa olmazı kabadayı jönlerinden birisi durumundaki “yeğen” ortaya atılıyor vee,

-N’ooluyor dayı, birisi tavuğumuza kışt mı diyor? şeklinde tercüme edilebilecek bir pimpiriklenme, bir tahrik olunma, bir galeyan, bir kendi kendini gaza getirme tavrıyla araya giriyor.

Yeğen barut mu barut; üzerinize afiyet biraz da çakırkeyf!

Tutanaklara göre hızını alamayıp hâşâ huzurdan kolluk kuvvetlerine sinkaflı birtakım edebe muğayir lâflar ediyor.

Arkası mâlum. Derdest karakola... nezaret, ifade, tutanak, rica, minnet, hık, mık derken anlaşılıyor ki cürüm öyle özürle, “alkollüydüm hakim bey, bir daha yaparsam gençliğimin hayrını görmeyim”le filan geçiştirilecek gibi değil...

Uzatmayalım, dava içtihadi bir karakter kazanıyor. İnternette var, arayan bulur, okur. Ben “sonunda ne olmuş” diye biraz baktım, hayli de okudum, sabrım ve hukuk bilgim kâfi gelmedi, bıraktım fakat gözüm yıldı.

Onu bilir onu söylerim, hukuk kararları veya kanunlar, lise tahsili görmüş herkesin kolaylıkla anlayabileceği, “haa, demek ki böyleymiş” diyebileceği basitlikte kaleme alınmalıdır. Mesela “yürütmeyi durdurmanın aleyhinde karar”dan tam olarak ne anlamak gerektiğini hâlâ zihnimde canlandırmakta zorlanırım.

Türk milletini aşağılamak, en azından terbiyesizce bir eylem gibi görünüyor fakat tam olarak neyin kasdedildiğini çıkaramadım şahsen. Şaka değil vatana ihaneti tarif eden cümle, “yersen yoğurt, içersen ayran” tarzında, kulak memesi kıvamındaki hamur gibi ne yöne çeksen baş ağrıtacak bir kapsam genişliği gösteriyor. Farz-ı muhal, “Türk milletinin matematikle başı hoş değildir, denizcilikten de çakmaz; netekim işte şu halimizden belli” diye bir cümle kursanız, milli vasıfları konusunda çok alıngan ve hassas biri çıkıp “vatanî hizmet” tertibinden iki satır dilekçeyle mahkemeye verse ve bahtınıza o gün aksiliği üzerinde bir heyet çıksa ayıklayınız pirincin taşını...

Meselâ, bir şeye kızıp, “Bizden adam olmaz arkadaş!” diye yüksek sesle homurdanırsanız okkanın altına gitmeniz pekâlâ muhtemeldir. Hele hele devleti, Meclis’i, yargıyı aşağılamaya kalkışmak...

Haksızlık olmasın, maddenin 3. bendi, “Eleştiri, maksadıyla düşünce açıklamak suç değildir” diyor fakat tilki tilkiliğini isbat edene kadar post elden gider misâli... Ülkemizde hakaretle eleştiri arasındaki ince farkı “bilirkişilik” kurumu ayırdediyor. Bilirkişiden bilirkişiye fark var; bakalım sizin bahtınıza ne düşer?

“Vıdı vıdı edip durma be adam; hainlik yapacak adam bu kadar ince eleyip sık dokur mu; ne yapacaksan yap” diyorsunuz oradan; görüyorum. Tamam, vatan hainliği yapacağız ama, birilerini aşağılamak, hakaret etmek, hatta yukarıdaki içtihattan görüleceği üzere sinkaf etmek filan bize uymaz. Öyle bir hainlik olmalı ki kibar olsun, ince fikirli olsun, zarafet taşısın. Görenler, “Aa aşkolsun ihanetin bu derece sanatkârca yapılanına ilk defa rastlıyorum” filan desinler...

İşim zor yani. Tam vazgeçecektim, 301. maddedeki “TC hükümetini alenen aşağılamak” ibaresi dikkatimi çekti.

Seçim meydanlarında, hatta Meclis kürsülerinde hükümet için neler söylendiğini şöyle bir hatırlayınca bir yanda yüzüm kızarırken öte yanda cesaretlendim.

Sağıma soluma baktım, kimseler görünmüyordu.

Başımı ceketimin içine gömüp çok kötü ve haince fikirler geçirmeye başladım içimden. Neler düşündüğümü açık açık yazamam fakat bu hain fikirlerden biri, “hükümet bednamdır” anafikrini taşıyordu. “Bednam” lâfını daha önce duymuştum, Süleyman Demirel’in ara sıra kullandığı bir kelimeydi. Sözlüğe baktım, “adı kötüye çıkmış” demek oluyor. Adı kötüye çıkmak fenâ. Birisi çıkıp, “Ne kötülüğünü gördün hükümetin nankör herif” diye şikâyet etse ayıkla pirincin taşını. Bednam olmaz, peki bedhah desem?

Bedhah, “birinin kötülüğünü isteyen” demek, o da olmadı. Hükümet kimin kötülüğünü ister ki? Olsa olsa muhalefetin veya vatan hainlerinin veya iç ve dış düşmanların kötülüğünü arzular; bunun için hükümeti suçlamak kimsenin aklından geçmez, hatta görevi sayılır. En iyisi vazgeçip daha yumuşak, daha zarif bir ihanet şekli bulmak.

Neticede bir hayli düşünüp taşındıktan sonra bilgisayarın DNS mi nedir, o ayarlarıyla oynayarak YouTube sitesini açıp, etrafı kolaçan ederek Neşet Ertaş rahmetliden “Gönül Dağı” türküsünü açtım.

Müthiş bir cesaretle, -ama kulaklıkla- sonuna kadar dinledim; sonra da kendimi dinledim.

-Bu günlük bu kadar ihanet yetişir diye içten içe gülümseyerek masadan kalktım ve aynaya baktım,

-Vay be dedim kendi kendime, anarşistlik hiç de fena bir şey değilmiş!

N’oolacak bu Fransa’nın hali yahu?

Fransa Dışişleri Bakanı Laurent Fabius, birtakım görüşmeler için geldiği New York’ta, yurtdışındaki Fransız okullarıyla ilgili önemli açıklamalar yaptı. Yurtdışındaki Fransız okullarının kapatılması için Fransız büyükelçilikleri ile temsilciliklerine verilen ‘girişimde bulunulması’ talimatına, Fabius’tan ilginç savunma geldi. Fabius, talimata gerekçe olarak, Fransa’yı yurtdışına şikâyet eden bazı mektupları örnek gösterdi.

Mektupların içeriği hakkında bilgi vermeyen Fabius, görevleri gereği tedbir almak durumunda olduklarını savundu. Fabius ayrıca “Bu sorular tekrar tekrar gündeme geliyor. Biraz da Fransa’nın gündemiyle ilgilenseniz çok iyi olur.” diye gazetecilere çıkıştı. Fabius, bir gazetecinin, “Dünyanın 160 ülkesinde faaliyet gösteren Fransız okullarının kapatılması talimatı kime fayda getirecek” şeklindeki sorusuna, geçmişte Fransız okullarına her türlü desteği verdiklerini söyleyerek şu yanıtı verdi: “Bu okullarla ilgili söylemiyorum ama, Fransa’da son dönemde yaşananları gördüğümüzde, sivil toplum faaliyetlerinin ötesine geçen çalışmalar, hatta hatta New York’ta, Washington’da dağıtılan mektuplar elime geçtiğinde, açıkçası Fransa’yı ve kendi vatanını bu derece sorumsuzca şikâyet eden yaklaşımları

gördüğümde, ki bu mektupları bana bazı dış yetkililer iletti, o zaman da gerçekten bu faaliyetlerin nereye hizmet ettiği konusunu da sorgulama hakkı doğar.” dedi.

Fransa Cumhuriyeti’nin başarılarından her vatandaşın onur ve gurur duyması gerektiğini aktaran Dışişleri Bakanı Laurent Fabius, “Sormasanız söylemezdim ama ABD’deki Fransız okullarıyla ilgili bazı STK lider veya temsilcilerinin, yabancı temsilcilere kendi ülkesini şikâyet eden mektuplarını gördüğünüzde esas bunun sorgulanması gerektiğini düşünürüm.” dedi.

Dünyanın 160 ülkesinde faaliyet gösteren 2 binden fazla Fransız okulu, çok sayıda öğrenciye eğitim veriyor.

Öte yandan Fransa Başbakanı Manuel Valls, bir süreden beri Fransız yurttaşlarına, “Paralel yapının okullarına çocuklarınızı göndermeyin, o okullardan çocuklarınızı alın” çağrısı yapıyordu. Başbakan Valls, “Bağzı Fransız” yurtlarında kalan öğrencilere seslenerek, “Devlet yurtlarında boş yerleri tespit ettik. Hemen başvurun. Eğer KYK yurtlarında yer yoksa sizleri otellerde ağırlayacağız. Bunların zulmüne sizi asla muhatap etmeyeceğiz.” demişti.

Başbakan’ın sözlerini ciddiye alan Fransa Milli Eğitim Bakanı Benoît Hamon, yurtiçindeki “Fransız” okullarına önceden kayıt yaptırdığı halde şimdi “mâlum sebeplerle çocuklarını devlet okullarına kaydettirmek isteyenler için kontenjan şartının kaldırıldığını duyurdu. Milli Eğitim Bakanı Benoît Hamon, göreve getirildiği günden beri Başbakan’ın eğitim politikalarını yerine getirmek ve “Fransa’da dershane kurumunu tarihe gömen bakan” unvanını kazanmak için canhıraş bir mesai göstermesiyle dikkat çekiyor.

Öte yandan geçtiğimiz günlerde Almanya Federal Cumhuriyeti’ne seçim sonrası ilk ziyaretinde bulunan Başbakan Manuel Valls’in, Şansölye Merkel’e Almanya’daki Fransız okulları hakkında düzenlenmiş bir özel dosya verdiği ve bu okullarda yetişmiş birtakım kişilerin Alman devletine sızmasından endişe duyduğu açıklanmıştı. Bir gazetecinin Başbakan’a, “Partinizin bazı dinî cemaatlerle bağlantısı var mı?” sorusu üzerine Valls, “Sözkonusu değil, bizim tek bağlantımız milletle... Halkın genelini biz kucaklıyoruz, diğerleri kucaklayamıyor.” şeklinde konuşmuştu. Şansölye Merkel’in sözkonusu dosyalar hakkında ne yapacağı merakla bekleniyor.

Bu arada diplomatik çevrelerde kendi ülkesinin okullarını başkalarına şikâyet eden bir hükûmetin, dünya tarihinde şimdiye kadar hiç görülmediği konuşuluyor.

Yukarıdaki haber, başından sonuna uydurma veya aynı derecede gerçeğin ta kendisi. Metinde geçen Fransa’yı Türkiye ile değiştirip ilgili bakan ve başbakanlar yerine onların yerli muadillerini koyarsanız olup bitenler hakkında kendi kararınızı verebilirsiniz.

Seçim şart; kâfi değil

Akıllara ziyan bir seçim yaşadık. Adı mahalli seçimdi, belediye seçimleriyle ilgili şeyler gündeme gelmedi, hatta adaylar üzerinde bile doğru dürüst durulmadı. Seçim şu iki fikrin açılımından ibaretti:

1-Yolsuzluk söylentileri dolayısıyla hükümetin itibar kaybettiğini düşünerek oy kaybına uğrayacağını öngörenler, yani muhalefet.

2-Yolsuzluk ithamlarının, parlak bir seçim zaferiyle "hiç olmamış gibi" ortadan kalkacağını varsayanlar, yani hükümet.

Hükümet oy kaybına uğramak bir yana kayda değer bir seçim başarısı kazandı; hatta buna zafer demek bile mümkündür; dolayısıyla ilk şıkkın beklentisi içinde olanlar yanıldı. Seçmenler, iktidar partisini yolsuzluk söylentilerinden ötürü cezalandırmayı düşünmediler.

Ne var ki ne kadar parlak veya büyük olursa olsun seçim başarısı, 30 Mart'ı bir milât haline getirmedi. 30 Mart'tan önce mevcut sıkıntılar ve cevap verilmesi gereken sorular ertesi gün de devam etti ve edecek.

Seçimler kimin yöneteceğini belirler, yönetme yetkisi verir; "nasıl yönetecekleri" konusunda halkın beklentilerini de aksettirir fakat kendi başına bir haklılık veya haksızlık karinesi teşkil etmez; hele mahkeme kararı hiç değildir. İlk günlerin başarı sarhoşluğu içinde sandık sonuçlarını mahkeme kararıymış gibi yorumlayanlar yanılıyorlar.

Hakkında itiraz bulunan önemli iller müstesna tutulursa seçimler tamamlandı, belediyeleri artık kimlerin yöneteceğini biliyoruz ama asıl mesele, yani Türkiye'yi kimlerin ve nasıl yöneteceği hakkındaki belirsizlik devam ediyor. Hükümetin önemli bir meşruiyet problemi var ve kabine içindeki önemli isimlerin yargıyla başı dertte. Mahalli seçim sonuçlarının parlak sonucuna bakarak meşruiyet probleminin ortadan kalktığını varsaymak çokça safdillik olur.

Mesele, doğrudan hükümetin yönetebilme kabiliyeti ile ilgili.

Önümüzde Cumhurbaşkanlığı seçimleri var ve önümüzdeki ayların, öncekiler gibi gergin bir atmosfer içinde, karşılıklı sertleşmeyle, tehdit ve hakaretlerle geçeceğini düşünmek aklı başında herkesi ürpertiyor. Hükümet seçim öncesinde takındığı otoriter tavrını yumuşatma eğilimi içinde değil.

Türkiye'nin hesaplı dış kaynak bulmakta eskisi gibi rahat olmadığını biliyoruz. Halkın yüksek ekonomik beklentileri eskisi gibi karşılanamaz; bu süreçte ekonomik küçülmenin etkilerini hissedeceğiz. Diğer taraftan eski sertlik yanlısı tutumun devamı gibi görünen balkon konuşmasında Başbakan'ın "Suriye ile savaş halinde" olduğumuzu telaffuz etmesini de ayrıca kaydetmek gerekiyor. Bu tabloda Kırım'ı ilhak ederek topraklarına bağlayan Putinist maceracılığın bölgedeki yansımaları henüz hesapta yoktur.

Öngörüsüz dış politika yüzünden Suriye ile savaş durumuna gelmiş olmamızdan elbette hükümet sorumlu; bu diplomasi birikiminin -Allah saklasın- bir savaş halinde ne kadar işe yarayacağı kocaman bir soru işaretidir.

Daha şimdiden gelecek sene yapılması beklenen genel seçimlerin Cumhurbaşkanlığı seçimleri ile birleştirilerek bu yıla çekilmesi tasavvurlarının dillendirilmesi hiç de hayra alâmet görünmüyor. Hayra alâmet olmayan seçimlerin öne alınması değil, benimsenen sert ve ötekileştirici tavrın devam ettiğini görmektir. Sükunet ve huzura ihtiyacımız var, bunun yerine bizi intikamcı bir sertlik ve tehdit dolu yeni bir seçim süreci bekliyor.

Yönetme kabiliyeti derken bu ve bu gibi meselelerden söz ediyorum: Türkiye, eskiden olduğu gibi içine kapanma, dış dünyayı küçümseme ve otoriterleşme eğilimi gösteriyor. Mahalli seçim kazanarak, kalıcı meselelere çözüm getirilemiyor. Demokrasi tarihinde henüz böyle bir seçim modeli görülmedi.

Doğrusu benim tahmin etmediğim bu seçim "zaferi", hükümetin "yönetebilir bir iktidar" anlayışı bakımından elini rahatlatması beklenirken, eski düşmanlaştırıcı yaklaşımın devam ettiğini görmek hayal kırıklığına yol açtı; buna rahatlıkla zafer mağrurluğundan kaynaklanan bir zehirlenme de diyebiliriz.

Siyasi rakiplerini onurlandıran ve demokratik kültürü güçlendiren barışçı bir yaklaşım yerine onları hafifserken taraftarlarını kriminal karakterler olarak itham etmek bu zehirlenmenin başlıca alâmetidir.

Ülkemiz ve demokratik düzenimizin geleceği açısından haklı olarak endişeliyiz.

Nefret suçu mu dediniz?

Nefret suçlarını düzenleyen kanun, mart başlarında içine konulduğu torbanın tamamıyla birlikte Meclis'ten çıktı.

İyi düzenlenmediği için ilerde bazı kesimlerin başını ağrıtacağı yönünde eleştirilere aldırış edilmeden çıkarılan kanun, "Dil, ırk, milliyet, renk, cinsiyet, engellilik, siyasi düşünce, felsefi inanç, din veya mezhep farklılığından kaynaklanan nefret sebebiyle bir kişiye taşınır veya taşınmaz bir malın satılmasını, devrini veya kiraya verilmesini; bir kişinin kamuya arz edilmiş belli bir hizmetten yararlanmasını, bir kişinin işe alınmasını veya bir kişinin olağan bir ekonomik faaliyette bulunmasını engelleyen"leri cezalandırıyor.

Bundan ne anlayacağız?

Kanun metni açık, meselâ "Bu dükkânda siyâhi derililere ekmek satmıyoruz" diyen bir bakkal veya "Güneydoğu kökenli olduğun için evimi sana kiralamam kardeşim; uğurlar ola" diyen bir ev sahibi, veya "Ben bu otobüse, uçağa veya gemiye hamal kılıklı ameleleri bindirmem" diyen bir sürücü, pilot veya kaptan, veya "Müdürü olduğum bu kamu kurumu veya işletmede,

benim canım hemşehrilerimden başka bir Allah'ın kulu çalışamaz, başka kapıya" diyen bir işveren, veya "Falanca fabrikanın ürettiği domates salçasını almayın, çünkü o fabrikanın sahibi filan siyasi görüşe sahiptir" diyen bir vatandaş, bu kanuna göre suç işlemektedir.

Bu kanun daha çok etnik ve dini sıfatları hakaret niyetine kullananları caydırmak için çıkarıldı fakat bakınız şu işe, şimdi kapsamına kimler girmekte?..

Diyelim ki bir siyaset adamı onbinlerce kişinin bizzat, milyonlarca insanın ekranlar aracılığı ile izlediği bir konuşmasında, tarif ile adres göstererek, "Bunlar montajcı, bunlar dublajcı, bunlar sahtekar, bunlar Haşhaşi, çete çete, örgüt. Bunların terör örgütünden hiçbir farkı yok" dedikten sonra hızını alamayıp, "Bunlar paralarımızı aldılar, bizi böyle söğüşlediler. Himmet, zekât, sadaka dediler, koyunlarımızı, kurbanlarımızı aldılar. Bunlara bundan sonra artık yeter deyin. Bundan sonra bizden bunlara su yok" şeklinde konuşursa nefret suçu işlemiş olur mu?

Yok daha neler? Şu günlerde böyle 'absürd' bir iddiayı ciddiye alarak 'ayrımcılık' veya öteleme fiilinin içini dolduran bu gibi ithamları soruşturacak ve kovuşturacak bir merci çıkacağını zannetmiyorum. Şaka değil, Türkiye gerçekten sıradışı bir ara dönemden geçiyor; hatırlayacaksınız, bunlardan çok daha ağır nice suç ithamları bile adliye raflarının bir köşesinde bekleyip duruyor.

Ötelemeye, ayrımcılığa gelene kadar akşam olur mu; olur!

Dolayısıyla 'sülük, Haşhaşi, casus, örgüt, ajan, rantçı, takiyyeci, sahte hoca, yalancı peygamber, çeteci, çürümüş' gibi 'güllük gülistanlık' sıfatlar eşliğinde bir kişiyi ve topluluğu alenen aşağılamak, töhmet altında bırakmak, suç isnadında bulunmak, ötelemek gibi eylemlerde bulunmak solda sıfır kalır.

Ne var ki ateş düştüğü yeri yakar denilmiştir. Nefret suçu, öteleme, kanunsuz suç ve ceza veya temel insan hakları gibi 'Soyut, ütopik' ve ne işe yaradığı bilinmeyen kavramların aslında ne işe yaradığını günün birinde suyunuz kesildiğinde anlarsınız.

Veya aidiyetinizden ötürü sürgüne uğradığınızda, aşağılandığınızda…

Veya fikrinizden dolayı işinizden, ekmeğinizden olduğunuzda…

Bir belediye otobüsünden, tramvaydan, uçaktan inmek zorunda bırakıldığınızda…

Veya –af edersiniz, hâşâ huzurunuzdan- ininize girildiğinde ininize…

Düşüncelerinizden ötürü yüzgeri edildiğiniz her kapıda…

Sırf öylesiniz diye size şüphe ve nefretle bakan her çehrede…

En acı yanı ise kenara çekilip, "Biz temiziz, sizin gibi şaibeli değiliz; oynadınız güldünüz, belânızı buldunuz" diye düşünen bazı dostların erdemine güvenmemeniz gerektiğini anladığınız andır.

Hâlâ kulaklarımızda uğultusu

Mısır'da 'kanun' var; üstelik taş gibi, demir gibi kanun.

Mısır'da 'hukuk' yok!

Mısır'da mahkeme, evet mevcut fakat 'hâkim' nâmevcut. Mısır'da devlet var; lâkin 'hukuk devleti' hak getire.

Mısır'da devlet, evet güvenlik içinde; 'Milli güvenlik' denince akan sular duruyor fakat Mısırlılar ise endişe ile korku arasında. Bütün 'insana rağmen' yönetimlerde olduğu gibi devletin güvenliği, halkın güvenliğinden daha yukarıda tutuluyor.

Mısır'da sokaklardan toplanıp ayaküstü, yalapşap, "ben yaptım oldu; al sana mahkeme, al sana kanun!" anlayışıyla yargılanan 528 kişi hakkında 20 dakikada idam cezası verildi. Hukuk ve infaz felsefesi nâmına, "Sallandıracaksın bunlardan birkaç yüzünü köşe başlarında, bakalım bir daha yaparlar mı?" görüşünü savunanlar zevkten eridiler.

Kanun eliyle nasıl devlet terörü yapılabileceğini bir kere daha gördük.

İnsanlık namına bir şeylerin iyiye gittiği, ilerlediği filan yok. Zâlimler ve mazlumlar kılık değiştiriyorlar sadece. İnsanlığın temel meselesi, içimizdeki iyiyle kötünün, hak ile bâtılın mücadelesinden ibaret. Keşke 'sınıf mücadelesi'nden ibaret olsaydı, âh, değil ne yazık ki!

Tarih işte tekerrür ediyor: İşte Stalin Rusyası'nı, o meşhur 'kültür devrimi' günlerinin Çin'ini, Nazi Almanyası'nı, Franko İspanyası'nı hatırlatan bu müstakbel salhâne manzarası karşısında Sisi'nin darbeci yönetimini destekleyen Mısırlıların ne düşündüğünü merak ediyorum. "Merak ediyorum" sözü lâfın gelişi; ne düşündükleri mâlum.

Zalimler zannedilenin aksine toplardan, tüfeklerden, zırhlı birliklerden ve taburlardan kuvvet almıyorlar; destekçi kalabalıklara, her daim güce perestiş eden bürokrat ruhlara, işbirlikçi kanaat önderlerine, rüzgârgülü yazar-çizer takımına bakarak cesaret buluyorlar.

Evet, Mısır halkının tamamı değil elbette fakat bir kısmı da Sisi yönetiminden ve yaptıklarından hoşnud olsalar gerektir.

Onlara, "Şu zulme, şu saçmalığa ne diyorsunuz; nasıl rıza gösteriyorsunuz?" diye sorulsa nasıl cevap vereceklerini de tahmin ediyorum. İçinde insan kavramından eser bulunmayan pek acıklı ve şedid bir 'devlet' nutku çekerek başlayacaklardır tiradlarına, öyle inandırılmışlardır ve hemen ardından İhvan'ın fenalıklarından, ihanetlerinden, topu topu bir yıl içinde devletin civatalarını nasıl lâçka etmeye çalıştıklarından dem vuracaklardır.

Uzun uzadıya anlatmanın mânâsı yok, bu edebiyatı gayet iyi biliyoruz; hâlâ kulaklarımızda uğultusu...

İdamların infaz edileceğini zannetmiyorum ama; Sisi rejimine yardakçılık ve suç ortaklığı eden Batılı güçlerin, Rusya'nın, Avrupa'nın, ABD'nin, sözde İslâm devletleri blokunun o kadarına müsaade etmeyecekleri, erkene alınan devlet başkanlığı seçimlerinde seçilmesi % 98 oranında muhakkak Sisi'ye bir merhamet gösterisi yaptırarak muhtemelen cezaların hafifletileceği kanaatindeyim.

En ucuzundan bir taşla iki kuş numarası.

Anayasa Mahkemesi, dünkü kararıyla, Türkiye'nin Sisi'nin egemenliğine yenik düşmüş bir Mısır olamayacağını hatırlattı. HSYK'yı yürütmenin emrine tâbi kılan kanun değişikliği doğduğu anda sâkıttı ve bunu destekleyicileri de biliyordu. AYM'nin kararı, Türkiye'de hukuk devleti arayışının bir serap olmadığını, hukukun eninde sonunda tecelli edeceğini gösteren tarihî bir karara imza koydu.

Öyleyse bu yazıyı, Ziyâ Paşa'nın Hürriyet Kasidesi'nden bir beyitle noktalayabiliriz:

"Kazâ, her feyzini her lûtfunu bir vakt için saklar;

Fütûr etme sakın milletteki za'f u batâetten"

Başkan'ın anayasa notları

Bir sahafın dükkân önüne koyduğu ucuz kitap sergisinde, az kullanıldığı her haliyle anlaşılan bir anayasa kitapçığı buldum.

Biraz göz atınca temel haklarla ilgili bazı maddelerin altına, kitabın sahibi tarafından el yazısıyla bazı notlar düşüldüğünü farkettim; dikkatimi çekti. Yazısını tanımam ama tükenmez kalemle yazılmış notlar bana hayli tanıdık geldi. Bakalım size tanıdık gelecek mi?

Acaba niçin anayasa kitapçığını elden çıkarmaya karar vermişti; artık ihtiyacı kalmamıştı belli ki... Neyse, okuyalım...

Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

(Keh keh; bu hüküm, bazılarının daha fazla eşit olduğu gerçeğini ortadan kaldırmaz ama).

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

(Deniliyorsa da olaya geniş açıdan bakmakta fayda vardır; bu hüküm bazı aileler dışında kalan aileler üzerinde geçerlidir; lâf!).

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.

(Hiç de değillerdir; aciliyet gösteren bazı konularda devlet organları ve idari makamlar önce suç işlemeye teşvik edilebilir. Sonradan kanuni düzenleme yapılır; yapılmasa da olur.)

Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir.

(Yok devenin pabucudur; bu gibi güzel cümleleri fazlaca ciddiye almamak lazım. Boşverin siz böyle tumturaklı lafları! Bir hakka sahip olmak demek, kişinin o hakkını tepe tepe, canının istediği zaman kullanabileceği şeklinde yorumlanamaz. Bu gibi nazik hususlarda en kritik kararı hükümet erkânının vermesi daha doğru olacaktır. Biz bu işleri iyi biliriz, daha doğrusu Ululemriniz bilir; dağılın!)

Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

(Keh keh... Al işte meselâ bir tane daha; eğer siz buna yaşamak diyorsanız mesele yok!)

Tıbbî mecburiyetler ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbî deneylere tâbi tutulamaz.

(Elbette bazıları, yani paralel diye nitelenen kişileri bu kapsamın dışına alıyoruz. Mitinglerde defalarca izah edildiği üzere sülük, virüs gibi canlılar "kişi" sayılmadıkları için her türlü bilimsel deneyde kullanılabileceklerdir; iyi de olur; en azından böylece topluma bir faydaları dokunur.)

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz.

(İşkence ve eziyet deyince aklımıza ne geliyor? Elbette Ortaçağlarda gördüğümüz işkence odaları, zindanlar, iğneli fıçılar, içindeki şeytanı çıkarmak için ateşte kızartılan cadılar vesaire

geliyor; peki, bizim ülkemizde bu türden işkence ve eziyet var mıdır; yoktur. Peki bu maddede “Haşhaşilere eziyet ve işkence yapılamaz” deniliyor mu? Denilmiyor! Öyleyse...

Durmak yok, yola devam!)

Kimsenin konutuna dokunulamaz.

(Peh! İnlerine gireceğiz inlerine! Binaenaleyh in bir mekân mıdır; değildir. Peki, inde yaşayanlar insan mıdır? Değildir! Kaldı ki oturduğunuz konutlarda bizim sayemizde barınmaktasınız, henüz taksit borcunuz bile bitmedi…)

Herkes, vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir.

(Ee, biz burada ne başıyız öyleyse; herkes vicdan, din ve kanaat hürriyetine sahipse biz ne demeye kendimizi yorup durmaktayız? Olmaz öyle şey, bu maddenin aslı şöyle olmalıydı, sakata gelmiş böyle çıkmış ama şimdi düzeltiyorum: Herkes, yakışıklı ve dünyalar şirini bir başkanın vicdanına, dini inancına ve kanaatlerine katılmakta serbesttir; hatta katılsa daha iyi olur; katılmazsa kendisi bilir, katılmakta gecikenler ve mırın-kırın edenler kendilerini bilirler başlarına geleceği…)

Kimse, ibadete, dinî âyin ve törenlere katılmaya, dinî inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; dinî inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz.

(Yav he he… Siz benim gözümün içine bakın gözümün içine; anladınız siz onu; grup disiplinine karşı çıkıntılık et de göreyim senin efeliğini! Kardeşim siz Ortaçağ Avrupa hukuku’ndaki “Cuius regio eius religio” prensibini duymadınız hiç; hayrıma tercüme edeyim: Devlet kimin elindeyse halkın dinini de o tayin eder demek. Aloo, orda mısınız?)

Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılamaz.

(Olur! Başka ne arzu ederdiniz; paşa keyfinize uygun bir kanun hazırlamak bizim için işten bile değildir. Ayrıca kanun siparişinizi alakart tarzında da kabul edebiliriz. Yönetmelik daha kolay, onu hemen kolayca halledebiliyoruz birkaç günde. Sadece ‘Bekirr’ demem kâfi!)

Suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz.

(O-hoo, biz düşmanı dışarda arıyorduk, meğer içimizdeymiş. Burası Birleşik Britanya Krallığı mı kardeşim; sen suçlu sayılmazsan, o suçlu sayılmazsa, onlar, bunlar, şunları peşinen suçlayıp mahkum etmeyeceksek nasıl yapacağız biz bu mıntıka temizliğini? Hişt, aloo, sana diyorum paralel devlet ajanı sana… Bakma oğlum sağına soluna casusun çocuğu, kiralık ajan, rant yiyici takiyyeci iblis seni; çetecinin de gözüsün işte, kokuşmuşun çürümüşün tekisin, yalancı peygamber müsveddesi seni. Ümüğünüzü sıkacağız ümüğünüzü…)

Düzeltme ve cevap hakkı, ancak kişilerin haysiyet ve şereflerine dokunulması veya kendileriyle ilgili gerçeğe aykırı yayınlar yapılması hallerinde tanınır ve kanunla düzenlenir.

(Biz de aynı şeyi diyoruz: Bu madde haysiyet ve şeref sahiplerini ilgilendiriyor, sizi değil. Binaenaleyh cevap-mevap hakkınız yok. Su bile yok size su! Hade hade!)

Cumhurbaşkanlığı seçiminde geriye dönüş mümkün

Türkiye'nin hâline bakan, mahalli bir seçimden henüz çıktığımıza inanmaz. Referandum dozuna getirilen seçimler, hiç görülmeyen bir kutuplaşmaya sahne oldu, sinirler gerildi, ortam aşırı derecede elektriklendi. Seçim gecesi yapılması mûtad olan balkon konuşması ise düşman bir ülkeye harp ilanı gibiydi. Aslında o da oldu, "barış" balkonunda Suriye ile savaş hâlinde olduğumuzu öğreniverdik.

Aynı ağır şartlarla devlet başkanlığı seçimine gidiyoruz. Cumhurbaşkanını halkın seçmesi, 2007'nin şartlarında ve kâğıt üzerinde en mâkul tercih gibi görünüyordu. Vesayet rejimine diz çöktürmek için bir tepki olarak icat edilen bu yol, şu gün için en riskli, en olmadık bir çözümsüzlük vaat ediyor.

Seçimin propaganda sürecinin nasıl geçeceği hakkında hiçbir tecrübemiz ve bilgimiz yok. Anayasa'nın 2007'de değiştirilen 101 ve 102. maddelerinde seçim süresi 60 gün şeklinde düzenlenmiş. Parlamenter sistemde bir cumhurbaşkanı adayının il il gezerek mitinglerde konuşması, vaatlerde bulunmasına hiç alışkın değiliz. Kaldı ki o safhaya gelmeden önce adayların netleşme sürecinde hayli gerginlik ve pazarlık yapılacağı göz önüne alınırsa, cumhurbaşkanını halka seçtirmek, faydasından çok sıkıntı doğuracak gibi görünüyor. Seçilen kişi, ülkenin en az yüzde 51'inin desteğini almış olmanın siyasi ağırlığını ister istemez kullanacak ve parlamenter sistemde daha önce görmediğimiz yeni gerginlikler zuhur edecek.

Bir yanlışı başka yanlışla onarmak da yanlış. Devlet başkanını halk seçiyor diye siyasi hayatı parlamenter sistemden başkanlık modeline dönüştürmek çok pahalı ve lüzumsuz bir çözüm olur. Başkanlık sistemi hakkında daha önce çok tartışıldı; sistemin Türkiye'de verimli

işlemesi için devlette temel erklerin çok dengeli tarzda birbirinden ayrıştırılması ve birbirine karşı denge-kontrol ahengi içinde düzenlenmiş olması gerek. Oysa Türkiye, henüz "Hukuk devleti" olup olmadığı yüksek sesle tartışılan bir ülke. Yasama erki, tamamen Yürütme'nin kontrolü altında olduğundan Yasama ile Yürütme birleşmiş durumda. Seçimlerden önce jet hızıyla çıkarılan önemli kanunlar örneğinde görüldü ki Yargı erki de Yasama düzenlemeleri ile Yürütme'nin kontrolüne bırakılmış bulunuyor. Geçen hafta Meclis gündemine getirilen MİT kanun teklifi ise otokrat bir hükümete istediği baskı araçlarını altın tepsi içinde verecek bir nitelik gösteriyor.

Henüz kültürel problemlerinin üstesinden gelemediğimiz parlamenter sistem hakkında dertlenmek gerekirken, daha üst seviyede "yaygın demokratik kültür" gerektiren başkanlık sistemi, Türkiye'yi tek adrese götürür: Meclis'i, Yürütme'yi ve hatta Yargı'yı bile denetimi altında tutan otoriter bir başkan!

Yarı başkanlık sistemi veya nasıl düzenleneceğini henüz kimselerin bilmediği "Partili Cumhurbaşkanı" modeli gibi seçenekler, üzerimizde Demokles'in kılıcı gibi sallanıyor. Zaten pek de mükemmel işletemediğimiz parlamenter sistemi zaafa uğratacak bu gibi arayışlara yol açılmamalıdır.

Bu kavşak noktasında şuna karar vermeliyiz: Otoriter, güçlü ve problem çözmek için gerektiğinde yumruğunu kullanan bir lider mi istiyoruz, yoksa hukuka ve demokratik ilkelere itaat ederek problem çözen bir idare anlayışı mı?

Bana göre bağıra-çağıra gündeme gelen bu krizi çözmenin en basit ve mâkul çaresi, 2007'deki anayasa değişikliğini iptal eden yeni bir yasama kararı ile eski seçim usulüne dönmektir, yani cumhurbaşkanını yeniden Meclis'in seçmesi. Parlamenter sistemin, halkın seçtiği güçlü cumhurbaşkanı gibi bünyede sıkıntı yaratacak yeni icatlarla zaafa sokulmasına değil, bilakis temel güçlerin yeniden ele alınarak birbirine karşı güçlendirilmesi ve dengelenmesine ihtiyacımız var.

Esasen yeni anayasa çalışmaları başarıyla tamamlanmış olsaydı bu konu gündeme hiç gelmeyecekti. Anayasa çalışmalarının, hükümet kanadının başkanlık sisteminde ısrarı ve muhalefet partilerinin baştan belli gönülsüzlüğü sebebiyle kilitlenmesi bugün ağır bir bedel olarak karşımıza çıktı.

Bugünkü Meclis'in, yeni bir anayasa yapamayacağı artık anlaşıldı; şimdi problemi kökten çözmek yerine kısmi tedbirlerle yetinmek zorundayız. Meclis, acilen toplanarak 2007'deki 101 ve 102. Madde değişikliğini asli şekline kavuşturmalıdır.

"Geriye dönüş" mü?

Evet, niçin olmasın?

‘Çözüm’ün içinde ne var?

Kamuoyu, seçim sonuçları, Cumhurbaşkanlığı seçimi, AYM kararları gibi konulara dikkatini yoğunlaştırırken “Kürt meselesi” kendi mecrâsında bir şekilde “Çözüm”e doğru akıyor.

Çözüm kelimesini tırnak içinde zira, bu kavramla kasdedilen formülün içinde neler bulunduğu hakkında kimsenin açık bir fikri ve bilgisi yok; ancak belirli aktörlerin davranışlarından “çözüm”le neyin kasdedildiğini anlamaya, parçaları yan yana getirerek bütün görmeye çabalıyoruz.

Diyarbakır BB Başkanı Gültan Kışanak, El Cezire Türk’e yaptığı açıklamada çözümden ne anladığını imâ ediyor: “Bölgede belediye meclisleri mahallî parlamento gibi davranacaktır.”, “Bölge ekonomisiyle ilgili kararlar ‘yerinden’ alınacaktır.”, “Demokratik özerklik projesiyle kastedilen, KCK’nin telaffuz ettiği kanton projesidir.”, ayrıca bölgedeki üretilen enerji gelirinin bölgede kalması ilginç ipuçları taşıyor; “Tabii ki [petrolden] kesinlikle pay istiyoruz, yereldeki tüm enerji kaynaklarından, yeraltı, yerüstü zenginliklerinden, ekonomik varlıklardan, yerelin pay alması lazım.”

Kışanak’ı bu kadar net konuşturan sebepleri görelim: Oslo ve İmralı görüşmeleriyle başlayan süreç, silahların patlamaması mukabilinde tanınacak hakları kapsıyor. BDP, bu “hak”ların kapılar ardında fısıldanan sözlerden ibaret kalmamasını, en azından resmî evrak hüviyetine bürünerek bir takvime bağlanmasını talep ediyor. Hükûmet ise İmralı ve BDP’den gelen talepleri ağırdan alıp zamana yayarak önündeki seçim bâdirelerini atlatma hesabında. “Çözüm” sürecindeki hissî yakınlaşma, hükûmetin en zor anında altın kıymetinde bir desteğe dönüşüyor. Kamuoyu araştırmacıları açıkça söylemeseler de % 6-7 civarındaki BDP oylarını % 43’e ilave ediyorlar. Daha açıkçası CB seçiminde İmralı’nın kontrol ettiği oy desteği, hükûmet adayının yanında olacak. 17 Aralık süreciyle birlikte bu ittifak kaçınılmaz şekilde ivme kazandı.

Bu hesapta görünmeyen şey, “çözüm”den kamuoyunun tam olarak neyi anlaması gerektiğidir. Çözümün içinde nelerin saklı olduğu konusunda hükûmet pek ağzı sıkı. Ketumluğunu nihai safhaya kadar koruyarak İmralı’ya vaat ettiği şeylerin -günün birinde- bir oldubitti halinde kabul görmesini umuyor. Kamuoyuna bir anlamda ölümü gösterip sıtmaya razı etmek durumu yani. Ülkede yaşayan herkesi yakından ilgilendiren bir önemli mesele hakkında kamuoyunun bu kadar az bilgilendirilmesi başka türlü nasıl yorumlanabilir ki?

CB seçimleri sonuçlanıncaya kadar Gültan Kışanak’ın bir kısmını fâş ettiği çözüm modelini öğrenmemiz güç. Demokratik özerklik, hatta sınır esasına dayalı kanton modeli (Daha şimdiden Rojava’da özerk kanton fikrinin kuvveden fiile geçtiği biliniyor) beklentisine sokulan BDP tabanı, teknik tabirle hükûmet tarafından teshir edilmiş (stabilize edilmiş) durumda diyebiliriz.

Çözüm ve barış kelimeleri sadece Türkiye için değil, ABD yönetimi açısından da kullanışlı ve derin bir anlam taşıyor. Kuzey Irak'taki Kürt yönetiminin tesisinden beri Amerikan yönetimi, Türkiye'den âdeta bir ağabey gibi bölgedeki Kürtlerin birleşmesini (konsolidasyonunu) gözetecek, müzahir bir yaklaşım sergilemesi arzusunu hiç gizlemedi.

Bölgede giderek "hakikat ânı"na yaklaşıyoruz; siyasi konjonktür de bu ânın yaklaşmasına çok elverişli bir duruma geldi. Hiç ilgisi yokmuş gibi görünse de Putin'in Kırım'ı bağıra çağıra ilhakı karşısında ABD ve AB blokunun birkaç cılız itiraz dışında hareketsiz kalması, ara sıra müttefiklerini üzücü yaramazlıklar yapsa da Türkiye'nin hâlâ bölgede en güvenilir stratejik ortak (istasyon) olmak itibarıyla elini güçlendiriyor. Aynı sebeplerden ötürü Türk yönetimi de Batılı ortaklarını ve onların bölgeye dair beklentilerini karşılıksız bırakmamak zorunda.

Cumhurbaşkanı seçimi bilmecesini "çözüm" çözecek!

Not: Ziya Paşa ile Namık Kemal'i karıştırmışım; okuyucularımdan özür dilerim.

Ne içiyorsanız biz de içek...

Seçim sürecinde algı yönetimi konusunda iktidar kurmaylarının gösterdiği -takdir edilesi- başarı, öyle görünüyor ki aman verilmeksizin tekrar edilerek yeni bir yönetim tarzına dönüştürecektir. Ne var ki iyi şeyleri kendine, olumsuzlukları başkalarına yazarak problem çözme alışkanlığı daha şimdiden gülünesi sonuçlar doğurmaya başladı.

Vaktiyle muhafazakâr-dindar kesimde başa gelen bütün musibetleri Masonlara, Yahudilere, Hıristiyan Batı kulübüne, dönmelere ihâle etmek kolaycılığı vardı. Sonradan listeye komünistler de eklendi ve millî bahaneler listesi genişledi. Biz aslında çok iyiydik fakat yedi düvel el ele vermiş aleyhimize çalışıyordu ve bu yüzden doğru düşünmeyi unuttuğumuz için "eziklik" millî bir karakter unsuru haline gelmişti. Kendimize acımak en sevdiğimiz spordu artık.

Bu hâletin bize verdiği zarar ağır olmuştur. Kendi başına şöyle adam gibi hatâ yapmayı bile beceremeyen bir milletin fertleri olmak, şahsiyet inşâsını geciktirdi.

Buyrunuz, kavurma hadisesi...

Nasreddin Hoca gündüzden iki okka et alıp, "Akşama bir yahni yapıver canım çekti." diyerek teslim etmiş hanımına. Kadıncağız misafiri gelince mahcup olmamak için eti pişirip ikram etmiş. Akşam gelmiş eve Hoca, "Nerede hanım yahni?" Yenge kıvranarak "Kedi yedi." diye yalan uydurmuş. Hoca hemen kantara çekmiş kediyi, tam iki okka. Demiş ki, "Kedi buysa bizim et nerede; et bu ise kedi nereye gitti?"

Neredeyse bir milyon lira civarında yemek faturası gelmiş bir belediyeye. Sorumlusu kameralar önünde hesap verirken kısmen mâkul izahlar yaptıktan sonra sözü bakınız getirip nereye bağlıyor:

-250'ye yakın öğrenci değişik yurtlarda kalıyor. Bunların önemli bir kısmı da 'Hizmet' dediğimiz gruba mensup öğrencilerdir. Bunların çoğunu da bir tevafuktur ki biz seçim günü CHP rozetleriyle sandığın abluka altına alındığına şahit olduk. Bu bundan ibarettir…

Yani, kedi eti yemekle yetinmemiş, üstüne üstlük "velînimet"ine ihanet ederek komşunun farelerini yakalamıştır. Cürüm o kadar büyüktür ki 964 bin liralık ziyafet faturasının sözü bile olmaz bu hainliğin yanında!

Yaptığın harcamayı tek tek izah edersin; bu arada izah edemediğin kısmı olursa, "Boğazımdan geçmedi fakat ardımdan lâf söyletmem; benim şahsi borcumdur, öderim, kimseye de eyvallah etmem" dersin, mesele kapanır.

Velev ki o gençler seçimde CHP'nin değil de sizin hoşunuza giden bir partinin rozetini takarak sandık bekçiliği yapsaydılar, yine de, "kursağınızda hâlâ ekmeğim duruyor lan nankör kediler" edebiyatı yapacak mıydınız, çok merak ederim!

Modaya uyup, "bundan paralel yapı sorumlu; beni kandırdılar. Ekmeğimi yiyip CHP'ye çalıştılar" anafikri, eksiklerimizi başkalarına yamamak sporunda listeye yeni bir unsurun eklendiğini gösteriyor: Paralel yapı. Memlekette şöyle eli yüzü düzgün "komonist" bile kalmadığı için yeni bir nefret objesine acil ihtiyaç duyuluyordu. Yüksek zekâvet eseriyle aranan kan bulundu!

Sizi hep paralel yapı aldattı; yoksa siz ne gözü açık, ne uyanık, ne külyutmaz, ne kadar hüsnüniyet sahibi bir camia idiniz?

Ayışığı, Yakamoz, Sarıkız bilmem ne darbe planlarını onlar yaptı. Ergenekon baştan sona paralel prodüksiyon eseri. 27 Mayıs'ı bunlar fiştekledi, Varlık Vergisi'ni bunlar dayattı millete, Dersim hadiselerinde sinsi rollerini bilseniz dudağınız uçuklardı. Sultan Abdülaziz'i katledip suçu Mithat Paşa'ya yıkan da bunlardı. Ah, nasıl da fark edemediniz…

…

Hayat bu kadar kolay mı yahu? "Bir ok attım kebab oldu" deyince zırvayı te'vil edecek üç-beş gazete, beş-on yazar çıkıyor diye hakikati incitmeye devam edecek misiniz? Bu yol nereye çıkar muhteremler; ne içiyorsanız söyleyin biz de içelim.

"Camın kalbi var, kırılır" diyordu Cemil Meriç; e, hakikatin kalbi yok mu peki?

Kitap okumuyorsun; bari abdest tazele!

MİT Kanunu'yla ilgili değişiklikler "vınn" hızıyla Meclis'ten geçti. Vatana, millete ve hükûmete hayırlı olsun. Vatanı milleti bilemem lakin bundan böyle iktidarların çok işine yarayacağı, vatandaşı ise bu derece güçlü yetkilerle donanmış operasyonel bir istihbarat teşkilatı karşısında korunmasız bırakacağı muhakkaktır.

Ne demeye getiriyorum? Bu cümleyi anlamazlıktan gelen çoğunluk vekilleri, günün birinde aynı yetkileri bir başka iktidarın, kendilerine karşı kullanmaya başladığını farz ederek yaptıkları işin önemini kavrayabilirler; velev ki günün birinde muhalefettesiniz ve bu kanunla tahkim ettiğiniz MİT, bir başka iktidarın, bir başka başbakanın yönetiminde!.. Anlıyorsunuz değil mi?

Değişikliğin olumlu tarafı, bundan böyle MİT'in, devletin derinliklerinden ziyade hükûmete bağlı çalışacağıdır. Askerî darbeleri bile hükûmetinden gizleyen ve özellikle son dönemde siyasileri pek zor durumlarda bırakan bazı çalışmalarıyla bilinen bu teşkilâta çekidüzen verilmesi tabiidir. Tabii olmayan yeni değişikliklerle MİT'in bürokrasi içindeki özerkliğinin artık yargı, muhalefet ve basın tarafından denetlenemeyeceği, buna mukabil bugünlerde görüldüğü gibi MİT-hükûmet arasındaki yüksek uyum halinin kısa sürede mutlak bir istihbarat devletine yol açma endişesidir.

Yeni MİT Kanunu'yla kişinin devlet karşısında hemen hemen hiçbir korunağının kalmayacağını, yeni düzen içinde tutunmak ve hayatta kalabilmek için hükümet partisine sığınmaktan başka çaresi olmayacağını henüz duymayanlara hatırlatmak gerekir; halbuki kişinin sığınağı iktidarlar değil bağımsız ve tarafsız yargı diye bilirdik düne kadar. Kötü niyetlilerin elinde değişikliklerin getirdiği yeni ve lâyüsel yetkiler bezdirici, hatta ölümcül baskı uygulamalarına yol açacak gibi görünüyor.

"Eski kanunun ne eksiği vardı ki yenisine hâcet duyuldu?" sorusunu geçiyorum; eski kanun zamanında bile aydınlatılamayan ve askerî savcılığın aldığı bir kararla üstü küllenen Uludere skandalının gerçek faillerini bir türlü öğrenememiştik. Yeni düzenlemenin eskisinden farkı şudur: Artık, "Uludere'de ne olmuştu?" sorusunu sormak bile netâmeli ve belâlı bir fikir haline gelmiştir, zira kanun MİT'in görev ve faaliyetleri hakkındaki bilgi ve belgeleri temin edenleri 4-10, yayınlamaya kalkışanları ise 3-12 yıl arasında hapisle tehdid ediyor. Gazeteciysen susacaksın demektir bu; sıradan vatandaşlara düşen ise, "doktora ayıp olmaz" hükmünde olduğu gibi, "Canımın içi devletimden gizleyecek bir şeyim yoktur" diyerek hakkındaki her türlü bilgi, belge, kayıt ve verileri hükûmete fedâ etmek olacaktır; zira MİT görev esnasında gizli çalışma usul, prensip ve tekniklerini kullanır ve hikmeti kendinden menkul bir teşkilat olarak ülke menfaatinin gerektirdiği hallerde yerli-yabancı her türlü örgütle doğrudan ilişki kurarken fiilen sadece başbakana karşı sorumlu olacak, velev ki suç işlenmesi halinde bile ancak başbakanın izniyle yargı karşısına çıkacaktır.

Yerim yok, uzatmayacağım. Ötekilerde olduğu gibi kanun ışık hızıyla Cumhurbaşkanı tarafından onaylanırsa, üç aydan beri yaşadığımız sürek avının çok daha beterini göreceğiz. İşadamından gazetecisine, sendikacısından bürokratına, ülkede yaşayan yabancı uyruklulardan sade vatandaşa kadar herkesin iktidarla iyi geçinmekten, yaranmaktan ve tabasbus göstermekten başka yolu kalmayacak. Bugünleri katbekat aşan bir biat ve sadakat

gösterilerine şahit olacağız. Sosyal medya ve basın hürriyetine buradan veda makamında el sallayalım.

HSYK teklifi geçirilirken uyanmadık, internet kanunu kezâ, şimdi de MİT Kanunu. Okumayı sevmeyenlere müjde: Artık 30'lu yıllarda otoriter partilerin kurumları suistimal ede ede demokrasinin boğazına nasıl kelepçe geçirdiğini öğrenmek için kitap okumak zorunda değilsiniz; olup biteni dikkatle seyretmeniz kâfi gelecektir.

Otoyoldan önceki son benzinlik sapağını geçtik ey aziz milletim; şimdi buyrunuz bir abdest tazeleyelim!

Bir 'örgüt' hikayesi

Size bugün bir "örgüt" hikâyesi anlatayım mı?-...!-İyi öyleyse, şimdi etrafıma oturun ve ses çıkarmadan dinleyin... 12 Eylül sonrasına dair bu hikâye.

Aslında hikâye filan değil, düpedüz gerçek. Hani bazı filmlerin başına bir yazı koyarlar: "Filmde anlatılan olaylar gerçek değildir. Yer ve isim benzerlikleri olursa tamamen tesadüften ibarettir" diye. Benimki gerçek. Aynen olduğu gibi...

12 Eylül askerî darbesi, beni yedeksubaylık günlerimde yakaladı. 1980 yılının Ağustos sonuna doğru başlayan askerlik hayatımda daha doğru-dürüst subayla astsubay farkını, rütbe işaretlerini bile öğrenmeye fırsat kalmadan iki hafta sonra bir cuma sabahı bölük komutanı sabahın köründe bizi avluda içtimâya alıp müjdeyi verdi. Şanlı silahlı kuvvetlerimiz kardeş kavgasını engellemek için idareye el koymuştu.

Bölüktekilerden büyük çoğunluğunu tanımıyordum fakat herkeste bir tedirginlik başladı. Hepimiz üniversite okumuştuk ve çoğumuzun yakın geçmişinde bir ideolojik örgütle alâkası olmuştu.

Ne olacaktı, dışarıda neler oluyordu, hiçbir şey bilmiyorduk. Radyo yasak, televizyon kapalı, gazete yok. On gün sonra nasılsa dışarıdan gelen birkaç günlük eski bir gazeteyi sayfalarını yırtarak bütün bölüğün sırayla nasıl da okuduğunu hüzünle hatırlarım...

20 gün sonra filan ilk dışarı iznine hak kazandık. Telâşla memlekete gidip evde ne kadar "örgütsel doküman" varsa banyo kazanına doldurup yaktım, yani kitap, dergi, bildiri vesaire. Sonraki günler, "acaba içimizden kimleri tutuklayıp götürecekler?" endişesi içinde geçti. Partiler, dernekler kapatılmıştı, bütün ülkede sıkıyönetim vardı. Teşkilatta beraber çalıştığımız arkadaşların çoğu gözaltına alınmış, hapishanelere konulmuştu.

Korktuğuma hemen uğramadım; ertesi yılın yaz mevsiminde izne geldiğimde sürpriz beni bekliyordu. Eve mahkemeden bir kâğıt gelmişti. Aralarında yazarınızın da bulunduğu 40-50 kişi (tam sayıyı hatırlamıyorum) Ağır Ceza mahkemesine, ideolojik gizli teşkilat kurmak ve yönetmek suçuyla yargılanmak için davet ediliyordu.

Duruşma günü, iznimin bitmesinden iki gün önceydi.

Arkadaşlara işin mahiyetini sordum. Üç-dört yıl önce adı hadiselere karışmış bir delikanlıya polis galiba muhbirlik gibi bir şey teklif ederek işbirliğine zorlamıştı. O da kimbilir hangi saikle bir defter alıp kendince gizli bir örgüt şeması yapmıştı. O günlerde olağan addediliyordu böyle garip işbirlikleri.

Örgütün adı TİT idi ve tahminimize göre "Türk İntikam Tugayı" demek oluyordu fakat iki sayfalık iddianamenin öteki sayfasında örgüt adı "TİK" oluvermişti. "Bu K neyin K'sıdır" diye hayli düşündümse de bulamadım.

Bir açıdan gönlüm rahattı. Yoktu öyle bir örgüt. Evet, "Tugay" arkadaşlarıyla aynı fikre mensuptuk; çoğumuz Ülkü Ocakları'nda fiilen çalışmıştık, kimisi sempatizan, esnaf vesaire. "Öyle bir örgüt olsa en azından haberim olurdu" diye düşünerek sâkinleşmeye çalıştım fakat devir kötüydü. Şüphe üzerine yakalanan birisinin ifadesini bile almadan 4 ay tutuklama yetkisi verilmişti mahkemelere. Hakimin ters zamanına rast gelsek askerliğim yanacak, akıbetim belirsizleşecekti.

Bir noktada şanslıydık ama, çünkü dava sıkıyönetim mahkemesine değil, normal mahkemeye havale edilmişti.

Neyse...

O sabah sivil takımı giydim, kravat taktım. Tıpış tıpış adliyenin yolunu tuttum. Koridorda eski arkadaşlarla selam, sohbet derken mübaşirin çağrısıyla mahkemeye girdik. Kapılar örtüldü. O an fark ettim ki bu salondan doğruca mapushaneye gitmek ihtimâli var. "Hâkim bey, şuradan bir çala levaboya gidip geliversem olmaz mı?" diyebilme hakkı bile yok.

Savcı zaten kısa iddianameyi okudu. Ardından ifadelere geçildi. İfade veren ilk kişi, örgütün şemasını kaleme alan o yaramaz çocuktu. Dedi ki:

Ben bu salondaki adamları ne tanır ne de bilirim; bazılarını görmüşlüğüm var fakat başkaca alâkam yok. Falan hapishanede tutuklu iken polis filanca bana böyle bir teklifte bulundu. Yahu tanımam etmem dedim. Biz sana yardımcı oluruz dediler. Oturup birlikte bu şemayı yazdık. Yazı benimdir fakat işin esası da bundan ibarettir!

O an bir dağın omuzlarımdan kalktığını, hafiflediğimi hissettim. Anlıyordum ki eğer, "Vardır böyle bir örgüt, yazdıklarım doğrudur" demiş olsa o andan itibaren hayat başka bir mecrâda akıp gidecekti...

Yine de duruşma bitince çıkıp eve gidebileceğimiz kesin değildi ama. İfadeler devam ediyordu. Hele hele o zamana kadar "ağabey" takımından bildiğimiz birisi ifadesinde,

-Hakim bey bir yanlışlık olmalı; benim bu topluluk içinde bulunmamam gerekirdi, çünkü ben meslek sahibi, evli-barklı, tanınmış bir ailenin evlâdıyım. Evet iddianamede ismi yazılı olan

benim ama bu kişi başka birisi olmalı! diye saçmalamaya başlayınca hem güleceğimiz gelmiş, hem canımız sıkılmıştı. Neyse ki, “Deli” lakaplı duruşma hâkimi, hepimiz adına bu “abi”yi bir güzel azarlayarak bir mânâda intikamımızı almıştı.

Sıra bana gelince –herhal askerlik havasıyla olsa gerek- sert bir sesle ifade vermişim. Arkadaşlar sonradan, “Deli’yi kızdıracaksın, tutup seni içeri atacak diye korktuk.” dediler. Cesur olduğumdan filan değildi halbuki. Öte yandan, yedeksubay olduğumu açıklamak da işime gelmiyordu çünkü “vay sen TSK mensubusun, dosyanı ayırıp birliğine haber verelim de onlar seni askerî mahkemede yargılasınlar” diye bir fikre kapılmalarından endişeliydim.

Duruşma öğleden sonraya sarktı; öğle arasında bizi koridora çıkardılar. İstesem kaçıp gidebilirdim yani; ama bu defa “madem masumdun niçin kaçıp gittin?” diye hırpalanmak da vardı.

İkindi sularını geçe savcı mütalaasını okudu. Tutuklu yargılanmamızı istediğinde “keşke kaçıp gitseydim” diye panikledim. Beş-on dakikalık bir aradan sonra hâkim heyeti, örgütün ciddiyetine inanmamış olmalı ki, “Gidin evlerinize bir daha da yaramazlık yapmayın” diye tercüme edebileceğim bir karar verdi. Dava devam edecekti ama tutuklanmamıza gerek görülmemişti.

Telli telefon edinmenin ancak yüksek torpil veya yüksek hava paralarıyla mümkün olduğu o günlerde evde merakla bekleyenlere bir an önce iyi haberi ulaştırmak için sokağa çıktığımda hürriyetin ne olduğunu anladım.

Topu topu beş-altı saat bile sürmemişti. Yargının şimdiki hızına bakınca bizim “Deli” lakaplı hâkimin mahkemesinin ilk duruşmayı yarım günde derleyip toparlayarak ara karara varmasını şükranla hatırlıyorum.

Takriben bir yıl sonra bütün sanıklar beraat etti. Eski arkadaşlarla bazen o günleri hatırlar, acı acı gülüşürüz.

Bu duruşmanın hocalık hayatımda şöyle bir izi kalmıştır. Hoca iken derste taşkınlık yapan bazı öğrencileri korkutmak ve eski kabadayılardan olduğumu imâ için, “Size vaktiyle ağır cezada yargılandığımı anlatmış mıydım?” bahsi açardım ve hemen sâkinleşirlerdi!

Siyasette “kahraman” olmak

70’li yıllarda Türkiye yeni bir siyaset dalgasıyla heyecanlandı. O günlere kadar siyasi partilerde birkaç temsilcisini görmekten mutlu ve mutmâin olan dindarlara fısıldanan yeni fikir, gerçekten de heyecan vericiydi: Niçin büyük çoğunluğu teşkil ettikleri hâlde dindarlar siyasette yeteri kadar temsil edilmiyordu?

Anlatılanlar insanları büyük bir ümide sürükledi: Plan basitti, Müslümanlar kendi partilerini kuracak, kendi içinden dürüst ve mümin insanları destekleyecekti. Böylece yıllardır süregelen eziklik hissi son bulacaktı.

Bu hesapta hesaba katılmayan şey, dindarların siyaset kavramı hakkında sahip oldukları çocuksu beklenti olmuştur. Bütün vekilleri ve yönetimi dindar olan bir parti, elbette bu nitelikleriyle siyasette de başarılı olacaktı.

O yılları hatırlayanlar her seçim öncesinde, "Sandıkta Müslümanlar sayılacak" sloganının kulaktan kulağa nasıl propaganda edildiğini bilirler.

Beklenen olmadı, bütün dindarlar aynı partiye oy vermediler ama tamamını dindar Müslümanların oluşturduğu bir parti vücut buldu. Siyasi mücadelelere girdi; laikçi çevrelerden ve özellikle devletten kaynaklanan baskılara rağmen zaman zaman iktidara yaklaştığı, hükûmet ortaklığını bölüştüğü de oldu fakat "Müslümanlar Partisi" bir hayâldi ve bundan sonra da öyle kalacaktır.

Sebebini anlamak kolay: Bir dindarın beklenti ve tasavvuru ile bir siyasetçinin yol haritası nâdiren birbiriyle uzlaşabiliyor. Siyaset, kelimenin en geniş tarifiyle "güç"ü ele geçirme ve onu kullanma mücadelesi. Bir kere elde edildikten sonra planlar bu defa elde edilen gücü korumak ve artırmak üzerine kurulur. Bu süreçte sıradan bir dindarın gündelik hayatında esas aldığı ölçüler ve davranış kuralları hemen hemen hiç işe yaramaz. Zira din ve siyaset birbirinden çok farklı, hatta taban tabana zıt iki farklı alandır.

Dini yaşamak, Allah korkusundan kaynaklanan üst değerlerin hayata geçirilmesidir. Şirkten kaçınmak, vicdan, insaf ve ihsan sahibi olmak, âdil davranmak, hakkı teslim etmek, erdemlilik, tutumluluk, tek kelimeyle ahlâk eksenli davranmak, siyasetçileri rakipleriyle rekabet ederken siyaseten zayıf durumda bırakıyor ve rekabette geride kalmalarına sebep oluyor; çünkü siyasetle dinin nihai amaçları birbirinden farklıdır. Din, Allah'ın rızasına teslim olmayı ve hayatın her safhasında ahlâklı davranmayı emrediyor; buna mukabil siyasetin maksadı başarılı olmak, kazanmak, gücü elde etmek ve onu hiç bırakmamaktır.

Yukarda imâ ettiğim "Müslümanların Partisi", Türk siyasetine damgasını vurdu, çok nitelikli insanları siyaset kulvarında yan yana getirdi ve daha sonra ayrıştırdı. Bugün de aynı damarın yan kollarından biri on iki senedir iktidarda "güç"ü elinde ve seçmen desteğini hep yanında tutuyor. Ne var ki bu partinin başarı formülü dinin değil, siyasetin gereklerine uymaktan ibaret. Ayrıntılarını zaten çok iyi biliyorsunuz; siyasi açıdan kazanılan başarı, ahlaki planda düşüşe sebep oluyor. Bazı samimi dindarların bir türlü anlam veremediği derin hayal kırıklığının sebebi kısaca bu.

Yüksek ahlâk değerlerinden ayrılmadığı hâlde siyasette başarılı olmak mümkün mü? Elbette mümkün ve İslâm tarihinde pek nâdir de olsa birkaç örnek var, fakat o kadar az ki! Bu durum,

akkor hâlinde tutuşmuş bir sobanın içine bir paket kibrit attıktan sonra kutunun yanmamasını, içindeki kibritlerin tutuşmamasını andıran bir paradoksa benziyor. Teoride imkânsız değil; eğer siyasetle uğraşanlar bir siyaset adamı olmak yerine bir kahraman olmayı tercih ederlerse bu pekâlâ mümkün.

Kahraman olmak tâbirini açmalıyız: Müslüman olmak, insanın kendi tabiatına karşı Allah'ın emirlerini yüksekte tutarak savaşması, kolay yerine zoru, dar kapıyı seçmesidir. Sadece siyasetçileri değil, herkesi bağlayan bir kural bu. Gündelik hayatımızda bu kurala riayetsizlik ettiğimizde sadece kendimizi veya yakınlarımızı ilgilendiren hatalar yapmış oluyoruz fakat siyasetçinin din ahlâkına riayetsizliği saklı kalmıyor, açığa çıkıyor ve ümit kırıklığına sebep oluyor.

Doğru siyaset imkânsız değil; Müslümanların "ahiretimizi karartmayalım" diye siyasetten uzak durması hiç doğru değil. Lâyıkıyla icra edildiğinde siyaset, insanların dünyasını da ahiretini de yükseltecek saygıdeğer bir süreçtir.

Bundan sonra siyasetle uğraşacakların bunları bilmesi lazım: Siyaset ve din birbirinden çok farklı şeyler; bu iki farklı dünyayı, ancak kahraman şahsiyetler ve ruhlar birleştirebilir.

Şu seyredip durduklarımız değil!

Relaks olalım!

Cumhurbaşkanlığı, pardon, "başkanlık" seçimleri üzerine yapılan fikir jimnastiğine katılmak için hiç hevesli değilim.

"O olmazsa bu olur mu, olur ama o zaman da şöyle şöyle bir niteliği olması gerekir" yollu polemikler, buz üstüne yazı yazmaya benziyor; o buz, ağustosa erimeden kalır mı bilmem? Bu konuda hükûmet yanlısı bir yazarın tesbiti dikkatimi çekti, özetle diyor ki, hükûmet gerilimi sertleştirdi, kutuplaşmayı destekledi ve tabanını birleştirdi fakat seçimden sonra ortamı yumuşatması beklenemez. Niçin beklenemez, çünkü ortamı yumuşatırsa normal idarî ve hukukî süreçler işlemeye başlar. Hükûmetin de eli pancar doğramıyor herhalde, o da soruşturmacılara karşı soruşturmalar açacaktır ki Ağustos'a kadar ayakta kalabilsin. Bunun için -kendi kelimeleriyle yazıyorum bu ibareyi- "Hükümetin sırtını dayayabileceği bir yargı mekanizmasını garanti etmesi lâzım..."

Bir dakika, "sırt dayayacak yargı" nasıl bir şey oluyor, ona bir mim koyup bu önemli tesbitleri daha anlaşılır kılmak için şu "idarî ve hukukî süreçler"i bir aydınlatalım. İmâ ile geçilen o süreçler geçtiğimiz yılın aralık ayında başlayan ve hükûmetin dört bakanını konu alan bir yolsuzluk soruşturmasıydı. Öyle bir soruşturma ki, zan altındaki bakanlar, soruşturma açıldıktan iki gün sonra istifa etmek zorunda kalmışlardı hani... İkinci soruşturma dalgası ise şimşek hızıyla yapılan polis, hâkim ve savcı atamalarıyla engellenmiş, işin daha yukarılara

doğru sirayet etmesinin önüne geçilmişti. Yazar, “Hükümetin sırtını dayayabileceği bir yargı mekanizmasını garanti etmesi lâzım...” derken o mekanizmanın -her neyse artık o mekanizma!- henüz garanti altında olmadığını da belirtmiş oluyor.

Daha da anlaşılır bir ifade ile, ağustostaki seçim ilk turda –ve elbette BDP’ye oy vermiş Kürt seçmenlerin desteğiyle- şimdiki Başbakan’ın “başkan” seçilmesiyle sonuçlanmış olsa bile, o idarî ve hukukî süreçler rafta durmaya devam edecek anlamına geliyor bu. Mahallî seçimlerde gösterilen sandık başarısı bile o süreçleri hukuken “keenlemyekûn” hâle getirmediğine ve getiremeyeceğine göre, -ve eğer o esnada hâlâ bir hukuk devleti isek- o dosyalar günün birinde konulduğu raftan inecek; zan altındaki müstafi bakanlar savunma haklarını kullanacak ve adaletin tecellisini bekleyecekler. Şimdiki hâlleri tam mânâsıyla bir el menzile beynel menzileteyn, yani iki menzil arasında muallâk bir yerdir. Ârâfta duruyorlar; istifa ettiler fakat mâsum olduklarını henüz yargı önünde savunamadılar. Ne var ki sadece o bakanlar değil, mensup bulundukları kabineyi yöneten kişi de ârâftadır. Mahallî seçimlerden önceki aylardan başlayıp hâlâ devam eden sertlik ve kutuplaştırma yaklaşımının başlıca sebebi de budur.

Hükûmet yanlısı yazar, bu sıkıntılı durumu son derece net gördüğü ve birkaç gün önce bir muhalefet liderinin ağzından çıkan, “Bu şahsın her türlü şaibeden uzak olması şarttır. Türk milleti kral seçmeyecek, emir atamayacak. Milli kimliğe sahip çıkacak, hakkında hiçbir şaibe olmayan bir isme görev verecektir.” sözlerinin nasıl bir ağırlık taşıdığını iyi fark ettiği için krizi şimdiden önleyebilecek bir teklif getiriyor; teklif şudur: Muhalefet basiret göstersin, itaatkâr bir edâ ile Başbakan’ı desteklesin, zira gerilim de olsa, yumuşaklık da olsa bu zât zaten seçilecektir; öyleyse yiğitlik, yani olgunluk muhalefette kalsın!

Çok ilginç bir tahlil. Bana hemşire hanımların iğneden korkan hastalarına, “Deprenip durma, adalelerini gevşet, olgunluk göster, yoksa daha çok acı çekersin, içeride iğne kırılırsa çok fena olur.” diye şefkatle tavsiyede bulunmasını hatırlatıyor.

Lâfı hayli dolandırdık. Bahtsızın biri büyüklerini kız istemeye yollamış, dönüşte heyecanla bekleyen delikanlıya kötü haber vermişler: “Sana istemeye gittiğimiz kızın dün bir çocuğu oldu!” Bizim için kötü haber şudur: Devlet başkanlığına aday olan kişilerin, seçilecekleri makama şaibe taşımamaları gerekir ve bunu bilmek için siyaset bilimi doktoru olmaya filan gerek yoktur.

Beş paralık helva ve parlamenter sistem

Parlamenter sistem herkesin gözü önünde çatır çatır çöküyor; umurumuzda mı? Değil! Umurumuzda değil çünkü borsacı tabiriyle halkımız vaktiyle parlamenter sisteme yatırım yapıp, hisse satın almadı.

Aslında ilgilenmedi bile: 1876’da meşruti monarşiye geçilirken halktan sual edilmemişti, ertesi yıl II. Abdülhamid sistemi askıya alıp yeniden monarşiye döndüğünde de kimse ses

çıkarmadı. II. Meşrutiyet'te sözüm ona ilân edilen "Hürriyet"te halkın hissesi yoktur; kezâ aynı hürriyet, 1913 Bâbıâli baskınında üç diktatöre teslim edildiğinde de...

Kimseler duymasın, Cumhuriyet ilânında da ahalinin dahli yoktur; 1925'in Takrir-i Sükûn'uyla tek adam-tek partiye geçildiğinde "büyüklerimiz bizden iyi bilir" ilgisizliğini yine müşahede ederiz. Çok partili hayata geçişimiz, halkın memnuniyetsizliğinden ziyade II. Dünya Harbi'ni demokrasi blokunun kazanmasıyla ilgilidir: Sevimsiz ama doğru.

Size yakın tarihimizden minik bir anekdot nakledeyim. II. Abdülhamid rejiminin istikrarlı yıllarında, fukara takımından talebenin "Beş beş yapmak" diye tabir ettikleri bir öğün geçirme şekli varmış: Beş paralık helvayı beş paralık ekmeğin arasına yatırıp on paraya karın doyurmak anlamına gelen bu tâbiri, yoksul insanlar, ancak Abdülhamid'in vefat ettiği tarihte hatırlayabilmişlerdi. Cenaze alayını uzaktan seyreden yoksul kadınların pencerelerden, "Beş paraya kömür yaktıran padişahım, bizi bırakıp da nereye gidiyorsun?" diye feryad ettikleri söylenir. Aydınların bir hürriyet-istibdad çatışması gibi gördüğü uzun Abdülhamid'li yıllar, ahalinin zihninde tam tamına "istikrar"a tekabül etmekteydi!

Uzatmayayım. Parlamenter sistem, iktidardaki çoğunluk partisi tarafından çatırdatılmakta ve alenen ve resmen Başkanlık modeline geçilmekte iken ahalinin, "İlle de bu sistem, ölürüz de vazgeçmeyiz" gibi türlü yollara düşeceği beklenmemeli.

Ahaliyi suçlamıyorum. Son on yılda ilk defa, yıllardır uzaktan seyredip durduğu batılı refah unsurlarından bir kısmını fiilen kendinde hayata geçmiş buldu. Artık, kaybedecek bir şeyleri ve geleceğe dair şahsi beklentileri olan bir orta sınıfımız var. Orta sınıf, batılı ülkelerde demokratik altyapının en sağlam muhafızıdır; bizim için o merhale şimdilik biraz uzakta. Parlamenter sistem veya Başkanlık modeli arasındaki tercihte yükselen orta sınıfın evvelemirde istikrar araması tabiidir.

Kötümser de değilim; son birkaç yılda hükümetin otoriterleşmesiyle güçler ayrılığı denilen soyut kavramın aslında ne mânâya geldiğini fiilen anlamaya başladık en azından. Güçler ayrılığı dün, camlı vitrinlerdeki likör takımı gibi hâcet duymadığımız bir aksesuardı, kısa bir zaman sonra pilav tenceresi, su bardağı kadar aslî ihtiyaçtan olduğu fark edilecektir. Boşuna "Hukuk ekmektir" demiyorlar!

Parlamenter sistemimizin arızaları vardır; başkanlık, bu arızaları gidermez, aksine derinleştirir; aynen dar bölge seçim sisteminin daha âdil ve demokratik temsil sağlamayacağı gibi. Sistemin aksayan yanını onarmak, eninde sonunda bir demokratik kültür meselesidir; meclis çoğunluğu pekiştirip ilelebed muhafaza etmek için seçim sistemiyle dilediği gibi oynama kurnazlığı için demokratik kültür değil, şekil A'da göründüğü üzere siyasi zekâ yetiyor.

Güçler ayrılığı, devlet karşısında kendini mümkün olan en geniş hürriyet dairesinde ifade etmek isteyen "ferd"in ihtiyâcı: Kendini devletin ulviyeti, "Bekaa"sı ve gücü içinde inşâ ve idrak edenler için elbette vitrindeki likör takımından farksız bir avadanlık. Devletle bir şekilde samimi temas kurmuş olanların "Hukuk"a ihtiyaç duymaması da böyle bir şeydir: Tanıdıklarınız, yârenleriniz, ahbaplarınız vardır bir yerlerde, hakkınızı sizin adınıza gözetir, icabında koltuklarlar. Devlet fikrinin kutsanmasını pratik bir çıkara bağlayan bu tablodan hukuk devletine ulaşmak biraz zaman alacak gibi görünüyor.

Beş paralık helva deyip geçmeyin yani...

Yurtta münâferet, cihanda sulh

Tesadüf veya tevâfuk. Tâziye mesajı, Bugün TV'de bu akşam yayınlanacak 'Tarihin Rotası' programına misafir olarak katıldığım (çarşamba öğle suları) dakikalarda basına aksetti. İlk düşüncem şu oldu: Bir TC Başbakanı ağzından 1915 faciası için yapılabilecek en iyi, en insaflı, hakikatin ruhuna en ziyade yaraşır sözlerdi. Bu duygularla yayın esnasında Başbakan'ı kutladım.

Son günlerde Sayın Başbakan'ın konuşmalarında ilginç bir unsur öne çıkıyor. Esas konu ne olursa olsun, sözün bir yerinde paralel güçlere geçiş yapılıyor ve olmadık hakaret sıfatları bunu izliyor. Doğrusu mesajda tehcir olaylarını değerlendirirken her an, "biz yapmadık, bu insanlık ayıbını paraleller işledi" cümlesiyle karşılaşmayı bekledim. Hayır, metinde böyle bir gönderme yok. Daha kaleme alınırken bütün dünyada ve diplomatik çevrelerde büyük ilgi uyandıracağı bilinen bu metinde paralelleri dünyaya çekiştirmenin câzibesinden nasıl vazgeçilmiş olabilirdi ki? Doğru cevap mâlum: Bu mektup seçmenlere değil dünya liderlerine hitab ediyor ve onlar, artık iyice sulanmış bulunan, "biz yapmadık, mel'un paraleller yaptı" sızlanmasına sadece gülüp geçerler.

İçe konuşurken ötekileştiren, itip kakan, nefret suçunun bütün unsurlarını bir hamlede dolduran kindar bir üslûp; diplomatik muhitlere seslenirken insânî, merhametli, şefîk ve anlayışlı; âdeta dervişâne bir edâ. Bu çifte standartta Türk kamuoyunun fena halde alınganlık göstermesi gereken bir durum var.

Bildirinin muhtevasını destekliyorum, aksini savunmak tutarsızlık olurdu; çünkü Aksiyon dergisinin 2010 Mayıs'ında yayımlanan 'Özür' başlıklı yazım, bildirinin ruhu ile tamamen örtüşüyor. Dört yıl önce bu duygularımı yazdıktan sonra kanımda bir bozukluk olduğundan şüphelenenler çıkmıştı. Yazı hâlâ orada, ben de buradayım fakat devletin resmî tutumunda esaslı bir rota (kan?) değişikliği oldu.

Bildiride cümleler ve fikirler tek tek doğru fakat çerçevede bir tuhaflık var. Tehcirin 100. yılına ramak kala, elde karanfil çelenkleriyle güzel sözler söylemek için biraz geç değil mi? Nitekim daha ilk andan itibaren, dış ve iç siyasetteki sert ve başarısız yaklaşımları sebebiyle

‘Tâziye’nin Batı kamuoyunda olumlu izler bırakmak amacıyla yazıldığı ileri sürüldü; bu eleştiriler tamamen haksız değil.

1915 trajedisi için net bir görüşümüz hiç olmadı; resmî politikamız, 1973 yılında yaşlı bir Ermeni’nin Los Angeles’ta Mehmet Baydar ve Bahadır Demir isimli diplomatlarımızı şehit edinceye kadar uzun ve manidar bir sessizlikten ibaretti; hattâ inkâr. Yaşlılarımız biliyorlar, yeri gelince ‘Ermeni patırtısı’na dair içler acısı hatıralar anlatıyorlardı ama devletin haberi yoktu!.. 1973’ten sonraki Türk resmî görüşü ise Asala saldırılarının uyandırdığı öfkeden ve intikam hissinden ibaret kaldı. Yok saydık, erteledik, “Tarihçilere bırakalım” dedik, “Arşivler açık, buyrun inceleyin” dedik fakat Başbakan’ın taziye mesajı gösteriyor ki sadece kendimizi aldatmış ve avutmuşuz. Bir asırda bir arpa boyu yol...

“Biz biliriz işlerimizi/ işimiz kimseden sorulmamıştır” tafralarının bugünün dünyasında kıymet-i harbiyesi kalmadı. Bir asır önce, aramızdaki hunharların “Burası dağbaşı, kimsenin haberi olmaz” diye işlediği günahın hesabı bizden sorulacak. “Bu bir rezalettir, Diaspora ağzıyla konuşmaktır, Soykırım safsatadır” yollu itirazların, iç siyaset malzemesi olmaktan başka hükmü yok.

Not: Etyen Mahçupyan’ın hükümet taraftarlığında benim için mahzur yok. Zaman, görüldüğü gibi yazarlarına fikrî hürriyet konforunu veren bir gazete. Mahçupyan, kendi doğrularını pekâlâ incitmeden savunabilecek iken sütun arkadaşlarını ve okuyucuyu inciten garip bir üslûp seçti. Bu bence nezaketsizlik. Artık fikirlerden değil, nezaketten bahsediyoruz ve Mahçupyan bir anlığına kendisini hükümet yanlısı bir gazetede, hükümeti eleştirirken tahayyül ederse nezaketten neyi kastettiğimi anlayacaktır.

Derin devlet iş başında!

İfşâ ediyorum: Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde, daha Derin Devlet Gladyo’ya evrilmezden (Ergenekon, paralel vs.) önce ben de bir “Derin Devlet”lik yapmıştım; hem de tek başıma! Aradan 15 yıl geçtiği, en azından kişi hakları açısından mürûr-ı zamana girdiği için dayanamayıp açıklıyor ve o eyleme ilişkin raporu -yazıyı- tekrar ilginize sunuyorum (noktasına bile dokunmadan).

Gerçi kendimi birazcık Çetin Altan gibi hissetmiyor değilim hani; henüz 25 yıllık yazılarımı yinelemeye başlamadım ama...

Neyse, güzel yurdumda seneler yazıları hiç eskitmiyor ki...

Nisan 19.. seçimlerinden önce sürpriz bir hükümet kurulmuştu. O hükümete de bir Milli Eğitim bakanı atanmıştı. Sayın Bakan haftanın yarısını hükümet ve bakanlık işlerinde, diğer zamanları ise seçim bölgesinde köy köy, sokak sokak incelemelerde bulunarak geçiriyordu.

Partisi. Hükûmet ortağı olmasına rağmen küçük bir parti idi. Bakanımız da konjonktür gereği kabinede bir koltuk elde etmişti. Henüz İmralı kuzucuğu Apo yakalanmamış, bakanımızın partisi oy patlaması yapmamıştı. O yüzden seçilme garantisi yoktu sayın bakanımızın. Sonraki seçimde de mansıbı elde tutmak için adam adama markaj ve sıkı çalışmak gerekiyordu.

Bendeniz de bir kamu emekçisi olarak bu mühim devlet görevinde zat-ı devletlerine servis yapmaktaydım; müsteşarı, genel müdürleri gibi.

Vatandaşların bu taze nâzıra pek ilgi gösterdiği yoktu. Partilileri iştahsız, heyecansızdı. Bakan ise her mekânda yemin billah partisinin birinci çıkacağını, seçimden sonra da yine aynı bakanlığa geleceğini; hemşehrilerine neler neler edeceğini tekrarlayıp duruyordu. Doğrusu bu hal onda psikolojik takıntı haline gelmişti. Bakan bey, kendisine böyle boş gözlerle bakan, hiçbir derdini açmayan ilgisiz seçmenlerinin, kendisine acıyarak şöyle düşündüklerine inanıyordu;

-Peh... sen üç günlük piyango bakanısın, seçimden sonra belki milletvekili bile olamayacaksın, gez şuralarda bak keyfine git."

Bu kanaati bakanı çok asabileştirmiş, çekilmez hale getirmişti. Her akşam yüzlerce partili ve seçmen kitlesinin de katıldığı resmi ödemeli otel yemeklerinde içilen rakılar bile teselli vermiyordu ona.

Ramazan Bayramı'nın birinci günüydü; bakanın refakat görevlileri olarak yorgun argın otele geldik. Protokol, mutad olduğu üzere (U) düzenindeki masaya mevzilendi. Salon lebâleb dolu. Ankara sahnelerinin eşsiz ses sanatçısı Elmas Hanım sahne almak üzere. Yalnız bu hanımın küçük bir nâkısesi var; şarkılarını ekâbire değil de, orasına burasına para sıkıştıran bizim gibi gariban takımına hitâben okumayı alışkanlık edinmişti. Devlete karşı gösterilecek bu mühim ayıbı vaktinde gidermek ve bakanın kafasındaki zaafı ince bir fikirle deşerek yorucu mesaimize biraz neş'e katmak gibi mütevazı amaçlarla, garsonu yanıma çağırdım ve dedim ki,

-Şu teyzeye söyle, sayın bakanın ve sayın eşlerinin önünde icrayı sanat eylesin, ayrıca onun çok sevdiği 'Dönülmez akşamın ufkundayız, vakit çok geç/bu son fasıldır ey ömrüm, nasıl geçersen geç' şarkısını okusun!

Bayan, garsonun kulağına fısıldadığı talimat icabınca huzurda eğildi ve şarkıya girdi. Doğrusu güftede Yahya Kemal ve bestede Münir Nureddin gibi devlerin imzalarını taşıyan bu güzel şarkı, tüm davetlilerce coşkuyla dinleniyor, hatta ekâbirden bazıları kendilerini zaptedemeyip eşlik bile ediyorlardı, lâkin bakan bey huzursuzdu. Ben daha iyi görebileceğim bir yere çekilerek gelişmeleri izliyordum.

Bakan şarkının mesajını almış, öfkeyle ellerini, dişlerini sıkıyordu; nihayet dayanamadı bir ara bayana:

-Git kardeşim, diye gürledi, “biraz da komploculara oku, seni örgütleyenlere söyle, seçimden sonra da bakanım ben!”

Gürültü ortamında kimsenin birşey duyduğu yoktu ama. Bayan da bu bağırışları sanki iltifatmış zannederek yanlış algılıyor, şarkıyı uzattıkça uzatıyordu. Bakan bey kıpkızıl kesilmişti; tam dengesini kaybetmek üzereydi ki bu defa, bedavadan yiyip tıkınmaktan fırsat bulan bir foto muhabiri devreye girdi. Şarkıcı bayana yaklaştı ve bakanla eşinin arasına girmesini, şarkının bir kuplesini de birlikte söylemelerini öğütleyerek karşıda mevzi aldı.

Belli ki şarkıcıya eşlik eden bir bakan görüntüsü alacak, kendince güzel bir haber fotoğrafı yakalayacaktı, lâkin bakan beyin vites kutusu karışmış, kafasının tası atmıştı. Karısıyla elele tutuştular, aralarına girmek isteyen bayana doğru hiddetle ‘Şıllık, vs’ diye saldırıp, adeta dövercesine, kaba ve zorbaca kovdular.

Sonra da bakan bey bir nutuk attı oracıkta;

-Egemenler şunu iyi bilsinler ki bütün karanlık eylem ve tertiplerine rağmen biz halkın gücüyle bu gibi tertiplerin üstelerinden geleceğiz. vs...

Sayın Bakan, her Türk vatandaşı gibi ânında durumu kavrayarak, derin devletin kendisine komplo kurduğu kanaatine ulaşmıştı!

Evet, uyanık-ayık bir basın mensubu olsaydı belki bakan beyin pozisyonunu bozabilecek boyutlara kadar gelmişti mesele. Küçük bir latifeden tâ nereye varılmıştı. Benim maksat ve gücümün çok ötesine hatta niyetimin de dışına çıkılmıştı.

Üstelik bu komplo olayı, ebediyen faili meçhul kaldı!

O gün anladım ki toplum mühendisliği, derin devlet, egemenler vs. diye tarif edilen çevreler galiba böyle bir şeydi; herşeyi kuşatıcı, en küçük ayrıntıları hesaplayan şaşmaz güçler filân değil. Arada –benim gibi- kaybedecek fazla şeyi olmayan, bazı şanslı gelişmeleri yedeğe alan güçlerin varlığını de hesaba katmak gerek.

Sayın Bakanla beraberliğimden bana böyle bir kanaat ile, büyüklerimle paylaşılmış tebessümle hatırlayacağım değerli hâtıralar kâr kaldı.

Not: Bu yazıya konu teşkil eden bakanımız, azimle çalışarak yeniden milletvekili seçilmeyi başardı. Sonraki hükûmette de aynı görevi aldı ve üçbuçuk yıl daha aynı koltuğunda oturmayı başardı. Şimdi bir başka kamu kurumunda, artık vekil olmasa da kıdemine münasip bir görevde hizmete devam ediyor.

İkinci ve daha önemli not: Bu yazı bana ait değil. Cihet-i Mülkiye'den, ehl-i kalem bir dostum tarafından kaleme alındı. Hadisenin tarafları halen görevlerine devam ettikleri için isim, olayla ilgili isim, yer ve tarih bilgilerini vermemeyi nezakete uygun buldum. /ATA

Yediler koç gibi Güney Kore Başbakanı'nı!

On yıl geriye gidelim. Tarih 22 Temmuz 2004. Ankara-İstanbul arasında sefere başlayan hızlandırılmış Yakup Kadri Treni, Sakarya'nın Pamukova ilçesi civarında aşırı hız ve yetersiz altyapı sebebiyle raydan çıktı.

Trendeki 230 kişiden 41'i öldü, 80 kişi yaralandı. Kazadan sonra ortalık birbirine girdi. Benim de aralarında bulunduğum bazı kendini bilmez çevreler (tâ o zamandan beridir letant, yani pusuda yatan, saklanmış, kamuflaja bürünmüş paralel yapıya mensup olduğumun belgesidir!) Ulaştırma Bakanı'nın ve TCDD genel müdürünün istifa etmesi gerektiğini ileri sürdüler. Hükümet henüz çıraklık dönemindeydi ama bakanını ve genel müdürünü "yedirmeyecek" kadar minderi ısıtmışlardı.

Ee, n'aaptılar, tınmadılar bile! Bakan, genel müdürü hakkında idari soruşturma açılması talebini reddetti. Birinci makinist 2,5 sene ve 100 lira, ikinci makinist 1 yıl 3 ay ve 333 lira ceza aldılar. Tren şefi beraat etti. Mesele kapandı.

İki hafta önce Güney Kore'nin güney sahillerinde bir feribot battı. Dün itibarıyla Anadolu Ajansı'nın verdiği habere göre Güney Kore Başbakanı Chung Hong-won, 300'den fazla kişinin ölümü ve kaybolmasıyla sonuçlanan feribot kazası sebebiyle istifasını sundu.

Bu sarsıcı haberi okuduğumda aklıma gelen ilk muzır düşünce, AA'nın da dinlenebiliyor ihtimâli oldu. Zâhir öyle olmalı çünkü birkaç gün önce AYM Başkanı Haşim Kılıç'ın hukuk devleti nâmına yaptığı zehir zemberek açıklamadan sonra Başbakan'ımızın durup dururken, "Anayasa Mahkemesi'ni de dinliyorlar. Son zamanlarda atılan adımlar işte bizde bu soru işaretlerini doğuruyor" şeklinde konuşması bu şüphemi güçlendiriyor.

Denizin ortasında bir feribot kazaya uğramış (Galiba geminin kaptanı herkesten önce gemiden firar ederek dünya denizcilik tarihine geçmeyi başardı!). Bizim tamamen "milli ve yerli"

mantık yürütme tarzımıza göre Güney Kore Başbakanı'nın alınganlık gösterip istifa etmesi için hiçbir sebep olmadığı halde milli ajansımızın bülteninde bu habere yer vermesi başkaca hangi komplo teorisiyle açıklanabilir ki?

Haberi yapan gazeteci arkadaşların hakkını yemeyelim; muhtemelen, "Eski köye yeni âdet çıkarmayın, bakın Kore'nin başbakanı istifa etmesini biliyor da bizimki bilmiyor demeye mi getiriyorsunuz" yollu alınganlıkların önünü önceden kesmek için haberde şöyle bir cümle de yer alıyor: "Güney Kore'de yürütme gücü büyük ölçüde Devlet Başkanı'nın elinde olduğundan Başbakan'ın istifası sembolik bir anlam taşıyor."

Nasıl anlayacağız şimdi bu bilgi notunu? "Bizde de başkanlık sistemi olsaydı, zaten Çankaya (pardon Atatürk Orman Çiftliği noteri) statüsüne inecek başbakanları biz de kolayca harcardık" denilmek mi isteniyor, tam kestiremedim.

Sembolik istifa güzel bir buluş, ne demekse! Keşke bizde de olsa; sembolik krizler zuhur ettiğinde ıslak mendil veya peçete gibi kolaylıkla varlığından sarf-ı nazar edebileceğimiz "sembolik yetkili", dizi dizi sembolik başbakanlarımız olsa. Majestelerini serseri şimşeklerden esirgemek için yetkisi genel müdürden bile daha önemsiz seviyelere düşürülen başbakanlar, bizim Mütâreke devrinin sadrâzâmları gibi vara-yoğa istifa ederek kamuoyunun şişini alsa...

Başkanlık sistemine razı olsaydık ne güzel olacaktı! Bakınız bu çok ilginç haberin devam cümlesinde "Başkan"ın sistem içindeki rolü nasıl kırmızı kalemle çizilmiş: "Devlet Başkanı Park Geun-hye'nin sözcüsü Min Kyung-wook, Park'ın, başbakanın istifasını değerlendirerek karar vereceğini açıkladı. "Yedirmeyiz" edebiyatı yapacak değil herhalde!

Vaziyet açık, kabahat bizim; hem Başkanlık sistemine mırın-kırın ediyor, yetinmeyip üstüne küstahça, hem hukuk devleti, güçler ayrılığı, yönetimde şeffaflık, karar mekanizmalarında katılım felan gibi entel-dantel, çan-çin-çon lâflar ediyoruz.

ABD, tapelerin neresinde?

On yıldan beri NSA kısaltmasını sıkça duymaya başladık. Tam açılımı, National Security Agency, yani "Millî Güvenlik Ajansı" olan bu efsanevî kurum, bünyesinde yüksek sayıda ve kalitede matematikçi çalıştıran istihbarat teşkilatı olarak biliniyor.

Matematikçilerin daha ziyade kriptoloji, yani şifre kırma işlerinde çalıştırıldığı âşikâr. NSA, âdeta bütün yeryüzünü dinliyor, kaydediyor ve derlediği bilgiyi tanzim ederken, bu esnada kanun, yönetmelik vesaire gibi engellere aldırış etmiyor.

Geçen haftaki Aksiyon'da, Hasan Cücük'ün, ABD'de görev yapan Der Spiegel muhabiri Holger Stark ile yeni kitabı üzerinden yaptığı röportaj yayımlandı. "Der NSA Komplex" adlı

kitabın yazarı Stark'a göre NSA'nın en yoğun istihbarat yaptığı ülkeler arasında Türkiye de mevcut imiş.

Sürpriz mi? Hayır. Bu ülkenin bütün kıraathanelerinde konuşulan mevzulardan biri de ABD'nin bizi ciğerimize kadar dinlediği ve haberdar olduğudur. Kıraathane sohbeti yapanlar haksız değil. Son yıllarda, kimin, nasıl ve ne maksatla kaydettiğini bir türlü öğrenemediğimiz kişi ve kuruluşların tapeleri ile gündem değiştirilmesine alıştık. En yeni misâli 17 Aralık soruşturmalarının ardından başlayan tape sağanağıdır.

Bu kayıtları NSA'nın sızdırdığını ileri sürecek bilgiye sahip değilim. Bu konuda herkesin kendine göre farklı bir komplo teorisi var; ama akla yatkın bir varsayımı görmezden gelemeyiz: Bu tapelerin muhtevası NSA yöneticileri için kesinlikle bir sürpriz değildi, keza Başkan Obama'nın da, meselâ 24 Şubat tarihinde yayımlanan meşhur tapeden, aynı Türk takipçiler gibi Youtube ve Twitter üzerinden öğrenmediğinden ve çok daha öncesinden haberdar olduğundan eminim.

NSA sadece Türk yetkililerini değil, ABD çıkarlarının gerektirdiği herkesi, hatta İsrail ve Almanya gibi müttefiklerini bile dinliyor, bilgiyi kaydediyor, saklıyor ve kullanıyor. İstihbarat tekniklerinden anlamam ama şu kadarını tahmin etmek için uzman olmaya gerek olduğunu sanmıyorum: İstihbaratçılar elde ettikleri bilgiyi kamuoyuna bir şekilde sızdırıyorlar ise, o eylem, istihbaratın ve bu istihbaratın ardındaki politikanın bir uzantısı olsa gerektir.

17 Aralık soruşturmasının en dikkat çekici ismi, TC vatandaşı olduktan sonra birkaç yıl içinde baş döndürücü bir servet ve itibara kavuşan ve kendi ifadesiyle TC bütçesindeki cari açığın yüzde 15'ini tek başına kapattığı ileri sürülen Rıza Zerrab'dı. Zerrab'ın altın ticareti doğrudan, İran'a uygulanan ABD ambargosunu delmek için İran hükümetinin bilgisi ve onayı altında yürütülmüştü ve Zerrab'ın ve şu an İran'da tutuklu olan Zencani isimli şahsın bu komisyon işlerinden kendi hesaplarına açıktan çıkar sağladıkları iddia edildi. İran'ı nükleer programından caydırmak için yıllardan beri aktif politika izleyen ABD'nin, yukarıda sözü edilen kara para aklama işlerini izlememesi düşünülemez ve şüphesiz NSA, bu konu hakkında kamuoyuna yansıyandan daha fazla bilgi ve belgeye sahip bulunuyor.

Kara para trafiğini başından beri dikkatle izlediğini varsaydığımız ABD yönetiminin, Zerrab'la ilgili bilgilerin basına aksetmesinden sonra para trafiğini engellediği kesin. Zerrab, Türkiye'de, hakkındaki iddialara göre kısa sayılacak bir zaman için gözaltında kaldı ve salıverildi. Geçtiğimiz günlerde ise bir imaj tazeleme projesi çerçevesinde hükümet yanlısı basına, Türk bayrağı önünde röportaj vererek tamamen suçsuz olduğunu ileri sürdü.

Devletler sadece kendi güvenlikleri için değil, uluslararası ilişkilerde daha güçlü pozisyon tutmak amacıyla istihbarat toplarlar. Vaktinde sağlanmış bilgi, ne kadar kirli yollardan temin edilmiş olursa olsun güçtür. İran mahreçli kara para trafiğinin kısmen deşifre edildikten sonra frene basılması, ABD çıkarları açısından yeterli görünmüş olabilir. Ne var ki bu dosyadan

kamuoyuna sızdırılan kötü kokular, Ortadoğu'daki politik dengeleri sarsıp değiştirebilecek derecede önemli olduğu kanaatini güçlendiriyor.

Holger Stark'ın cümlesine dönelim: Stark, ABD'nin Türkiye'yi güvenmediği için dinlediğini iddia ediyor. İstihbaratın kısmen sızdırılmasından sonra ABD için Türkiye artık güvenilir bir müttefik midir sorusu akla takılıyor.

Bu karmaşık denkleme, seçimlerden birkaç gün önce sızdırılan dinleme skandalını da katmak gerekir. Türkiye'yi sarsan bu dinleme kaydını kimin sızdırdığı konusunda bazı yazarlar, "Olağan şüpheli" olarak ABD'yi işaret etmişlerdi. Eğer bu iddia doğru ise, ABD'nin TC'nin politikalarını etkilemek ve yönlendirmek için ne kadar geniş bir istihbarat malzemesine sahip olduğu hesaba katılırsa, insanın hayal gücü bile ürperiyor.

1 Mayıs'ı 'kazâ' etmek?

Hadi materyalist demeyelim ama en azından dine karşı aralarına hayli soğuk bir mesafe bırakanlarda bile eninde sonunda dinin kavramlarından birine sığınma ihtiyacını görmek insana tebessümle karışık bir hüzün veriyor.

Auguste Comte, meşhur Üç Hâl Kanunu'nda insanlığın teolojik ve metafizik safhaları tamamladığını, artık (1800'lü yıllar kastediliyor) Pozitivist çağa gelindiğini ileri sürerek hadiseler arasındaki sebep-sonuç ilişkileri anlaşılırsa –kestirmeden söylüyorum- ortada din diye bir şey kalmayacağını söylemişti. Comte, inanç ve fikriyattaki farklılığın toplumda anarşiye yol açtığını düşünüyordu; ne var ki, insanların patatesten bile olsa dinden vazgeçemeyeceklerini anlayınca daha sağlığında Pozitivizm'i bir din şekline sokarak teorisine kanat taktı: Bir insanlık dini; bu din ayin ve törenleriyle Hıristiyanlıktan pek farklı değildi, sadece Tanrı'nın yerine insanlığı, azizlerin yerine de bilginleri, mühendisleri, akademisyenleri geçiriyordu. Pozitivizm, kendi asrında bile rağbet görmedi. Türkiye ve Brezilya hariç (Bkz. Şahin Alpay'ın 'Pozitivizm Kilisesi niçin çöküyor' başlıklı Zaman yazısı). Bizde de durum şudur: Milli eğitim hayatımızın 'fen' koridorlarında hâlâ bir Pozitivist felsefe hortlağının dolaştığı mâlumdur.

DİSK'çiler Taksim Meydanı kutsaldır diyorlar, "Neresi kutsal, değildir" diyenler de eksik değil elbette. Benim için de Taksim kutsal bir mekân değil. İşin açıkçası, tarih denilen o büyük hikâyede ne kadar sağa sola bulaştırıldığını ve uğrunda ne kadar çok kan döküldüğünü gördükten sonra kutsal kavramını kuyumcu terazisiyle tartarak kullanmayı tercih edenlerdenim. Mekâna izafeten "K-d-s" kökünden kutsal, Kur'an'da sadece üç kere geçiyor.

Taksim benim için sıradan bir yer; fakat DİSK'çilerin "Taksim kutsaldır" nitelemesine bir itirazım yok. İnsanların neyi kutsal sayıp saymayacaklarını kendi inancımızın kriterlerine vurarak tayin edemeyiz. Lüzumundan fazla dinibütün bir kısım halkımızın Ortodoks ayazmalarında şifâ aradığı, derûnunda gerçekte kimin yattığı meşkûk bazı türbelere mum

yakıp, tel bağlayıp, tuz döküp, horoz keserek kendince Hakk'a yakınlaştığını düşünenleri bile eleştiremeyiz bu nokta-i nazardan. İnançlar ve inanç unsurlarını tartışmamak, eleştirmemek bir nezaket kaidesidir çünkü.

Evet, DİSK'e göre Taksim kutsal bir alandır ve bütün emekçilerin yarın Taksim'de 'Kutsal' 1 Mayıs'ı kutlama hakkının yanındayım. Hükümetin, "1 Mayıs'a karşı değiliz; gidin Yenikapı'da toplanın; bedava otobüs bile veririz, lâkin Taksim'e izin vermeyiz" tehdidi de bana göre hiç de ciddi bir bahane değil.

Mesele, gösterildiği gibi Taksim esnafının cam-çerçevesinden ibaret değil tabii ki; hükûmet, Gezi'den beri birileriyle çatışabileceği, bir husûmet, bir gerginlik icad edebileceği maraza sivilcileri arıyor; bulursa ne âlâ, bulamazsa kaşıya kaşıya çıban haline getiriyor. Bu açık hesabı görmeden, 1 Mayıs'ı kutsalın örtüsüne bürüyerek Taksim'de ısrar etmek, Türkiye'de işçi sınıfının hak mücadelesine büyük bir katkı vermez. Böyle düşünüyorum.

Endişem şu: "Taksim'de kutlarız, yok kutlatmayız" polemiğinde işçiler, yavaş yavaş hükûmetin esasen arzuladığı bir noktaya, daha açık dille bir açmaza doğru getirilmiş bulunuyorlar: İşçiler Taksim'de direnir ve olaylar çıkarsa hükûmet, "Bunlar nizam tanımıyorlar, çapulcular, cam, çerçeve kırmaktan başka şey bilmezler, Ukrayna'yı da bunlar karıştırdı" diyerek kârına bakacak ve taraftar kitlesine Taksim'deki işçileri anarşist çapulcular gibi gösterecek. Miting, son an sürpriziyle Yenikapı'ya alınırsa bu defa "Bakın, kararlılık gösterdik; Taksim'deki esnafın güvenliğini koruduk" edebiyatı yapılacak.

Kime sözüm geçer bilmem; derim ki, fedâkârlık ve yiğitlik işçilerde kalsın; bu sene Yenikapı'yla iktifa edilmesinden yana gönlüm. Savm u salâtın bile kazâsı var yahu.

Seneye Allah kerim...

2014

31 Mayıs

Emeksiz Osmanlılık bu kadar olur işte... Zaman Gazetesi

28 Mayıs

Sağcılık çıkmazı Zaman Gazetesi

26 Mayıs

Taşeronluk istismarı Aksiyon Dergisi

26 Mayıs

‘Yandaş’a da yazık! Zaman Gazetesi

25 Mayıs

“Hayatta en büyük amacım ‘iyi insan’ olmak!” Zaman Gazetesi

24 Mayıs

Gaak! Zaman Gazetesi

21 Mayıs

Başlıksız! Zaman Gazetesi

19 Mayıs

Böylesini görmemiştik Aksiyon Dergisi

19 Mayıs

Âdil olalım... Zaman Gazetesi

18 Mayıs

Bu perhiz; bu turşu! Zaman Gazetesi

17 Mayıs

Basiret bağlanınca... Zaman Gazetesi

14 Mayıs

Kesip saklayın; torunlarınıza okursunuz Zaman Gazetesi

12 Mayıs

Parti devleti mi, devlet partisi mi? Aksiyon Dergisi

12 Mayıs

Kaldırımlarda dış siyaset manzaraları Zaman Gazetesi

11 Mayıs

Öylesini bulsak... Zaman Gazetesi

10 Mayıs

Çakma saat tüyoları Zaman Gazetesi

07 Mayıs

Yapıcı olalım beyler! Zaman Gazetesi

05 Mayıs

Gül'e düşen gölge Aksiyon Dergisi

05 Mayıs

Samimiyet, ey samimiyet! Zaman Gazetesi

04 Mayıs

Soru: Bu kızlar niçin neş'esiz? Zaman Gazetesi

03 Mayıs

Paralel öyle olmaz; böyle olur! Zaman Gazetesi

Paralel öyle olmaz; böyle olur!

Paralel yapı 1978'de kuruldu, günümüzde faaliyeti hâlâ devam ediyor. Yapı'nın hâlen 6-10 bin arasında aktif silahlı faal militanı olduğu tahmin ediliyor. Paralel yapı'nın amacı Türkiye, Irak, İran ve Suriye topraklarının bir kısmında Kürdistan adıyla sosyalist bir devleti kurmaktır.

Milli Savunma Bakanlığı'nın verilerine göre ilk ciddi silahlı eyleme kalkıştığı 1984'ten bu yana örgüt, 4828 sivil ve 7946 güvenlik görevlisine (ki bunlardan 5821'i ordu mensubu, 775'i emniyet görevlisi, 1350'si korucuydu) ilaveten 28 bin civarında militan veya yandaşının hayatını kaybetmesinden sorumlu.

Paralel yapı, 1984'ten bu yana Türkiye'de devlete, hükümete ve güvenlik güçlerine karşı, çok miktarda adam kaçırma, sabotaj, canlı bomba eylemi olmak üzere trenlere bombalı saldırılarda bulundu, defalarca karakollara kanlı baskınlar yaptı, ordunun kışlalarını vurdu, yol kesti, suikastlar düzenledi, adam kaçırdı, ticari kuruluş ve ekipmanları tahrip etti, boru

hatlarını havaya uçurdu, vergi adıyla haraç topladı, insan ve uyuşturucu madde kaçakçılığı organize etti.

Paralel örgüt, Türkiye'nin son 35 yılına damga vurdu; demokratik rejimi istikrarsızlaştırdı; kontrgerilla türü faili meçhul cinayet işlenmesine, sistematik işkence yapılmasına ve masum bölge ahalisine zulmedilmesine yol açarak kamu gücünü ve rejimi dejenere etti. Yapı'nın devlete doğrudan ve dolaylı olarak ödettiği bedel birkaç yüz milyar dolarlarla ifade ediliyor.

Örgütün yıllık cirosu tahminlere göre 700 milyon Euro civarında. Bu meblağ, insan ve uyuşturucu kaçakçılığı yanında yurtdışından toplanan aidat ve haraçlara ilaveten Türkiye içinden tarhedilen "vergi" ve salmalardan oluşuyor.

Paralel yapının dış bağlantıları çok dikkat çekici. AB ülkelerinde büyük sempati ile karşılanan paralel yapı temsilcileri TV kanalları kurarak Türkiye'ye yayın yaptılar, politik lobi faaliyetlerinde bulunup Avrupa kamuoyunu Türkiye aleyhine sistemli olarak kışkırttılar. Paralelcilerin hangi devletlerin istihbarat örgütleriyle iş tuttuğu ise yapı mensupları tarafından bile bilinemiyor. Yapının lideri, yargılanması esnasında 140 civarında ülkeden destek gördüğünü açıklamıştı.

Paralel yapının kurucusu ve lideri Abdullah Öcalan, şu anda mahkûm bulunduğu İmralı'daki cezaevi hücresinden avukatları aracılığı ile örgütü yönetiyor; oysaki 15 yıl önce TC mahkemelerinde yargılanarak ağırlaştırılmış müebbet hapse çarptırılmış, cezası AİHM tarafından bile anlayışla karşılanmıştı.

Son yıllarda TC Hükûmeti, paralel yapı lideri ile bazı memurları aracılığı ile bağlantıya geçerek bir dizi yarı diplomatik görüşme yapmayı başardı. Hükümet, paralel yapıyla silahlı eylem yapmaması karşılığında uzlaşma zemini arayışı içinde, ancak Türk kamuoyunu seçim süreçlerinde karşısına almamak için idare-i maslahatçı bir taktik izliyor.

Paralel yapı, son 20 yılda Türk parlamentosunda siyasi temsilini tamamladı, mâlum tâbirle sırtından gerilla üniformasını çıkararak partisini kurdu ve sistem içinde meşrûluk elde etti; buna rağmen devleti silahla tehdit etmekten vazgeçmiş değiller. Son olarak HDP adını alan partinin vekilleri düzenli aralıklarla paralel yapının İmralı'daki lideriyle görüşüyor, talimatlarını taşıyor ve liderlerinin serbest bırakılarak siyaset yapması için propaganda yapıyorlar.

Hükümet, paralel yapı lideri ile resmen irtibata geçerek uzlaşma zemini arayan bazı kamu görevlilerini kanun nazarında rahatlatmak için, bir süre önce MİT Kanunu'nda radikal değişiklikler yapmayı bile göze aldıysa da paralelciler, hükümetin 'Çözüm süreci'ni ağırdan aldığı, taleplerini garanti altına almak için ortaya resmî bir evrak koymayıp süreci savsakladığını ileri sürerek hükümete şantaj mahiyetinde eylemler düzenlemeye devam ediyorlar.

Birkaç gün önce paralel yapı militanlarınca kaçırılan iki asker ve üç sivilin, HDP'li vekillerin araya girmesiyle (!) serbest bırakılması, hükümetle paralel yapı arasındaki pazarlığın bir yansıması olarak değerlendiriliyor.

Soru: Bu kızlar niçin neş'esiz?

Arşiv belgesi deyince hepimizin aklına, devletin iyi korunan, serin ve kuytu koridorlarına sıra sıra dizilmiş binlerce raf ve dolapta özel mahfazalar içinde saklanmış belgeler gelir. Sararmış ve üzerinde ne yazıldığını ancak iyi eğitim görmüş bir uzmanın okuyup anlayabileceği belgelerdir bunlar.

"Arşive girmek", bilim dünyasında önemli bir kıdemi ifade eder. Arşiv belgesi ise "gerçeğin dibi" diye nitelenir; oysaki –lâf açıldığı için söylüyorum- bazen bir belge, hazırlanışı ve sahiciliği itibarıyla buz gibi gerçek bile olsa, onun hakikati puslandırmaya yarayabileceği de daima hesaba katılmalıdır. Özellikle devlet arşivi söz konusuysa, belgeleri hazırlayanların birer devlet memuru olduğu hesaba katılarak belgenin, gerçeği gizlemek veya bir miktar saptırmak için düzenlenmiş olabileceği gözden ırak tutulmamalıdır.

Arşiv belgelerinin her zaman asık suratlı, sararmış, anlaşılmayan yazıyla kaleme alınmış veya gerçeği saklamak için hazırlanmış olması gerekmez. Meselâ şu an itibarıyla bir aile arşivinde, bir bohçanın dibinde, bir sandık kuytusunda veya aile büyüklerinden yadigar bir fotoğraf albümünde pek önemsemediğiniz bir kâğıt parçası (mektup, tapu senedi, gazete, fotoğraf, hatta bir fatura veya vergi belgesi) arşivlik bir değer taşıyor olabilir. İşte yukarıda gördüğünüz fotoğraf da bir aile albümünden çıktı ve yüksek derecede arşiv belgesi niteliği taşıyor.

"KEMAN ÇALAN KIZLAR" FOTOĞRAFININ HİKÂYESİ

Cumhuriyet ilan edileli henüz birkaç sene bile geçmemiş. O yıllar Anadolu'nun harp, seferberlik ve kıtlık acılarını arkada bırakarak toparlanma yıllarıdır. Lise, yani o günkü adıyla idadi dediğimiz okullar Anadolu'da neredeyse pek seyrektir. Niksarlı ve varlıklı bir ailenin evladı olan Ahmet, 1925 yılında tahsil için dengini omuzlayıp Sivas İdadisi'nin orta kısmına yazılmak üzere Sivas'a gelir, mektebin orta kısmına yazılır ve 1928 yılına kadar Sivas'ta talebelik eder.

Bir ortaokul öğrencisinin o yokluk ve içe kapanıklık yıllarında fotoğrafa meraklı olması sıradışı bir şey. Genç Ahmet (Soyadı Kanunu'ndan sonra Güneş soyadını alacaktır) okul çevresinde erişebildiği fotoğrafların koleksiyonunu yapmaya başlar. Ailesi varlıklı olmasına rağmen genç Ahmet'in bir fotoğraf makinesi edinemediği anlaşılıyor. Meselâ, daha sonradan Niksarlı Güneş ailesinin aile albümündeki fotoğrafların anlamlı bir kısmını, o günlerde pek faal ve canlı bir kuruluş olan Türk Ocağı'ndan temin etmiş; kalanı ise arkadaşlar çevresinden.

Genç Ahmet, mektebin idadi kısmına devam etmeyip 1928 senesinde, çantasındaki fotoğraflarla baba ocağı Niksar'a dönmüş. Güneş ailesi o günden beri fotoğrafları titizlikle saklamış. Ahmet Güneş'in oğlu M. Necati Güneş (Halen Niksar Endüstri Meslek Lisesi tarih öğretmeni), Sivas'ın o yıllardaki hâlini resmeden aile yadigarı fotoğrafları, büyük bir centilmenlik göstererek birkaç ay önce Sivas'ta yayımlanan Hayat Ağacı dergisi editör ve yazarı Tekin Şener'e göndermiş.

Çoğunu Ahmet Güneş arşivinden çıkan fotoğrafların oluşturduğu sergi geçtiğimiz günlerde, "100 Fotoğrafta Sivas'ın Görsel Belleği" adıyla İstanbul'da Bağlarbaşı Kültür Merkezi'nde kamuoyuna takdim edildi. Serginin açılış günü, bir kısmına zaten aşina olduğum fotoğrafları gezerken 'Keman çalan kızlar' fotoğrafının önünde çakılıverdim. Fotoğraf tekniği açısından çok dengeli bir kompozisyonu vardı, eğitim tarihimiz bakımından iç içe geçmiş çeşitli katmanları ihtiva ediyordu ve Sivas'ın yakın tarihinin pek bilinmeyen bir veçhesine ışık tutuyordu.

Tekin Şener, albümdeki fotoğrafların kendisinde nasıl bir sevinç uyandırdığını şöyle anlattı:

-Eksik olmasın M. Necati Bey, fotoğrafları bizzat tarattırıp internet aracılığı ile dergimize yolladı. Her fotoğrafı açarken adeta içim içime sığmıyordu, daha neler çıkacak diye beklerken hayatımın en heyecanlı dakikalarını yaşadım.

Fotoğrafların kalanını merak edenler Hayat Ağacı Dergisi'nin "Mutlu Sokak Misafirliğimiz" konulu 24. sayısında görebilirler (dergiye ulaşmak isteyenler ek bilgi:www.facebook.com/Hayat.Agaci.Dergisi)

AYRINTILAR... AYRINTILAR...

Fotoğrafta dikkatime saplanan ilk şey, muhtemelen fotoğraf çekimi için bahçe duvarının dibine sıralanan müzik öğrencisi kızlardan hiçbirinin yüzünde, bizzat müzik yapıyor olmanın verdiği iç huzurundan bir eser olmayışı idi. O yaştaki gençler için müzik eğlencelidir halbuki. Müziği sevmiyor olamazlardı ama muhtemelen yatılı bir kız mektebinde (Fotoğrafın altında kırmızı mürekkeple "Sivas Kız Muallim Mektebi Musiki Takımı" yazıyor) bir müzik grubunun üyesi olmanın genç çehrelerinde uyandırması gereken yaşama sevinci objektife aksetmemişti. Niçin acaba? Aniden ortaokuldaki zoraki müzik derslerinin sevimsiz atmosferini hatırladım. "Bitse de kurtulsak" diye içten içe dua ettiğimiz sevimsiz dersler...

Bu anlamlı somurtkanlığın sebebi, sol başta bütün topluluk üzerindeki otoritesini bütün heyetiyle temsil eden "takım şefi", yani musiki muallimi olabilir mi acaba? Bence yüzde 90 öyledir. İsmini bile bilmediğimiz bu müzik öğretmeninin vebaline girmeyelim; belki de sadece müdür muavinlerinden biriydi ve fotoğraf karesine devletin otoritesini duyurmak için dahil olmuştu. Ayaklarını kararlı bir eda ile gerili bir yay gibi yana doğru açması, başparmaklarını yelek cebine takarak "Hanginiz sibemol'ü yanlış bastı bakayım!" yollu hesap

sorar tavrı, yerdeki çamura rağmen gıcır gıcır parlayan iskarpinleri, günün modası icabı geriye doğru taranmış uzun ve briyantinli saçları, bembeyaz gömleği, muhtemelen kırmızı desenli kravatı ve illâ ki duman tonundaki kara gözlükleri ile devletin ayakta duran halini temsil ediyor ve fotoğrafa müthiş bir derinlik, hareket ve anlam katıyor.

Sakın vali filan olmasın; pekâlâ mümkündür; "O levendâne hırâm..."

Bilmiyoruz, saçları nedense hep aynı tarzda kesilmiş öğretmen adayı genç kız çehrelerine eşit miktarda dağılmış neşesizliğin sebebini bilmediğimiz gibi.

Elbiselerde üniformayı hatırlatır bir yeknesaklık göze çarpıyorsa da yanıltıcı; eğer sevgili editörüm bu fotoğrafı, ayrıntıları fark edebileceğiniz büyüklükte yayımlamış ise fark edeceksiniz ki birkaç hariç muallime namzedlerimiz –siyah esas olmak üzere- farklı elbiseler, farklı çorap ve ayakkabılar telebbüs etmişler.

Bu solgun, neşesiz genç kızlar, belki bu fotoğraf "aldırıldıktan" birkaç ay sonra irfan ordusunun genç birer muallimesi olarak keman kutuları ellerinde mekteplere dağılarak, geri kalmış bir memleketin ezik çocuklarına muasır medeniyet seviyesinin asrî musikisini terennüm edecekler ve galip ihtimâl, talebelerinin çehrelerinde de, yandaki fotoğraftaki, insana hüzün veren neşesizliği fark edeceklerdi.

Bu fotoğrafı dikkatle seyretmenizi isterim; bütün detaylarıyla Cumhuriyet devri maarifinin röntgen filmi gibidir.

Şimdi evinizdeki aile albümünde sararmaya yüz tutmuş fotoğraflara bir de bu bakış açısıyla göz atmanızı rica ediyorum; içlerinde belge niteliği taşıyan fotoğraflar vardır şüphesiz.

Fotoğrafı yayımlamama izin veren M. Necati Güneş'e ve Tekin Şener'e çok teşekkür ederim.

Samimiyet, ey samimiyet!

"Paralel yapı öyle olmaz, böyle olur" başlıklı yazım hayli dikkat çekmiş. Artık mûtad hale gelen hakaret ve tezyif mesajlarını geçersek, içimdeki o şüpheyi doğrulayan ama terbiye ve tenkid sınırları içinde kalan bir eleştiri dikkatimi çekti.

Kendini "Sürgünde bir Kürt" diye tanıtan kişinin mektubunun özü şu cümlede: "Nefreti Kürt'e yönelterek kazanmak diye tanımlayabileceğimiz politikanın çoktandır iflas ettiğini hâlâ anlamadınız mı?", ardından devam ediyor: "Dinci hareket bu yaklaşımı on yıllar boyunca tam bir tüccar zihniyetiyle kullandı, iktidar bile oldu. Siz bu gerçeği göre göre ajitasyon yapıyorsunuz vb."

Yazıyı kaleme alırken içimden geçen şüphe tam da buydu: "Paralel yapıyla uğraşmayın, bilakis Kürt hareketiyle mücadeleye devam edin!" yollu niyet okumalarıyla karşılaşmak. "Sürgündeki Kürt arkadaş"ı bu yorumu için suçlamıyorum fakat "Nefreti Kürtlere yönelterek kazanmak" ithamını, kendi adıma şiddetle reddederim. "Çözüm süreci" olarak adlandırılan ve şu ana kadar içinde tam olarak hangi pazarlık veya taviz unsurlarının bulunduğundan –Kürtler de dahil- kimsenin haberi olmadığı barış niyetini, iyi niyetine binâen başından beri destekledim, hâlâ aynı yerdeyim. Âkıl adamlara küfreden, dalga geçen takımından olmadım. Kürt siyasi hareketinin Meclis'te temsilinin yanında yer aldım, partilerinin kapatılmasına karşı çıktım; sistematik işkence ve zulüm siyasetlerini görmezden gelmedim. Arşiv ortada.

Bu demek değil ki, Kürt siyasi hareketini "Çözüm süreci"nde ne yaparsa yapsın desteklemek zorunda olayım; meselâ 2011 referandumunda Kürt siyasetçilerinin, parti kapatmayı zorlaştıran düzenlemeye bile hayır demesini hâlâ anlamış değilim; kezâ Uludere rezâletinin bir askerî savcılık kararıyla örtbas edilmesine suskun kalınmasını da. Sürgündeki Kürtler de artık biliyor olmalıdır ki hükûmet, çözümü birtakım muğlak imâlarla sürüncemede bırakmak suretiyle şu zorlu seçim zamanlarında en azından Kürtlerin muhalefet safında görünmemesini, "bîtaraf" kalmasını hesaplıyor; seçimde % 43,5 oy alan bir partinin CB seçimini ilk turda kazanacağı hesabında en azından % 7'lik bir güvence payı var. Peki bu nefis emniyeti nereden geliyor?

Sadece Kürtlerin geleceğini ilgilendiren çözüm süreci değil; Alevi açılımında sahici, tatminkâr ve problem çözücü adımlar atılmasında hükûmet, çok iyi hesaplanmış bir sürünceme yaklaşımı izliyor. Türkiye'nin Alevilerini hoşnud etmek, kanun yapma güçlüğü bakımından bir MİT veya HSYK Kanunu çıkarmaktan çok daha kolay olurdu; burası kesin ama atılmış somut adım yok. Problemleri hemen çözmek bizim gibi safderûn, sıradan insanların arzusu; problemi hemen çözmek yerine zamana yayıp siyasi getirisini azamiye çıkarmak ise siyasilerin işi. Bu anafikrin son ayağını Ermeni kamuoyuna yönelik tâziye mesajında görmek mümkün. Bir camiayı bütünüyle karşısına almak yerine korku ile ümit arasında bir yerde tutarak mülâyimleştirmek, netâmeli seçim berzahında hükûmet için iyi bir siyasi fikir olabilir ama benim için, bütün sevimliliğine rağmen, samimiyeti şüpheli bir yaklaşımdan öteye gitmiyor; bu jestin uluslararası camiada uyandıracağı sempatinin gerekliliği ise tartışılmaz derecede büyük.

Çözüm, açılım veya tâziye; içinde ne varsa bilmek, başta Kürt, Alevî ve Ermeniler olmak üzere herkesin hakkı. Kürt siyâsileri, kırsaldaki silahlı tehdidi yeri geldiği zaman harekete geçirip, icabında HDP heyetini olay yerine göndererek arabulucu gibi davranırken, devlet dediğimiz kurumla sempatik şantaj ilişkisi kurmaktan vazgeçmeli. Türk Parlamentosu'nda hangi partinin, kırsalda 6 bin civarında silahlı gerillası var? Siyaset hukuk içinde yapılır; Kürt siyasileri, zor zamana denk getirilmiş oldubitti bir fiilî durum kotarmak yerine kalıcı ve herkes için tatmin edici bir çözüm istiyorsa o yönde siyaset üretmeli.

Çözümü desteklemek, devlete iliştirilmiş gece silahlı-gündüz külâhlı alaturkalığa arka çıkmak anlamına gelmiyor. Sürgündekiler de dahil bütün samimi Kürtlerin bu garipliğe karşı çıkmalarını beklerim.

Gül'e düşen gölge

Cumhurbaşkanı Gül'ün, MİT'le ilgili kanunu bekletmeksizin imzalayarak yürürlüğe sokması, "Yeni cumhurbaşkanı kim olacak?" spekülasyonları arasında pek yankı uyandırmadı. MİT Kanunu sıradan bir düzenleme değil; gerek hukuk otoritelerince, gerek basın ve siyaset adamları tarafından şiddetle eleştirildi.

Cumhurbaşkanı Gül'ün, MİT'le ilgili kanunu bekletmeksizin imzalayarak yürürlüğe sokması, "Yeni cumhurbaşkanı kim olacak?" spekülasyonları arasında pek yankı uyandırmadı. MİT Kanunu sıradan bir düzenleme değil; gerek hukuk otoritelerince, gerek basın ve siyaset adamları tarafından şiddetle eleştirildi. Kanunla Türkiye'nin daha otoriter bir yönetime evrilebileceği, art niyetli ellerce Ortadoğu ve bir zamanlar Demirperde ülkelerinde benzerini gördüğümüz istihbarat devletlerine kapı aralayacağı yolunda ikazlar seslendirildi.

Cumhurbaşkanının bir kanunu tümüyle veya kısmen veto etme hakkı var ve bu hakkı aynı kanun için sadece bir kere kullanabiliyor; yani Anayasa'nın 89. maddesine göre Meclis, kanun metninde aynen ısrar ederse cumhurbaşkanının veto yoluyla ikaz görevi de sona eriyor. Sayın Gül, bu yolu tercih etmedi. 15 günlük inceleme süresini bile kullanmadan 3. gününde kanunu imzaladı ve HSYK ile ilgili kanunda olduğu gibi Anayasa Mahkemesi'ni işaret ederek "Ben, bazı şeyleri değiştirttim. Bazı şeyler eklendi. Nihayet tartışmalı konular her zaman olabilir. İtiraz varsa ona anayasaya uygunluğu açısından bakacak merci de bellidir." dedi.

Bu kararın beni şaşırttığını söyleyebilirim. Sayın Cumhurbaşkanı'nın, Türkiye'de rejimin şeklini ve geleceğini ilgilendiren çok önemli bir kanunda, kendisine anayasanın verdiği yetkiyi kullanmak yerine, hükümet ve ilgili bakanlarla birebir görüşerek uzlaşmacı bir tutum göstermesini yadırgadım. Bu tercihin neticede, Anayasa Mahkemesi'nden dönmesi büyük ihtimâl taşıyan kanunlarda yürütme ile yüksek mahkemeyi karşı karşıya bırakmak mânâsına geldiği açıktır. Öyle anlaşılıyor ki Sayın Gül 104. maddede tarif edilen görev ve yetkiler listesindeki, "Gerekli gördüğü hâllerde Bakanlar Kuruluna başkanlık etmek veya Bakanlar Kurulunu başkanlığı altında toplantıya çağırmak" yetkisini, kendisinin yürütme fonksiyonunun tamamlayıcısı gibi yorumlamak eğilimindedir; doğrudur ancak, temel hakların daraltılmasında ve demokratik kültürü zedeleyen uygulamalarda Cumhurbaşkanı'nın, "Cumhur" adına daha belirgin ve anlamlı bir inisiyatif göstermesini beklerdim.

Bu ilginç gelişmeleri, Cumhurbaşkanlığı seçimlerinden ayrı tutarak anlayamayız. 7 yıl önce, "bir daha kriz çıkmasın" düşüncesiyle anayasaya konulan "Cumhurbaşkanını halk seçer" maddesi, daha işletilmeye başlamadan sıkıntı çıkardı.

Cumhurbaşkanı Gül, verdiği sinyaller itibariyle yerinden memnun ve 5 yıl daha devam etmek arzusunda; buna mukabil Başbakan BDP'den alacağı emanet destekle bu makama seçilebileceğini hesaplıyor. Ne var ki aynı yetkilerle cumhurbaşkanı olmak pek câzip görünmüyor çünkü Başbakan kamuoyuna açıkça hissettiriyor ki sadece devlet başkanı olmak değil, başbakan da olmak, "koşmak, terlemek, yorulmak" istiyor. Bu anayasal çerçevede 10 Ağustos'ta CB seçilince kazanacağı yeni onura mukabil kendisi için hayati derecede önemli bir iskemleyi ve olağanüstü yetkileri kaybedecek. Yani Cumhurbaşkanlığı, Sayın Erdoğan için "olmazsa olmaz" değerinde vazgeçilmez bir terfî değil; Başbakanlık yetkilerini terk ederek Köşk'e çıkmak, Sayın Erdoğan için şüphesiz büyük "ferah soluk" teşkil edecek fakat bunun sembolik yetkilerle donatılmış tatlı bir emeklilik ödülü olduğunu şüphesiz herkesten iyi biliyor.

Sayın Gül ise vaktiyle mensup olduğu partisinin bazı sözcüleri tarafından lisan-ı münasiple hırpalanarak en azından "Eh, Başbakanlık da benim hakkım" fikrine kapılmaması hissettirildi, MİT Kanunu'nu onaylamasını, bu bilgilerin ışığında değerlendirmek gerekebilir.

Sayın Gül görevini problemsiz yürüttü; mutedil bir dil seçti, hükümetle kriz çıkmamasına itina gösterdi ve yeni dönem için "Pekâlâ olabilir" hissini vermeye çalıştı; ne var ki HSYK, internet ve özellikle MİT Kanunu konusunda gösterdiği tutum, 7 yıllık güler yüzlü performansını gölgede bıraktı.

Cumhurbaşkanlığı makamına kimin oturacağı hâlâ sır; o makama en yakın iki ismin dışında birinin sürpriz yaparak aradan çıkması pekâlâ mümkün görünüyor.

İsimler netleşinceye kadar ilginç gelişmeler yaşayacağız demektir bu; bekleyip görelim.

Yapıcı olalım beyler!

Bakmayın siz, "Aydın dediğin muhalif olur; fikirleri uğruna her cevre göğüs gerer" tarzındaki dolduruşlara. Züğürt tesellisidir. Asıl değerli olan "yapıcı" bir tavır takınmaktır ki yapıcılıktan ne anlaşılması gerektiğini az sonra izah edeceğim.

O ünlü kantonun sözlerini biraz tornistan ederek şöyle ifade edebilirim içimdeki hisli duyguları: "Ben bu muhaliflikten bıktım usandım/ Eleştirip durmaktan hiç tat almadım/ Şimdi tek arzum; yapıcılıktır kararım/ lâkin münasip bir şantiye nerden bulayım?"

Oh yahu, tazelendim, ufkum açıldı...

İşte Radikal gazetesi bunu hep yapıyor: "Yarımada'ya bol kepçe! İstanbul'un tarihi yarımadasındaki inşaat furyasında büyük tahribat. Müze denetiminde yapılması gereken kazılarda iş makineleri tarihi eserleri paramparça ediyor. Bazı arkeologlar da bunu görmezden geliyor." Belge diye verilen fotoğrafta bilemediniz iki metre kutrunda tonoz benzeri bir moloz yığınının kepçeyle ortadan kaldırılması görünüyor. Eskiden olsa, "Yazıktır yahu, yapmayın"

derdim, şimdi şöyle düşünüyorum: Ortalıkta tonozdan çok ne var; her tonoz tarihi eser mi demektir? Belki de 20 yıl önce Lâz ustalarının alelacele çatıverdiği bir kebapçı ocağıdır o tonoz sandığınız şey; koca arkeolog bilmiyor da siz mi bileceksiniz?

Zirvelere bakanlar, ufak tefek şeylerin hesabını yapmamalıdır. Tarihi eser korumacılığı giderek asrî bir tabu, illâ ki tedavi edilmesi gereken bir saplantı halini almaya başladı. Onu koru, bunu koru, memleket bu kafayla virâneye mi dönsün ey vicdan sahipleri?

Yeri geldi, bir istitrâd patlatayım: Hayli önce bir akrabamız, yıllardır hiç tatil yaptırmadığı eşini Antalya ve civarında gezmeye götürüyor. Dönüşte eşine soruyorlar, "Nerelere gittiniz?" Cevap,

-Ne gezmesi yahu, nereye gittiysek virâne, harâbe!

Ortalığı yıkıyorlar yine, Datça Bozburun'da yapılaşmanın önünü açan plan revizyonu hakkında... Yapıcı olalım efendiler, düne kadar yatırım ille de yatırım diye ağlayanlar siz değil miydiniz? Datça'nın kalkınmaya, turizmin, yapılaşmanın nimetlerinden istifadeye hakkı yok mu? Üzerinde asırlardır ot biten, dımdızlak arazileri boşu boşuna yatırırsanız bu câri açık neyle kapanacak? Siz ki Rızâ'dan bile râzı olmadınız, eh insaf yani! Artık gökten helvâ ve selvâ inme devri kapandı. Çalışacağız, pozitif, yapıcı olacağız. Değil Datça'yı yapılaştırmak, icabında Beykoz'dan Karadeniz'e kadar bütün ormanları tıraş ederek imar vermeli, İstanbul Boğazı'nı toprakla doldurup bilumum toptan ve perakendeci esnafımıza yeni iş sahaları, kongre merkezleri, avemeler açmalıyız. İstikbal göklerde değil gökdelenlerdedir.

Lüzûmundan fazla tarihi eserimiz var zaten; zibil! Bunlara her yıl kaç para harcandığından haberiniz var mı; yazık değil mi tüyü bitmemiş yetimlerin hakkını virânelere, harâbelere gömmeye?

Yapıcı olalım, yapıcı! Taşın üstüne taş koymaya azmetmiş insanların enerjisini çocukça mızıltılarla, entel-kuntel lâflarla tüketmeyelim; nitekim iktisat tarihçileri ittifak etmişlerdir ki (veya mutlaka edeceklerdir) Türklerin dünyada en iyi üstesinden geldikleri üretim modeli, yapıcılık sektörüdür. Yapılanlar günü gelir eskir; yıkılıp yeniden yapılır, ekonomik faaliyet olur, ciro artar. Ay tonoz çıktı, moloz döküldü gibi antin-kuntin lâflarla biz Türklerin üretimsel ontolojisine dirsek atılmasına artık rıza göstermeyeceğim, kararlıyım!

Bu karamsar ve beceriksiz muhalif sızlanmalardan artık sıkıntı geldi yani. Şanghay modelindeki Putin benzeri, lâfının üstüne lâf konulmayan güçlü bir lidere ihtiyacımız var; sözü kanun hatta anayasa olan bir lider! İşte orada!.. Ki, halkına dağ gibi et, tepe gibi ekmek yağdıran, göl gibi kımız döktürendir o...

Tarihin altın tepsiyle sunduğu bu eşsiz fırsatı da kaçıracak mıyız?

* ___ *Not:** Birkaç güne toparlanırsın diyor doktorlar.

Çakma saat tüyoları

İstanbullular, “çakma saat” diye bilinen ve en babayiğidi 15 lira civarındaki saat ve gözlükleri seyyar tezgâhlarında pazarlayan Afrika menşe’li siyâhi delikanlıları görmeye alışkındır. Eğer o fotoğrafı çeken kişi aklınca bir cinlik edip doğrudan habere müdahale etmediyse kare şöyle: Bir seyyar çakma saat tezgâhı, yanında yere çömelmiş siyâhî bir delikanlı. Tezgâhın arkasında alelacele ambalaj mukavvası yırtılarak kalın harflerle yazılmış bir tabela okunuyor: “O da bizden aldı!”

O dediği, bugünlerde bilmem kaç yüz bin liralık saatiyle başı dertte olan eski bakanlardan biri. Fotoğrafın da tezgâhtaki saatler gibi çakma olup olmadığını bilmediğim için ihtiyat gösteriyorum; fakat öte yandan Patek Phillipe şirket yetkilisinin açıklamasının hazmedilir yanı yok. Bakan’ın Meclis’te gösterdiği saat faturası için “Das ist komisch” yorumunda bulunmuş ve eklemiş: “O belge bizim firmanın değil!”

Saatinin faturasını gösteremediği için insanların alelacele suçlanmasını doğru bulmuyorum; içimizden kaçı saatinin faturasını gösterebilir ki? Ben gösteremem meselâ! Maliye müfettişleri duymazdan gelsinler lütfen, saat koleksiyonumun en gözde parçasını satın alırken pazarlık esnasında fatura almak gibi minik bir ayrıntı gözümden kaçıvermiş. Aradan üç-dört sene geçti, miktarı tam hatırlamıyorum, al takke ver külâh 200 küsura anlaşmıştık; üstelik, “Kurtarmıyor abi kusura bakma” diyerek içine taktığı pilin parasını da ayrıca almıştı benden. İkram çay-kahve olurmuş, dedikodu olmasın diye içmedim çayını bittabii.

200 küsur demek 200 küsur lira demek yani; ince, sade kadranlı, entelektüel görünümlü şık bir saat. Hâlâ kolumda; bir ara bakıp bakıp, “Böyle güzel bir saati 200’e baba oğluna vermez, acaba o esnada zavallı saatçinin başına saksı düştü de şuur bulanıklığından ucuza bıraktı” diye kendimi suçluyordum. Bir ara yolum Tahtakale’de saatçi pasajlarından birine düştü; alt katlardaki dükkânlardan birinde benim saati görünce daldım içeri ve o dakikadan itibaren İstanbul’un gerçeklerinden biriyle daha yüz yüze geldim. Saatin aynısı 70 liraydı ve anladığım kadarıyla satıcı pazarlığa açıktı!

İleride politikaya atılıp da bakanlık mertebesine kadar gözünü dikenler için yazıyorum bunları. Doğru mudur, “komisch” midir bilmem; pahalı görünümlü, neredeyse iki santim eninde, havalı saatlere merakınız varsa “kenara yakın yerden et yeme” pahasına gözünüzü karartıp şundan bundan netâmeli hediyeler kabul etmenize gerek yoktur gençler. Gidin Tahtakale’ye, saatçileri sorun. Bilemediniz yüz liralık bir bütçe ile en sıkı, en fiyakalı saatlerden en az üç-beş tanesini koleksiyonunuza rahatlıkla katabilirsiniz; üstelik bu pasajlarda pil parası bile almıyorlar.

“Hiç aslıyla çakması bir olur mu?” demeyeceksiniz ama; eğer pil dandik değilse en az bir sene süreyle çakma saatiniz, diyelim ki 500 bin Euro’luk orijinali ile aynı zamanı, aynı dikkat ve rikkatle size bildirmekten övünç duyacaktır; çünkü denedim ve aynen öyle yani!

Koleksiyonum demişken biraz bilgi vereyim: Geçenlerde temizlik esnasında hanım, “Bu kötü saat nedir, ortalıkta dolanıp duruyor.” diyerek tam 10 kaymeye aldığım plastik kayışlı yazlık saatimi kaldırıp çöpe attı. Korkumdan sesimi çıkarmadımsa da pek de matah bir şey değildi zaten. Birkaç saatim daha var ama mal beyanında bildirilecek kadar olmadıkları için zikretmiyorum.

Saat konusunda size başka tüyolar da verecektim ama az önce, “Damat Fethullahçı ama kızım Müslüman” başlıklı bir yazı okuyunca elim titredi. Bu haber, “O da bizden alıyor” karesine poz veren çakma saat tezgâhtarı siyâhî delikanlı fotoğrafında olduğu gibi şüpheli bir haber değil, Radikal’den Murat Yetkin kulaklarıyla şahit olmuş bu sözün sarf edildiği âna. Başka şahitler de varmış.

Burası sözün bittiği yerdir. Yorum gerektirmez, sadece Araf 155. âyetteki sözlerle Allah’a sığınılır: “İçimizden beyinsizlerin işlediği (günâh) yüzünden hepimizi helak mı edeceksin; o ancak Senin bir imtihanındır.”

Öylesini bulsak...

“Cumhurbaşkanı, toplumun büyük bir kesiminin kabul edeceği temiz, dürüst, dünyayı, dengeleri iyi bilen, yurttaşına sempati gösteren, herkesi kucaklayan, ülkeyi yönetecek, kurumlar arasında diyaloğu sağlayacak, 76 milyon yurttaştan herkesin ‘bu benim Cumhurbaşkanım’ diyebileceği, ülkeyi hem içeride hem dışarıda temsil edebilecek birisi olmalı.”

Sayın Kılıçdaroğlu, CHP’nin gönlündeki ideal devlet başkanının en azından bu nitelikleri haiz biri olması gerektiğini düşünüyor. Normaldir, her kız babası da, müstakbel damadı hakkında buna benzer beklentiler içindedir az çok...

MHP lideri Sayın Bahçeli 3 M, 1L, 1D formülünü savunuyor, yani Milliyetçi, Muhafazakâr ve Mânevi değerleri taşıyacak, üstüne Laik ve Demokratik olacak, ayrıca Cumhuriyet’in değerlerini de sindirmiş olacak.

Kendi adıma milliyetçilik şartını anlayabiliyorum da, muhafazakârlıkla mânevî değerleri taşımak şartının arasındaki nüansları ayırdedebilme gücüne sahip olmadığımı itiraf ederim.

Bana nedense her ikisi de aynı şeymiş gibi görünmüştür hep!

Her neyse; eskiler, “Maksud bir amma rivayet muhtelif” demişler. Oysaki Anayasa’ya göre cumhurbaşkanı seçilecek kişinin nitelikleri açık:

40 yaşını doldurmuş olacak; ikincisi yüksek tahsil! 101. maddede yükseköğrenim yapmaktan bahsediliyor. Bana göre bu ifade müphem; lisenin üstüne okunacak iki yıllık ön lisans veya vaktiyle 3 yıllık özel akademilere girip birkaç yıl sonra kendini 4 yıllık lisans mezunu bulanların durumu net değil. Ayrıca yükseköğretimin “illâki lâzım” diye dayatılması pek demokratik görünmüyor. Biraz eskimiş ve 20. yüzyıla has bir değer gibi görünüyor bana.

Küçücük bir şart daha var ama: TBMM üyesi seçilme yeterliğine sahip olması da gerekiyor. Nedir onlar? Haydii 76. maddeye geçiyoruz: Bir kere 25 yaş barajı var; ikincisi en az ilkokul mezunu olmayanlar (Bu ibareden ne denilmek istenildiğini anlayabilmem için sakin kafayla birkaç defa dikkatlice okumam gerekti; kanun metnini yazan kişiler hakkında hiçbir ön şart yok mu yahu?), kısıtlılar, yükümlü olduğu askerlik hizmetini yapmamış olanlar, kamu hizmetinden yasaklılar, taksirli suçlar hariç toplam bir yıl veya daha fazla hapis ile ağır hapis cezasına hüküm giymiş olanlar; zimmet, ihtilâs, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı suçlarla, kaçakçılık, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, devlet sırlarını açığa vurma, terör eylemlerine katılma ve bu gibi eylemleri tahrik ve teşvik suçlarından biriyle hüküm giymiş olanlar, affa uğramış olsalar bile…

Vekil olamazlar, yani cumhurbaşkanı da olamazlar. Eyvah eyvah… Fena, çok fenâ!

Anayasa hukuku dersini bırakalım bir tarafa, Sayın Kılıçdaroğlu’nun şartlarına aynen katılıyorum ama başka nitelikler de aranması gerektiğini düşünüyorum. Madem muhalefet liderleri Anayasa’da yazılı olmayan daha özel nitelikler arıyorlar, ben de karınca kararınca ideal devlet başkanı adayımın taşıması gereken vasıfları sıralamak isterim.

“Erkekse yakışıklı, hanımsa güzel olsun” şartını koşmak aşırı estetikçi bir yaklaşım olur (fakat insanların çoğu böyle vasıfları pek önemserler!); bu durumda “ruh güzelliği”ni öne çıkarmak gerekiyor; iyi de ruh güzelliğini nasıl ölçeceğiz, var mı böyle bir miyâr? Yok, öyleyse güzellik faslını geçeceğiz mecburen.

Boy, pos, endam insanlar arasında itibar gören şeylerdendir fakat neticede atletizm takımına yüksek atlamacı, güreş milli takımına pehlivan aramıyoruz. Geçiyoruz, ama en azından lisan şartı olsun aramayacak mıyız?

Anayasa aramamış, biz niye arayalım?

Aranacak vasıflar deyince aklıma nedense, İslâm'da müçtehid olabilmenin kayıt ve şartları listesi geldi. Kimler tarafından tesbit edildiğini bilmemekle beraber, bir internet sitesinde bulduğum müçtehidlik şartlarını bilginize sunmak isterim (Kaldı ki, bu hususta da rivayet tek ve kesin değil, bilginiz olsun).

"Evvelâ Arabî yüksek ilimleri eksiksiz hâkimiyetle birlikte, Kur'an-ı Kerim'in hepsi ezberinde olmak; sâniyen, âyetlerin kasdettiği, işaret ettiği, zımnen imâ ettiği ve nihayet gerektirdiği mânâyı bilmesi gerekir."

Bu kadarcık mı, hayır gerisi var:

"Ayrıca âyetlerin indiği zamanları ve sebepleri ve ne hakkında geldiklerini, nâsih mi, mensûh mu olduklarını ve bunlar gibi diğer yönlerini bilmek gerekir. Ayrıca, Kütüb-i Sitte ve diğer hadis kitaplarında bulunan hadis-i şeriflerin hepsini ezberden bilmek ve her hadisin ne zaman ve ne için söylendiğini ve şümûl derecesini, hangi hadisin diğerinden evvel veya sonra olduğunu, âit oldukları cihetleri, hangi vak'a ve hâdise üzerine söylendiklerini ve kimler tarafından nakil ve rivayet edildiklerini ve bunların her birinin hâl tercümelerini bilmek gerekir."

"Bende bu kadar ilim ve marifet olsa daha ne isterim" diye imrenmeyelim. Son sırada öyle bir şart var ki...

"Fıkıh ilminin usûl ve kâidelerine vâkıf olmak, oniki ilmi, âyetlerin ve hadislerin rümûz ve işaretlerini ve mânevi tefsîrlerini anlayıp kavrayabilecek ayrı bir irfâna, imân nuru ve itmi'nân ile dolu münevver bir kalb ve vicdâna sahip bulunmak lâzımdır."

Sonuncusu hariç, diğer şartları azim ve cehd ederek yerine getirmek belki mümkün lakin sonuncu şart için ilim ve gayret yetmiyor, "daha fazlası" lâzım. N'aapacağız? Böyle birileri var mı, yaşıyor mu gerçekten? Neyse ki bu metinde söz konusu müşkülün cevabı verilmiş; deniliyor ki: Evet, vaktiyle Sahâbe, Tabiin ve Tebe-i Tabiin devrinde var idi lakin sonraki zamanlarda fikirler bozuldu, bidatler türedi, ilme rağbet azaldı; hicri 4. asırdan sonra bu sıfatları haiz bir âlim kalmadı.

Nokta!

İddialı bir hüküm değil mi? "Peki öyle bir âlim kalmadığını nerden biliyoruz?" sualine verilen cevaba dikkat çekerim. "Öyle bir âlim kalmadı çünkü bunda âlimler ittifak etmişlerdir."

"Nasıl yani?" diye düşünebilirsiniz; benden bu kadar.

Görüldüğü gibi sadece laik bir devlete temsili bir başkan seçmek durumunda kaldığımız için şanslıyız ve müçtehidlik şartlarında olduğu gibi ince eleyip sık dokumamamız gerekmiyor. Özellikle uzaklardan bakıp gözümüzde büyüttüğümüz Federal Almanya Cumhurbaşkanı aleyhine mümtaz matbuatımızın daha da mümtaz kalemlerince sarfedilen aşağılama sıfatlarını okuyup kulaklarımıza kadar kızardıktan sonra neticede bir Süperman seçmek zorunda olmadığımızı daha iyi kavrıyor ve şükrediyoruz..

Benim artık şartım-şurtum yoktur.

Yakışıklı, dünya dillerini bilen, ekonomiden anlayan, sportif, IQ derecesi vasatın üstünde, cerbezeli, tatlı dilli olması gerekmez.

Hukuka saygılı olması ve bunun gereğini yerine getirmesi kâfidir.

Kaldırımlarda dış siyaset manzaraları

-Hocam, epeydir görüşemedik; bu arada sorular birikti. Ali Bulaç'ın âdeti üzere size üç tane on puanlık sualim var. En tâze olanından başlayayım: Danıştay'daki "edep kavgası"nı kısaca nasıl yorumlarsınız?

-Ali Bulaç duymasın Çekirge, bu durumu üç değil iki açıdan değerlendirmek doğru olur: İlki, BB Başkanı Feyzioğlu'nun konuşmayı uzun tutmasıdır. Bir saatlik ders bile olmaz Çekirge; 15 dakikadan sonra dikkat düşer, esnemeler başlar, insanların sabrını ve nezaketini zorlamamak gerekirdi. Bir saat konuşmak sözün tesirini düşürür. Feyzioğlu'nun taktik hatası var burada. Sâniyen Başbakan'a -neredeyse bilerek diyesim geliyor- seçmen nazarında en çok sempati kazandıran yeni bir "Bir daha da gelmem Davos'a" vesilesi verdi; o da kurt siyasetçi tabii, iyi pası gole çevirdi. Seçmenini, karşı düşmanlık üzerinden diri tutan bir lidere bu pas atılmadan iki kere düşünülmeliydi. Ee, mikrofon tutkusu diye bir şey var: Feyzioğlu, gençliğinden gelen bir taktik hatâ ile 20 dakikaya pekâlâ sığabilecek etkili bir konuşma şansını iyi kullanamadı ve usûlden kaybetti. Edep tartışması esasa girer ki bu hususta büyüklerimizin güzel bir sözünü hatırladım; derler ki: "Birbirinden yüzü kara yavrularım!"

-Ne demek yani, kimin yüzü kimden kara oluyor?

-Edep kavramının ekseni kalmadı ki Çekirge, milletvekillerinin seçim bölgelerinde paralelci fişlemesiyle görevlendirilmesini al meselâ; eğer doğruysa vekiller, vekâlet sahibini mimleyip İçişleri'ne ihbar edecekmiş. Bunun yanında ağız dalaşının lâfı bile olmaz!

-İkinci soru şöyle hocam: Öcalan'ın siyasi misyonunu henüz sindirememişken onun bir de, sanki bir İslâm mütefekkiri ağzıyla "Demokratik İslâm" kongresi toplaması ve açılışa mesaj göndermesini nasıl değerlendireceğiz?

-"Sebepler bilinirse şaşkınlık zail olur" diye bir söz duymuştum. Gönderdiği bildiriyi okudum. Takdir mânâsında söylemiyorum fakat önemli tesbit ve tekliflerde bulunuyor. Bir defa

kongreye verdiği isim mânidar. Elbette bütün İslâm âlemine çekidüzen verecek yeni fikirler peşinde değil Öcalan. Onun derdi, "Çözüm" sonrasının demokratik özerklik uygulamasında, Öcalan'ın fikrine itibar edenlerin İslâm'ı nasıl anlamaları gerektiğine dair ipuçları vermek. Meselâ bizdeki Diyanet uygulamasını "iğdiş edilmiş" diye nitelemesi, hemen ardından "İslamî toplum diye bir olgu varsa İslâm'ın dindarı da ateisti de olmaz" tesbiti ve nihayet "Ümmetin birliği anlamlı ama tek devlet, tek millet, tek bayrak zırvalıktır" nitelemesinin altı çizilmeli. "Çözüm" sonrası bölge ahalisini nelerin beklediğine dair ilginç sinyaller bunlar. Sanki çözümün esasında mutabakat sağlanmış da orta büyüklükte meselelere sıra gelmiş gibi bir fikre kapıldım.

-Ve bir de Suriyeli mültecilerin hâli, artık günlük hayatın bir parçası haline gelmeye başladı; hocam, bu bîgünah insanlar bize ne kötülük ettiler ki, yurtlarından edip bir dilim ekmeğe muhtac edip, kapımızda dilendirecek hâle getirdik? Çok kötü hikâyeler, fecî insanlık dramlarına dair şeyler anlatılıyor; dillendirilmesi bile yürek yakan şeyler...

-Ah Çekirge, tesbitinde yerden göğe haklısın. Yardım kuruluşları nasıl olsa çalışıyor diye vicdanımızın o kısmını körleştirdik. Önceleri Gaziantep'te, Hatay'da gözden ve gönülden ırak tutup "gazete haberi" mesafesinde olağanlaştırdığımız dramlar artık her yerde diken gibi varlığını duyuruyor. Çarşıda pazarda hep onlar. Belki bir yıl önce dilenmeyi akıllarından geçirmezken, ev-bark, düzen ve iş sahibi insanlar, sabî-sıbyan perişan. Bu dramda vebalimiz var Çekirge, onlara şehrin sıradan dilencileri nazarıyla bakamayız. Zavallılar, bizim iflâs etmiş Suriye politikamızın vicdan azâbı gibi yüzümüze acıyla bakıp avuç açıyorlar. İaşe ve ibâteleri için hükûmet, elhak çok gayret gösteriyor ama çâre olmuyor demek ki! İşler bu raddeye nasıl geldi? Ankara'da Suriyelilere yönelen nefret, sebebi her ne ise yüz kızartıcıydı. Kâğıt üstünde hakperest, misafirperver, mazluma ve düşküne kucak açma gibi yüksek bir değerin dış siyasetin kaldırımına düşmüş haline yürek dayanmıyor çekirge; bu vebâlin sahibine Allah acısın!

Parti devleti mi, devlet partisi mi?

Geçenlerde bir grup üniversiteli gençle sohbet ediyorduk. İçlerinden biri, "Biz 28 Şubat dönemini yaşamadık, dönem hakkındaki bilgimiz sadece okuduklarımızdan ibaret" deyince şaşırdım. Aslında şaşıracak şey yok; o gençler 28 Şubat günlerinde ilkokul çağındaydılar.

1946 yılında sona eren tek parti devrini yaşayanlar hâlâ hayatta ama hayli azaldılar; Tek parti bilgimiz var, görgümüz yok. Belki de o yüzden Başbakan Erdoğan, CHP'yi eleştirmek için sık sık tek parti devrini ve bu devirde CHP'nin yaptığı yanlışları örnek gösteriyor. Bu eleştirilerde haklılık payı var ama önce şunu açıklığa kavuşturalım: Kötü olan tek parti rejimi midir, yoksa CHP'nin uygulamaları mı? Ne fark eder ki denilebilir; bu soruya yazının tamamını okuduktan sonra siz cevap vermelisiniz.

Tek parti rejiminin modern tarihteki ilk örneği Rusya'da, ihtilâlden sonra kurulan Komünist Parti tekeliydi. İkinci örnek 1925'te diğer partileri yasaklayan Mussolini Faşizmi oldu ve tek parti modası, Nazi Almanya'sına, İspanya'nın Falanj rejimine, Suriye'deki Baas örneğine, Kızıl Çin'e, Kuzey Kore'ye, Küba'ya yayıldı. Türkiye'de tek parti rejimi Mart 1925'te başladı, 21 yıl sürdü ve zihinlerde çok kötü bir iz bıraktı. CHP'nin aradan üç çeyrek asır geçmesine rağmen hâlâ seçim kazanamayışında bu kötü hâtıraların önemli payı vardır. CHP'nin kötü sicili bir yana, tek parti rejimi, insan hak ve hürriyetlerine karşı nobran ve saygısız yapısıyla matah bir yönetim sayılmıyor.

Şimdi çok partili demokratik hayatın içinde olduğumuza göre tek partiyi gündeme getirmenin ne anlamı var denilebilir; ne yazık ki fiilî bir tek parti yönetimine, daha doğrusu parti ile devletin iç içe geçtiği, bir partinin devletin bütün uzuvlarına hâkim olmaya fena halde niyetlendiği bir sürecin içindeyiz.

Hukuk düzeninin önce hükûmet, ardından dolaylı olarak parti egemenliğine geçmesini amaçlayan bir kanun düzenlemesi Meclis'ten geçeli bir ay kadar oldu (Ve neyse ki AYM tarafından durduruldu). HSYK'nın iç işleyişini adalet bakanının inisiyatifine devreden düzenleme, durulmuş olmasına rağmen, adliye cihazında kısa süreli mer'iyet döneminde yapılan tayinler kalıcı tesir bıraktı. Bu cümlenin meâli şudur: Hükûmet, kendi aleyhine gelişebilecek bütün soruşturmaları henüz başlamadan engelleme yetkisine sahip bulunuyor.

Basın hayatımız, tek parti rejimlerinin gittiği yöne doğru evriliyor. Basının sermaye yapısını denetleyen kanunlara rağmen işadamlarınca oluşturulan havuz ortaklıkları şu anda kemiyet olarak önemli miktarda yayın organını kontrolü altında tutuyor. Basında iktidara muhalefet etmek, enikonu cesaret isteyen bir tavır haline gelirken uluslararası kuruluşlar Türkiye'nin basın hürriyeti notunu iyice kırmaktalar. Resmi devlet medyaları tamamen hükûmetin kontrolünde; bu kurumlarda işe girmek veya çalışmak için hükümetçe güvenilir kişiler listesinde bulunmak gerekiyor; kezâ bu kurumlar, iktidarı eleştirebilecek tavır takınmayı bir anlığına olsun akıllarına bile getiremiyorlar.

İş dünyasında tek parti modelinin tesirleri bâriz. Mali denetim hakkı firmalar üzerinde caydırma ve korkutma unsuru olarak kullanılıyor. İktidar, kendi paralelindeki işverenlere önemli vergi avantajları ve afları getirirken, en büyük işveren olarak ihale düzeneği ile iş dünyasını âdeta ağzının içine baktırıyor.

Devlet üniversiteleri aynı durumda. Önceleri YÖK düzenini eleştiren iktidar, şimdi YÖK'e nüfuz edebileceğini anlayınca düzenin devamında mahzur görmedi.

Çalışanların büyük çoğunluğu asgari ücret civarında ücrete, sendikasız ve iş teminatından uzak şartlarda geçimliğe rıza göstermek zorundalar. İstihdam artırma politikası ile çalışan sayısı artarken "çalışanların mutluluğu" konusunda ilerleme sağlanamadı.

Şu anda iktidarın hedefinde seçim sistemini değiştirmek suretiyle, tek başına anayasa yapacak ve sistemi değiştirecek çoğunluğu elde etme projesi var. ABD tarzı bir başkanlık değil, Putin modeli otoriter bir "partili kral" arayışının göstergeleri çok açık. Meclis'i bir mânâda parti grubu haline getirerek içini boşaltmak isteyen, basını güdümleyerek kontrol altına almayı hedefleyen, iş dünyasının dizginlerini elinden bırakmak istemeyen bir liderlik modeli ile karşı karşıyayız.

Tek parti modeli de böyleydi; CHP'li tek parti yıllarını kum torbası gibi yumruklamak artık hiç âdil değil. Tek parti rejimleri demokrasiyi istismar ederek anlamsızlaştırdıkları, devleti partileştirdikleri için tarihte kötü iz bıraktılar.

Ve bu istikamet partinin bütün uzuvlarıyla devletleştiği (veya tam tersi, fark etmiyor) bir tek parti modeline doğru gidiyor.

Duyduk duymadık demesin kimse!

Kesip saklayın; torunlarınıza okursunuz

-Dedee, sahiden oldu mu bunlar? Vaktiyle öyle ağır baskı zamanları yaşanmış ki, insanlar arkadaşlarına bile gerçek fikirlerini söylemeye çekinmişler. Dönemin hükümeti, savcıları, hâkimleri, polisleri, sıradan her kamu görevlisini, işadamlarını, gazetecileri, hatta taşeron işçileri bile kendilerine destek olmaya mecbur bırakmış. İnsanlar, "Aman şunların şerrine uğramayalım" demişler, "Tezdir zevâli gaddar olanların, bunlar günün birinde nasıl olsa gidiciler; o vakte kadar lâhavle çekip yutkunalım" demişler. Doğru mu?

- Öhhö öhhö... Hay Allah, kimden duydun bakayım bu terbiyesiz lâfları sen çocuğum; okulda mı öğretiyorlar bu münâsebetsizlikleri?

-Yoo, parkta arkadaşlar konuşuyorlardı oradan duydum; sahi dede, sen kaç yaşındaydın o zamanlar?

-Bakayım, hmm, 35 filan vardım galiba. Bak ben sana askerlik hatıralarımı anlatmış mıydım; hani kışladan tankı kaçırıp dere kenarında piknik yapmıştık?

-Geç bunları dedeciğim, bana o günleri anlat. Dostluklar bozulmuş, yılların arkadaşları birbirlerinden selamı kesmişler. Komşular küsüşmüş. Hattâ dönemin başbakanı, Cadı Avı ilân etmiş. Gerçekten oldu mu bunlar?

-Aa bak karşıdaki ağaca kocaman renkli bir kuş kondu, gördün mü?

-Lütfen dede... Sen o günlerde n'aaptın; hangi taraftaydın?

-Oğlum bak sana harçlık vereyim git alışveriş yap, zaten dizlerim de ağrıyor; oy oy oy... İlâcımı uzatsana, bir bardak da su...

-Dedeee...

-İyi peki peki! 30 sene önceydi galiba. Bazı bakanlara yönelik yolsuzluk soruşturmasıyla başladı her şey; bir hafta sonra soruşturmanın kapsamı genişleyip işler yukarıya doğru sarpa sarınca, başkan mıydı, başbakan mıydı, çok öfkelendi. "Vatan hainleri bana darbe yaptılar; bunlar paralelci, sülükler" diye ortalığı velveleye verdi, soruşturmayı küllemeye çalıştı. Akıl almaz kanunlar çıkardı; savcıları, polisleri çil yavrusu gibi dağıttı. Kendine bağlı basını harekete geçirip her gün paraleller aleyhinde ağır ithamlarda bulundu.

-Paraleller kimlerdi dede; sen hiç paralel tanıdın mı?

-Vallahi ne bileyim oğlum, bir gün önce devletin memuru idiler, çoğu da sivil toplum gönüllüsü insanlardı. Ertesi gün gizli örgüt mensubu, hain oldular. Ben şahsen bir kötülüklerini görmedim fakat başkan çok kızdı. Bunlara selam vermeyin, şirketlerinden alışveriş etmeyin, gazetelerini almayın diye köpürdü. Çok ağır hakaretler... Eh, evet yani, o günlerde başbakanın sevmediği biriyle selamlaşmak, arkadaşlık veya komşuluk etmek cesaret işiydi. Çoğumuz o bakımdan ilişkilerimize dikkat gösterdik diye hatırlıyorum. Çekindik yani bir bakıma. Zaten rahmetli annem, "Aman öne çıkma evlâdım, araya karış; kim ne yapıyorsa sen de öyle yap" derdi.

-Sen de öyle mi yaptın yani?

-Yaani... Ama sizleri düşünmek zorundaydım sevgili torunum. Baban, halaların daha pek küçüktü. Paralelci diye damgalanmak çok tehlikeliydi. O bakımdan bazı şeyler şaapmış olabilirim yani hık-mık...

-Dede, sen Ralph Waldo Emerson'la Henry Thoreau arasındaki o ünlü konuşmayı hiç duymuş muydun?

-Ne konuşması yavrum, ne biçim lâflar, kim bu gâvurlar?

-Şöyle dedeciğim; Thoreau diye bir Amerikalı var; 19. yüzyılda oluyor bunlar. Adam, dönemin hükümetini beğenmediği için vergi ödemeyi reddediyor. Hükûmet de Thoreau'yu hapse atıyor. Emerson hapishaneye arkadaşını ziyarete gidiyor ve diyor ki: "Henry, ne işi var senin gibi bir adamın burada?" Thoreau da diyor ki: "Waldo, sen niçin burada değilsin kardeşim?"

-Ee, n'oolmuş yani, hiçbir şey anlamadım yani...

-Boşver dede; ben anlayacağımı anladım zaten!

Basiret bağlanınca...

300 kişinin iş kazasında canını kaybetmesi, dünyanın her yerinde -usûlen- evvelâ hükümetlerin sorumluluğudur, çünkü iş güvenliği ile ilgili tedbirleri denetlemek yürütmenin

görevidir. Facianın ilk gününden itibaren hükûmet bu sorumluluk hissiyle Soma'ya koştu; ilgili bakan günlerce kaza yerinden ayrılmadan kurtarma çalışmalarını koordine etmeye çalıştı.

Başbakan da ertesi gün Soma'daydı; âdeta basireti bağlanmışçasına orada ve o anda hiç söylenmemesi gereken şeyler telaffuz etmesi en hafifinden talihsizlik, bir başka açıdan derin anlayışsızlıktı. 17 Aralık soruşturmasını, takdir edilesi bir karşı atakla "hükûmet darbesi"ne bağlayarak Başbakan'a, "İnisiyatifi hep elde bulundurun; en iyi savunma, hücumdur. Üstlerine gidin, şaşırtın, ürkütün, dağıtın, suçlayın ve birilerini düşman göstererek liderlik gücünüzün tartışılmasına fırsat bırakmayın" şeklinde özetlenebilecek "yarayışlı" taktikler geliştiren danışmanlar, bu defa patronlarının önüne berbat bir metin koydular. Basiret bağlanması dediğim şey işte bu. Sıradan bir zamanda, "Nedir bu, ağzınızdan çıkanı kulağınız işitiyor mu sizin?" diye azarlayıp metni buruşturup atması gereken Başbakan, okuduğu metnin altında kaldı. İnsanların canı burnundaydı zaten, öfkelendiler.

Hiçbir şey söylemese, sadece insanların acısını paylaşmaya geldiğini söylese ve bu samimiyetini hissettirecek birkaç damla gözyaşı dökebilse yeterdi. Olmadı. "Literatürde iş kazası var, bunlar olağan şeyler" derken muradı elbette insanların acısını görmezden gelmek değildi, anlatamadı. Protestoya uğrayınca da kontrolünü kaybetti. O güne kadar işe yaradığını sandığı sertleşmeyi hatırladı. Koruma birliği ile bir markete girip, muhtemelen kendi yandaşı bir Somalıyı tokatlaması, bir başka fecî iş kazâsıydı ve onun literatüründe buna benzer yaklaşımlar hayli çoktu (Meselâ 5 aydan beri bir topluluk, her gün bu tokat ve hakaretlerin envâına muhataptır).

Olaydan sonra Başbakan'dan tokat yeme bahtiyarlığına erişen ve bu duygularını, "Başbakan'ın vurduğu yerden gül biter" vecizesiyle açıklamak yerine biraz uzatıp, "Sayın Başbakan'ımızdan şikâyetçi olmayacağım. Kendisini seven biriyim, bizlere iş verdi, onun sayesinde çalışıyorum. Rapor da almadım. Bir özür dilese yeter." diyen Taner Kuruca'nın ifadesini bu defa AK Parti sözcüsünün, "Olayın görüntüsü yok" diye itibarsızlaştırmaya kalkışması bir başka literatür rutini olarak geçti. Aynı sözcü, polislerin yere yıktığı bir göstericiyi tekmeleyen "özel bir kalem"i bile savunma bahtsızlığına memur edilmişti: "Tek fotoğraf karesinden gerçeği anlayamazsınız. Tekme atan kişi, tekmelediği kişinin kendisine şiddet uyguladığını, doktora gittiğini, rapor aldığını söyledi" diyerek, siyasi kariyerinin en kötü gününe imza koyuyordu.

Basiret bağlanmasından en erken uyanan hükûmet medyası oldu. 3. günden itibaren, "Yahu biz bu şirketi niçin savunuyoruz ki; atalım arslanların önüne gitsin" fikrine geçildi. O ana kadar bölgede gazetecilere uygulanan haber ablukası kaldırıldı, şirket yöneticileri canlı yayında haberci ordusunun çapraz sorgusunda lime lime doğrandı. Ancak onun üzerine bazı hükûmet kalemleri, "Suç örgütü oradaydı, neyse ki biz devreye girdik de gazetecilik yapılmaya başlandı" diye tafralandı. Hemen akabinde şirket patronunun Koç Grubu'na

yakınlığını anlatan haberler görülmeye başladı internet sitelerinde. Üstelik adam –üzerinize afiyet- Mason'du. Aniden şirket patronunun "Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası Derneği"ne ait Mimar Sinan dergisinde "Masonluğun Nuru" başlıklı bir makale yayınladığı keşfine ulaşıldı. "Milliyetçi-muhafazakâr camiâları" yıllardan beri avutmak için kullanılan ağızdan dolma köhne tüfek (Masonlar, dönmeler, komünistler, Yahudi işbirlikçileri!) bir kere daha ateşlendi: Gümm! Suçlu oradaydı işte, yumruk ve tekme atanlar ve onları müthiş bir medenî cesaret gösterip, "Tekmene sağlık" diyerek savunmak zorunda kalanlar rahatladılar.

Ben şu anda Masonluğun paralel yapılarla ilişkisi üzerine kafa yormaktayım; bakalım benden önce keşfeden çıkacak mı?

Bu perhiz; bu turşu!

Tek Parti dönemi denince Türkiye'de hatırlanan şudur: 4 Mart 1925'te meşhur "Takrir-i Sükûn" kanununun çıkmasıyla başlayan ve 1946'da çok partili seçimlere geçilmesiyle sona eren tarihî kesit. Bu meşhur dönemde Türkiye Cumhuriyeti, CHP'nin devletin kendisi haline geldiği, demokratik hak ve hürriyetlerin askıya alındığı sıradışı bir kapalı rejim yaşadı.

Basına ağır sansür uygulandı. Dini gruplar baskı altına alındı, soruşturuldu, kurumları kapatıldı, yargı karşısına çıkarıldı ve etkisizleştirildi. Dini hayat tamamen devletin kontrolüne geçti. Bir kısım camiler, cemaati yok gerekçesiyle kapatıldı ve layık olmayan işlerde kullanıldı. Ezan Türkçeleştirildi. İşçi hakları boğuntuya getirildi, grev ve lokavtlar yasaklandı. CHP'den başka parti kurulması izne tabiydi, bütün seçimlere tek başına giriyor ve elbette kazanıyordu. Devlet, milleti uygun bir kalıba sokmak maksadıyla bir dizi kültür operasyonuna girişmişti: Üniversitede tasfiyeler yapıldı. Türk dili devlet eliyle "özleştirildi". Takvim, kıyafet, alfabe düzenlemeleri yapılırken, değil halka, CHP grubuna bile danışma ihtiyacı hissedilmiyordu. Bu dönem İstiklâl mahkemelerinin gerek görüldüğünde eski siyasi hesapları kapatmak için rejim satırı gibi işlediği zamanlara da sahne olmuştur.

Uzar gider bu satırlar...

Tayyip Erdoğan, anamuhalefet durumundaki CHP'yi eleştirmek, kızdırmak, dalga geçmek veya çileden çıkarmak için sık sık tek parti dönemindeki olumsuzluklardan örnekler verir, grup kürsüsünden fotokopisi çekilip büyütülmüş belgeler gösterir; CHP'nin niçin bir türlü iktidara gelemediğini ve niçin milletin tasvibini kazanamayacağını anlatırken tek parti devrinin ağır baskı tablolarından örnekler verirken çoğu kere haklıdır. Mesela referandum konuşmalarından birinde,

-Biz bunların tarihini, cemaziyelevvellerini iyi biliriz. Bunların Anadolu topraklarında camileri nasıl ahır haline getirdiklerini iyi biliriz", derken tek parti devrine doğrudan

göndermelerde bulunmaktadır; kezâ 2012'deki bir grup toplantısında bu verimli kaynağa bir kere daha müracaat ediyor: "Tek parti CHP, İsmet İnönü camileri kapattı!"

Bu örnekleri de çoğaltmak mümkün fakat geçen hafta içinde öyle bir şey söyledi ki, herkesin aklı karıştı:

-Ey Kılıçdaroğlu! Gazi Mustafa Kemal'i sen hiç okumadın mı? Hem CHP'nin genel başkanıydı hem de cumhurbaşkanıydı. İşine geldiği zaman 'CHP'nin kurucusu Atatürk'tür' diyor, işine geldiği zaman görmüyorsun. İnönü hem CHP'nin genel başkanıydı hem de cumhurbaşkanı. Celal Bayar cumhurbaşkanı seçildiğinde Demokrat Parti'nin genel başkanıydı."

Böylece herkes aslında hiç yaşamadığı halde kendiliğinden bir yaşına daha girdi. Sayın Erdoğan CHP'yi zor durumda bırakmak için antidemokratik malzeme itibariyle "engin ve zengin" tek parti dönemini yerden yere vuruyor, demediğini bırakmıyor fakat mesele, devlet başkanının aynı zamanda siyasi parti mensubu olmasına gelince tek parti dönemini ve liderlerini güzellemeye başlıyordu.

Sırf, gönlündeki başkanlık modeline uyuyor diye tek parti döneminin "Ebedî Şef", "Millî Şef" uygulamalarını referans göstermek sadece tutarsızlık değil, aynı zamanda bir miktar samimiyetsizlik de ihtiva ediyor.

14 Mayıs 1950 seçimlerini Demokrat Parti döneminin Cumhurbaşkanı Celâl Bayar, 1924 tarihli anayasa halen yürürlükte olduğu için seleflerinin statüsünü devam ettirmişti. Ne var ki kendisi de namdar bir İttihatçı ve tek partici olan Celâl Bayar'ın, DP'nin iktidarda olduğu günlerde, topuzuna "DP" nakşedilmiş bir bastonla çekilmiş fotoğrafı ve zaman zaman hâlâ bir DP'li gibi davrandığı yolundaki yoğun eleştiriler, DP'li yıllarda bile "partili cumhurbaşkanı"nın yadırgandığını gösteriyor.

Partili cumhurbaşkanı modeli, tek partiyle birlikte tarihe karıştı Türkiye'de. 1961 Anayasası'nın 95. maddesi açık: "Cumhurbaşkanı seçilenin partisi ile ilişiği kesilir ve TBMM üyeliği sıfatı sona erer". Aynı hüküm 82 Anayasası'nın 102. maddesinde aynen tekrar edildi.

Tek parti dönemi 21 yıl sürdü. İnönü'lü ve Bayar'lı ara dönem de ilave edilirse 35 sene; buna mukabil partisiz ve tarafsız cumhurbaşkanlığı tam 53 senedir yürürlükte.

Tarafsız cumhurbaşkanında son iki anayasanın ısrarı nedir acaba? Son derece açık; partili cumhurbaşkanlığı modelinin işleyişinden duyulan hoşnutsuzluk! Zira cumhurbaşkanı, 104. maddede yazıldığı üzere, "Türkiye Cumhuriyeti'ni ve Türk milletinin birliğini temsil eder".

Nokta! Devlet başkanının partili bir geçmişe sahip olması kusur veya eksiklik değildir ama göreve seçildikten sonra devletin ve milletin saygı duyması gereken bir makamı şahsında tecessüm eder. Onun herkese aynı derecede, eşit ve adil yaklaşması makamının şanındandır.

Öyleyse biz de âdil olalım; partili cumhurbaşkanı dünyanın sonu değil. Demokrat dünyada benzerleri de var fakat bizim demokrasi kıdemimiz, o dünyadan fersah fersah geride. Aslında bir devlet, yazılı anayasa olmaksızın da ayakta durur ve duruyor. Bütün mesele, "Atatürk de partiliydi, İnönü de; ben niçin olmayacakmışım bakayım!" diye şahsına uygun yeni bir başkanlık modeli geliştirmek isteyen Sayın Erdoğan'ın, Partili cumhurbaşkanı rolünde insanlara ne kadar eşit ve âdil bakabileceğinde yatıyor.

Modele uygun bir başka aday için bile partili cumhurbaşkanı için henüz çok erken; başkanlık modeli için de öyle. Güçler ayrılığından sızlanan birinin başkanlıktan söz etmesi aslında şaka gibi bir şey. Başbakanlığının son yıllarını gerginlik ve kutuplaştırma siyaseti üzerine bina eden ve bu esnada halkın yarıdan fazlasını çeşitli sıfatlar yakıştırarak öteleyen, sisteme yabancılaştıran ve küçümseyen birine başkanlık yetkileri emanet etmek kâğıt üstünde bile akla yatkın görünmüyor.

Bu fikir hangi danışmanın eseriyse vahim bir pot kırmış; güyâ Atatürk ve tek parti dönemine şirin bir göndermede bulunularak CHP çizgisindeki laik ve ulusalcı seçmene hoş görünmek hesabı güdülmüş olabilir. Bütün siyasi hayatı boyunca tek parti dönemi uygulamalarından, liderlerinden yakınan, örtülü veya açık eleştirilerde bulunan birinin günün birinde, tek partinin devlet başkanlığı modelinden şefaat umması hiç inandırıcı değil, hatta komik.

1950 yılında Türk halkının çoğunluğu, CHP ve liderlerinin yönetiminden duyduğu öfke ve sıkıntıya tepki olsun diye (aslında kurucuları CHP kökenli) DP'yi iktidara taşıdı. Artık tek parti dönemini CHP bile göğsünü gere gere savunamazken, CHP'yi eleştirerek bir fırın ekmek yemiş birinin tek partiye kasideler okuması doğrusu çok eğlenceli oluyor.

Ah politik hırs!

Âdil olalım...

Âdil olalım: Faciadan sonra hükûmet, hakikaten bir şeyler yapmak, krizi doğru yönetmek için bölgeye süratle gitti, elinden ne geliyorsa çalıştı, çabaladı.

Âdil olalım: "Göçük altında hâlâ yüzlerce madenci var" veya "Suriyeli kaçak işçilerin çalıştırıldığı galeri bile bile kapatıldı" türünden uçurma haberler, tam bir fırsat düşkünlüğü.

Âdil olalım: Hiçbir hükûmet böyle bir felâkete ve taksirinden ötürü sorgulanmaya muhatap olmak istemezdi.

Lâkin yine âdil olalım: iş güvenliği denetiminden yürütme sorumlu ve bu denetimin, iş güvenliği önemsenmeden eksik ve hatâlı yapıldığı da bir gerçek; bu zaaf hükûmet hanesine yazılır ve siyâsî sorumluluk gündeme gelir.

Gezi olaylarından beri hükûmetin bu gibi krizler karşısındaki alışıldık refleksi, krizi hızla siyâsileştirmek ve gerginlik unsuru haline getirmekti. Gezi'de birkaç günlük sarsıntıdan sonra algı yönetimi, gerçekten "başarılı" bir halkla ilişkiler (PR) çalışmasıyla hükûmet lehine çevrildi. Aynı usûl Soma'da ters tepti ama... Üçüncü gün şirket yönetiminin perişan halde basın karşısına çıkarılıp paralanması, zaafın farkedildiğini gösteriyor; kötü, berbat bir PR çalışmasıydı. Başbakan'ın Soma ziyaretinde yaşanan bir dizi skandal da aynı cümledendir. Dışişleri Bakanlığı'nın İsrail hükûmeti'ne "İsrail dölü" tâbirini kasden, "Başbakan o ifadeyi kullanmadı. Bu temelsiz iddialarda bulunanları şiddetle kınıyoruz" şeklinde açıklama yapması, konunun vehâmetini vurguluyor. Ne var ki, "Başbakan'a yuh çekersen tokadı yersin!" cümlesinin ardından marketteki yumruk hadisesi ve dünya basınında Türkiye'nin itibarını sarsan tekmeyle ilgili amatör video çekimleri internette her an binlerce kere tıklanıyor. Bu defa "montaj, dublaj, paralel yapı" bahânesine sığınmak da mümkün değil.

Âdil olalım: Eğer hükûmet ilk andan itibaren birinci ve ikinci dereceden sorumluları (peşinen suçlu oldukları için değil, soruşturmanın âdil ve hızlı tamamlanması açısından) işten el çektirse, istifa ettirse veya açığa alsa, kamuoyunun öfkesi bu derece büyümezdi. Bunu yapmak yerine, yerdeki göstericiyi tekmeleyen kamu görevlisi bile "yedirmeyiz" mantığı ile himâye gördü, muhtemel bir suç duyurusunda koz olsun diye bir haftalık rapor temin edildi. O rapor, Soma'da işlerin niçin kötü yönetildiğini gösteren bir tarihi vesikadır.

Âdil olalım: 30 Mart'ta "zafer" noktasına çıkan seçim başarısının ardında, destekçi kitleyi bütünleştirmek uğruna muhalefet edenlerin hınçla doldurulması yatıyor. Bu yaklaşımın yanlışlığı defalarca yazıldı; bu yaklaşım partililerin hükûmet etrafında endişeyle kenetlenmesini sağlarken diğerlerinin nefret objesi haline gelmesine yol açıyor. Oysaki hükûmet, bütün topluma hizmet vermek, güven telkin etmek durumunda; hattâ buna mecbur.

Bu yolla evet, seçim kazanılabiliyor ama insanların yüreğinde tortulaşan öfke ve dışlanmışlık duygusu azalmıyor, aksine nefret halinde sertleşip kalıyor.

Âdil olalım: ilk gününden beri bu hükûmetin bütün yaptıklarını kategorik şekilde karşı çıkıp küfreden radikal muhalif bir zümre daima vardı. O zümre bugün dünden daha kalabalıktır çünkü, düşmanlaştırılmasında mahzur görülmeyen bütün muhaliflerin gizli veya açık sempatisini celbediyor; zira basit çoğunlukçuluk üzerine bina edilen "Seçim kazandık, egemen biziz" tavrı, radikal muhalefetin tam da arayıp bulamadığı şey. Bu derece itilip kakılmak ve nefret objesi haline getirilmek sosyal muhalefetin kimyâsını güçlendiriyor ve bir nevi kanaat önderi haline getiriyor.

Âdil olalım, bu tablo sağlıklı değil; sahiplenme veya dışlanma tavrı üzerinden siyasi tercih geliştirmek, demokrasinin geleceği bakımından iyi sonuçlar doğurmayacaktır.

Bindik bir alâmete…

Böylesini görmemiştik

Teknik sebeplerden ötürü bu değerlendirmeyi perşembe gecesi yazmak zorundayım; muhtemelen siz bu satırları okuduğunuzda Soma faciası hakkında kamuoyu daha etraflı bilgi sahibi olacaktır fakat şu an itibariyle o kömür ocağında gerçekte nelerin olup bittiğine dair doyurucu bir bilgiye sahip değiliz.

Facianın üçüncü gününde kaç kişinin görev şehidi olarak canını kaybettiğini bilmiyoruz: Hükûmetin faciayla ilgili olarak yaptığı ilk iş, hemen arama ve kurtarma çalışmalarını başlatmakla birlikte kaza mahalli etrafında sağlıklı bilgi edinilmesini neredeyse imkânsız kılan bir abluka tesis etmek oldu. Resmî açıklama yetkisi ilgili bakana teslim edilmek suretiyle, kamuoyunun bilgi edinme hakkı zorlaştırıldı. Hâl böyle olunca tâli kaynaklardan, dedikodu ve spekülasyon mahiyetinde toplanan bilgiler hızla çoğaldı. BBC kaynaklarında 600 civarında can kaybı olduğuna dair bilgiler ajanslarda dönmeye başladığı anda resmî açıklama 200'lü rakamları telaffuz ediyordu. Şu dakika itibariyle, artık canlı kurtulma imkânı hiç derecesinde azalmış, kayıp olduğu bile netleştirilmeyen yüzden fazla işçinin akıbeti hakkında açıklama yapılmamıştı.

Kazanın nasıl meydana geldiği hakkında bilgimiz yok: İlk gün, ilgili bakanın ileri sürdüğü "trafo patladı" izahı sonraki günlerde terk edildi. Kaza anında maden galerisinde kaç işçinin mevcut bulunduğu bile tam olarak bilinmiyor ve kurtarma çalışmaları hâlâ devam ediyor.

Kurtarma çalışmalarının hangi ehil eller tarafından nasıl yürütüldüğü konusu da tam aydınlanmış değil. İlk telaş esnasında madene itfaiye erlerinin ve meselenin uzmanı sayılmayacak ekiplerin indirildiği ve iyi niyetli kurtarma çalışmalarının yanlış tercih sonucu o hayati saatler boyunca verimli yürütülemediği söyleniyor.

Madende çalışanların yakınlarının çoğu, kendisinden hâlâ haber alınamayan işçilerin akıbeti hakkında bilgi sahibi değil. Türkiye tarihinin en ağır endüstriyel kazasının teşkil ettiği kriz yönetilemedi. Çok küçük bir ihtimal de olsa bir madende kaza vukua gelebileceğini herkes kabul ediyor fakat kazadan sonra krizin yönetilme biçimi insanları adeta çileden çıkardı.

Kriz yönetecek ekibin ilk andan itibaren kamuoyunu doğru bilgilendirmek için kaza mıntıkasında bir emniyet çemberi kurmasını eleştirmiyorum; aksine gerekli olduğu açıktır. Eleştirilmesi gereken, doğru ve seri bilgi akışı sağlaması gereken resmî sorumluların, yetkilerini gizlemek, sislemek ve bilgiyi geciktirmek yönünde kullandığına dair güçlü intibalardır. Kamuoyunda, maden işletmecisi firmanın ilgili bakan ve bazı hükümet çevreleri

tarafından bu hadisede esirgendiğine dair yükselen eleştirileri bertaraf etmenin en sağlıklı yolu açıktı: Hızlı ve doğru bilgi akışı. Ne yazık ki bilgi akışını ertelemek ve geciktirmek suretiyle facia hakkında oluşabilecek tepkinin zamana yayılıp pörsütülmesi maksadı güdüldüğüne dair zanlar yoğunlaşıyor.

1999'da Türkiye o kadar büyük bir felaket yaşadı ve depremin açığa çıkardığı ihmâller o kadar ağır bir tablo hâlinde belirdi ki o günden sonra Türkiye'nin hiçbir şeyin asla eskisi gibi olmayacağına dair çocukça, iyimser bir inanca kapılmaktan kendimizi alamamıştık. O bile kâr etmedi kamu aklımıza. Soma faciasında ilgili şirketin veya bakanlığın doğrudan suçlanması gerektiğini imâ etmiyorum; açıkça söylemek istediğim en ağır felâketleri yaşadıktan sonra bile işin gereğini yapmak konusunda gösterdiğimiz öldürücü tembellik ve "nasıl olsa unutulur" beklentisidir. Bu, hepimiz adına utanç verici bir zaaf.

Depremin acıları ve uyandırdığı şok unutuldu, Soma faciası da muhtemelen öyle olacak, ancak kaza mahallinde açıklama yaparken söze 19. yüzyıl İngiltere'sindeki maden kazalarına dair istatistik bilgilerle başlayan Başbakan'ın tavrı kolay unutulacağa benzemiyor.

Unutulmayacaklar arasına giren bir başka görüntü ise Başbakan'ın, kendisini protesto eden kalabalık içinden birine öfkelenerek koruma ordusunun da yardımıyla bir süpermarketin içine yönlendirilip orada yumruklaması oldu. Görüntüleri seyredince hepimiz çok tuhaf olduk. Böylesini daha önce görmemiştik; halktan birisini tokatlayan bir Başbakan ve Başbakan'ın yarım bıraktığı işi zevkle tamamlayan koruma görevlileri manzarası, demokrasi tarihimize geçecek derecede şaşırtıcı ve gariptir.

Türkiye'de insanlar, devlet görevlilerinden dayak yemeyi, işkenceye uğramayı, hatta tepelerine bomba yağdırılmasını bile görmüşlerdi fakat gösterici tokatlayan bir Başbakan'ı hiç görmemişlerdi. Kendi öfkesini denetleyemeyen bir otoritenin yönetebilirliği hakkında şüphelenmek en tabii haktır.

Soma'da canını veren görev şehitlerinin hâtırası önünde hürmetle eğiliyorum. Başımız sağ olsun.

Başlıksız!

Göz göre göre gelen bir felâket sonrasında halkın acısını paylaşmak, yaraları sarmak yapılacak ilk iş.

Bir sonraki adım mutlaka ve mutlaka, bir daha böyle bir felaketin yaşanmaması için insanların sebeb olduğu kusurlara karşı çok radikal tedbirler almak olmalıydı. Nasıl bir şey? Türkiye'de bir daha aynı sebeplerle maden ocağı felaketi yaşanmaması için gerekli her şey. Sadece maden ocaklarında değil, tersanelerde, fabrikalarda, dükkânlarda, hatta bürolarda iş kazası riskini en aza indirecek bütün tedbirlerden bahsediyorum. İşte musibet geldi başımıza; nasihat

çıkarmayacak mıyız? Eğer bir hükûmet, halkına biraz antipatik görünmeyi göze alabilse değil işyeri kazalarını, trafik kayıplarını bile asgariye indirebilir pekâlâ. Mâliyet artacakmış, artar; istihdam daralırmış, başka türlü istihdam genişletilebilir. Bazıları homurdanırmış; herkesi her zaman memnun edemezsiniz. Bazen bile bile oy kaybını göze almak gerekir ve ancak o noktadan sonra "fıtrat faktörü" devreye girer.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Ayşenur İslam, Soma'da hayatını kaybedenlerin sivil şehit sayılması için hükûmet olarak çalıştıklarını belirtince gazeteciler, şehitliğin hangi kanuna göre tarif edileceğini sormuş, "Şu acil ortamda düşündüğümüz bir şey değil. Şu andaki yasaların kullandığı kelimeleri ve terimleri kullanarak bir düzenleme yapacağız. Bunun hiçbir önemi yok." demiş Sayın Bakan. Hiçbir itirazım yok, çünkü verilmesi düşünülen sadece bir unvan değil, aynı zamanda geride kalanlara tanınacak önemli özlük haklarıdır. Dul ve yetimlerimize feda olsun; fakat burada yapılması gerekenin küçük bir kısmından bahsediliyor, asıl yapılması gereken işyerlerinde kaza istatistiklerini AB'de kabul edilebilir seviyeye indirmek için acil ve sert tedbirler almaktır: Madenci evlerine bir daha şehit cenazesi gelmemesi için…

"Şüpheliler yargıda, dul ve yetimlere gereken yardım yapılacak; daha ne istiyorsun" diyenler çıkar mı bu kadar izahattan sonra? Çıkar, burası Türkiye çünkü. "Yedirmeyiz" edebiyatıyla halka adam gibi kamu hizmeti vermesi gereken beceriksizlerin, yine halk tarafından himâye görüp anlayışla karşılandığı, alkışlandığı ve merhamete uğradığı bir ülke. Haklarındaki kesinleşmiş mahkeme kararına rağmen hukuki statüleri hâlâ belirsiz "Zanlı"ların işlerine devam edebildiği, yerde yatan adama iki tekme savurduğu için tabibden 7 gün iş göremez raporu alarak ertesi gün arslanlar gibi işine devam edenlerin kahraman sayıldığı bir ülke…

Yedirmeyiniz; ilerde lâzım olur!

Bazen ümidimi kaybediyor, siyasi zıtlaşmalar yüzünden ortak aklımızın gelişmesinin sekteye uğradığını düşünüyorum. İşte, 18. yüzyılda İngiltere dünyanın en büyük madenci ülkesiydi. C. Dickens, verimli damarları işletmek için daha derinlere inmek gerektiği için, küçüklüklerinden ötürü 10-15 yaşındaki erkek çocuklardan birkaç neslin nasıl hoyratça harcandığını anlatır romanlarında. "Garson boy" bedenlerin sığabildiği derin ve karanlık dehlizlere, sıradan bir işçi girememektedir çünkü. Vahşi kapitalizmin fukara sınıflar üzerindeki şuurlu katliâmının izlerini romanların arka planında okursunuz. İngilizler, gariban evlatlarını pırasa gibi doğradıktan sonraki asırda iş hayatını ve güvenliğini insani seviyeye çıkaran tedbirler aldılar. Ümidim şu: Batı tarihini okuyarak, önemli yanlışlıklardan kurtulabilir, onlardan çok daha az maliyetle problemlerimizi çözebiliriz. Ümitsizliğim şurada: Hayır, başkalarının tecrübelerinden yararlanmak yerine, o hataları birer birer işleyip ağır bedeller ödeyerek mesafe alıyoruz. Bu noktada fıtrat bahanesine sığınılması, ümitsizliği koyulaştırıyor.

Pekâlâ önlenebilir felaketlerin ızdıraplarını “din dili”nin müşfik ve sıcak atkısına sarıp sarmalayarak yatıştırmaya kalkışanları affedemiyorum.

Ve işte tam bu noktada devlet adamlarının “din”le bu kadar samimi ve sarmaşdolaş bir dile sarılmasını kabul edemiyorum. Devlet, halkın inancına saygılı olmaktan başka hiçbir sinyal vermemeli. “Devlet dini”, siyaset tarihinin en berbat, en can acıtıcı icadı.

Gaak!

Maden işletmesinde son teknolojileri öğrenmek için bakanları Rusya’ya, Çin’e, ABD’ye veya Almanya’ya göndermeyi ancak Soma faciasından sonra akledebilmeyi de, Tanzimat Türkçesi’nin tâbiriyle bir “intibah” saymalıyız, yani uyanış; halbuki kendi ifadesine göre o, madenlere yabancı değildir:

“Başbakanınız kömür ocaklarına inmiş bir başbakandır. Bakanlarım da kömür ocaklarına inmişlerdir, onlarla yemek yiyen bir ekibiz biz (...) Kömürün çilesini çeken biziz, en zor işlerde ölümle burun buruna çalışan biziz. Biz oralardan geliyoruz, her an zaten oralardayız.”

Her an zaten orada olan birilerinin aynı konuşma içinde, “Maden ocaklarına bizde olmayan gerekli teknolojileri getireceğiz” vaadinde bulunmasını yadırgamıyoruz; burada yadırganması gereken şey, madenlerde işçilerle birlikte yemek bile yemek fedâkârlığında bulunan bir siyasi heyetin, bağdaş kurdukları madenci sofrasında yanındaki işçiye dönüp, “Kardaş, bu ağır işte çalışırken evine kaç kuruş para götürüyon; çalışma şartlarından, vaziyetinden memnun musun hele kurban?” diye sormayı bir türlü akledememiş olmasıdır!

Meğer madencilikte hâkim istihdam şekli taşeronluk imiş; ben bunu bilmiyordum, yeni öğrendim; bazılarının bu basit ve çıplak gerçeği hâlâ öğrenememiş olması ise pek şaşırtıcıdır.

Nedir taşeronluk, öğrenelim: “Kölelerin” yıllık izin, kıdem tazminatı ve rapor gibi temel haklarını bile kullanmasını engelleyen, büyük çoğunlukla asgari ücret mâliyetinde bir istihdam modeli. 10 kişilik işi 7 kişiye gördürmek, 8 saatlik standart mesai saatine aldırış etmeden “köle”ye fazla mesai için yüklendikçe yüklenmek, düzenli maaş vermemek, hafta sonu izinlerini bazen sakata getirmek, tazminat diye, işvereni tâciz etmesin diye 11 aylık “Köle”yi işten çıkmış gibi gösterip iki gün sonra yeniden boyunduruk vurmak, yıllık izin haklarını ketenpereye getirmek, ücretlerinde artış yapmamak, bu sistemin bizdeki en tatlı uygulamaları arasında!

“Kölelik” tâbirini kasten kullanıyorum. “İbret alınmazsa tarih tekerrür eder” hikmetinin tecelli ettiği yer: Bakmayınız uluslararası anlaşmalarla köleliğin bir asır önce kaldırılmış olmasına. Başkaca eve ekmek götürme şansı olmayan gariban evlatlarını, bizdeki taşeron uygulamasına göre istihdam etmek, köleliğin en “çağdaş” yorumudur. Ekmek parasını kaybetmemek için sesini çıkaramayan ucuz iş gücünü bunca ağır çalışma şartlarına sürüp, ellerine asgari

geçimlik seviyesinde ekmek tutuşturmak ve anamın tâbiriyle “yesir” gibi çalıştırmak köleliğin daniskasıdır. İki asır önce proleterlerin zincirlerinden başka kaybedecek bir şeyi yoktu; bugün ise zincirin adı ekmek parası olmuştur. Ne değişti?

Ekmek parası uğruna bir an önce madene inmek için sabırsızlaşan taşeron işçi kardeşlerim, sabrediniz; bakanlar (daha önce hiç haberdar olmadıkları) son model maden çıkarma teknolojileri için inceleme gezisi yapsınlar, 2023’e kalmaz madenlerimizi de ıslah ederiz!

Sadece âdil olmakla yetinmeyelim, iyimser de olalım; neticede kargaların bile kalbini kırmaktan çekinerek konuşan, son derece mülâyim, sevgi dolu bir fikr-i müdîrin idaresi altında bulunuyoruz; netekim şu cümleden fışkıran rikkat ve şefkat hissine dikkat buyrunuz: “Bütün mesele ‘kılavuzu karga olanın’ meselesi. Kargaya da hakaret etmeyelim...”

İşte, Yeni Türkiye’yi bir sevgi yumağı gibi birleştirmeye, Atatürk’ün postuna oturmaya (Partili Cumhurbaşkanı!) ve bir merhale sonra âlem-i İslâm’a halife sıfatıyla önderlik etmeye her yönüyle lâyık bir insan; boşverin siz insan haklarını filan, hayvan haklarına bile bu derecede saygılı biri.

Ne var ki bendeniz galiba nankörler zümresindenim; bu cümleyi dinleyince oturduğum yerden “Gaak” diye bağırmışım.

“Gaak” da ne demek diye merak edersiniz; kim ne anlıyorsa odur;

-Gaak!

“Hayatta en büyük amacım ‘iyi insan’ olmak!”

Hayli zamandan beri futbol hakkında yazmıyorum; bu durum, futbol edebiyatımız için mühim bir kayıp değil elbette. Taraftarlığın, insanda hakkaniyet ve adalet duygusunu mahveden bir cinnet psikolojisine dönüşmesi bu kararda etkili oldu.

Şimdi aynı cinnet halini siyaset düzleminde de yaşıyoruz. Bizans’ı içinden çürüten maviler ve yeşiller çekişmesi, siyasi fikir farklılıklarına da bulaştı.

Bu yazı futbol hakkında değil ama, futboldan daha değerli ve kalıcı bir şeye dair: Drogba!

Top ona doğru yuvarlandığında, sırf “Şimdi ne yapacak, bizi nasıl şaşırtacak?” diye seyrettiğimiz oyuncular vardı, hâlâ var; bunlar işini sanat derecesine çıkarmayı başarabilmiş nâdir kişilerdi. Topu, vücutlarının bir parçasıymış gibi hemen kontrolü altına alabilen, topla hızlanıp adam geçebilen ve topu ayaklarından çıkardıklarında hâlâ ona egemenmiş gibi hüner gösteren futbolcular tanıdık. İsim vermek gerekmez. Onların çoğu, -tuhaftır- ancak bir futbol sahasında ve topla beraber iken bir mânâ ifade edebilen sporculardı genellikle. Topla birlikte

şiir gibi hareket edebiliyorlardı ama meselâ, bir meslek ciddiyeti içinde antrenman yaptıklarını zannetmiyorum. Çoğu, daha iyisini yapabilecekleri bir zamanda ve altyapı eksikliğinden kaynaklanan sakatlıklarla mesleklerinden ayrılmak zorunda kaldılar. Futbol dışındaki hayatları düzensizdi. Oyun esnasında devamlılıkları yoktu. Bunlardan bazıları, takım yöneticileri tarafından yeterince tahammül gösterildikten sonra diğer oyuncuların iş ahlâkını zedelemesin, kötü örnek olmasın diye yok bahasına takımdan uzaklaştırılıp mesleklerini kötü bir finalle sonlandırdılar.

Saha içinde bazen iyi futbolcu, hatta sanat derecesinde iyi ve mükemmel futbolcu olabiliyorlardı ama "iyi insan" olmak gibi bir hedefleri yoktu; galiba işin kötüsü böyle bir kavramdan haberleri de olmamıştı.

İyi futbolcu olmak için iyi insan olmak şart mıdır; bu soruya cevabım futbol adamlarının hoşuna gitmeyebilir fakat özellikle son yıllarda bende böyle bir değer yargısı gelişti.

Meslek ahlâkı denilen şeyin, sadece bir futbolcu için değil, bir kundura tamircisi, bir seyyar satıcı, bir banka memuru veya üst yönetici veya bir siyaset adamı için de -olmazsa olmaz- türünden bir kavram olduğunu fark etmeye başladım. Meslek ahlâkı, sadece meslek icrâ edilirken hatırlanıp uygulanan kurallar değildir, her insanda mevcut olması gereken ahlâkın işe yansımış hâlidir. Nâçiz görüşüme göre, meslek ahlâkına harfiyyen riayet eden fakat hayatın diğer safhalarında kurala aldırış etmeyen biri "İyi" olamaz.

Doğru veya yanlış; bence böyle.

Drogba'da ilk dikkatimi çeken husus meslek ahlâkı oldu. Beyninin ve vücudunun bütün verimini, işini iyi yapmak için seferber edebiliyordu. Kendisine doğru hızla gelen topla daha ilk andan itibaren neyi nasıl yapabileceğini kestirip rakiplerinden önce başarıyla uygulaması, Drogba'da mesleğinin ne idüğü hakkında zihin gücü ve emekle tasarlanmış bir ön hazırlık bulunduğunu hissettirdi daima.

Ayaklarıyla değil, zihin gücüyle oynuyordu âdeta. Sahadaki herkesten o noktada ayrılıyordu. Bunu fark ettiğim andan itibaren, takım arkadaşları için mükemmel bir futbol ve mantık öğretmeni olabileceğini düşünmüştüm. En azından yöneticileri, antrenmanlardan önce veya sonra, takım arkadaşlarına "futbol düşüncesi" konusunda seminer vermesini isteyebilirlerdi. Böyle bir şeyin gerçekleştiğini duymadım.

Kaptan değildi, sahada daha fazlasıydı; sahadaki 21 futbolcunun hayranlık ve ibretle seyrettiği bir sanatkâr gibiydi. Ona sıkça faul yapanların, bir keresinde bile olsun ona hınç beslediğini sanmam; eminim ki, "Bunu yapmak zorundaydım, affet" diye düşünüyorlardı içlerinden; çoğu

meslektaşı faulden sonra onun gönlünü almaktan kaçınmadılar çünkü Drogba hep öyle yapıyordu.

Sinirlenmiyor, sinirlendirmiyor, hakemi seyirciye şikayet etme ucuzluğuna düşmüyor, sahte düşüşlerle rakibini ve hakemi aşağılamıyor, varlığıyla sahada biriken elektriği etkisiz hale getiren bir barış elçisi gibi davranıyordu.

Hayranlık, evet; güzel futbol oynayarak başkalarının hayranlığını kolayca kazanabilirsiniz fakat saygı; herkesten saygı görmek için başka türlü şeyler de yapmalı, farklı meziyetlere sahip olmalısınız.

Soma mağdurları için yüklü bir bağışta bulunduğu haberi duyulunca söylediği şu sözlere dikkat ederseniz, saygının nasıl zor kazanıldığını anlayacaksınız; şöyle diyor:

-Ben aynı zamanda Birleşmiş Milletler elçisiyim (UNDP-BM Kalkınma Programı iyiniyet elçisi) ve Soma'daki insanlara yardım etmek için elimden geleni yapacağım ama bunun için benim adımın kullanılmasını istemiyorum. Böyle konularda reklam yapacak bir insan değilim. Oradaki insanlara yardım ettiğimde, adımın kullanılmasını istemiyorum. Böyle bir reklama ihtiyacım yok!

Ve bir küçük ayrıntı daha: Afrika halkına eğitim verilmesinde maddi katkılarda bulunmak amacıyla 2007'de kendi adına bir vakıf kurduğunu ilave edelim.

Chelsea seyircisi onu, bütün zamanların en iyi oyuncusu seçerken futbolundan başka değerleri de göz önünde tuttuğu belli. Türkiye'den ayrılacağı yolundaki haberlere futbol severlerin yaptığı yorumlardaki bazı nitelemelerin altını çizmek isterim. Şöyle diyorlar: "Düzgün star, Düzgün adam, Formasına değer katan adam, Karaoğlan, Türkiye'ye gelenler içinde en yardımsever, Efendi ve başarılı, Kalbimizdesin, Süper star, Kalbi güzel insan, Adam gibi adam, Özel insan, Temiz kalpli adam, Saygıdeğer, kaliteli insan, Anıtını dikmek lâzım..."

"Bütün Türkiye'nin saygısını kazandığım için çok şanslıyım" cümlesinin üstüne, "Hayatta en büyük amacım, iyi bir insan olmak" diyebilen kaç yabancı -ve yerli- futbolcu gelip geçti sahalardan?

Yolun açık olsun "iyi adam"; meslektaşlarını bilmem fakat mesleğini ciddiye alışın ve hayatının tamamında bir bütünlük teşkil etmeye verdiğin önem ile benim kalbimi kazandın. Sen sadece futbolun değil, "iş ahlâkı"nla gökkubbemizde güzel bir sadâ bıraktın.

Bir saygı çelengi de benden olsun sana...

‘Yandaş’a da yazık!

BBC’nin Türkçe internet sitesindeki, “Erdoğan Köln’de yandaşlarına seslendi” başlıklı haber, bir yandaş gazete tarafından, “Gurbetçilere büyük ayıp” olarak algılandı.

Yandaş yerine daha incelikli kelimeler de bulunabilirdi fakat yandaş tâbiri en azından haşhaşi, sülük vs. gibi nefret dolu sıfatlardan daha ehven-i şerdir. Yandaş lafından alınanların empati yapması için güzel bir fırsat! Ne var ki aynı gazete, okuyucularına aylardan beri yandaş muamelesi yapmakta mahzur görmüyor; işte aynı gazeteden bir başka başlık cümlesi: “Erdoğan, Alman medyasına demokrasi dersi verdi.”

“İroni nedir, bunun Türkçesi yok mu?” diyenlere verilecek güzel bir örnek karşısındayız: İroni budur!

“Yandaşlık nedir peki?” diye soranlara da aynı cümleyi gösterebiliriz: Okuyucusunun zekâsına saygı göstermeyi hiç aklına getirmeden, yukardaki cümleyi kurabilmek, -en hafif tâbiri budur ve niçin alınganlık gösterildiğini doğrusu anlayabilmiş değilim!- yandaşlığın ta kendisidir. İçindeki hakikat payı olup olmadığını düşünmeden bu cümleyi alkışlamak da herhangi birini ânında yandaş yapar.

Mümtaz’er Türköne’nin tesbiti altı çizilecek türden: “Erdoğan’ın bilinçli ve kontrollü olarak tırmandırdığı gerginliğin asıl muhatabı düşmanları değil, kendisini destekleyenler.” Bu cümleyi şöyle ifade etmek de mümkün: Düşmanlık ve nefret edebiyatı ile sindirilmek istenen başkaları değil, bilakis taraftarlardır; BBC’nin tâbiriyle yandaşlara öcü gibi gösterilen “karşı taraf”ın, hakaret, tehdit ve tahriklere aldırış bile ettiği yok, hakaretlerin asıl amacı da bu değildi zaten; dolaylı olarak yandaş takımına verilen bir mesajdı bu: “Bu kadar zararlı, tehlikeli ve kötü insanlardan kendinizi ayrıştırın; selamı kesin, alışveriş etmeyin, su bile vermeyin.” Dolaylı mesajın, telaffuz edilmeyen fakat imâ ile anlatılan devamı şöyle: “Velev ki bazı hoş olmayan işlere karıştık ise, sizler de bize inanmak ve desteklemek suretiyle cürüm ortağı gibi oldunuz; öyleyse kader arkadaşıyız ve âkıbetimiz neyse beraberiz. Bu noktada durmak ve düşünmek çok tehlikeli; lidere itaat edin, tam destek verin ki bu badireden beraber çıkabilelim!”

Destekçilerine pek öyle görünmese de bunun bir nevi politik şantaj olduğunu düşünüyorum; bu şantaja boyun eğmek; mesela Başbakan’ın Alman medyasına demokrasi dersi verdiğini düşünmek, merkez sağ seçmeninin yakın vadede toplu halde itibarsızlaşmasına ve belirleyiciliğini kaybetmesine yol açacaktır ve bu kaçınılmaz görünüyor. Daha şimdiden itibar eprimesine uğrayan kelimeleri hatırlayın: İslâmcılık, modern muhafazakârlık, gelenekçilik, mâneviyatçılık, ahlâk, ‘Benim başörtülü kardeşim’ edebiyatları ve daha niceleri… Mazlum ve ezik dindarların politik sistemde yükselişine zemin teşkil eden hareket, şimdi aynı kitlenin tükeniş ve harcanışına hizmet etmekte! Yakın gelecekte Müslüman kimliğiyle siyaset yapmak

isteyenlerin cirmi, bugünkü Anavatan veya Doğruyol çizgisinde küsuratlarla ölçülür hale gelecek. Ne kehanet, ne tahmin; başını bile isteye algı mühendisliğinin giyotinine uzatanlar, belirleyicilik kredilerini kaybederler.

Yandaş takımına yöneltilen iktidar baskısı, onların zekâsını da hiçe sayıyor ve bu saçmalığa itiraz etmek yerine alabildiğine desteklemek, bu kitlenin mâsumiyetini azaltıyor; onlara bir mânâda Soma madenlerine çalışmak ve evlerine ekmek götürmek zorunda kalan işçi muamelesi yapmanın sürdürülebilirliği yok. Ya havuç, ya sopa! Doğrusu ne havuç ne sopa! Yandaşlarını ancak korkutarak bir arada tutan bir siyasi aklın en büyük kâbusu, onları günün birinde bir “vatandaş” kimliği içinde görmektir; “Ben sadece seçmen değil, aynı zamanda bir vatandaşım” diyen insanları, “Almanlara demokrasi dersi verdik” saçmalığına inandırmak kolay mı?

Size A. Daudet’in “Altın Beyinli Adam” hikâyesini anlatmak isterdim ama yerim dar; merak edenler internette bulabilirler. Bakalım hikâyenin sonunu tanıdık bulacak mısınız?

Taşeronluk istismarı

Bir ay kadar önce bir mektup aldım; mektupta taşeron işçilerin sıkıntısı anlatılıyordu.

Taşeron işçi ne demek, kısaca anlatalım. Taşeron’u kanun "alt işveren" diye tarif ediyor. Alt işveren, yani taşeron, bünyesindeki işçileri, herhangi işyerindeki asıl işte değil, o işin yerine getirilmesi için gereken yardımcı işlerde çalıştıran kişidir. Mesela bir okulda asıl faaliyet eğitimdir, eğitimi öğretmenler yürütür ama temizlik işleri bir taşeron firmaya gördürülebilir. Taşeron işçi, kanuna göre asıl faaliyette çalıştırılamaz.

Soma’daki faciada, şirketin insan kaynakları müdürü, "Bizde taşeron uygulaması kesinlikle yoktur. İşçilerin tamamı Soma kömürlerinin işçisidir. Bizde ekip başları vardır. Ekip başlarına taşeron diyorlarsa bilmiyorum." demişti. T24 sitesinin haberine göre Soma’da, "Dayıbaşı" adı verilen dört farklı (işçi taşeronu, baca taşeronu, ayak taşeronu ve darama taşeronu) uygulaması vardı. Dayıbaşlarının köylerden topladığı işçiler, yardımcı işlerde değil, bizzat galeri açılmasında çalıştırılmıştı.

Şimdi okuyucu mektubuna geliyoruz.

"1998 yılında İzmir’de 9 Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi’nde mutfak bölümünde taşeron işçisi olarak işe başladım" diyor mektup sahibi. Taşeron firma, fakültedeki doktorların Dokuz Eylül Vakfı çatısında kurulmuş, hastaneye bağlı bir şirket imiş.

Mektup sahibi temizlik işçisi olarak taşeron firmaya giriyor: "Eski mutfakta sadece söyledikleri gibi temizlik yapıyordum. Yerleri paspas etmek de bana aitti. Yemek için hazırlanan yiyeceklerin işe yaramayan kısımlarını çöp torbasına doldurup atıyordum. Yeni

mutfak bittiğinde ben diyetisyen mutfağında kaldım. Koskocaman mutfağın temizliği bana aitti. Bana ustalar, yani 'memur aşçılar' sabah kahvaltısını hazırlamamı da istediler. Ardından memur ustabaşımız haftanın bir günü ve bayram tatillerinde çalıştığım günlerde ve senelik izine ayrılan, bulaşık yıkayan işçi arkadaşımın yerine bulaşıkları benim yıkamamı söyledi.

1998 yılında devletin bize uygun gördüğü aylık asgari ücret 96 TL idi. Çalışma koşullarımız ağırdı. Zaman içinde öğlen yemeğine hazır olacak şekilde soğuk hava deposundan yoğurtları, meyveleri çıkartıyordum. Temizliği bana aitti. Çok geçmeden etlerin bulunduğu soğuk hava deposunun temizliği de bana devredildi.

En son öğlen yemeğinde 12-13 arası doktorlara, hemşirelere, hastanede çalışan görevlilere 'taşeron işçisi hariç' yemek arabalarını yetiştirmem için görevlendirildim. Burnumdan solurken burjuvaziye isyan ediyordum. Aklımda sendikal örgütlenme vardı. Hastane genelinde çok işi az işçiye yaptırıp kazanç elde etmeyi düşünen okumuş üst düzey vakıf yöneticilerine nefretim artıyordu. Bu nefret müdür, müdür yardımcılarına ve bazı şeflere kadar uzanıyordu.

Her ayın on beşine yakın on ya da on beş kişi işten çıkartılıyordu. Bu çıkartılmalar bazen şeflerin keyfi davranışlarına da yansıyordu. Hastane içinde biz taşeron işçiler arasında ister istemez sorun olmaya başladı. Artık kendi aramızda ikili konuşmalarda 'Atılma sırası kime gelecek?' diye konuşuyorduk.

Her sene bizlere giriş çıkış kâğıtları imzalatıyorlardı. Bu kâğıtlar tahmini on beş sayfaydı ve okutturmuyorlardı. Okuyan olduğu zaman ağız dalaşı idare uşaklarıyla taşeron işçiler arasında oluyordu.

Ben sadece olayı kısaca özetledim. Ülke genelinde birçok taşeron işçisi ile ortak yanlarımız vardır. Kısacası taşeron işçisi olmak öyle zor ki bunu yüzeysel anlayamazsınız! Anlamanız için taşeron işçiliğini pratik yaşamda yapmanız gerekir ve devletin sömürü politikasına nasıl öfke duyduğunuzu daha iyi anlarsınız."

Taşeron uygulaması, kamu sektörünün verimsiz istihdam politikasına bir tepki olarak doğdu ve uygulanıyor. Bugün ise çoğu kere haklı olarak taşeronluğun kaldırılması ve yeniden kamu personeli sistemine dönülmesi savunulmakta.

İstihdam artırılmasında ve iş verimliliğinde faydası görülen taşeron uygulaması bir ucuz emek ve esir pazarına dönüştürülmemeli. Her an atılma korkusuyla asgari ücretle çalıştırılan işçiler köleleştirilmemeli.

Soma'daki yaraları sarmak için kararlı görünen hükûmetin, bu vesile ile taşeron işçilerin çalışma ve ücret şartlarına kalıcı bir çözüm getirmesi beklenir. Çıkarılacak yeni Maden Kanunu ile birlikte taşeronluk kurumuna da bir çekidüzen verilmesinin zamanı geldi artık.

Sağcılık çıkmazı

Sağcılık çıkmazı şudur: Kendi ülkenizde sağcıların kazanmasını temenni edersiniz; başka ülkelerde ise sağcı olmayanların.

Sağ partilerin göstermelik kabilinden uluslararası çatı örgütleri var da, i'râbda mahalli yok. Sosyalist Enternasyonal'in varlık sebebi güçlüdür ve kendi mantığı içinde mâkuldür. Bütün ülkelerin sol veya sosyalist partileri uluslararası bir çatı örgütü altında bir araya geldiklerinde, evrensel bir hülyânın parçalarını bir araya getirmiş olurlar. Sağcı partilerin evrensel denilebilecek müşterek bir hülyâsı yoktur; onlar sadece kendi ülkelerinde iktidar olmayı dilerler. Şimdilerde olduğu gibi Avrupa'da sağcı, milliyetçi veya yabancı düşmanlığından ekmek yiyen partilerin tırmanmaya başlamasını solcularla birlikte sağcılar da endişeyle izlemeye başlar.

Avrupa'daki Türklerin anavatanlarında sağcı, yaşadıkları ülkede solcu veya liberal partileri desteklemesi, işte bu yüzden çelişki değildir.

Türkiye'de sağın kurucu babaları, bu kelimeye Kur'an'daki "Ashabu-l-meymene", yani kitapları sağ taraflarından verilenler mânâsını yapıştırarak kurnazca siyasi bir meşrûluk kazandırmışlardı; hâlbuki sağ da sol da siyaset düzleminde Fransız ihtilâlinin icad ettiği kavramlar olarak farklı bir mânâ yüküne sahip. Cemil Meriç'in şu satırlarını okuduktan sonra -20'li yaşlarda- sağ konusundaki zihni rahatlığım büyük bir tereddüde dönüştü: "Sağa türbedarlık düşer; türbedarlık, yani ezeli değerlerin bekçiliği (...) daima çekingen, daima korkak, daima sevimsizdir. Çekingendir, çünkü maziyi temsil eder; maziyi, yani keyfiliği, kanunsuzluğu. Korkaktır, zira kanlı imtiyazların ve karanlık istismarların mirasçısıdır. Sevimsizdir, hangi mezarlığı ürpermeden seyredebiliriz? Avrupa'nın son iki yüzyıllık tarihi, sol'un zaferleri, sağ'ın hezimetleri tarihidir." Ve nihayet kılıç kesinliğindeki şu hüküm, "Bu kirli ve karanlık kelimenin dünyada bizden başka şefaatçısı, bizden başka elinden tutanı kalmamıştır. (...) Hıristiyan Avrupa'nın bu habis kelimelerinden bize ne? Bu maskeli haydutları hafızalarımızdan kovmak ve kendi gerçeğimizi kendi kelimelerimizle anlayıp anlatmak, her namuslu yazarın vicdan borcu."

Sağcılarımız "sağ" tabirini pek öyle gönülden sahiplenmiyor, onun yerine muhafazakâr, gelenekçi, mukaddesatçı, milliyetçi vs. gibi yan tabirlerle vaziyeti gürültüye getirmeyi tercih ediyorlar. İçlerinden pek azı bizdekinin sağcılık filan değil, resmen ve alenen tek parti CHP'sine ve İttihatçı geleneğe tepki olduğunun farkında. Muhafazakârlık, Türk sağı için hayli iddialı bir niteleme olur, çünkü varlığı vehmedilen muhafazakâr bir kitle aslında olmadığı gibi

neyi, nasıl, niçin ve hangi tarzda muhafaza edeceği hakkında kanaati de yoktur. Gelenekçiliği de muhafazakârlığın üstüne vurabilirsiniz ve bu kelimenin aile hayatında Batılılar gibi olmamaktan başka karşılığı bulunmaz.

Muhafazakâr demokrasi, "Palto uyduramadık, yelek verelim" kabilinden bir çaresizlik formülü; kendini böyle niteleyenlerin demokrat filan olmadıkları, olmaya da niyetleri görünmediğinden beri, fikir hayatımızda hep görüldüğü üzere bir vaziyeti kurtarma hilesinden başka bir değer taşımıyor. Kendini böyle niteleyenlerin siyasi ufkunda otoriter bir hilâfetten başka bir 'Kızılelma' yok!

Milliyetçiliği sona bıraktım; bu kavram evvelemirde "millet" diye bir etnitenin (varlık, mahiyet, nitelik) kabulüne dayanıyor; en kısa tabirle iyi, nitelikli ve türdeş insanların topluluğu ve bu topluluğun benzerlerinden hafif tertip üstünlüğü... Millet kavramı, dimağ ve vicdânımızın lügati hükmündeki Kur'an'a göre dinî aidiyete tekâbül ediyor, Nation'a değil. Belki bu garâbetten dolayıdır ki vaktiyle "milliyetçi-toplumcu" diye bir alaşım üzerinde hayli çalışılmış fakat bir feyzi de görülmemişti. İnsanın kendi türdeşlerine duyduğu tabii yakınlığın siyasi bir mâden gibi işletilmesi, zayiat bilançosunun hâlâ kaleme alınmadığı nice göçüklere, grizu patlamalarına sebep oldu ve sendika ağaları hâlâ işbaşında.

"Ee ne yani, solcu mu olalım" diye köpürmeyelim ve "Hayatta iyi insan olmaktan başka amacım yok" diyen Drogba'nın cümlesi üzerine biraz daha düşünelim. Yani bir haylice...

Emeksiz Osmanlılık bu kadar olur işte...

"Sağcılık çıkmazı" başlıklı yazıdaki o cümleyi açmak için ilgi çekici bir vesile doğdu: "Muhafazakârlık, Türk sağı için hayli iddialı bir niteleme olur, çünkü varlığı vehmedilen muhafazakâr bir kitle aslında olmadığı gibi neyi, nasıl, niçin ve hangi tarzda muhafaza edeceği hakkında kanaati de yoktur. Gelenekçiliği de muhafazakârlığın üstüne vurabilirsiniz..."

Bursa vali yardımcısının oğluna "Osmanlı usûlü" sünnet töreniyle ilgili görüntülü haberler, Hürriyet'in tabiriyle "basına bomba gibi düştü!" Törenden ötürü Bursa valisi rahatsızmış. Zaten yardımcısı da dün itibarıyla emeklilik dilekçesini vermiş bulunuyor. Bu haber yarın unutulur lakin geriye hicranlı birkaç tesbit bıraktı.

Ebeveynini ve sünnet çocuğunu tebriki müteakip iki tenkidim var: Evvelâ isteyen, kendi kesesinden evladına dilediği gibi düğün yapar ancak yer olarak Muradiye Camii avlusunun seçilmesi doğru olmamış. Cami avlusunda tören yapmak her vatandaşın kullanabildiği bir imkân olsaydı mesele kalmazdı.

İkinci ve esas tenkidim yukarıdaki cümlenin açılımıyla ilgili; yani Türkiye'de kendini muhafazakâr sayanların hangi değeri, niçin, nasıl ve hangi tarz üzre muhafaza edeceği

hakkında sâlim bir fikri yok, bundan sonra olması da beklenemez. Bu törende Osmanlılık değerlerine özenildiği anlaşılıyor. Osmanlı'yı vurgulayan detaylara bakınız: Mehter takımı, Bursa kılıç kalkan ekibi, eski tarz üç etek giymiş birkaç hanım (Fotoğrafın üstüne 'cariyeler' diye etiket yapıştırılmış!), ayrıca Hacivat ve Karagöz'le bakır tepsilere dizilmiş birkaç bakır kap-kacak. Arka planda kırmızı tül cibinliğin önündeki abartı derecesinde "kitch" koltuğa gazeteci arkadaşlar bol keseden, "padişah tahtı" yakıştırmasında bulunmuşlar.

Osmanlı denince anlaşılması gereken bu mudur; bu noktada düğün sahibiyle haberi yazan gazetecinin değer algısı "al birini vur ötekine" dedirtircesine yerlerde sürünüyor. Belli ki Osmanlılar'da sünnet merasiminin şeklî esasları hakkında her iki tarafın da, basmakalıp Oryantalizmden başka bir fikri bulunmuyor.

Muhafazakâr kitle, özendiği ve yücelttiği Osmanlılık (siz buna İslâmi değerleri de ilave ediniz) hakkında acınacak kadar bilgisiz ve meraksız. Folklor ekibi gibi törenden törene gezdirilen mehter takımlarının kostümlerinden repertuarına kadar bütün ayrıntıları neredeyse "çakma" mahiyette bir kere; bilinen mehter havalarının en eskisi siz bilemediniz 150 yaşında ve sayısı birkaçı geçmez. Nerede mehter musikisini zenginleştirecek ve içini dolduracak müzikoloji etüdleri? Nerede yeni mehter besteleri?

Osmanlı gündelik hayatında bugünün ölçülerine göre, bırakınız yaldızla kaplanmış abartılı rüküş kadife kanepeleri, mobilya bile yoktur. Mevlevî kıyafetine girmiş ekmek parası peşindeki gençlerin içkisiz lokantalarda, fuarlarda, festivallerde dönmeye çıkarılması, işin aslını bilenler nezdinde ağlanacak derecede fecî görüntülerdir. Müslümanlığa, Osmanlılığa pek meraklılarımız, Osmanlı zevki denilen irtifâın pek altındadır. Yeni camilerin kuşak yazılarında bile "hüsn" sıfatından çok uzak, vezni bozuk hatlar sergileniyor. Gençlere Osmanlılık ruhu adına bol hamâsetli, köpürtülmüş bir fetihçi heyecan zerkedilmekte. Osmanlılığın en görünür, en maddî hâtırası ve mirası durumundaki İstanbul'un hâline bakmak yetişir: Bu İstanbul, Fatih'lerin değil, yağmacıların eseri olsa gerek. Eli yüzü düzgün seviyede klasik Osmanlı camisini taklid edecek mimarlar bile yetiştirememişiz. Osmanlı'nın dili, ait olduğu kültür ve irfan birikimiyle birlikte ortadan kalkmış. "Bu kelimeleri anlamıyoruz" diye sızlanan gençler, bilmediklerinin kelime değil, o kelimenin içinde vücud bulduğu tabii kültür iklimi olduğunu bile bilmiyorlar; olur olmaz yerlere yapıştırılan çakma padişah tuğraları... Hayranlık var, emek yok. Slogan seviyesinde lâflar ve görüntü unsurlarıyla Osmanlılık, eh ancak bu kadar olur.

Osmanlılığı taklide birikimimiz yetmiyor; bari modernliği becerebilsek; o dahi emek ve vukuf istiyor zirâ! t.alkan@zaman.com.tr

2014

30 Haziran

Mesele Hizmet değil arkadaş; hâlâ anlamadın mı? Aksiyon Dergisi

30 Haziran

Kerkük bir 'ne' şehridir? Zaman Gazetesi

29 Haziran

Havuz'da Ramazan hazırlığı Zaman Gazetesi, Pazar Keyfi

28 Haziran

Çekirge isyanlarda! Zaman Gazetesi

25 Haziran

Sen neymişsin be Vesâyet teyze? Zaman Gazetesi

23 Haziran

Muhalefet ve Statükonun taş burçları! Aksiyon Dergisi

23 Haziran

Hayat mı bu be aga? Zaman Gazetesi

22 Haziran

Radikal'e veda '# tarih'e merhaba Zaman Gazetesi

21 Haziran

Zamanlama iyiydi! Zaman Gazetesi

18 Haziran

Otur; sıfır! Zaman Gazetesi

16 Haziran

Bayrak krizinin öğretmesi gereken Aksiyon Dergisi

16 Haziran

Neyine senin millî birlik felan? Zaman Gazetesi

15 Haziran

Önüne yatılacak cümle Zaman Gazetesi

14 Haziran

Evet, düpedüz kof bir 'medeniyyet' tasavvuru Zaman Gazetesi

11 Haziran

Çözüm için son çare: % 100 şeffaflık Zaman Gazetesi

09 Haziran

Vallaha mı? Zaman Gazetesi

08 Haziran

'Laik Cemaat'in kökleri Kadıköy'de mi? Zaman Gazetesi

07 Haziran

Para+iman=Güm! Zaman Gazetesi

04 Haziran

Musluk medyası Zaman Gazetesi

02 Haziran

Ya leyteni kuntü turâbâ! Aksiyon Dergisi

02 Haziran

Çözüm; kördüğüm! Zaman Gazetesi

01 Haziran

Radyo meselesi Zaman Gazetesi

Radyo meselesi

Size eski bir radyo tamircisi olduğumu söylemiş miydim; muhtemelen bu minvalde gevezelik etmişimdir; tekrara düşersem bağışlayıp geçin lütfen.

Radyo tamircisi tabiri biraz iddialı oldu; sizi aldatmamak için şunu, “Tamire gelmiş radyo kasalarının tozunu pasını eski bir yağlıboya fırçası ile temizleyen uzman çırak” olarak değiştirelim. Hava itibarıyla biraz sönük kaldıysa da, “Nasıl olsa kimse yalanlamaz” diye bazı küçük gerçekleri abartmanın da âlemi yoktur.

Televizyonun adı bile yok; ben biliyorum ama. Her hafta Hayat mecmuası okuyorum, elime geçen gazeteleri biraz da lüzumsuz bir merakla takib ediyorum; hatta elime geçen “Fen ve tabiat ansiklopedisi” adında tek ciltlik bir ansiklopediden –ki 50’li yıllarda kaleme alınmış olmalı- en son, en yeni teknik gelişmeleri de izliyorum; mesela radar dalgaları nasıl çalışır, fezâya hangi roket yollandı, röntgen cihazı nedir, lüks lambasının çalışma esasları gibi ‘başdöndürücü’ gelişmelerden haberim oluyor; bu bakımdan televizyonun resmini görmüşlüğüm var. Hürriyet gazetesinin iç sayfalarında yayınlanan “Basri ile Fatoş” çizgi bandında da görünüyor zaten; Amerika’da her evde varmış bu görüntülü kutudan diyorlar. Bu arada aynı gazetede yayımlanan “Hoş Memo”, “Güngörmüşler”, “Detektif Nick” gibi tiryakisi olduğum çizgi roman bantları da unutamam. Sıradan bir Amerikan çalışanının orta halli hayatını resmeden bu eğlendirici çizgileri biz, “Vay be, adamlar nasıl hayat yaşıyorlar?” diye imrenerek seyretmekteyiz.

Televizyon yok, radyo var. Transistörlü çanta radyolar henüz bir lokum sandığı büyüklüğünde ve genellikle tüylü Bavyera şapkasıyla gezen Almancıların elinde görüyoruz. Bu bir istisnâ ama; radyo deyince o günlerde akla hemen elektrikle çalışan, en ufağı bilgisayar kasası büyüklüğünde –hatta daha iri, mobilya kasalı, ağır ve kalantor möbleler geliyor.

O bakımdan o devirde radyo tamirciliği prestijli meslek; tamirci çıraklığının da ona göre bir havası var. Tamire radyo gelince usta evvela arka kapağı söküyor, ardından yumruk büyüklüğünde flamanlı lambaların dizili olduğu metal kasayı mobilya gövdeden ayırıyor ve elime tutuşturup kaldırımın kenarına gönderiyor beni. Öyle yapmak zorundayız çünkü güz aylarında bir oda ısıtacak kadar elektrik tüketen ve ısı yayan radyoların içi nerdeyse yarım parmak toz çekiyor.

Eski bir yağlıboya fırçası ile toz temizlemek hassas iş, teknik ve tecrübe gerektiren bir uzmanlık alanı!

Radyo muhabbetim böyle başladı ve ne yazık ki hâlâ hâlâ devam ediyor. TV’ler yayına başlayınca radyonun modası geçmedi; biraz çaptan düştüyse de insanlar otomobillerde uzun saatler geçirmek zorunda kalınca yeniden kıymete bindi. Cep telefonlarında, uydu alıcılarında artık radyo dinleme imkânı var; internette ise dünyanın bütün radyoları...

Bu yazının ana fikri burada başlıyor işte; ne yazık ki piyasada eli yüzü düzgün ve sadece temiz ve net bir sesle radyo dinlemeye yarayışlı bir âlet yok. Olanlar Uzakdoğu menşeli, bol hışırtılı, tatminkâr ses kalitesi sunmayan sıradan şeyler. Radyo değil oyuncak gibi. Transistörler etiket inceliğinde yongalara sığalı beri, elektronik âletlerde mehâbet filan kalmadı; neredeyse çakmağa bile radyo aparatı yerleştirip bir-iki liraya satmaya başladı Çinli üreticiler. İşte o yüzden ne kadar radyo edindim ise o hızla da bir hayli radyo çıkardım elden. Öylece atmaya kıyamayıp ciğerlerine kadar sökerek dağıttıklarım da cabası.

Dünün dünyasında radyo, bugünün üç boyutlu televizyonları gibi lüks bir nesne idi; bugün gazoz kapağı hükmünde; oysaki biz, gazoz kapağını bile atmaya kıyamayıp biriktiren bir kuşağın son temsilcileriyiz.

Uzatmayayım, elektronik eşya satan hayli iri ve iddialı bir mağazaya uğradım geçen hafta. Maksadım etrafı kolaçan etmek, ezkazâ hayâlimdeki gibi bir radyo bulunca da üçe-beşe bakmayıp alıvermek!

"Adam gibi bir radyo almak istiyorum. FM bantlarını birbirine karıştırmayacak, temiz ses verecek, istasyonları kolayca bulunabilecek iyi bir şey..." Markasının adı lâzım değil, "bu iyidir" diye bir kutu gösterdi tezgâhtar delikanlı. Bir radyo uzmanı olarak sağını solunu inceledim; matah bir şeye benziyordu. Radyo kutusunu eve gizlice getirdim; ilk elde hemen "Yine mi radyo; senin saat ve radyo takıntından sıkıntı geldi; yeter artık" fırçası duymamak için n'aapacaksınız, mecbur!

Gizlice pilini taktım, düğmesine bastım; ı-ıh! Sadece bir istasyon çalıyor, o da pürüzlü; resmen hayal kırıklığı. "Yahu bunun içine kullanma kılavuzu bile koymamışlar; sakın dandirik bir şey olmasın" diye şüphelenirken suçüstü yakalandım. Zaten canım burnumda, yine eli yüzü düzgün bir radyoya kavuşamamanın sıkıntısı içindeyim... Bir şey söylemedi fakat söylese daha iyiydi; anlayışla karışık bir merhametle öyle alaylı bir bakış ki...

-Evet yine radyo aldım, sana sürpriz yapacaktım ama bunun sonuncusu olacağını tahmin ediyordum; çok medhettiler, süpermiş dediler estek, köstek... dedikçe üzerimdeki anlayışlı, müşfik ve fakat ezici bakışların istihzâ ağırlığı giderek artıyor.

-Kırarım bu radyoyu ben, dedim; halime acımış olmalı, "Kırma, iade et" dedi.

Bu hiç aklıma gelmemişti. Tezgâhtara madara olmayım, belki bir düğmesi daha vardır" diye biraz daha sağını solunu kurcaladıktan sonra ümidim kesildi, paketine koydum, doğru iadeye...

Bu arada belirteyim, unutulmasın. Otomobil panellerindeki sabit radyolar gayet güzel çalışıyor; tam istediğim gibi. Benim aradığım, oto radyolarının evler için tasarlanmış biçimi, fakat yok. Tapon radyoyu güç-bela iade ettikten sonra o hışımla mağazanın oto radyosu satılan bölümüne gittim, gördüğünüz gibi hâlâ tam akıllanmış değildim:

-Bunlardan istiyorum fakat evde çalışanından olsun!

Çocuk garip garip baktı; "Yanına bir de doğru akım veren akü almanız gerekir; niçin herkes gibi sıradan bir radyo almıyorsunuz" diye güyâ aklınca yılların radyo tamircisi çırağına yol göstermeye kalkıştıysa da üstünde durmadım. Bazı esnaf dükkânlarında "arabadan çıkma" oto radyolarını tahta kasaya yerleştirip arslan gibi kullananları görmüştüm. Aslında fena fikir değildi; tahta kasasını ben yapabilirdim pekâlâ; dalgalı akımı doğru akıma çeviren bir aparat ilave ederdim arka kısmına. Pahalıya çıkardı ama mümkün görünüyordu. Peki onca düzeneği bir odadan ötekine götürmek gerekse n'aapacaktım? Seyreyle rezilliği...

Bu yaştan sonra üretim sektörüne girip tam arzuladığım gibi şık, kaliteli, kolay kullanılır bir radyo imâl etmeyi de düşünmedim değil; ne var ki satılmayacağından adım gibi eminim. Üreticiler yapamadıkları için değil, müşteri bulamadıkları için sıvanmıyorlar eli yüzü düzgün radyo imâline...

Buradan beyaz eşya üreten yerli firmalara açık senet yolluyorum: Yapın gönlümdeki gibi bir radyo; en azından bir tane almaya söz veriyorum!

Geriye kalıyor üç nalla bir at!

Çözüm; kördüğüm!

Kamuoyunun bilgisinden saklanarak yürütülen "diplomasi"nin ömrü bu kadar olur. Valinin bile "Devletin yolu kesilir mi?" diye hayret ettiği şekavet eylemleri, çözüm sürecinin kaynatıldığı kazandan fışkıran kızgın buharı andırıyor.

Bir gazeteden alıntıladığım haber metnini beraber tahlil edelim: "Askeri helikopterle ilçeye gelen Muş Valisi Vedat Büyükersoy, [yol kesme olayıyla] ilgili bilgi aldıktan sonra BDP yetkilileriyle görüşerek yolun hiçbir vatandaşın burnu kanamadan trafiğe açılmasını istedi. Vali ile görüştükten sonra basına açıklama yapan BDP İlçe Başkanı Güven Meşe ise grubun müzakere sürecinden kaygı duyduğu iddiasıyla gösteri yaptığını öne sürdü."

"Sen bana vaadettiğin şeyi vermezsen, ben de yol kapatır, araç yakar, askeri zırhlı araçlara taşla saldırıp hurdahaş hale getirir, askerlerini yaralar, karakol inşaatlarını 'sivil' eylemcilerle engellerim", çizgisini savunanlar, kendi mantıkları içinde haklı olabilir, zira o mantığın hükûmet tarafından verilmiş hangi sözlerle beslendiğini hâlâ bilmiyoruz. Burada biraz şaşkın ve ne yapacağını bilmez görünen taraf devlettir; şu daha düne kadar, "Böyle devletin hükümfermâ olduğu yerde cuma namazı kılınmaz"dan başlayıp Tağutlar, Firavunlar edebiyatıyla "devlet"e dümdüz gittikleri halde son aylarda devleti âbâ ve ecdadlarından daha çok seven, sevmekle kalmayıp kutsayan bir kısım hükûmet muhibbinin, artık kendilerini kaptan köşkünde gördükleri için sahipleniverdikleri devlet!

Evet, Osmanlı da şekavet ehliyle arasıra oturur, pazarlık eder, hatta Celâli reislerine paşalık bile verdiği olurdu fakat, işin bu kadar cılkını çıkardıklarını pek okumadım.

Çözümün içindeki şeyleri bilmiyoruz; çıkan seslere bakarak şöyle bir tahminde bulunmak mümkün: "Sen buraları yönetme, bana bırak; vergiyi ben toplarım, adaleti ben dağıtırım; toprağımı kendim korur, kendi askerimi kendim toplarım, eğitim işlerini sizden daha iyi yaparım (Bu iddia doğru olabilir ama!), petrol geliri zaten bizim, elektrik su parası da vermeyiz. Barış istiyorsan askerini çek, karakolunu yık!"

Devletin valilerine de bir haller olmuş; şekavet ihbarını alınca, kolluğu harekete geçirecek yerde ilk iş BDP yetkililerine müracaat ediyorlar. Yeni valilik konseptini Şırnak valisi müthiş bir belagatle izah ediyor:

-Çözüm sürecini bu aşamaya getiren Başbakanımız Tayyip Erdoğan'a ve bu konuda ciddi gayretleri olan Abdullah Öcalan'ı takdirle karşıladığımı belirtmek istiyorum. Halkın bu yoğun ilgisine hiç kimse karşı çıkmasın istiyorum.

Amin! Zulme uğramış Kürtlerin demokratik haklarına saygı duymak başka şey; yol keserek, çocuk kaçırarak devlete şantaj yapmak çok daha başka. Terazinin bir kefesinde silahlı şantaj olduğunda, icabında zor kullanarak suçluyu caydırma tekeline sahip bulunan devletin bir mânâsı kalmıyor ki. Şırnak valisinin sözlerine fazlaca infial göstermeye mahal yok; aynı yaklaşımı birkaç gün önce en büyük âmiri, kürsüden şöyle haykırmıştı:

-Ey BDP, HDP siz neredesiniz? Hani zaman zaman gidip anlaşıp alıyorsunuz geliyorsunuz ya. Bu annelerin yavrularını da alın gelin bakalım. Alıp geleceksiniz, alıp gelmediğiniz takdirde bizim B planımız C planımız devreye girer.

Bir devlet korumakla yükümlü olduğu vatandaşlarına karşı alfabetik sırayla alternatif sunmaz. Çocuk kaçırıldı, suç işlendi, araç yakıldıysa şakiyle pazarlık yapmaz; ya "nizâm-ı âlem"i, yani kamu düzenini korur, acze düşüyorsa bu işi yapabilecek olana emaneti teslim eder.

"Çözüm"e hâlâ prensip itibarıyla inanıyor ve destekliyorum, fakat bir kefesine ustalıklı seçim (Cumhurbaşkanlığı seçimi) hesapları yerleştirilmiş, öteki kefeye legal siyaset kamuflajı altında silahlı şantaj konulmuş bir barışa inanmak için fazlaca saf olmak gerekiyor.

Bize Mülkiye'de devleti böyle öğretmemişlerdi; son zamanlarda devlette esaslı bir paradigma değişikliği oldu da ben mi farketmedim?

Bu gidişatın ucu çözüme çıkmaz; daha çok kördüğüme benziyor.

Ya leyteni kuntü turâbâ!

İslâm folklorunda şöyle bir inanç vardır: Allah, kara bir gecede kara bir taşın altındaki kara karıncanın yaptığından bile haberdardır; biliriz ki yapıp ettiğimiz her şey kayıt altındadır.

Kaf Suresi’nde tasvir edilen "Kirâmen Kâtibîn melekleri" mutlak bir kesinlik ve şaşmazlıkla eylemlerimizi, sual gününde hesabı sorulmak üzere kaydediyor.

Ve illâ ki hakikatlerin günün birinde mutlaka ortaya çıkmak gibi bir tabiatı vardır.

Son derece ilginç ve zor zamanlardan geçiyoruz. Altı ayı aşkın bir zamandan beri hükûmet, devletin, kamu bürokrasisinin ve havuz medyası diye tabir edilen yayın kuruluşlarının vasıtasıyla Hizmet Hareketi’ni, bütün olumsuzluklardan sorumlu bir şer odağı olarak itham ediyor, karalıyor, itibarsızlaştırmaya ve yok etmeye çalışıyor.

Meselenin herkesi ilgilendirmesi gereken tarafı, bu lanetleme kampanyasına devlet güçlerinin âlet edilmesidir. Devlet, vatandaşları karşısında eşit uzaklıkta ve tarafsız davranmak zorundadır. Halbuki Hizmet Hareketi’nin taraftarları, haklarında kesinleşmiş ve son derece açık yargı kararı varmış gibi baskı altına alınıyor, memurlar sürgüne uğruyor. İşadamları, iş imkânlarının daraltılması tehdidi altında menfi tavır takınmaya zorlanıyor.

"Bunlara su bile yok" cümlesinin bütün gerekleri birer birer yerine getiriliyor. Kanuni izinle başlamış inşaatlar durduruluyor, yatırımlar battal hale getiriliyor. "Selam bile vermeyin, alışveriş etmeyin, ilginizi kesin" talimatı gereğince insanlar, sanki salgın ve ölümcül bir hastalığın yayıcısı imiş gibi nâhak yere töhmet altında bırakılıyor. Sadece hükûmetin kontrolündeki belediye yönetimleri değil, herkese eşit derecede hizmet vermek durumundaki kamu kuruluşları da hukuksuzluk imâsıyla taraf olmaya zorlanıyor.

Artık bir hukuk devletinden söz edilemez; bir "cadı avı" yapılıyor ve Başbakan, herkese ama herkese, Hizmet Hareketi karşısında düşmanca tutum takınmaları için aleni baskıda bulunmakta.

Onca hazırlık, gayret ve didinmeye rağmen Hizmet Hareketi aleyhinde inanılmaz bir rahatlıkla saçıp savrulan suç isnadlarının biri bile yargı kararına bağlanabilmiş değil. Bu ibretlik cadı avını düzenleyenlerin hukuku yargıyı beklemeye tahammülleri yok. Her şeyi bir algı operasyonu ile değiştirip fiilî durum haline getirmek niyetindeler.

Ama Kirâmen Kâtibîn melekleri yazıyor; beşerî düzlemde ise söylenen her söz, verilen her demeç, yapılan her eylem bir şekilde basına aksedip tarih kaydı haline geliyor.

Bugün sadece Hizmet Hareketi mensupları değil, hakikate saygılı her vicdan sahibi de ağır bir sorumluluk altında. Bu insanlardan yıllardan beri en ufak bir kötülük görmediğini söyleyebilecek insanlar bile, ağır baskı altında susmaya, en azından başlarını öte tarafa çevirmeye zorlanıyorlar.

Vicdanlar rehin altındadır; insanlar samimi kanaatlerini açıklamaya korkuyorlar; konuşmaya cesaret edebilen az sayıdaki insan dışında cereyan eden adaletsizliği fark eden mühim çoğunluk, sansürlerin en kötüsü, en onursuzu altında etkisizleştiriliyor.

Hizmet Hareketi'ne yönelik algı operasyonu tamamlanıp "inlerine kadar girildikten" ve hareket tamamen kriminalize edildikten sonra şundan emin olunmalıdır; o dakikadan sonra insanlar, bu defa birbirlerinden utandıkları için yine suskun kalacak ve keyfiliğe direnç gösterebilen hiçbir savunma mevzii kalmayacaktır.

Hizmet Hareketi ebedî değildir; ebedî olan Allah'ın hükmüdür ve mutlaka galebe eder. Mü'minler dünyevî iktidar için değil nihai tahlilde Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak için amel ederler; hulûs-i kalb ile inanıp çalışanlar için geçici hüzün belki, fakat mağlubiyet asla yok.

Yarın gerçekler ortaya çıkıp, herkesin saçı önüne döküldüğünde bugünün lânetlenenleri büyük bir zafer kazanmış olmayacaklar lakin gerçekleri bile bile çarpıtanlar ile sistematik yalanlardan ürküp sessiz kalan ve başlarını görmemek ve duymamak için öte tarafa çevirenlerin hâli çok ibret verici olacak. Bazı insanlar, önlerine kendi elleriyle kaleme aldıkları yığınla hakaret, kışkırtma ve iftira belgesi konulduğunda, hiç şüphesiz, "Keşke dün daha insaf ehli olsaydık; keşke haksızlık karşısında bu derece manidar bir suskunluğu tercih etmeseydik" diyecekler.

Samimiyetle dilerim ki, bugünün müfteri ve sukunları Nebe' Sûresi'nin 40. ayetinde ihtar edilen o müthiş âkıbetten uzak olsunlar:

"Ah, n'olaydı, keşke ben bir toprak oluverseydim!"

Musluk medyası

Yakın zamanlara kadar salı günleri yapılan Meclis grup toplantılarını, bir nevi vazife hissiyle takib ederken sonra bunun hiç de gerekli olmadığını fark ettim.

Bu toplantılarda partilerin meclis gruplarının nasıl çalıştığına dair bir fikir edinmek imkânsızdı zaten. Genel başkanlar kürsüye alkışlar arasında çıkıyor ve kamuoyuna karşı haftalık "konferans"larını verdikten sonra yine alkışlar arasında konuşmalarını bitiriyorlardı. Konferanstan önce ve sonra o salonda nelerin yaşandığına dair bir kanaat edinebilsek neyse... ve zaten liderler önceden tahmin edebileceğimiz şeyler söylüyorlardı. Naklen yayınlanan bu seanslar esnasında parti içi demokrasinin nasıl işlediğine dair bir örnek görmek mümkün değildi. Liderler galiba burada, "hâlâ yaşıyorum, partimin başındayım; kimse yerime göz dikmesin" kabilinden bir isbat-ı vücut gösterisinde bulunuyorlardı.

Bütün haber kanallarının, bu garip nutuk seanslarını naklen vermesinde azdırıcı, yoldan çıkarıcı bir tesir bulunduğu muhakkaktır. Sırf bu sebepten ötürü yayın esnasında ekranlardan şöyle bir altyazı geçirilmesi gerektiğine inanıyorum: "Dinlediklerinizi fazlaca ciddiye almamanızı önemle hatırlatırız; evde denemeye kalkışmanız halinde kendinize ve çevrenize zarar verebilirsiniz!"

Ben de o zararlı alışkanlığı terk ettim. Sen misin kurulu sisteme meydan okuyan? Dün iki ilginç hadise geldi başıma. Bir internet sitesinden haber okurken, ekrandan Başbakan'ın sesi yükseliverdi. Web tasarımcıları son zamanlarda böyle garip şeyler yapıyorlar. Bir sayfa tıkladığınızda o sayfadaki bazı videolar otomatik olarak çalışmaya başlıyor. Böyle bir şeydir diyerek sayfanın bütün sekmelerini kapattım. Yine o. "Yahu dinlemiyorum, zorla mı?" diye homurdanarak bu defa linki iptal ettim. Ses kesildi. Yoksa bilgisayara yazık olacaktı!

Ee, o kadar da internet acemisi değiliz canım; tam da operatörlük bilgimden gurur duymak üzereydim ki telefon çaldı. Cevap verdim, konuştuk, bitir düğmesine bastım. Aa! Bu defa telefonun radyosu kendiliğinden harekete geçti ve aktif hale geldi. Peki radyoda kim konuşuyordu dersiniz? Bildiniz!

Peki ne yaptım? Radyo programını sildim. Eksik olsun dedim kendi kendime.

Saçımızı muhtelif aralıklarla önümüze döken berber kardeşlerim lütfen alınganlık göstermesinler, misal diye zikrediyorum. Diyelim ki Başbakan Berberler Federasyonu'nun genel kurulunda konuşma yapsa, 15'ten fazla TV kanalı, "haber değeri vardır" diye harala-gürele naklen yayına geçiyorlar. Bu meslekî refleksin artık gözden geçirilmesi gerektiğini düşünüyorum, zira fena halde bıkkınlık vermeye, "Yine mi sen; ne istiyorsun benden?" yollu homurdanmalara yol açtığını kendi nefsimden biliyorum. Belki vaktiyle geçer akçeydi; artık fena halde sevimsiz geliyor. Partilerin halkla ilişkilerini yürüten danışmanları, "Bir mesaj ne kadar tekrar edilirse o kadar iyi" formülünü gözden geçirmeye davet ediyorum. Yüksek dozda enformasyondan bunaldık; dezenformasyondan ise gınâ geldi. Bazıları, "Adam zaten muhalif, onun için gıcık oluyordur" diye düşünebilirler; yanlış! Dünyada en çok sevdiğiniz kişi sabah, öğle ve akşam seanslarında TV'de, radyolarda, internet sitelerinde, meydanlara sâbit park durumuna getirilmiş parti araçlarında, irtibat bürolarında ve bilboardlarda karşınıza çıksa aynı antipatiyi duyarsınız. Naçiz ve safdil kanaatime göre doğrudan veya dolaylı siyasi mesajlar ve sûretlerle yüzgöz olmaktan artık "işbâ" (doygunluktan tıkanma) raddesineyiz. Muhtelif medyalar aracılığıyla propagandaya muhatap kalmak, pazarlanan ürünün niteliği hakkında artık "Acaba kazıklanıyor muyum; acaba şimdi nasıl aldatacaklar?" yollu bir hile endişesi uyandırıyor artık; misâl: Telefon şirketlerinin, "Tarifenizi ucuzlatak mı?" teklifiyle size dünyayı dar etmeleri ve sizin "Yeter illallah; düşün be yakamdan" diye isyân etmeniz!

Şu an itibarıyla evdeki su musluklarını takibe almış bulunuyorum; birinin aklına, "musluk da bir nevi medyadır" fikri gelir de yayına başlarlar diye korkuyorum açıkçası!

Para+iman=Güm!

"Parayla imanın kimde olduğu belli olmaz" diye bir lâf var; atasözü müdür bilmiyorum. Bu tür lâfların özelliği, sanki matah ve yanılmaz bir mahkeme hükmü imiş gibi üst değer tesis etmesidir. İsabetli olup olmadığı pek düşünülmez. Başka kültürlerde bu değer yargısının

benzeri olup olmadığını da bilmiyorum; kestirebildiğim tek şey parayla imanın ateşle barut gibi tehlikeli bir ikili meydana getirdiği.

İkilinin beraberliği akıl karıştırıyor, ayrıştığı, birbirine uzak durduğu zamanları ise daha kolay anlayabiliyoruz: Mağdur ve yoksulken iman üzre bulunmanın analizi nisbeten kolay; sabırla sebebe tevessül ederseniz krizi göğüsleyebilirsiniz. Problem para ve dolayısıyla gücün bir iman üssünde bir araya gelmesiyle başlıyor.

“Müslüman olmanın en çetrefil imtihanı bu mudur?” sorgulamasına girişmeden önce vehim doğurabilecek bir önkabulü düzeltmek iyi olacak. “İman sahibi olmak kolay, asıl zorluk iman ehlinin varsıl iken göğüsleyeceği çetinliklerdir” demeye getirmiyorum; varsıllığın iman ehlini zorlaması, para ve gücün mutlak bozucu tabiatından değil muhtemelen “imanın ne idüğü” hakkında yeterince emek sarf edilmemesinden kaynaklanıyor. E, insaf yahu, iman da emek ister, hem de fevkalade emek! Fukara ve mağdur iken insanların imânî noktada kendini net ve rahat hissetmesi yanıltıcı olabilir; köy evliyasının şehre indiğinde itminan ve kararlılığını kaybediverdiği kıssa, kıssa olmanın ötesinde bir gerçekliğe atıfta bulunuyor.

Mahrum ve mağdurluk yıllarında, “Nevbet sırası bize geldiğinde ne güzel idare ederiz memleketi” varsayımıyla yıllarca teselli bulduk. “Nitekim nevbet erdi bize” ve iman üssümüz, kararlılık ve saffet dengesini kaybediverdi. Ânında sıradanlaşıverdik ve bir iman üssü teşkil ediyor olmamızın hiçbir faikıyyeti kalmadı. Lâyıkıyla anlaşılabilmesi için sosyal bilimleri gerekli kılan bütün olgular, sırayla iman üssüne meydan okudular ve kem-küm’den başka cevap almadılar. Bozgunu tek kelimeyle anlatmak mümkün: Âdil olamadık. Siyaset bilimi, teolojiyi tuşa getirdi. Siyaset bilimi toplumdaki güç ilişkilerini tahlil ve tarif etmeye çalışır, ilâhiyat ise kabaca “Hakk’ın rızası nerede, nasıl tecelli eder?” sorusuna cevap arar.

Mağlubiyet kaçınılmaz mıdır? Asla! Kimliğinin aslî unsurunu “Müslüman olmak” diye tarif eden bir heyetin, insanları adl ü ihsân üzre yönetip hoş tutması elbette mümkün. Mesele şurada, doğru pratik yok denecek kadar kıt. Bu kıtlıktan da biz sorumluyuz. Devr-i Saadet başta olmak üzre ilk iki halifenin âdil yönetimlerine sonraki asırlarda ekleyecek iftihar tabloları, uzun filmlerden ziyade kısacık video klipleri kadar kısa ve nâdirdir. Popülist tarihçi yaklaşımın abartılı tasvirleri vahim tabloyu kurtarmıyor. Müslümanlar, iktidarda oldukları yıllarda ilâhiyatın verilerini değil, siyaset biliminin icaplarını kollamak durumunda kaldılar. Yapılacak şey çok basit ve çok zordu: Müslüman ahlâkını kamu hizmetinde üst değer tutmak ve gereğini yerine getirmek.

Toynbee’nin tabiriyle iktidara gelmek, orada tutunmak ve iktidarı devam ettirmek gibi zorlu meydan okuyuşlara (Challenge), Kitap’tan istinbât edilmiş esaslarla sağlıklı cevaplar veremedi Müslüman yöneticilerimiz. Daha basit bir ifadeyle siyasette hızla sıradanlaştılar; eller nasıl yapıyorsa, öyle davrandılar. Sıradan siyasetçi değil, bir kahraman gibi davranmaları gerekiyordu oysaki... Dünya nimetleri onlara tatlı göründü; iktidarda kalmayı en büyük erdem

ve başarı sandılar. “Emrolundukları gibi dosdoğru” davranmadılar. İfa ettikleri kamu işleri esnasında cam bir fanusun içinde yaşıyor gibi şeffaf kalamadılar. Kibirlendiler, hırslarına mağlup düştüler, kabalaştılar, güce tamah ettiler; yaralı vicdanlarını uyuşturmak için kendilerine “Sizin ilahi bir misyonunuz var; ufak tefek yol kazalarını dert etmeyin; çokluğun menfaati için azlığın zarara uğramasının kitapta yeri vardır” diye yaklaşan fetva eminlerine itibar ettiler. Helâle haram karıştırdılar ve daha kötüsü “bu dahi helâldir, kapı gibi fetvası var” diye dinin lugatini tahrife yeltendiler.

Ve sadece kendilerini değil, sonraki kuşakların da adam gibi siyaset yapma ihtimâllerini ketmettiler; asıl vebâlleri budur!

‘Laik Cemaat’in kökleri Kadıköy’de mi?

Son aylarda arka planında Kadıköy görünen birkaç kitap okudum; bunlardan ikisi hâtıra eseriydi: Ali Neyzî’nin “Hüseyin Paşa Çıkmazı, No:4” (1983) ve Memed Fuad’ın, “Gölgede Kalan Yıllar”ı (1997) ....Öteki ise Safiye Erol’un daha önce bir yazıda bahsettiğim Dineyri Papazı ve Ülker Fırtınası adlı romanları.

Şüphesiz Kadıköy’den bahseden ve doğrudan Kadıköy’ü anlatan kitaplar, “Şehrengiz Edebiyatı”mızda hızla artıyor ve eskilere nazaran bu yayın bolluğundan yeni akademik çalışmalar doğmasını bekleyebiliriz. Okuyacağınız yazı, Türkiye’de “Laik Cemaat”in nerede, nasıl ve hangi beşeri coğrafya içinde filizlenip büyüdüğüne dair bazı ön tesbitleri kapsıyor; bu ön tesbitlerin daha ciddi ve kalıcı ilmî araştırmaya dönüşmesine çok ihtiyacımız var; zira Türkiye’de Laik Cemaat, artık rahatlıkla ileri sürebiliriz ki geçici bir ârıza değil, bilakis tarihi köklere sahip ciddi ve kalıcı olgudur.

İşte bahsettiğim kitaplardaki arka plan bilgileri, zihnimde daha önce kaba-saba bir tasvir taslağı halinde duran bazı fikirlerin netleşmesine yardım etti.

Taşra, üç aşağı beş yukarı ortak unsurların terkibidir. Mutfağı, giyim-kuşamı, gelenekleri, türküleri, konuşulan ağızlar birbirinden farklı gibi dursa da diyelim ki Denizli ile Malatya’yı, Giresun’la Yozgat’ı buluşturan müşterekler vardır ve bunların en başında –sırf merkezden uzak olmak bakımından- taşra ve taşralılık gelir. İstanbullular için taşra kelimesinin farklı bir mânâsı olduğunu da sonradan öğrendim. Vilayet mektupçuluğu vazifesiyle Bursa’ya –üstelik kadrolu, maaşlı, unvanlı- gönderilen, daha doğrusu sürgün edilen Süleyman Nazif’in uğradığı muameleden ötürü kendini ne kadar mağdur ve eziyete uğramış hissettiğini belki duymuşsunuzdur. Bırakınız Bursa gibi XX. yüzyılın ilk senelerinde cennetâsâ bir beldede yaşamaktan hoşnutluk duymayı, has İstanbullular için bugünün Bakırköy’ü, Erenköy’ü, Beykoz’u bile gurbet gibi bir şey sayılıyordu.

Varsa yoksa Suriçi semtleri, onun yanına bir miktar Beyoğlu, bir tutam da Üsküdar ilave ediniz... Vükelâ ve küberâ takımı için Boğaziçi bile, ancak kıyıcığına ilişmiş yazlık yalıları ile ancak bir mevsimliğine kahrı çekilir bir "Şen gönüller yatağı" olmuştur.

Eski İstanbullular'ın, biz taşralılara bile hoş görünen bir benmerkezci tabiatı vardır.

Bu hesapta Kadıköy yok; arkeolojik açıdan 5 bin yıllık bir geçmişi olsa da Kadıköy'ün İstanbul'dan addedilmesi daha dün kadar tazedir. Düne kadar Üsküdar sancağına bağlı bir bucak iken 1930'da ilçe merkezi yapılarak Erenköy ve Kızıltoprak bucaklarına merkez olmuş.

Erenköy ve Kızıltoprak, son devir yüksek Osmanlı bürokratlarının sayfiye yeri. Nâmütenahi yeşillikler içinde birbirinden seyrek yükselen zarif köşklerden ibaret tenha bir mıntıka. Bu havali, Cumhuriyet'in ilk bürokrat kuşağına da ev sahipliği yapmış. Başkentin Ankara'ya taşınmasıyla birlikte fersizleşen Kadıköy ve civarının yıldızı, çok yıllar sonra, ancak ilk köprünün yapılmasıyla canlanıyor.

Bu köşklerde hayatın nasıl cereyan ettiğine dair ortak noktalar var: İlk olarak debdebeli zamanlarda hayli geniş arsaların içine yapılan ve oldukça geniş tutulan köşkler, Cumhuriyet'le birlikte sahiplerinin bir miktar geçim sıkıntısına düşmesiyle ucundan kenarından parsel kırpılarak küçülmeye başlıyor. Tam kadro halinde lâakal otuz-kırk kişilik aşçı, arabacı, evlatlık, bahçevan gibi hizmetlilerle pederşahî aile yapısını omuzlayan köşkler, geçim belası uğruna kısım kısım kiraya veriliyor; bir zaman geliyor ki köşklerin arsa değeri, mimarlık kıymetlerinin üstüne çıktığı için apartmanlaşma başlıyor. Böyle oluyor çünkü yörenin mülk sahipleri, eski debdebeyi sürdürecek gelir kaynaklarından uzak düşmüşlerdir ve ister istemez rantiyeleşmek durumunda kalıyorlar.

Köşklerde hayat alafrangalıkla muhafazakârlık tartısında ilkinin daha ağır bastığı bir kültür ortamına sahne oluyor. Haremlik-selamlık gibi eski âdetler zamanla terk ediliyor. Yaşlılarla gençler arasında kültürel mesafe açılıyor, Cumhuriyet inkılapları ile sert bir kopuş yaşanıyor. Osmanlı devrinde de mutad olduğu anlaşılan davet ve ziyaretler, Batılı hayat tarzına hızla adapte oluyor. Mesela aile sofralarında, hanım hanıma ziyaretlerde çoluk-çocuğun yanında zaman zaman içki içilmesi, gençler arasında danslı toplantılar, plaj gezileri çok tabii kabul ediliyor.

Köşklerde eğitim seviyesi yüksek; çocuklar ortaokul çağlarına gelince yabancı okullarına gönderiliyorlar; geniş ailelerde yabancı dil bilmeyenler sadece hizmetçi takımıdır. Dedeler ve babalar paşa, yüksek memur vb. sınıfından iken genç kuşak doktor, mühendis, avukat gibi mesleklere yönelirler ve üniversite safhasında mutlaka bir Avrupa ülkesinde bulunur veya eğitim görürler.

Kitaplıklar, evlerin vazgeçilmez eşyasıdır. Giyim tarzı Türkiye ortalamasının çok üstünde son modaya uygundur. Kadınlar geleneksel başörtülerinden kolaylıkla feragat ederler. (İlginçtir Osmanlı hanedanının hanımları da fotoğraflarında genellikle devrin ortalama taassub derecesinin asla affetmeyeceği rahat ve son moda kıyafetler içinde görünürler.) Kaç-göç hızla terkedilir.

Kadıköy ve çevresine dair kaleme alınan bu tür eserlerde dini hayat çok arka planlarda, bir dekor unsuru olarak resmediliyor ve mıntıkanın vaktiyle köy yerleşmelerine sahne olduğu eski günlerinden kalan bir hâtıra olarak görünüyor. Yahya Kemal'in "Ezansız Semtler" makalesinde bu mıntıkanın ismen zikredilmesi dikkat çekicidir.

Mıntıkanın sâkinleri, şüphesiz Şişli, Osmanbey ve Beyoğlu civarındaki yerleşimlerle beraber Türkiye'de "Laik Cemaat"in ilk kuşağı olarak nitelenebilir. Dine karşı menfî bir tutumları yoktur fakat fazlaca muhabbetkâr da görünmezler. Aile ve köşk hayatında dini unsurlar, pastel renklerle resmedilmiş folklorik ve kültürel detaylar olarak yer alır. Köşk sâkinleri yerli köklerinden ziyade Batılı hayat tarzına doğru tabii bir eğilim gösterirken meselâ son günlerini yaşatmakta oldukları "evlatlık" gibi gelenekleri sürdürme çelişkisini farketmezler. Beni çok etkilediği için Ali Neyzî'nin eserinde fark ettiğim bir hadiseye dikkatinizi çekmek istiyorum. Köşkün büyük hanımı, evlatlıklardan şikayet edip elden çıkarılmasını isteyen kızına şu sözlerle karşı çıkıyor:

-Kızım sen bu evlatlıkları elden çıkaralım diyorsun ama unutma ki üç tane aslan gibi oğlan çocuğun var, sonra oğullarınla nasıl başa çıkarsın? (s.73) Yazar, çocukluk çağında şahit olduğu bu konuşmaya önce anlam veremediğini belirttikten sonra, köşkte yetişmekte olan genç erkeklerin "eğitimi"nde evlatlık kızların nasıl bir hisse (!) üstlenmiş olduğunu anlıyor.

Evlatlık kızlar, evlenme çağına gelince kendine denk sınıftan biriyle evlendirilip çırak çıkarılırlar imiş; saray geleneğinin bir mânâda devamı...

Köşkteki kız evlatlıklar başta olmak üzere diğer çalışanlarla köşkün asıl ve "asîl" sahipleri arasındaki ilişkiler, şimdiki zamanların "Laik Cemaat"i ile toplumun sair taşralı üyeleri arasındaki ilişkileri ve empati bağını anlamak bakımından çok ilginç ipuçları verebilir.

Türkiye'de Laik Cemaat'in köklerini Kadıköy ve civarında aramak, çapraz sorgularla doğrulanması gereken bir varsayım ve bu tezi doğrulamak için birkaç kaynaktan yola çıkmanın yetersizliğini çok iyi görüyorum. Belirttiğim gibi bu bir ön tesbit; daha çok veri tarayarak bu varsayımın elden geçirilmesi gerekiyor.

En azından şu kadarı tartışma götürmez ama: Laik Cemaat, Türk siyasetinin ve toplum yapısının önemli ve kalıcı bileşenlerinden biridir ve gelecekte de etkili olmaya devam edecek. Bu hareketin tarihi ve toplumsal köklerine dair ilmi tesbitlere çok ihtiyacımız var.

Vallaha mı?

Kitâbi söyleyiş böyle değil elbette; "Vallahi mi?" demek daha doğru. Bu beylik soru cümlesinin doğup büyüdüğüm topraklardaki en yaygın -ve af buyrunuz- biraz kaba ama kulağa dolgunluk hissi veren kullanışı ise şöyledir, "Vallaha mı la?"

Birazcık olsun İslâm kültürüne âşina olanlar, "Vallahi" kelimesinin ardına getirilecek sözlerin, nasıl ağır bir sorumluluk gerektirdiğini iyi bilirler ve o yüzden vara-yoğa Vallahi ile yemin etmezler. Vallahi, Müslüman için yeminin müntehâsıdır. Kaynağa göre "vav, be, te" harflerinin birini başa getirerek "Vallahi, Billahi, Tallahi" diye edilen yeminler aynı derecede kavî ve geçerli sayılıyor. Bu durumda bir Müslüman'ın, başkaca isbat çaresi kalmamış ise gerçek duruma şahâdet etmesi için Vallahi demesi yetiyor.

Peki, "Gözüm önüme aksın, gençliğimin hayrını görmeyim ki, falancanın ölüsünü öpeyim ki, Kur'an-Mushaf çarpsın ki..." şeklinde avâmi dilde sıkça kullanılan yeminlerin hükmü ne olacak? Fakihler, bu kabil yeminlerin farfaralıktan başka hükmü olmadığını söylüyorlar. Müslüman'ın tek yemini var: Allah adına verilen yemin. O yüzden bir Müslüman, şuur halinde iken Vallahi diye kasem ederek bir meseleye yemin ederse, ona yüzde yüz güvenmek gerekiyor. Eğer yemin edici bile bile yalan üzre Allah'ın adını vererek kasem ediyorsa onun hali pek fenâ. Âl-i İmran Sûresi, 77. âyet şöyle: "Allah'ın ahdini ve yeminlerini az bir değere karşılık satanlar... İşte onlar; onlar için ahirette hiçbir pay yoktur, kıyamet gününde Allah onlarla konuşmaz, onları gözetmez ve onları arındırmaz. Ve onlar için acı bir azab vardır." Yürürlükteki hukukta yeminin yeri varsa da, "Allah'ım ve namusum üzerine yemin ediyorum" metni, doktrinde biraz ihtilâflı. Benim için farketmiyor. Müslüman olduğu bilinen birisi "Vallahi ben şu işi yapmadım veya yaptım" derse ona itimad ederim.

Tübitak'ın bir dinleme kaydı hakkında verdiği "Bilimsel" rapor tartışılıyor, hatta tartışılmaktan da öte, "Parça hecelerden yeni kelimeler türetildiği" şeklindeki bilimsel veri hayli yaygın tatavalara sebep olmakta. Rapor, sahih kabul edilirse, bu montajı yapan kişilerin âcil olarak "montaj ve düblâj" branşlarında Oscar (veya Nobel de olur, farketmez!) ödülü almaları gerekiyor. Hece birleştirmekteki kuyumcu sabrı ve titizliğini anladık fakat yapıştırılan hecelerin tamamına dramatik bir aksiyon arkaplanı verebilmek ancak sanatkârâne bir emektir ve ödülle taltifi gerekir. Neresinden bakılsa talihsiz bir durum; hükümetin emrindeki ilmi bilirkişi heyetlerinin güvenilirlik krizine düşmesi pek fena.

Diyelim ki kriminal ve bilimsel yollarla dinleme kayıtlarının gerçekliği hakkında net bilgiye ulaşmak mümkün değil. Ortada birilerinin imal ettiği pek vahim ve çirkin bir iftira ile o

iftiradan mutlaka aklanmak isteyen mağdur bir taraf var. Dedikodu diz boyu. Ne yapmalı? Basit! İftiraya uğrayanı, "Vallaha mı?" diye yemine davet etmeli... Kamuoyu karşısında "Vallahi ve billahi kayıtlarda konuşan ben değildim" denildiğinde de konu kapanmalı; çünkü Allah adına kasem edilmiştir ve bu yemin her iki tarafı da bağlar. Şahsen ben mutmain olurum ve yemin sahibine inanırım; suizannımdan varsa tevbe ederim. Yorgunu yokuşa sürmeye, bilim kurullarının muhteviyatını değiştirmek için dedikodulu tayinler ve sürgünler yapmaya, neticede ses mühendislerini gülmekten yere yıkılacak derecede eğlendirecek faraziyeler ileri sürmeye hiç gerek yok.

Madem iş bu raddeye geldi, zihnimi kemirip duran bir küçük suali sormadan geçmeyeceğim: kayıtların montaj ve düblâj olduğu iddiasıyla, "Bu günaha nasıl girilir" diye verip veriştirenlere sormak isterim: Velev ki iftiradır, montajdır ve külliyen yalandır ve bu cürmü işleyenlerin vebâli pek ağırdır; peki, milyonda bir ihtimâl de olsa iddialar doğru ise, ortaya çıkacak fıkhî vaziyet (veya rezâlet) nedir; bir de bu "fikr-i muhâl" üzre fıkhî egzersiz buyrulsa?

Çözüm için son çare: % 100 şeffaflık

Çözüm sürecini, başından beri sahnede hüner sergileyen bir sihirbazı seyreder gibi izledik.

Seyirciler, sahnedeki sihirbazın gösterisinde başarılı olmasını beklerler. Masanın üstünde bir şapka vardır ve sihirbaz, değneğiyle şapkaya hokus-pokus yapıp içinden güvercin çıkardığında muradımıza ereriz. Sihirbaz başarılı olmuş ve alkışı hak etmiştir.

Dağdaki silahlılarla bir gün barışabilmekten o kadar ümitsizdik ki, birinin çıkıp, "Artık analar ağlamayacak, evlere şehit cenazesi gelmeyecek; evlatlarını askere (veya dağa) gönderen aileler, her dakika korku ile kara haber beklemeyecek" diyebilmesine gönül bağladık. Başka çare kalmamıştı. Şapkadan güvercin çıkma ihtimâli gönüllerimizi ısıttı.

Sihirbazın ne yaptığını bilmiyorduk ama; işin fenası bilmemiz gerektiğini de düşünmüyorduk; devlet sırrı o kadar da merak edilmeye gelmezdi! Süreç, bütün sihirbazlık numaralarında olduğu gibi gizli-kapaklı cereyan ediyordu ve öyle olmalıydı. İşte bu gibi ümitlerle, Oslo'da, İmralı'da, Kandil'de veya başka mahfillerde hükûmet temsilcileri ile PKK arasında nelerin konuşulduğuna, hangi sözlerin verildiğine, kimin hangi dereceye kadar taviz verdiğine aldırış etmedik. Şapkadan güvercin çıktığında mucize olacaktı; ayrıntılar önemsizdi. Şairin, "Aşk gelicek cümle eksikler biter" dediği gibi sihirli değnek dokunduğunda pürüzlerin aşılacağını, her iki tarafa da onur ve vakar bahşedecek bir mutabakatın ortaya çıkacağını bekliyorduk.

İtiraf edeyim, biraz sâfiyane bir beklentiydi. Ses çıkarmayan radyoya tokat atarak çalışmasını ummak türünden alaturka bir ümitti. Çözümün hayırlı bir sonuç vereceğine duyduğumuz güvenle süreci, karınca kararınca destekledik. Hükûmeti cesaretinden ve üstlendiği ağır

riskten ötürü yüreklendirmeye çalıştık. Birileri âkıl adamlarla dalga geçip, hakaretler yağdırırken temkinli durduk.

Olmadı, şapkadan güvercin çıkmadı; kulak tözüne tokat attık diye radyo çalışmaya başlamadı, hokus-pokus işlemedi.

Öyleyse şimdi radyoyu açıp içine bakmak zamanı.

Bayrak kışkırtması üzerinde durmayacağım; ondan önce beliren alâmetler de hoş değildi. Hayli zamandır bölgeden gelen haberleri barışın diline tercüme etmek için lugâtlere perende attırmak gerekiyordu.

Yapılacak tek şey var şimdi: Bilebildiğimiz kadarıyla Oslo'dan bu yana yapılan bütün görüşmelerin tutanaklarını, bütün ayrıntısıyla yayınlamak; Sihirli şapkayı tersyüz edip içindekileri halka göstermek!

Çözümden ne kasdedildiğini bilelim artık; PKK ne anlıyor bu kavramdan, hükûmet neyi kasdediyor. Süreci tamamlayacak uzun, orta ve kısa vadeli adımlar nedir ve hangi şartları kapsıyor?

Demokratik özerkliğin içinde neler var; "Çözüm" dediğimiz terkibin komşu devletleri ve dış aktörleri ilgilendiren boyutları nelerdir; İran, ABD, Avrupa Birliği, Rusya, çözümün neresinde, hangi tavırla duruyorlar?

Süreci kim aksattı, bilmeliyiz; hangi taraf neyi vaadetti ve sözünde durmadı bilmeliyiz; kim, verdiği sözün hilâfına süreci zehirleyecek adımlar attı ve atmakta, bilmeliyiz.

Sahnede sihirbaz olmadığı belli, kimsenin elinde sihirli değnek filan da yok. Bugüne kadar sürdürülen gizli-kapaklı "diplomasi"nin vardığı yer bir fiyasko; bir arpa boyu yol! Öyleyse açıklık ve şeffaflık, çözüm için son ümit olabilir. Kimse "devlet sırrı" diye içinden kötü kokular yükselen tencerenin ağzını kapaklamaya kalkışmasın. Ortadaki neredeyse artık alenî bir sırdır; Türk kamuoyundan başka belki herkesin bildiği veya sezdiği bir sır.

PKK'yı devlet, meşru silahlı gücüyle caydıramadı; illegal yollar denedi, başaramadı ve daha büyük cürümlere yol açtı; bu esnada Kürtleri ötekileştirdi, kötü davrandı ve âdil olamadı. Bu noktadan sonra hâlâ barış ümidini sürdürmek için son çare yüzde yüz açıklıktır, sırların ifşâsı, kamuoyunun doğru bilgilendirilmesidir.

Evet, düpedüz kof bir 'medeniyyet' tasavvuru

Her cuma hutbesinden sonra hoca, mûtad Arapça dua faslında, "Ya Rabbi, Müslüman ve muvahhid askerlerine zafer nasib eyle" mânâsında şeyler söyler, cemaat de yürekten "Amin" derdi. Dün, amin demezden evvel aklıma takıldı: 'Cüyûş'el-Müslimin' kimdir şimdi; kimin

zaferi için âmin demeli; “Allahumme’nsur’ul-İslâme ve’l-Müslimîn” niyazının kapsamını nasıl tayin edeceğiz?

Kimdir İslâm askeri: Musul Başkonsolosluğu’nda kıstırılıp rehin alınan özel harekâtçılarımız mı, o binayı tanklarla çevirerek en basit diplomatik hukuku kirleten IŞİD militanları mı; “Geliyorlar!” sözünü duyunca ışık hızıyla üniformasını sıyırarak savunmaya yemin ettiği topraktan firar eden merkezî Irak ordusu mu, yoksa şehri savunmak için Kerkük’e gelerek mevzilenen Kuzey Irak’ın Peşmerge gücü mü?

Yahya Kemal, Büyük Taarruz öncesinde, “Galib et çünkü bu son ordusudur İslâm’ın” diye yakardığında kimi ve neyi kastettiği belliydi ve İslâm’ın son ordusu tâbirinin bir hakikati vardı. Sonraları pek çok İslâm ordusu olduysa da maalesef hakikati kalmadı. Politik kültürümün yetersizliğini bağışlayınız, bölgede hemen her topluluğun afralı-tafralı sıfatlarla müzeyyen fiyakalı isimler taşıyan silahlı güçleri, orduları (!) filan var; onlar da kâğıt üstünde İslâm askeri! Henüz ve –çok şükür ki- denkleme girmeyen Türk ordusunu saymadım bile...

Kavramı ışığa tutup içine bakıyorum; bomboş. Hangi güzel kelimeye sarılmışsak suyunu çıkarmışız; Müslümanların dayanışması, kardeşliği, birliği vb. gibi kâğıt üstünde pek heyecan verici, pek afili duran kavramların bir başka olmayan coğrafyada, yani İslâm coğrafyasında karşılığı yok.

IŞİD’in bayrağına dikkat ettiniz mi hiç; Kelime-i Tevhid ibâresi var. Vara-yoğa, sağa-sola, hatta araba tamponlarına bile çiziktirerek lâçka etmediğimiz dini sembol kalmadı ve işte şu nükte nihayet kalın kafama dank etti ki, mesele lügatsizlik değildir. Hazreti Kur’an, sadece lâfz-ı Celâl’den ibaret değil, aynı zamanda İslâm lügati. Dünyanın en iyi korunmuş kitabı ve sözlüğü, İslâm kültürünün ansiklopedisi; temel kavramları bir ağacın meyvesiyle kökleri arasındaki ilişkiyi anlatırcasına çok boyutlu bağlantılarda tahkim eden kitap. Kitap mahfuz ve mazbut; anlam da öyle fakat ondan ne anlaşılması gerektiğinde mutabakatımız yok. Aynı âyetlere rabten birbirini katl ve tekfir eden ‘Cüyûş’el Müslimin’i görünce insanın kanı donuyor. Bunlar ceyş, ne de müslim!

İkbâl miydi, “Kaç bu Müslüman’dan, sığın bu Müslüman’a” demişti hani; şerlerinden kaçılacaklar belli de, sığınılacaklar nerede?

Müslümanlık, İslamcılıktan çektiğini ehl-i sâlipten çekmemiştir. İslâmcılık tâbiriyle, din üzerinden iktidar kavgası veren irili-ufaklı, şahsından örgütüne, örgütünden devletine bütün yapıları kasdediyorum.

Başlangıcı itibarıyla kötü anlaşılması ve berbat yorumlanmasına rağmen Türkiye, Müslüman kimlikli bir demokratik-laik devlet olmak avantajını iyi değerlendiremeyerek hızla Ortadoğululaştı. İslâmcı, fetihçi ve emperyal karakterde kof –evet, düpedüz kof!- bir ‘medeniyyet’ tasavvuru çizgisinde kendini ve istikbâlini değersizleştirdi. Bu yaklaşım bugün

itibarıyla devlet yapısını partileştirmek ve üç çeyrek asır sonra yeniden tek parti devleti modeline dönmek kâbusuyla Türkiye'nin mafsallarını kireçlendiriyor. Devleti ele geçirmek hülyası, devletin partiyi 'temessül' etmesine doğru evrildi.

O beğenmediğimiz 'monşerler' döneminde, -beğenmesem bile- Türk hariciyesinin kendine mahsus bir karakteri vardı. Hariciyeyi dönüştürmek uğruna dış ilişkiler, istihbarat kurumunu dönüştürmek yolunda devletin haber alma ve işleme reflekslerini işlemez hale getirildi, battal edildi. Bu iki kurum, zorlu krizlerde tersinden bir 'istikrar' isbatıyla kendilerine açılan krediyi çarçur ettiler.

Yenilen oyuna doymazmış; uzatmalardayız.

Önüne yatılacak cümle

Her konuşmasında yollarımıza gül, üzerimize gül suyu serpen; bizlere hitab ederken sesinde gizleyemediği bir şefkat ve rikkat heyecanıyla kalplerimizi teshir edip titreterek bizlere hayat sevinci bahşeden sevgi ve gönül insanı Sayın Başbakan'ımız yine konuştu ve bütün halkı pozitif enerji ile doldurdu.

Mahalli İdareler İstişare ve Değerlendirme Toplantısı'nda, partisine bağlı belediye başkanlarına seslenen ve bu esnada belediyecilikteki tecrübe ve görgüsünü kastederek, "Ben partimin genel başkanı olarak, belediyeden, damdan düşen birisi olarak şunu söylüyorum" şeklinde bir ifadeyle huzur verici konuşmasına başlayan Başbakan, engin tarihî ve medenî kültür birikiminden hareketle önemli ve ciddiye alınması gereken bir "medeniyyet" vizyonu çizdi.

Medeniyyet tarihimize geçmesi kaçınılmaz görünen bu konuşmanın en can alıcı ve gönül okşayıcı kısımlarını yüksek müsaadelerinize istinaden bir kere daha hatırlatırken, köşeli parantezler içinde şahsî, indî ve elbette Sayın Başbakan'ın görüşlerine nazaran pek süflî fikir ve görüşlerimi, sırf tarihe not düşmek kaydıyla şuracığa derc etmemi anlayışla karşılayacağınıza güveniyorum.

Aşağıda yer alan ifadeler müşarünileyhe aittir. Köşeli parantez içindekiler ise fakîr-i pür taksirin...

Çarpık şehirleri düzeltmek için çalışıyoruz. Bir anda [Yani 12 senede demek istiyor ve elbette devamını bekliyor] bunları düzeltmek mümkün değil.

Yurtdışına çıktınız, gelişmiş şehirlere baktınız. Aklınıza benim hemşehrim neden böyle şehirlerde yaşamıyor sorusu gelmiş olmalı. Sizler de gece gündüz çalışacaksınız. Diyarbakır, Konya, Sivas, Edirne, Bursa buralar hayranlık duyulan şehirlerimizdi. [Yani demek istiyor ki,

buralar vaktiyle tabii dokusu içinde şirin şehirlerdi, bir insicamı vardı fakat elbirliği ile berbad ettik; özellikle TOKİ ve belediyelerimizin elbirliği ile şehirleri beton denizi haline getirdik] Ecdad yaşanabilir şehirler inşa etti. Kötü miras almış olmamız, kötü miras bırakacağımız anlamına gelmez. Şehrimiz nasıl bozulduysa bu kadro bu şehirleri öyle inşa edecek [Özür dilerim ama bu cümle hiç inandırıcı değil; 'biz bozduk, yine biz düzeltiriz demiş olsa bir avans daha verilebilirdi ama...]. Kendi vicdanınıza ve şehitlerimizin ruhuna mazeret üretemezsiniz. [Şehit ruhlarının bu meseleye nasıl karıştırıldığını çözmek için, siz bu satırları okurken ben muhtemelen hâlâ çalışmakta olacağım.]

İnsan şehri inşa eder sonra kendisini inşa eder sonra şehir kendisini inşaa eder. [Doğru söze ne denir; nümûneler âşikâr!]

Kentsel dönüşüm değişim diyoruz [Keşke başka bir lafız bulsak, berbat bir tınısı var kelimelerin]. Bazı belediye başkan arkadaşlarımız benim şehrim ilçem küçük diye bahane üretiyor. Hiçbir yere sığınmanın anlamı yok. [Yani, kentsel dönüşüm projeleri kapsamında şehirlerimize yeni beton deryaları eklenmesi kaçınılmaz görünüyor. Eyvah ki eyvah!]

Birilerine rant sağlamanın derdine düşmeyeceğiz [Evet, bu cümle yeterince inandırıcı bence de]. Dikey mimariden yana olmayacağız [Necib yurdumuzun dört bir tarafına dikilen gökdelenlerden, şehirlerin tabii rüzgar akışını engelleyen toplu konut yapılarından yükselen feryat ve itiraz seslerini lütfen duymamış olunuz!]. Biz yatay mimariden yana olacağız. 50-100 kat bina yaparak birilerine hava atmayacağız. Bizim medeniyetimiz nedir bunu bilmeliyiz [Evet, bu bilgiye şiddetle ihtiyaç duymakta oluşumuz kesindir]. Birilerine rant sağlamak amacıyla 50 kat bina yapamayız [12 yıl içinde yapılan yüksek katlı binalar kamu bütçesiyle değil, yap-işlet-devret modelinin eseri olduğu için kapsam dışıdır!]. Biz bu konularda hassas olacağız [Evet evet; şekil A'da görünüyor zaten!].

Küçük meseleler son derece önemlidir [Ben de tam onu söyleyecektim; tevafuk!].Göze, gönle, kalbe hitap eden düzenlemeler yapmalıyız [Vakit yetecek mi?].

Siz istediğiniz kadar büyük projeler peşinde koşun ama vatandaşın ayağına takılan bir kaldırım önemlidir [Ben bu cümlenin önüne yatarım arkadaş; belediyecilikten gelmiş tecrübeli bir Başbakan'ın kaldırım meselesine dikkat kesilmesi, bir paradigma değişimi olarak şehircilik tarihimizde büyük bir dönemeçtir!]. Belediyelerimiz hâlâ yaya kaldırımlarında engelli sorununu çözememiştir [Çözememeleri son derece tabiidir, çünkü belediyelerimizin yaya kaldırımı konusunda hiçbir öngörüsü olduğunu sanmıyorum; bizde kaldırım şöyle yapılıyor: Evvela araçların geçeceği yer ayrılıyor; artan yere bir miktar kaldırım döşeniyor]. Bisiklet yollarını da yapacaksınız. Bu kültürü de genişletmeliyiz [Nafile gayret; meselâ CHP'li belediyeler bisiklet yollarına kafayı taktı ama ı-ııh, işlemiyor. Halkımız bisiklet sevmiyor. Bkz. Kadıköy ve Bursa Nilüfer mıntıkasındaki bisiklet yolları!]. Bütün illerimizde bunu yapmalıyız [Bence fuzuli yatırım!]. Yollarda ufkumuz 2x4 şeklinde yapmalıyız.

Vatandaş sokağa çıktığında kendini emniyette hissetmeli [Bu cümleyi anlayamadım; yorumlarınızı beklerim!].

Sizler şehirlerin eminisiniz ama sahibi değilsiniz. Kararlarınızı şehrin tüm sakinleriyle [ama hepsiyle değil, anlamlı bir kısmıyla... şekil-B] istişare etmeniz gerekir. İdeolojik yaklaşımlara her ne yaparsanız yapın onlar karşı çıkacaktır. Onlara 24 ayar altından yol yapsanız bunlar teneke diyecekler [Böylece bütün muhaliflerin ideolojik yaklaşım sahibi olduğu fikrine varıyoruz; halbuki Marmaray'ı haddimiz olmayarak takdir etmiştik!].

Milletimiz, 30 Mart'ta bu yerleri size verdi. Bu emanete sahip çıkarsanız 5 yıl sonra bu millet size gerekli değeri verir. Bu harekette kibir yoktur [Peki, kandırılmışlıktan doğan pişmanlık duygusunun tevlid ettiği bastırılmaz bir kırıp-dökme iştihasından bahsedebilir miyiz efendim; pek belli oluyor da!]

(...)

Benimle ilgili 245 dava açtılar. Şimdi ne olacak? Duracak mıyız? Arkadaşlar yola çıkarken söyledik. Biz kefeni giyerek bu yola çıktık. 245 değil 2450 tane de açsalar bu yolda devam edeceğiz. Ben belediye başkanlarımdan bunu istiyorum. Bunlara [Kimlere?] verilmiş [Niçin verilmiş; hangi şartla; kimin malı nereye peşkeş çekilmiş; bu cürmü kim, niçin işlemiş? Bilgi lütfen!] ne kadar yer, bina [Geçici otopark yerleri de dahil!] varsa bunların hepsinin hukuk ve demokrasi içinde [Hukuk ve demokrasi içinde soralım mümkün değilse ne yapılacağı hakkında da ayrıntılı bilgi verilseydi, çok iyi olurdu] tek tek geri alınmasını istiyorum. Bu benim için ne denli bir sorumluluksa sizler için de aynı sorumluluktur [Yani, gevşeklik gösterip savsaklayanın vay haline!].

Böyle uzayıp gidiyor işte; okudukça inşirah buluyor, çiçekler gibi açıyoruz. Her cümlesi, yılların imbiğinden süzülmüş bir hikmet kristali gibi pırıl pırıl ışıldıyor ama benim favorim, içinde kaldırım geçen cümleydi.

Neyine senin millî birlik felan?

Krizin ikinci günüydü. Dışişleri Bakanı Ahmet Davudoğlu, kimbilir hangi önemli hariciye konularını görüşmek için gittiği New York'ta IŞİD'in Musul baskınını öğrenince alelacele Türkiye'ye dönmüş ve hemen ayağının tozuyla muhalefetin grup başkan vekillerini tek tek ziyaret ederek bilgi vermişti.

Bu konuda gazetecilere konuşurken, "Siyasi ihtilaflar ve görüş ayrılıkları olabilir ama böylesine önemli bir konuda hepimizin ulusal birlik bilinci ve vatandaşlarımız can güvenliği açısından olayları değerlendirmesi önemli" cümlesini sarfetmesi, birden pek rikkatime

dokundu. Sahi yahu, “milli birlik” diye bir şey vardı! Zor zamanlarda küçük patırtı ve ihtilâfları bir kenara bırakıp “esas mesele”de bir araya geliyorduk ve bu elbette iyi bir şeydi.

Nitekim CHP, bu jeste icâbet ederek Başbakan hakkında verilen gensoru önergesiyle Meclis soruşturmasını geri çektiklerini duyurdu. Yüreğim kabardı, iyimserliğim tavana vurdu; içimden, “Aferin be” dedim.

Milli birlik dediğiniz nedir ki hemence insanı coşturuveriyor diye düşünceye daldım. En çok tükettiğimiz lakin yine de hakikatine inanmadığımız lâfların başında değil miydi bu klişe? “Milli birlik ve beraberliğe en çok ihtiyaç duyduğumuz şu günlerdeee…” diye başlayan beylik lâflar tam da mânâsını kaybetti derken Davutoğlu’nun fevkalade dikkatli ve iyi niyetli bir dille bu kavramı hatırlatmasından etkilendim ve zihnim beni bir anda 40 yıl öncesine götürdü.

40 yıl önce Mülkiye’de talebeydim. Devrimci arkadaşlarımızın bize (yani onların tabiriyle Faşolar’a!) gösterdikleri fart-ı muhabbet sebebiyle derslere devam edemediğimiz gibi, imtihanlara da ayrı kapıdan girmek zorundaydık. Cebeci’deki fakülte binasının önünden yaya geçmek bile büyük riskti. Ankara Emniyeti’nden bizi giriş ve çıkışta korumaları için her defasında dilekçe verip dururduk. İşte o gün, idareye daha önce telefonla haber vermemize rağmen kaldırım hizasındaki kapı bir türlü açılmıyor, biz sekiz on kişi gitgide sabırsızlanıyor, açıkçası korkuyorduk. Derken demir kapı gıcırdadı ve rahmetli dekanımız Gündüz Ökçün Hoca’nın, kollarını bir baba şefkatiyle açarak, “Gelin bakayım evlatlarım” diye seslenen hoşâmedisiyle karşılaştık. Bu kadarı fazla mıydı ne? Öyle olmalı ki, bu güzel hatırayı yıllardır unutmadım. Allah gani gani rahmet etsin. Milli birlik ve beraberlik deyince, “Galiba böyle bir şey olmalı” diye düşünmüşümdür hep...

“Sana su bile yok” tehdidinin verdiği ilhamla bir kamu kurumuna girerken bile, “Acaba terslik olur mu?” endişesi yaşadığımız, zararımız dokunmasın endişesiyle memur arkadaşlarımızı rahatsız etmekten çekindiğimiz bir demde Bakan’ın sıcak yaklaşımı, pek alışık olmadığımız bir şefkat tedavisi gibi tesir yaptı. Kendimi yeniden –birinci sınıf olmasa da- vatandaş gibi hissettim.

Bir gün bile sürmedi ama!

Her krizde olduğu gibi ilk günlerin şokundan sıyrılan “siyasi akıl”, kısa sürede kendini toparladı. Bildiği tek dile, yani politik güç ve şiddet gösterisine yeniden sarıldı. Evvela “yakın takipteyiz, her bilgiyi sizinle paylaşmam doğru olmaz” vezninden başladı, “Biz muhalafet partileri gibi davranamayız, onların sırtında yumurta küfesi yok, kuru sıkı atıyorlar. Sen Beşşar’la el elesin, katillerle iş tutuyorsun. Biz mazlumların yanındayız” diye devam edip, “Bu millet senin yüzüne tükürür” diyerek dayılaştı ve “Sen önce kime neyi söylediğini bil” diyerek ezberine geri döndü. Gezi’de de aynı şeyi yapmıştı; hatırlarsınız. Tansiyonu düşüren yakın çevresinin siyasi itibarını yerle bir etmiş, Cumhurbaşkanını bile ters köşeye düşürmüştü.

Yine yaptı. Bir gün ayakta durabilen birlik-beraberlik edebiyatını çöpleştirdi. Demir kapı yeniden büyük bir gacırtıyla yüzümüze kapandı.

Bir günlüğüne de olsa herkese, yeniden eşit vatandaş olma zevkini hatırlattığı için sayın bakana kendi adıma teşekkür ederken 2010 yılında hakkında kaleme aldığım "Hoca!" başlıklı yazının fikrî haklarından feragat ettiğimi de alenen duyuruyorum.

Otur; sıfır!

Zeytindağı'nı Falih Rıfkı Atay'ın elinden alıp Yakup Kadri'ye ulaması sürç-i lisan mıydı, zannetmiyorum.

Edebiyat ve tarih bilgisi gerektiren konularda herkes yanlışlık yapabilir velâkin yazılı metni promterden okuyorsanız, vurgulama ve telaffuz hatâları hariç yanlışlık yapmamalısınız. "Sürç-i lisân"ı doğuran şey, iyi hatip diye tanınmış olmanın verdiği "Biz irticâlen de şakır şakır konuşur, şıkır şıkır tarih mâlumatı döktürürüz" yollu bir özgüvenin duvara toslamasıydı. Dikkat çekiciydi, ibretlikti ve vahimdi; vahimdi çünkü Başbakan'ın sahip olduğu tarih algısının neredeyse tamamı bir sürçme hâlidir.

Türkiye'de eğitim süreçlerinde öğrenciye dayatılan ve genellikle muhafazakâr kitapevi ve popüler tarih yazarların çoğalttığı romantik tarih tezinin reelpolitikle ilk müsabakasının sonucu budur; hayal kırıklığı! Romantik tarih okumalarının bazı ortak özellikleri var: En bârizi az okuma ve sığlık! Parlatılmış ve kusurlarından arındırılmış bir tarih anlatımının zayıflıklarını, abartısını ve yanlış taraflarını görecek derecede "paralel", evet paralel ve çok yönlü okumalar yapmak zahmetine girmeyiz; emekli işler bizi yorar! Bu noktada tarih bilgisi, doğmalaşır ve inanç meselesi haline gelir; çünkü tarih dersini "Büyüklerimiz" hep, Batı karşısında ezilen ve kendinden utanan sosyal psikolojimizi onarmak için bir tedavisi gibi görmüştür. Mağlubiyetlerimiz kesinlikle bizden, yani bünyevi zaaflarımızdan kaynaklanmaz; ya bir hain vardır veya yedi düvel aleyhimize işbirliği etmiştir. Romantik tarihçilik, mağlubiyetleri zafere dönüştüren bir hokus-pokus şapkasıdır. Bizim ordularımız bozulmaz, taktik icabı geri çekilir ve ric'at ederken düşmana anasından emdiği sütü burnundan getirtir. Gittiği yere adaleti götürür; yağma yapmaz, eğer bir üzüm bağının içinden geçmek gerekirse tek bir asker bile bağdan bir salkım üzüm koparmaz. Hiçbir yeri fuzuli yere işgal etmez, tenüzzülen fethederiz; fethettiğimiz yerler ahalisi ise, askerlerimizi daima hoşâmedi ile karşılar, "Nerelerde kaldınız, gül yüzünüze müştak idik" diye neşîdeler düzerler. Padişahlarımızın hepsi de yedi evliya gücünde muttaki insanlardır vs, vs...

Osmanlı hâkimiyetinin Ortadoğu'da uzun süreli bir sulh ve selâmet devri anlamına geldiği romantik değil, realist bir tespittir fakat bu bilgi, bize bugünlerde yeniden yakınşark ve havalisini tanzim ile ağabeylik etme hevesimizi meşru kılmaz. "Osmanlı ihanete uğrayıp bölgeden çekilince, buralar birbirine düştü" yaklaşımını Başbakan'ın ağzından duymak, hatta

dış politikamızın ana düsturlarından biri halinde görmek insanı şaşırtıyor. Bu tespitte tarih ve dünya bilgisi eksiktir; fecî derecede sosyal ilim noksanı vardır ve muhafazakâr seçmenden başka kimse için inandırıcı değildir. Türk dış politikasının neredeyse dibe vurduğu şu günlerde Başbakan'ın, "En azından Ortadoğu cephesini toparlayabilir miyiz?" yollu gayreti inandırıcı olamıyor bu yüzden. Diplomatları, salavatsız ve abdestsiz yere basmayan kelle avcılarının elinde rehin tutulan bir devletin Başbakanı iseniz, "Irak'ta Hakk'ın yanında yer aldık; Suriye ile iyi ilişkiler kurmaya çalışırken mezhep taassubu içinde olmadık" derken çok kere daha düşünmek gerektiği çok açıktır.

"Biz bin yıldır bu coğrafyada Hakk'ı ve sabrı tavsiye ettik" derken sadece Mısır ve Suriye'de, kötü hesaplanmış politikalar yüzünden yurdunu terk eden, fukaralaşan, canını kaybeden, ırzı ve izzeti kırılan insanların perişanlığını hatırlayıp, en azından susmak gerekmez miydi?

Başbakan'ın Osmanlı tarihi ve stratejisi hakkında yukarıdaki ortalama kanaatler dışında bir derinliğe sahip olduğunu sanmıyorum; şart değildir ama öyle görünmeye kalkışmanın da âlemi yoktur. Hatayı düzeltmeye kalkışırken, "Gençliğimizde 100 temel eserden okumuştuk" cümlesinde bile sürçen (1000 temel eser olacaktı; Zeytindağı, dizinin 26. kitabıydı!) birisi için en güvenilir sular, CHP genel müdürü ile vagon muhalefete sataşıp grubunu neşelendirmektir bence.

Zamanlama iyiydi!

Bizdeki hukuk uygulamasına göre bir darbenin yargı önüne getirilmesi ve yargılanması için şu şartların gerekli olduğunu öğrenmiş olduk: Evvela darbe "sâlimen!" yapılıp tamamlanmış olacak!

Darbeciler anayasa düzenini silah zoruyla alaşağı edip hükümeti devirmiş, meclisi kapatmış, vali ve belediye başkanlarını açığa almış ve darbe hukukuna ([!]) göre işleyen mahkemeler kurmuş olacak. Ardından, her devrin gözdesi "güvenilir çocuklar"dan müteşekkil bir kurucu meclis tayin edilecek, onlar yeni bir anayasa yapacaklar vs, vs...

Dalga geçmiyorum, fî tarihte çok muteber hukukçulardan birisi, yeni anayasa teşebbüslerini imâ ederek, "Normal meclis ancak anayasa değişikliğine yetkilidir. Anayasaları ancak 'Aslî kurucu iktidar' yapar. 27 Mayıs darbecileri böyle bir iktidardı meselâ; kezâ 12 Eylül darbecileri de aslî iktidardılar" mealinde şeyler söylemişti. Bir başka anayasa hukuku profesörü ise 12 Eylül sanıklarını yargı karşısına çıkaracak iddianame kabul edildiğinde diyordu ki: "Evren ve arkadaşları, halkoyuyla kabul edilen 1982 Anayasası'nın geçici 15. maddesi hükmünce yargılanamazlar; zira geçici 15. madde, darbeyi yapan komitenin (yani "Konsey") her türlü karar ve tasarruflarından dolayı haklarında cezaî, malî veya hukukî sorumluluk iddiası ileri sürülemeyeceğini ve bu maksatla herhangi bir yargı merciine başvurulamayacağını âmirdir. Bu madde halkoyuyla kabul edildiği için 'Kapsayıcı bir af'

hükmündedir. Af geriye doğru işlemez, yok sayılamaz. Dönerse böyle bir hukuka ve devlete güvenilmez!"

Bir buçuk sene önce bu sütunlarda "Aslî kurucu iktidar kadar taş düşsün ayağınıza" başlıklı yazıda şöyle demiştim, "Meşhur anayasa hukukçularımızın engin ve derin mütebahhirelerine nazaran darbelerin henüz yazılı olmayan kuralı şudur: 'Vurunca öldür, sakın sağ bırakma!', yani, darbeye başlayınca işi mutlaka tamamla; başarırsan suç işlemek bir yana, yeni hukuk nizamının kurucusu olursun ama işi yarıda bırakıp murdar edersen, işte o fenadır!"

Karadenizli'nin dediği hesap n'ooldi? Tam tersini gördük! Aslî kurucu iktidar tesis eden 12 Eylülcü paşalar müebbede mahkûm edilirken, darbeye teşebbüsten haklarında Yargıtay kararı kesinleşenler, beraate denk bir hukuk içtihadıyla tahliye edildiler. Her iki kararın aynı gün çıkması, zamanlama açısından manidardı. 12 Eylülcüler hakkındaki kararın daha yargıtay, o olmadı AYM safhası var. Bakarsınız o duruşmalarda da âdil yargılanma hakkının ihlâline tesâdüf edilir; mümkündür ve benim tahmin o merkezdedir. Öyleyse "Darbecilerle hesaplaşıyoruz" vs. gibi laflarla birbirimizi kandırmayalım; uygulama gösteriyor ki bizde darbe ithamı –ister başarılı ister yarım kalmış olsun- yargı önünde kendini kurtaracak bir formülü mutlaka bulur. Bu bir Türkiye gerçeği, yazılı hukukun yanında, icab ettiğinde yargı sürecini by-pass edecek lobilerin –ki bunlar aslî kurucu dahildir!- varlığı da "hukuk işlerimiz"e dahildir.

Balyoz sanık ve mağdurlarının âdil yargılanma talebini ve AYM kararını saygıyla karşılıyorum, ne var ki Türk hukukunda bugün "yargı kararı" denilen kavramın karşılıksız kaldığını da bilelim. Vaktiyle görülmüş ve görülmekte olan her dava, benzer gerekçelerle bozulabilir. Halen yürürlükte olan 32 yıllık anayasamızın altında kapı gibi imzası bulunan 90'lık paşalar hakkındaki ilk karar bile, benzer bir bakışla ilk üflemede yıkılacak gibi duruyor. İktidar sözcüsünün, "Kesin olmamakla birlikte bu karar adaletin tecellisidir" demesine bakmayınız ve suale cevap veriniz: Dünden itibaren Türk yargısının daha âdil ve hızlı işleyeceğine dair bir ümit taşımak için ortada elle tutulur bir işaret görüyor musunuz?

Alın size Öcalan dâvâsı! Bir yandaşı iki gün önce mitingde, "Demokrasi mücadelesi bu dirayetle [!] gelişirse, önümüzdeki yıl sayın Öcalan kendisi bu meydandan size selam verecek" dedi mi, demedi mi? Peki, hangi hukuka dayanarak söyledi bu sözü?

Cevabını herkes biliyor, yormayın beni!

Radikal'e veda '# tarih'e merhaba

Normal gazete boyutundan vazgeçip, medya tabiriyle tabloid ebadlarına döndüğünde hiç memnun olmamıştım. Ben Radikal gazetesini o haliyle daha çok seviyordum.

Tabloid, yani normal gazetenin ikiye katlanmış şekli Türkiye dışında hayli yaygındır ama Türkiye'de pek kadri bilinmedi. Daha ziyade gazeteyle dergi arasında mütereddid, kadersiz bir algısı var tabloidin.

Tam tabloide alışıyoruz derken kötü haber duyuldu: Radikal kapanıyormuş, daha doğrusu web üzerinden yayına devam edeceği ama artık kâğıt baskıya elveda diyeceği konuşuluyor. Gazetelerin bir maliyet çehresi vardır ve biz okuyucular o sevimsiz yüzle pek ilgilenmeyiz. Külfeti getirisinden fazla her yatırımda olduğu gibi gazetelerin de patronlarına kazanç bakımından mâkul bir şey anlatması gerekir. Demek ki Radikal'in yükü, artık taşınamayacak kadar ağırdı diye düşünmekten başka çare yok. Yine hakşinaslıktan vazgeçmeyelim; patronlar çoğu zaman kâr-zarar bilançosuna pek aldırış etmeden yola devam ederler. Gazete çıkaranların yakın zamanlarda bankacılıktan inşaata, emlaktan pazarlamaya kadar pek çok yan dallara yatırım yapmalarında zararına gazete satış gerçeğinin büyük hissesi vardır.

Radikal artık satıcılarda olmayacak; habercileri ve yazarları şüphesiz başka mecrâlarda yazmaya devam edecekler ama bundan sonra aynı tarzda tabloid boy gazete çıkarmak isteyenler iki kere düşünecek. İşte bu fenâ.

KONUYU BİRAZ ŞAHSİLEŞTİREBİLİR MİYİM LÜTFEN?

Belki bazılarınız ayıplayacak, "Konuyu şahsileştirme kardeşim" diye bana çıkışacak; başa gelen çekilir: Radikal'in kapanmasıyla bir alışkanlığım sekteye uğrayacağı için çok endişeliyim. Öteden beri Radikal'in çapraz bulmacalarını, her defasında yeni bir meydan okuma ve rekabet hissiyle çözmeye başlamak gibi bir küçük ve mâsum zevkim vardı; artık olmayacak gibi görünüyor bundan sonra.

Meydan okumaktan kasdım şu: Çapraz bulmaca, mürekkepli kalemle çözülmeli bana göre. İyice düşünüp cevabı kesinleştikten sonra kutucuğun tam ortasına gelecek şekilde düzgün bir kaligrafiyle doldurulmalı ve mutlaka büyük harf kullanılmalı. "A, bu yanlış olmuş, düzelteyim" diye bir şey yok benim kurallarımda. Düzeltmeye kalkıştığınız an yenilmişsiniz demektir. İşte bu kurallar çerçevesinde, takriben 15-20 dakikada bütün soruları doğru cevaplandırırsanız altına imzanızı atıp, "Yendim seni!" diye kendinize küçük bir iftihar böbürlenmesi armağan edebilirsiniz.

Yendiğiniz kişi kimdir? Çapraz bulmacaları, çoğu kere adı bile zikredilmeyen birileri hazırlar ve künyede esâmileri okunmaz. Radikal'deki uygulama farklıydı, hem adı belliydi hazırlayıcının hem de e-mail adresi: Nedret Erdoğdu.

Ara ara kızdığım, eleştirdiğim olmuştur. Bulmacacıyı yanıltmaya bayılır; birden fazla karşılığı olan sorularda ustadır. Kelimenin yakın karşılığından ziyade pek belli etmeden uzak ve pek akla gelmeyen diğer karşılığını sorarak mandepsiye bastırmayı sever. Beni ara-sıra kızdıran bu özellikleri, aslında onun üslûbunu ve meziyetini teşkil eder. Okuyucuya her defasında,

“Bakalım bugün hazırlayıcıyı yenebilecek miyim?” merakını telkin ettirmesi ise ustalık sırrıdır.

Nedret Erdoğdu’ya gecikmiş bir teşekkür borçluyum. Kitap okumaya geçmeden önce bana her defasında sonu belirsiz bir oyun gerilimi sunduğu için ona teşekkür ediyorum. Defalarca eleştiri mektubu gönderip, “Böyle olmaz kardeşim, bak bu böyle olur” diye ukalâlık etmeye niyetlendimse de elim varmadı.

Sağ ol Nedret Erdoğdu; Radikal’i özleyeceğim fakat –diğer yazarlar lütfen darılmasın!- bulmacalarını ayrıca arayacağım da muhakkak.

Şöyle böyle bir ay kadar idare edecek bulmaca stokum var neyse ki. Her hafta salı günleri saat 16’da program yaptığım Burç FM yöneticisi kardeşlerim, yıllardır bu küçük kaprisimi anlayışla yerine getirdiler; bir önceki haftanın bulmacalarını kesip bana hediye etmek nezaketi gösterdiler. Henüz çözemediklerimi kitap düzeninde bir araya getirip tutkalladım. Ne kadar idare eder bilmem.

“İdare etmek” deyince 80’li yıllarda çekilmiş bir yerli film sahnesi aklıma geliyor. Sosyete mensubu sekiz-on genç tekneyle gezinirken motorları bozuluyor, ıssız bir adaya düşüyorlar. İlk akşam ateş etrafında toplanıp yemek yerken gençlerden biri önemli bir ikazda bulunuyor,

-Rakıyı idareli içelim arkadaşlar; yarın ne olacağımız belli değil!

Benimkisi de üç aşağı-beş yukarı o hesap, tebessüm edilesi bir durum!

BİR TARİH DERGİSİNDEN DAHA FAZLASI: “# TARİH”

Geçen sene Gezi olaylarında Türk basınının iyi bir imtihan verdiğini söyleyemeyiz; özellikle NTV, Türkiye’yi sarsan önemli olaylar cereyan ederken penguen belgeseli gösterdiği için daha ilk günlerden itibaren protestolara hedef olmuştu. Aynı grubun yayınladığı NTV Tarih dergisi ise bağlı olduğu grubun yüzünü ağartırcasına adeta koleksiyonluk bir Gezi sayısı çıkararak bütün dikkatleri üzerine çekmiş, ne var ki dergi, yayın grubu tarafından -iktidarın hışmını çekmemek için olsa gerek- kapatılmıştı.

Dergiyi yayınlayan ekip, çok iyi dergicilik ve gazetecilik yaptıkları bir esnada altlarındaki zeminin çekilmesinden ötürü elbette çok üzüldüler ama pes etmediler. Aynı ekip ve aynı yayın çizgisiyle bu Haziran başında dergiyi, “# Tarih” adıyla yeniden okuyucusuyla buluşturmayı başardılar. İlk sayıyla birlikte geçen yıl yayınlanan ve derginin kapatılmasına sebep olan son sayının yan yana aynı paket içinde verilmesi çok akıllıca bir tanıtım çalışması oldu.

Radikal’e elveda derken, olup bitenleri doğru anlama çizgisinde gayretini sürdüren “# Tarih” dergisine hoşgeldin diyorum.

Yeri gelmişken bir küçük itirazımı belirtmek isterim. Twitter nesli, derginin başındaki (#), yani "hashtag" işaretine şüphesiz âşina; ne var ki benim gibi sosyal medya özürlüler için bu işaretin (font?) adını bulmak hayli araştırmadan sonra mümkün olabildi. Dergi alırken bayiye, "Hashtag Tarih dergisi var mı?" diye sormak garibine gider benim gibilerin.

O kadarcık kusur nazarlık olsun. Dergi, popüler tarih dergicilik çizgisinin vadettiği kolaycılığa iltifat etmeyen yaklaşımıyla dikkatimi çekti. Tarih denilen birikimin, esasen bugünü anlamak için gerekli olduğunu vurgulayan bir yayın anlayışına sahip. Şu esnada olup biten hadiseleri doğru anlamak için okuyucuya kestirmeden tarih vizyonu veya daha doğrusu tarihi derinlik hizmeti sunan yorumunu çok beğendim.

Her eve rahatlıkla girebilecek bir dergi. Alıcı nazarla incelemenizi tavsiye edebilir miyim?

Hayat mı bu be aga?

Size bu satırları yazarken, dâvâ arkadaşlarını üç kuruş menfaati uğruna satmış bir döneğin derin hicâbı içinde olduğumu söyleyebilirim.

Ezelî ve güngörmüş Ege'nin kadîm Akdeniz ile resmen yanak yanağa verip fingirdeştiği cennet-âsâ, hesnâ ve müstesnâ yurt köşelerinden birinde birkaç günlüğüne de olsa gündemden çalınmış bir tatil yapmak, kabul edersiniz ki şöyle günlerde gümbür gümbür itiraf edilecek bir aymazlık değildir.

Daha bir gün bile olmadı henüz ve fakat bütün Akdeniz havzasını nemelâzımcı ve fena halde ehlikeyf kılan baştan çıkarıcı iklim dekoru içinde dinlenmeye çalışmak, karakter üzerinde bozucu bir tesir yapıyor. Hayata bakışınız -afedersiniz- pembeleşiyor; ülkemizin bir türlü yatışmak bilmeyen birlik ve beraberlik ihtiyacı bile, şu uyuşturucu atmosfer içinde önemsizleşiveriyor. İşte bu gibi ayıplanası hislenişler içinde şöyle düşünmekten nefsimi men edemiyorum:

-Neyine lâzım be aga hiç ölmeyecekmiş, sittin sene dünyaya kazık çakacakmış gibi ülkenin hurde ve iri bilumum teferruatını önemseyerek kendine ve insanlara hayatı zehir edercesine gündeme abanıp durmak? Hariçten bakınca sanki zekât almaya müstehak biriymiş gibi didinip durmana ne hâcet var; yor-yoksul değilsin; elin-ayağın tutuyor. Evlâd, ayâl, torun-torba sadedinde maaşallahın var. Dünyalık dersen mebzûl. İkinci göbekten torunların har vurup harman savursa bile tükenecek gibi görünmeyen bir variyete sahipsin.

Zenginsin aga, güçlüsün, yakışıklısın velâkin huzurun yok. Faraza dün sabah bizim yaptığımız gibi -ayıptır söylemesi- halis zeytinyağına limon, tuz ve karabiber ilâve edip esmer köy ekmeğinin kabuğunu banarak kifâf-ı nefs edecek gönül şenliğin eksik meselâ. Bir kasaba çarşısında elini kısa pantolonunun cebine sokup, hafiften bir memleket türküsü havalandıraraktan lâkayıt lâkayıt âvârelik yapma hakkın bile yoktur aga. Farzımuhâl sıradan

bir sinemaya girip patlamış mısır, kalorisiz kolayı kucağına alarak "Kış Uykusu"nu seyrederken ikinci kısmında uyuduktan sonra, "Yahu memleket memleket olalı böyle zulüm görmemiştir" diye düşündüğün halde soranlara, "Oo, müthiş bir filim, bir kere çok uzun soluklu ve aydın sınıfının bitmeyen bunalımına kamerayla endoskopi yapan seçkin bir bilincin ürünü" diye hava atabilme hakkın bile yok.

Yaşamak mı bu aga, hayat mı bu? Daha çok olsun, villaların var; her birinde bir gün gecelesen Ramazan biter, uğrayamıyorsun bile; torunların alâka ve şefkat bekliyor, lâkin dede hep meşgul, dedenin omuzlarında dünyanın ve Türkiye'nin lüzumlu ve lüzumsuz bütün dertleri asılı. Canından aziz evlâtlarınla halk içinde ve korumasız laubali bir selfie çektirmeye bile vaktin yok.

Niye kazandın onca parayı be aga; bu kadar gücü niçin biriktirdin? Yarın rûz-ı mahşerde hesabını vereceğim derken sille-tokat manyağı haline gelmek için mi?

En son ne zaman bir belediye parkına yayılıp çekirdek çitledin aga; arabanı bir yol boyu benzinliğine sokup en son ne zaman benzin aldığını hatırlayabilir misin? Bırak doğru dürüst kitap okumayı, en son ne zaman Teksas-Tommiks karıştırdığını bile çıkaramazsın sen. Bir köy kahvesinin önündeki asma gölgeliğinde yârenlerinle dört kol olup, -üstelik taş çalarak- okey çevirmenin şamatalı hazzını yaşadın mı hiç?..

Ömrünü çürüttün be aga; bu noktaya geleceğim diye neler çektin? Geldiğin yere bak; onca evinin bir balkonuna bile altta çubuklu pijama, üstte atletle çıkma hürriyetin kalmamış. Her ânın, her dakikan cinayet filmi gibi gerilim içinde. Kuyruklarını birbirine karıştırmaman gereken düzinelerce tilkiye logaritma öğretmekten bırak gençliğini, dedelik eyyamının bile tadını çıkarmaya tâkâtin, daha fenâsı huzurun kalmadı.

Senin için üzülmüyorum; senin cezân da işte bu aga. Amok koşucusu olmayı seçtin ve öylece gideceksin; mecbur!

Muhalefet ve Statükonun taş burçları!

Ekmeleddin İhsanoğlu'nun adaylığı, havuz cenahında son derece belirgin bir telâş ve itiraza sebep oldu. İlk tepkiler alaycı tonlarda seslendiriliyor ve bir adım sonra çatı ittifakının zayıf halkası olarak gördükleri CHP'ye yüklenme ve aşağılama faslı başlıyor. Her hâl ü kârda Sayın İhsanoğlu'nun adaylığı konusunda bir kafa karışıklığı yaşandığı muhakkak.

Önümüzdeki günlerde ilk şaşkınlığın geçeceğini ve daha sivri dilli ve tahripkâr bir dil seçileceğini bekleyebiliriz.

Asıl şaşırtıcı olan şöyle bir değerlendirmenin benimsenmesi olurdu: "Sayın İhsanoğlu sadece hürmete şâyan ilmî ve idari kariyeri bakımından değil, Cumhurbaşkanlığı makamını üzerindeki demokratik yarışmaya nezahet ve seviye getirebilecek itibarlı isimlerden biridir.

Seçim sonucu ne olursa olsun İhsanoğlu'nun adaylığını saygıyla karşılıyoruz. Kazanan Türk demokrasisi olsun!"

Böyle bir yorumu şimdiye kadar hiç duymadım ve duyabileceğimi de zannetmiyorum. Oysaki bizim netice itibariyle sadece bir cumhurbaşkanına değil, o makamın itibarını koruyup zenginleştirecek ve demokratik kültürü güçlendirecek bir seçim sürecine ihtiyacımız olduğu muhakkaktır.

CHP ve MHP'yi, her şeyden evvel bir noktada olsun ortak hareket edebilme iradesi gösterdikleri için kutlamak isterim; çatı aday fikri ve bu fikrin Ekmeleddin İhsanoğlu ile kuvveden fiile yükselmesi şahsen beklediğim bir gelişme değildi. Her iki partinin bildik mantaliteleri icabınca uzlaşmaya yanaşmayacaklarını düşünüyordum.

Demokratik hayatımızı sıkıntıya sokan olgulardan biri, güçlü ve istikrarlı bir hükümete sahip olmak değil artık; iktidarı dengeleyebilecek ve iktidara gelme ihtimalinin yüksekliği ile baskı altına alabilecek dinamik bir muhalefet kanadının eksikliğidir. Bu olguyla son birkaç yılda yüz yüze geldik ve anlamak kolay olmadı. En yakın zamanda iktidar olmayı tasavvur etmek bir yana, aklından bile geçirmeyen, hazırlıklarını o ihtimale göre geliştirmeyen ve iktidar üzerinde baskıdan ziyade ferahlık ve eğlence tesiri uyandıran iddiasız muhalefet, iktidar yozlaşmasını yoğunlaştıran bir tesir yaptı. İktidar sözcüleri defalarca, "Allah bunlardan razı olsun; netice itibariyle bize çalışıyorlar" anlamına gelebilecek alaycı cümlelerle olgunun altını çizdiler. Bu köşeden defalarca ifade ettiğimiz üzere CHP, kendini laik cumhuriyet değerlerinin müze bekçisi gibi görmekten hoşnut ve kaderine razı bir görüntü sergilemekteydi. MHP ise aynı misyonu farklı bir gerekçe ile doldurarak muhalefet sıralarında demirlemekten memnun görünüyordu. Daima seçim kazanan bir AK Parti'ye mukabil yüzde 15'ler ve 25'ler civarında kendince istikrarlı bir seyir izleyen muhalefet, önce iktidarın tabiatını bozdu ardından demokratik kültürü zayıflattı.

Durumu daha akılda kalıcı şekilde tasvir etmek için şöyle bir örnek verebiliriz: Değil seçim kaybetmek, AK Parti kendi rızasıyla iktidardan tamamen çekilip hükümeti altın tepsi içinde muhalefete terk etse, muhalefet saflarında uyanacak paniği tasavvur edebilir misiniz? İktidarı güç zehirliyor, muhalefeti ise sürdürebilir statüko konformizmi!

Çatı adayı ittifakı ile yeni bir durum ortaya çıkıyor diyebilir miyiz? İyimser olmak için fazlaca bir sebep yok henüz. Ekmeleddin İhsanoğlu ismi üzerinde uzlaşmak bile baş döndürücü bir mesafe sayılsa bile demokratik sisteme dinamizm getirecek yeni bir oluşumdan bahsetmek için henüz erken; lâkin bu gelişme, gidilmesi gereken istikameti belli etti: Türkiye'nin her seçimde iktidar adayı olmaya hazır, bu intibâı güçlendiren ve siyaset dilini buna göre kuran güçlü bir muhalefet partisine ihtiyaç var. MHP ve CHP'nin kendi kendine yeterlik duygusuna kapılarak kendilerini statükonun taş burçlarına hapsetmesi artık kabul edilemez. Her iki partinin de varlık sebeplerinin mantığını yeniden sigaya çekerek kendilerine farklı bir gelecek

tasarlamaları gerekiyor. Her iki parti bünyesinde de bu dönüşümü tasarlayabilecek kalitede insanlar var.

AK Parti, bir süre sonra aşırı güç birikmesi ve yanlış tercihler siyaseti yüzünden santrifüj etkisiyle sarsıntıya girecek. Yeni iktidar denklemlerinin demokratik hayatımız için daha sağlıklı bileşenlere yol açması bakımından muhalefetin dilini, duruşunu ve siyasete bakışını yeniden değerlendirmesi gerekiyor. Bu ihtiyaç son derece berrak. Aksi takdirde muayyen bir süre sonra tarihçiler AK Parti'nin değil, muhalefetin derin zaafından bahseden satırlar kaleme alacaklar.

Sen neymişsin be Vesâyet teyze?

Madem ülkenin başbakanı çıkıp, "Balyozcular AİHM'ye gidip lehlerinde karar alsalar bile biz Türkiye olarak belli bir bedel [para] verirdik ve içerde kalmaya devam ederlerdi. Bu zemini hazırlayan AK Parti iktidarı." dedi, o zaman ben de bildiklerimi gönül rahatlığıyla açıklayabilirim demektir.

2010 yazında biz Zaman yazarları, sonradan ayrılanlar da dahil olmak üzere tatili filan boşverip anayasa değişikliği teklifi için gücümüzün yettiği kadar çalıştık, konuştuk, toplantılara katıldık, yazdık. Mesela bu fakir, İstanbul ilçelerinden birindeki AK Parti teşkilatının daveti üzerine partililere hitaben referandumun kabul edilmesinin niçin önemli olduğu konusunda bir programa katılıp konuşmuştur. O günlerde parti teşkilatının yaz rehavetine kapıldığı, referanduma yeterince asılmadığı, yolunda 'söylentiler' vardı. Bugün uzaktan bakılınca ciddi birer kuruluş olduğu intibâı veren birtakım kamu kuruluşlarının katkılarıyla "Bitirme Planı" hazırlanan Hizmet Hareketi topluluğunun en sade ferdi bile çalışıp çabaladı. Liberaller, "Yetmez ama evet" sloganıyla destek oldular.

O referandum böyle kazanıldı; demokrasinin önündeki dayatmaların direnci kırılsın, hukuk devleti olalım, askerî, adlî ve bürokratik vesayet kırılsın diye düşünüldü. Verdiğim emeğe, emeklere helâl olsun. Aynı maddeler yine gündeme gelse yine aynı şekilde davranırım. Doğru olanı yaptık. O gün çizip de bugün "yerim dar" diye oynamayanlar utansın!

Balyozcuların AYM'ye şahsî başvuruda bulunma haklarını kullandıkları için kesinlikle üzülmem. Üzüldüğüm nokta, efendisinden talimat almadıkça, "Orduya kumpas kurdular" gibi tuhaf bir lâfı etmesine imkân bulunmayan birinin âniden gerçekleri (!) görmeye başlayıvermesidir.

Orduya kimse kumpas kurmadı; bilakis ordu içinde yuvalanmış darbe heveslileri, milletin hukukuna kumpas kurmuşlardı. Eğer emellerinde başarılı olsalardı, bugün "Görmemişiz, pek safmışız, aldatıldık" diye milletin gözünün içine baka baka yalan söyleyenleri kemâl-i zevk ve afiyetle ağır ateşte kıtır kıtır kızartacaklardı. Darbe ruhunun ayyûka çıktığı tarih 27 Nisan 2007 tarihidir. O gece saat 23'te Genelkurmay'ın sitesine konulan bildirinin hesabı hâlâ

sorulmadı. Seller geldi, yarıklar kapandı. Ültimatomu verenle alan kişiler, Osmanlı sarayından müdevver bir ofiste saatlerce baş başa verip havadan sudan yarenlik etmediler! Ne konuştuklarını bilmiyoruz fakat günün birinde mutlaka âşikâr olur ve o zaman kimin ne pazarlık yaptığını, kumpasın öteki yüzünde nelerin çevrildiğini öğreniriz...

“Sayemizde çıktılar” tespiti doğru fakat eksiktir; sâyenizde çıktılar ve sâyenizde kesinleşmiş mahkeme kararının hiçbir anlam taşımadığı bir hukuk düzenine sahip olduk. Aralarında hakikaten âdil yargılanmayan insanların da olduğu darbeci takımı sadece AYM’nin ürettiği kararla değil, hükûmetin yargı üzerinde kurduğu misli benzeri görülmemiş politik baskı sebebiyle çıktılar. 27 Mayıs düzeninin yüksek adalet divanı yargılamalarında bile hukuk bu kadar siyasileşmemiş, hiçbir TC hükümeti bugüne kadar darbeci takımı karşısında bu kadar gülünç tavizler vermek pahasına orduyu kendi safına çekmeye teşebbüs etmemişti.

Darbecilerle hesaplaşamadılar, sadece kapalı kapılar ardında pazarlık yürütüldü ve bunun adına da, “Askerî vesayet büyük ölçüde kalktı” diyorlar. Askerî vesayet şu anda gücünün doruğundadır; sarsıldı fakat yıkılmadı. Ayakta kalmak için darbecileriyle pazarlık yapıp hukuka ters takla attıracak derecede paniğe kapılmış bir heyetin karşısında Vesâyet teyze şimdi hiç olmadığı kadar mağrur ve güçlüdür.

Bu arada “Hizmet hareketini bitirme planı” hazırlayan siyasi ve bürokratik aklı tebrik ediyorum; bu devr-i şeâmet sona erdiği gün, Cumhuriyet’in hakiki savcılarına anayasayı ihlal maddesinden sorumlular hakkında dâvâ açmak için fazlaca çalışmalarına hâcet bırakmaksızın dört başı mâmur ve sıcak ve mükemmel bir itirafname hazırladılar. Tabii bundan çok daha büyük ve vahim sair ithamlardan “Bitirme Planı”na sıra kalırsa...

Dosya epey kalın olacak ve günün birinde birileri, “Neyse ki AYM’ye şahsî müracaat hakkını çıkarmışız yahu” diyecekler.

Aha da buraya yazıyorum işte!

Çekirge isyanlarda!

Hocam, birbirine benzemeyen olguları karşılaştırıp hüküm çıkarmanın yanlışlığını biliyorum ama ister istemez şöyle düşündüm: Keşke vaktiyle ben de Keleş’i omuzlayıp dağa çıksaydım; ben de yol kesip haraç toplasam, şehirlerin kalabalık yerlerinde canlı bombalar patlatsam, karakol basıp sotalı yerlerde askerlere polislere pusu kursaydım...

-Hop hop... ağır ol bakalım Çekirge efendi, sâkin ol ve tane tane konuş. Neler saçmalıyorsun bakayım öyle?

-Hükümet tasarısından bahsediyordum üstâdım. Çözüm süreci diye diye gelinen noktaya bakın? BDP eşbaşkan yardımcısı Meral hanım’ın tasarıyı değerlendirirken kullandığı üst dil beni şahsen çok incitti. Diyor ki, “Eh, bu tasarı pek yeterli değil; hele hele bizim gibi sütten

çıkmış temiz aile çocuklarına terörist felan denilmesi incitici; önemli değil, aşarız bunları; eksiklik, muğlaklık var ama biz ilerde doldururuz bunun içini. Nasıl doldururuz? Eksikler halkın mücadelesiyle tamamlanır. Sonuçta büyük bir halk mücadelesi, isyan ve onbinlerce ölümün üzerinden gelinen bir yerdir bu nokta...”

-Vay vay vay... Barış böyle bir şeydir Çekirge; acı ilâç...

-Barış için acı ilâç içmeye razı bir hükûmet, aynı feragati diğer vatandaşlarına da göstermeli değil midir ama hocam? Ben bugüne kadar devlete isyan etmedim; ne şiddet kullandım, ne silahlı çete kurdum, ne uyuşturucu işlerine bulaştım ne de silah zoruyla siyaset yürüten bir parti kurmak fikrine hoş baktım. Şimdi mâruz kaldığımız aşağılayıcı muamele ile yeni düşman konsepti içindeyim ama... Devletin dün PKK ve isyancı Kürtler diye bir düşmana ihtiyacı vardı; bugün PKK’lılar için içine pamuk döşenmiş çerçeveli torba kanun çıkarılıp, şefkatten adeta titreyen bir sesle “Yuvana dön evladım” diye ricada bulunulurken ben ve benim gibiler önümüzdeki dönemin Kürd’ü, mürtecîsi, Haşhaşîsi, sülüğü, paralel örgüt militanı olarak hedefe konulduk. Resmen ayrıma tâbiyiz, 30’lu yılların Almanyası’nda Yahudi olmak da böyle bir şeydi sonuçta. Resmi kuruluşlar elele verip sürek avları düzenliyorlar. Bunu hak edecek ne yaptım ben hocam?

-Çekirgeciğim, yavrum, evlâdım; henüz çok gençsin ve haklı bir infiâl içindesin fakat sâkin düşününce kabul edeceksin ki, göller bölgesinde bir ada olmak büyük suçtur. Senin meziyet diye saydığın kanuna saygılı olmak, eğitime inanmak, imânı ve ruhu kurtarmak için nasihati seçmek, bütün faaliyetleri meşrû çerçevede sürdürmek, kriminal işlere bulaşmamak ve hepsinden daha fena olmak üzere sevmeyenlerin bile saygı ve takdirini kazanmak affedilmez bir cürümdür! Sana bakanlar, temiz nâsiyende kendi yüzlerinin cürûfunu, bulaştıkları kirli işlerin karartısını görerek öfkeden çılgına dönüyorlar. Dünyalık yerine iman ve âhiret selâmetini tercih etmen bazı ‘karakter’lerde aşağılık hissini mayalı hamur gibi kabartıyor. Dediğin gibi vaktiyle keleşi omuzlayıp dağa çıksan, bu adamlara anlaşılır gelen bir dili konuşmuş olurdun. Silahlıyı silahla caydıramazsan taviz verir, oturur anlaşırsın; icabında başında külahı sırtında silahıyla eşkıyaya vezaret verir sistemin içine dahil edersin. Sistem mücrimlerden ve zorbalardan hoşlanır çünkü bir yerde aynı dili konuşuyorlar. Sen anlaşılamıyorsun Çekirge; tedirgin edici derecede düzgün ve şeffafsın. Devletin para kanallarına kene gibi yapışıp asalaklık yapmadan kendi imkânlarınla, sadakayla, himmetle, iane ile eli yüzü düzgün adam yetiştiriyorsun; eski tâbirle Allah’tan başka kimseye müdânân, eyvallahın yok. Be küçüğüm, aylardan beri en kabiliyetli, burnu iyi koku alan ve sırf bu yüzden geçinen adamlar bile hakkında şöyle ele avuca gelir bir suç isnad edemiyorlar. Sigara bile içmez, canını çok yaksalar bile ağız dolusu küfretmesini bile bilmezsin be evlâdım!.. Vaktâ ki sana ihtiyaçları vardı yâren oldular, şimdi hâcetleri kalmadı aslî fıtratlarına dönüp hakaret ediyorlar. Bu başına gelenler sana müstehaktır be evlâdım... Kendini, senin hulkunda

olanlarla, hatta daha iyilerle kıyasla. Nefsine haksızlık etme. Haydi var yürü, Allah yolunu âsân eder inşallah!

Not: İnadına inadına 1435'inci Ramazanınızı tebrik ediyorum ey mü'minler; şeytan çatlatma mevsimidir!

Havuz'da Ramazan hazırlığı

-Arkadaşlar, yayın toplantısını açıyorum fakat ahalinin yarıdan fazlası ortada yok. Saat neredeyse 10.30 oldu. Nerede bu insanlar?

-Bugün Ramazan'ın üçüncü günü; ondan olabilir sayın genel yayın müdürüm!

-Sahi yahu; gündem öyle yoğun ki unutuvermişiz mübarek Ramazan'ı. Ramazan sayfası yapıyoruz değil mi bu yıl da? Bu sene medyatik hocalardan kimle anlaştık?... Öyle mi; güzel. Hangi tarafı tutuyor hocamız? Yanlışlıkla tufaya gelmeyelim, paralelci felan olmasın da...

-Değil müdürüm, sağlam bir büyüğümüzdür kendileri. Geçen yılın Aralığında hafif bir bunalım geçirir gibi olduysa da doğru yolu buldu çok şükür. Çok güzel fetvaları var kendisinin. Hitabeti de iyi. Regaip kandilinde bir hutbe verdi, kadınlar tekmil ağladı.

-İyi. Ramazan sayfasını kime sipariş ettik; en az iki sayfa olmalı derim ben...

-İki sayfa bizim okuyucuya fazla gelir müdürüm. Doku uyuşmazlığı olur.

-Oğlum siz de okuyucu profilimize uygun Ramazan haberleri yaparsınız. Meselâ orucu bozmayan şeyler konusuna ağırlık verelim. Rahatlıkla denize girebilirsiniz, şortla mayoyla dolaşabilirsiniz, zırt-pırt yutkunmamak şartıyla şekersiz sakız çitletebilirsiniz şeklinde dini bilirkişilerden uzman raporları yayınlarız.

-Reklamlarla başa çıkamıyoruz ama; çok reklam geliyor. Ramazan sayfaları reklam alanlarımızı daraltabilir!

-Ramazan'a uygun reklamlar koyarız. Süpermarketlerin gıda tanıtımları olur, yardım paketi tanıtımları olur, ilahi kaseti reklamı olur. Hem orucunu tut, hem tatilin tadını çıkar türünden turistik tesis reklamları olur.

-Geciktik ama müdürüm; Ramazan'ın üçündeyiz ama...

-Önemli değil; bağlantılı ajanslarla görüşelim, öyle yönlendirsinler reklam veren şirketleri. Avur-zavur eden çıkarsa beyefendinin selamı var dersiniz. Mazimiz pek parlak değilse de artık biz muhafazakâr medya havuzunun amiral gemisi gibi bir şey olduk. Ramazan'da laylaylom yaparsak olmaz. Biraz dinî bir havaya bürünelim.

-Evliya menkıbeleri veriyoruz zaten ama bir de promosyon hediyesi yapsak iyi olur derim ben; mâlum, satışlar iyi değil. Bir şeyler versek hediye olarak...

-Meal dağıtmanın modası geçti; güllü Yasin kitabı mı versek, ne dersiniz arkadaşlar?

-Benim daha iyi bir fikrim var müdürüm. Zikirmatik verelim. Çinde yapıyorlar, tanesi elli kuruşa bile gelmiyor. 100 liralık zikirmatik okuyucularımız için sadece yirmibeş kupona deriz.

-Olabilir; içine dijital saatle adımölçer cihazı da koyalım ama; geniş spektrumlu bir şey olsun, not aldınız değil mi? Güzel. Ne var bu haftanın gündemi olarak şimdi?

-Paralel örgüte vurmaya devam ediyoruz. Stokta yeni itirafçılarımız var; bomba ifşaatlar yapıyorlar.

-Yapıyorlar da bir halt çıkmıyor ki müdürüm! Sabah haber yapıyoruz öğleye tekzip yiyoruz, akşama haber avcumuzda patlıyor. Bari mübarek Ramazan'da şişirme haberden yalanlama yememeye dikkat edelim değil mi?

-Paralelcilerin gizli gizli oruç yediğine dair esaslı bir dosya var benim elimde müdürüm; ayrıca bazıları namazların sünnetlerini de kılmıyorlarmış ara sıra. Esaslı bir dosya, arkadaşlar iki haftadır bu dosya üzerinde çalışıyorlar. Patlatalım mı?

-Yahu öyle bir palavra sıkın ki, önce biz inanalım. Bu adamları yatırıp kör testereyle kessen yine oruç yemezler. Geçelim bunları geçelim...

-Valla olur ama, elimizdeki dosyalar hep böyle şeyler; böcek meselesinde elâlemin makarası olduk zaten. İşin kötüsü okuyucu da farkına varmaya başladı asparagasın...

-Naapalım arkadaşlar, beyefendi o kadar kesin bir dille konuştu ki gerçek zannettik. E, yargıyı temizlemek kolay olmuyor; bu bir süreç meselesi; zaten beyefendi de 'Paralel ve paralel olmayan yargı' diye altını çizerek olgunun altını çizdi. Hop deyince bütün yargıyı, polisi motive etmek kolay olmuyor. Biz naapacağız bu süreçte, beyefendinin dava deyip durduğu konunun altına elimizi koyacağız, icabında başımızı da. Herifler sinsi, yıllardır çok sıkı tedbirler alarak karda yürüyüp izlerini belli etmemişler. Gönderiyorsun vergicileri mesela; iki ay defterleri altüst ediyor. Netice çıkmıyor. Yahu vergi mükellefi olur da defosu çıkmaz mı? Çıkmıyor. Peki noolacak, vaz mı geçeceğiz; hayır, yediğimiz ekmeğin hakkını vereceğiz.

-Hakkını vereceğiz de, çok güzel ifade ettiğiniz gibi aslı yok astarı yok müdürüm. İnan olsun altı aydan beri yaptığımız haberlerden utanır oldum.

-Arkadaşlar, sevgili arkadaşlar. İşte bizim özelliğimiz de burada ortaya çıkacak. Doğru haberi herkes yapar arkadaşlar; önemli olan doğru olmayanı da haber yapmak. Çok değil, birkaç saat yalanlanmasın kâfidir yahu bir kaç saat... Çok şey mi istiyorum genel yayın müdürünüz olarak? Zaten biliyorsunuz devletimizin ilgili birimleri bize her türlü istihbarat ve dosya desteğini veriyorlar; ilhamla ilgili bir sıkıntımız yok. Bizden beklenen sadece biraz da fazla işçilik, mesleki hüner. Sizde bu kabiliyetin fazlasıyla olduğundan eminim...

-Ne demek istiyorsun sayın müdürüm, zaten eşin dostun yüzüne bakacak halimiz kalmadı. Meslekten soğuyacağız neredeyse. Bu bir iltifat mı, yoksa dalga mı geçiyorsunuz?

-Öyle şey olur mu dostlar. Hepimiz bir davanın insanlarıyız; evet hakkımızı alıyoruz, evimize ekmek götürüyoruz fakat meselenin bir de ulvi ciheti var. Bu paralel çete devletin kemiklerine kadar sirayet etmiş. Bu hastalıklı dokuyu kazırken ufağa tefeğe aldırış etmeyeceğiz. Belki meslek ahlâkının birtakım vecibelerini de görmezden geldiğimiz oluyordur lakin dava öyle mübeccel, mesele o kadar ulvi ve mübarek ki, birkaç trafik kuralını ihlâl etmenin sözü bile olamaz. Sorarım size dostlarım; ön safta çarpışan askerlerimize mühimmat götüren bir kamyonu sürüyor olsak, hatalı sollamanın, tehlikeli araç kullanmanın lâfı olur mu?

-Olmaz. Davamız çok kudsi arkadaşlar. Şu mübarek günlerin uhreviyeti içinde sizleri yeminle temin ederim, nah şu bir bardak çayı içmek nasip olmasın, şu mis gibi puaça gözüme dizime dursun ki...

-Öhö öhö...

-Kim getirdi bu çayı, bu puaçalar kimin; kaldırın şunları. Evet diyordum ki dava çok ulvi, beyefendiye zor zamanlarda yaptığımız bu hizmetin yarın ne büyük tecellilere yol açacağı muhakkak. Dayanın arkadaşlar. Bu arada bankanın yeni müdürüyle konuştum, primler yarın hesabınızda olacak. Başka konu kalmadığına göre toplantıyı kapatıyor, hepinizin gözlerinden öpüyorum.

Kerkük bir 'ne' şehridir?

Cumhurbaşkanı seçmek, 2007'de Ulusalcı takımının inadından beslenen ideolojik bir takıntının büyüttüğü bir meseleden ibaretti; bugün ise çok boyutlu, karmaşık bir mahiyet kazandı:

Türkiye'de rejimin yeni karakterinden tutunuz Ortadoğu'da yeni haritanın nasıl şekilleneceğine kadar pek çok değişkenin ortasında yer alıyor.

Erdoğan, neredeyse sınırsız güç kullanabilen bir başbakanlık pratiğinden sonra düşük profilli bir cumhurbaşkanlığına geçişte partisini emanetçiye bırakma endişesiyle rahatsız. Onun gönlünden geçen her iki makamı -başkasında bile değil!- kendi şahsında birleştirmek. Seçilmek için partisinin oyu yetmiyor ve öteki partilerden destek gerek.

Öteki parti HDP. HDP'liler iki yıldan beri çözüm diye bilinen şeyi gerçekleştirmek için Erdoğan'ı, futbol tabiriyle ters ayak üstünde yakalamış durumdalar ve Kürtler açısından bütün gezegenlerin aynı hizaya girmesi gibi çok ender rastlanan bir tarihi fırsatı haklı olarak kaçırmak istemiyorlar. HDP'nin görünen planı seçimin ilk turunda kendi adayına oy vererek seçmen sayısını tescil etmek ve ikinci turda pazarlık gücünü artırmak. Erdoğan ise hem CB seçimini, hem gelecek yıl yapılacak genel seçimleri zihninde aynı hizaya getirmek derdinde.

HDP'lilerin bağıra çağıra ilan ettikleri gibi Öcalan'ı İmralı'dan çıkarıp onu meclise sokmak şu anki gücü itibariyle Erdoğan için mesele değil; mesele, kendi seçmen kitlesindeki milliyetçi tabana bu çelişkiyi anlatabilmek. Diyarbakır ve İstanbul'daki bayrak indirme eylemleri, Başbakan'ı ters ayaküstünde yakalayıp zor durumda bıraktı. Bir yanda, göstericiyi -umumi arzu üzerine- ayağından vuran polis memuru tebrik edilirken öte yandan parti sözcüsü, "Irak bölünürse Kürdistan bizim kardeşimizdir" diyerek çözüm konusundaki muğlâklığın artmasına katkıda bulunuyor. Başbakan'ın "Başkanlık"a heveslenmesi, önce Suriye'nin, ardından Irak'ın çatır çatır bölündüğü günlere denk geldi. Türkiye'nin birleşik Kürdistan'la ittifak halinde bölgeye ağabeylik yapacağı ve Kürdistan petrolünün pazarlanmasından büyük pay alarak belini doğrultacağı gibi güzel hesaplar yapılıyor. Hesap kâğıt üzerinde çok iyimser ama bir yandan parti içindeki milliyetçileri fazlaca üzüp ürkütmemek, diğer taraftan CB seçimine kadar elindeki kozu iyi kullanmak isteyen HDP'yi aldatmış durumuna düşmeden seçimlerden sâlimen çıkmak gerekiyor. Bu denklemde Erdoğan, "doğrudan muhalif"lerine fazlaca dikkat ve enerji ayırmak lüzumunu hissetmiyor. Havuzcu diye bilinen basın araçları vasıtasıyla kemikleşmiş seçmenine mesaj vermekte sıkıntı çekmiyor; kezâ bürokrasiden gelebilecek tatsız sürprizler de (Araştırmaya uğramak, yargılanmak vs. gibi tatsız ihtimaller) Sayın Gül'ün şipşak imzaladığı bir dizi torba kanunla engellenebiliyor artık. Hesaplayıp öngöremediği tek şey, çözüm sürecini herhangi bir sebeple akamete uğratacak şaşırtıcı bir gelişme olabilir. Meselâ Paris'te üç PKK'lı kadının cinayete kurban gitmesi ve failin yakalanmasına rağmen cinayetin karanlıkta kalması böyleydi. Bugünlerde Türkiye ile Kuzey Irak'taki Kürt yönetiminin arasını gerecek muhtemel gelişmeler de aynı cümledendir: Mesud Barzani'nin "Kerkük'ü merkezi hükümet koruyamadı, şimdi iş bize düştü; artık bunun hakkında konuşmayacağız" çıkışı Erdoğan açısından can sıkıcı. En başta Kerkük Türkleri de farkındadır ki, çözüm süreci uğruna Irak Türkmen Cephesi'nin hatırı ile Kerkük'teki Peşmerge egemenliği arasında, seçim yapmak zorunda kalırsa Erdoğan'ın kararı kimse için sürpriz olmayacaktır!

Bu ortamda çatı aday faktörü, denklem içinde görünmüyor pek. Her iki partinin aday isminde uzlaşması şaşırtıcıydı ve "Acaba yeni bir muhalif dalga mı geliyor?" sorusuna yol açtı fakat iyimserlik için fazlaca sebep olmadığı çabuk anlaşıldı. HDP kontrolündeki Kürt seçmeni, Erdoğan tarafından ikna edilmeğe her zamankinden biraz daha fazla hazır görünüyor.

Hâl böyleyken hesabını çatı adayın kazanması üzerine bina edenlere itidal tavsiye ediyorum. Adaya lâf yok fakat proje reelpolitikten mahrum. Bu seçimi, başlıktaki soruya doğru cevabı veren kazanır!

Mesele Hizmet değil arkadaş; hâlâ anlamadın mı?

Hükümeti beğenmeyenlerden önemli bir faslı ilginç bir zihnî ayrım içinde: Seçimlerde muhalefet yanlısı oy kullanıyor ve hükümet icraatlarını eleştiriyorlar ancak hepsini değil.

Meselâ Başbakan'ın Hizmet Hareketi'ne açtığı topyekûn imha kampanyasında son derece anlamlı ve altı çizilesi bir suskunluk ve sathi bir tarafsızlık tavrı içindeler. Ergenekon ve Balyoz davası hükümlüsüyken Anayasa Mahkemesi kararıyla salıverilenler ve onların basındaki lobileri çok canlı bir misâldir. Şöyle düşünüyorlar: "Bu iki topluluğun birbirine düşmesi bizim için fevkalade avantajlıdır. Her iki tarafın da itibar kaybı bizim için kârdır ve neticede bu kapışmadan biz fayda sağlayacağız!"

Bu hesaba aklı yatanlar, olup biteni özellikle demokrasinin olmazsa olmazı cinsinden prensipleri açısından değil, basit bir çıkar meselesi olarak görüyorlar; bu cenaha siyasetin ve iş dünyasının, hatta dinî cemaatlerin önemli bir kısmını da dâhil etmek mümkün.

Hizmet Hareketi bünyesi içinde faaliyet gösteren meşrû kuruluşlar şu anda amansız bir sürek avının muhatabıdır. Devlet memuru statüsünde olanlar bürokratik kural ve teamüller hiçe sayılarak görevlerinden alınıyor, mağdur ediliyor ve sürgüne uğruyor. Ticari kuruluşlar vergi ve SGK denetimi adı altında önceden hazırlanmış listelere göre takibat altına alınıyor, resmî tacize uğruyor. Bu yakınlarda, 28 Şubat'ı hatırlatırcasına, "Filan kuruluşlardan alışveriş edilmesin; malları boykot edilsin" tarzında emirnameler yayımlanması hiç şaşırtıcı olmayacak.

Basında bu gibi haberler giderek artıyor. Canı acıyanlar haklı olarak şikâyetlenirken toplumun yukarıda bahsettiğim önemli bir kesimi manidar bir suskunlukla, "Belki ucu bize kadar uzanmaz; ses çıkarıp da biz de husumet listesine girmeyelim" diye kısa vadeli ve akıllıca görünen bir hesap yapıyorlar.

Her şey, herkesin gözleri önünde cereyan ediyor. Hükümet Meclis grubunu kullanarak çerçeve kanunlar çıkarıyor, partizanlaşan bürokrasi bu çerçevede uygulamalara geçerek insan ve kurum avı yürütüyor. Günün birinde kimsenin, "Benim haberim yoktu; böyle olduğunu bilmiyorduk; bilsek tepki gösterirdik" diyebilme hakkı yok. Geçen hafta başında eski İçişleri Bakanı İdris Naim Şahin'in açıkladığı "Bitirme planı", sürek avının niyet belgesi hükmündedir.

Vaktiyle Nazi Almanya'sında aynen böyle olmuştu: 1935'te Nazi Partisi, 'Nürnberg kanunları' diye bilinen bir dizi uygulama ile Yahudi asıllı Alman vatandaşlarına buna çok benzeyen bir "bitirme" planı hazırlamıştı. Önce Yahudilerin Alman veya Alman kanıyla ilişkili kimselerle evlenmesi veya ilişki kurması yasaklandı. Aynı yıl, Alman kanının bozulmasını engellemek kastıyla bütün evliliklere hükümet izni şartı getirildi ve daha sonra bu uygulama Romanlar ve siyah derililere doğru genişletildi. Irk kanunlarını çıkarırken Nazi diktasının kullandığı en önemli alet tıp dünyası ve hukukçular oldu. Bazı Nazi taraftarı hukukçular işgüzarlık göstererek Alman kanını bozabilecek kişilerle el ele tutuşmayı, göz göze gelmeyi bile yasak kapsamına aldılar. Sonuçta Yahudilerin Alman devletince insanlık dışı davranışlara maruz kalmasında, insanlık dışı şartlar altında çalıştırılıp bilahare savaş

esnasında gaz odalarında zehirlenmelerinde hukukçuların da payı büyük; zira her saçmalık, şeklî bir hukuk normuna göre yapılıyordu.

Türkiye'de durum henüz Nazi dönemini hatırlatacak trajedilere doğru uzanmadıysa da pasif destekçilerin suskunluğu aynı istikamettedir. O günlerde Alman iş dünyası Nazi yönetimi tarafından "havuç veya sopa" tehdidiyle etkisizleştirilmiş, aydınlar sindirilmiş, basın satın alma veya tehdit yoluyla kontrol altına alınmış, Alman kamuoyu ise "Zulmediyorlar ama Almanlara değil; üstelik iyi çalışıyorlar" afyonuyla uyuşturulmuştu.

Nazi Partisi'nin ekonomik programı, iktisat tarihi derslerinde hâlâ efsane gibi anlatılır. Naziler, iki harp arasında çökmüş Alman ekonomisini tam istihdam seviyesine çıkardılar; büyük altyapı yatırımları ve sanayi hamleleriyle orta sınıf Alman halkını mutlu ettiler fakat bugün vicdan sahibi her Alman, dedelerinin o meş'um suskunluğu yüzünden yere bakmaya mecburdur.

Kimseden Hizmet Hareketi'ne destek olması beklenemez ama herkesin âdeta saklayıp gizlemeden ayan-âşikâre yapılan hukuksuz uygulamalara karşı tavır alması gerekir. Bu sürek avına seyirci kalmak, demokratik ve insanî duyarlığın körleşmesine doğru gidiyor çünkü.

Hizmet'i biçmek için bilenen tırpan işini tamamladığında, sıra başkalarına da gelecek. Konu Hizmet'i bitirmek değil, anlamıyor musunuz?

2014

30 Temmuz

Bayram falan dinlemediler Zaman Gazetesi

28 Temmuz

Zilletten önceki son izzet durağı Aksiyon Dergisi

28 Temmuz

Heil! Zaman Gazetesi

26 Temmuz

Daha fazlasını hak ediyorsunuz Zaman Gazetesi

23 Temmuz

Moraller nasıl; eğleniyonuz mu anam? Zaman Gazetesi

21 Temmuz

Kobani'de duvara toslayan dış politikamız Aksiyon Dergisi

21 Temmuz

Kırmızı kitap meselesi Zaman Gazetesi

20 Temmuz

Dünya Kupası'nın en güzel sahnesi Zaman Gazetesi

19 Temmuz

Biz var evde kendi yoğurdumuzu yemek Zaman Gazetesi

16 Temmuz

Derin bürokratlarla dans! Zaman Gazetesi

14 Temmuz

Sen Müslüman, ben Müslüman; ee? Zaman Gazetesi

13 Temmuz

Tarih nasıl işliyor? Zaman Gazetesi

12 Temmuz

Oruç keyfiyle... Zaman Gazetesi

09 Temmuz

Bozma kalbini ey halkım; kedidir kedi! Zaman Gazetesi

07 Temmuz

Cumhurbaşkanı olacak son kişi Aksiyon Dergisi

07 Temmuz

Ekmel Bey niçin reisicumhur olamaz? Zaman Gazetesi

06 Temmuz

Benim 'şarkıcı'larım... Zaman Gazetesi

05 Temmuz

Ziynet ve siyaset Zaman Gazetesi

02 Temmuz

Minareden atlarım, başkanı kutlarım! Zaman Gazetesi

Minareden atlarım, başkanı kutlarım!

Şanlıurfa Belediye Reisi'nin, kimbilir hangi sebeple "sehven" atına binerek Balıklıgöl Yerleşkesi'ndeki (Yahu eskiden buraya Ayn-ı Züleyha denilmez miydi; yerleşke kimin akrabası oluyor Urfa'da?) Dergah Camii minarelerindeki mahyaya adını yazdırınca, itidal ve ciddiyet asansörümün çelik halatları koptu. Kınıyor, ayıplıyor muyum; kesinlikle hayır! Bilakis bayıldım, çok hoşuma gitti...

Düşünün, Türkiye'de kaç tane mahyalı cami var ve bunların hiçbirisi haber olmuyor, çünkü hiçbirinin aklına reisin adını yazmak gelmiyor. "Ordumuza şükran borçluyuz" edebiyatının bayatlığına nazaran başkanın adını mahyaya yazdırması harikulade bir fikir. Bir ara başkan olayım, ben de yaptıracağım! Mesela şöyle bir vecize düşündüm hemen şimdi: "Minareden atlarım, bayramınızı kutlarım" imza; başkanınız Hayri Gülle! Lakin ertesi gün, reis beyin birkaç kendini bilmez mırın-kırın etti diye "Yok sehven olmuş, hemen inceleme başlattım" gibi zayıf bahanelere sığınmasını hiç yakıştıramadım. Başbakan'ımızdan hiç dirayet dersi almıyor musunuz ey azizler? Kendisi bir yol Nuh dedikten sonra peygamber diyene kadar anaokulu öğrencileri askerlik çağına geliyor. Nedir? Yanlış bile yapsan duruşunu bozmayacaksın!

Başbakan deyince aklıma geldi; dün itibarıyla herkesin bildiği sırrı ifşâ ederek reisicumhurluğa adaylığını açıkladı. Ben tahmin etmiyordum ama! Neyse, mûtadımdır, bu gibi hallerde, yani yakınımdaki insanlar terfî ettiklerinde herkes gibi davranmak yerine; "daha beter olsun" der geçerim. Yüzüne karşı "daha beter ol" dediklerimden kimsenin şimdiye kadar bu güzel temennîden alındığına şahit olmadım; zira hepimiz şairin "Yüksel ki yerin bu yer değildir/ Dünyaya gelişin hüner değildir" dediği üzere ömrümüzü, çok daha âli mevkilere layık olduğumuz inanç ve beklentisiyle geçiren insanlarız. "Beter ol" temennim genellikle muhatabı tarafından gizli veya açık bir "âmin"le karşılanır. İkimiz de mutlu oluruz.

Reisicumhurluktan daha beteri nedir diyeceksiniz; ben öyle âlî yerlerde esen yelleri bilmem, erbâbı bilir! Bunun başkanlığı var, eşbaşkanlığı var ve kimbilir daha neler neler vardır... Bu

arada İslâm âlemine yeni bir halife tulû etmiş. Yahu misafir misafiri istemez, ev sahibi hiçbirini istemez modundayım resmen; bu yaştan sonra halife kahrı çekemem doğrusu...

Tam bu esnada dışarıdan sert bir megafon anonsu ile irkiliverdim bir semt sâkini olarak... Bizim ilçenin yeni reisi mahalleliyle iftarlaşmak istiyormuş; iki günden beri zabıtalar çevrede kuş uçurtmuyorlar: “Arabaları çekin, buralara girmeyin!” Neredeyse bakkala giderken kapıdan beyaz bayrak sallayıp “kötü bir niyetim yok, sadece bakkala gideceğim” diye izin isteyeceğiz yahu. Şimdi de bangır bangır, “Reis sizi sokağa iftara davet ediyor” anonsu yapılıyor; “ayol döve döve iftar mı olur?” diyeceğim, homurtu sayacaklar. E, nerede Ramazan inceliği, nerede nezaket ve şefkat?

Nezaket deyince hatırladım. İlk teravih gecesi feribottayız; deniz de dalgalı. Akşam için mescide gittik. Mescidde tuhaf bir ambiyans! Ha babam de babam tepe hoparlöründen mescid ahalisine reklâm yayını yapılıyor. Zaten ayakta zor durmaktayız, üstüne bir de reklâm sapartası! Çıkıp karşılaştığım ilk yetkiliye şikâyet ettim. “Hemen ilgileneceğim, kapattırıyorum” dedi, ben de kendi kendimi tebrik ettim, “Medenilik güzel şey kardeşim” diye cık cık yaptım. Yatsıya gittiğimde yayın devam ediyordu ve mescid –biraz abartıyla- ceviz kabuğu gibi sallanmaktaydı. O esnada mesciddeki birkaç kişi “Niçin teravih kılmıyoruz arkadaşlar?” diye ilginç bir fikir ortaya attı; fikir güzeldi fakat uygulaması çok daha eğlenceli oldu. Geminin her yalpasında halay ekibinin elemanları gibi sendeleyip yeniden yan yana gelerek safta durmaya çalışmak, minarelerdeki mahyalardan ticarî reklam veya siyasi slogan yayınlanması kadar seyre değer bir görüntü olmalıydı.

Neyse ki daracık yerde kimse bu sahneyi videoya çekmedi. Aksi takdirde tıklanma rekoru kırabilirdik.

Ziynet ve siyaset

O günlerde yine bir yüzük, küpe, bilezik sözleri dolandığını hatırlıyorum.

“Vermeyenleri mimliyorlarmış” gibi sinsi dedikodular... 27 Mayıs Darbesi’nin hemen ertesi; aylardan haziran. Söylenenlere göre DP iktidarının zaten har vurup harman savurduğu hazine darbeden suyunu çekince, Ankara’daki 1. Zırhlı Tugay mensubu subay ve astsubaylar eşleriyle birlikte evlilik yüzüklerini vererek bir kampanya başlatmışlar. Tamamen askerî bir darbenin ardından ekonomiyi kurtarmak için tamamen sivil, neredeyse ‘kendiliğinden’ diyebileceğimiz bir iane hareketi yani!

Kampanya, darbe şakşakçısı muhterem basının desteğiyle bir nevi vatanseverlik testine dönüşmeye başlıyor; hatırladıklarım bu propaganda esnasına ait olmalı. “Ucuzundan bir alyans tedarik edip vermeli” deniliyor sağda solda, işitiyorum. Birkaç ay önce rahmetli olmuş babam DP’li olduğu için midir; darbeye üzülenler üzerinde bu iane kampanyasının bir baskı aracı olarak kullanılması akla daha yatkın geliyor.

Sonradan çok dedikodusu oldu. Milli Birlik Komitesi bu hamiyetkârâne sivil vatandaş (!) jesti karşısında “Milletimizin parmağı alyanssız kalmasın” diyerek içine 27.5.1960 rakamı kazınmış bakır veya demir hatıra yüzükleri vermeyi akletmiş cemîle olarak. Hesabı nasıl tutulmuştur bilmiyorum, lakin dedikodusu hâlâ dillendirilir; güyâ toplanan altın yüzük, bilezik vs. paraları ile İstanbul ve Ankara’da askerî lojmanlar yapılmış, adı da ‘alyansevler’ olarak kalmış vesaire...

İftira tabii. Bizde kendisine devlet emanet edilenlerin vakıf mumu yedikleri veya parmaklarına bulaşan balı yaladıkları kesinlikle vaki değildir. Kategorik olarak imkânsız ve gülünç bir iddia! Tamam, devletimiz halkın parasını verimli kullanmayı pek bilmez, kaba hesap beşte birini çarçur eder fekat lojman yaptırıp memurine dağıtmak? Güldürmeyiniz insanı...

90’lı yıllarda, bu defa ayrıntılarını daha net hatırladığım iane kampanyaları da oldu; bu defa vatan değil din kurtarılıyordu. İki farklı gerekçeyle yardım isteniyordu ahaliden: A-) İslâm’ın hakikatlerini seslendirmek için radyo-TV kurulacaktı ve ianenin karşılığı şahsa dönmeyecekti B-) Yine İslâmî idealler uğruna fabrikalar, yatırım şirketleri, hayırlı ortaklıklar teşkil edilecekti ama kâr ortaklığı şeklinde!..

A şıkkı için “feda olsun” deyip sâfiyâne niyetle ailesinin bileziğini, yüzüğünü, birikimini veren çok oldu ve bilahire bu hayır sahiplerinin çoğu fecî hayal kırıklıkları yaşadılar. Asıl izdiham B şıkkında oldu. Hiçbir şekilde faize bulaşmadığı halde (?), garantili yüksek gelir ortaklığı ve buzzz gibi helâl kazanç vaat eden şirketlere halkımız oluk gibi para akıttı; bu esnada anaların-bacıların parmağı, kolu, boynu yine boşaltıldı. Neticesi mâlum; acıklı ayrıntı öğrenmek ve dinin ne kadar ucuza getirildiğini merak edenler, yurtdışında çalışan yakınlarından dinleyebilirler.

Son hadiseyi zikretmiyorum bile; aklım başka bir yere takıldı şimdi... Nedir arkadaşlar bu para lâzım olunca “Evdekiler”in parmağına, koluna, yastık altına, kefen parasına göz dikmeler filan? Yahu resmen milli gelenek haline gelmiş bu müessese. Para lâzım! Hoop, gelsin evdekilerin takısı, ziyneti, bileziği. O takı ve ziynetlerin neredeyse tamamının mihr karşılığıdır halbuki. Mihr, evlenen kadının hakkıdır, eşi de verse kendi malıdır ve tasarrufu kendisine ait.

Hâl böyleyken eğer bir hanım, kolundaki takıyı, bir karşılık beklemeden müteâl bir dâvâ uğruna feda ediyorsa, o ziynetleri alıp, “dâvâ uğruna” harcayacakların yerinde olmak istemem doğrusu. Avuca damlatılmış kızgın metal gibi bir şeydir o. Hakkı verilmeli, çarçur edilmemeli, tam yerine sarf edilmeli ve ne sûrette olursa olsun ‘dâvâ’nın üstüne toz konduracak şeylerden kaçınılmalı... Emanete hıyanet etmek, kazara bira bardağı ile fotoğraf vermeye benzemez, cezası ağırdır.

Bu hâtun kişilerin niyetleri saf, kalbleri temizdir; duaları da tutar, bedduaları da! Üzerime vazife değil fekat hatırlatayım dedimdi...

Haa, şu söylediklerim, “Ben emanete hıyânet etmedim; kalbim ferah” diyenleri bağlamıyor. Fıkıhta hüküm zâhire göredir.

Benim ‘şarkıcı’larım...

Peşinen pazarlık yapalım; anlatmaya çalıştığım şey hakkında tamamen farklı şeyler düşünüyor olabilirsiniz ve bunların doğru olması da pekâlâ ihtimâl dahilindedir.

Mesele, “Zevkler ve renkler tartışılmaz”ın biraz dışında, biraz sanatla biraz da sanatın felsefeyle buluştuğu bir yerle ilgili.

Mesele, şarkıcılıkla ilgili.

Şarkıcılık kelimesinin Türkçedeki karşılığı tam olarak muradımı aksettirmiyor: Şarkıcı, türkücü, çalgıcı gibi müzisyenlikle ilgili kelimelerin zihindeki karşılığı yeterince fiyakalı olmadığı için olsa gerek bu işlerle uğraşanlar bile mesleklerinden bahsedecekleri zaman türkücü yerine Türk halk müziği sanatçısı veya udi, tanburi veya keman sanatçısı gibi kelimeler tercih ediyorlar.

Şarkıcılıktan bahsedeceğim fakat anlatmaya çalıştığım şeylerden tamamen farklı bir düzlemde, farklı bir irtifâda. Şarkıcı kelimesi işte bunun için “kifâyetsiz” kalıyor. Başka dillerde belki daha münasip karşılıkları vardır; en iyisi ben tarif etmeye çalışayım, siz adını koyunuz.

Tırnak içinde “Şarkıcı”, şarkı söylemek için doğmuş biridir; şarkı söylerken varoluşunun en yüksek yerine çıkan kişidir. Müzisyenden fazla bir şey.

Elektrik ampullerin içindeki flaman tellerini düşününüz; elektrik akımı verildiği zaman nasıl akkor haline geliyor ve etrafa ışıkla birlikte ısı da veriyorsa şarkıcı da öyle. Şarkı söylediği zaman, teşkil ettiği varlığın en yüksek anlamına tırmanıyor ve işin güzeli kendisiyle aynı frekansta buluşanları da oraya götürüyor.

Takdir edersiniz ki böylesi kolay bulunmuyor ve yine takdir edersiniz ki sizin tırnak içindeki ‘şarkıcı’nızla benim tırnak içindeki ‘şarkıcı’m aynı kişiler olmayabilir.

Benim ‘şarkıcı’larıma geçmeden önce tırnak içine girmeyen diğer şarkıcıların durumunu bir karara bağlamamız gerekiyor. Burada özel, kendine mahsus ve nadir rastlanan bir insan türünden bahsederken aynı sıfatı taşımakla beraber tırnak içine alamayacağımız sanatçıları da bir şekilde kategorize etmeliyiz. Kısaca şöyle ifade edebilirim; onlar müzik kulağına sahip, müzik ve ses eğitimi almış kişilerdir. Bir eseri aslına ve usûlüne uygun olarak hatâsız seslendirebilirler ve bu esnada insanlar bundan hoşlanabilirler. Bütün ömürlerini şarkı

söyleyerek geçirebilir, şöhret olabilir, bu işten çok para bile kazanabilirler. İnsanlar müzikten hoşlandığı sürece onlar hep olacak ve mühim bir talebe cevap vereceklerdir.

Ne var ki bir eseri hatâsız seslendirmekle, mükemmel icrâ etmek aynı şey değildir; ilkine kısaca görevi tamamlamak diyebiliriz; ikincisi sanat dediğimiz irtifâdır.

'Şarkıcı' başka bir şey, başka bir varlıktır. Alelade nağmeleri, beyninden sinesine inen ve oradan hançeresine çıkan yorumuyla kanatlandırabilir; hayatı kanatlandıran ve ona mânâ veren bir kimyâ üretebilir. Yorumunun, esasen yüksek kalitedeki eserlerle buluşması güneş veya ay tutulması gibi tabii fakat sıradan olmayan bir şeydir. Size 'sanat'tan ne anlamanız gerektiği hakkında çok önemli bazı şeyler fısıldar.

Sanat nedir ve kime sanatçı denir; sanat hangi seviyede icra olununca mahiyet değiştirip insanlığın tamamına ait bir yüksek değer haline gelir gibi kolay anlaşılmayan meselelere dair ipuçları verir.

Bir yerde aklınız karışacaktır eminim; bizde sanatçı tabiri, harbokulu imtihanını kazanan aday delikanlının o anda Atatürk'ün askerlik kabiliyetini kuşanıvermesi, Tıbbiye'nin ilk sınıfına giren öğrencinin ânında doktor hâleti ruhiyesine girmesi türünden harcıâlem bir kullanılışa sahip. O yüzden 'biz sanatçılar' diye başlayan hiçbir tiradı çekemem; zira sanatçı, aynı şarkıcı gibi çoğul takısıyla kullanılabilecek kadar fazlalıkta değildir hiçbir yerde. Sanatla uğraşan, sanat tekniğinden anlayan hatta sanat eğitimi görmüş kişi olunabilir, eh, 'sanatçı' başka bir şey; onların "biz sanatçılar" diye lafa başladığı da pek görülmemiştir zaten. Gerçek sanatçılar, sanatın kendine mahsus iç meseleleriyle boğuşmaktan işin fiyakasını yapmaya ne fırsat bulabilirler ne de böyle bir şey akıllarına gelir.

'Şarkıcı' örneği, diğer 'sanatçı'ları gölgelemesin; aşçı, badanacı, öğretmen, bilgisayar operatörü veya zurnacı... hiç farketmiyor. Bazı insanlar işlerini öyle yüksek bir estetik haz inşa ederek, öylesi bir meslek âhlâkı riayetiyle yapıyorlar ki, konu güzel sanatlarla hiç ilgili olmasa bile orta yerde 'sanat' ve 'sanatçı' görünür hale geliyor. Bazen bir insanda, sanatkârane insan yetiştirme sürecinin ve cehdinin neticesi olarak görüyorsunuz imâ etmeye çalıştığım şeyleri. Bir sanat eseri olarak insandan değil, ebeveyninin sanatkâr ihtimamı ile yönlendirip adeta iyi ses veren bir enstrüman haline getirdiği bir sürecin şâhikasından söz etmeye çalışıyoruz.

Şarkı ve şarkıcı örneklerinden yürüyoruz ama hayatın bütününde aniden karşınıza çıkabilecek sanat ve sanatçı güzelliklerini fark edecek bir donanıma da sahip olmamız gerekiyor. Yazının başında belirttiğim, "Belki anlaşamayabiliriz" ihtarının sebebi buydu...

Şimdi en zor yerdeyiz ve bu noktada tamamen şahsî ve sübjektif değer yargılarımı ifadeden başka çârem yok.

Arabesk türü müzik icra eden Kibariye, benim için 'şarkıcı' diye niteleyeceğim sanatçıların arasındadır meselâ. Onu onlarca benzerinden benim indimde ayıran şey, şarkı söylerken dünyaya gelişinin mânâsını yüksek sesle düşünmesidir adeta. Tırnak içinde 'şarkıcı'dır ve bu sıfatın ses güzelliğiyle doğrudan alâkası olduğunu zannetmiyorum.

Sezen Aksu öyledir; bestekâr tarafıyla 'şarkıcı' niteliğine eklenen bir başka varoluş hacmi ilâve etmeyi başarabilmiş nadir insanlardan... Müzikle hiç uğraşmamış olsaydı, aynı varlık tamamlanmasını bir başka sahada başarabilir miydi diye düşünmüşümdür zaman zaman...

İsrailli şarkıcı Yasmin Levy, başka bir boyutta şarkı söyleyenlerden; Arap musikisinin büyük yıldızlarından Ümmü Gülsüm ve Verde'tül Cezairiyye kezâ.

Latin müziğinin muhteşem büyükannesi Cesaria Evora'yı, sanatının dışında nerede tahayyül edebiliriz? Sabahat Akkiraz için "Diva" sıfatı bile eksik kalan bir kelime oluyor; sesinde bir ibadet vecdi ve neş'esi tınlatan kaç sanatkâr var ki?

Safiye Ayla, bazı icrâlarında zirveye dokunur. Perihan Altındağ da öyle.

Size hatırlayabildiğim kadarıyla kendi listemdeki büyük icracılardan bahsettim. Katılabilir, itiraz edebilirsiniz; önemli olan mesleğini ve sanatını varoluş idraki derecesinde yapan insanlar hakkında bir fikrinizin olmasıdır ve bu çok önemli bir şeydir.

Ekmel Bey niçin reisicumhur olamaz?

Ekmel Bey'in Cumhurbaşkanlığı adaylığı konusunda niçin ısrar ediliyor anlamıyorum.

Bence muhalefet partileri çok daha elverişli bir çatı adayı bulabilirlerdi. Niçin diyeceksiniz? Efendim olmaz, olacak iş değil. Bir kere Ekmel Bey dil bilmez! Çok mu lâzım kardeşim, dil de bilmeyiversin; onca tercüman ne güne duruyor diyeceksiniz. Lakin azizim öyle "vatizdiz, itize buk" seviyesinde şeylerle milli temsil ayıp kaçıyor bu çağda. Lisan bilmezsin, bilmediğini bilirsin, ona göre davranırsın. Hayır, bu hem bilmiyor, hem de bilir gibi muhatabı ile tarzanca iletişim kurmaya kalkışıyor. E, olmaz tabi. Bunlar fevkalâde nâkıs puanlar mîrim!

-Ekmel Bey ha, çok ilginç; başka?

-Eğitim şart deyip duruyoruz ya, hakkaten öyle. Ekmel Bey, duyduğuma göre bir yerlerde yüksek tahsil gibi bişeyler yapmış fakat yakından tanıyanlar, "Bu hususta çok ketumdur; kesinlikle belli etmez üniversite eğitimi gördüğünü; cahilmiş gibi davranmayı tercih eder" diyorlar. Bakmayın size ara sıra gözlüklü fotoğraf veriyor ama çok yakın dostlarının ve muhitinin yalancısıyım, kesinlikle kitap okumaz Ekmel Bey'imiz dediler. Eskiden "zamanım

mı var" diye yakınırmış, sonraları nefsinde benlik hissi çöküp yerleşince, "Benim okumama gerek kalmadı; okumadan hatip, yazmadan kâtip oldum ben" demeye başlamış. Tabii etrafındaki birkaç kişi de garibin bu zaafını körüklüyor olsalar gerektir, öyle tahmin ediyorum. Özgüveni çok yüksekmiş gibi bir görüntü veriyor insanlara... fakat tuhaftır, gözünü prompterden ayırır ayırmaz çok komik yanlışlıklar yapmaya başlıyor.

-Ama cumhurbaşkanının âlim olması gerekmez ki; haksızlık etmeyelim: Âdil, dürüst, ılıman, demokrat olsun kâfi değil mi?

-İyi konuşuyorsun da iki gözüm, Ekmel Bey'de o vasıflar ne arar diyorlar? Geçimsiz biriymiş; insanları birbirine düşürüp aradan sıyrılmayı severmiş meselâ. Çok kindardır dediler sonra. Birisini mimlerse vakti gelinceye kadar yüzüne güler, sonra harcayıverirmiş. O yüzden etrafında birkaç ikbalperestten başka samimi kimse kalmamış diyorlar. Şimdi beni söyletme azizim! Ekmel Bey, reisicumhur vasıflarını taşıyan biri değil, niçin üzerinde ısrar ediyorlar anlamıyorum; tab'an demokrat değil bir kere. Elinden gelse kendini padişah ilan etmekle kalmaz, halifeliği de yedekleyiverir. Hukuka hiç saygısı yok dediler; hele güçler ayrılığı, mahkemelerin bağımsızlığı, hukuk devleti filan gibi şeyler duyunca karatahtaya tebeşir sürtülmüş gibi rahatsız olurmuş. Valla bu muhalefeti anlamıyorum azizim; başka kimi aday gösterseler silip süpürürlerdi ama tuhaf bir şekilde Ekmel Bey ismi üzerinde mutabık kaldılar. Sana birşey söyleyim mi, ama aramızda kalacak?

-Söz!

-Bence bu dış güçlerin bir oyunu; Ekmel Bey gibi son derece negatif özelliklere sahip, halkın yarıdan çoğunun yüzünü bile görmek istemediği birini aday göstererek birilerini ters köşe yapmak istiyorlar ama henüz çıkaramadım. Ayrıca Ekmel Bey hakkında bir şey daha var kesinlikle söyleyemem, çok vahim bir şey yani. Söz ver!

-Gençliğimin hayrını görmeyeyim ki!

-Peki, inandım; Azizim Ekmel Bey'in adliyede bir bavul kalınlığında dosyası var diyorlar; galiba büyük bir yolsuzluk meselesine karışmış vaktiyle; soruşturmayı bastırmak için de telâş ile bir dizi başka suç işlemiş güya. Kimselere söyleme ama, yemin verdim. Öyle imar-inşaat işleri, kupon arsa vs. gibi çerez işlerinden hiç bahsetmiyorum. Vahim derecede Anayasa ihlâli mevzu bahismiş. Şimdi şaibelerden kurtulmak için kendini aday yaptırtıyor diye konuşuyorlar sağda solda; elin ağzı torba değil ki?

-Yapma yav; Ekmel Bey ha!

-Aynen öyle azizim; benden kaçmaz. Bi dakka yahu, fişleri karıştırmış olmayım sakın! Kapat, ben dönerim sana...

Cumhurbaşkanı olacak son kişi

Öngörülmüş bir krize doğru adım adım, hatta koşar adım ilerliyoruz. Türkiye'de cumhurbaşkanı seçmek yarım asırdan beri zaten netâmeli bir işti; bir ay sonra yapılacak seçimi krize dönüştüren faktör ise seçileceğine dair bazı çevrelerin neredeyse garanti verdiği Başbakan Erdoğan'ın, anayasada çerçevelenmiş Cumhurbaşkanlığı yetkileri ile yetinmeyeceğini söylemesiydi.

Adaylığını açıklamasına rağmen Başbakanlık görevinden hâlâ ayrılmayan Erdoğan, daha şimdiden parlamenter sistemin sınırlarını, hiç de nazik sayılmayacak bir edâ ile zorluyor.

Krizi doğuracak sebeplerden başlıcaları, daha seçim yapılmadan hazırlandı ve uygulamaya konuldu. Devletin gücü ve cesâmeti karşısında tek ferdin hürriyet ve hukukunu iyice daraltan kanunlar yürürlüğe girdi. Erdoğan sonrasında Başbakanlık yarışında yer almaya istekli olduğu anlaşılan Cumhurbaşkanı Abdullah Gül ise normal şartlarda kesinlikle imzalamayacağı karakterdeki problemli kanunları, şaşırtıcı bir yaklaşımla hemen onaylayarak anayasal krize giden yolun taşlarını döşemeye yardımcı oldu. Seçildiği takdirde Sayın Erdoğan'ın anayasal yetkilerini kullanmasına kimse itiraz etmiyor; insanları huzursuz eden şey, âdeta devleti AKP'lileştiren tartışmalı kanuni uygulamaların Erdoğan gibi siyasette gerginliği üslup edinmiş birine emanet edilecek olmasıdır.

Bir istihbarat ve kanun devletinde, Sayın Erdoğan gibi kendini açıkça taraf ilan etmiş ve kendisi gibi olmayanları ötekileştirerek dışlamış birinin dümene geçmesi, oldubitti niteliğinde baskıcı uygulamalara sahne teşkil edebilir; bunu tahmin etmek için uzak görüşlü olmaya gerek yok. Adaylık konuşmasında Erdoğan bu mesajı açıkça dile getirdi zaten.

Eğer seçilecek olursa, anayasa icabı tarafsız olmadığını -nezaketen bile olsa- seslendirmeye asla yanaşmayan bir cumhurbaşkanımız olacak. Cumhurbaşkanının tarafsızlığından hiç kimse 'mutlak tarafsızlık' mânâsı çıkarmıyor; elbette her siyasi aktörün bir politik geçmişi, aidiyetleri ve tercihleri var; anayasada vurgulanan tarafsızlık unsuru geçmişi değil, seçilen kişinin görevi esnasında takınması gereken tutumu ifade ediyor.

Sâkin bir nazarla bakıldığında Sayın Erdoğan'ın, mevcut siyasi aktörler arasında cumhurbaşkanı olması gereken son kişi olduğunu ileri sürebiliriz. Son altı ayda onun direktifiyle çıkarılan antidemokratik kanunlar bir vebal gibi hukuk sistemi içindeki yerini aldı. Mahalli seçimlerden önce internet üzerinden yayımlanan ağır ithamlar da onunla birlikte Çankaya Köşkü'ne taşınmış olacak ki böylesi bir durumla Cumhurbaşkanlığı makamı ilk defa yan yana gelmiş olacak.

Bu garip durumu şöyle bir örnekle daha anlaşılır hâle getirebiliriz. Erdoğan'ın karşısında seçim yarışına girecek diğer iki adaydan herhangi birisinin hakkında iddia olunabilecek şaibe veya yolsuzluk ithamları daha şimdiden mânâsızdır. Türk seçmeni bu durumda bir seçim

yapıyor bile sayılmaz; Erdoğan'a verilmeyen oyların bir başka açıdan Erdoğan'ı cumhurbaşkanı yapacak seçime meşruiyet kazandırmaktan başka anlamı kalmayacak ve bu demokratik bir dilemmâ...

Parlamenter sistemin meclisten geçirilmiş bir anayasa düzenlemesi olmaksızın, icat edilmiş fiilî oldubittilerle değişime zorlanması bir başka kriz unsuru olarak bizleri bekliyor. Mevcut parlamenter sistem zaten ârızalıydı; üç temel erk arasındaki dengenin gözetilmesi ve birbirlerine karşı bağımsızlaştırılması konusunda uygulamada esaslı sıkıntılar vardı. Fiilî başkanlık durumuyla kriz, iyice içinden çıkılması zor bir mahiyet kazanacak. Yasama uzvunun yürütme ile iç içeliğine ilaveten yargının, yeni kanun düzenlemeleriyle tamamen Adalet Bakanlığı ve yürütmenin inisiyatifine terk edilmesiyle "Başkanlığı" bile mumla aratacak bir otoriter rejime geçmiş olacağız.

Sayın Erdoğan, adaylık konusunu âdeta bir şahsi inat meselesi hâline getirerek zaten ağır-aksak yürüyen demokratik sistem ve kültürümüzü, kendisinin bile taşıyamayacağı ağır bir yükün ve krizin altına sokmaktan çekinmiyor. Bu seçim onun için hayat-memat meselesi olabilir fakat Türk demokrasisi için de bu seçim hayat-memat mesâbesinde çok kritik ve hassas bir anlama bürünmüş bulunuyor.

Ana fikri tekrarlayarak yazıyı noktalayalım: Bu şartlar çerçevesinde aday olmaması gereken son kişi adaylığını ilan etti ve görünüşe bakılırsa seçimi daha şimdiden kazanmış durumda. Halkına açıkça daha az demokrasi vaat eden birine, "daha çok demokrasi istiyoruz" talebini anlatacak bir mercî de yok.

Eskiler bu duruma, "Bindik bir alâmete, gidiyoruz kıyâmete" derlerdi.

Bozma kalbini ey halkım; kedidir kedi!

Her Ramazan'da, "Orucu bozmayan fakat fena halde faziletini zedeleyen şeyler" listesi hazırlayan ulemânın fetvâlarını okumaktan hiç usanmayan ey güzel halkım, sen ne sevimli, ne saf, ne şeker bir şeysin öyle?

İyiliğinden bahsederken değinmesem olmaz; Üstüme vazife olduğundan da değil velâkin böyle bir gerçek de var yani: Bir sene boyunca farz namazlara yaklaşmayı "ha bugün ha yarın, kılarız inşallah, borcumuz borç, inkâr mı ettik" diye savsaklarken -ne hikmettir- mübarek ay girince iki gün üst üste aynı mescidde teravih kılmayı bile ihlâslı bulmayan bir sofuluk tahtında görüveririz seni. Hele hele kendince bir mâzereti olup da yatsıdan sonra teravih yerine arka saflara geçip vitire cesaret yetirenleri bakışlarınla bir dayak atışın vardır ki, sendeki şu iman saffetine gıbta etmemek elimden gelmez; hayran olurum.

Dün bizim gazetede yayımlanan "Rize'de fıkra gibi erken ezan kazası!" başlıklı haberde yine sen vardın; hemen tanıdım! Olay yeni, fakat klişe bildiğimiz klişe: Genellikle babası hayrına

fahrî müezzinliğe soyunan hacıemmilerin iş kazâsıdır: Ara sıra Ramazan'da akşam ezanını beş dakika erken okuyuverirler, Türkiye karışır. Sair günlerde göze görünmeyen takdim-tehirler, orucun zamanı hususunda kılı kırk yaracak derecede fıkhî inceliklere meraklı cemaatımız tarafından neredeyse bir fitne-i azîm, bir günâh-ı kebâir derecesinde abartılarak tartışmalara konu edilir. Sorumlu aranır, sorumsuzlar şiddetle yerilir. Raflardan kallavî fetvalar indirilir. Ramazan cerrine çıkmış fetva eminleri ekranlara seğirtip, "olduydu, olmadıydı... kazâsı gerekir... ne münasebet gerekmez, gerekir üstelik altmış da ilâve etmeli" gibi mütalaalarla ahalinin kafasını karıştırırlar. Her defasında iş karara bağlanmadan bayram telâşesi bastırır, unutur gideriz. Ertesi sene aynı plâk bir daha...

Netekim Rize'nin Ardeşen ilçesine bağlı Hoşdere köyündeki Osman Çavuşoğlu, herhalde oruç keyfiyle on dakika erken okumuş ezanı. Bazıları da erkenden oruç açmışlar; ikaz edilince Osman emmim müthiş bir tespitte bulunmuş. Bayıldım, diyor ki:

-Kazayla bu ülkede neler oluyor. Bu da bir kaza. Yarın da on dakika geç okurum, olur biter!

Pekâlâ makul ve akla yatkın gibi görünen bu esprili çözümün ne türlü homurdanmalara yol açacağını tahmin edersiniz; dini meselelerin latifeye katık edilmesini sevmez ekserimiz. Pek bir ciddiyizdir: Fetvâsını almadan su bile içmeyiz su...

Ne var ki orucu kazâra beş dakika erken bozmanın veya sahurda ezan okunurken iki yudum su içmenin kitaptaki yeri hakkında pek titizlenen halkımız, mesele farzımuhal helâle-harama gelince bazen meseleye geniş, üstelik haylicene geniş bir perspektiften bakmayı, olaya çok yönlü yaklaşmayı hatırlayıverir:

-İyi ama, o para bakalım gerçekte kimin parasıdır; senin-benim midir; cebimizden mi çıkmıştır; mala-davara ziyanlığı var mıdır ve hepsinden mühimi bizim gibi liseyi düzden okumuş, kısa namaz surelerini bile güç-bela ezberlemiş naylon herifler, ne zaman beri helâl-haram mevzularında derin müçtehit kesilivermişlerdir? Bakalım, senin çıplak gözünle gördüğün şey hakikat midir, yoksa vesvese mi? Mesela vergi gibi bir şeyse o haram zannettiğimiz meblağ, alan da babasının hayrına değil de amme menfaati ve Müslümanların hayrı nokta-i nazarından şey'etmiş ise ve netekim pek hayırlı mecrâlara sarfolunacaksa ne gibi bir mahzuru olabilir ki?

Ne mahzuru olacak sevgili halkım; yoktur elbette; yeter ki kalbimiz temiz olsun. Kalp temizliği mühim, öyle mühim ki, ufak-tefek ibadet eksikliğini bile giderir icabında.

E, bizdeki bu yürek, tâ ezelden halis kireç kaymağıyla gıcır gıcır oğulmuş olmakla!..

Oruç keyfiyle...

Bolu'da bizimkiler dershane, anaokulu kapatmışlar. Bre maaşallah şu yiğitliğe; gazâmız mübarek olsun, ufak-mufak demeyeceksin; ne de olsa cihat cihattır. Dağdaki eşkıyanın elinden silahı alamıyoz bari düzdekinin dershanesini geçirelim kafalarına.

Azim bravodur. Diyanet'i de ayrıcana mufassalan tebrik ediyorum, kitap fuarında Zaman kitap'a yer vermemek için kırk dereden getirdikleri suyla açayım akşama orucumu, kimbilir ne kadar faziyletlidir! Şuraya da yazıyorum aha; her şeyle ilgili her şeyden sorumsuz halife, başkan ve padişah sultan palamut olduğum gün itibarıyla Dinâyet'i kapatıp reyizi de ben olacam. Sarığı güzel, cübbesi süper! Sair hocaları da tarım sektöründe istihdam ederim. Neticede işte Ömer abi'yi de seyirci dolduruşuna gelerekten kupa finalini yorumlamaktan uzaklaştırdık; halbusa tatlı adamdı. Tam da alışıyorduk. Ramazan pidesi, bayram şekeri, kâğıt heyva, hamam gazozu gibi olmazsa olmaz bir boyut getirmişti maçlara. Ömer abi'ye söyleyin üzülmesin, şu vartayı atlatıp I. Sultan Palamut adıyla zıllullah-i fi'l-ard olduğum gün kendisini TRT'nin en genel müdürü yapmazsam, stratejik öngörüsü duvara toslamış hariciye vezirinin başbakanından kötü olayım. Sert yemin ettim, ne kadar öfkeli olduğum buradan anlaşılsın. İnsanlar bilmiyorlar; demokrasiyi matah bir şey sanıyorlar. Birlikten kuvvet doğar. Güçler ayrılığı fitnedir, münafıklıktır. Hakkında zorlatsam hadis buldururum ayrıca. Hukuk devleti, insan hakları, bilmem ne iğrenç şeyler, zayıflıktır bunlar! Yok efendim ben seçimi kazanınca başbakan kim olacakmış; sana ne? Ben olacağım ülen! Meclis başkanı? Nedir meclis; gözümün içine bakan bir takım adamlar; hâcetim kalmamıştır, kapattım. İBB başkanı da benim, İSKİ genel müdürü de... Ha, o milli takımlar direktörü müdür nedir, azlettim onu, turnuva kaybetmek için üste para vermeye hacet yok; ben yaparım onu. Biz burada sadesini sulandırmaya çalışmaktayken öte taraftan reiz namzetlerinden biri çıkıp radikal demokrasiden bahsediyor. İyi bir şey olsaydı Aydın Bey sahip çıkardı efendi, geçeceksin onları... Nitekim onca masraf edip havuz satun almış, içine yalan dolma saran gazeteci görünümlü adamlar doldurmuşuz; tenezzül edip hakkında iftira yazdırdığımız kişiler utanmadan hâlâ tekzip yollayabiliyorlar! Bu mudur demokrasi? Bu mudur ayılıp bayıldığınız şey! Adliyeyi kınıyorum buradan! Eey adliye, ipini kıran afedersiniz soluğu adliyede alıyor; kim öğretti size bu akılları? İtaat et, sabret, tevekkül et, daha da olmadı otur sağlığıma, saltanatıma dua et. Bolu'daki arkadaşları çok takdir ettim, iyi iyi, yazın onları bir yere terfi ettirelim. Torba kanunu çıkardık mı Bekir, ne âlemde kanun? Ha, ötekine kalsın o zaman, iyi oluyor böyle araya sıkıştırıp di mi? Zeytinlik felan da istemiyorum sanayi mıntakasında, ayağa dolaşmasınlar. Fişleyin zeytin üreticilerini, üzümü inciri de boşverin, maden çıkarsın bizim çocuklar. Soma'daki işletmeciyi de ezdirmeyin fazla; kim yatacaksa yatsın önlerine, yazıktır! Ötekilerin madenini kapatın, onlar ametal çıkarıyor. İstemez... Kardeşim anlamıyorum; neye el atsak değersizleşiveriyor; hiç değilse şu aralar Filistin, Suriye, Irak'ta işler daha iyi gidemez miydi? Farş-ı malamat olduk be! Paramızla rezil olmaktayız ya? Sınav yapıyoz soru yanlış

çıkıyor, çözüm için adama elimizi uzatalım diyoruz; yol kesip vergi vermiyorlar; yahu bari lâf olsun diye birkaç silah teslim eder insan, ayıptır! Bir de Müslüman olacak bunlar... İçimizde birilerinin abdesti çürük müdür nedir, işimiz rast gitmiyor arkadaş. Ekonomist'in derdine bak, aynaya nasıl bakıyormuşum; eeey Ekonomist sabrımı test etme, sokarım seni torba kanunun birine, görürsün gününü! Memet, vergici yolladın mı oğlum Ekonomist'e, soralım hesabını. Efgan da tamim şaapsın. Yolluyorsunuz da ne oluyor yine rezil olan biziz! Yav bi padişah olayım dedim burnumdan getirdiniz be. Kimsenin yanında kıymetimiz yok, şu hale bak. İşitçi'lerden haber var mı Amet hoca; hıı... Ne diyollar, bayram harçlığı? Haa, bayramdan önce... tamam Hoca, oruçluyum, sövmeyeceğim, sakin olacağım; iftardan sonra bi uğra yanıma, kahve içeriz he mi canım?

Tarih nasıl işliyor?

İdeolojik düşünceyle temasım fakülte yıllarından başlar. Dünyada olup biten her şeyi ideolojik bir çerçeve ile açıklamak gençlerin pek hoşuna giden bir oyuncaktır, çünkü delikanlıya, "Bundan önce olmuş ve bundan sonra olması mümkün her şeyin sebebini biliyorum." duygusunu verir.

Bazıları oldukça karmaşık ve anlaşılması güç görünse de ideolojik düşüncenin sihri, aslında kolay anlaşılır ve anlatılır olmasıdır. Bir ideolojiyi benimsemek suretiyle bir anda henüz tanımadığımız bir kitle ile ruh ve fikir arkadaşı haline gelir, yalnız olmadığınızı hissedersiniz. Hele dün öğrendiklerinizi ertesi gün bir arkadaşınıza kasıla kasıla anlattığınızı düşünün.

Uzatmayacağım; işte o günlerde bizim yurdun kantininde satılan kitaplardan birinde şöyle bir cümle okumuştum: Tarih, birbiriyle mücadele eden milletlerin hikâyesidir, yani tarihin temel ve belirleyici aktörü millet haline gelmiş topluluklardır. Bizim fakültenin kütüphanesindeki kitaplarda ise farklı bir şey söyleniyordu: Tarihi yapan şey, sosyal sınıflar arasındaki farklılıktan doğan çatışmalardır.

Tarihin temel aktörü olarak "millet"i, milli menfaatlerini kabul edenler milliyetçilerdi; sınıf çatışması tezi sosyalistlere aitti. O günlerde bir başka tezin sesi duyulmaya başlandı; bu teze göre tarih iman ile küfr, hak ile bâtıl arasındaki tezadın hikâyesiydi ana hatlarıyla.

İdeolojik düşünce bir yere kadar faydalıdır çünkü genç insanlarda düşünme, anlama ve anlatabilme ihtiyacını tetikler. Aslında kimsenin yolumuzu çevirip, "Söyle bakalım ahbab, tarihin itici gücü nedir; bunca insan yüz binlerce yıldır niçin didişip duruyor?" diye sorduğu filan yoktu. Soru olmayınca cevaba da gerek kalmıyor. Bizim kuşağı bu konuda tahrik eden şey, sol görüşlü arkadaşların, bütün ilimlerin ve bu arada tarihin nasıl işlediğini bulmanın gururuyla biraz burunları yukarıda gezmeleriydi. İşin açıkçası 19. yüzyılda sosyalist

düşüncenin teorisiyle uğraşan bilim ve fikir adamları, olup biten her şeyi izah etme yolunda muazzam bir entelektüel gayret göstermişler, büyük mesafeler almışlardı. Varılan izah şekli, olup bitenleri az-çok açıklıyordu da; işte bu haklı gurunun sonraları düpedüz kibire dönüşmesi, gençlik yıllarımızda sosyalist düşüncenin nezle gibi hızla yayılmasına ve itibar bulmasına yol açtı. O günlerde adam olmak solcu olmaktı (hâlâ öyle olduğunu düşünenler de var!). Biz öyle düşünmüyorduk ama hâşâ sosyalist filan değildik, olmaya niyetimiz de yoktu; "Niçin karşısın?" deseler verilecek düzgün bir cevap bulamayabilirdik (Eh, gençlik böyle bir şeydir) başka!.. Komünizmi bilmeden antikomünist olmak durumundaydık yani.

Yine uzatıyorum; çok daha sonraları ideolojilerin insanda cevap vermekten çok, sormasını öğrenmek bakımından gerekli olduklarını fark etmeye başladım. Falcılık gibiydi ideolojik düşünce: "Ne fala inan, ne de falsız kal"a benzer şekilde ideolojik düşünce bir yere kadar gereklilik ve faydalı bir araç iken, bir noktadan sonra düşünceyi betonlaştırıveriyordu; dozajlara dikkat etmek lazımdı. Arayıp durduğumuz şey, bir cümlede izah edilebilir derecede basit bir şey olmayabilirdi pekâlâ.

Her şeyden önce aramak lâzımdı ama; kimin olduğunu hatırlamadığım bir sözü hep beğenmişimdir: "Ne aradığını bilmeyen ne bulduğunu da bilemez." Bir başka büyük adam şöyle demişti: "Onu arayarak bulamazsın ama onu bulanlar mutlaka aramış olanlardır."

Aramak, sormak, araştırmak, bulmak... İnsanların çoğu, bu gibi şeylerin farkına bile varmadan ömür geçiriyorlar; onlar da kendilerince düşünüyor, mutlu oluyor, benzer şeyleri yapıyorlar; onlar için üzülmek gerekmiyor. Okumak, şeylerin anlamı üzerinde düşünmek, araştırmak, sonuçlar çıkarmak gibi şeyler çoğu insan için olmasa da olur kabilindendir; onları suçlamak veya yargılamak kimseye düşmez.

Yine uzadı, oysaki doğrudan kalbine uzanmak istediğim konu ideolojik düşünceyi tanımanın gerekliliğiyle birlikte herhangi birine kapılıp gitmenin de tehlikesine dikkat çekmekti; misal olarak tarih düşüncesinden yola çıktım ve neticede gördüm ki ideolojiler bize gerçekte olup biteni bir hamlede izah edecek sihirli cümleyi veremiyorlar fakat hepsi de gerçeğin bir veya birden fazla vechesine bir şekilde ışık tutmayı başarıyor. Hemen her toplumda mülkiyet ve üretim tarzları tabakalaşmaya, ardından sınıflar halinde öbeklenmeye yol açar; bunların bazen sert çatışmalara sürüklendiği de görülmüştür fakat sınıflar çatıştıkları gibi uzlaşırlar da. Evet, tarihte millet-devlet tarzında organize olmuş toplulukların kanlı çatışmalarından hayli örnek toplamak mümkündür ve insanlar bazen yüksek dinî hislerle harekete geçerek büyük toplumsal olaylara yol açmışlardır. Bunların hepsi, bazen birbirine karışmış halde, bazen daha kolay anlaşılabilecek seyreklikte art arda gelir durur. Bir kenarda durup olup biteni anlamaya çalışanların, kesinlikle olup bitenler hakkında daha önceden kazanılmış etraflı bilgi sahibi olmaları gerekmektedir çünkü bakmak ve görmek önbilgi ile mümkün olabilmektedir. Ancak

bilebildiklerimizi görebilir, sayabildiklerimizi sayabilir ve derlediğimiz olguların üstüne ancak daha önceden edinmiş olduğumuz bir mânâ etiketi koyabiliriz.

Bu ne demek oluyor?

Bu suali kendimce zevkle açıklayabilirim: Herhangi bir ideolojik düşünceyi savunmanızda mahzur yoktur fakat bunu hakkıyla yerine getirebilmek için o fikriyatın ardında duran bütün bilgi dağarcığını en azından bir kereliğine elden geçirmiş olmanız lazımdır. Zahmetsiz edinilmiş her kanaat, aslında doğru bile olsa size fayda temin etmez. Başkalarının hazır fikri olması bakımından ideolojiler dünyanın en bedava şeyleridir; pek az şey ödeyerek çok şey satın aldığınızı düşünebilirsiniz ama bir ideolojiyi savunurken bile çok şahsî emek ve enerji harcamak gerekeceğini unutmamak şartıyla.

Olgular bize standart ve kolay tanınabilir paketler halinde gelmezler; karmaşıklardır. Her defasında hızla gözden geçirilip tasnif edilmesi, ayıklanması ve yeniden anlamlandırılması gerekebilir. Ezbere ve peşin cevaplar, teorik planda doğru olsa bile yanlıştır. Olgular parmak izleri gibidir; uzaktan bakılınca birbirine benzerler ama her birinin farklı bir hikâyesi ve mahiyeti vardır.

Tarihin nesnesi insandır; tarih üzerine konuşmak insan tabiatı ve insan topluluklarının davranışları üzerine konuşmak demektir. İnsan topluluklarının hangi durumda nasıl davranacağı hakkında uzun listeler yapabilirsiniz fakat yanılabilirlik ihtimalini hemen yanıbaşına iliştirmek şartıyla.

Sen Müslüman, ben Müslüman; ee?

Samsun’a ayak bastıktan sonra “Erzurum Kongresi”ne gitmek üzereyken helikopterle Erbaa stadyumundaki toplu iftar törenine katılan Başbakan sayın Erdoğan’ın, top atılıp iftar edildikten sonra tok mideyle sarf ettiği sözleri önce hep birlikte hatırlıyoruz:

-“Temennim odur ki bu mübarek Ramazan ayında, bu IŞİD denilen örgüt, artık eğer gerçekten inanıyorlarsa artık bu kardeşlerimizi ülkelerine iade etmeleri gerekir. Bunu bekliyoruz.”

Bazı kötü niyet sahipleri bu cümlede yanlış yerin altını çiziyorlar ve “Bir özür dileyip yalvarmadığı kaldı” şeklinde hatalı yorumlarda bulunuyorlar; halbusa burada altı çizilesi yer, “Eğer gerçekten inanıyorlarsa” ibaresidir ve “Eğer müslüman iseniz, Allah aşkına lütfen rehineleri bırakın; çok ayıp oluyor şu mübarek günlerde” şeklinde anlaşılmalıdır.

Çok şey bilen fakat bilmezden gelen bir köşe yazarı olarak selahiyetle belirtirim ki, İslâm tarihinde şu "Eğer gerçekten inanıyorlarsa" lâfı kadar şaşkınlıkla sarf edilmiş ve çok tekrarlanmış bir cümle yoktur. Kısaca şu mânâya geliyor: "Ee, sen de Müslüman, ben de müslüman; o halde niye böyle oluyor?"

Bu şaşkınlık cümlesinin en zayıf mantık ilmeği, her iki tarafın da Müslüman olduğu" varsayımıdır maalesef. Acele etmeyiniz, kimseyi tekfir edecek değilim; sadece Müslümanlık yorumunun kişiden kişiye, gruptan gruba feci şekilde değişebildiğini imâ ediyorum ve kısaca şöyle tercüme ediyorum Türkçeye, "Sen kendini Müslüman sayıyorsun fakat bakalım karşındaki seni Müslüman görüyor mu?"

Bu mesele hicranlıdır. İzah edelim; inşallah intibaha vesile olur...

Hicretin 35. yılında Hazreti Osman, siyasi muhasımları tarafından evinde katledildi. Na'şına üç gün kimse korkusundan yaklaşamadı. Wellhausen gece vakti cenazenin bir kapı kanadı üzerine konulup evden çıkarıldığını, yolda cenazeye taş atılıp küfürler edildiğini ve na'şın mecburen Yahudi mezarlığına gasledilmeden elbiseleriyle kefenlenip defnedildiğini ileri sürüyor. İbnü'l-Esîr, bu mıntıkanın "Hış Kevkeb" diye diye adlandırıldığını ve El Baki mezarlığının kenarında olduğunu, sonradan Muaviye zamanında Baki mezarlığın genişletilerek kabrin içine alındığını belirtir.

Hicretin henüz 35. yılında Hz. Osman'ın Müslümanlığını beğenmeyen, cenaze namazını kılmayan Müslümanlar vardı! "Müslüman olmak kahraman olmaktır" diye boşuna sayıklamıyoruz burada.

Bu hadiseyi her okuyuşumda dayak yemiş gibi oluyorum; İslâmi menkıbelerin içimizi ısıtan fevkalade romantik, Hak-Bâtıl çizgisi zon derece net, ahlâkçı ve tertemiz iklimi puslanıveriyor bu hazmı imkânsız gerçeğin karşısında... Bir mânâda Hazreti Âdem, her nesilde yeniden iblisin iğvasına uyup yeryüzüne indirilmekte ve daha sonra işlediği günahı hatırlayarak her defasında utançla hicap yerlerini örtmeyi hatırlamaktadır. Kur'an niçin defalar ve defalarca uyarıcı Nebileri yalanlayanların feci âkıbetlerini anlatıyor? Kur'an'ı yüzünden fazla okumakla, muradını anlamak arasında ters bir münasebet mi var?

Başbakan IŞİD örgütünü Müslüman saydığı için onların müslüman vicdanına hitab ediyor. Peki, bizzat kendisi en azından bu mübarek ayın yüksek hâtırı için bir başka Müslüman'ın kalbini kırmaktan vazgeçtiğini söyleyebilir veya en azından IŞİD için tercih ettiği yumuşak dili, okullarını devletleştirmek için fırsat kolladığı Hizmet topluluğu için de kullanabilir mi?

Muhtemelen, "Nee, bunları da Müslüman mı sayacağız şimdi" diye itiraz edecektir! Öyleyse dürüst olup bari şu mübarek Ramazan ayını politika malzemesi yapmaktan vazgeçsek! Bırakalım siyaset din diliyle değil de kendi tabii diliyle yürütülsün. Bu ay mübarektir diye -Aristo'nun tabiriyle- hiçbir "political zoon", "Evvelâ Müslüman, daha sonra siyasi bir figür"

olduğunu hatırlamaya yanaşmıyor; bilakis herkes politik menfaatlerin derdinde. Uzvi heyecanlar, ulvi ürperişlere her defasında yeniden galebe ediyor.

Müslümanlık ha! Birbirinden yüzü kara yavrularım benim!

Derin bürokratlarla dans!

“Ne şundanım ne bundanım, bilakis tarafsızım” diye vicdanını uyuşturarak olup bitenler karşısında acı çekmemeyi başaran arkadaşlara bir çift lafım olacak:

İktidarın “Paralele bak paralele” sloganı ile yürüttüğü bürokrasiyi partileştirme kampanyası, sadece münhal kadrolara hükümet taraftarı, güvenilir ve sır saklamasını bilen yandaşların atanması anlamına gelmiyor, bu gelişmeye paralel olarak yüzbinlerce yetişmiş, eğitim görmüş vasıflı insanın karakteri baskı altına alınıyor ve işe yaramaz hale getiriliyor.

Bir şekilde devlete bağlı her kurumda çalışan veya çalışmayı düşünen insanlar, “yerin kulağı vardır; fişlenirim” korkusuyla olduğundan başka türlü görünme gayreti içinde bugün (Samimiyetle hükümeti destekleyenleri saygıyla karşılıyor ve tenzih ediyorum). Viran olası hanelerde evlad ü ayal var; insanlar ortalık yerlerde inanmadıkları şeyleri seslendirmeyi tercih ediyorlar. Memurluğa giriş ve işten çıkış hakkındaki yeni düzenlemelerle bütün bürokrasi, iktidar tarafından neredeyse esir alındı diyebiliriz.

Devlet memurlarını maskeyle gezmeye mecbur bırakmak hiç de iyi bir fikir değil; tarihen sabittir; bürokrat takımının en kıyıcı, en zalim, en merhametsiz ve operasyonel kısmı en ziyade yüze gülücü, en fazla baskı altına alınmış, iki yüzlü davranmak zorunda bırakılmışlardan çıkar. Ayrı fasıl. Varlık sebebi halka adil hizmetten ibaret olan bir sınıfı, riyakâr davranmaya zorlamak illa ki geri teper. Kem alat ile kemalat olmaz. Bugün size hürmet ve sadakatta kusur göstermeyenler, yarın işler tersine döndüğünde size karşı herkesten daha önde saldırganlaşabilir.

Bilmem sizin de dikkatinizi çekiyor mu; vaziyeti kurtarmak telaşıyla alelacele torbaya tıkıştırılarak Meclis’ten geçirilen kanunlarda iki temel nitelik görüyorum: İlki devlete karşı şahsın hak ve hürriyetlerini daha da daraltıcı bir mahiyet taşımaları. Temel hakları genişletmek bir yana 28 Şubat günlerinden daha geriye taşıyan bu düzenlemelerin ikinci özelliği, kaçınılmaz şekilde bürokrasinin bir başka iktidar tarafından hızla restore edilmesine imkân tanıyacak derece “large”, daha doğrusu larç, en doğrusu “yersen yoğurt içersen ayran” kıvamında geniş yorumlara açık şekilde kaleme alınmış olmasıdır. Tam olarak şu fikri kasdediyorum: Bugün ‘Paralelci Safarisi’nde harcanmak üzere döke saça doldurulan domdom fişekleri, hin-i hacette pekâlâ AK Parti yandaşı bürokratları devletten hızla tasfiye etmek için kullanılabilir bir mahiyet gösteriyor.

Bu ince nükteyi fark ettikçe aklıma türlü çeşitli atasözleri, meşhur deyişler geliyor, sonra, "boş ver" diyorum.

Bu yanlış bir yol; görmemek için illa aşırı partizan olmak mı gerekiyor acaba bilmiyorum. Bu parti içinde hâlâ aklı başında, makul insanlar var az da olsa. Devletin böyle ele geçirilemeyeceğini, derin devlet unsurlarının bu gibi hallerde evvela biraz avans verip cesaretlendirdikten sonra ustaca bir operasyonla eski dengeleri tesis ettiğini, nitekim şu günlerde sayın Erdoğan'ın taşeronluğunda sürdürülmekte olan "Paralelci avlama safarisi"nin, aynı zamanda bir derin devlet operasyonu olduğunu bilip sezmeleri gerekirdi. Yandaş basının kendisini sebepsiz yere gaza ve coşkuya getirip, tabii sınırlarını aşan bir misyonerlik hissiyle alıcı kuş yerine koyduğu bu safarinin nihai maksadı, devleti dindar nesillere teslim etmek olmasa gerektir; olmakta olan şey, sadece bürokrasinin kendine mahsus fabrika ayarlarına dönmesi için yapılan bir ameliyat.

Bilirler de, artık güçleri mi yetmiyor acaba?

Torbadaki kanunların bir de bu bakış açısıyla yeniden gözden geçirilmesini teklif ediyorum partili kurmay ve danışmanlara; bu düzenlemeler reformcu ve hürriyetçi bir partinin iç enerjisini toprağa vermekle kalmıyor, uluslararası platformlarda bile yüzünü kızartacak kabahatlerle lagarlaşmasına hizmet ediyor.

Yanlış, yanlış, yanlış! Hükümetin bu durumu bana, küçük suçlara teşvik edilip cezasız kalması temin edilerek büyük suçlara yönlendirilen mücrimlerin durumunu hatırlatıyor. Küçük yanlış, Hizmet taraftarı bürokrat ve memurların devlet kadrolarından uzaklaştırılmasına gönüllü aracılık etmekti; büyük yanlış bir değil, birden fazla: İlkini söylemiyorum, ikinci derecede olanı reformu ve atılım ruhunu bir kenara bırakıp resmen ve alenen despotik uygulamalardan meded ummak ve bu uğurda anayasa ihlalleri yapacak kadar gözükara davranmak oldu.

Yazık ettiniz güzelim AK Parti'ye anlayacağınız!

Biz var evde kendi yoğurdumuzu yemek

Tâ başından, yani 1948'den, hatta son Osmanlı askeri birliğinin çekildiği 1918 yılından beri Türkiye, Filistin meselesinde belirleyicilik sıfatını kaybetti.

Bazen unutur gibi olup heveslensek de haddimizi bildiriyorlar: Türkiye, uluslararası sistemin ancak kendi iç meseleleriyle ilgilenmesine izin verdiği bir ülke. Filistin ahalisinin acılarını bir nebze olsun yatıştıran bir rol oynamamıza bile binbir nazla müsamaha ediliyor. Bölge gücü, belirleyici aktör olarak Filistin yurdunu İsrail işgalinden kurtarma imkânımız yok. Mavi Marmara hadisesi, sivil toplum inisiyatifi gibi sunulsa da Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin limitlerini zorladığı bir çıkıştı. Beklenmeyen, çok çirkin bir karşılığa maruz kaldık. Bu olayda

Türkiye'nin tezleri meşrû ve haklıydı; eylemi ise zamansız ve gereksiz. Yine de gayrimeşru ve haksız bir tarzda İsrail tarafından tahkir edildik; çünkü mukabelenin bu kadar seviyesiz ve şiddetli olacağı belli ki bizim stratejistlerin aklından geçmemişti.

Ardından başka gelişmeler de yaşandı; Türkiye, Ortadoğu'daki en güvenilir müttefiki Mısır'daki İhvan iktidarını kaybetti. Suudi Arabistan başta olmak üzere ABD, AB ve ne yazık ki adı 'İslam ülkesi' diye geçen sair birtakım hükümetler, Darbeci Sisi yönetimine hemen açık destek sundular. Mesaj açıktı. Türkiye'nin Mısır üzerinde nüfuz sahibi olarak Ortadoğu denklemine karışmasından, başta İslâm devletleri olmak üzere neredeyse bütün dünya rahatsızdı. Anlamazlıktan geldik.

Bu defa Suriye'nin iç işlerine müdahil olarak bölge denklemine sokulmayı denedik. Suriye hava kuvvetleri, -nasıl becerdiyse!- bir uçağımızı düşürüp iki pilotumuzu şehid etti, yine anlamazdan geldik. "Ha gayret, düştü düşecek" diye muhalif militanları destekledikçe onlar Üsküdar'ın ara sokaklarına kadar yayılan Suriyeli garibanların vücut diliyle diplomasi yürütüyorlar, yine anlamazdan geliyoruz.

Davutoğlu'nun vizyonu temelde doğruydu; pratiği berbat çıktı. Barışçı, sâkin ve belirleyici bir güç olarak Türkiye'nin bölgesinde denge unsuru teşkil etmesi gerekiyor ama bu hedefi gerçekleştirecek inşa gücümüz yok. Proje iyi; işçilik ve icraat berbat.

IŞİD meselesinin ayrıntılarına henüz hakim değiliz; basına yayın yasağı konulabilir ama tarihe değil. Musul konsolosluğumuzun başına gelen, Türkiye'ye gönderilmiş bir açık mektuptur; bu mektubu herkes okudu, ya 'Ankara'dakiler'? Yayın yasağını ihlâl eder miyim bilmiyorum, tahminen şunların yazıldığını düşünüyorum o mektupta: "Ortadoğu'dan hemen çekil ve git evinde yoğurdunu ye!"

Şu çelişkiye bakınız: Aramızdaki bazılarının örtülü Hitler hayranlığını hortlatan İsrail zulmü Gazzelileri güneye inmeye zorlarken, hem Müslüman, hem Sünni, üstelik belki bir kısmı da Türk (!) unsurlardan mürekkep IŞİD eşkıyası Musul ve Tıkrit'in ardından Telafer'i de ele geçirip binlerce Türkmen'i çöl ortasında sefil bırakıyor. Türkiye, birbirinden acınası ve ağlanası her iki gelişme karşısında etkisiz suskundur. Suskun; tabii caddede toplanan kalabalıkların gelgeç öfkesini "ses" sayarsanız o başka. Devlet bu konularda konuşmuyor, ağzını sımsıkı kapatmış durumda. Konuşmaya niyetli devlet en azından ikili ilişkileri gözden geçirir, elçiye verdiği emannameyi iptal eder, ticari bağlantıları durdurur veya benzeri şeyler yapardı. Hem bağırıyor görünüp hem İsrail'le Türkiye arasındaki statükoya dokunmayanların yaptığı, mânidar bir sessizliktir elbette. Hal böyle olunca devletin ve hükümetin sessizliğini sosyal medyadaki siber mücahitlerin yüksek perdeden "asarız, keseriz; sabrımızı denemesinler, bize ninjalık yaptırmasınlar" salvoları perdeliyor.

İşin o boyutu da seslendirildi nihayet; bazıları için, İslâmi enternasyonalizmle, “Hitler haklıymış abi” güdüklüğünün arası bir lâhza bile değilmiş meğerse. Ya bir de ırkçı olsaydınız, ya bir de cebbar ve mütehakkim? Hafazanallah!

Dünya Kupası’nın en güzel sahnesi

Ramazan’ın “birinci devresi” fırtına gibi geçtiyse, bunda Dünya Kupası maçlarının katkısını inkâr etmek, özellikle benim gibiler için nankörlük olacaktır.

Benim gibiler derken “genç” yaşta emekliye ayrılmış ve oruçlu günlerde mesaiye gitmek zorunda olmayan ve bu özelliklerine ilaveten futboldan hoşlanan hemcinslerimi kastediyorum. Burada cinsiyet ayrımcılığı yapmadığımı belirtmeye gerek görmüyorum; eğer siz, “Haziran gelse de Dünya Kupası maçları bir başlasa; biz de güzel güzel seyretsek” diyen bir hanımefendi duydu iseniz bu fikrimi gözden geçirmeye razıyım. Evet, kadınlar artık eskiye göre daha çok futbolla ilgileniyorlar hatta aralarında futboldan anlayanların nisbet itibarıyla erkeklerden fazla olduğunu da söyleyebilirim (Burada yine cins ayrımcılığı yapmıyorum!). Zannediyorum ki kadınlar, “Bu futbol nasıl bir şey ki erkekler deli divane oluyor; şu olguya bir de biz yakından bakalım” fikriyle futbolla ilgilenmeye başladılar ama hayalgücünüzü ne kadar zorlarsanız zorlayın, “futbol fanatiği” deyince aklınıza bir erkek gelecektir, asla bir kadın değil.**

BİR TRT KLASİĞİ

“Maç TRT’de izlenir” diye bir klişe vardır ya hani; biraz onu hatırlayarak, biraz da “En azından devletin malıdır, ciddi kuruluştur, adam gibi yayıncılık yapar” güvenciyle geçtik TV başına...

İyi de ara ki bulasın maçı veren TRT kanalını...

Uydu listesinde bir hayli TRT kanal listesi var; her birini tek tek muayene edip, naklen yayını yakalamak lazım. Kimi gün spor kanalında, bazen TRT 1’de, bazen HD kanalında...

Her maçtan önce, “Acaba maç yayınını bulabilecek miyim?” heyecanı çekip durduk; onca resmi kanal bolluğunun tam olarak ne işe yaradığını pek anlayabilmiş değilim. Üstelik TRT yayınlarını güya sonu ..mart’la biten bir şifreli kuruluştan izleyen bir platformun abonesiyiz. TRT HD yayınını bir defa tesadüfen yakalayabildim.

Bir ara, “Yahu koca Dünya Kupası geldi geçiyor, HD kalitesiyle bir maç seyredemeyecek miyiz bre!” diye kendimizi gaza getirip smartçılardan teknik destek alalım dedik. Verilen cevap şöyleydi: “Filan kanalı açın, 10 dakika seyrettikten sonra filancaya dönerseniz belki bağlanabilir!”

-Bizi mi işletiyorlar nedir diye hayli düşündükten sonra yine o bildiğimiz ve alıştığımız görüntü kalitesiyle yetinmek zorunda kaldık; buna da şükürdü çünkü... Öyle zannediyorum ki seyircilerin onda dokuzu aynı durumdadır.

Saçmalığın boyutlarını öğrenmek isteyenler, internette forum sitelerinde bu konuyla ilgili bitip tükenmek bilmeyen şikayetçi görüşlerine göz atabilirler. Vergilerimizle yayın yapan TRT, zengin teknik kadrosuna ve altyapısına rağmen 2014 yılında seyircilerine kupa maçlarını HD kalitesinde seyrettirmeyi başaramadı!

BİR TRT KLASİĞİ DAHA: ÖMER ABİ

Maçlar başladı; aa Ömer abi. Yarı final maçlarına kadar bir yanda maç seyredip öteki taraftan Ömer abi'nin futboldan ne kadar anladığı konusunda birbirimizle kısır polemikler yaparak eğlendik durduk. Bu elbette haksız, hatta insafsız bir polemikti ama galiba Ömer abiden bir miktar usanmış, hatta yılmıştık. TRT yönetiminin bizimle aynı kanaatte olduğunu nereden bilelim? Ömer abi yarıfinal maçından sonra bizleri terk edince finali, sadece görevli spikerin anlatımıyla seyretmek zorunda kalınca anladık bir şeyleri; Ömer abi de bir TRT klasiğiydi ve tam da ona alışmaya başlamıştık...

Bir TRT spikerinin maç anlatımına razı olmak, tek başına geceyarısı bir mezarlıktan geçmek kadar ürkütücü bir tecrübe! Misâl: Final maçı!

TRT'YE İĞNE; ZAMAN'A ÇUVALDIZ!

TRT'yi haşlama tenceresine atmışken yazılı basına sataşmadan geçmek olmaz. Eskiden böyle değildi; son yıllarda spor basını iyiden iyiye dünya futbolunu boşlayıp bizim lige kilitlendi ve futbol kültürünü filan bir tarafa bırakıp taraftarın gönlünü hoş edecek tarzda yayını tercih etmeye başladı. Çok önemli maçların oynanacağı gün, bizim gazetede maçla ilgili tanıtım haberi bulmakta çok zorlandığım oldu. Tanıtımdan ve hadiseyi zenginleştirici haber ve röportajlardan geçtik, maçların programını spor sayfasında bulup okumak bile bir ezâ haline geldi. Yakın gözlükle yapılan ince bir tetkikten sonra bulabildiğim program sütunu karınca duası gibi "gubari" bir hurufatla dizildiği için ayrıca büyüteç gerektiriyordu!

Bu tenkidlerimi spordan yetkili arkadaşlarımın yüzüne de söylediğim için sizlerle paylaşmakta mahzur görmüyorum. Diğer gazeteleri de ortalamaya katarak şunu söyleyebilirim: Gazeteleri yöneten ve gazete sahiplerine hesap veren sorumlu yöneticiler yüzünden Türkiye'de futbol merakı ve sevgisi şaşılacak derecede azalmış hatta sığlaşmış bulunuyor. Dünya ve Avrupa futbolu medyamızın umurunda bile değil; varsa yoksa dört büyüklerin, -yarıdan fazlası uydurma- transfer haberleri, yöneticilerin gururunu okşayan abuk-subuk demeçler, futbolcu dedikoduları...

Yahu Dünya Kupası'nda yarı final maçları oynanıyor, biraz da bununla ilgilenseniz olmaz mı?

MESUT'U İKİ KERE TEBRİK EDİYORUM!

Gelelim maçlara: İtalya, Fransa, İngiltere, İspanya, Belçika, Portekiz gibi kuvvetli liglere sahip Avrupa devlerinin kâğıttan kaplan gibi ilk turlarda devrilivermeleri çok keyifliydi; büyük zevk aldım. Buna mukabil Cezayir, Kamerun, Porto Riko, Kolombiya ve Şili'nin futbola kattığı şeyler, insanlara futbolun sadece futboldan ibaret olmadığını hatırlatan güzellikteydi.

Ayrıca durağan artistik çalım ve pas işçiliğinin sonu oldu bu Dünya Kupası; onun yerine futbolun teknik güzelliğini ezmeden bütün maça yayılan güç ve organize olabilme kabiliyeti, futbolun yeni yükselen değeri olarak dikkat çekti. Kısaca söylemek gerekirse Brezilya tipi futbol adeta maskara oldu, Almanya ise yıldızlaştı. Almanya, öteki kupalarda olduğu gibi mekanik bir hantallık içinde değildi; güçlü, disiplinli ve gerektiğinde zarif olmayı da bilen bir futbol tarzıyla hak ettiği şampiyonluğu aldı.

Turnuva boyunca yerli futbol yorumcularımızın nedense pek beğenmediği Mesut Özil'i ben çok beğendim. Bütün Alman ataklarını organize etti ve topun takımında kalmasını sağladı. Mesut'u gururla seyrederken yıllar önce onun, bizim milli takım yerine Almanya'yı tercih etmesini hatırladım ve içimden "Aferin Mesut" dedim. Eğer Türkiye'yi seçmiş olsaydı, futbolunu büyütemeyecekti çünkü!..

Şampiyonanın en güzel karesini ise yukarıda görüyorsunuz; gönüllerimizin şampiyonu Cezayirli futbolcuların şükran secdesi, Lahm'ın kupayı kaldırdığı andan çok daha güzeldi çünkü futbolun hayatımızda kaplaması gereken yeri temsil ediyordu.

HEP O HAÇLI ZİHNİYETLİ HAKEMLER YÜZÜNDEN...

Sahi, Türkiye niçin yoktu bu Dünya Kupası'nda; bu "başarı"ya kimlerin, nasıl imza attığını hatırlayanınız var mı?

Kırmızı kitap meselesi

Ben bizzat ve şahsen dinlemedim; bir haber sitesinde gördüm, oradan iktibas ediyorum. Sayın başbakanımız kendisine güyâ, "Üstadım, reisicumhur seçilirseniz bu paralel yapıyla mücadeleyi devletin kırmızı kitabına koyduracak mısınız?" mealindeki soruya şöyle cevap vermiş, -Buraya giren bir mücadele.

Çünkü bu, ulusal güvenliğimizi tehdit eden bir yapıdır. Ulusal güvenliğimizi tehdit eden böyle bir yapı tabii ki onun içinde yerini alacaktır. Bununla mücadele devletin öncelikli görevleri haline gelmiştir ve bundan sonraki süreç bu mücadele de çok daha farklı olacaktır. Ben Cumhurbaşkanlığına çıktığım andan itibaren bu işi böyle kendi akışı halinde asla bırakmam, takipçisi olacağım. Çünkü benim milletim adına canım yanmıştır, bunu bilen birisiyim. Ama diğerlerinin tuzu kuru, onun için onların böyle bir derdi olamayabilir. Ama bizim derdimiz

var, çünkü ülkemizin geleceği, sorumluluğu üzerimizde olacaktır. Ülkemizin birliği, beraberliği, bütünlüğü, cumhurbaşkanının bir nolu görevidir. Bu görevi de bir kenara bırakmamız mümkün değildir.

Siyasetin dilini anlamak için vaktiyle birkaç kitap karıştırmış biri olarak izninizle bu paragraftaki önemli hususları madde madde tercüme etmek isterim:

1- Evet, paralel yapıyı kırmızı kitaba koyacağım. Kesin!

2- Çünkü kırmızı kitap nedir? Kırmızı kitap, devlet büyükleri unutmasınlar, sık sık açıp okusunlar diye milli güvenliği ilgilendiren şeysilerin yazıldığı mahrem bir risâledir (Mesajı aldınız değil mi; yok size bandırol-mandırol; su yok su!). Vaktiyle iktidar olunca imza karşılığında bizim de elimize tutuşturmuşlar idi de, ilk fırsatta içinde ne var diye açıp baktığımızda Aaa demiştik… Yahu tıpkı ben ve arkadaşlar!.. Öyle yani…

3- Peki, kırmızı kitabın tarihini anlatayım: Bu iş bizde Milli mücadeleyle başlar. O zaman milli mücadele düşman kuruluşlar vardı, inkılap tarihinden hatırlarsınız, klasiktir canım: Mavri Mira, İngiliz Muhibleri, Wilson Prensipleri, Kürt Teali, Teali-i İslam vb. Cemiyetleri vesaire. Bunları unutmayalım diye bir kenara yazarken zamanla gelenek oldu ve iyi de oldu çünkü devlet dediğiniz düşmansız kalamaz, kalmamalı. Netekim Mavri Mira, Wilson prensipleri kaybolunca bu defa büyüklerimiz Komünistlik bir, irtica iki nâmında iki dayanıklı düşman icad ettiler. Hayli idare ettik bunlarla; iyi buluşlardı ha! Ha ne diyordum, ben ve arkadaşlar irticâ başlığı altında kitaba girmiş idik; hamdolsun altı ay evvel Ulusalcı bir takım kankalarla yaptığımız gizli pazarlık neticesinde listeden çıkmış bulunuyoruz.

4- Kırmızı kitaptan irticayı çıkarınca orası birdenbire çok boş kaldı. Hani kırk sene bıyık bırakır bir gün tıraş ederseniz de afedersiniz orası pek sakîl bir şeymiş gibi dımdızlak durur ya?.. Baktık böyle bir boşluk var, dolsun diye paralel yapıyı koyacağız inşallah nasib olursa..

5- Cumhurbaşkanı olacağım demek, olmak istiyorum demektir; bu ise ortada henüz garantili bir durum yok demektir ve bu yüzden çok endişeliyim ve belli etmemeye çalışıyorum. Ayrıntıya girmiyorum.

6- Canım yanmıştır derken aynen öyledir fakat milletim adına canım yanmıştır demek daha şık duruyor. Niçin benim canım yanmıştır da diğer bazı tuzu kuru arkadaşların canı yanmamıştır; bunların heep farkındayım ve seçilince onların da hakkından geleceğim birer…

7- Onların böyle derdi yok; kimdir onlar; geçenlerde grupta da ifade olundu. Bazı arkadaşlar, oooh, uydudan maç seyreder gibi, önlerinde leblebi çekirdek tarafsız ve ferah seyrediyorlar süreci. Benim canım yanmışsa, onların çıkıp, "Bana ne, bana ne; bizim canımız yanmadı ki; sizin canınız yanarken bize de haber verseydiniz belki bizim de bilistifade canımız yanardı" şeklinde şeyler söylemeleri fevkalade manidardır, ayıptır. Onları da yazacağım kitaba… Nasib olursa ilk seçimde o arkadaşlar artık olmayacak aramızda!

Kobani'de duvara toslayan dış politikamız

Yanlış dış politika, Türkiye'nin Suriye sınırındaki paylaşılamayan bölge Kobani'de görünür hale geldi.

Kobani bir süre önce, Suriye'deki iç çatışmadan yararlanan PKK paralelindeki PYD güçlerinin hakimiyet ilan etmesiyle dikkati çekmiş ve burada, yani Rojava'da otonom bir Kürt kantonu kurulduğu ilan edilmişti. Türkiye bu oldu-bittiyi hoşnutlukla karşılamadı; çünkü bu hiç beklemediği ve topluma kolay anlatamayacağı bir sürpriz gelişme anlamına gelecekti: TC ile PKK'nın sınır komşusu olması. Bu yargı hiç de abartılı sayılmaz; çünkü PYD, bölgede hakimiyeti ele geçirdiği ilk günden itibaren üç renkli bayrağını sınıra çekerek diplomatik çevrelere açık mesaj göndermişti.

Öyle anlaşılıyor ki TC Hükümeti, yanlış Suriye politikası sebebiyle hiç ummadığı yerden zuhur eden bu "sivilce"den duyduğu hoşnutsuzluğu, Esed'le çatışan muhalif örgütlere verdiği açık desteği artırarak dışa vurdu. Bu desteğin son günlerde dört harften ibaret yeni bir fenomene dönüştüğünü bilmeyen kalmadı: IŞİD, yani Irak Şam İslâm Devleti. Henüz birkaç aylık geçmişe sahip bu örgüt, birkaç haftadan beri Ortadoğu siyasetinin en keskin belirleyeni durumuna geçti. Bir ay önce, -belli ki Türk Hariciyesi'nin bile haberi olmadan- Musul'u aniden işgal etti ve aynı dakikalarda Türkiye'nin Musul başkonsolosluğunu işgal ederek özel güvenlik güçleri de dahil olmak üzere bütün personeli rehin aldı.

Türkiye, küçük düşürücü bu saldırının karşılığını hâlâ verebilmiş değil. Canlı kalkan gibi kullanıldığı anlaşılan rehinelerin can sağlığı için Türkiye, IŞİD saldırganlarına karşı neredeyse müşfik bir dil kullanıyor!

Rojova'nın Kobani mıntıkasında PYD güçlerine karşı IŞİD militanlarının çatışması ve bölge hâkimiyetini ele geçirmek için iki tarafın büyük bir kavgaya tutuşması Türkiye Cumhuriyeti devletinin dış siyaset öngörüsüzlüğünü bütün çıplaklığı ile teşhir ediyor. PYD, Türk hükümetinin rahatça görüşebilmek için özel torba kanun çıkarttığı PKK'nın amcaoğlu sayılacak kadar yakını olan bir örgüt. 15 yıldan beri İmralı'da mahpus sıfatıyla cezasını çeken Öcalan, adadan gönderdiği direktiflerle Kobani'de seferberlik ilan etti. Buna mukabil bölge denkleminin bir başka usta oyuncusu İran ise Türkiye'nin Türk Hava Yolları aracılığı ile yüz civarında Tacik militanı Rojava'da IŞİD'e katılmak üzere transfer ettiğini ileri süren garip bir haber yayınladı.

Türkiye'nin IŞİD ile ilgisinin o meşhur fıkrada olduğu gibi "Baba bir hırsız tuttum-Getir oğlum-Gelmiyor-Sen gel o zaman-Bırakmıyor ki baba!" paradoksuna dönüştü. Türkiye IŞİD ile yakınlığını resmi düzlemde reddederken, elli civarındaki Türk rehinenin can güvenliği söz konusu olduğunda daha ılımlı, hatta ricacı denilecek bir üslubu tercih ediyor. Türkiye Rojava'da taraf halinde çatışan her iki örgütle bir şekilde ilişkili, her iki örgütten de rahatsız,

tuhaf bir fotoğraf veriyor. Kadim bir devlet geleneğine yaslandığını ileri süren bir ülkenin bölge aktörleriyle çok yönlü ilişkiler geliştirmesi yadırganmaz; yadırganması gereken bu ilişkilerin skandal kavramını aşacak boyutlarda diplomatik bir rezalete dönüşmesidir.

Türk ordusu, Rojava ile ortak hududun Türk tarafında gerekli tedbirleri almaya başladığını duyurdu geçen hafta; buna mukabil çok sayıda TC vatandaşı sivil Kürt gönüllü ise Kobani'deki IŞİD ilerleyişini durdurmak, sınırda Türk bayrağının yanına çekilen IŞİD bayrağını indirip yeniden PYD bayrağını yükseltmek için artık beş kuruşluk fermuar kadar hükmü kalmayan Türk hududunu aşıp Rojava'ya geçti.

PYD'nin eşbaşkanı Salih Müslim'in şu sözleri, bu ilginç fotoğrafın altına düşülmesi gereken en ilginç dipnot olabilir; bu sözleri Türk Hariciyesi'ni yönetenlerin iyi düşünmesi gerekiyor. Şöyle söylüyor Salih:

-Türkiye havada duran elimizi tutsun… Şu an IŞİD'in önündeki en büyük engel biziz. Türkiye'nin şunu düşünmesi gerekiyor. Birincisi; IŞİD bizi yenerse ne olur? İkincisi; biz ve IŞİD çatışmasızlık anlaşması yaparsak ne olur?

…

Cevabı bilebildiğim kadarıyla ben vereyim: Henüz hakkında doğru dürüst bir yargı kararı bile olmayan bir sivil toplum örgütünü, büyükelçiler iftarında dünyanın bütün ülkelerinin temsilcilerine sızlanarak şikayet eden Başbakan Erdoğan'ın, bu türden dramatik sorulara verilecek tutarlı bir cevabı yok.

Keşke aksini söylemek mümkün olsaydı!

Moraller nasıl; eğleniyonuz mu anam?

"Bir zamanlar sorgulayanlar sorgulanıyor" cümlesi durumu iyi özetliyor.

Gözaltına alınanların teşkil ettiği kompozisyon, sanki öncelikle Ergenekon lobisini tatmin etmek için düzenlenmişe benziyor fakat hemen yanıbaşındaki vurgu da son derece açık; hükümet, kendisinin aleyhine soruşturma yürütmeye cür'et eden emniyetçilerden rövanş alıyor; bu esnada Ergenekoncular'ın gönlünün hoş edilmesi, "Milli orduya kumpas kuruldu" laflarının dönüp dolaşıp geldiği yeri göstermekte. Yeni koalisyon ortaklarını önce hapishaneden çıkarıp haklarındaki yargı kararlarını anlamsızlaştıran hükümet, şimdi onlara iktidar olma duygusundan küçük bir lokma tattırıyor: "İşte bakın sizi sorgulayanları sorguluyoruz; bunu biz yaptık; bizim sayemizde oldu. Bizi desteklemeye devam edin!"

Herkes pekâlâ biliyor ki mesele, amirlerinden habersiz ve kanunsuz dinleme yapan birkaç polis şefine gözdağı vermek değil. Kopartılan onca patırtıya rağmen bu operasyonlardan dramatik bir sonuç çıkacağını da zannetmiyorum. Hükümet, yeni tedarik ettiği iktidar oyuncaklarıyla orantısız güç kullanmanın nasıl bir keyif olduğunu keşfetmeye çalışıyor. Bir

nevi deneme yayını yapıyor yani. Meclis'teki AK Parti grubunun sorgulamasız desteğiyle çıkıveren "yasal olmayanlar kanunlar", hükümeti yeni bir dönemin eşiğine getirdi. Gücün kontrol dışına çıkarak azgınlaştığı bir dönemdir bu; çünkü görünüşte yapılanlar, kanun kitabında sanki yeri varmış gibi görünmekte. Sulh ceza hakimliği uygulaması, daha dördüncü gününde denendi ve sonuçlar pek memnuniyet verici çıktı!.. Başbakan'ın, "Duruma bakıyoruz, konu başka sektörlere de genişleyebilir" mealindeki sözleri, yeni iktidar oyuncaklarının "test" sürecini anlatıyor.

Ergenekon lobisi kavramının altını çiziyorum ve önemsiyorum, zira Türkiye'nin derinliklerindeki önemli güç odaklarından biri olduğunu daha iyi anlıyoruz. CHP genel başkanına, "Nerede bu Ergenekon örgütü, gidip ben de üye yazılayım" dedirttikten sonra iki muhalefet partisine, Ergenekon ve Balyoz sanıklarını vekil yazdıracak kadar etkili bir lobiden söz ediyorum. O lobi, Türk basınında tatlı liberallerden sert ve müzevir darbecilere kadar uzanan anlamlı bir yayın yelpazesine sahipti. İlk günden beri açılan davaları gözden düşürmek için hayranlık verici bir dayanışma hissiyle çalıştılar, mahkemelere, hakim ve savcılara tehdidler yağdırdılar. Hükümetin yetkili bir ağzına "Milli orduya kumpas kuruldu" açıklamasını yaptırdıkları gün Ergenekon lobisi gücünün zirvesindeydi. Ardından Türkiye'de hukukun işleyişine takla attıran hile-i şeriyyeler birbirini izledi. Netice malum; tutuklu sanık kalmadı, mahkûmlara itibarları iade edildi. Davalar 'yeniden görülsün' hükmü altında siyasi iradenin uygun göreceği bir vakte kadar ertelendi. Ergenekon lobisinin sözcüleri o günlerde çocukça bir duygu seline kapılarak hükümetle her konuda işbirliği yapacaklarını bile açıklamışlardı.

Hasılı dün çok mutluydular ve olup biteni, "bizi sorgulayanlar sorgulanıyor; oh olsun!" havasında el oğuşturarak seyrettiler. Hükümet ise üzerine kâbus gibi basan Ortadoğu gündeminden bir an olsun sıyrılıp dikkatleri başka yere yönlendirme fırsatı buldu.

Günün en önemli gelişmesi, İlker Başbuğ'u cezaevine götüren araçtaki refakatçi komiserin gözaltına alınması vesaire değildi elbette. O garip haber Genelkurmay'dan geldi ve son günlerin siyasi atmosferine çok aykırı şeylerden söz ediyordu: 2 Türk askerinin şehid olduğu sınır çatışmasında 6 PYD/PKK'lı öldürülmüştü. Çözüm ve barış sürecini doğrudan ilgilendiren bu haberin gerçekte ne anlama geldiğini tahmin etmek imkânsız.

Ortadoğululaştık derken haklıydım galiba; bu bahtıkara bölgede dostluk ve düşmanlıkların ömrü bazen bir gün bile sürmüyor.

Bu habere balmumu yapıştırıyorum.

Daha fazlasını hak ediyorsunuz

Din kardeşinin dar gününde keyfe gelip gerdan kıran, göbek çalkalayan kalpazan takımını zaten adamdan saymıyorum, onlar sıradan ayrılsın; sözüm ötekilere...

Dar yerleriniz geniş olsun eey “Keser döndü sap döndü” medyacıları; içtiğiniz şaraplar afiyet, yediğiniz kebaplar löp löp et olsun ey “Oh olsun şunlara; nasıl da kibirlenmişlerdi” diye hemen ortaya dökülüveren naylon demokratlar... İşte paralelci polislerin kollarını kelepçeleyip intikamınızı aldınız ve almaktasınız. Cem-i cümlenizi, âbâ vü ecdâdınız ile birlikte başbakanın muştuladığı müteakip operasyonlarda da alkışçılığa bekleriz.

Sizden tırsan, sizden ednâ olsun.

Sevinç nöbetleriniz yatıştığında aşağıya sıraladığım bazı sorulara sâlim kafayla cevap vermenizi bekliyorum. Yanlış cevaplar arasında çekilecek kurada kazanan talihsizlere, vergiler ve kargo masrafı enayilere ait olmak üzere 100 kavanoz bal, ilaveten 40 okka tüy dökücü krem ve farmasonlara bile namaz kıldıran seccade armağan edilecektir. Kitap defter serbesttir; birbirinize bakabilir, hatta telefonla joker hakkınızı kullanabilirsiniz.

İşte sorular:

1- Velev ki paralelci polislerin iftirasına maruz kalarak önce 40 bin polisi sürgün eden hükümetin son birkaç ay içinde çıkardığı HSYK, MİT, internet düzenlemesi ve ilk bakışta akla hemen devrimci terör yıllarının “Üç Aliler Divanı”nı hatırlatan Sulh Ceza Hakimliği uygulamasından sonra;

a- Türkiye’nin hukuk nizamında AB standartlarına biraz daha yaklaştığına inanıyor musunuz?

b- Kişinin sahip olması gereken temel hak ve hürriyetleri bakımından diyelim ki geçen seneye göre daha iyi durumda olduğumuzu söyleyebilir misiniz?

2- Hükümetin, yargıda yaptığı radikal atamalardan ve Mussolini’yi, Stalin’i bile, “Ben bunları niye vaktinde akledemedim” diye mezarında ters döndüren “Hukuk reformu” dikkate alındığında;

a- Türkiye’de artık herhangi bir darbe teşebbüsünün engellenmesi için harekete geçebilecek anayasal bir mekanizmanın varlığına inanıyor musunuz?

b- Hükümetin izni, hatta “paşakeyfi” olmaksızın bundan sonra kolluğun ve yargının herhangi bir seviyede bir yolsuzluk olayını soruşturabileceğine güveniniz var mı?

c- Türkiye bir gemi ise son hükümet düzenlemeleri ile Türkiye hangi limana yaklaşıyor: IŞİD’li, PKK’lı ve İsrailli Ortadoğu’ya mı, AB sahillerine mi?

d- Paralel yapılar devletten kazındı diyelim; önümüzdeki günlerde basının daha hürriyetçi ve bağımsız davranabileceğine; işverenlerin yarına daha güvenle bakabileceğine, işçi haklarında -mesela bir daha Soma faciası yaşanmayacağı türünden- bir iyileşme olabileceğine; toplantı ve gösteri hakkının daha ileri seviyede kullanılabileceğine, haberleşme hürriyetinde evrensel standartta garantiler edinebileceğimize dair ufak da olsa bir inancınız kaldı mı?

e- Siyasi muhalefetin son operasyonlardan sonra birdenbire daha sağlıklı işlemeye başlayacağını ve Meclis'in denetim fonksiyonunu daha iyi kullanabileceğini bekliyor musunuz?

Neyse... boş verin bu entel-dantel lâfları; bugünlerden sonra sıradan bir kimsenin; mesela bir işverenin, bir memurun, bir işçinin, hatta sıradan bir öğrenci veya emeklinin sağına soluna bakmadan, endişelenmeden, fişlenir miyim korkusuna kapılmadan -velev ki- hükümet aleyhtarı bir ifadede bulunabileceğini bekleyebilir misiniz?

Eğer bütün sorulara içtenlikle yanlış cevap verdiyseniz sizi kutlarım. Sentetik balı da, tüy dökücü kremi de, bînamazlara namaz öğreten seccadeyi de bir tarafa bırakın; daha fazlasını hak ediyorsunuz dostum; daha fazlasını...

Heil!

Bu maç görüntüleri Türk siyasi tarihine geçecek. İlerde bu günleri anlatırken hocalar, öğrencilere maçın kasetini seyrettirip, "Burada dur, geri al, pilot kameraya geç, kare kare gidelim" diyerek tahlil edecekler.

Stadyum, tıpkı Türkiye! Halkın parasıyla yapılmış fakat beyfendinin çalımına bakılırsa kendi zekâtından –lütfen- ihsanda bulunmuş gibi bir ağalık, bir sehâvet edâlarında...

Tribünlerde ve sahada milli birlik ve beraberlik zirvede. Karşı taraf, yani hainler yok; stadda başka takım tutmak, muhalif lâf etmek kimin haddine? Emniyet, istihbarat ve adliye timleri (yani stad görevlileri) muhalif ve münafık paralellere göz açtırmazlar. Ya uslu uslu oturursun yerine, yoksa def olur gidersin...

Sahada iki takım var fakat rekabet? Hâşâ! Beyaz takım turuncu takıma, turuncular kendi santrforuna, o ise kendi hüsnüne hayran. Tipik bir 'Tek parti' fotoğrafı. Maç kuralları basit. Beleşçi santrfor mevkiindeki beyfendiyi mutlu etmekten başka kural yok. Top kimin ayağına gelirse, alakası olsun olmasın bir şekilde, gerekirse eliyle taşıyarak beyfendiye teslim eder. Beyfendiye eşlik eden savunmacının görevi hayli ağır ve nâzik: En az bir adım gerisinden saygıyla (korumalar gibi canım!) refakat etmek ve golü attırdıktan sonra dini bir vecd ile titreyerek "Bıravo efendim" diye hayranlık göstermek!

Kaleci, "Efendim taca atmayın kâfi; ben bir şeyler yapar, topu içeri alırım" gibi yüksek bir hukuk kavrayışı içinde. Nitekim Türkiye'de şike asla isbat edilememişti! Hakem, maç esnasında sanki 'Beyfendi'den bir imzalı fotoğraf alabilir miyim?' derdine düşmüş bir fan görüntüsünde. Stadyuma ve sahaya beyfendinin hukuku egemen. Devlet böyle olmalı işte...

Maçın hikâyesi ilginç: Başlarda, işbirlikçi takım (beyaz formalı, temsili düşman kuvvetleri!) birkaç gol atıyorsa da bunun tırışkadan bir holivut senaryosu olduğu hemen anlaşılıyor (Bkz. Darbe ve vesayet süreçlerinde beyefendinin çektikleri!) Skor üç oluncaya kadar sahada aylak

aylak gezen Rocky Balboa şimdi kızmıştır; sorumluluklarını hatırlıyor ve içindeki şaheseri uyandırarak peş peşe üç gol atıp halkını zilletten kurtarıyor. Durum berabere ama yetmez. 3-0'dan maç döndüren kahramanlara bayılan seyirci, yani halkımızın % 54'ü sevinçten çılgına dönüyor. Beyfendi 12 nolu anlamlı formasıyla tenezzülen kollarını kaldırarak hayranlarını teskin ediyor. Zafer golünün penaltısını ise bizzat kullanmayıp amele kadrosundan birine attırarak kendi alicenaplığı üzerine müthiş bir vurgu yapıyor ve en uygun zamanda (Bkz. CB seçimleri) maçı romantik müzikler eşliğinde terk ediyor; alkışlar, alkışlar; spikerler hazin hazin ağlamakta. Fevkalade hissi, hamâsî bir an (Bkz. 1954'teki 3-1'lik Macaristan zaferimiz!..)

Maçta senaryoya uymayan tek tuhaf unsur, stadyuma adı verilip şövalyelik unvanıyla onurlandırılan fazlaca milli bir şahsiyetin, tiyatroyu anlamaması oluyor. Adam saha kenarında, sanki kendisini takan varmış gibi asabi teknik adam tripleri çekiyor. Beyfendi bu hallerini bir görse, "Kumpasa geldim, yanılmışım; bu herif paralelin gözüymüş" deyip adamcağızın ekmeğiyle oynar.

Beyfendinin takım arkadaşları, 'Sevdiklerinizle haşrolunacaksınız' hikmetinin ışığı altında insanda alabildiğine huşû ve derin ürpertiler uyandıran manidar bir terkiptir. Bütün sektörlerin en anlamlı temsilcileri orada; başkanın bütün adamları... Beyaz takımdan bahsetmeye gerek yok; figüranlar kahvesi asla boş kalmaz.

Basiretli olalım: Beyefendi, bu jübile maçıyla önümüzdeki günlerde kendi riyaseti altında nasıl bir Türkiye arzuladığını gösteriyor bize. Güvenilir, hijyenik, yeknesak ve iliğine kadar beyfendici bir kütle. Tarihi devamlılığı içinde bütün milletin liderde canlanmış hâli. Düşünmeniz gereksiz, o düşünür, çalışmanız gerekmez o rızkınızı yollar; o hikmetinden sual olunmaz. Zamanın ruhudur o, onun dediği hukuk olur. Güçlü, ulvî, kudsî insan...

Zilletten önceki son izzet durağı

Türk halkı, Başbakan Erdoğan'ı rejimin hürleşmesi ve demokratikleşmesi için yol açıcı bir aktör olarak gördüğü için önemsedi ve sevdi. Bürokratik alışkanlıkların tozunu silkelediği, askerî vesayete karşı toplumdan yana tavır aldığı için destekledi.

Aynı Erdoğan son dört yılda tanınmaz derecede değişti; otoriterleşti, tek adamcılığa meyletti ve demokratik denetimden nefret ettiğini gizlemeyen bir siyasi karaktere dönüştü, ülkeyi birbirinden antidemokratik kanunlarla sıradan bir Ortadoğulu otoriter rejim görüntüsüne soktu.

Uzaktan bakılınca Erdoğan'ın siyasi duruşunu tarif eden elle tutulur değerlerden bahsetmek mümkün: Mesela dindarlığı, muhafazakârlığı, aile değerlerine bağlılığı, eşitlikten ve adaletten yana duruş sergilemesi akla hemen gelen özellikleri. Ne var ki bugünün Erdoğan'ını tamamen zıt özelliklerle tasvir etmek de mümkündür; son yıllardaki davranışlardan hareketle dindarlığı,

muhafazakârlığı, aile değerlerine bağlılığı ve demokratlığı hakkında tamamen zıt şeyler söylenebilir. Erdoğan bu derin çelişkiyi algıları yöneterek aşmayı hesaplıyor. Basit bir misâlle açıklayalım: Faraza benim için dini değerlerin istismarı gibi görünen olumsuz bir davranışı, onu sevenlerin nazarında dini bir meziyet olarak kabul görebiliyor.

Dünün Erdoğan'ı problem çözen adamdı; bugünün Erdoğan'ı tam tersini yaparak kendini vahim bir problem haline getirdi.

Dün demokrattı; öyle görünüyor, öyle konuşuyordu. Bugün yönettiği ülkeyi, kendi keyfine bağlı bir istihbarat, bir polis rejimine doğru adım adım götürmekte.

Partisi, yeni dünyada Türkiye'nin gelecekten ümitvar yüzünü temsil eden bir dinamizmi ve istikrarı temsil ediyordu. Bugün incitici olmayan bir dille ifadeye çalışırsak 'majestelerine yüzde yüz sadık insanlar' sıfatıyla onun her dediğini ikiletmeden yerine getiren, aklından geçen her antidemokratik tasavvuru birkaç haftada kanunlaştıran, demokratik bir belkemiğe sahip olup olmadığı yolunda ciddi şüpheler uyandıran, akıbeti belirsiz bir topluluk haline geldi.

Erdoğan, kurucularından biri olduğu partiye büyük fenalıkta bulundu; onun, ülke geleceğindeki parlak yerini şahsi ikbal hesapları için rehine verdi. Bünyesindeki pek çok değerli ismi silikleştirdi ve ağır baskı altına alarak karakter zafiyetine uğrattı.

Yakın zamanlara kadar şöyle bir ihtimal vardı: Erdoğan, siyaset sahnesinden çekildikten sonra geride kalan ve mümkün-mertebe sessiz kalmaya çalışarak anayasal suçlardan uzak duran bazı insanların yeni dönemde varlıklarını sürdürme şansı mevcuttu; artık var mıdır emin değilim. Ülkenin rejim bunalımına girmesine ve otoriterleşmesine bu kadar seyirci kalanlar bir yerde siyasi geleceklerini kendi elleriyle kapatmış oluyorlar. 2007'de Meclis'ten kaçarak darbeciler lehine bunalımı ağırlaştıran iki merkez sağ partinin akıbeti henüz unutulmadı. AK Parti grubu, sessiz ve manidar destekçiliğiyle önümüzdeki dönemin ANAP'ı rolüne hazırlanıyor.

Erdoğan'ın köşke çıktıktan sonra başbakanlık yetkilerini kaybedeceği için sakinleşeceğini ve eski tesir gücünü kaybedeceğini hesaplayan ve konuşacakları sözleri şimdilik erteleyen bazı siyaset arkadaşları yanılıyorlar; sabır, hayatın her sahasında erdemli bir davranıştır fakat izzetin feda edilmemesi gereken son nokta iyi hesaplanmalıdır. Sabrın meskenet ve zillet gibi göründüğü yerleri kastediyorum.

Bu kritik süreçte Erdoğan'ın hanesine yazabilecek yegâne olumlu husus, artık kartları açık oynamaya başlamasıdır. Erdoğan'ın gizli ajandası kalmadı; onun korkularını, beklentilerini, ümitlerini ve büyük hayallerini artık biliyoruz. Bunun içindir ki cumhurbaşkanlığı seçiminde onu desteklemeyi düşünenler için önlerinde son derece net ve açık bir tercih duruyor: "Bunu

bilmiyordum, bu kadarını hesap edememiştim” diyebilecek hiçbir bahane kalmadı. Erdoğan’ın yedekte tutabileceği bir başka planı yok.

Bu seçim yine ve maalesef çok önemli sonuçlara gebedir, keşke öyle olmasaydı. Erdoğan’ın farazi başarısı ise krizi sona erdiren değil, başlatan bir rol oynayacak.

Bayram falan dinlemediler

En başta İsrail: “Müslümanların en aziz bayramıdır, bari mâsum sivilleri katletmeye birkaç gün ara verelim” demediler; bilakis bayramın ilk günü Şati mülteci kampındaki çocuk parkına düzenlenen saldırıda sekiz çocuğu öldürdüler ve Gazze’deki en büyük sağlık tesisi durumundaki Şifa hastanesi kliniklerini bombaladılar. İlk gün 47, ikinci gün 32 Filistinli öldürdüler.

İsrail’e “Aziz-mübarek günde Müslüman’a bu zulüm yapılır mı?” diye ta’netmenin mantığı bir yere kadar; Bektaşi fıkrasında olduğu gibi, “Bana ne, ben Müslüman değilim ki!” deseler cevabımız yok fakat IŞİD diye tesmiye olunan (Bunlar Müslüman, üstelik Sünnî, hem de Selefî; ilâveten halifeleri bile var, dindar mı dindar adamlar; tekbirsiz kelle kesmiyorlar!) cinayet ve haydutluk çetesinin yaptıklarına ne diyeceğiz?

Binlerce Müslüman katlettiler ve iki aydan beri Musul’daki diplomatlarımızı rehin tutuyorlar; yaptıklarının ne fıkıhta, ne de laik menşeli diye burun kıvırdığımız batı hukukunda yeri yok. Musul’daki Başkonsolosluğumuzu karargâh yapmışlar ama yorum yapmamız, hükümetin aldırdığı mahkeme kararıyla yasaklanmış durumda. İktidar sözcüleri lâf arasında, “Bayramda bırakacaklar, kavuşacağız inşallah” diye birşeyler mırıldandılar, ardı çıkmadı. Bu beklentiler A. Gül tarafından şu sözlerle nihayetlendirildi: “Musul’da zorla alıkonan konsolosluk görevlilerimizin bayramda aileleriyle olmalarını çok arzu etmiştik, çok uğraşmıştık. Maalesef şu ana kadar bu da gerçekleşmedi.”

Bu sözler bir bakıma IŞİD konusundaki Türk dış politikasının iki seksen yere uzandığının itirafı gibi okunabilir mi, yorum yapmıyorum, çünkü yasak; lakin IŞİD söz konusu olunca buna bile şükretmek gerekebilir çünkü iş lâfa gelince en hasından Müslüman geçinen bu örgüt, arefe günü filan dinlemedi: Türkmen köyü Çobanköy’de katliam’a girişip ÖSO saflarında çarpışırken esir alınan 17 Türkmen’i kasaba meydanında kurşuna dizdi. Oysaki vaktiyle Ceyhan’da çevrilen TIR’lardaki malzemeyi, “Türkmen kardeşlerimize gönderdiğimiz insani yardımdı o” sözleriyle izah eden Başbakan’a bakılırsa bölgedeki Türkmenleri çok önemsediğimiz ve sahiplendiğimiz anlaşılıyordu ve IŞİD’in en azından bu lâflardan korkması beklenirdi; hiç de öyle olmadı. Irak ve Suriye’de Türkmenlerin dramı, Türk hükümeti adına konuşanları ciddiye almaktı maalesef! Nitekim IŞİD, Türkiye’nin ‘tepki göstermeyeceğinden emin’ olduğu için –niçin acaba?- arefe filan dinlemeden din kardeşlerini katlediyor? Hükûmet ise epeydir hınçlanıp durduğu IŞİD’e karşı bayramlık ağzını açmak yerine ‘ya sabır’ çekip

yutkunup durmakta. ‘Paralel güçler’e sövdüğünün kırkta birini bile IŞİD’den esirgemesinde ne gibi hikmetler var!

Türkiye’de durum nasıl peki? Haydi İsrail’e, IŞİD’e sözümüz geçmiyor; peki biz birbirimize karşı nasıl davranıyoruz?

Valla söylemeye pek dilim varmıyor ama burada da durum pek parlak değil. Kadir Gecesi’nin ilk saatlerinde başlayan ‘Paralel çeteyi bitirme’ operasyonu, gözaltındaki polislerin karşısında alenen oruç yemekten başlayıp, gözaltı süresini takmamaya kadar giden ve usul hukukunu yok sayan bir gözükaralığa kadar uzanmış durumda. 2,5 gazete hariç bilumum başvekalet medyası, mübarek gün demeden manşetlerinden kin akıtıp dururken öte yandan “Özeleştiri yapıp kurtulun ulan” havasında ‘iyi polis-kötü polis’ pozu kesmekte.

Başbakan’ın ‘iç yanıklığı’ hâlâ sönmemiş olmalı ki, kafayı adliye önünde bekleşenlere taktı; “Bayram mesajı” kısaca şöyle: “Paralel yapıyla alakamız yok diyenler adliye önünde gösteri yapıyor, zanlılarla poz veriyor. Bunların hepsi suç.” Cami çıkışında ise, “Bu süreç elde edilen bilgiler çerçevesinde daha da yoğun devam edecek” diyerek seçim sloganını tekrarlıyor: Durmak yok yola devam! Keşke durup bir lâhza düşünecek kadar iç huzurunuz olabilseydi!

Bu yazının icmâli şudur: Zulüm tek millet; benzemezleri bile ‘per’ yapıyor!

2014

31 Ağustos

Heykel heykel olsa Zaman Gazetesi

30 Ağustos

Aziz Atatürk Zaman Gazetesi

27 Ağustos

Bari markayı kurtarın Zaman Gazetesi

25 Ağustos

Erdoğan’ın sırtındaki sırça yükü Aksiyon Dergisi

25 Ağustos

Camcının kedileri Zaman Gazetesi

24 Ağustos

Cezalısın; belgesel seyret öyleyse... Zaman Gazetesi

23 Ağustos

Davudoğlu enkaz devraldı! Zaman Gazetesi

20 Ağustos

Yayın kurulu zabıtları Zaman Gazetesi

18 Ağustos

Hariciyemiz hiç bu kadar küçük düşürülmemişti Aksiyon Dergisi

18 Ağustos

Dereden tepeden Zaman Gazetesi

17 Ağustos

Murphy haksız mı? Zaman Gazetesi

16 Ağustos

Daha minderi bile ısıtmadan... Zaman Gazetesi

13 Ağustos

Görevimi tarafsızlıkla yerine getireceğime... Zaman Gazetesi

11 Ağustos

Devlet Banka Batırır mı? Aksiyon Dergisi

11 Ağustos

Haramzadeler ve Başçalan kimdi? Zaman Gazetesi

10 Ağustos

Azim telefat oldu! Zaman Gazetesi

09 Ağustos

Torunlarımıza anlatmak için... Zaman Gazetesi

06 Ağustos

Ekmek mi, bomba mı? Zaman Gazetesi

04 Ağustos

Di Pietro'lar ve kasap bıçağı Aksiyon Dergisi

04 Ağustos

Duyuru Zaman Gazetesi

03 Ağustos

Selma Lagerlöf'e saygı Zaman Gazetesi

02 Ağustos

Karar senin eey necib milletim! Zaman Gazetesi

Karar senin eey necib milletim!

Kum saati hızla boşalıyor. 11 Ağustos sabahı manzara netleşecek. Türk halkı esas itibarıyla otoriterleşme ve karamsar bir gelecekle demokratikleşme ve daha ümitvar bir yarın arasında bir seçim yapacak.

Otoriterleşme eğilimleri ağır basarsa yeni "başkan!" ilk iş olarak, halktan aldığı buz gibi vekâletle kendisi için daha güvenilir, icabında en sert toplara bile kafasını sokan, mûtemedler arasından bir kabine seçerek, içlerinden en yırtıcı gördüğünü başbakanlığa tayin edecek ve aynı gün itibarıyla Marmaray'ı yapan şirkete bu defa Köşk'le Meclis ve partiyi birbirine bağlayan yeni bir tünel sipariş edecek. Tünel masrafları mümkünse kamu hazinesinden, değilse havuz fonundan finanse edilecek.

"Grup" zaten, liderin gözüne baktığı için eli mecbur; bastıracak güvenoyunu. Yeni kabine, seçim korkusu yüzünden pek ileri gidilemediği için gizli ajanda halinde kalmış antidemokratik kanunlarını peşpeşe Meclis'e sevk edecek ve muhtemelen bir torba kanun

içinde KCK'lılara üç tuğlu vezirlik, PYD'ye diplomatik dokunulmazlık, Öcalan'a sadrazamlık, PKK'lılara gâzilik ve nihayet Kuzey Kürdistan'a "istiklâl-i tâmme" bahşeden tasarılar da torbaya tıkılıp adına 'çözüm' denilecek.

Tabii bu esnada sıradan bir gelişme daha yaşanacak ve eski Cumhurbaşkanı yuvasına dönüş için dilekçe verecek; elbette üyeliğe kabulü için partisinin yetkili kurulları bir mahzur görmediği takdirde! Hemen ardından parti içinde yeni kurultay fiskosları basına sızmaya başlayacak. Aylardan beri gelene ağam gidene paşam diyerek parti içindeki yerini korumaya çalışan ve yutkunmaktan gına getiren eski C. Başkanı'nın dizginleri ele geçirip geçiremeyeceğini, meşhur tabirle boş havuza atlayıp atlamadığını nihayet görebileceğiz.

Naçiz tahminim, havuzun o esnada bakım ve oranım çalışmaları için boşaltılmış olacağı merkezindedir.

Bu durumda kaçınılmaz olarak, "öyleyse biz de kendi havuzumuzu kendimiz yaparız" arayışları hız kazanacak. Sinema tabiriyle parti içinde 'dövüş sahneleri' başlayacak. Kadri bilinmeyenler, "ben zaten işlerin iyi gitmediğini görüyordum" diyenler, sonraki seçimlerde yeniden aday gösterilme ihtimalini zayıf görenler ve üç döneme takılanlar gücünü sınama fırsatı bulacak. Türbülansa kapılanlar, öteki arkadaşları tarafından "Hain, dönek, çıkarcı, paralel, fesat ve muhtemelen casus ve faiz lobisinin adamı" diye suçlanacak. Milletin adamı, parti ve bürokrasi üzerindeki eski hakimiyetini korumak için tüneli vızır vızır kullanmaya başlayacak. Havuz medyası lakabının iticiliğinden yılan gazeteci takımı, "Milletin medyası" namı altında 'başkan'dan bahsederken "Her yerde hazır ve nâzır, uyumuyor, gömlek bile değiştirmeden milletin işlerini gözetmek için leyli ve'n-nehar çalışıyor" diye güzellemeler kaleme alacaklar.

Ha, demokratikleşme eğilimi terazide ağır gelirse mühim bir şey değişmeyecek; Çankaya'ya bu defa anayasa ve kanunlara saygılı, yetki ve sorumluluklarını müdrik, ağırbaşlı ve ağzından çıkanı kulağı duyan bir insan gelecek. Başbakan, zaten YSK fermanıyla görevinden ayrılmamış olduğu için koltuğunu koruyacak fakat bir "fors"u kalmayacak. İlk iş Çankaya'ya çıkıp yeni CB'nını kutlaması gerektiği halde bu sıkıcı formaliteyi erteledikçe erteleyecek. Derken parti içinden yükselen, "Olmadı aga, başaramadın; ben söylemiştim; çok aşırı gittin" yollu tenkid ve istihzalara katlanmak zorunda kalacak velakin sekiz aydan beri freni, direksiyonu ve geri vitesi olmayan bir kamyon durumuna düştüğü için ağırdan almayı da gururuna yediremeyecek. Artık PKK'lılara verilen sözün bir hükmü kalmadığı için bir yanda Atsızcı çizgide çok sert bir milliyetçilik ve edebiyatına sığınırken, "Rahmetlinin kadrini bilememiş, bühtân etmişiz, çok pişmanım, paralelcilerin kumpasına geldim" diyerek bu defa Recep Pekerci çizgide bir Kemalizm'e yelken kıracak ve ilk seçimde muhalefet partilerini küçük lokmalar halinde doğrayıp ocaklarına incir ağacı dikme hülyalarına kapılacak...

Karar senin eey necib milletim; şu yeni dönem, tamamen senin eserin olacak!

Selma Lagerlöf'e saygı

Selma Lagerlöf ismini, edebiyat meraklısı herkes bilir; muhtemelen 80'li yıllarda TRT'de yayınlanan "Uçan Kaz" adlı animasyon dizisi, Lagerlöf'ün Türkiye'de geniş kitlelere ulaşabildiği en popüler eseriydi. Çocuklara hitab etmesine rağmen, 'her yaştaki çocukların' zevkle seyrettiği bu dizi, Heidi ile birlikte tadı damaklarda kalan bir dizi klasiğidir bana göre.

Bir sahaf dükkânında Lagerlöf'ün "Nils Holgersson'un Yabankazlarıyla Maceraları" adlı kitabını görünce, her halinden çocuk baskısı olduğu anlaşılmasına rağmen dayanamayıp üç-beş kuruşa satın aldım ve zevkle okudum. Bu yaşa gelmiş birinin çocuk klasiği okuması tuhaf görünebilir, artık böyle uluorta hükümlere aldırmıyor, sadece 'okuma zevki' denilen duygunun tadını çıkarmaya çalışıyorum.

Hayli zaman sonra yine bir sahaf rafında 'Morbacka' ile karşılaşınca önce tereddüd ettim. Maarif klasiklerinin ünlü beyaz kapağıyla yayınlanan kitaplardan özellikle yabancı isimler taşıyan türüne karşı, aslında utanmam lazım gelen bir önyargım vardır; sanki okunması zor, birkaç sayfada insana yılgınlık veren türden metinleri çağrıştırır bana. Peşin fikrimi kitabın üstündeki iki isim değiştirdi; ilki Lagerlöf, ikincisi kitabın mütercimleri... İki edebiyat devinin -Salâh Birsel ve Behçet Necatigil- ortaklaşa emeğini ve imzasını taşıyan bu eser kaçırılmazdı. Kitabın baskı tarihi 1952 ve üstelik formaları bile açılmamış durumda. Fiyatı sudan ucuz, tam kelepir! Acımadan parayı bastırdım ve Morbacka'yı bayram günlerinin sıkıntılı atmosferinde (bize bu atmosferi yaşatanlara mânidar göndermelerde bulunarak), hemen bitmesin diye ağırdan alarak zevkle okudum.

İsmi sizi ürkütmesin. Morbacka, Selma Lagerlöf'ün çocukluk günlerini, ilk aile hatıralarını, doğup büyüdüğü yöreyi, memleketini anlattığı çok tatlı bir kitap. Şimdi hedefim, kitabın arka sayfasında 'Dünya Edebiyatından Tercümeler' klişesi altında tanıtımı yapılan öteki Lagerlöf eserini, yani Gösta Berling'i, iki cildiyle birlikte ele geçirip tadını çıkara çıkara okumak. Sahafların haberi olmasın, bulduğum yerde üçe-beşe bakmayıp çantaya indireceğim inşallah bu kitapları...

Bundan bir buçuk asır önce yaşamış İsveçli bir hanım edebiyatçının yazdıklarında ne gibi bir câzibe unsuru bulunabilir ki? İlk olarak Kuzey Avrupa edebiyatına duyduğum merakı işaretlemek isterim. Norveçli ünlü yazar Knut Hamsund'un Türkçe'de yayınlanmış her eserini zevkle okumuştum. Çoğunlukla okuyucular Kuzey Avrupalıların durgun denecek kadar sâkin, temposuz ve kendi içine kıvrılma hüneri gösteren anlatım tarzlarını ilgi çekici bulmazlar. Halbuki başka edebiyatları okumak, küçük farklarıyla başka ülkeleri tanımaktır. Küçük farklardan söz ediyorum çünkü o farklar ihmâl edildiğinde geriye Hz. Adem babamızdan bu yana gelip geçmiş insan soyunun birbirine az-çok benzeyen ezelî ve ebedî hikâyesi kalıyor.

Morbacka, bizim buralarda çok çok mezra diyebileceğimiz küçük bir yerleşim yerinin, bir çiftliğin adı. İnternet araştırmalarıma göre bu çiftlik şimdi bir mâlikâne halini almış ve edebiyat müzesi haline getirilmiş. Küçük Selma (bu isim Türkçe'deki Selma, kız ismi olması dışında ismiyle bir anlam beraberliği taşımıyor), ordudan teğmen rütbesiyle ayrılmış babasının, orta halli bir toprak ağası olarak kalabalık ailesinin ortasında nasıl dimdik durup, etrafını, insanlarıyla birlikte şenlendirmeye çalıştığını çocuk bakışıyla anlatıyor. İsveç'te taşra hayatını, insan karakterleriyle birlikte tanıyoruz böylece.

Selma Hanım'ın edebi başarısı, İskandinav folklor unsurlarını romancılığına ve hikâye anlatıcılığına temel tutmasıyla izah edilebilir. Onun Nobel ödülü almış ilk Norveçli kadın yazar olması, sadece hemşehrilerinin dayanışma hissiyle izah edilemez. Halk kültüründen derlediği malzemeyi edebiyata başarıyla taşıması bakımından onu, Türk kültüründe Yaşar Kemal'le mukayese edersek haksızlık etmiş olmayız.

...

Size, Morbacka'dan minik bir tadımlık sunmak, Salâh Birsel'le Behçet Necatigil'in, tadını sadeliğinden alan güzel Türkçeleriyle baş başa bırakmak istiyorum. Aşağıdaki iktibasta, Uçan Kaz hikâyesinin izlerini de bulabileceksiniz.

"Güzel bir nisan günü Morbacka'nın kaz sürüsü, çiftliğe yakın tepelerden birine salıverilmişti. O sırada yaban kazları yükseklerden uçarak geliyorlar, âdetleri olduğu üzere çığrışıp haykırışıyorlardı. Evcil kazlar bu seslere karşılık veriyorlar, kanad çırpıyorlar, her bahar tekrarladıkları bu iş için onları kümese kapatmak kimsenin aklından geçmiyordu.

Yaban kazları peş peşe sürüler halinde geliyor, evcil kazlar ise telâşlarını gitgide artırıyorlardı. Birdenbire yerdeki babaç kazlardan biri havalanıp yaban kazlarının arasına karıştı.

Morbacka'lılar onun kısa bir zaman sonra yine dönüp geleceğini düşündüler, o kadar! Ama boşuna beklediler, dönüp gelmedi. Gitmiş, bir daha da gelmemişti. Ertesi gün de dönmeyince artık onu hiç görmeyeceklerine inandılar. Yükseklerden düşüp de parçalanmadıysa bir tilkinin, yahut bir kartalın lokması olmuştu şüphesiz. Evcil bir kazın, yaban kazları yanı sıra kuzeyin bir ucuna uçup gidebilmesi görülmüş şey miydi?

Yaz boyunca ondan ses sada çıkmadı; derken yine sonbahar geldi, yaban kazları peş peşe sürüler halinde tekrar göründüler. Âdetleri üzere çağrışıp haykırışıyorlardı; çiftlik yakınındaki tepede evcil kazlar kanad çırpıyor, karşılık veriyorlardı.

Bayan Raklitz, kazlardaki telâşı görünce son defakinden daha akıllı davranmak istedi. Üvey kızı Lisa Maja'ya, koşup kazları kümese kapatmasını emretti (Zalim üvey ana!)

Lisa Maja emri yerine getirmeye seyirtti; ama daha tepeye varmamıştı ki başının üstünde, havada kuvvetli bir vınıltı duydu. Ne olduğunu anlamaya vakit kalmadan, bir kaz sürüsünün önüne, yere konuverdiğini gördü. Sürünün başında beyaz ve gösterişli bir babaç kaz yürüyor, kül renginde iri bir dişi ile benekli dokuz palaz onun peşinden yürüyorlardı. Rahibin kızı onları ürkütürüm korkusiyle yerinden kıpırdamaya cesaret edemedi. Gayet yavaş, çiftliğin cümle kapısını açarak arkasına gizlendi.

Babaç kaz, doğruca çiftlikten içeri girdi, ailesi efradı onu takib ettiler. Gözden kayboldular. Lisa Maja, olup biteni görmek için usulca arkalarından gitti. Beyaz babaç kaz dosdoğru kümesine yönelmiş, çağırmış, gaklamış, peşindekileri de tamamen içeri almıştı. Sonra onlara, içinde yulaf ve su bulunan yemliğin yolunu göstermiş, kendi de yem yemeye başlamıştı.

Ailesine: "İşte benim alışık olduğum şeyler, işte benim hayatım! Yem derdim, su derdim yok! Her zaman dolu bir yemlik var önümde" diyor gibiydi âdeta.

Lisa Maja, yaklaşıp kapıyı arkalarından kapadı. Sonra bir koşu bayan Raklitz'e gitti.

"Anneciğim" dedi. "Gelin, görün! İlkbaharda uçup giden kaz, bir dişi ve dokuz yavru ile birlikte döndü, geldi!"

Fakat kızcağız, babaç kazı içeri kapayıp geldiğini haber verdiğine bütün ömrü boyunca pişman oldu. Çünkü bayan Raklitz, hiç sesini çıkarmadan kaz kesmekte kullandığı küçük bıçağı aramış ve daha akşam olmadan o cânım beyaz babaç kaz, o kül renkli dişisi ve bütün güzelim yavrular kesilip yolunmuştu. (s. 71-72)

Duyuru

Der Spiegel'in kapağına, -içimi acıtsa da- yaşadığımız siyasi krizi anlatan özlü bir başlık koymuş: "Der Staat Erdoğan", yani 'Erdoğan Devleti!' Aynı şeyi bizim söylememiz o kadar inandırıcı olmuyor.

Sekiz aydan beri hükümet, yasamadaki çoğunluğunu kaldıraç gibi kullanarak devletin içine sızıyor. Adalet ve İçişleri Bakanlığı'ndan sonra sair bürokrasi partinin irâdesine râm edilmekte. Anayasal kurumlar da birer ikişer devşiriliyor. Bu istikametin adı evet, buz gibi parti devletidir.

Peki, tırnak içinde "devlet" bir partinin kendini teslim almasına rıza gösterir mi? Görünürde bir itiraz, eskilerin 'şanlı bürokratik direnişleri' yok. Kitlevi memur tayin ve sürgünlerine ses çıkarılmıyor; devlet memurlarının vatandaşı fişleme, gizli arşiv tutma faaliyetlerine göz yumuluyor. Bu sessizliği itaat sayabilir miyiz?

Ben farklı fikirdeyim. Derin devletin nüvesi galiba şu sıralar, anayasa ihlâllerinin veya yüce divanlık suçların çetelesini tutmakla meşgul. Hükûmet, kimyasını bozan 17-25 Aralık travmasından sonra ters ayak üstünde yakalanan kalecilere döndü ve bir vakitler titizlikle

sahip çıktığı milli irâde emanetini devletin derinliklerindeki odaklara teslim etti. Cumhuriyet başsavcısının ünlü Google iddianamesindeki incir çekirdeğini doldurmayan dedikodularla bugün işlenmekte olan anayasa ihlâllerini karşılaştırın şöyle bir; Google iddianamesi, yaşananların yanında siyah-beyaz ve romantik bir yerli film kadar naif ve alelâde kalıyor. Hükümetin, "işte sözümü yürütüyorum, inisayitifi ele geçiriyorum, kendi kadrolarımı nihayet bürokrasiye yerleştiriyorum" zannettiği icraatlar, sadece ihlâller dosyasını kabartmaya yarıyor ve bu esnada derin devlet -isteyen buna Ergenekon filan da diyebilir- zerre kadar riske girmeden kendi ajandasını hükümete ihâle etmiş durumda.

Vesâyet halanın keyfi yerinde anlayacağınız; hükümeti taşeron tuttu, kirli işlerini ona yaptırırken hayatını yaşıyor!

"Devlet"le, "parti"nin zımnî işbirliği ne kadar devam eder, meçhul. Muhtemelen operasyon gücü kalmadığında "parti"nin fişini çekmek "derin devlet" için işten bile olmaz. Bir nevi rehinelik durumu.

Devlet, Erdoğan'a kendini teslim etmez, zira inisiyatif zaten aslında derin devlette. Erdoğan, devlete karşı cürm-i meşhut vaziyetinden ötürü mahcup; muhaliflerine karşı ise ceberrutluğu ve merhametsizliği, yakalanmış olmanın ezikliğinden kaynaklanıyor. "Paralel yapı" operasyonunu tasarlayan kafa iyi bir ikramiyeyi hak etmiş olabilir. Çok zahmet çektiler fakat Hizmet hareketini, en azından insanların nazarında, "Bunlar da çok oluyorlardı zaten, kibirliydiler vs." tarzında mahkûm ettirmeyi kısmen başardılar. Bu noktada önemli olan birilerini yakalayıp nezarethanede itip kakarak intikam almaktan ibaret değil. Bütün radikal inkılapçılar gibi antidemokratik icraatlarını mazur gösterek bahanelere ihtiyaçları var ve Hizmet hareketini şeytanlaştırmakla bir taşla iki kuş vurmuş gibi gurur duymaktalar.

Der Spiegel de onu söylüyor: Bu gidişin sonu Özbekistan vs. gibi bir ülke olmak! Bunu görmek için Alman zekâsına ihtiyaç yok belki fakat standart Türk mantığı ile çıplak gerçeği fark etmek de kolay değil. Spiegel'in sorusu neredeyse ayıp derecesinde çırılçıplak: "Türkiye hür bir ülke olarak kalacak mı?"

Bu soruya ben ve benim gibilerin verdiği karşılıkların -doğru da olsa- itibarı yok; aylardan beri bu tehliyeye dikkat çekmeye çalışıyoruz fakat insanların çoğu, "Aa, bunlar Hizmet hareketini savunuyor" diye anlıyorlar. Canınız sağolsun ama şu kadarcığını da bilin en azından; biz izahı imkânsız şahsi servet artışlarını, artık vazgeçemeyeceğimiz yüksek hayat tarzını, iktidar kışkırtıcı nimetleri değil, aklımızın erdiği kadarıyla Hakk'ı ve "ileri demokrasi"nin gereklerini savunuyoruz çok şükür. Bu mücadeleden galip çıkınca, "âdil, hür ve demokratik bir ülke"den başka bölüşeceğimiz ganimet de bulunmuyor.

Nokta-i nazarımdan durum bu kadar net; ilgili bütün cenahlara duyururum.

Di Pietro'lar ve kasap bıçağı

Geçen haftanın modası, tarafsız gibi görünmeye özellikle dikkat eden bazı kalemlerin şu yoldaki yönlendirmeleriydi:

-Adliye önünde toplanan topluluğun, gözaltındaki polislere destek vermesi, Hizmet Hareketi'nin paralel yapıyla bağlantısını itiraf etmesi gibi bir şey oldu. Anlıyoruz ki bunlar gerçekten de devlet içinde örgütlenmişler!..

İlk bakışta sanki doğruymuş gibi görünen bu mantık gerçeği aksettirmiyor. Meselâ, bu akıl yürütme biçiminden hareketle Ergenekon ve Balyoz sanıklarını mahkeme önünde aylarca destekleyen topluluklar, sahici bir darbe teşebbüsüne delil teşkil ettiği yönünde yorumlanmamıştı. Kaldı ki mahkemeler bu iki dava hakkında nihai kararını kesinleştirdi ve sanıkları hukuken 'sanık' olmaktan çıkarıp 'hükümlü' hâline getirdi. Buna rağmen bu iki dava, kesinlikle hukuki değil, fakat siyasi gerekçelerle geçersizleştirildi; hükümlü ve sanıklar salıverildi ve Ergenekon-Balyoz sanıklarını destekleyen medya gücü, hükümetle açık bir işbirliği içinde davaları itibarsızlaştırdı.

İnsanlar birbirlerini iyi ve kötü günde desteklerler; destek insani nitelik taşıdığı gibi pekâlâ siyasi de olabilir. Tabiidir. Neticede tarafsız ve bağımsız hukuk hissiyata kapılmadan, bu gibi gösteriler karşısında son sözü söyler.

Gözaltılar, sıradan bir hukuk prosedürü içinde cereyan etmedi. Hükümet, söz konusu soruşturmalar hakkındaki hükmünü, "Cadı avıysa cadı avı" sözleriyle vecizeleştirerek olağanüstü usullere başvurulacağını itiraf etti ve bu soruşturma daha başlamadan ağır bir siyasi etki töhmetiyle lekelendi. Ramazan'ın son günlerinde başlayan gözaltılar, göründüğü kadarıyla başbakanın şahsi direktifini yerine getirmeye çalışan bazı kamu görevlilerinin, gelecekteki kariyerlerini feda edercesine uyguladıkları bir intikam operasyonu gibi duruyor.

Asıl üzülmek gereken nokta şudur bence: Bazı polis şeflerinin görevleri esnasında yetki sınırını aşmış olmaları dünyanın her yerinde olağan ihtimaldir; bu kabil hatalar teorik olarak mümkündür fakat eğer varsa bu gibi hataların soruşturulması usule uygun yapılmalıydı. Polislere gösterilen hınçlı tutum, davayı başından sakatladı ve itibarsızlaştırdı; soruşturma bu üslûp ile sürerse bazı kamu görevlilerini yetki aşımı veya görevi kötüye kullanma suçundan ötürü yargılayıp cezalandırmış olmayacağız; sadece siyasi iktidarın etkisinde kalan bazı yargı kurullarının, usul hukukunu zorlayan uygulamalarıyla dava daha başından sakat kalacak.

Yani belki de hakikaten yargı önünde hesap vermesi gereken bazı emniyetçiler, sadece olağanüstü ve taraflı tarzda soruşturuldukları için gerçek anlamda yargılanmış olmayacak.

Bu inceliğin başta iktidar sorumluları olmak üzere yargı ve iktidar yanlısı basın tarafından fark edilebileceğini hiç sanmıyorum. "Oh olsun bunlara" tavrı, şu anda merkez medyanın da

alkış tuttuğu bir genel kanaat hâline geldi. Bu kriz bir süre sonra yatışır fakat hukukun gördüğü zarar kolay telafi olmayacaktır. Hükümet intikamcı bir yaklaşımla emniyeti ve yargı gücünü militanca sanıkların üzerine sevk etmek yerine, içte ve dışta bütün kamuoyuna hukuku âdilâne işlettiğini göstermiş olsaydı Türkiye için daha doğru bir şey yapmış olacaktı.

"Cemaat özeleştiri yapmalı" furyası, çok bariz ve acı bir gerçeği kamufle ediyor: Daha başında usul hukukunu sakatlayan soruşturma tarzı yüzünden bağımsız ve tarafsız bir yargının varlığı tartışılır hâle geldi. Ülke hızla tek adam ve parti devleti rejimine doğru dönüştürülüyor. Hizmet Hareketi'ni ezmek için Ergenekoncu takımı ve merkez medya ile hileli işbirliğine giren iktidar, bir zaman sonra sadece Hizmet Hareketi'ni değil, canının istediği bütün güç odaklarını, cemaatleri, şirketleri, bankaları (yayın kuruluşlarını saymıyorum; 2,5 gazete gerçeği durumu yeterince anlatıyor zaten!), anayasal kuruluşları baskı altına alıyor, âdeta rehin tutuyor.

Evet, özeleştiriye ihtiyaç olduğu açık fakat Hizmet Hareketi özeleştiri yaparsa Türkiye'nin daha demokratikleşeceğine sahiden inanıyor musunuz? Bu yöndeki baskıların sadece bir anlamı var: "Kasabın bıçağını yalayın ve uysalca teslim olun!"

Kötü bir çığır açıldı. Bu çığır Türkiye'yi feraha çıkarmıyor, bilakis kazanılmış bütün demokratik mevzileri çökertiyor. Sadece şu gelişme bile nereye gittiğimizin açık göstergesidir:

Türkiye, kendi Di Pietro'sunu yargılamaya hazırlanıyor. Fazla söze hacet yok!

Ekmek mi, bomba mı?

Savcı'nın "devlet şuuru" göz yaşartıcı. Tarihin derinliklerinden gelen boğuk ve kahhar bir sesle konuşuyor ve biz ölümlü, sıradan TC vatandaşlarına oyunun temel kuralını hatırlatıyor:

-Devlet gücü başka bir şeydir. Bunları söküp atar. Türkiye böyle şeyleri yaşadı. 12 Eylül'ü hatırlayın, o zaman 500 bin kişi gözaltına alınmıştı. Binlerce kişi mahkeme karşısına çıkarıldı. Gerekirse bu devlet bunu yine yapar kendini korumak için...

Doğru söylüyor ve gerçeği kabak gibi görmemize yardımcı oluyor; Devlet, "murad edinirse, cümle donanmanın direklerini altından, lengerlerini gümüşten, iplerini ibrişimden ve yelkenlerini atlastan etmekte güçlük çekmez!" Netekim yapmıştır da; buna rağmen denizcilikte niçin sıfır çekip durmakta olduğumuz bir fasl-ı diğerdir!

İşte icab edince 1915'te birbuçuk milyon Ermeni vatandaşını bir haftada yurdundan söküp, köşebaşlarında ırz, can ve mal düşmanlarının bekleştiği bir güvenlik (!) ortamında sürgüne gönderir. Yüzbinlercesi bir daha geri dönemez. Kimse de "n'aapıyorsun arkadaş" diyemez; hâlâ da diyememiştir!

Kendisiyle tutarlı olmak zorunda değildir, lâyüseldir bilakis! Milli Mücadele'de desteğini aldığı Kürt vatandaşlarını, Şeyh Sait isyanına katıldınız diye askerî güçle ezer. Aliler divanı kurup darağaçlarına çektirir, artanını tenkil eder. Kürtler bir türlü uslanmaz ama; yirmi civarında irili ufaklı isyana daha kalkışırlar. Devlet kızar, "Yoktur Kürt-Mürt be; Türksünüz işte" diye çıkışır. Kürtler 80 sene adam yerine konulmamanın hicranıyla yaşarlar.

"Şapka giyeceksiniz, deprenip durmayın" der, giyeriz; "At o alfabeyi elinden" der, atarız. "Din eğitimi neyine senin" diye aksilenip medreseleri kapatır, yutkunuruz. Dilimiz, tarihimiz bile onun hışmından kurtulmamıştır.

Devlet böyle bir şeydir; azizdir, mübârektir; transandantal, hatta mistik bir şeydir. Devrin bir tarihçisine kızdığı için topluluk ortasında, "Masaya çık ve ben bir eşeğim diye bağır" diye emretmiş; adam, korkusundan denileni yaptıktan bir süre sonra kahrından ölmüştür.

Dersim'de 1937 senesinde isyana yeltenenlerin üstüne tayyarelerle ölüm olup yağar devlet; 13 binden fazla sivil katleder, bir o kadarı sürgüne yollar; buz gibi hükümranlık hakkıdır. İsteseydi netekim bombaların ucunu gümüşle kaplatırdı!

Hikmetinden sual olunmaz; gerekirse yaramaz adamlarını İttihatçı diye sallar ipte; icab eder Komünist tevkifatına çıkar, rüzgâr dönünce Turancı, Nurcu avlamaya başlar. Vurduğu yerden milli irade, kestiği yerden insan hakları, parçaladığı yerden hukuk fışkırır. Öyle bir şeydir; 1960'ta Türkiye'yi parselleyip satmaya kalkışan DP iktidarını bir sallayışta devirip, "suçlular"ını darağacında sallar, kendini tehlikede görürse sıkıyönetime geçip, az önce yaptığı hukukun içine tükürür. Nitekim sayın savcının işaret buyurduğu üzre 1980'de, "Neyinize ulan sizin anayasa" diyerek güzel ve müşekkel bir darbe yapmış, 500 bin kişiyi enselemiş, binlercesini mahkemelerinde inin inim inletmiştir. Oh olsundur, bize azdır bile!

"De facto" bir şeydir bu; kanunlar üstüdür, horultusu, gafleti bile hukuk olur ve kendini asla bağlamaz. Her şeyden öncedir, vatandaşa rızkını verir; herkesi gözetler ve dinler, gerekirse kulağını çeker, yargılar, öldürür, çeker vurur bakarsınız. Hangi ilaha kulluk edeceğimiz bile onun talimatıyladır. Lâyıksak adam yerine koyar, yükseltir, hele "devlet şuuru"nu hakkıyla hazmetmiş ise tutabilene aşkolsun!

Onun dışında ve ona rağmen var olmaya çalışanları asla affetmez; "İyi ama ben de kendimce bir vatandaşım; hani benim demokratik haklarım, mıymıy da mıymıy" diye vızıldananlara yeri gelince bir savcı veya bürokrat, olmadı gazeteci sûretine bürünüp boğuk bir sesle ihtarda bulunur: "Suyun aşağısında duruyorsun ama suyu bulandırıyorsun!"

Bu sıkıcı oyunda sıradan insanlara düşen tek rol mutlak bir itaat ve son nefeste, "Ha ekmeğini yemişim, ha uğruna kurşun" diyerek huzur-ı kalb ile teslim-i ruh eylemektir! Canım devletim benim!

Torunlarımıza anlatmak için...

Bu satırların kaleme alındığı 16.15 itibarıyla durum şuydu: Henüz mesleki reflekslerini kaybetmemiş haber kanalları, ABD uçaklarının IŞİD mevzilerini bombalaması üzerine normal yayını kesip bu haberin ayrıntılarına girerken TRT-Haber, normal yayınını keserek Başbakan'ın, mitingini naklen vermekte.

Bu anlık tespit, dış politikamızın acıklı halini resmetmekle kalmıyor, devletin iktidar tarafından nasıl ele geçirildiğini de gösteriyor. TRT'nin, muazzam bir bütçe desteğiyle yıllar içinde üst üste koyduğu marka değerinin bu derece çarçur edilmesi, zannımca vâdesi geldiğinde taksit taksit özelleştirilerek özel sektöre devriyle nihayetlenir.

Kimse aldırış etmeyecektir ama yazalım; bir köşede dursun: İktidar, sadece "Aziz vatanın bütün kalelerini düşürüp, bütün tersanelerine girmek"le, hukuku anlamsızlaştırmakla ve kendisi gibi düşünmeyen her iki kişiden birini deccal ilân etmekle yetinmiyor, siyasi iklimin oksijenini de tüketiyor. Siyaset düzleminin bir problem çözme yeri olmaktan çıkmasından ciddiyetle endişe etmeliyiz. Siyasi muhalefetin kifâyetsizliği, otoriter megalomaniyi coşturdukça coşturuyor; yıllardan beri bu köşede sızlanıp durduğum bu olgu, artık elle tutulur hale geldi. Günü geldiğinde sadece iktidar partisi değil, muhalif partiler de azîm bir sarsıntıya kapılarak savrulacaklar.

Siyasi otorite, devlet gücünü kullanarak, yalınkılınç bir banka batırma operasyonu sürdürmekte. Finans ve bankacılık dünyasının evrensel dili yok burada; kin konuşuyor ve evrensel hukuk, banka kanunları vs. vız geliyor. İş dünyası, birkaç gün önce aldığı sıkı ayarın tesiriyle dilsiz; sair bankalar işinde gücünde. Yoğun öfke, 15 senedir devam ettirilen kamu finans ciddiyetine son verdi. Piyasanın kasapları, "Sarı inek" boğazlandığında hangi parçanın kendilerine düşeceğini hesaplamakla meşgul.

Farklı bir şey yazma cür'eti gösteren bir hanım meslektaşımız, "Gazeteci kılıklı bir militan; haddini bil haddini" diye miting kalabalıklarına yuhalattırıldı; hâlbuki son derece mâkul ve ciddiye alınması gereken bir tenkidi dillendirmişti. Gazetecilik cesaretinin karşılığını, -Afedersiniz- kendini Müslüman diye tarif eden bir kısım kamuoyunun, "Yahudi kahpe", "Git IŞİD'in cariyesi ol" gibisinden hakaretleriyle gördü.

Musul Başkonsolosluğu'muzun 49 mensubu, hariciyemizin "derin stratejik" öngörüsüyle iki aydan beri insan kasaplarının elinde rehin. Bu başarısından ötürü haddinden efzûn muhterem vezîrinin bir süre sonra Sadâret ile ödüllendirildiğinde kimsenin şaşırmayacağı, hatta "hak etmişti, böyle yiğide az bile" diyeceği bir ülke olduk.

Basını, darbe ertesilerinde bile bu halde görmedim hiç. Medya üzerindeki iktidar mülkiyeti, vahim ve kalıcı ahlâki çürümelere yeşil ışık yakıyor. "Gerekirse 500 bin kişiyi gözaltına alırız; devletle aşık atılmaz" diyebilen bir savcıyı eleştirmek yerine iktidar, istediği kararları

üretmeyen yargı mensuplarının üzerine gidiyor. İnsanların sandık başında "tam bir iman" ile amel edeceğine vesveseye düşmesinden ürken birileri, "Bir tarafta küfür var; yolsuzluk iddiaları doğru bile olsa İslam bunu emreder" diye fetva kesiyor. Bir kısım fetvâ emini ise, "siyasi maslahat" endişesiyle olup bitene rıza gösterip, "Meşhurdur ki fisk ile olmaz cihan harâb, /Eyler anı müdâhane-i alimân harâb" beytini doğrularcasına itibarını doğramakta.

İrtikâb ve irtişâ parasıyla imanlı nesil! Sulayın bakalım ne çıkacak?

Nisan ayında Ermenilere tâziye yayınlayan siyasi aklın, yumurta kapıya geldiğinde, "Afedersiniz Ermeni" gafını, dil sürçmesi zanneden kaldı mı artık içimizde? 65 bin Ermeni vatandaşından olsa olsa 35'ini seçmen; 52 milyonda yüzde kaç? Üzerlerine abanıp bir kısım –güyâ- muhafazakârları hoşnud etmekte mahzur yoktur. Gerekirse 2015'in nisanında bir özür daha dilenir; hazirandaki genel seçimde ise, şu an itibarıyla havuzda güneşlenen birkaç vekil aday gösterilerek Ermeni cemaati'nin gönlü alınır. Peki, tutar mı bu hesap? Tutar- tutar. Burası 65 bin kişi, siyasi zamanlama icabı aşağılanırken 650 binlerin aşka gelip, "Vur yiğidim vur; şurada İslâm devletine ne kaldı ki?" diye zevkyâb olduğu bir memleket .

Not: Yarın illâ ki sandığa gidelim ve tarihe notumuzu düşelim; torunlarımıza anlatmak için!

Azim telefat oldu!

Aşağıda okuyacağınız satırlar Hollandalı bir antropolog ve etnoloğun, Türkiye'de iki buçuk ay süren gözlemleri esnasında tuttuğu taslak notlardan alınmıştır. Kendisi Türkiye'de folklorik gelenekler ve törenler konusunda doktora çalışması yürüten araştırmacının Türkçesi biraz kıt ve kırık olduğu için kusuruna bakmayacağınızı ümid ediyorum. O ifadeleri düzelterek metnin samimiyetini bozmak istemedim.

Once olarak north Turkiye'dan başladım ben yol. Rotterdam'daki Türk öğrenciler dediler var bizim orlarda çok fantastik düğün oluyor. Mutlaka görmelisin Jan kardeş. Benim burs var yeterli ama yok uçak, çünkü göremezsin uçaktan bir şey, otobüs daha iyi. İyi ki oyle, İstanbul'da ben gittim Esenler'e, oo çok cıvıl cıvıl diyorlar. Karmaşa mı deniyor? Hah, ana-baba günü. Ama otobüste var internet bile. Sıcak börek servisi yapıyor nazik otobüs garsonu.

Gittik, gittik otobüs var bir yerde durdu, biri, "Leplepi molasii" diye bağırdı. Leplepi nasil diyollar zeer guzel yemiş. Aldi ben 50 gram acili, bayginlik geçirdim öyle guzel.

Ertesi gun Ooste Karadeniz'de traktorle gitmek ben yaylaya. Yayla muthiş, çiçekler, dereler, inekler aynı Nederlandlı gibi semiz. Kara lahana super, misir ekmeği super. Damat tarafi dedi, "Jan bizim misafir, geldi ta Nederland'dan düğünümüzü çekmek için, vermeyiz kimseye!" Ben dedim, nooluyor var? Kiz tarafi, yok verin bize Jan'ı. Neyse, damat tarafi beni götürdü eve, etti misafir. Çantami açip notlarimi, kamerami, ses kayit cihazimi controleerde bir daha; Olmaz ne olur, olur ne olur; olmaz belli diyollar Türkçe'de oyle.

Oldu akşam. Büyük bir garden. Ağaçlarda halojen ampuller yandi renk renk. Masalarda yemekler, içmekler. Müzik çok farklı, sanki hep var aynı şey çalıyor gibi, tulum imiş. Adamlar yapiyor horon; kadinlar yapiyor horon. Bana, "İç Can iç, senin dininde yok haram, korkma bedava" diye bir içki var sundu. Alkol almaz ben, yok bende. "Bira iç yeğinim" dedi bir adam. Yok bira, ben sporcu. Verin bana süt, verin bana tomato suyu içer ben. Gülüyollar. Biri ötekine, "Bu da bizden hacı, partiye yazdırak" diye gülüyollar.

Gelini var çok boyamışlar; küçük kız abartılı makiyaj fakat kollarinda suppeer altin kalın teller, halkalar; boynunda yuvarlak altin paralar. Çok zengin. Ben görmedi hiç altin o kadar. Damat kirmizi yanaklı bir çocuk, utaniyor. Kutladim ikisini de...

Az oldu sonra bir paat oldu. Baktim nooluyor. Sonra pat, pat, pat, pat etti devam. Korktu ben, terör mü geldi dağlardan. Masanin altina girmek hemen. Bana güldüler çok. "Korkma Can terör değil, adet adet. Pak pu tapanca!" Aa kocaman tabanca çıkardı belinden, parlıyor. Tak tak tak. Sayilar önemli saydim; ondort olunca sustu. "Sen de atan mı Can, al bir carcor da sen at" dedi damatin babasi. Ay yok, ben istemez, patlar diye. Derken pat patlar artiyor, ben ürktü, koştu masanin altina girdim. Herkes atiyor tapanca, bir kadin bile atti. Niçin atiyor siz sordum, "Düğünün şerefine atayruz; bizde âdettir" diyollar.

Oyle kocaman gurultu ki on dakika var devam etmek ve susmak. Bir kadin bağırıyor, "Temel'i furdular, yetişin", bir kadin daha bağiriyor, "Dursunum, Dursunuum; daha gençliğine doyamayan Dursunum; Allah-lillah aşkina bir cankurtaran yok mu?"

Ben anlamiyor; bura Afganistan? Ateş esnasında altı kişi var vurulmak birbiriyle skor olarak. Nasıl oluyor oyla, havaya atarken siz o vuruluyor diye soruyorum. Adam dedi, "Önemli değil, olur böyle şeyler" Ama önemlii! Madem atmak bilmiyor tapanca niçin var bu adet?

Ambulanslar var geldi, toplam dokuz insan, iki çocuk; yedi erkek, birisi çocuk iki kız. Sabaha doğru duyduk, iki ölü, beş yarali. İki kişi ayakta var tedavi olup yaylaya dönmek sabahleyin. Sordu ben, "Ne oluyor şimdi?" Dediler, "Aslında bu kadar telefat olmazdı fakat gençler, oyuncuları daha iyi görmek için ağaca çıkmışlar. Oradan vurulup aşağı düştüler. Normal zamanlarda birkaç yaralıyla atlatırdık. Azim telefat oldu!"

Ben anlamıyor, nasıl gelenek olmak bu var oyle? Gelinin dayısı biraz Danca biliyor Amsterdam'da çalışmış olmak için, diyor, "Düğün şart değil, biz silahsız gezmeyiz" "Niçin ayol?", "Düşmanımız, kanlımız var!" "Ne düşmanı", "Vaktiyle böyle bir düğünde dedemizi vurmuşlar, onlar düşman."

Düğün bitti, bir saat sonra geldi Jandarma, pek çok adamı tuttu götürdü. Kadınlar ağlamak yaptılar, acıklı bir türkü söyler gibi sesler çikardilar. Ses kayitlarini aldım; ilginç melodiler. Ertesi sabah öğrenmek ben ki vuranla vurulan akraba. Zaten buralarda herkes akraba. Damatla

gelin olmak mutlu, iyi; ölenler ailesi üzülüyor çok, kötü, çok kötü. Gelinin dayısı diyor, Türkiye'de çok yerde vardır bu adet. Mesela kuzey Türkiye'de tapanca atiliyor düğünde, güney Türkiye'de keleş sıkılıyor (yani Kaleşnikov makineli tüfeği oluyor) Orada var keleş mermisi bol, ucuz; atiliyor çok. Orada da insanlar, davetliler ölüyor. Diyor bana google'a yaz "Düğün kana bulandı" diye göreceksin. Açtım computeri yazdim, 50 bin civarinda link gelmek var. Öyleyse düğünde birilerinin vurulup ölmesi Türkiye'de, nasıl diyollar, bir gelenek.

Yaptım araştırma biraz, sordum. Dediler, Türkiye'de devletin adamları bunlari problemden saymiyor, üzerine gitmez. Zaten –ne derler- lisanslı, pardon ruhsatli, yani legal silah kullanıcısı yukari-aşaği bir milyon. Yani altmışbeş kişiden birinde olmak bir ruhsatlı silah. İstatistik yapmış Türkler; bir yıl içinde ruhsatsiz silahlar yapmış 2372 olay. Ruhsatli silahlar ise yapmiş 1515 olay. "ee" dedim, "Bu veri var ne anlama gelmek?" Dediler ki, "Anlamı açık, ruhsatlı silah sahipleri daha az suç işliyor; yoktur bir mahzuru; devam!"

Ruhsatsız, yani illegal silah kullanıcısı sayı olarak bilinmiyor, tahmin yapılmak var. Dört kişiden biri silahlı; bunların çoğu av tüfeği oluyor, pompali. Öyleyse var Türkler çok avcı bir halk olmak ama değil. Mesela üç kenarı deniz bir ülke, balıkçılık, gemicilik çok olmak sanırım ama yok. Sahil şehirleri arasında devletin işlettiği doğru-dürüst tarifeli vapur seferi yok gibi imiş, ben hayret etti. Yani bir Türk istese, ben var İskenderun'dan başlayıp Hopa limanına kadar kıyıları gemiyle gezmek! Cevap: Yok öyle bişi. Otobüse bin "paşa paşa" git. Uçaklar da var, çoğaldı çok.

Şimdi var güney Türkiye düğünlerine gitmek ben. Aldim kurşun geçirmez yelek, çelik bir miğfer ta Tahptakale'den; orda var. Hayat sigortası primi arttı boylece. Çok zengin materyal topluyor ben. Türkleri düğünlerde oynarken seyretmek çok eğleniyor ben nasil anlatsam. Bazen üzülüyorum çünkü görüyor onları oynarken ben çok üzülüyor. Dramatik bir dans oluyor, hayır hayır en doğru nasıl deniyor: trajedik ve komik!

Parmağımdaki kina çıkmiyor bir türlü, yikiyorum, faydasiz.

Doktora bitince burada evlenmeyi düşünüyor ben ama kapıya koydurmak var X-ray cihazı. Ne olmaz, ne olmaz!

Haramzadeler ve Başçalan kimdi?

Nuriye Akman dünkü Zaman'da, görevinden alınarak meslekten ihraç edilen eski İstanbul Mali Şube Müdürü Yakup Saygılı ile çok bilgilendirici bir mülakat yayımladı.

Tam metni Zaman web sayfasında yer alan bu konuşma 17-25 Aralık sürecinde gerçekte ne olup bittiğine dair bugüne kadar okuduğum en aydınlatıcı metin. Görevinden uzaklaştırılmasına rağmen henüz resmî sorguya maruz kalmayan Saygılı'nın söyledikleri,

tabiatiyle sübjektif mahiyettedir fakat zihinlerdeki eksik parçaları tamamlaması bakımından önemli ve üzerinde durulması lâzım.

Dinleme kayıtları ardı ardına yayınlanırken kamuoyunun ilk tepkisi “Vay canına; neler oluyor?” merkezindeydi. Tapeler doğrudan veya dolaylı olarak hükümet mensuplarını hedef alıyordu ve “Bu önemli adamları, kimler dinleyebilir ki?” sorusunun en tabii cevabı “Elbette ki Emniyetçiler!” gibi görünüyordu. Saygılı, uzun mülakatında bunun teknik olarak mümkün olmadığını ileri sürüyor ve tapeleri duyar duymaz, “Eyvah, bu iş başımıza kalacak” endişesiyle Haramzadeler ve Başçalan adlı kullanıcılar hakkında suç duyurusunda bulunuyor. 15’ten fazla emniyetçinin şikâyetine savcılık takipsizlik kararı verilince şöyle tepki gösteriyor Saygılı: “Sen bunları bulamıyorsun diye ben hesap veriyorum. O yüzden Başçalan ve Haramzadeler’in kim oldukları bulunamadı. Ben yurtdışından yayının yapıldığına inanıyorum. Bilişim suçlarında çalıştığım için biliyorum.”

Gözden kaçan önemli ayrıntı Saygılı’ya göre Haramzadeler hesabında adli, Başçalan’da ise illegal nitelikte dinlemelerin yayınlanması. Oysaki ilgili kamuoyu, her iki hesabın birbirine çok yakın dava arkadaşları olduğunu düşünmüştü. Dinlemeleri merakla takip eden kamuoyunun bir başka ön düşüncesi ise şuydu: “Hükümet dershaneleri kapatmaya kalkışınca, Cemaat’e yakın emniyetçiler de dinleyip sakladıkları tapeleri sızdırarak hükümeti devirme bayrağı açtılar!”

Sekiz aydan beri hukuku rafa kaldıran ve giderek otoriter bir rejime dönüştüren curcunanın arkasında bu mantık yatıyor; hükümet de, çoğunun suç olduğunu bile bile gözünü karartarak sürdürdüğü cadı avını, bu varsayıma dayandırıyor. Peki, ya bu varsayım yanlışsa?.. Yani Saygılı’nın ileri sürdüğü gibi “Adına ne denirse densin; dış istihbarat-iç istihbarat, paralel-eşkenar dörtgen, devlet dışı bir birim, belki de dış devletlerden bir birim, devlet büyüklerimizin hepsini dinlemiş, devlet konularıyla ilgili kriptolu telefonlara güvenerek yapılan görüşmeler arasından sadece ve sadece pazarlık konusu yapabileceklerini yayınlamış”sa...

Bu ihtimâl doğru ise Saygılı’nın hükmü şudur: “O zaman benim iplerim sizin elinizde, istersem seni iç politikadan da dış politikadan da çıkarırım diyor bir güç. Ben bunu içeriden 3-5 polisin, 3-5 MİT’çinin yapabileceğine inanmıyorum şahsen. Daha büyük bir proje.”

Dinleme tekniği hakkında çoğumuz gibi câhilim, fakat 24 Şubat tarihli Başbakan’ın oğluyla konuşmalarını ve özellikle Dışişleri Bakanlığı’nın çok iyi korunan odasından sızan kayıtları dinlediğimde birilerinin sadece hükümete filan değil, doğrudan Türkiye’ye yönelik çok vahim bir operasyon yürüttüğü duygusuna kapılmıştım. Endişem şu varsayımla daha da büyüdü: Dinleyenler her kimse şüphesiz bundan daha fazlasına sahipler ve içinden ancak işe yarar gördükleri kısmını sızdırıyorlar; peki sızdırılmayan kayıtlarda devletin hangi mahrem işleri vardı?

Okuyucularıma, görüşmenin tam metnini Zaman web'den okumalarını tavsiye ederim. Saygılı'nın söyledikleri şu kanaatimi daha güçlendiriyor: Beceriksizlik ve ağır ihmâl sonucu devlet derin bir zaafiyet geçirmektedir ve bu zaafiyet sadece polis üzerinden cadı avı yürütmekle onarılacak boyutta değildir. Beceriksizliğin sorumluları, siyâseten hesap verme yolunu kapatmak için çok sınırlı ve sonuçsuz kalacağı şimdiden belli bir kamuflaj operasyonu yapıyorlar ve esasen dinleme skandallarının gerçek sorumlularını ortaya çıkaracak bilgi, kabiliyet ve istekten mahrum durumdalar.

Devlet Banka Batırır mı?

Basit bir Google taraması yaparak son 6 ay içinde Bank Asya ile ilgili haberlerin başlıklarını liste hâline getirseniz ve bu listedeki Bank Asya kelimesini, şu anda faaliyette bulunan herhangi bir özel banka adıyla yer değiştirseniz, gariplik daha iyi fark edilecek.

Bunlardan en belirgin olan cümleyi ülkenin başbakanı sarf etti ve o sözler şöyleydi: "Şu anda Bank Asya iyi bir konumda değil. Ve mal varlıklarını satmak suretiyle likiditelerini artırma gayreti içindeler. Şu anda bütün onlara rağmen sıkıntı devam ediyor ve bunu finans sektörü de gayet iyi biliyor."

Bu satırları alıntıladığım finans sitesi, haberi şöyle sonlandırmış: "Bu açıklamalar sonrası Bank Asya hisseleri yüzde 3.88'lik düşüşle 1.24 TL seviyesine indi."

2001 yılında Türkiye müthiş bir finans krizi, daha doğrusu bir rezâlet yaşadı. MGK toplantısında dönemin cumhurbaşkanı ile hükümet arasında çıkan tartışma, dışarıya "Devlet yönetiminde kriz var" diye aksettirilince mali piyasalarda panik yaşandı. Merkez Bankası bir gün içinde 5 milyar dolar döviz satmasına rağmen paniği yatıştıramadı. Doların değeri neredeyse iki katına çıktı ve birkaç günde devletin borcu, o günkü para değeriyle 29 katrilyon artarken cebinde TL taşıyan herkesin alım gücü yarı yarıya azaldı.

Kriz, IMF programında tavsiye edilen tedbirlere riayet edilmesiyle durduruldu. Çiçeği burnuda AKP hükümeti de bu programa uydu ve doğru davrandı. Kemal Derviş'in uyguladığı ekonomik program finans sektörünü siyasi etkiden uzaklaştırarak kendi mantığı içinde davranan bir düzleme oturttu. Merkez Bankası, şimdiki nisbi bağımsız yapısını o günlere borçludur. Rekabeti teşvik ederek denetleyen, özelleştirmeye hız veren adımlar o günlerin eseridir. Özellikle bankacılıkta sağlam adımlar atıldı. Sahipleri tarafından soyulan özel bankalar örneğinden sonra sektöre disiplin ve ciddiyet getirildi. Sonraki yıllarda yakalanan ekonomik başarıların en önemli sebeplerinden biri, Türkiye'nin bankacılık sektörüne çekidüzen vermesiydi.

17-25 Aralık milâdından sonra bankacılık alanında iki şaşırtıcı olayla karşılaştık: İlki, bir devlet bankasının şaibeli kara para aklama işlerinde, siyasi otoritenin bilgisi altında aracı kılınmasıydı. Bu iddia güçlü delillerle desteklenmesine rağmen hâlâ soruşturulamıyor. İkinci

hadise, bir özel banka olarak Bank Asya'ya iktidarın uyguladığı ve en hafif tabirle "değersizleştirme" olarak adlandırabileceğimiz menfi kampanyadır. Nitekim birkaç ay önce İçişleri Bakanı, adı geçen bankanın 2 milyar dolar civarında döviz spekülasyonu yaptığını ileri sürmüş, iddia asılsız çıkmıştı.

Finans ve bankacılık sektörü, iyi bildiğim alanlar sayılmaz; iyi bildiğimi zannettiğim husus, devletin ve hükümetin, herhangi bir bankanın veya firmanın borsa değerini etkileyebilecek asılsız bir spekülasyona girişmemesidir.

Başta Ticaret Kanunu olmak üzere, Bankacılık Kanunu, Sermaye Piyasası Kurulu Kanunu ve nihayet Türk Ceza Kanunu, nâhak yere bu tür şirket ve banka batırma operasyonlarını kesin olarak men ediyor çünkü.

Hayret edilecek bir başka durum, sektördeki diğer bankaların, Bank Asya üzerine kurulan adaletsiz baskı ve değersizleştirme operasyonuna karşı kayıtsız kalması. Banka, haksız hükümet baskısı karşısında sadece mevcut kanunların işlerliğine ve bankacılık açısından "eli temiz" olmasına güveniyor. Buna rağmen bu süreç sonunda hükümet tarafından açık zarara uğratılırsa bunun anlamı şu olacaktır: Bundan sonra hiçbir şirket veya banka, yürürlükteki kanunların himayesinde değildir ve ancak hükümetle iyi geçinmek şartıyla ayakta kalabilir. İstenen galiba bu... Bugün Bank Asya'nın maruz kaldığı muamele, yarın her banka ve şirketin başına gelebilir.

Maliye Bakanlığı zaten fişlendiği ileri sürülen irili ufaklı onbinlerce özel teşebbüs erbabını, vergi denetimiyle psikolojik baskı altında tutuyor ve yetkilerini eşit ve âdil kullandığı konusunda soru işaretlerine yol açıyor. Bakanlığın da ötesinde bir firmanın bizzat başbakan tarafından itibarsızlaştırılması ve borsa değerinin düşürülmesi, modern dünyanın her yerinde yargıda hesabı verilmesi gereken bir eylemdir.

Genel ekonomi içindeki payı zaten az olan özel sektörün siyasi baskılarla iktidara tabi kılınması vahim bir gelişme.

Bugünün suskunları ağır vebal altında.

Görevimi tarafsızlıkla yerine getireceğime...

Anayasa'nın 104. maddesine göre Cumhurbaşkanı devletin başıdır ve bu sıfatla Türkiye Cumhuriyeti'ni ve Türk Milleti'nin birliğini temsil eder.

Yeni Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ı, 104. maddede belirtilen sıfat ve temsil görevlerine hürmeten tebrik ediyorum. Anayasada belirtilen sınırlar içinde kaldığı müddetçe şahsına ve makamına saygı göstereceğim tabiidir. Kezâ seçim sonuçlarını da saygıyla karşılıyorum; kampanyanın âdil geçmemesi, devlet imkânlarının suistimâli ve seçim

esnasında sarfedilen ölçüsüz lâflar, halkın irâdesini gölgede bırakmaz. İnşallah bu seçim hayırlar tevlîd eder.

Seçimden önce muhtelif vesilelerle açığa vurduğum kanaatlerde bir değişiklik olmadı: Bu meyanda en belirgin vurguyu, 7 Temmuz tarihli Aksiyon dergisinde ifade etmiş ve Sayın Erdoğan'ın, "Cumhurbaşkanı olacak son kişi" olduğu yolundaki kanaatimi ve gerekçelerimi açıklamıştım. Ayrıntıları yeniden hatırlatmakta mânâ yok. Sonuçlanan seçim, Sayın Erdoğan'ı eleştirdiğim konuları hükümsüz kılmadı; onu ülkenin meşru Cumhurbaşkanı yaptı. Dilerim ki bu görevini yerine getirirken edeceği yemine sâdık kalır ve görevinin anayasal sınırlarını zorlayarak yeni siyasi krizlere sebep olmaz. Söz buraya gelmişken anayasayı açıp 103. maddedeki yemin metnini yeniden okudum. Önceki cumhurbaşkanlarında pek dikkat etmediğimiz bir yemin töreni olacak bu; belki de ilk defa metnin lâfzıyla ruhu arasındaki beraberliğin 12. Cumhurbaşkanı'nda nasıl tecelli edeceğine dair farkı duygular ve beklentiler yaşayacağız. Meselâ, yeminin, "Anayasa'ya, hukukun üstünlüğüne, demokrasiye, Atatürk ilke ve inkılâplarına ve lâik Cumhuriyet ilkesine bağlı kalacağıma" ve özellikle, "…adalet anlayışı içinde herkesin insan haklarından ve temel hürriyetlerinden yararlanması ülküsünden ayrılmayacağıma, Türkiye Cumhuriyeti'nin şan ve şerefini korumak, yüceltmek ve üzerime aldığım görevi tarafsızlıkla yerine getir"mekle ilgili yerlerinde aynı duyguyu herkesin yaşayacağını zannediyorum çünkü şu sözler kendisine ait, "Eğer bu kardeşiniz seçilirse, tarafsız cumhurbaşkanı olmayacak. İki taraf var, bir millet, iki devlet. Milletin tarafında olan bir cumhurbaşkanı". Sadece demagoji! Eskiden CB'nını seçmek konusunda kriz yaşardık, bundan sonra seçilmişi anayasal dairesinde zaptetmek konusunda kriz yaşayacağız gibi görünüyor.

Sayın Erdoğan'ın balkon konuşmasında, "Gelin yeni bir sayfa açalım" çağrısı, aslında yeni bir sayfa açılamayacağını dışa vuran mesajlarla yüklü olduğu için inandırıcı değildi. Bir yıldan beri en sert ve keskin tonda sürdürülen kutuplaştırmanın yaraları hâlâ kanıyor. Sesinde bırakınız, "Kalp kırdım, incittim" yolunda bir özür tonu, içtenliği dışa vuran bir tınlama bile yoktu. Neticede muhabbet kelimesiz bile ifade edilebilir bir duygudur. Tahakküm edâsıyla barış çağrısı sun'i göründü.

İktidar yanlısı sair şirketleri kaale almıyorum ama seçimlerden iki gün önce KONDA adına Tarhan Erdem'in açıkladığı % 57 rakamı, kamuoyu araştırma sektörünün geleceğini karartan dramatik bir sayıydı. Neredeyse YSK'nın yerine geçeceğini düşünmeye başladığımız araştırma şirketlerinin bundan sonra itibar tazelemesi çok güç olacak; sınıfta kaldılar.

Pek dile getirilmeyen bir nokta daha: Oy kullananların % 1,8'inin oyu geçersiz sayılmış ki bu, takriben 738 bin kişinin, el kadar kağıt üzerindeki üç fotoğraftan birinin altına mühür basmayı beceremediği mânâsına geliyor. Yeni bir eğitim reformuna âcil ihtiyaç var yani! Diğerleri neyse ama bu, hata payının asgariye inmesi gereken bir seçimdi. Tabii oy pusulasında adayın yerine BJK'nın yeni transferinin resmini yapıştıran protestocu takımını hariç tutuyorum.

Yeni Cumhurbaşkanımızın, benim gibi vesveseli takımını mahcub edecek kıvamda, âdil, herkese karşı tarafsız ve anayasal çerçeve içinde Türk milletinin birliğini temsil etmesini bekliyorum. Bakalım bu satırları okuduktan sonra bıyık altından, "Sen daha çok beklersin" diyenler haklı çıkacak mı?

Daha minderi bile ısıtmadan...

Yahu biraz ağırbaşlı olayım, okkalı lâflar ederek insanlara huşû salayım diyorum, mizah ayağıma dolaşıyor. Ciddi sandığımız şeyler esasen o kadar sulu ki, ıslanmamak için kayık tedarik etmek lâzım.

Vekilin biri rektörlere gaz ve ilham veriyor, "Başarısının sırlarını sokağa, sokağı köşke taşıyan falanca zat adına kürsülerini üniversitenize ne zaman taşıyacaksınız? Bu büyüğümüzün aklını kurumsallaştırıp tarihselleştirmeyi, kodlarını bilimselleştirmeyi düşünüyormusunuz?"

İnsanın böyle dostu olduktan sonra, onca zahmete girip vatan haini icad etmeye hâcet yok vallahi. Vaktiyle bazı Kemalist zevâta, "Kardeşim, rahmetliye fazla yüklenmeyin, altında kalırsınız; her kasabaya bir Atatürk caddesi adı vermek, aşağılık kompleksinin bir başka tezahürüdür." derdik, "Vaay, Atatürk düşmanı!" diye üstümüze yürürlerdi. Buyrunuz, yurdum insanı, süper kılavuzsuz, yüce öndersiz bir gelecek tasavvuru geliştirmeyi beceremiyor işte: Hoop tersinden Kemalizm! Düzüne de muhalifim, "antisi"ne de (Bkz. Bunlar komünistin de antisi fıkrası!). Yahu insan evlattan geçtik torunundan çekinir, "Dedem vaktiyle neler de saçmalamış, madara olmuşuz vaktiyle" dedirtir mi hiç? Müdâhinliğin de bir usûlü, bir zarâfeti olmalı (Bkz. Patlıcanın dalkavuğu fıkrası!)

İmdi kalemi ele alıp bunlara bir şöyle dört başı mâmur bir kürsü programı yazmak mümkün: Hangi dersler, nasıl okutulacak? Zor durumda ne yapılacak (Bkz. Üç mektup fıkrası)? Milli mücadeleye düşman cemiyetler kimlerdir? Düşmansız kalınca n'eedilir (Bkz. Uydur uydur ipe diz fıkrası); Dış siyasette berbat duruma düşülünce n'aapılır (Bkz. Veziri sadrazam yapmak fıkrası). Kitap yazarım kitap! Lâkin üç eksiğim var: İlki sabrım kıt, ikincisi yerim dar, üçüncüsü değmez (Bkz. Ayakkabısına acıyan CHP'li vekil olayı). Nasıl olsa bazı rektörler bu ulvi hedefe yunuslama atlayarak kürsüleri rekz edecektir. O zaman programlarını okur eğleniriz.

Adam daha minderini ısıtmadan âkıldâneleri birbiri ardısıra sökün etmede... Durun yahu, bu işin hamdelesi, besmelesi yok mu? Hoş göreceğiz zira bir yazımda buyurmuştum ki, "Dinlememek üzere yola çıkanlar asla yorulmazlar" ve ayrıca büyük inkılâpçılar acûl adamlardır. Millette ümmid ettikleri feyzi görmeden ölüp gideceklerinden korkarlar; su akarken desti doldurulmalı, ağaç yaş iken eğilmelidir.

Nedir peki mesele? Tam yirmi maddede yapılması gereken ıslahat ve inkılâplar sıralanıyor ki reis bunları hakiykaten okusa, gözünün yaşına bakmayıp Hizan'a sürgüne yollar vallahi (Elde olmayan sebeplerle Fizan yolu kapalı şu an!). Diyor ki, "Yolsuzlukla mücadele etmeyi beceremiyorsunuz, kullandığınız adamlarda iş yok (tabiri ben hafiflettim), sağınızı solunuzu güvenilmez adamlar kaplamış, gençlik yetiştireceğiz diye emek verdiğiniz eğitim politikaları on para etmez; Ümmet deyip duruyonuz, İslâm dünyasına selam verecek yüzünüz yok; inşa ettiğiniz şehirler, mahalleler ve siteler yüzünüze benziyor, sade siteleriniz değil üniversiteleriniz de dandik. Kapatın bunları, global şeyler kurun. Kendi kendinizi kandırmaktan başka bir şeye yaramayan bir sürü medyanız var; nerede yeni medeniyeti yoğuracak muazzam kültür ve sanat hamleleri? TRT'nize hiç güvenmeyin hele; her bakımdan temizliğe muhtaç vaziyette; kov gitsin hepsini, bulabilirseniz eli yüzü düzgün adamlar tedarikleyin. Milli eğitiminiz tırışka. Bulun yeni bir Hasan Ali, bulun yeni bir Reşid Galip, olmadı Rıza Nur, kursun geleceğimizi yeni baştan. Diyanet'iniz camiye kendi ayağıyla tıpış tıpış gelenlere bile ulaşamayıp 'gemiyi delmeyin ula'dan başka edecek lâf bulamıyor. Cemaatlerle aranız berbat; azını düşman, çoğunu yandaş edip izzetlerini kırdınız. Bırakın dünyaya yayılsınlar, mektepler açıp bütün kıtalara hakikat tohumu eksinler artık becerebilirlerse. Bu arada, az çok eli yüzü düzgün üç-beş üniversite kalmış bir köşede. Kapatın onları da. Yerine daha iyisin açın vs... vs..."

Anlaşıldı, orda da rahat yok sana be usta! Eee, bu daha fragman; asıl filmi, ömrü olan görecek!

Murphy haksız mı?

Çocukluğun en leziz, en hatırlanası saatleri herhalde, iyi resimlenmiş bir macera kitabına gömülüp dünyayla alâkayı kestiğimiz dakikalardı. Tom Sawyer'in Maceraları'nı okurken kapıldığım zevk seliyle, aradan elli yıl geçtikten sonra bir daha karşılaşmak ne kadar güzeldi.

Eksik olmasın İş Bankası Kültür Yayınları, Modern Klasikler Dizisi başlığı altında yeni bir seri yayımlamaya başlamış. Mark Twain'in Huckleberry Finn'in Maceraları'nı öteden beri okumak nasib olmadı; tam elli yıl sonra. Üstelik tam tercüme (Bülent O. Doğan'ın eline, kalemine sağlık). Kitabın tek eksiği, böyle muhteşem bir çocuk klasiğinde mutlaka bulunması gereken illüstrasyonlar.

Resimli çocuk kitabından bahsetmiyorum; illüstrasyon, çocuk gözünde resmin gerçekliğe en çok yaklaştığı ve sanata dokunduğu an demek bana göre. Meselâ bir Jules Verne kitabını illüstrasyonsuz okumak, kitap keyfinin yarısını silip götürür.

Belki gelecek baskısında Huck Finn'i resimli basarlar ve yeni kuşaklar, bunun nasıl bir keyif olduğunu görürler. Vaktiyle matbaacılıkla az-biraz uğraşmış biri olarak söylerim ki, böyle kitapları basmak bile, sıradan ve rutin işlere göre daha zevklidir.

Kitabı özetleyerek muhtemel okuyucuların merakını pörsütmek olmaz fakat sonlara doğru karşılaştığım bir fasıl çok dikkatimi çekti; birazdan anlatacağım bu küçük hadise, 150 sene önce yazılmış ve ABD'nin Mississippi Nehri üzerinde geçen bu çocuk hikâyesinin niçin "modern klasik" sayıldığına dair da eğlenceli ipuçları veriyor.

Huck ve Tom, onbeş yaşlarında tabir caizse maceracı ve biraz da yaramaz tabiatlı iki arkadaş. Köleliğin henüz kaldırılmadığı yıllarda geçen hadiseye göre Huck, yol arkadaşı köle Jim'in, 'kaçak köle' statüsünde olduğu için yakalanarak bir çiftlik evinde hapsedilmesi üzerine onu kurtarmaya karar verir; ancak kaçak bir köleyi kurtarmak kanunen ve örfen büyük suç sayıldığı için vicdanıyla hesaplaşmak zorunda kalır. Çiftlik evi, her iki haşarının yabancısı değildir, bir akraba evidir. Jim'i kurtarmak için kafa kafaya veren iki kafadar, yapmaları gereken işin hiç de sandıkları gibi zor olmadığını hemen fark eder ve üzülürler! Maceraperest ve hayalci bir tabiata sahip Tom, hadiseye biraz gerilim ve zorluk katmadan Jim'i kurtarmanın hiç de zevkli olmadığı kanaatindedir. Neticede Jim, kapısı mandallı bir kulübede, ayaklarından demir zincirle bir karyola ayağına bağlı durumdadır ve iyiliksever ev sahipleri tarafından –emsallerine göre- gayet iyi şartlarda beslenmekte ve barınmaktadır. Tenha bir vakitte kapıyı açıp, karyolanın ayağını kaldırarak zinciri çıkarmak işten bile değildir fakat Tom kapı yerine duvarı delerek kulübeye girmeyi, karyola bacağını kolayca kaldırmak yerine tıpkı romanlarda olduğu gibi, belki günlerce süren çok sabırlı bir ameliyeyle demiri eğeyle kesip, kesik yerini çamurla kapatmayı teklif eder. Tom'a göre daha gerçekçi ve pratik olmasına rağmen arkadaşının hayal gücü karşısında hayranlık duyan Huck, "plân"ı kabul eder ve...

Yaygın mıdır bilmiyorum fakat bu duruma uygun bir tâbir var: "Tavuk elde telek aramak" deniliyor kısaca; yani aradığı şey elinin altında dururken onu görmeyip daha zahmetli ve karmaşık yollara başvuranların hâlini anlatıyor.

Öyleyse, gündelik hayatta karşımıza çıkan problemleri çözmek için mevcut durumu iyi değerlendirmek, verileri doğru kullanmak gerekiyor demektir bu. Peki, çözüm her zaman bu kadar yakında ve kolay mıdır?

Murphy kanunları, "Hayır" diyor.

"Murphy kanunları nedir?" sorusunu cevaplandırmadan önce biraz hakkında bilgi edinelim: Amerikalı bir mühendis (1918-1990). 1949'da insanlar üzerinde roketlerin nasıl etki yaptığını araştırırken bir pilotun vücudundaki 16 farklı noktaya akselerometre (hız ölçücü, bir nevi sensör) takılması gerekmiş. Sensörleri takmak için kullanılan yapıştırıcının iki farklı kullanımı

varmış ve teknisyenlerden biri, sensörleri 16 noktaya da yanlış yapıştırmayı başarınca, Murphy bir basın toplantısı ile vaziyeti açıklayıp, bundan sonra kendi adıyla anılacak kanunları yayınlamaya başlamış. İnternette yüzden fazlası listelenen bu kanunlardan bazılarını okuyunca, problem çözümünde insanların nasıl davrandığı hakkında, eminim ki siz de felsefesi ve derin düşüncelere dalacaksınız:

"Bir şeyin ters gitme ihtimâli varsa, ters gidecektir.", "Bir şeyin birkaç şekilde ters gitme ihtimâli varsa, hep en kötü sonuç doğuracak şekilde ters gidecektir.", "Bir şeyin ters gidebileceği durumları engelleseniz bile, anında yeni bir ihtimâl ortaya çıkar.", "Bir şeyin olma ihtimâli, onu isteme ihtimâli ile ters orantılıdır.", "Er ya da geç muhtemel en kötü şartlar zincirlemesi vuku bulacaktır.", "Ne zaman bir şeyden vazgeçseniz, vazgeçtiğiniz o şey size geri gelir.", "Olmuyorsa zorlayın, kırılırsa zaten değişmesi gerekirdi.", "Ne kadar beklersen bekle istenmediği zaman gelecektir.", "Çözülen her problem yeni problemler yaratır.", "Her şey yolunda gidiyorsa, kesin bir terslik vardır."

Benim en çok tuttuğum Murphy kanunu şu ikisi oldu: "Anlamıyorsanız, gayet açıktır!" ve "Yanlış anlaşılmayacak kadar basit bir şey yoktur!"

Murphy kanunları bize, "Çözüm zordur; en iyisi salıverin gitsin, zaten mümkün değildir" demiyor, aksine, "Çözmek kolaydır veya zannedildiği kadar zor değildir; sadece siz onu doğru göremiyor ve algılayamıyorsunuz." demeye getiriyor.

Cumhuriyet tarihi boyunca her CB seçiminde milletçe gerildikçe gerildik ve problemi olduğundan çok başka boyutlarda abarttık; bu durum siyasi hayatımızda klişeleşmiş bir kriz olarak yerini aldı; hâlâ öyle.

Tarafsız olması gerekenlerin ne zaman tarafsız davranmaya başlayacakları hakkında en iyimserlerimiz bile ümitsizliğe kapılmak üzere. Ne zaman Batı'dakine benzer bir yargı ve idare sistemine kavuşacağımız belirsiz. Gerçekte o kadar zor mu?

Eğitim hayatı ve sistemi hakkında, bunca yüzyıldır biriktirdiğimiz tecübelerin hiçbir işe yaramıyor olmasında bir sakatlık görmüyor musunuz? Her yeni eğitim reformunda kötümserliğimiz daha artıyor.

Mevcut kaynaklarla ihtiyaçlarımız arasında, verimlilik çizgisinden ayrılmayan bir mali politika takib etmek için yurtdışından uzman bile getirmiştik. Binlerce makul ve işbilir ev hanımının akıl yürütmesini kamu maliyesinde kullanamamak hakikaten büyük maharet sayılmaz mı?

Ve daha niceleri; listeyi, siz daha zenginleştirebilirsiniz.

Suçu sadece politikacılara atmak kolayımıza gelebilir; şimdi elinizi vicdanınıza kolup itiraf ediniz; daha kolay, basit ve maliyetsiz halledebilecek iken abartıp altında ezildiğimiz şeyler olmuyor mu hiç?

Murphy haklı arkadaş!

Dereden tepeden

Havalar sıcak; hâliyle havuza atlayan atlayana. "Eyy falanca..." diye başlayan bir ayar cümlesinden sonra, -nereden oluyorsa!- "refîkimiz" Hürriyet, bu yaz sıcaklarını, geleneksel Bodrum kıyıları yerine iktidar havuzunda serinleyerek göğüslemeyi tercih etmiş bulunuyor; nitekim ondan bir süre önce, adı "Ada" mülhem bir beynelmilel (Beynelislâm mı demeliydik?) haber kuruluşunun Türkçe versiyonu da havuza ayağını daldırıp tarafsızlık bunaltısından kurtuldu. Güzel fotoğraflardı.

Böylelikle cennet ülkemizde, adı başbakanlık için sıkça telaffuz edilen Dışişleri Bakanı hakkında, "Eyy filanca; hangi siyasi muvaffakiyetine binaen Başbakanlığa terfi ediyorsun, anlat da biz de bilelim?" diye sual edebilecek gazeteci miktarı iyice azalmış bulunuyor. Genç, dinamik, kültürlü, vizyoner, teşkilatçı, entelektüel, cerbezeli, konuşkan fakat siyasi sorumluluğunu üstlendiği bakanlıktaki başarısızlığı müseccel bir namzet! "İşte böyle Memed ağa, sana istemeye gittiğimiz kızın dün bir çocuğu oldu" meselindeki gibi bir şey.

O kadar kusur kadı kızında da bulunur; önemli olan nedir? Sadâkattir, emanete riayettir; "Efendim böyle bir şey yaparsak acaba yargıda başımıza bir şey gelir mi? Ya insan bir kere ölür, her gün ölmenin ne anlamı var?" sırrına mazhar olmaktır.

Nerden aklıma geldi bilmem: 20 sene kadar önceydi; o devrin ünlü Türk büyüklerinden birini ziyarete gitmiştik bir arkadaşla. Demişti ki lâf arasında, "Gençler, yüksek makamlara terfi etmenin sırrı şudur: Kimse, yanında suç işleyemeyeceği birini etrafında görmek istemez." O zaman kendi kendime "Vay canına" demiştim; hâlâ tekrar ediyorum...

Almanların bizimkileri dinlediği haberini, tavernacılara mahsus, "Oo, demir tüccarı falankes bey de müzikholümüze teşrif ettiler. Kendilerini piste davet ediyoruz" avâzesiyle karşılıyorum. Bu pilav daha çook su götürür diyor ve ilâve ediyorum: Dinlenilmiş veya halen dinleniyor olmak (veya tam aksi), uluslararası aktörlerin "fıtrat"ında vardır zaten; önemli olan dinleme sonuçlarının bir devleti nelere mecbur (ve mahkûm!) bıraktığını anlayabilmek ve üstelik vızır vızır dinleniyor olmanın açığa çıkardığı istihbarat zaaflarını giderebilmektir. Acaba Adana havalisindeki TIR'ları durduran ihbarları kimin yaptığı üzerinde durulmuş

mudur? Dört başı bayındır istihbarat, bunu gerektirirdi. TIR'larda yanlış şeylerin ele geçmesi hangi aktörlere avantaj sağlardı meselâ? Belki de ihbarı yapanların bütün amacı, ilerde kullanmak üzere birkaç kare fotoğraf çekmekti. Netekim havuzda serinleyen refikalarımızdan birisi dün, "Dinlemenin 2009'da başlaması mânidar; Paralel yapı da aynı yıl zuhur etmişti" cümlesiyle Frau Merkel'i de paralel teşkilâta âzâ kaydetmeyi başardı. Kerâmetin ferâsete takla attırdığı tuhaf zamanlarda sık sık selfie çektirelim.

Tarikat ve cemaatler, hükümet eliyle fişleniyor haberine cuk oturan fevkalâde güzel bir atalar sözü biliyorum fakat, yanlış anlaşılabileceği endişesiyle ketum davranıyorum. Vaktiyle Müslümanları, abdest almasını bile bilmeyen bigâne kişiler fişlerdi. O günlerde henüz Müslüman camiaları araştıran uzman gazeteci takımının hizmetlerinden yararlanmak da pek mümkün olmuyordu. Tabiatiyle yarım-yamalak veri tabanı da pek işe yaramıyordu (Bkz. 28 Şubat günleri). Şimdi muazzez devletimiz Müslüman fiştekleme işini yine bizzat abdestli namazlı, dinibütün, uzman ve iymanlı taşeronlara tevdî ederek kendini güncelliyor; database'ini update ediyor! Terakkîdir! Devlet adına büyük, iktidar adına gurur verici bir gelişmedir; bunun da selfiesi çekilsin.

İçinden yol geçirilen okulların selfiesini de reca ediyorum lütfen; çok hoşuma gitti o manzara. Maarifimizde mühim bir çığırdır; keză, çözüm sürecinin mânidar bir ara istasyonu olarak halen Misak-ı Milli sınırları içindeki Lice'nin Yolaçtı köyüne dikilen Mahsum Korkmaz heykelinin de... Çözüm'ün üç boyutlu şeklidir; âgâh olduk!

Hariciyemiz hiç bu kadar küçük düşürülmemişti

En güneydeki Yayladağı kapısından Şemdinli'ye kadar, Suriye ve Irak sınırımız ateşte unutulmuş bir tencereyi andırıyor. Suriye'de kısmen dâhil olduğumuz kanlı bir iç savaş yaşanırken Irak tarihinin en karmaşık günlerini geçirmekte.

İki ülkeyle diplomatik ilişkilerimiz büyük sıkıntı içinde ve ne yazık ki her iki ülkenin de içişlerine fiilen karışmış olmamıza rağmen, etkisiz durumdayız.

Geçen hafta ABD hava unsurları, Türkiye hududuna yaklaşık 100 km mesafedeki IŞİD bataryalarına hava saldırısı düzenledi. Türkiye'nin Millî Savunma Bakanı ertesi gün, "Karışmıyoruz, destek vermiyoruz" mealinde açıklama yaptı; bu açıklama, Türkiye'nin "Bölge gücü olmak" iddialarına en yetkili ağız tarafından yapılmış hayli mahcup bir tekzipti. "Desteğimiz yok" cümlesinin arkasındaki sebebi herkes biliyor: 49 diplomatik görevlimiz iki aydan beri terörist unsurların elinde rehin, hatta canlı kalkan durumunda. IŞİD sadece diplomatlarımızı değil, dış politikamızı da canlı kalkan gibi kullanıyor.

Dışişleri Bakanlığı, 49 Türk'ün -neredeyse göz göre göre- teröristlerin eline düşürülmesinde birinci derecede sorumludur. Şöyle oldu:

Baskın günü, yani 11 Haziran'dan iki hafta önce Musul, IŞİD'in kontrolüne girmeye başlamıştı; bu esnada Türk yetkililerinin IŞİD'le temas içinde oldukları ve "Türk başkonsolosluğuna dokunmayacağız" yolunda bir teminat aldıkları anlaşılıyor. Baskından dört gün önce terörist militanlar şehre sızmaya ve geceleri varlıklarını hissettirmeye başlıyorlar. 9 Haziran Pazartesi günü Başkonsolosluğa, Musul'daki Irak merkezî hükümet yetkililerince ilk ikazlar geliyor ve tahliye için hazırlıklar başlıyor. Bu noktaya kadar bir istihbarat zaafiyetinden bahsetmek mümkün değil. Baskın anına kadar iki gün boyunca Ankara, olup biteni doğru değerlendirmek konusunda bir sıkıntı yaşıyor; bu açık. Konsolosluğu tahliye etmeye, muhtemelen, "Bayrağı indirip kaçtılar" şeklinde yorumlanır endişesiyle cesaret edilemiyor. Son karar konsolosun iniyatifine bırakıldığında ise artık vakit çok geçtir. Önceleri, "Sizinle derdimiz yok" mesajları gönderen IŞİD teröristleri çarşamba günü binayı basıp içindekileri rehin alıyor.

IŞİD teröristleri, Musul baskınından sonra Irak ve Suriye haritasını anlamsız hâle getiren hızlı ve vahşi terörist eylemlerde bulundular, katliamlar yaptılar; bölgede Sünnî olmayan Müslüman ve Hıristiyanları baskı altına alarak göçe zorladılar ve Erbil'i tehdit etmeye başladıklarında ABD duruma müdahale etti.

Bu denklemde Türkiye yok; sebebini MSB biraz da mahcup bir dille itiraf etti. Elbette 50 vatandaşımız insan kasaplarının elinde tutsak iken IŞİD'e karşı açık operasyon yapmanın savunulur bir tarafı yoktur fakat bu hadisenin ağır bir siyasi bedeli vardır ve bu bedeli henüz kimse ödemedi.

Rehineler bu saatte henüz teslim edilmedi. Seçim günlerinde MSB, "Serbest kalacaklar, bir iki güne bekliyoruz" dediyse de aradan iki saat bile geçmeden sözlerini geriye aldı. Gelen son haber rehin Türklerin bir Sünnî kabilesine emanet edildikleri ama onların da IŞİD'den korktukları için teslime yanaşmadıkları şeklinde. Şu dakika itibariyle düşen habere göre IŞİD'in rehineleri belirli gruplara ayırdığı ve rehine gruplarının IŞİD yöneticilerinin kaldığı evlerde canlı kalkan olarak tutulduğu öne sürülüyor.

Başından sonuna skandal; Meclis önünde ve halk huzurunda hesabı verilmesi gereken ağır bir görev ihmâli bu. Türk Dışişleri gerek siyaset ve gerek kurum olarak bugüne kadar hiç bu kadar aşağılanmamış ve eli kolu bağlı bırakılmamıştı.

"Bir dışişleri bakanı ve bir hükümet nasıl başarısız sayılır?" sorusuna verilecek cevap seçenekleri arasında, şu anda yaşadıklarımızı kimse tasavvur edemezdi. O da oldu fakat sorumlular mikrofon başına geçince, "Ciddiyetle takib ediyoruz; durum kontrol altında" mealinde şeylerle kamuoyunu avutuyorlar.

Başka hangi sebeple istifa edilir; başka hangi türden bir rezaletle Türkiye'yi bu derece beceriksiz ve utandırıcı bir pozisyona düşüren ihmalin sorumluları sigaya çekilir? Bu konu

hakkındaki yayın yasağı, iktidar yanlısı basının ve TRT'nin sessizliği ile birleşince işte böyle bir hicap manzarası çıkıyor ortaya.

Sözün bittiği yerdeyiz.

Yayın kurulu zabıtları

Sevgili arkadaşlar, Resmî gazetemizin bugünkü yayın toplantısını açıyorum. Haberiniz vardır; Başbakanlık mevzuatı geliştirme ve yayın genel müdürü büyüğümüz, âcilen gördüğü lüzum üzerine tatile çıktı.

Kendisine bendeniz vekâlet ediyorum ve recâ ederim, şiddetle aramızda kalsın. Gündemin ilk konusu YSK'dan gönderilen cumhurbaşkanlığı seçim sonuçları. Bombayı kucağımıza bırakıp savuştular resmen! Normal şartlarda baskıyı durdurup mükerrer sayı ile bu mazbatayı hemen basmamız gerekiyor fakat mâlum, yine milli birlik ve beraberliğe en çok ihtiyaç duyulduğu günlerdeyiz. Yeni başkana şöyle on-oniki gün kadar avans vermek gerek. İyisi şöyle yapalım; mazbata yerine Elbistan Şeker Fabrikası Müdürlüğü'nün, "Şeker ambarı tahmil tahliye hizmetlerinin açık ihale usûlü ihâlesi hakkındaki çok âcil duyuruyu koyalım. İtiraz eden olmadığına göre, değerli şiirlerimden birini bir köşeciğe koyalım derim ben; bir ilk olur!

-Müdür bey, ben de öteden beri hep söylerim; Gazetemiz ruhsuz efendim, hareketsiz! Bizim gazeteyi mütayitlerle avukatlardan başka kimse okumuyor; bence okunurluğu artırmalıyız. Arkayı spor sayfası yapsak.... Tirajımız artar. Fal köşesi de olmalı. 3. sayfaya da cinayet, rezalet haberleri, araya bir mayolu kız fotoğrafı atarız. Ortam hareketlenir. Ayrıca hükümet icraatlarını tanıtan ekler yapmalıyız; nasıl olsa AA Başbakanlığa bağlı, ordan alırız. Bir de kampanya şart bence. 300 kupon getirene sahildeki kamu misafirhanelerinde 7 gün tatil!

-Hmm, kaydediyorum evet, yeni başbakana arz ederiz bu teklifleri; benim aklımdan da gazeteyi renklendirmek geçiyordu zaten. Birinci sayfaya yeni başkanımızın, ikinciye başbakanın resmini renkli basalım derim ben; her gün ama! Altına da "Bu halk size minnettardır; ey ulu önderimiz" cümlesini koyarız. Mevzuata ilişkin kanun tüzük vesaireyi yeşil, ilân kısmını da kırmızı basarız; nasıl ama?

-Fevkalâde bir fikir sayın âmirim. Bu arada kurum çalışanları olarak bir hicrânımızı dile getirmek isterim; efendim, iki günlük çocuklar bile gazeteciyim diye hava atıyorlar; biz tam 94 senedir bu gazeteye emek verdiğimiz halde gazeteciden, yazardan sayılmıyoruz. Bana çok dokunuyor efendim.

-N'aapalım azizim, mevzuat böyle...

-Ben de onu söylüyorum efendim. Yazarız iki satır mevzuat icabında; meselâ bir bakanlar kurulu kararı. Metin üslûbu ezberimizde nasıl olsa; deriz ki, Resmi Gazete mensupları, sair

gazeteci takımının bütün haklarından yararlanır. Ayrıca yılda dört maaş ikramiye; iki ay izin, bastığımız ilan, tüzük, yönerge vs. başına prim!

-Olur mu yahu; sahtecilikten dâvâ açarlar hakkımızda; süründürürler!

-Amaan, beyefendinin düşündüğü şeye bak. İddiaya varım, kimsenin rûhu bile duymaz sevgili âmirim. Zaten herkes bizim gazetede kendisini ilgilendiren şeyleri takib ediyor; aradan sıyrılır çıkarız, nasıl?

-Fena fikir değil, yine de müdür bey izinden gelene kadar erteleyeyim bu konuyu. Ertelemek deyince arkadaşlar, YSK'dan gelen mazbatayı iyi yere sakladınız değil mi? Bir aceminin eline geçer, haberimiz olmadan baskıya verir; oyarlar hepimizi valla, aman ha!

-Hiç merak etmeyin müdürüm. Benim masadaki sümenin içinde gizli bir göz var, oraya sakladım. Üstüne de son on yılın Resmi Gazete koleksiyonlarını koydum. Şerlok Holms gelse bulamaz.

- Bu arada temelli kaybetmeyelim de; ayın 28'i hangi güne geliyor? Perşembe mi? Hah, o gün mazbatayı, "Şok, şok, şok" diye sürmanşetten görelim. Kenarına "Düşmanlar çatlasın, yiğidim geliyor" diye spot patlatırız! Bir gün önceden havuz TV'lerine 5' saniyelik reklâm da verelim; matbaaya söyleyin 5 milyon basılsın perşembe gazetesi. Tarihî gün!

-Mazbatayı 90 gram kuşeye basalım efendim zemini pembe, etrafına kabartmalı altın yaldız çerçeve çekeriz. Çerçevede güller, papatyalar, bülbüllller olsun; hani nikâh davetiyelerinde var ya...

-Aferin arkadaşlar, iyi çalıştık bugün; toplantıyı kapatıyorum!

Davudoğlu enkaz devraldı!

Yeni başbakan adayı Davutoğlu, dış politikada bir enkaz devraldı; ancak sol cebinden sağ cebine devrettiği bir enkaz bu.

Yaptığı minnettarlık konuşmasında yeni hükümet programında birinci önceliği, paralelle mücadeleye vereceğini söylemesi bu açıdan mânidardı. "Paralel yapı", gel deyince gelen, teslim ol çağrılarına uyan, iktidar yanlısı basında yevmî olarak hakaretin her türlüsüne mâruz bırakıldığı halde protesto için -bırakınız havai fişeği-, bir balon bile patlatmayan, evcil, mûnis bir düşman. Onunla savaşıyor görüntüsü altında kamuoyuna -çoğu asparagas- pek çok haber servis ettirmek mümkün, velâkin güney sınırımızdaki küllerin içinde kızışan kestaneleri ateşten çıkarmak o kadar da kolay değil!

Üç ay öncesine kadar IŞİD adının bilinirliği yoktu. Bugün itibarıyla eski zamanların Haricîler'ini andıran itici ve irkiltici bir savaş metoduyla Ortadoğu'nun dengelerini değiştiren,

zemini yerinden oynatan ve yeni aktörlere yükselme veren ayrıştırıcı bir rol üstlenmiş durumda. IŞİD'in, çok hızlı ve şaşırtıcı bir şekilde Ortadoğu'da hangi gelişmelere yol açtığını kısaca toparlayalım: ABD, Sincar ve Mahmur bölgesindeki sivil Ezidî ve Kürtlere insanî yardım maksadıyla bölgede yeniden askeri faaliyetlere başladı; Peşmerge ve Bağdat'a bağlı merkezî orduyu korumak için (!) elini taşın altına yeniden soktu. Bu arada Musul, Kerkük, Telafer ve Sincar'daki Türkmenler pasifleştirilip, IŞİD için açık hedef haline getirildi; katliamlar ve sürgünler yaşandı.

Derken, statüsü henüz netlik kazanmamış Kerkük, Peşmerge denetiminde girdi; böylece Barzanî'nin, "Kerkük Kürtlerin Kudüs'üdür" temennisinin içi doluverdi aniden! Irak Türkmenleri, Türk siyasetinin yörüngesinden çıkarılıp Bağdad'a, ama daha çok İran himâyesine itildi. İran'ın bölgedeki etkisi azaltıldı; İran ve Rusya himâsindeki Irak Başbakanı Mâlikî siyaset sahnesinden çekildi. IŞİD'in sâyesinde Kuzey Irak'ı Akdeniz sahillerine bağlayacak bir Kürt koridorunun açılmasına, yani bir Doğu-Batı Kürdistan birleşmesine zemin hazırladı. Bu Neo-Harici (hatta Haşhaşî; gerçek Haşhaşîlerin ne idüğünü merak edenler IŞİD'e dikkat kesilsin) fakat maalesef Müslüman görünümlü cellâtların kan donduran cinayetleri yüzünden uluslarası vicdan İsrail'in Gazze'deki vandallıklarını unuttu. IŞİD, ABD'nin etkisi altındaki NATO güçlerinin Peşmergelere acil yardım projesi adı altında Barzanî yönetimine, hatta PKK'ya ağır silahlar hediye etme kampanyasının da bir nevi teşvikçisi oldu.

Ve nihayet IŞİD'in bölgedeki en belirleyici eylemi, Suriye ve Mısır'da çöken dış politika stratejileri yüzünden başarısızlığı netleşen Türkiye'nin, bölge denkleminden çıkarılmasıydı. Hatırlatmaya gerek var mı? Musul Başkonsolosluğu'muzda IŞİD'in insafına terk edilen Türk rehineler yüzünden Türkiye hâlâ ve maalesef etkisiz ve tepkisiz...

Bunca stratejik gelişmeyi tek başına, nevzuhur IŞİD örgütünün tetiklemesine imkân ve ihtimâl yok; yoksa IŞİD, daha önce defalarca dile getirilen Irak'ı üçe bölme plânının taşeron firması mıdır? Bu Neo-Haşhaşîlerin, anlı-şanlı Peşmerge güçlerini bile ricate mecbur bırakıp, âdeta önü açılan bölgede başıboş bırakılması, neticede İsrail'in bölge güvenliğine hizmet eden bir mânâya mı gelmektedir? Yeniyetme İslâmcıları pek keyfe getiren Sünnî halifelik gibi cafcaflı lâflar, acaba bazı NATO ülkeleri tarafından on yıl önce dile getirilen "Eşekarısı Yuvası" adlı stratejik kapanın önüne konulmuş bir dilim iştah açıcı kaşar peyniri midir? IŞİD lideri olarak, boyuna-posuna bakmadan daha bugünden kendini halife ilan eden Bağdadi nam şahsı, ABD'li senatör McCain ile aynı karede gösteren fotoğraflar gerçek olmayıp fotoşop numarası mıdır? Fotoğraflar sahici ise bu ayaklar ne ayaktır?

Ve son soru: Türkiye, şu anda sınır mıntıkasında hangi gücün eline mahkûm: YPG mi, IŞİD mi? Denklemde herkes var: ABD, Almanya, İngiltere, İran, İsrail, Rusya, Esed, Nusra, ÖSO, PKK, Barzani ve hatta IŞİD! Yeni başbakan haklı; mevhum paralel yapıyla mücadele etmek, Türkiye'yi yeniden bir bölge gücü haline getirmekten daha kolay görünüyor olmalı...

Ne diyelim; başarılar!

Cezalısın; belgesel seyret öyleyse...

Geçenlerde RTÜK'ün Samanyolu Haber ve Bugün televizyonları ile ilgili olarak verdiği yayın durdurma cezalarını eleştiren bir haber ilgimi çekti. Habere göre RTÜK'ün verdiği bazı kararlar sadece yayın kuruluşları için değil, izleyici için de eziyete dönüşmüştü.

"Nasıl yani?!" diye merak ettim; şöyle oluyormuş: RTÜK, yayınını durdurduğu programların yerine, ceza olarak belgesel yayınlama mecburiyeti getiriyor ve hangi belgeselin yayınlanacağını belirleyip televizyonlara gönderiyormuş. Geçtiğimiz 8 ay boyunca onlarca yayın durdurma cezası verilen kanallar, tozlu raflardan indirilen ve artık izlenme ihtimali olmayan, teknik açıdan zayıf, modası geçmiş belgeselleri yayınlamak mecburiyetinde bırakılmış.

Hayvan ve tabiat konulu belgesel seyretmeyi bırakalı hayli oldu, o yüzden pek farkında değilim. Kanal değiştirirken görünce, "Yav arkadaş, ne buldular bu küflü belgesellerde? Neticede leopar ceylanı yakalayacak ve oturup yiyecek işte!" diye homurdanırdım.

RTÜK'ün, yayın kurallarını ihlâl eden kuruluşları kültür programlarıyla cezalandırması aslında fena bir fikir değil fakat plâğın öteki tarafından yükselen sesler farklı bir şey söylüyor: Samanyolu Haber TV Genel Yayın Yönetmeni Metin Yıkar'a göre, gelinen nokta vahim; meselâ Samanyolu Haber 19 defa 'Akdeniz'de Gezintiler' adlı belgeselin 19 bölümünü birden yayınlamakla cezalandırılmış. Akdeniz Gezgini adlı belgesel 2001 yapımı olup 10 bölümden oluşuyor. Ankara'nın Müzeleri (1996), Çatal Höyük, Deprem, Gökkubbede Gezintiler (1999), Kuş Cenneti, Matematiğin Aydınlık Dünyası (1994), Selimiye Kışlası, Sonsuzluğa Uzanmak, Türkiye'nin Kuşları (1998) ve Zamanın Durduğu Yer; Kaya Köyü gibi onlarca belgesel RTÜK tarafından kanala gönderilmiş.

Metin Yıkar diyor ki: "Belgeselleri adeta 'ceza' aracı olarak kullanan RTÜK, sadece kanala ve izleyicilere eziyet etmekle kalmıyor, belgesellerin çoğu aramızda olmayan yapımcı, yönetmen ve emekçilerine de haksızlık ediyor." Bugün TV GY Yönetmeni Tarık Toros da aynı dertten muzdarip: "Ne kadar yayın durdurma aldıysanız, o süre kadar belgesel yayınlama zorunluluğu getiriliyor. Normal bir parti ile ilgili yaptığınız haber yüzünden bile bize ceza verilirken, yasakları alenen çiğneyenlere ceza kesilmiyor."

Eğri oturup doğru konuşalım. Bu memlekete RTÜK'ün işini yapan bir kurum lâzım. "RTÜK bu kararları nasıl alıyor; ne gibi işlerle uğraşıyor?" diye meraklanıp kurumun resmî sitesine girdim ve üst kurul kararlarının bazılarına göz atınca üst kurul üyelerine acıdığımı bile söyleyebilirim (İsteyen rtuk.org.tr'ye girer bakar ve yazara hak verir). Yüzlerce TV ve

radyoda işlenen ihlâllere dair şikâyeti okurken bile insan tıknefes oluyor, “yeter” diye bağırmak ihtiyacı hissediyor. Elbette bir üst kurul olmalı, elbette yayın prensiplerini izlemeli fakat bu esnada adalet ve tarafsızlıktan da ayrılmamalı. Tarık Toros’un, “Yasakları alenen çiğneyen bazılarına ceza verilmiyor.” istikametindeki şikâyeti haksız değil. Yaşadığımız siyasî depremler sonucunda devlette yara-bere almamış, tartışılır hale gelmemiş kurum neredeyse kalmadı. Evvelâ yargı ve onun üst kurulu HSYK başta olmak üzere, Başbakanlık, muhtelif bakanlıklar, MİT, ordu, AYM, hatta Yargıtay bile yıpratıldı ve yıprandı. Üst kurul, Meclis’teki dağılıma göre siyasi parti temsilcilerinden oluştuğu için haliyle kararlarda iktidar yanlısı kuruluşların kollandığına dair bir umumi kanaat oluştu. Ne var ki incelediğim karar örneklerinde iktidar yanlısı yayın organlarının da cezalandırıldığını gördüm. Yapılan yayın ihlâllerine göre verilen cezaların nasıl bir istatistik teşkil ettiğini bilemem elbette. Bir kanalın on ihlâlinden onuna da ceza verilirken bir başkasının yirmi ihlâlinden sadece üçü ceza görürse bu da bir nevi adaletsizlik olur. Yine de rakamları bilmediğim için ihtiyatı tercih ediyorum...

Modası geçmiş, yıllardır TV seyircisi tarafından defalarca seyredilmekten ötürü pörsümüş, üstelik eski kayıt teknikleriyle çekildiği için görüntü ve ses kalitesi düşük bayat belgeselleri dayatarak RTÜK aslında seyirciyi cezalandırıyor. Küflü belgesel arşivinin tozunu silkelemek yerine meselâ, cezayı hak eden yayın kuruluşuna, diyelim ki bir yıl içinde 10 belgesel film yapma cezası kesilmesi bence daha iyi bir “cezâ!” olabilir.

Niçin; çünkü belgesel yapımlar, televizyonların üvey evlâdı durumuna düştü. Kimse, en çok seyirci topladığı saatlerde (küflü veya yeni) belgesel göstermiyor; ayrıca belgesele zaman, emek ve kaynak ayıran TV de kalmadı gibi bir şey. Bence RTÜK, belgeselle cezalandırma usulünü bir daha gözden geçirmeli. Yaramazlık yapan çocuğa zorla kitap okutturmak gibi bir şey bu; çünkü aslında zorla kitap okutturulan çocuk sonuçta kitap okumaktan nefret eder hale geliyor.

Bir başka çözüm yolu ise RTÜK’ün, kendisi tarafından kesilen para cezaları biriktirirek belgesel film yapımcılarına kaynak tahsis etmesi ve jeneriğinde, “Biz bu belgesel filmi, yaramaz yayıncılara kestiğimiz para cezalarıyla finanse ettik; seyirciye armağanımız olsun” diye yazdırmasıdır.

Peki, bu belgesellerin konuları ne olacak?

Kuş, timsah, goril, çöl, denizaltı çekimleri, yunusların hayatı, köpekbalıklarının beslenme alışkanlıkları gibi mevzulardan gına geldi. Eğer makbule geçecekse tespit ettiğim bazı belgesel konularını şuracığa sıralıyorum:

1- İlk kategoride politik ihlâlde bulunan kanallara yaptırılacak belgesel konuları var: “Hukuk devleti nedir, nasıl işler, hangi kurumlardan oluşur?”, “İnsan hakları tarihi”, “Yargı niçin tarafsız ve bağımsız olmalı; olmazsa ne olur?”, “Birlikte yaşadığımız insanları ötekileştirmekten niçin vazgeçmeliyiz?”, “Anayasa nedir, ne zaman lazım olur?” vb...

2- İkinci sırada bilgisiz seyircileri, aslı olmayan ticarî ürünlerle kazıklamaya çalışan kanallar var. Onlara da şu belgeseller yaptırılmalı: “Piyasa ekonomisinin evreleri”, “Yalancıyı gözünden tanımak!”, “Nasıl bilinçli tüketici oluruz?”, “Her gördüğüne, duyduğuna inananların sonu!” vb...

3- Son sırayı, saf kalpli insanlara mucize ilaçlar pazarlayan uyanık kanallara ayırıyorum. Onlara yaptırılacak belgesel film konuları şunlar olabilir pekâlâ:

“Doğuştan enayi olup olmadığınızı nasıl anlarız?”, “Üfürükçülüğün tarihî derinliğinde kaybolanlar”, “Bir sahtekârın itirafları”, “Kalpazanlığın modern çehresi; ekranlarda pazarlanan ucuz ve abartılı ilâçlar”, “Aldatan bizden değildir” vb...

Bu arada RTÜK’ün yapısını yeniden ele alıp, onu Merkez Bankası gibi tamamen özerk bir kuruluş haline getirme gerekliliği de açığa çıktı, hatırlatmış olayım.

Camcının kedileri

Muş’un Bulanık ilçesinde FEM Dershanesi’nin basılıp tahrip edilmesi, ardından molotof ve havai fişeklerle binanın tutuşturulması ve dershane içindeki 3’ü öğretmen 5 personelin ancak polis müdahalesiyle kurtarılabilmesi sıradan bir olay değil. T

ahripçiler önce Lice’de Mahsum Korkmaz heykelinin yıkılmasını protesto ettikten sonra “gerekçe” olarak dershane ve pansiyonu ateşe vermişler. Eylemin adresi açık, “Siz sorumlusunuz; cezasını da siz çekeceksiniz; zaten çözüm sürecinin sıkıntıya girmesine siz sebep oldunuz!”

Haçlı seferlerini bile paralele bağlayan yönetici dehânın serptiği dejenere tohumlardan bir kısmı, işte Bulanık’ta kısmen yeşermiş bulunuyor. Böylece çözüm sürecini Hizmet camiasının engellediği fikri PKK zeminine nakş edilmektedir. Eksik olmasınlar, bazı gazeteci arkadaşlar da, Lice’de askerî operasyonla yıkılan heykel etrafındaki asker fotoğraflarının Samanyolu Haber sitesinde yayınlandığını öne sürerek algının yerleşmesine bir güzel yardımcı oldular.

Heykel meselesi mühim. Türkiye’de heykel denilen sanat formu, güzel sanatlardan bir şube olmaktan çok siyasi eylem ve çıkıntılık sembolü olarak yakın tarihimize geçmiş bir fenomendir. Gerek dikerken, gerek diktikten sonra heykele saldırmak suretiyle çok başarılı provokasyonlar yapılır; itina ile garantili sonuçlar alınır (Bkz. 2 Temmuz Madımak olaylarındaki Pir Sultan heykeli)

Sonradan açıklandı ki o PKK'lının heykeli 8 aydan beri dikildiği yerde durmaktaymış. Aynı gazeteci arkadaşlara göre Diyarbakır'daki Kürt siyasi hareketinin temsilcileri, heykeli dikenler "Kimlerdir, vallahi bilmiyoruz" diyerek temize çıkmışlar. Bu saf ve temiz irade beyanlarını okuduktan sonra bir an, "Yoksa bu heykeli ben mi sipariş edip diktirdim idi?" diyerek kendimden şüphelenesim geldi...

Mahsum Korkmaz heykelini kimse sahiplenmiyorsa, sahibi bellidir arkadaşlar: Pensilvanya! Aramaya gerek yok. Daha iki gün önce, Almanya'nın 40 yıldır Türkiye'yi dinleme rezaletinin sorumlusu olarak da, şüpheli listesinin başına yazılmıştı zaten hatırlarsınız! Merkel derseniz paralelin önde gideni... Almanya'nın bir numaralı imamı! Yogacısından batık bankacısına, darbecisinden yalan haber fabrikatörüne, külyutmaz geçinen siyasetçisinden beceriksiz bürokratına kadar bilumum kifayetsiz muhterislerin bugünlerde yeniyetme sabîler gibi, "Biz yapmadık, Cemaat amca bizi boyalı şeker ve balonla kandırdı" diye sızlanmasının çok akıllıca görünen bir mantığı var: Hizmet'e bir şekilde fırsatını bulup dahletmek yeni zaman modasıdır. "Camcı'nın kedisi" statüsünde oldukları ve esasen olup bitenle hiç ilgileri yok iken "Yeni Türkiye"de esaslı bir rol kapacakları beklentisiyle vesile bile aramaksızın paralelci takımına ağız dolusu küfredenler, aslında bu beyanları ile ilan edilmemiş bir genel affın kapsamına girmiş oluyorlar. Kârlı yatırım!

Gülünç oluyorlar. Gülünç olmak umurlarında bile değil ama; saplandıkları her politik bataklığı paralele bağlayarak su yüzünde durmaya çabalıyorlar.

Hakaret etmek kolay fakat tüh, neticesiz kalıyor nedense! Bütün beklentilerinin, Hizmet'le ilintili birilerinin karşı şiddete başvurması olduğu çok açık. Bulanık olayına bu yüzden dikkat çekiyorum. İlçe polisinin bir hayli bekledikten sonra kaymakamın talimatı ile son anda içerdekileri ölümden kurtarması basit bir ayrıntı sayılamaz. Devletin imkânlarını arkalayarak "karşı şiddet"i tahrik etmeye çalışanların hesabı şu: Ağır ithamlara mukabil ele geçirilen "suç" delilleri, vaktiyle Eskişehir sıkıyönetim komutanının bulduklarından farklı değil: Dünün suç unsurları rahle, tesbih, seccade vesaireydi; bugün, kasa defteri, akıllı tahta, semaver veya Cevşen'dir. Atılan taşla ürkütülen kurbağa denk değil! Öyleyse yoğun şiddeti meşru kılacak bir karşı şiddet eylemi kışkırtılmalı diye düşünüyorlar galiba...

Hadiseyi pek mühimsemeyen "resmî basın" diyelim ki, yakılan dershanenin pencerelerinden bir el ateş edilmiş olsaydı şu dershane saldırısını böyle manidar bir sessizlikle savuşturur muydu dersiniz? Tahmin edin!

Erdoğan'ın sırtındaki sırça yükü

Şu an itibariyle anayasaya göre tam olarak hangi sıfatı haiz olduğunu bilmediğimiz fakat her iki kimliği de şahsında birleştirmeye pek istekli birisi tarafından yönetiliyoruz.

Yazılı mevzuat bu garip duruma açıklık getirmeye yeterli değil. Kanunun tartışılmaz şekilde açıkladığı konularda bile Sayın Erdoğan, kendi kanaatlerine göre davranmak suretiyle bir fiilî durum meydana getiriyor. Öyleyse artık bir hukuk devletinden bahsedemiyoruz demektir.

Sayın Erdoğan'ın CB seçilmesi kamuoyunda tepkiyle karşılanmadı; en sert muhalifleri bile -süreçte bazı sıkıntılar yaşansa da- seçimin temiz geçtiğini söylemek centilmenliğini gösterdiler. Problem, Erdoğan'ın cumhurbaşkanı seçilmesinde değil; mesele, onun yeni bir görev tarifi üzerinde şahsi görüşünü bütün ülkeye dayatmasında da değil; mesele, onun yorumlarının yanlış olduğunu ileri sürüp bu kararı yürütebilecek bir resmî mercî kalmayışında!

Bu sıkıntılı durum, -kısmen kötü bir tarzda kaleme alınmış olsa da- mevzuatın yetersizliğiyle açıklanamaz; iyi niyet eksikliği ile karşı karşıyayız. Mevzuatın açık hükümlerine sızarak kendi lehine menfaat elde etmeye yatkın "Türk tipi alışkanlık" en yüksek makamda da sürüp gidiyor.

Henüz hangi sıfatı taşıdığını kanunen bilmesek de Sayın Erdoğan'ın tedirginliği, huzursuzluğu her hâlinden okunuyor. Onda seçim kazanmış bir siyasetçinin sevincini görmedik. Başarısının tadını çıkarmaya vakti yok. Her anını ve dakikasını muhtemel ve yakın bir tehlikeye karşı tedbir almaya hasretmiş ağır bir baskı ve gerilimin pençesinde. Başbakanlık yetmemiş olmalı ki, cumhurbaşkanlığını istedi; en yüksek makamla da iktifa etmiyor, daha çoğunu istiyor ve daha şimdiden "gözüm üzerinizde olacak" sözleriyle, artık ilgisi kalmamak gereken parti grubunu manevi baskı altına almaya çalışıyor.

Kanunların yetmediği, hukukun sustuğu, mevzuatın kekelediği yerde siyasetin sosyolojisi ve psikolojisi, ezcümle fıtratı kendiliğinden devreye girer. Karizmatik liderlik tipinden pek hoşlanan kamuoyu ve özellikle parti teşkilatının muhtelif kademelerinde görev yapan unsurlar, daha şimdiden siyasetin fıtratında saklı davranışları sergilemeye başladılar. Parti içinden yükselen ve şimdilik dışarıya pek hissettirilmemeye çalışılan itirazlar, parti disiplininin gevşekliğinden değil, siyasetin tabiatından doğuyor ve önümüzdeki günlerde bu itirazların daha sert tonlara bürünmesi şaşırtıcı olmayacak.

Sayın Erdoğan, seçim kazanmakta tescilli ustalığına rağmen omuzlarında pek narin ve kırılgan bir zücaciye yükü ile Çankaya'ya yürüyor. Geride bıraktığı yakın arkadaşları, dostları, kader birliği ettiği çevresi, partilileri ile beraber iş dünyasından oluşan geniş bir çevreye karşı Sayın Erdoğan'ın her saniye itibariyle kollamak ve gözetmek zorunda olduğu bağlar ve angajmanlar var ve zannımca tarif etmeye çalıştığım şahsi tedirginliği buradan kaynaklanıyor. Sayın Erdoğan şahsi huzursuzluk ve imtizaçsızlığını bütün topluma sirayet ettirip ortamı gererek ülkeyi ve devleti yeni bir dengeler düzenine doğru dönüştürmeye mecbur bırakıyor.

Bu gayretinde başarılı olması imkânsız, zira muhâli zorluyor.

Kaldı ki bizzat kendisi tarafından icad edilen krizin gerçek sebebi, Türkiye'nin siyasi sisteminden kaynaklanmıyor. Zihnindeki başkanlık modeli, Batı'daki benzerlerinden çok büyük bir farkla daha işin başında ayrılıp farklılaşıyor: Başkanlık sistemlerinde başkanı denetleyen ve anayasaya itaate sevk eden çok yönlü bir denge-kontrol kurumları ve çok etkili işleyen bir hukuk devleti kurumu vardır. Erdoğan'ın zihnindeki başkanlık –anayasal veya değil- herhangi bir başka güç tarafından dengelenebilir veya kontrol edilebilir bir model değil. Kabaca, "Bana güvenin; hiç sizin kötülüğünüzü ister miyim?" vaadinden ibaret, muğlâk ve tehlikeli bir siyasi modeli Türkiye'ye dayatmaya çalışmakta.

Sayın Erdoğan galiba, önceki cumhurbaşkanlarının kamuoyundan gördüğü mesafeli saygı ve sevgiden de mahrum yaşamaya alışacak. Kampanya sürecinde rakiplerini çok incitmesi bir yana, kendisine oy vermeyenleri dışlayıp hırpalayarak ötekileştirdi. Oysaki cumhurbaşkanlığı günlerini, uzun ve başarılı siyasi kariyerinin sonuna eklemlenmiş huzurlu bir dönem olarak değerlendirebilirdi.

Başarılarla yükselttiği siyasi kariyerini, ucu belirsiz bir diktaya doğru yönlendirmesinde anormal bir hâl var. Bu istikamette devam ederse daha büyük krizlere yol açması da mukadder. Ne kadar iyimser bakmaya çalışırsak çalışalım, bu filmin sonunda bir mutlu son ihtimali çok düşük.

Bari markayı kurtarın

Ekonomiden anlayanlara göre marka değeri kavramı, bir markanın kullanımdan sağlanabilecek bütün finans girdilerinin, an itibariyle değeri demekmiş. Ana faaliyeti kâra yönelik olmayan sair kurum ve kuruluşlar için marka değerini kısaca "itibar" veya güvenilirlik diye tercüme edebiliriz zannediyorum.

2001 krizinden sonra Türk ekonomisinin marka değeri (veya itibarı) dibe vurmak üzereydi; durumu İMF'den transfer ettiğimiz Kemal Derviş'in sert reçeteleri toparladı. Ardından AKP hükûmetleri, mali disiplini devam ettirerek Türkiye'nin borçlanma ve ahde vefa bakımından güvenilirliğini artırdılar. Bugünlerde aynı yönetim, esnafını, küçük üreticisini, sanayicisini, orta boy firmalarını ve hatta bankalarını fişleyip mali denetim ve vergi cezasıyla korkutarak iğne ucuyla biriktirdiği kepçeyle harcıyor.

Hükümetlerin de marka değeri vardır; üç-dört yıl önce Türkiye, İslâmi kimliğiyle demokratik standartları yükseltme kararlılığında parlayan bir yıldızdı. Şimdiki halini tasvire lüzum yok; batılı başkentlerin itibarlı gazetelerinde TC Hükûmeti, en kibar tabirle belirsizlik kaynağı diye niteleniyor. "İslâm sosyetesi"ndeki itibarımızın yerinde ise bugün soğuk yeller esmekte.

AKP, "altın beyinli adam" hikâyesinde anlatıldığı üzere "Ebedî şef"inin şahsî ikbal hesapları yüzünden rehin aldığı bir kuruluş durumundadır ki bu durum bana, gecekondusunu yıkmaya gelen belediye ekiplerini, dama çıkıp evlâdını öldürmekle tehdit eden babanın çaresizliğini

hatırlatıyor; bu partinin kendini yenilemek, yeni reform politikaları geliştirmek ve parti içi demokrasiyi işletmek kabiliyeti ölçülebilir olmaktan çıktı. Girdiği her seçimi kazanan lider gerçeği, partiyi tek parti günlerinin CHP'sine benzetti. AKP, Türkiye'yi yüzyılın ortalarına taşıyabilecek bir enerjiye sahipken, binbir emekle kazanılmış "marka değeri"ni bir yolsuzluk soruşturmasını küllemek uğruna har vurup harman savuruyor. Ebedî ve tabii şefinin yokluğunda bu partinin nasıl bir çizgi izleyeceği sualine, partizanların dışında kimse berrak bir cevap veremez. "Partinin marka değeri mi olurmuş, git işine" diye düşünenleri vaktiyle DYP ve ANAP gibi merkez sağ partilerini hatırlatmak isterim ayrıca; onlar ki vaktin beyleri idiler...

Kezâ hükûmet, havuza katarak partizanlaştırdığı gazetelerin de marka değerini küçülttü ve günün birinde bağımsız bir yayın organı olarak ayakta durabilmek reflekslerini, meslekî davranışlarını köreltti. Devletin resmi yayın ve haber kuruluşları parti bülteni hüviyetine sokularak değersizleştirildi. Kuruluş amaçlarına ve hukuka uygun işlediğinde ülkeye soluk aldıran TMSF, BDDK, RTÜK vb. gibi kurumlar, iktidara angaje görüntüsü vererek itibarlarını aşındırdılar; hatta TFF bile, gülünç yönetim yaklaşımlarıyla kendine "olsa da olur, olmasa da..." makamında bir rol biçerek futbolumuzun marka değerini hırpaladı. Bunun tek istisnâsı Merkez Bankası oldu; fazlaca piyasa tesirlerine açık olduğu için millî banka, itibarsızlaşmaya karşı direnç gösterebiliyor.

Milli Eğitimimizin esasen efsânevi bir itibarı filan yoktu; yine de ardarda reformlar yapılmak suretiyle eğitim işlerine vodvil tadı vermeyi becerdiler (Böyle birkaç reform sonra onun da işi tamamdır!). Beynelmilel itibar kazanmış Türk okullarını yabancı ülkelere ihbar edip kapattırmayı, içerdeki okulların avlusundan yol geçirtmeyi kasdetmiyorum; bilakis İHL'lerin itibarını ve ikbâlini yükselteyim derken, bir vakitler mağdur ama gururlu bir imaja sahip İHL'leri tatara-tiriri mevzuu haline getirmeyi nasıl başardık? "İmanlı nesil yetiştireceğiz" diye Caddebostan'daki öğrenciyi metazori Çatalca'ya, Bahçeşehir'dekini Tuzla'ya ışınlayan yönetici dehâ, İmam-Hatipli algısına ne kadar büyük zarar verdiğinin farkında değil. Başörtüsünün başına da aynı şey geldi: Dünün mağdur, mazlum ve mâsumiyet sembolü başörtüsünün bugün insanlara neyi hatırlattığına dair bir kamuoyu araştırması yapılsa, sonuç kısmını okumak istemezdik herhalde...

Şair boşuna, "Bütün renkler kirleniyordu/ Birinciliği beyaza verdiler" dememiş!

Aziz Atatürk

Aziz Atatürk, Zâtınızla halef-selef olaraktan bu kutlu ve mânâlı günde sizinle biraz dertleşeyim dedim; işbu içten satırlarımdan bir şekilde haberdar olduğunuzu düşünmek içimi ferahlatmaktadır.

Aziz Atatürk, vefatınızın ardından cumhur ile riyaset arasındaki irtibat zayıfladı. Bu mektubumda bundan böyle riyaset yerine başkan kelimesini kullanmamı en iyi sizin anlayacağınızdan eminim. Evet, cumhur ile "başkan" arasına mesafeler girdi; hâlbuki devr-i saadetinizde ahali sadece Kızılay ve Çankaya civarlarında jandarma korkusu olmaksızın rahatlıkla turlamakla kalmıyor, canı çektiği zaman Köşk'e uğrayıp bir orta kahvenizi bile içebiliyordu. Biz bu kutlu geleneği ihyâ için evvelâ Başkân-ı Cumhûr'un doğrudan halk tarafından seçilmesini temin ettik. Eminim siz de sağlığınızda bunu çok arzulamış fakat fitne-fesat yuvası CHP grubunun tezviratı yüzünden buna fırsat bulamamış idiniz. O bakımdan Başkânıcumhûr olduğunuz gün, mevcut 281 vekilden sadece 158'inin reyiyle -Hani dilim varmıyor ama, biraz da apar topar- bu sıfatı kazanmış olmanız içimde hâlen derin bu ukdedir. Keşke siz de aynen benim gibi halka güvenerek seçimlere gitmiş ve gümbür gümbür seçilmiş olsaydınız!

Aziz Atatürk, bize bıraktığınız emanet emîn ellerdedir; evvelâ bizzat benim şu an Çankaya'da bulunmaklığım en güvenilir teminattır bu hususta; kezâlik devletin kadîm müesseleri, Ordu, AA, Meclis, İş Bankası vb. kurucu çizginizde ilerliyor. Karpiç lokantası maalesef yıkıldı ama! Bu listeye matbuatı da ilâve etmek isterdim; mamafih haylicesini imlâya getirerek vaktiyle Yunus Nadi, Siirt Mebusu Mahmut, Falih Rıfkı'nın yeni sürümlerini devreye sokup, devlete mûnis ve mûin bir bir matbuat havuzu teşkil ettik fakat, basına disiplin vermek meselesinde henüz sizin muvaffakiyet derecenize erişemediğimizi hicapla itiraf ederim. Vâkıa arkadaşlar üzerinde çalışıyorlar. Meselâ sizin 925'te İsmet Paşa vesâtetiyle imza buyurduğunuz Takrîr-i Sükûn Kanunu'nu bugünlerde büyük bir hayranlıkla yeniden okumakta ve uzak görüşlülüğünüze bir daha hayran olmaktayım. Bu memlekete matbuat bir mıkdar lâzımdır fakat fazlası lüzûmsuzdur. Bir süre önce kısmen Meclis'ten geçirdiğimiz Takrir-i Sükûn benzeri kanunların, tayin ettiğim yeni hükûmet tarafından süratle tamamlanacağı konusunda müsterih olunuz aziz Atatürk. Kezâ sivil toplum şeysileri, yani o sendikaları, dernekleri vesairesiyle muhalefeti tasfiye konusundaki kararlılığınız bugün bize hâlâ rehberdir; ufkumuz rûşen oluyor. Neyse ki mevcut muhalefet, teneke borazana benziyor efendim. Sesi gür çıksa da okkası beş para. Ne zaman seçime girsek-afedersiniz- ikiseksen uzatıyoruz adamları; bu da bize moral antrenmanı oluyor.

Efendim, vakt-i saadetinize ne güzel irticâ vardı; ne mâkus talihimiz var ki elyevm, sekiz ay önce farkettiğimiz paralel yapı ile kararlı bir mücadele içinde bulunuyoruz. Paralel lafzını, MGK tutanaklarından sonra bu mübarek defterin sahifalarına derc etmek, benim içün tarifi imkânsız bir sürûr menbâı oluyor.

Aziz Atatürk, hamdolsun çoluk-çocuk iyidir fakat yargı bağımsızlığında bıraktığınız noktadan çok geride olduğumuzu esefle itiraf ediyorum. Efendim, afedersiniz hâlâ yargının bağımsız, tarafsız olmasını, bu yetmezmiş gibi kuvvetler ayrılığını savunmaya kalkışan bedhahlar var! Sizin vaktiyle buyurduğunuz, "Tabiatta taksim-i kuvva yoktur" vecizesini okuyunca, inanınız

zevkten âdeta teleme peyniri gibi eridim, bittim. Hele hele kuvvetler ayrılığı denilen zındık cereyanı yerden yere vurarak "irticâ" diye nitelediğinizi okuyunca derhal "Budur!" diye haykırdım ve fikriyatınızla gençlik yıllarımda tanışmamış olmaktan dolayı kendime esef ettim.

Üstâdım, hâkimiyet-i milliye konusundaki sözleriniz de çok hoş; kayıtsız şartsız milletindir, o kadar! Millet kim, tabii ki milletin adamı olan kişi, yani ben! Vaktiyle Meclis'te okumuştum fakat mânâsı bugün tebellür ediyor. Büyük adamsın, kabul ettim.

Artık sıkça gelip giderim buralara; dertleşecek çok şey var ama şimdilik bu kadarla iktifa et. Müsterih ol; irticâın (paralel paralel!) canına okumak birinci vazifemdir, rahat uyu.

Heykel heykel olsa

"Kültür merkezi önüne dikilen bronz taklidi plexiglass heykeli görünce şaşırdım. Önünden her gün en az iki kere geçtiğim bir yerdi burası, arkadaşlarla 'galiba dün gece dikilmiş olmalı; iyi ama bu kadar aceleye getirilmesinin sebebi ne' diye tartıştık. Heykelde yer alan 'Kangal köpeği' figürü üzerine lâtifeler yaptık, gülüştük.

Sazını bir isyan edâsı ile havaya kaldırmış eski giyimli koç bıyıklı adamın Pir Sultan Abdal olabileceğine dair fikir yürüttük. Şehir ahalisinden habersiz olarak ani bir kararla bu kadar tartışmaya açık bir heykel dikmenin mânâsı üzerine münakaşa ettik ve evlerimize dağıldık. Ertesi gün cuma idi ve biz haberi öğleden sonra üçbuçuk sularında duyduk."

---

2 Temmuz 1993'te yaşanan uğursuz olayların bir gün öncesinden bahsediyorum. Şehrin en merkezî yerlerinden Kültür Sarayı önüne dikilen ve Kültür Bakanlığı tarafından yaptırılıp 1 Temmuz günü alelacele yerine konulan (öyle acele ki, kaidenin betonu bile donmamıştı henüz) ve görenlerin ilk bakışta Pir Sultan'a atfettiği bu heykel, olayların çıkışı ve gelişmesinde önemli bir paya sahipti. Protestocuların yaptığı gösterilerde kaidesinden sökülüp bilinmeyen bir yere nakledilen bu heykelin âkıbetini bilmiyorum fakat kaidesi üzerinde dikili kaldığı iki gün boyunca yapacağını yapmıştı zaten.

Lice'deki PKK'lı mezarlığına dikilen Mahsum Korkmaz heykeli etrafında kopan fırtına, beni 21 yıl geriye götürdü. O heykel de plexiglasstı ve nedense kimselerin haberi olmaksızın, gizlice dikilip Kültür Bakanlığı tarafından politik bir mesaj olarak oldu bittiye getirilmek istenmişti. Heykele yöneltilen protestoyu, esasında haklı bulmuyorum. Ne var ki heykel patırtısı orada kalmadı; gösteriler esnasında Kongre Müzesi'nin önünde elli yıldan beri dört sütun üzerinde duran Atatürk büstü de saldırıya uğrayıp yerinden sökülmüş ancak hemen koruma altına alınarak fitnenin büyümesi önlenmişti. Ertesi gün bu olay televizyonlarda

“Büstün gözü oyuldu” başlığıyla duyurularak Cumhuriyet’e yönelik bir kalkışmanın delili sayıldı.

Lice’deki heykelin 8 ay önce diktirildiği anlaşılıyor ama hangi sanatçı tarafından yapıldığı ve kim tarafından sipariş edilip yerine konulduğu hâlâ aydınlanmadı. Birkaç gün sonra 2 Temmuz’daki ortaoyununu hatırlatan ve Atatürk heykellerine saldırıldığına dair haberler duymaya başladık. Van’ın Başkale ilçesinde gece yarısı bilinmeyen kişiler ilçe merkezindeki Atatürk heykeline ip bağlayıp çekerek yıkmaya kalkışırken polis müdahalesi neticesinde kaçtılar. Sözcü Gazetesi haberi tam sayfa duyurdu ve o alışıldık retoriğiyle sabırların zorlanmaması gerektiğini yazdı; buna mukabil zıt tepki Haberdiyarbakır adlı web sitesi yazarlarından birinden geldi. “Heykel meselesi ve yaşanan olaylar” başlıklı yazıda şu görüşlere yer veriliyor: “Şiddeti tasvip etmesem de Mustafa Kemal’in heykellerinin Kürdistan ve Türkiye genelinden kaldırılması, devlet dairelerindeki büstlerin ve fotoğrafların da bu kapsamda kaldırılması, ideolojiden arınmış bir devlet yapısı ve bu kapsamda yeni bir anayasa için herkese ve bu arada PKK’ye de destek vermeye hazırım.”

Havuz gazetelerinden biri fırsatı ganimet bilerek –gülünç görünmeye bile aldırmadan- olaya bodoslama daldı; buna göre heykeli “Paralel PKK” diktirmişti. Vesaire vesaire…

Ayrıntılara takılmayalım. Türkiye’de heykel meselesi, her zaman işe yarayan kışkırtma senaryolarından biri olarak hâlâ işe yarıyor. 2010 yılında bir heykeltıraş, Kars’ta bir tepeye 700 ton ağırlığında 30 metre yüksekliğinde bir “insanlık anıtı” yapınca yine ortalık karışmış, dönemin başbakanı Erdoğan anıtı “ucube”ye benzettiği için bir yıl sonra yapılanlar yıktırılmıştı. Bu arada, “Heykel nedir ki, bu kadar kolay kışkırtma mevzuu olabiliyor?” sualine etraflı ve çok boyutlu bir cevap bulmak isteyenlere, Aylin Tekiner’in kaleme aldığı çok faydalı bir araştırmayı tavsiye edebilirim: “Atatürk Heykelleri; Kült, Estetik, Siyaset” (İletişim, 2010).

Yukarıdaki soruya kısa bir cevap arayanlara şu kadarını söylemek mümkün: Heykel, onu bir yere diktiren irâde tarafından, “Buralarda benim hükmüm geçer, benim borum öter; işte egemenlik alâmeti olarak da bu heykeli buraya dikiyorum. Hodri meydan!” mânâsında bir meydan okuma göstergesi gibi görülüyor. İstanbul’un bazı parklarına konulmuş apolitik şair ve sanatçı heykelleri hariç tutulursa, heykel yoluyla egemen iradenin bir mülkiyet gösterisinde bulunma tavrı çok bârizdir. Heykel dikmenin zihnî arka planında ise hepimizin mâlumu bir olgu bulunuyor: Buna göre İslâm’da putperestliği ihyâ eder endişesiyle tasvir ve heykel benzeri plastik sanat ürünlerine hoş bakılmamaktadır. Egemen irade ise heykel yoluyla güyâ

bu gerici önyargıları tedavi etmek istercesine dolaylı yoldan insanlara, “Sizin saçma-sapan hurafelerinize de metelik vermem” mesajı gönderir...

Bu satırların yazarı olarak heykel meselesinin neresinde durduğumu merak edebilirsiniz: Nokta-i nazarım bambaşka artık!

Elbette fabrikasyon usulle seri imâlatına geçilen ve işgüzar bürokratlar tarafından yurdun her meydanına, her resmî daire önüne, her okul bahçesine, bir nevi “olmazsa olmaz” hissiyle konulan Atatürk heykellerinin, bizatihi Atatürk’ün şahsî hatırasına bir nevi saygısızlık teşkil ettiği görüşündeyim. Saygısızlığın ilk boyutu, Atatürk heykellerinin “resmî kutsama” nesnesi haline getirilmesi kadar heykellerdeki genel estetik zaafiyetidir de. Heykeltıraşlar kusura bakmasınlar; birkaç istinai örnek hariç insanda hakikaten “bediî”, estetik bir zevk uyandıran bir Atatürk heykeli görmedim desem yeridir. Diğer taraftan muhafazakâr belediyelerin veya merkezî idarenin bazı parklara diktirdiği Fatih, Kanuni veya 16 Türk devletinin kurucusu vesaire gibi heykelli abidelerde de aynı zevksizliği müşahede ediyorum ve hiç şaşırmıyorum; zira bu ülkede sanat eğitimi muhafazakârla ve liberal solculara göre iki ayrı mecrâdan yürümüyor. Buna benzer bütün siparişler aynı sektöre yöneliyor ve heykeltıraşlık sektöründe iyi iş çıkaran isim sayısı ne yazık ki çok az.

Kısacası, “güzel heykel yaptınız da beğenmedik mi?” noktasındayım. Estetiği bütün değerlerin önüne koyarak bir nevi yarı-din kabul edenlerden değilim fakat heykel tartışmalarında ilk bakış açısının, “Bakalım bu eser sanat değeri taşıyor mu?” noktasından başlaması gerektiğini düşünüyorum.

Ve artık bunca kötü örnekten sonra kabul edelim ki Türkiye’de heykel sanatını finanse edenler (yani sipariş verenler) işin sanat değerinden ziyade siyasî ve ideolojik sembol değerine aldırış ediyorlar sadece. Böylece geriye şu hastalıklı tartışmalar kalıyor: “Ben bu heykeli buraya diktirmem”, “Karışamazsın, dilediğimi yaparım”, “Yapamazsın bu bir sanat eseridir”, “Tüküreyim böyle sanata!”, “İşte şimdi çok fena tahrik oldum”, “Ben senden daha çok tahrik oldum; al sana küüt”, “Vaay bana haa, al sana paat!”

Bu kadar basit mi olup bitenler diyeceksiniz; evet, bu kadar basit.

2014

29 Eylül

Başkanlık sistemine geçmiş bulunuyoruz Aksiyon Dergisi

29 Eylül

İşbölümü Zaman Gazetesi

28 Eylül

Hikmet, roman yazmaktan niçin vazgeçti? Zaman Gazetesi

27 Eylül

Tank Zaman Gazetesi

24 Eylül

‘Yerle gök arasında yalnız’ Türkmenler! Zaman Gazetesi

22 Eylül

Erdoğan, eski partisine ve yeni hükümete şans vermeli Aksiyon Dergisi

22 Eylül

Bir tuhaflık var Zaman Gazetesi

21 Eylül

Bamya ayıklarken Zaman Gazetesi

20 Eylül

Yönerge Zaman Gazetesi

17 Eylül

Ümük! Zaman Gazetesi

15 Eylül

Hukuka alenen meydan okunuyor Aksiyon Dergisi

15 Eylül

Parlamenter sistemde aşiret sosyolojisi Zaman Gazetesi

14 Eylül

Özerk İstanbul Kantonu: Niçin olmasın? Zaman Gazetesi

13 Eylül

Algılar geçicidir, olgular kalıcı Zaman Gazetesi

10 Eylül

İşyeri cinayetleri, sendikacılar ve politikacılar Zaman Gazetesi

06 Eylül

Teorik olarak din kardeşiyiz Zaman Gazetesi

03 Eylül

Ah asâlet! Zaman Gazetesi

01 Eylül

İnsan insanın kurdudur Aksiyon Dergisi

01 Eylül

Tâze içgüveyi, ceberut kaynata Zaman Gazetesi

Tâze içgüveyi, ceberut kaynata

1. Hükûmet'in başarılı olmasını temennî ediyorum; bu samimi arzuda, "Davutoğlu'nu karşımıza almayalım, bilakis çaktırmadan destekleyerek, onun, Sayın Erdoğan'a karşı müstakil bir başbakan gibi davranmasını cesaretlendirelim ki araları bozulsun" gibi bir artniyet yoktur. Vallahi!

Makbul ve mendup zevâttan sayılmasak da aynı gemideyiz. O şâhâne hutbe'de (unutmak mümkün mü efendim?) buyurulduğu gibi "geminin delinmesi" işime gelmez. Türkiye'nin uğrayacağı muhtemel zararlardan sonra, "Oh, hükûmet artık başaşağı gider!" diye sevindirik olmak, mürüvvetmendliğe yakışmaz; dış siyasette alınmış merhalelerden geriye düşmek, ekonomide üretkenliğin azalması ve daima dış kaynaklı sıcak taze paraya muhtac olmak, iç siyâsetin iç ve dış düşmanlar üzerinden düşmanlaştırıcı bir çizgide sürüp gitmesini istemem; bu bir!

İkincisi serinkanlı bir durum tesbiti; Erdoğan faktörü artık Köşk'e taşındı ve yürürlükteki parlamenter sistemin "kral"ı başbakandır ama daha şimdiden şöyle bir sevimsiz vaziyetle karşı karşıyayız: Davutoğlu hükûmetinin başarıları haklı olarak kendine, aksaklıkları ise, biteviye hükûmetin işine karışacağını açıklayan Çankaya'ya yazılır. Erdoğan'ın zihninde yatan, "seçilmiş başkanın sekreterya hizmetlerini yürüten silik kabine" uygulamasının verimliliği, siyâsetin tabiatına aykırı. Sayın Davutoğlu, elbette lideriyle âhenkli çalışmayı arzular ve buna dikkat göstereceğinden eminim, lâkin içgüveyliğine gitmiş tâze damatlar bile otoriter kaynatalarının kendisine, en azından bazı alanlarda serbestiyet tanımasını ister ve beklerler. Fazlaca müdahale tatsızlık doğurur. Başbakanlık, recüliyyet makamıdır ve iktidarı tabiatiyle o deragûş edecektir. Sistemde yetkilerin ve sorumlulukların en ziyade yoğunlaştığı yer başbakanlık; buraya vekâlet ve emânet dayatmak aksi tesir yapar. Siyâsetin tabiatı dediğim şey bu. İnşallah Çankaya, kendi eliyle tensip ettiği hükûmetin recüliyyetine ilişmemesi gerektiğini hesaplar. Aksi ihtimâl devlet krizi demektir ve bunu hiç istemeyiz.

Bırakalım 62. Hükûmet kendi sıkletiyle kantara çıksın ve halli beklenen ağır meselelere çare arasın. Ekonomi yönetiminde fantastik arayışlara girilmemesi çok isâbetliydi fakat dış siyâsette değersizleşen Türkiye imajını düzeltmek çok âcil bir ihtiyaç. Yeni başbakanın daha ilk cümlesiyle dış siyasette, "Çizgimizi asla değiştirmeyeceğiz" sözlerinin üstünde durmak gereksiz, çünkü çizginin illâki değiştirilmesi gerekiyor. Hükümeti bekleyen yakın risk ekonomide değil, hariciyede. Buna ilâveten toplumu tehlikeli şekilde geren ve -maazallah- ani yırtılmalara sebeb olabilecek düşmanlaştırma yaklaşımının usul usul terkedilmesi ve epeydir terkedilen demokratikleştirme hamlelerinin devamı şart. Sözü, "Bu esnada paralel yapıyla mücadeleye boşverilsin"e getirecek değilim, bilakis canla başla taraftarım fakat bu mücadeleyi yürütecek kabinenin, aynı balıkçı esnafının dediği gibi, "Denizden babam da çıksa yerim" kararlılığıyla, her kim devlete sinsice nüfuz ederek suistimale yeltenmiş ise kârını hakkıyla tamam etmesini beklerim. Ne var ki paralel yapı kavramının içi konusunda hükümetle farklı yerde durduğumu da görmezden gelmiyorum.

Çözüm süreci, hükûmetin kucağındaki mayın. İşte genelkurmay başkanı, "İçinde ne olduğunu bilmiyoruz; öğrenince tavrımızı belirleriz" diyerek kamuoyunun (ve benim de) hislerine kestirmeden tercüman oldu. Tahminime göre genel seçimlere kadar bu süreç, küçük tavizlerle ertelenecek ve PKK-HDP çizgisinin heyecanı yüksek tutulacaktır fakat çözümden murad edilen neyse, onu ancak "muazzam 2015 başarısı"ndan sonra görebileceğiz. "İdare-i maslahatçılar esaslı reform yapamaz" sözünde eğer hikmet varsa, kabineden, Davutoğlu markasını taşıyan cüretkâr yeni atılımlar beklenmez. Pratik olalım: Oyları koruyup bir miktar da artırarak selâmetle haziranı bulmak, en gerçekçi hükümet programı sayılmalıdır.

Tahminim böyle; önümüzdeki on ay, Türkiye açısından zaman kaybı olacak gibi görünüyor. Mahcûb olmayı şiddetle temennî ederim.

İnsan insanın kurdudur

Faşizm'in ırkçılık vurgusu çok güçlüdür; bir topluluğun diğerine doktriner üstünlüğü Faşizm'in olmazsa olmazlarından biri; ne var ki, günün herhangi bir ânında ırkçı davranmak için Faşizm'i benimsemeye gerek bulunmuyor.

Gelişen olayların temposu içinde, -daha önce hiç aklımızdan geçmediği hâlde- kendimizi ırkçı bir önyargıyı şiddetle savunuyor bulabiliriz.

Bazı güney illerimizde Suriyeli sığınmacılara karşı gösterilen halk tepkisi, binlerce insanın –yerli'nin demeliydik- doktriner mânâda ırkçı olduğunu göstermiyor; o yerlilerin bir kısmı, sığınmacılarla sadece soy veya nesep olarak değil, kültürel olarak da aynı unsurları paylaşıyorlar. Bu insanların her biri, baskı altında olmadıkları normal zamanlarda misafire saygı ve cömertlik göstermek gerektiği, özellikle Müslümanlığın kavmiyetçiliği yasakladığını, üstelik Medineli Ensâr'ın Hicret'ten sonra çoğu Mekkeli Muhacirlere kardeşten de öte bir yürek sıcaklığı ile evlerinin kapısını açtığını gayet iyi bilirler.

Nedir öyleyse mesele? Suriyeli sığınmacılar niçin sığındıkları yerlerde istenmeyen unsur muamelesine revâ görülmeye, itilip kakılmaya başlandı. Geleneksel Türk misafirperverliğine, Ensâr-Muhacir kardeşliğine, Müslümanların dar günde birbirlerine sığınma ve tehlikeden emîn olma (Emân) geleneklerine ne oldu?

Cevabı basit: Devletin en tahammül edilebilir vazifesi, insanlar arasında adâlet ve emniyet sağlama fonksiyonudur. Devletimiz, bağıra-çağıra yaklaşan tehlikeyi görmedi. Suriye politikasını hesaplarken kapıldığı kolaycı kâr hesaplarının tatlılığına kandı; problemin hangi safhada ne ölçüde ağırlaşacağını ve sonuçta insanları birbirinin insafına terk etmekten başka çaresi kalmayacağını hesaplayamadı. Sığınmacıların yoğun olduğu illerde ve semtlerde yerlilerle sığınmacıların, devletin olmadığı ve kalmadığı yerde birbirleri için kurda dönüşeceğini göremedi.

Ne yerliler vicdansızdır, ne de sığınmacılar dilenci, yüzsüz veya arsız; onların sıradan zamanlarda iyi birer insan olduklarını rahatlıkla varsayabiliriz. Normal olmayan, başlıca vazifesi insanlar arasında adalet ve emniyeti sağlamak olan devletin bir noktada nâçar kalması oldu. Devlet, insanları birbirinin kurdu (Homo homini lupus) olmaktan çıkaran bir cihazdır. Osmanlı belgelerinde sıkça tekrar edilen ve günümüzde yanlış anlaşılan "Nizâm-ı âlem" yani, âsâyiş, gündelik hayatın emniyet ve huzur içinde idâmesi devletin en aslî görevi. Devlet ki her birimizin hayatına hükmediyor, davranışlarımızı yönlendiriyor, cebimizdeki paranın ortağıdır, tek silahlı güçtür. Biz sıradan insanlar onun ceberutluğuna ve aslında itiraz etmemiz gereken buyurganlığına, işte o yatıştırıcı, öngörücü ve problemleri önceden hesaplayıcı tarafı yüzünden itaat ederiz.

Anadolu’da insanlar, devleti çok sayıp saydıklarından ve hayranlıklarından değil, işte bu lüzûmundan ötürü hakkında “Allah devlete zeval vermesin!” derler. Devletçilik değildir bu; aksine devleti yerli yerine oturtan ve yüzlerce yılın felâket tecrübelerinden süzülmüş bir tespittir. Duayı hak etmek için devletin devlet gibi davranması lâzım ama...

Hesapsızlık yüzünden sığınmacılarla yerlilerin hayat alanları birbirinin hududuna girdi, çıkarlar daraldı, hoşgörü sınırları tâcize uğradı; her iki taraf da aslında öyle istemedikleri hâlde birbirlerine zarar ve rahatsızlık vermeye başladılar ve neticede o çirkin haberler gelmeye başladı. Günler ve geceler boyunca devam eden, “Sizi şehrimizde görmek istemiyoruz, defolun, gidin” şeklindeki haberler bu toprağın geleneği olmamak gerekti. Duyunca üzüldük, hicâb ettik, “Bize yakışmadı” diye düşündük fakat bu politikanın mimarları, çoğu zaman alışageldikleri dinî üslûpla ortaya çıkan pürüzleri, “Biz ensârız, onlar muhacir” düzleminde, sırf dinî bir mesele gibi izah etmeye kalkışınca hicâbımız daha arttı.

Bir buçuk milyon civarında insan, hesapsızlık ve politik körlük sebebiyle yurdundan, ekmeğinden oldu; izzeti, iffeti riske girdi; gündelik düzeni -ki büyük nimettir!- mahvoldu; mahremiyeti kalmadı, yuvası diyebileceği bir yer yok. Problemler hafiflemesi gerekirken ağırlaşıyor. Çatışma kaçınılmazdı...

“Sosyal devlet” uygulamalarının tehlikeli bir tarafı var; kendini fazlasıyla “Rızk dağıtıcısı” rolüne kaptıran kamu yönetimleri bir süre sonra, “Rızkını verdiğim kişiler şikâyet etmemelidir” tavrını benimsemeye, itirazları en hafifinden nankörlükle veya düpedüz düşmanlık veya ihanetle bir görmeye başlıyor. Hâlbuki bütün kavramlar, kendi sınırları içinde mâkuldür. Devlet de öyle!

Politik vizyonunun yetersizliği sebebiyle bu derdi başımıza sardığı için hesap sorulmak gereken kişiler, bilakis taltif edilircesine yeniden görevlendirildiler. Böyle gecenin sabahından hayr umulmaz fakat hep o “nizâm-ı âlem” için bu kâbusun hayırla neticelenmesini dilemek durumundayız.

Yazık, eski şairlerden biri bu gibi hâller için şöyle demişti:

“Nîk-nâm-ı devleti berbâd ettiler” Aynen öyle!

Ah asâlet!

Yazılı basın yoluyla haylicesini aldığım, “Hadi gel seninle polemiğe girek; ağız dalaşı yapak” sataşmalarına bir yenisi eklenmiş; yeni duydum.

İktidarın gölgeliğinde serinleyip dururken, herhalde, “Ben kimim ve ne işe yarıyorum; yazdıklarım nereye gidiyor, kim okuyor” gibisinden bir ontolojik dürtüyle huzursuzlanan bir kısım zevat, ara sıra kendilerini celâllenme nöbetlerine sokarak sataşma yollu şeyler çiziktiriyorlar. Eğer umdukları üzre cevap verip, adam yerine koysam yazının kupürünü kesip

heyecanla patronlarına seğirtecek ve “Bakın, işte ne işe yaradığımı görün” diye kostaklanacak, muhtemelen ‘aferin koç’la ödüllenecekler.

Ah, sizlerle kelime oyunlarına dayalı ağız dalaşına girişmeyi nasıl isterdim fakat bütün mahviyetkârlığımla ifade etmek isterim ki dengim değilsiniz (bu arada isteyenler kusura bakabilir). Yaş denkliğini kasdetmiyorum, bazılarınızla yaşıtım, üstelik benden yaşlı olanlarınız da mevcut lakin nasıl söyleyim, arada kalibre farkı var.

Sülâleden tevârüs edilmiş tabii asâletim sevkiyle “Kalibre” diyorum, siz nasıl isterseniz öyle anlayabilirsiniz!

Cevap vermiyorum; lâf kıtlığından değil; bilakis, o üslûba tenezzül olunsa cevabın daniskasına hüsn-i misâl olurdu. Mesele başka, kendime yakıştıramıyorum. Baklayı çıkarıp da ağızlarının payını versem, “Yakıştı mı, muhatap aldığın şu adamlara bir bak hele; bunlara kim olsa kelimelerle dayak atardı” derler. Kazansan bile kaybediyorsun. Mânidar suskunluğumun sebebi bu.

Okumuyorum da bu arkadaşları; sataşmalarını, “Filanca falanca ne çaktı ama!” türünden masabaşı haberleriyle geçinen müzevirler aracılığı ile öğreniyor, gülüp geçiyorum. Mefhumun muhalifinden hareketle anlıyorum ki, onlar satır be satır okuyor, okudukça ülser krizlerine tutuluyorlar. Bu konuda yapabileceğim bir şey yok. Okumazsınız olur biter!

Yine de okuyor ve “Hangi cümleden bana ne ekmek çıkar?” tarzında tecellî eden müflisce bir rızk endişesiyle omuz çakmaktan nefislerini men edemiyorlar. Bu gibi zamanlarda en kıdemlilerinden en tıfıllarına kadar gözlerimi kısarak şöyle bir bakıyor, sonra da yazdıklarını gözden geçiriyorum; sıkletlerinin heyet-i umumiyesi altına bir yekûn çizgisi çektiğimde hamdim artıyor, şükrüm ziyadeleşiyor. Sözün burasında konuyla ilgili atasözünü yine nezaket icabı buraya dercetmiyorum.

En kripto Kürtçü’sünden en sıkı İslâmcı’sına kadar bu heyetin en ziyade zoruna giden şey şu: “Böyle bir zamanda, böyle bir yerde sabit-kadem olmak size mi kaldı? Siz ki bizzat cemaate mensubu olmayıp, hariçten yazan kişilersiniz. Kraldan çok kralcı olmanızın mânâsı nedir kardeşim?”

Bu soruya da cevap veremiyorum işte; cevap olmadığından değil, nazara uğrama endişesinden ötürü. Kaldı ki anlayabileceklerinden bile emin değilim; öyle olmasa, onların değil benim aynı soruyu sataşmacı takımına yöneltmem gerekirdi. Nezaket gösteriyor, susuyor ve geçiyorum.

Bu devir böyle böyle geçecek arkadaşlar; sizler iktidara iliştirilmiş mevkutelerinizde –eliniz mahkûm- her gün, “Ne yazayım, ne yazayım; rezillik dizboyu. Bizimkilerin perem perem dökülüyor. Bari karşı taraftan birilerine sataşayım da maraza çıksın” diye çaresizlikle sağa-sola bulaşacaksınız. Biz sabredeceğiz; sizin gibileri kaale almayacağız, “Her testi içindekini

sızdırır netice itibariyle” diyerek vakar yerinde durmaya devam edeceğiz. Hesabımızı “Hesap günü”nde adam gibi hesap verebilmenin hesabı üzerine kuracağız.

Bu devir böyle böyle geçecek; bir de bakacağız ki “Hakikat ânı” gelip çatıvermiş. O gün, “Gebe develerin” bile “kendi başlarına terkedildikleri” çetin bir gündür; o gün, azâmetinden Allah’a sığınılacak gündür.

Heveslisiyseniz alın size cevap: Siz de öyle yapın!

Teorik olarak din kardeşiyiz

Zihnî ve itikâdî zemîni itibariyle bir dinibütünün, kendine pek yakıştırdığı o safgönüllü edâyla “N’ooldu, 17 Aralık’ta vahiy mi geldi?” diye tecâhül-i ârifânede bulunması önemli değildir, sadece hazindir.

Evet, vahiy geldi ve geleli takriben 1440 sene oldu ama bilir ve iman ederiz ki, her gün, her an nâzil olmuş gibi ter-ü tâzedir. Hazreti Âdem’den beri vahy hep vardı, şimdi de geçerlidir ve kıyâmete kadar da câri kalacak. Yoksa sizin oralara henüz uğramadı mı?

Öyle her yolsuzluk şüphesi üzerine tek tek vahiy gelmiyor efendim; buna gerek de yok. Daha evvel gelmiş olanlar yeterince kâfi; üstelik vahyi anlamak için aşırı zekâvete, yüksek bilinçlilik vaziyetlerine, transandantal meditasyonda master derecelerine ulaşmaya hâcet yok: Sıradan bir zekâ ve okuma bilmek yetiyor. Meselâ o meşhur, “Çalmayacaksın” emr-i celîli geleli beri takriben 3 bin 500 sene geçti diye bu vahyi “mürûr-ı zamâna uğradı, boşver kanka!” diye yorumlama hakkımız yok. Ne fenâdır ki âhir zamanın çağdaş ve laik hukuk doktrinlerinde bile, başkasına ait olan bir şeyi rızası olmaksızın zilyedliğe geçirmek suç kabul ediliyor; bunun tabii uzantısı da her türlü haksız iktisâbın soruşturulmasıdır tabiatiyle... “Nerden biliyorsun sen bakayim?” diye asabîleşmeyiniz hemen; sizler kadar olmasa da Mülkiye’de bir miktar hukuk okumuşluğumuz var! Hukuka giriş I!

İşte o birikime dayanarak söylüyorum; bir yerde karmanyolacılar (sözlükte kent hırsızlığı diye geçiyor) varsa, orada, “Dur bakalım, n’ooluyor?” diyenler de çıkacaktır; hatta, -artık öyle olup olmadığı hakkında ciddi şüphelere düşüyor olsak bile- devlet denilen cihazın bilumum ayarsızlarla birlikte eliçabukları da derdest etme gibi bir görevleri olduğu söyleniyordu bir zamanlar! 17 Aralık’tan beri işler tersine dönmüş, karmanyolacılar zâbıtanın elini kolunu bağlamış gibi bir görüntü hâsıl olmasına rağmen bizim dışımızdaki dünyada hâlâ hırsızlık vesairenin soruşturuluyor olması inanılır gibi değil yani!

Eğer her ef’âliniz için husûsen vahiy nâzil olması gerektiğini düşünüyorsanız kendinizi fazlaca önemsiyorsunuz demektir!

“Vahiy mi geldi de 17 Aralık sabahı anî bir aydınlanma sağanağına uğradınız” diye safdilâne bir şaşkınlığa uğramış olmanız ihtimâline binâen son ve ekmel vahyin mevzu ile alâkalı

ahkâmını şöyle bir hatırlatmakta fayda gördüm. En basit taramada bile karşımıza çıkan netice şudur: “Hırsız (Sârik) erkek ve kadının, kazandıklarına bir karşılık, Allah’tan, ‘tekrarı önleyen kesin bir ceza’ olmak üzere ellerini kesin. Allah üstün ve güçlü olandır, hüküm ve hikmet sahibidir. (Maide 38); kezâ, “Birbirinizin mallarını haksızlıkla yemeyin ve bile bile günahla insanların mallarından bir bölümünü yemeniz için onları hakimlere aktarmayın. (Bakara 188)”

Vahiy mi geldi buyurmuştunuz; evet vahiy geldi. Kitab’ın içinde neler yazılı olduğunu merak edenlere her ân yeniden geliyor. Hırsıza da polise de!

Benim dinî bilgim havada, karada ve denizde sizlerin ilmî müktesebâtınızla mukayese olunsa zekât keçisi mikyasında güdük kalır; sizdeki ‘ilim ve hikmet’ bende olsa Kitâb’ın orta yerinden daha nice nass gösterirdim. N’aapayım, sıradan, dümdüz bir taşra lisesinden düşe kalka mezun oldum. Elimden bu kadarı geliyor; ayrıca şahsi prensibim itibariyle köşe yazısında eleştirmeyi düşündüğüm kişileri, Kur’an’dan âyetler göstererek korkutup yıldırmayı, meseleyi hemen dinî bir zemine çekmeyi uygun görmem pek. Hele hele siyasi konularda lâfa daralınca din diliyle konuşulmasını da sevmem; lâkin efendim, kerem buyrunuz, “Vahiy mi geldi?” sualiyle konuyu din düzlemine çeken ben değilim, sizsiniz.

Ve kötü bir haberim daha var; vahiy ne yazık ki sadece “Çalmayacaksın” veya, “Hırsızın bir dalını budayın”dan ibaret değil. Okuyunca “insan gerçekten hayret ediyor”! Neler var neler; ki siz onları şüphesiz benden daha iyi bilirsiniz. Meselâ şöyle bir ikaz gördüm, nutkum tutuldu, içimi korku bastı. Diyor ki,

Onlar düşünmezler mi ki, tekrar diriltilecekler (Mutaffıfîn 4)

Soruşturma kapatır gibi, tekrar dirilmemenin de bir kolayını bulduysanız bize de çıtlatın; teorik olarak din kardeşiyiz!

İşyeri cinayetleri, sendikacılar ve politikacılar

Altmışlı yıllar, işçilerin sendikal hakları için ayağa kalkmasına sahne oldu. İkibinli yıllara gelince işçi hareketinin mahiyeti değişti ve işçilerin can güvenliği mücadelesine indirgendi. Bu içler acısı durum, işçi statüsünde evine ekmek götüren herkes için büyük bir kayıptır.

Yetmişli yılların yükselen değeri sol sendikacılık anlayışına göre, işçinin hakkını vermek için işverenin, işyerini işçilere hibe edip ceketini alıp gitmesi bile yetmiyordu ve işçi hakları alabildiğine soyut ve şekilsiz bir kapsama büründürülmüştü; bu niteleme, evet mübalağalıdır fakat özellikle kamu işyerlerinde örgütlenen sendikalar, üretimle talep edilen ücret arasında bir kıyaslama yapmayı adeta hakaret telakki ederek “işçilerin asla ödenemez hakları” ütopyasını yücelttiler ve “üretimden gelen güçleri”ni kaldıraç gibi kullanabilecekleri zannıyla, henüz yeni oluşmaya başlayan işçi sınıfının beklenti ve özgüvenlerini abarttılar.

12 Eylül diktası, işçi sınıfının ve sendikal hareketin üstünden silindir gibi geçti. "Üretimden gelen gücümüz" edebiyatının arkasında gerçek mânâda bir üretim gücü olmadığı açığa çıktı. 12 Eylül'ün generalleri de, kamu işletmelerinin beceriksizliğine, müsrifliğine ve üretilen birim başına kamu zararını giderek artıran yapısına dikkat çekerek özelleştirme çığırının kaldırımlarını döşedi. O günden beri Türkiye'de işçiler hem statüleri hem de reel ücretleri itibarıyla büyük bir gerilemeyle karşı karşıya kaldı. Sanayi üretiminin pek sığ olduğu bir üretim tablosunda sendika yöneticileri, işçi sınıfının geleceği yerine kısa vadede sendika çıkarlarını öne koyan bir sendikacılık anlayışıyla işçi sınıfının geleceğini köreltti. Taşeronluk kurumu böyle ortaya çıktı ve kimse doğru dürüst itiraz edemedi, çünkü işveren açısından taşeronla iş görmek daha pratikti ve düşük maliyet anlamına geliyordu. Bugünlerde herkesin taşeronluk sistemine söğüp-sayması, ciddiye alınması gereken bir protesto sayılsa da Türkiye'de sanayi üretimindeki nisbî artışın taşeronlukla bağlantısı sâkin bir zihinle sorgulanmalıdır.

Bugünün sendikal mücadelesi, işçilerin hayat hakkı (işyerinde ölmeme) çizgisine kadar geriledi. İşçi hareketi daraldı ve siyasi zeminini yitirdi. Rakamları tam bilmiyorum ama görüyorum; eğitimli, üretken ve aile kuracak vakti gelmiş gençler, ayda bin lira civarında gelire rıza göstermek zorunda; hele işveren sigorta primlerini tam yatırıyorsa aliyyülâlâ! İşverenin –cabadan- fazla mesai taleplerini geri çevirmek pek mümkün olmuyor; iş garantisi diye bir kavram, 70'lerin Türkiyesi'nde kaldı; Yeni Türkiye'de işçi sınıfının savunduğu öncelikli mevzi, artık iş garantisi, sosyal haklar, yıllık izin vs. değildir; iş, daha doğrusu can güvenliğidir. Ne hazin bir gerileme!

Elbette sosyal güvenlik bakanları, her işyerini dolaşıp, iş asansörlerinin güvenliğini kontrol etmez, görevi bu değildir; onun görevi iş güvenliğini sarsabilecek her riske karşı tedbir mekanizması kurup gözetmektir. Türkiye henüz, iş güvenliği rezaletini (aslında işyeri cinayeti demek lazım) bir izzetinefis meselesi sayıp istifa eden bir siyasetçi görmedi. Her işyeri cinayetinden sonra "maktul" yakınlarını maddeten tatmin edecek tazminat düzenlemeleri ile rezaletin üstü örtülüyor. Soma faciası bile bir silkinişe, bir uyanışa vesile olamadı, Mecidiyeköy maktullerini de haftaya kalmaz unuturuz!

Siyasileri ve işverenleri suçluyoruz çünkü onlar olağan şüpheli veya doğrudan birinci derecede sorumlu mevkiinde, bu noktada artık Türk tipi sendikacılığı da sorgulamak gerekiyor; daha doğrusu bu hesaplaşmayı sendikacılar kendi içinde yapmak, esaslı bir özeleştiri geliştirmek zorunda.

Selahattin Demirtaş'ın önceki gün, konuyla ilgili herkesi bir güzel boyadıktan sonra sözü, "İşçiler, siz de artık örgütlenseniz iyi olacak" noktasına getirip bırakması haksızlıktı; işçiler bir ucunda ekmek, öteki ucunda hayatın bulunduğu ince ve zayıf bir ip üzerinde akrobasi yaparak hayata tutunmaya çalışıyorlar ve laftan öte daha ciddi desteğe ihtiyaç duydukları açık.

Algılar geçicidir, olgular kalıcı

Dış politikamız an itibariyle, tok karnına midesine tekme yemiş gibi. “Davutoğlu önceki hükümetten enkaz devraldı” derken latife yapmıyorduk.

İşte düvel-i muazzama, IŞİD’i cezalandırmak için harekete geçti; Obama, bize bile danışmadan “Nerde olursa olsun onları avlayacağız” diyor. Türkiye ise 49 rehine yüzünden askeri ve diplomatik açıdan kımıldayamaz halde. Bu olgular karşısında diplomatik tezimiz iki hecede özetlenebilir: Hık mık!

İktidar içeriye karşı aslan, kaplan, jaguar gibi yırtıcı; dışa gelince iyi aile çocuğu bir nişanlı namzedi delikanlı gibi sevimli, hattâ mahcub ve biraz da şaşkın (Bkz. Obama-Erdoğan görüşmelerinin fotoğrafları)... İçerde ağzından alevler fışkırıyor: Kendinden olmayan herkesi devlet memurlarına fişletiyor, meslek kuruluşlarını tehdidle devşiriyor, yandaş kurtarmak için olmadık kanunlar icad ediyor, sırf 17-25’te görevlerini yaptılar diye polis memurlarını mahkeme kapılarında sürüm sürüm sürüyor, dershaneleri afyon tekkesi ilân edip Türkiye’nin en iyi okulları kapansın diye elinden geleni yapıyor, candaşlara kamu bankalarından ballı krediler kullandırıyor, kupon arsa safarisiyle gönül eğlendiriyor ama birkaç ay önce zuhur eden şu ne idüğü belirsiz IŞİD’e karşı henüz, velev ki Bank Asya’ya karşı ağzını bozduğu türden gürlediklerini hiç duymadık. İçeriye Kasımpaşa külhanbeyi gibi ağzıbozuk, dışarıya gelince Üsküdarlı Kâtibim gibi nazik ve şefik!..

Sizden bir IŞİD karargâhına belediye dozeri gönderip ortasından yol geçirmenizi, kışlalarının imar ruhsatını iptâle kalkışmanızı, “Size su bile yok, su” diyerek sularını, elektriklerini kesmenizi beklemiyorum: “Arkadaşlar yaptığınıza ayıp derler” deyin ona da razıyım!

“Çözüme az kaldı, biraz daha sabır” diye diye her cürmünü görmezden geldiğiniz PKK, milli hudutlar dahilinde paralel yapının kralını gösteriyor size: Yol kesiyor, vergi topluyor, mahkeme kuruyor (Sulh Ceza Hâkimliği modelini duymasınlar, aman!), hatta İstanbul’un orta yerinde bile kimlik sorgulayıp operasyonlar yapıyor da sesiniz çıkmıyor. IŞİD nice zamandır Türkiye’ye kan kusturuyor; koca ülke, iki örgütün elinde zebûn resmen!

Birikmiş öfkenizi nasıl yatıştıracaksınız? Gelsin Cemaat. Ne Ergenekon gibi sisler gerisinde, ne DHKP-C gibi hücre sütresinde saklı. Ne PKK gibi demokratik özerklik adıyla Birleşik Kürdistan hayâli vardır ne de IŞİD ve benzerleri gibi acımasız bir silahlı örgüt! Bilakis çağdaş eğitimde bir dünya markası: Her faaliyeti kanuni, açık ve şeffaf. Nasreddin Hoca’nın türbesi gibi âdetâ; bu nasıl paralel yapı. Anlamadık gitti. İşte öyle olduğu içindir ki iki müfettiş, bir savcı, birkaç Sulh Ceza Hakimi ile yıllardır herkesin gözü önünde çalışan kurumların ocağına incir ağacı dikip, ardından “İninize girdik ininize” diye övünebiliyorsunuz. Cemaatten esirgemediğiniz yiğitliği, aylardır hepimize kan kusturan IŞİD’e, Türkiye’nin dağlarında hâlâ devlete silahla meydan okuyan PKK’ya da gösterip adamları tir tir gösteremeyişiniz mânidar.

Niçin IŞİD ve PKK'ya karşı gereksiz, hatta mânâsız derecede müsamahakâr iken, dosyasında tek çizik bulamadığınız Hizmet hareketine karşı bu kadar kindarsınız!..

Şimdiye kadar algı yönetip seçim kazanarak içerde vaziyeti idare edebildiniz, çünkü kolaydı. Sürüyle gazeteniz, ekranınız, havuzunuz, her gün yeni katılımlarla nitelik kazanan (!) yazarlarınız attığınız her oku havada kebap yapıyor, her mızrağa bir kılıf uyduruyorlar. Hakkınızı ketmetmeyelim; seçim kazanmakta yektâ ve müstesnâsınız; hattâ mümkün olsa da, "Dış politikada Türkiye başarılı mıdır?" konulu bir referandum yapılsa, eminim ki en azından % 52'yle gümbür gümbür çıkarsınız sandıklardan; lâkin küçük bir aksilik söz konusu! Dışarıya karşı algı yönetimi para etmiyor; dışarda çıplak olguların reel dünyası geçerli. İşte adamlar Ankara'ya, kapınıza gelip, "IŞİD'e karşı mısın, değil misin" diye basit bir sual sorunca, tembel talebeler gibi gözünüzü tavandan ayıramıyorsunuz; halbuki bir algı operasyonu çekseniz şu feleksizlere, görürler dünyanın kaç bucak olduğunu!

Ee, bu işler kamu gücüyle banka yıkmaya, dershane kapatmaya, okul bahçesinden tramvay geçirmeye benzemiyor değil mi?

Özerk İstanbul Kantonu: Niçin olmasın?

Bunca gayretten ve hükümete doğru yolu göstermek için sarfetmiş olduğum bunca bedava mesaiden sonra bir hususta olsun bir fikrimin ciddiye alınarak uygulamaya konulması, bende çelişkili duygular uyandırdı.

İlk olarak elbette memnunum çünkü hükümet, nihayet kadr ü kıymetimi anlamış bulunuyor; öte yandan hiç memnun değilim çünkü ben o fikri vaktiyle tamamen dalga geçmek maksadıyla, "Bu kadar da olmaz artık" makamında kaleme almıştım...

En iyisi baştan anlatayım, ki neyi kasdettiğimi bilebilesiniz...

Bundan tam bir yıl önce, yine bu sütunlarda, "Marmara Denizi'ni kurutalım" başlığıyla yayınlanan ufuk açıcı makalemde, Yenikapı sahilindeki devâsâ toprak dolgusunun gudûbet görüntüsünden hareketle öfkelenmiş, ardından vermiş-veriştirmiş ve demiştim ki:

---

3. köprüyü hemen iptal edip Boğazları dolduralım meselâ. Köprüye gerek kalmaz. Zaten vapur işletemiyoruz doğru dürüst. Dolgu yerinin ortasına oniki şeritli Marmara-Karadeniz otoyolu yaparız. Sağına soluna benzinlikler, lokantalar, AVM'ler, Residance'ler...

"Boğazı doldurdun, gemiler nereden geçecek bre densiz?" diye celâllenmeyiniz hemen; Kanal İstanbul ne güne duruyor? Üstelik orada Montrö hükümleri de geçmeyecek. Her gemiden ücret alıp para basacağız resmen!..

Kartal'la Yalova'nın arasını da dolduralım elimiz değmişken; insanlar geze geze akrabalarını görmeye gidebilsinler. 2020 Olimpiyatları için tesis yeri de bedavaya gelir. Bu arada Adalar'la İstanbul'un arasını doldurmayı da ihmal etmeyelim. Adalılar yalnızlık duygusundan kurtulmuş olurlar. Pek çok yeni arsa üretileceği için emlak fiyatları düşer, inşaat sektörü ivme kazanır...

Marmara Denizi'ni doldururken uçaklardan görülecek şekilde bol bol Türk bayrağı, Ayyıldız, Atatürk'ün profili, 16 Türk imparatorluğunun bayrakları gibi figürleri de işleriz. Vatanı ne kadar sevdiğimizi herkes görür, tüyleri diken diken olur; "Ben nereye geldim yahu?" diye ürpererek kendine gelir...

Biraz araştırınca gördüm ki zaten İstanbul'un Marmara sahilleri özellikle Anadolu tarafında, dolgu yoluyla hayli kapatılmış durumda. Bu durumda şahsen bizzat bulmuş olduğum çılgın dolgu projelerinin hemen uygulamaya geçmemesi için sebep kalmıyor...

Haydi, elimiz değmişken kurutalım şu Marmara'yı; yeşil alan yaparız, ağaç dikeriz, bol bol TOKİ konutları dikeriz!..

Yazı bu minvâl üzereydi. Aradan geçen bir yıl zarfında Maltepe açıklarında da sahil doldurularak, yıllardır hasretle beklenen bir kamu meydanı oluşturuldu (İsteyenler Google Earth haritasına bir göz atarak İstanbul'a yamanan bu çirkin ilâveleri yukardan seyredebilirler!); onun ardından Emirgân sahil yolunu genişletme çalışmalarında son safhaya geçildiğini duyduk. Habere göre çalışmalarda 700 metrelik sahil kesimine denize kazık çakma işlemleri büyük ölçüde tamamlandı. Çakılan kazıkların üzerine beton dökülmesi işlemlerinin başladığı inşaat tamamlandığında sahil yolu 8 metre genişlemiş, İstanbul Boğazı ise 8 metre daralmış olacak!

Küçükken ağzımızdan istenmeyen bir şey çıktığında telâş ve mahcubiyetle "Dilim yansın" derdik; aynı duygular içindeyim. İroni yaparak İstanbul'un canına okuyanları eleştirelim derken rant operatörlerine ilham kaynağı olmuşuz meğer!

Adamlar boğazı resmen dolduruyorlar ayol. Evet, şimdilik sadece 8 metre fakat mâlum terânedir: Büyük mesafeler küçük bir adımla başlar...

İstanbul gibi bir yerde kıyıları toprakla doldurarak problem çözmeye kalkışmanın artık eleştirilecek tarafı bile kalmadı; gücü yetenin yağmaladığı bir rant şantiyesine döndü koca şehir. Üstelik bunu yapanlar, kendilerinde bir "medeniyyet" vizyonuna sahip olduklarını ileri süren, iş lâfa gelince entel-kuntel sözler dizen muhafazakâr bir muhitin insanları. Henüz medeniyet kelimesinin telâffuzunda bile "ye"leri şeddeleyerek galâta düşen birilerinin

vizyonundan ne olacak? O vizyon olsa olsa, beton blokların ön cephesinde (Adalet sarayları, yeni inşa edilen İHL liseleri vb.) birkaç tane sivri kemer koyarak Selçuklu veya Osmanlı geçmişine selâm gönderildiğini sanmaktır! Gülünç!

İşte, Fethipaşa korusundaki tarihi Hüseyin Avni Paşa köşkü yandı, bitti, kül oldu. Bilirkişiler yangının hangi sebepten çıktığını bir türlü anlayamadılar! Belki de ahşap yapıların günün birinde yanıvermesi fıtratları icabıydı! Şahsen, vaktiyle restitüsyon planları çıkarılmış tarihi yapıların yıkılıp yanmasına o kadar üzülmüyorum; çünkü binanın aslına uygun olarak yeniden ve aynen inşa edilmesi için restitüsyon projesi yetiyor ama niyet de lâzım. Basına akseden haberlere göre arsanın sahibi olan işadamı köşkü yeniden inşa ve ihyâ niyetinde değil; orada birden fazla (On tane galiba) rezidans yaptırmak istiyormuş. İşte asıl yangın ve tahribat budur!

İstanbul, dünyanın gökdelen ve AVM çöplüğü haline getirildi. Facia öyle farkedilir boyutlara ulaştı ki, yeni hükümet programında bile dikine değil enine yapılaşmanın teşvik edilmesinden bahsedildi (ki göreceğiz!). Dikilen her gökdelen şehri boğuyor; çökertilen her AVM, tüketim toplumunun çaresiz kölelerine haftada bir kere olsun can atılan bir vahanın serâbını gösteriyor ve yeni bir hayat tarzı dikte ediyor.

Bu sıralarda Üsküdar sahillerine şöyle bir göz atanlar, iskeleden Şemsipaşa Camii'ne kadar bütün sahili kaplayan uzun ve beyaz bir plastik tente görecekler. Ramazan'ın başlangıcından beri orada duruyor ve Üsküdar sahiline de doğrusu çok yakışıyor! "Geçici bir şeydir, Ramazan'a mahsustur; bayramdan sonra kaldırırlar nasıl olsa" diye düşünmüştüm. Yakından bakınca pek geçiciye benzemiyor. Çelik putrellerden kaburgalar çakılmış sahil kaldırımına, kaldırım daraltılmış. Plastik tentenin her biriminde ise, âdeta, "Bakın, nasıl önemli bir esere imza attım" diye gururlanan bir belediye başkanının adı yazılı. Ee ne de olsa "eser"in görünür yerine ustasının adını yazmak, "Osmanlı medeniyyeti"nden tevârüs edilmiş bir gelenektir!

Bugünlerde demokratik özerklik lâfından geçilmiyor ya hani; insanın ayağa kalkıp, "Özerklik dediğiniz yönetim biçimi aslında öncelikle İstanbul'a lâzım. Bunca hakarete rağmen hâlâ güzelliğinden bir şeyler saklamayı başaran bu şehrin derhal ve öncelikle merkezî idareden, yani Ankara'dan ayrılması ve icabında özerk bir kanton şeklinde kendi kendini idare etmeye başlaması gerekiyor!" diye isyan edesi geliyor.

İstanbullu değilim ama acıyorum bu şehre; bu şehir üzerinde söz sahibi olanlar ona çok fena, çok ahlâk dışı, çok aşağılayıcı davranıyorlar; yazık!

Parlamenter sistemde aşiret sosyolojisi

Kâğıt üstünde parlamenter sistemin bütün kurumlarıyla ayakta ama yine de Türkiye'de rejim adım adım otoriterleşiyor ve bir parti devletine dönüşüyor.

İki gün önce Cumhurbaşkanı'nın Beylerbeyi Sarayı'nda yaptığı "Basına kapalı basın toplantısı" bu alâmetlerden biriydi. Hükümete sâdık gazetecilerin ismen davet edildiği bu toplantıya, "güvenilmez" ve muhtemelen "hain" basın kuruluşları çağırılmadı. 28 Şubat döneminde Genelkurmay'ın uyguladığı akreditasyonu, hükûmet yeniden keşfetti!

Demokrasi, sadece seçilmiş bir meclise değil, onunla birlikte güçler ayrılığına, yani yasama, yürütme ve yargının birbirinden bağımsız ve yekdiğerini denetleyebilme esprisine dayanıyor. Türkiye'de seçim kazanan parti yasama ve yürütmenin mutlak egemeni oluyor; sistem bu bakımdan hastalıklı ve tedaviye muhtaç. Bu durumda yargı, parlamenter sisteminin biricik tutamağı. Diyelim ki interneti hükümet kontrolüne devreden kanundan şikâyetçisiniz: Sivil toplum, basın istediği kadar itiraz etsin; Meclis'teki oylamada hükümet grubu, liderin işaret ettiği yönde oy kullanarak sonucu kesinleştiriyor. Parti gruplarının lider iradesi dışında davranabildiği çok az örnek var Meclis tarihimizde. AKP grubu son süreçte, parti yönetiminden gelen her kanun teklifini gözünü kırpmadan onayladı ki, bunların içinde temel hak ve hürriyetlere aykırılığı tartışılmaz nitelikte maddeler de vardı. Türk tipi parlamento geleneğinde buna "Parti disiplini" deniyor ve parlamenter rejimimiz, parti disiplinine pek meraklı vekillerin sadakati yüzünden özellikle son günlerde büyük itibar kaybına uğradı. Kezâ Meclis'in sair denetim yetkileri de grubun parti disiplinine âşık tavrı yüzünden hiçbir işe yaramıyor. Kısaca tek çıkış yolu yargıya gitmek.

Ekimdeyapılacak HSYK seçimleri öncesinde Adalet Bakanlığı'nın hakim ve savcılara yönelik maaş zammı vaadi, kötü tasarlanmış bir Zaytung haberini andırıyor. Şakadan da öte! Hükümetin açıkça desteklediği taraf bu seçimlerden galip çıkarsa Türkiye'de üç erk, uzun bir aradan sonra yeniden tek elde toplanmış olacak; yani tek parti devrinden beri!

AKP'nin Meclisgrubu, tek parti yıllarının CHP grubuna benziyor fakat haksızlık etmeyelim; 40'lı yıllarda bazı meselelerin CHP grubunda kıyasıya tartışıldığı, aksi yönde görüşler beyan edildiğine dair örnekler vardır. AK Parti grubu, kendi arasında tartışma görüntüsü vermeden benzersiz bir sadâkatle blok halinde oy kullanıyor. Hezâr aferin! Üçyüz küsur kişi içinde farklı düşünenler vardır elbet ama düşünürken geride iz bırakmamaya gösterdikleri itina yüzünden bu fikirlerden haberdar olamıyoruz. Çoğunun haziran seçimlerinde yeniden seçilmek için böyle davrandıklarını ileri sürmek haksızlık olur mu? Bence olmaz. Haksızlık edip etmediğimi, sonraki yıllarda bir kısım AKP'li vekilin hâtıralarında görebiliriz zannediyorum.

Bu arada aklıma gelmişken gruptaki bazı vekillere bir iyilikte bulunayım; bol bol selfie (Hâtıra-i Sadâkat) fotosu çektirsinler Meclis'te; ilerde seyreder, hüzünlenirler!

Bu tablonun yegâne müsebbibi AKP grubu değil, öteki partilerin de kabahati büyük. Grupları, liderin keyfine râm eden Siyasi Partiler ve Seçim kanunlarındaki aksak ve antidemokratik hükümlerdir ve bu hükümler, düzenin devamını arzulayan liderlerce, yani Bahçeli, Kılıçdaroğlu, Erdoğan ve Davudoğlu tarafından sanki kutsal bir emanetmiş gibi savunuluyor. "Liderine eyvallahı olmayan vekil", bizdeki parti ağalığı sisteminin kâbusudur. Seçimlerde dilediğimizi değil, liderin adamlarını seçiyoruz. Siyasi hayatımızda da bir nevi aşiret sosyolojisi sürüp gidiyor anlayacağınız...

Bunlar yeni sözler değil, bir orijinalite taşımıyor fakat güçler ayrılığı ilkesinin son kalesi yargının, HSYK seçimlerinden sonra tamamen hükümet eline geçmesi tam bir kâbus olacaktır ve biz ertesi gün, sistemin, güyâ kurallar içinde nasıl dejenere edilebildiğine ve otokrasiye dönüştüğüne şahit olacağız.

AK Parti grubundan ani bir aydınlanma ürperişi beklenemeyeceğine göre şu anda tek ümidimiz, hukukçuların vicdanlarıyla cüzdanları arasında yapacakları tercihe bağlı.

Hukuka alenen meydan okunuyor

AKP İktidarı devletin genleriyle oynuyor. Kendisinden sonra "devr-i sâbık" denilebilecek uğursuz bir dönemin toprağını hazırlıyor.

Son derece yanlış. Eğer varsa paralelle mücadele adı altında devletin ve bütün bürokrasinin keyfî bir parti kontrolüne terk edilmesi, tarifi zor tahribatlara yol açabilir. Daha şimdiden yapılan hukuksuzluklar, paralelle mücadele kılıfına sığmayacak derecede abartıldı ve yaygınlaştırıldı.

Yeni hükümetin bakanları, sanki yukarıdan bir direktifle ve özellikle "Paralel yapıyla mücadele" konusunda kendilerini bağlayan ve ellerini taşın altına koyduklarını ihsâs ettiren beyanatlar veriyorlar. Eğer dışarıdan tahmin edildiği gibi böyle bir siyasi talimat söz konusu ise, yeni hükümet için en öncelikli konunun "Devlette cadı avı" diyebileceğimiz mesele teşkil ediyor demektir.

Başbakan Yardımcısı Numan Kurtulmuş, paralel yapının devlet içinde hâlâ devam ettiğini belirttikten sonra "Bundan sonrası siyasetin işi değildir. Türkiye'nin bağımsız mahkemeleri tarafından bu şüphelerin, iddiaların bütünüyle ortaya konması lâzım." dedi. Doğrusu ağırbaşlı bir değerlendirmeydi ve sırf bu yüzden parti ve hükümet içinde Sayın Kurtulmuş'a, "Bunlar nasıl lâflar, ne demek siyasetin işi bitti? Bağımsız yargı süreci başladı; sen kimden yanasın arkadaş?" vezninden bir trol çiziği atılmasını temennî etmem şahsen.

Niçin diyeceksiniz? Anlatayım, iktidar "Türkiye'nin bağımsız mahkemelerini" henüz pek de o kadar güvenilir bulmuyor çünkü. Dinleyenleri ağlatan o içli vedâ konuşmasında Sayın Erdoğan'ın yargı hakkında söyledikleri hiç de yenilir yutulur cinsten şeyler değildi: Güvenlik kurumlarının ve yargının demokratik meşruiyet temelinde yeniden yapılandırılmasından bahsederken HSYK'yı, kendine karşı tavır almakla suçlamış ve hemen akabinde kendini tutamayıp "İşte bunların hesabının sorulacağı günler de yakındır. Yargıtay Başkanlar Kurulu'nun düşünebiliyor musunuz, bu ülkede, kalkıp da hem siyasete hem de halkın doğrudan seçtiği cumhurbaşkanına karşı son derece nezaketsiz tavırları, eski Türkiye'nin bir alışkanlığıdır. Hukuk sistemi bir avuç haşhaşinin şantajına mahkûm bırakılamaz. Kime çalıştığı belli olduğu Pensilvanya hukuk sistemine emir veremez, talimat veremez. Hasan Sabbah benzeri meczupların oyuncağı asla olamaz. Vatansever hâkim ve savcılar aralarındaki haşhaşileri temizleyecek, hukuk sistemi üzerindeki gölgeleri de kaldıracaktır" cümleleriyle devam eden müthiş cümleler kurmuştu.

Müthiş cümleler ama hukuk camiasında görünür bir yankı uyandırdığı söylenemez. Sebebi mâlum: Hukukçular da siyaset adamları da bütün dikkatlerini ekimde yapılacak HSYK seçimlerine kilitlemiş durumdalar. Yani siyaset-hukuk ilişkilerinde durum, henüz Sayın Kurtulmuş'un söylediği gibi normalleşmiş değil. Büyük gerilim söz konusu. Eğer HSYK seçimlerini, hükümetin desteklediği liste kazanırsa, işte o zaman bağımsız yargıdan değil, fakat "Yeni Türkiye'nin bağımsız mahkemeleri!"nden bahsetmek mümkün olabilir!

Kurtulmuş, bu olguları şüphesiz benden daha iyi bilecek bir mevkide. O yüzden söyledikleri sadece Demirelvâri, günü kurtaran, yuvarlama bir beylik diskurdan ibaret. Hükümet cenahının yargı bağımsızlığından ne anladığını, sulh ceza hâkimliklerini bir çırpıda kurup yargı sisteminin içine yerleştiren uygulamalardan biliyoruz. Yeni Türkiye'nin bağımsız mahkemelerini, Yargıtay ve HSYK'daki "Haşhaşiler ve Hasan Sabbah meczupları" temizlenince daha net görebileceğiz. Ne var ki gözü olana sabah ışımıştır: Yargı, bu gidişle tamamen yürütmenin kontrolü altına girecek ve meselâ Diyanet, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Anadolu Ajansı veya Şehircilik Bakanlığı gibi bir kurum hâline gelecektir. Niyet okumuyoruz; bunlar bağıra çağıra, hatta korku uyandırmak amacıyla altı çizilerek sarf edilmiş açık beyanlardır.

Camia'ya besledikleri nefretten ötürü olup bitenlerden şimdilik memnun görünenler, hukuk devleti yerle bir edilirken seyirci kalmanın sorumluluğunu AKP ile paylaşıyorlar. Oysa ki kamuoyu -hükümeti destekleyenlerin de büyük bölümü dahil olmak üzere- bunca gürültünün 17-25 Aralık soruşturulmasının örtülmesi ve ilgililerinden hesap sorulması adına yapıldığının farkında. Nazi Partisi'nin yaptıklarına sessiz kalan o dönemin Alman kamuoyu, bugün bile o meş'um devrin manevi ağırlığını omuzlarında hissediyor.

Hukuk cephesinde olup bitenlere bir de bu gözle bakılsın. Durum son derece vahimdir.

Ümük!

Madde 1: IŞİD mensubu insan kasaplarının kafa kesme videolarını ve fotoğraflarını yayınlayan her haber kuruluşu, açıkça terörizme destek veriyor. IŞİD bu eylemleri, avucundaki çaresiz rehineleri cezalandırmak için değil dünya kamuoyuna dehşet salmak ve propaganda yapmak için yapıyor. Bu görüntülerin "haber değeri" varsa da canı cehenneme!

Madde 2: İngiliz vatandaşı olduğu ileri sürülen Mücahide binti Usame adlı peçeli kadının, kesik baş ile verdiği pozun ardındaki detay şudur: Örgüt, militanlarını "başı gövdeden ayırmak"ta anatomik mahâret kazanmaları için uygulamalı eğitime tabi tutuyor ve çirkin eylemi "İslâmi bir pratik" olarak yüceltiyor. Aklıbaşında fakihlerin Müslümanlığın güleryüzlü ve sağaltıcı yönünü hayata geçirmek için verdiği bir milyon birim emeği, bir tek kelle kesme videosu yerle bir ediyor. IŞİD'in yakın bir gelecekte hâk ile yeksân olacağı şüphesiz fakat bir an tersini düşünün; kim bir IŞİD devletinin tebaası olarak yaşamak ister?

Madde 3: Kelle kesmek suretiyle kamuoyunda dehşet uyandırma, siyasi propagandanın en denî, en ucuz ve maalesef en etkili yolu. Türkiye'de olup-bitenlere bakınca kelle kopararak muhalif sindirme yaklaşımının içerde de rağbet bulduğunu görüyoruz. IŞİD'in bir gelecek vizyonu, bir evrensel barış tasavvuru yok. "Önce düşmanın kafasını kes, dehşet uyandır sonra nasıl olsa yönetirsin" varsayımı söz konusu sadece. Biz bu sefil mantığı, şanlı tarihimizin darbeler döneminden çok iyi hatırlıyoruz. Darbe pratiğinin daha sonra hukuk içtihatlarına geçmiş teorisi şudur: Darbeye yeltendiğinde merhametsiz ve kararlı davranacaksın. Daha önce geçerli olan hukuk artık yoktur. Yeni hukuku, senin başarın tayin edecektir! Espri yapmıyorum: Türkiye'de ordu iki kere askeri darbe yapıp geçerli anayasayı ortadan kaldırdı ve kurduğu yeni anayasa düzeninde kendisini sorgulanamaz bir mevkîe getirdi. Hukukçularımız da bu fiili duruma, "Kurucu irade" adını verdiler ve kurucu iradenin geçerliliğini içtihada bağladılar!

Madde 4: Cumhurbaşkanı'nın Katar dönüşü Bank Asya'ya yönelik sözleri, şu anda geçerli olan hukuk kodlarına göre suçtur fakat eğer muradına erip bankayı ve diğer kuruluşları çökertirse, darbe hukukuna göre bu eylem suç olmaktan çıkar. Öyleyse bu kritik safhada hukuku bile bile çiğneyenlerin aşırı derecede cüretkâr olması gerekiyor. "Düşmanını yarı canlı bırakmayacaksın, mutlaka canını çıkartacaksın; o zaman yeni bir hukuk düzlemi oluşacaktır." beklentisi yüzünden çaresiz cesaret gösterilerine, utanç verici suskunluklara, "Müslüman kalbi"ni lekeleyen aldırmazlıklara ve yandaş takımının vicdandan nasipsiz, "Öldür, öldür" çığlıklarına şahit olmaktayız. Şüphesiz onların da yüreği daralıyor, solukları sıklaşıyor ve "ya başaramazsak, bunca suçun altından nasıl kalkarız?" vehmiyle endişeleniyor ama korkularını belli etmemeye çalışıyorlar. Yargıdan kurtulmak için başladıkları işi kelleyi gövdeden kopararak tamamlamak zorundalar; ya devlet başa, kuzgun leşe!

“İthamlarınızın içi boş; dershaneler, okullar, Bank Asya vs. dürüst ve iyi işleyen kuruluşlar” diye savunmaya geçmenin mânâsı kalmadı. Gerekçelere kimse aldırış etmiyor; özellikle kamuoyumuz, düzenin devamı için ufağa-tefeğe bakmadan kisb ü kârını kollamakta. Ülkede, adı henüz konulmamış ama çok belirgin bir darbe süreci yaşanıyor ve bu sürecin bir hukuku yok; “üst değer”i yok, bırakınız dini-imanı, ekonomi yönetiminin buz gibi sert ve soğuk evrensel kurallarına bile aldırış edilmiyor. Tek sâbit fikir, kazanmak!

Sürecin sonuna doğru yaklaşıldığını düşünüyorum. Kelle kesiciler kazanırsa, hukukun değil vahşetin çağrısı galebe edecek ve en fenâsı hiç kimse, “Ben olanların farkında değildim; mâzurum” diyemeyecek.

Keskin bıçak ümüğüne dayandı ey halkım; gerisini sen bilirsin!

Birleşik Türkiye Emirlikleri nasıl fikir? Saçmalıyor muyum; elbette saçmalıyorum çünkü “Türkiye Cumhuriyeti ilelebed pâyidar kalacaktır!”

Yönerge

Değerli yoldaşlar, yeni bir eğitim ve öğretim yılına girdiğimiz şu günlerde, esas konuya geçmeden önce, Maarif nâzırı Emrullah Efendi’nin, “Şu mektepler olmasaydı maarifi ne güzel idare ederdim” sözündeki hikmet ve isâbeti vurguluyor ve merhumun hâtırası önünde saygıyla eğiliyoruz. Rûh-ı revânı şâd ü handân olsun!

Sevgili partizanlar, maarif ve mektep, eğitim ve okul kavramları arasındaki ilişki, modernleşme zamanlarından beri kuşakların zihnine “Biri olmazsa öteki olmaz” şeklinde dayatılmıştır; bu gibi batılı-emperyalist zorlamalara karşı partimiz, yeni bir paradigma geliştirdi. Kaçınılmaz olarak halkımız adına bu kritik görevi biz yürütme ve karar organları olarak yerine getiriyoruz. Bu noktadan sonra halkımıza düşen görev, “doğrudur-yanlıştır” tarzında lüzumsuz bir revizyonizme düşmeden, şanlı mücadelemizin bir uzantısı olarak harfiyyen yerine getirmektir. Bu çerçevede, parti programımızın “Eğitim” başlığına ek olarak hazırlanan ve eğitim yılı başı itibariyle yürürlüğe giren yeni yönetmelik şöyledir:

Bölgede açık durumdaki kamuya ait bütün okullar birer birer fişlenerek fiziki yapıları, kapasiteleri; en yakın benzinlikten okula kadar olan yol durumları, yöredeki hâkim rüzgarların yoğunluk ve istikameti, itfaiye ile aralarındaki mesafe itibariyle bir çizelge halinde partimizin ilçe ve illerdeki eğitim komisyonlarına teslim edilmelidir.

Bu çizelgede, ahşap ve yanmaya elverişli materyalin hangi okullarda daha çok elverişlilik arz ettiği önemle belirtilmeli; ayrıca okulda daimi olarak görevli (gececi) personel olup olmadığı da vaziyet planına ilave edilmelidir.

Merkezden verilecek talimata göre devlete ait okullar, genel merkez politikamızın ve değerli büyüklerimizin öngöreceği bir takvim ve program dahilinde tutuşturulacaktır. Bu noktada,

tutuşturma ekibine, “Okul yakılır mı; ne yapıyoruz? Günah, tüyü bitmemiş yetimin hakkı vs.” gibi bozguncu itirazlar ileri süren eğitimsiz ve bilinçsiz partililerin alınmamasını önemle hatırlatırız.

Tutuşturma timleri; keşif ve kontrol, erkete, kundakçı, video kamera görevlisi ve itfaiye ekiplerini engelleme ekibinden ibarettir. Bu ekipleri partinin bölge sorumlusu tesbit eder ve görevlendirir. Timler, yangın bütün binayı sarmadan eylem yerini asla terk etmeyecekler, jandarma veya itfaiye müdahalesine karşı elverişli pusular atacaklardır.

Tutuşturma eyleminde okul binası içindeki kamuya ait yanıcı malzemenin kullanılması tercih sebebidir; imkân bulunmuyorsa dışardan yanıcı ve yakıcı madde taşınması tim şefi sorumluluğundadır. Bu maddelerin zor alım yoluyla işbirlikçi birtakım esnaftan temin edilmesi iyi olur.

Hatırlatmaya gerek olmamasına rağmen altını çiziyoruz: Kundaklama esnasında okul binasında kimsenin bulunmamasına dikkat edilecektir. Aman ha!

Eylem bittikten sonra görüntü malzemesi, bölge sorumlusu arkadaşlara teslim edilecek ve fitne çıkarması muhtemel ahali birkaç saat içinde köy kahvesinde toplanarak, “Bakın ağalar, bu okulu keyfimizden yakmadık; öyle icab etti. Daha iyisini büyüklerimiz bilir. Sağda solda konuşup dan-dun edenlerin can güvenliği kendi boynuna ha!” anafikri üzerinde siyasi eğitime tabi tutulacaklardır.

Ve önemli hatırlatma: Abartılmış bir görev ve partizanlık aşkıyla vur deyince öldürecek derecede kendisini davaya adamış elemanları, tim şefleri kontrol altında tutmalı, özellikle binaların bir daha kullanılamayacak derecede tahrib edilmesine meydan verilmemelidir. Zira bu binaların ilerde, halkımız adına yeniden kullanılması ihtimali göz ardı edilmesin.

Az önceki madde çerçevesinde eğer yangın büyüme eğilimi gösteriyor ve itfaiye de ufukta görünmüyorsa, gerekli görüntü temin edildikten sonra yangının yine aynı ekip tarafından söndürülmesi gerektiğini de ehemmiyetle rica ederim.

Bamya ayıklarken

Her şey, geçtiğimiz Ramazan’ın ortalarında bir cumartesi günü başladı. Av yasağı sebebiyle balığa çıkamadığı için tekneyi kızağa çektiren Tahsin Reis, kalafat mesarifinin tahmininden daha fazla tuttuğunu görünce pek canı sıkıldı.

Macun, sülyan, boyayla kalsa iyi; ahşap aksamdan değişmesi gereken şeyler var... Ne kadar borçlanması gerektiğini hesap ederken aklı karıştı, öfkelendi, burnundan solumaya başladı ve daha fazla duramayıp eve dönmeye karar verdi gün ortasında; rasladığı ilk minibüse atladı.

Eve yaklaşırken çarşıda burnuna pide kokusu gelince yiyemeyeceğini bile bile fırına uğrayıp nar gibi iki pide yaptırdı,

-Ayol yine mi pide aldın; dünden kalan pide hâlâ duruyor. Yazık değil mi Tahsin Reis? Hem niye erken geldin bakayım sen?

Mevhibe Hanım telâşlı. İftara hazırlık yapıyor. Üst kattaki yeni kiracıları, "İkisi de memur, kızcağız yemek telâşından kurtulsun bari" diyerek âni bir şefkat ilhamiyle davet edivermiş iki saat önce. Şimdi de telâşe müdiresi!

Mutfaktan diğer odalara yoğun hatta gözle görülür bir asabiyet dalgası yayılıyor. Tahsin Reis kaçın kurrâsı... Böyle zamanlarda ortalarda görünmeyeceksin azizim. Gazeteni alıp arka taraftaki gölgeli balkona geçecek, ortalıktan kaybolacaksın.

-Tahsiiin...

Dur bakalım; bu ses alışıldık tahsinlerden değil; tehlikeli bir tonu var. Sanki bir şey rica edecek de, yerine getirmezsen çok fena şeyler olacak makamında bir tahsin bu. Ee, akılsız Tahsin, iftara beş dakika kala eve gelseydin, yakalanmayacaktın zâbıtaya...

O edâlı Tahsiiin'in muhtevası anlaşıldı. Mevhibe Hanım komşusuna ikram olsun diye artık pek pişirilmeyen, hatta evlere bile seyrek uğrayan bamya pişirmeye karar vermiş. Diyor ki, "Bamya, saray yemeğidir ayol. Her kadın pişirmesini bilmez. Garipçiklere güzel bir etli bamya yapayım da makbule geçsin dedim." Dedin fakat bamyayı kim ayıklayacak, onu da hesaplamış mıydın?

-Senin elin pek yaraşır böyle şeylere; bir kere göstereyim nasıl ayıklanacağını, aynen gösterdiğim gibi yapacaksın. Ah sana bırakmaz elceğizimle kendim ayıklardım ama bir vakit daraldı, daha börek açacağım, ikincisi biliyorsun parmak eklemlerindeki romatizma... Hani o senin çok keskin, Avrupa'dan hediye gelen çakın var ya, yanında mı?

-Hıı, ne?

Böylece Tahsin Reis, kendini eve girişinin ikinci dakikasında mutfak masasının üstüne konulmuş bir kesekağıdı bamyanın karşısında buluyor. Sağında içine limontuzu atılmış su dolu tencere, solunda bamya atıklarını güzeelcene biriktireceği bir başka boş kap var. Mevhibe Hanım evvela bamyanın nasıl ayıklanacağını izah ediyor,

-Bak şimdi o keskin bıçağının ucuyla bamyanın tepeliğini koni şeklinde güzeelcene çıkaracaksın ama bu esnada enine kesip savsaklamaya kalkışma sakın, tamam mı?

-Enine kessek ne olur ki Mevhibe, günah mı?

-Olur mu; o zaman bamya suyunu bırakır, ağdalaşır. Marifet sebzenin içindeki sıvı keseciklerini patlatmadan sap kısmını gövdeden ayırmak. Yap bakayım şimdi bir tane...

Tahsin Reis, az evvel sanatkârlığından ötürü pohpohlanmış olmanın verdiği şevkle işe koyuldu. Yelek cebinden, Fransa'daki yeğeni Fatih'in gönderdiği Le Thiers marka zarif

çakısını meşin kılıfından çıkarıp keskinliğini tırnağında kontrol etti. Sonra hiç farkına bile varmadan dilini dudağında gezdirerek ilk bamyanın takkesini “Eh, orta fakat ikincisi daha güzel olacak eminim!” kıvamında ayıkladı.

-Hadi Allah kolaylık versin. Ben ikindiyi kılıp geliyorum; bu arada düdüklü ötmeye başlayınca altını kapatmayı unutmayasın?

-Hı hı..

“Ne yarım kilosu be, en az bir kilo bu bamya” diye ümitsizlendi başlarda. Yakın gözlüğünü takıp işe koyuldu. Onuncu bamyaya doğru işin tekniğini kavramaya başladı. Yirmiye doğru yaklaşınca hızlandı. “Bakayım kaç tane olmuş?” Üşenmedi, ayıkladıklarını teker teker saydı: 24. Ayıklanmamış bamyalar dağ gibi duruyordu geride. Çakı da çakı hani. Daima yelek cebinde taşımasına rağmen teknede kullanmıyor, sıradan işler için daha alelâde bir çakıyla işini görüyor.

Düzler hadi neyse de kıvrılmış bamyaları ayıklamak zor oluyor; iki misli zaman istiyor keratalar diye homurdandı. “Ufakları daha lezzetli olur herhalde” diye geçiyor içinden. “İrileri ayıklamak kolay ama karta kaçmış olur genellikle; sahi, ayıklanmış bamyayı niçin limon tuzu atılmış suya atarlar ki?”

Ayıkladıklarını avuçlayıp su dolu tencereye attı. Dibindeki limon tuzu parçaları erisin diye parmaklarıyla hafifçe karıştırdı suyu. Sonra oturup suda yüzen bamyaları teker teker saydı: 49.

-Bakalım yarım kilosunda kaç bamya var diye kendine bir eğlence, daha doğrusu bir oyun icat etti. Arasıra çift saydığını veya atladığını zannetse de yeniden saymaya üşendi. Sonra yeniden limontuzu meselesine takıldı aklı...

-Acaba limonların suyunu büyük bir kabın içine sıkıp da güneşte buharlaştırdıktan sonra geride kalan kristaller midir bu? Pek aklı yatmadı bu izah şekline; öyle değilse neydi; niçin limon tuzu adı veriliyordu?

Hadi bakalım; işi yarıda bırakıp, ellerini yalapşap yıkadıktan sonra (Mevhibe görürse iflâhımı keser vallahi!) onbeş sene evvel kupon biriktirerek tamamladığı ansiklopedi ciltlerinin sıralandığı salondaki vitrine gitti. L maddesini buldu, sonra da limon tuzunu.

“Hıı tahmin etmiştim zaten”

-Birçok meyve ve sebzede serbest durumda veya potasyum, kalsiyum tuzu olarak bulunan, hafifçe mayalanmış limon suyunun kaynar durumdaki kalsiyum karbonatla işlenmesinden elde edilen asit, limon asidi, limon tozu, limon tuzu. Sitrik asit...

Cildi hassasiyetle (iz bırakmadan) eski yerine yerleştirip mutfağa yöneldi. Mevhibe ile koridorda karşılaştılar. “Bitti mi?” diye sordu Mevhibe Hanım. “Yoo” dedi, elimi yıkamaya kalkmıştım da.

Eşi, ayıkladıklarını beğendi, “böyle devam et, aferin” dedi. Tahsin Reis düdüklünün sesini duyunca ocağa yekinecek gibi oldu. “Sen yerinden kalkma, ben bakarım” ikazı üzerine bamya ayıklamaya devam etti.

Gittikçe sevdi bamya ayıklama işini Tahsin Reis. Çakı güzeldi, bamyalar kart değildi. Hanımının, “Dilini çıkarmadan çalışamaz mısın çocuklar gibi” ikazını duyduğunda 311’inci bamyayı haklamak üzereydi. Gülüştüler. Hassas bir iş görürken elinde değil, diliyle dudaklarını yalayıp dururdu öyle.

-Limon tuzunun neyden yapıldığını biliyor musun Mevhibe dedi,

-Limondan mı?

-Bilemedin, öyle değilmiş... Sonra anlattı, “Limonla ilgisi yok yani” dedi iş arasında Mevhibe. “Öyleymiş” dedi; bildiğin asit canım, sitrik asit mi ne!

397 veee üçyüz doksan sekiiiz! Son bamyayı tencere attıktan sonra mutfak levabosunda önce çakısını sonra elini yıkadı. Bıçağını güzelce kuruladıktan sonra abdest almak üzere banyoya yürürken eşine seslendi,

-Yarım kilo bamyada kaç tane bamya olduğunu tahmin et bakayım Mevhibe?

-Ha, ne bileyim ayol; saydın mı yoksa?

Güldü, “Bundan sonra bamya ayıklamak benim işim” diye mırıldandı.

Bir tuhaflık var

Uyanıklıktan rüyaya geçerken de böyle olur ya; şuur halinde iken sorguladığımız şeyleri rüyanın kaygan ve olağanüstü ikliminde, zaten onları yerinde durup durmakta olan bir veri gibi kabulleniriz:

O ev aslında bizim evimiz değildir ama her nasılsa öyle oluvermiştir; hiç tanımadığımız biri rüyada yakınımız haline gelir. Şuurüstü, rüyada bize bazı verileri gerçekmiş gibi dayatır. Bazen “Bu bir rüya ve az sonra uyanacağım ve her şey gerçek yerine oturacak” diye düşünürüz ama bu, rüyanın o esnadaki gerçeklik hissini iptal etmez. IŞİD’in Ortadoğu jeopolitiğindeki varlığı, kolektif bir illüzyon şartları içinde bulunduğumuzu hatırlatıyor. Sanki topluca rüya görüyor ve IŞİD’li yeni jeopolitik durumu, eşyanın ve zamanın tabii akışı içinde varolmuş bir gerçeklik olarak kabul ediyoruz; öyle değil, esaslı bir gariplik var bu sıkıntılı rüyâda!

Altı ay önce Ortadoğu'da IŞİD yoktu. "Aslında vardı, biz onun varlık sinyallerini görüyor ve değerlendiriyorduk zaten" diyen uzman görüşlerini kaale almasak da olur. Altı ay önceden bakarak bugünü gören çıkmadı. Yeni, çok farklı ve şaşırtıcı derecede etkili bir siyasi ve askeri aktör olarak âniden zuhur etti IŞİD. Birkaç ay içinde, pek çok Ortadoğu devletinin beceremeyeceği derecede ciddi askeri operasyon yapabilmeye, siyasi bir aktör gibi davranabilme kabiliyeti sergilemeye başladı. Uluslararası destek gördüğünü bildiğimiz PKK'nın kırk senede hâlâ erişemediği bir başarı göstererek üç günde devletini kuruverdi bile! Kendine bir sosyal zemin, hatta bir toplum buldu veya edindi. Uçuk ve marjinal doktrinini hızla topoğrafik bir zemine oturtarak Batılı devletleri aleyhinde bir araya getirecek ölçüde tehditkâr ve korkutucu bir güç oldu. Bu hikâyenin kolaylık katsayısı sizin de dikkatinizi çekmiyor mu? Üç beş radikal dincinin, marjinal selefilerin, tesâdüfen kotardıkları bir macera değil bu yani; destekleyicilerine kimlik, ekmek, uğrunda ölebilecekleri bir ütopya ve başarı vaadedebiliyor. Bu haliyle Kaide'den daha etkili. Suriye'nin Türkiye'ye bitişik üç sınır kapısında kontrolü ellerinde bulundurmaları ise şakayı andırıyor.

Öyle görünüyor ki, bir rüyayı andıran hızlı yükseliş, aynı derecede şaşırtıcı, sert bir düşüşle nihayetlenecek: Irak ve Suriye topraklarındaki ezilmiş Sünni toplulukları bir devlet çatısı altında birleştireceği senaryosunun ciddiyeti bana göre hayli zayıf. Bu noktada IŞİD'in, günün moda tabiriyle "operasyonel" bir kuruluş olduğunu düşünmemek için bir sebep yok. Nasıl hızla zuhur ettiyse ve etkili olduysa, fonksiyonunu icra ettiğinde aynı hızla kaybolacak ve tesirini kaybedecek.

Türk diplomatlarını rehin alma eylemi ancak bu varsayım çerçevesinde ciddiye alınabilir bir hikâye teşkil ediyor. Rehineleri kurtarmak için bizim hükümet yetkililerinin bazı Sünni kabile reisleriyle temasta bulundukları haberi, doğru olsa bile inandırıcı gelmiyor. Sadece rehine kurtarma operasyonunda değil, bu eylemin yüklenicisi IŞİD'in mahiyetinde de bir tuhaflık var. İşte tam bu noktada rehine operasyonunda CIA'nın parmağı olabileceği yolunda dillendirilen varsayım hiç de uçuk-kaçık bir senaryo olmayabilir. Bölgede enerji otoyollarının yeniden düzenlenmesinde IŞİD, insanlara şu günlerde hayli inandırıcı görünen eylemleriyle kritik bir rolü yerine getirdi; ABD yıllar sonra Ortadoğu'da yeniden askeri varlık göstermeye kendini ve kamuoyunu ikna etmeyi başardı! Ya IŞİD olmasaydı, n'olurdu şu Ortadoğu'nun hali?

YPG güçlerinin kontrolündeki Rojava'nın kalbi sayılacak Kobane'yi tehdid eden ve iki günde 60 bine yakın Suriyeli Kürd'ü Türkiye'ye sığınmaya mecbur bırakan IŞİD, bilerek veya istemeden de olsa güney Kürdistan oluşumunun varlığına esaslı bir meşruiyet sebebi verdi. Önümüzü artık biraz daha net görebiliyoruz: Ortadoğu'da IŞİD geçici aktördür fakat Kürdistan devleti kalıcı olacaktır. Bir siyasi katalizör olarak IŞİD, kendisini var eden koalisyonun amaçlarına uygun davrandı; ömrü de başarısıyla ters orantılıdır.

Erdoğan, eski partisine ve yeni hükümete şans vermeli

Dış politika ve ekonomi gündemi yüzünden yönetim direksiyonu giderek ağırlaşan Türkiye'nin hâlâ bir şansı var: Yeni hükümete yeni bir şans vermek.

Kamuoyu, -hükümeti desteklesin veya muhalif dursun- bu krediyi açmaya hazır durumda; bu başlangıca hazır olmadığı sezilen tek kişi, yeni Cumhurbaşkanı.

İktidar ve yönetim süreçlerinde bir başkalaşma, bir kesinti olduğu intibâı vermemek için Sayın Erdoğan, seçimlerin tamamlandığı günden Meclis'te yemin edeceği ana kadar daha önce misli görülmemiş garip şeyler yaptı. Yaklaşık iki hafta boyunca hem cumhurbaşkanı hem başbakan gibi davrandı. Anayasa'ya göre bağımsız ve tarafsız bir kimlik takınması gerektiği hâlde partisinin toplantılarına, genel kuruluna katıldı. Partiyi ve yeni yöneticileri yükümlülük altına koyacak iddialı demeçler verdi. Sanki "Ben köşke gidiyorum ama sadece manevi varlığımla değil, maddi açıdan da sizlerle beraberim; gözüm ve kontrolüm her an üzerinizde olacak. Kimse ardımdan partide farklı şeyler yapabileceği ümidine kapılmamalı" anlamına gelecek şeyler söyledi.

Normal şartlar altında Sayın Erdoğan elbette ilk gününden itibaren temsil ettiği makamın vakarı ve itibarını tartışmaya açacak garip bir yola tevessül etmezdi. Onu, bu aşırı noktaya savrulmaya sevk eden sebep 17-25 Aralık olaylarının ağır tesiri oldu. Krizin ilk gününden itibaren zekice bir hamleyle soruşturmaların kendisine ve ailesine veya bazı bakanlara yönelik olmayıp Türkiye'nin dirlik ve düzenliğine kasteden bir ihanet niteliği taşıdığını, hükümete karşı bir darbe teşebbüsü olduğunu inatla savundu. Girdiği her iki seçimde seçmen kitlelerine karşı bu kartı gösteren Erdoğan'ın açıklamaları, seçmen tarafından itibar gördü; borsa tâbiriyle "satın alındı". Erdoğan'ın cumhurbaşkanı olduktan sonra parti grubundan, teşkilattan, hükümetten elini çekmemesi, "Çankaya'da yapayalnız kalıvermek" endişesiyle açıklanabilir ancak. Öncekiler gibi bütün partilere karşı eşit derecede uzak veya yakın bir cumhurbaşkanlığı modeli, Sayın Erdoğan için kabul edilemez; âdetâ kâbus dolu bir rüya olarak algılanıyor olabilir.

Hükümetin ilk haftaları bu minval üzerinde geçti; hükümet erkânı, Cumhurbaşkanına karşı eski günlerin icap ettirdiği bir saygı ve bağlılık gösterisinde kusur etmedi; söz ve icraatta ayrı durmamaya, farklı şey söylememeye itina gösterdi ve nezaketin dışına çıkılmadı.

Ne var ki Sayın Erdoğan'ın, Başbakanı, "bakanlar kurulu başkanı" fonksiyonuna irca eden, "Cumhurbaşkanının direktiflerini icraya memur bir sekreter" gibi gören tutumu, sıkıntı sebebi olmaya başladı. Kamuoyuna akseden satır arası ifadelerde bile bu rahatsızlığın izleri hissediliyor. Açık ifade edelim; Başbakanlık, Türkiye'de sistemin en güçlü makamını teşkil ediyor. Bir başbakan kalben hiç kırıklık duymasa bile yetkilerini ve sorumluluklarını cumhurbaşkanı ile paylaşamaz. Paylaşmaya rıza gösterirse hükûmet edemez.

Hükümete, mevcut bütün problemleri farklı bir gözle değerlendirip yeni çözüm açıları yakalaması için bir şans vermesi gerekiyor Sayın Erdoğan'ın. Aksi takdirde hükümet üzerinde şahsi vesâyet kurması daha ağır ve sıkıntılı siyasi krizlere yol açabilir. Hem hükümetin hem AKP grubunun ve parti teşkilatının "yeni bir başlangıç" yapabilme hakkı var; bu hakkın, teşkilat üzerindeki karizmatik ağırlığı yüzünden Sayın Erdoğan tarafından rehin alınması, AK Parti efsanesinin sonunu hazırlayabilir.

Yeri gelmişken hatırlamanın yeridir; kamuoyuna aksettiği şekliyle 17-25 Aralık soruşturmaları AKP'ye yönelik bir kapatma davasının ön yoklaması değildi. Bazı bakanların karışmış olabileceği yolsuzluk ihtimalleri söz konusuydu ve nitekim soruşturmayı izleyen günlerde hükümetin 4 bakanı görevlerinden ayrılarak en azından ithamların ciddiliğini bir yerde doğrulamış oldular. O noktadan sonra Sayın Erdoğan'ın meseleyi, "Türkiye'ye karşı hain dış güçlerin saldırı komplosu" diye niteleyerek karşı atağa geçmesi kendisi için siyaseten yararlı olmuş gibi görünse de AK Parti'nin bağımsız bir siyaset fenomeni olarak varlığını sürdürmesi riske sokulmuş oldu.

AK Parti, sosyal derinliğe sahip bir siyasi kuruluş. TC tarihinin en başarılı hükümetleri bu topluluktan çıktı ve bu topluluk bütün siyasi geleceğini ve kaderini liderinin iradesine teslim edemez; bu ancak ideolojik yönü güçlü partilerde olur.

Sayın Erdoğan, eski partisi üzerindeki şahsi vesayetinden vazgeçmezse, bu gidişin muhtemel âkıbeti, hükümet krizinin ardından partinin çatlaması olur.

'Yerle gök arasında yalnız' Türkmenler!

Dün postadan Kardaşlık dergisi (Eylül, 63. Sayı) çıktı. Kardaşlık, Kerkük Vakfı adına Türkiye'de yaşayan Irak Türkmenlerinin yayın organı. Esasen kültür ve sanat konularında yayın yapan dergi, Irak ve Suriye'deki gelişmeler yüzünden son sayılarında Türkmenlerin yaklaşımını aksettiren siyasi değerlendirmelere de yer vermek zorunda kaldı.

Bakalım Türkmenler ne diyor, nasıl düşünüyor, olup-bitenlere nasıl tepki gösteriyorlar?

"Türkmenler için güvenli bölge oluşturulmalı idi..." başlıklı editör yazısında Prof. Dr. Suphi Saatçi diyor ki:

"Türkiye, Türkmenlere yaptığı insani yardımlarda kusurlu davranmadı. Özellikle sınırda Türkmen sığınmacılara bir kamp kurduğu veya kuracağından bahsedildi ancak bu noktada çok geç kalındığını ifade etmek zorundayız. Özellikle Telafer ve Musul civarındaki Türkmen yerleşimlerinden binlerce kişi, Irak'ın güney illerine perişan halde sığınmak zorunda kaldılar. Hâlâ yollarda ve dağ eteklerinde, Erbil'e yakın yerlerde açıkta bekleyen, Kerkük'e sığınan, sokaklarda, inşaat şantiyelerinde kalan binlerce çaresiz aile vardır (…)

Yezidiler ve bölgede yaşayan Hıristiyanlar tehlikeye maruz kalınca süper güçler acilen askeri harekâta başladı. ABD, İngiltere ve Fransa ve Almanya'dan peşmergeye silah ve mühimmat desteği geldi. İşte tedbir böyle alınır (...)

Yerle gök arasında yalnız, kızgın güneş altında gölgesiz, gıdasız ve susuz kalan bu insanların burnumuzun dibinde böylesine ölüme terk edilmeleri, vicdan ve insaf sahibi herkesi kahrediyor. Bunları hani Türk veya Türkmen kabul etmekten vazgeçtik; bari insan kabul edelim diyoruz. Artık vakit kaybetmeden Türkmenler için mutlaka bir güvenli bölge oluşturulmasını Ankara ciddiye almalıdır." (s. 2)

Prof. Dr. Mahir Nakip ise "Yeni Irak'ta IŞİD ve Türkmenlerin Geleceği" başlıklı yazısında Türk kamuoyunun pek bilmediği ilginç nokta-i nazarları dile getiriyor:

"IŞİD, birer Sünni şehri olan Musul, Enbar ve Selahaddin'i ele geçireli bir ay oldu ve ABD hiç sesini çıkarmadı ama ne zaman ki peşmergeler IŞİD'in önünden kaçarak IŞİD Erbil'e yaklaşmaya başladı, ABD müdahaleyi gündeme getirdi. Bu da Kürt yönetiminin ABD için önemli bir müttefik olduğunu göstermektedir. Maliki'nin kurduğu ordu ne kadar beceriksiz çıktıysa peşmerge güçleri de beceriksizmiş. Obama'nın açıklamasına göre müdahale sadece havadan olacak ve kara harekâtı yapılmayacakmış. Bu da demektir ki ABD sadece IŞİD'in Kürt bölgesine girmesini önlemeye çalışacak, diğer Sünni bölgelerden çıkması için bir gayret göstermeyecektir. Herkes bilsin ki ABD için İsrail neyse 'Kürdistan' da odur (...)

Amerikan saldırısının başladığı günlerde ABD CNN'yi seyrettim. Kanal, Yezidilerin dağlara kaçtıklarından ve Hıristiyanların da Erbil'e yöneldiğinden sık sık söz etti ama bir kere dahi olsun Türkmenlerden söz etmedi. İsyan etmemek elde değil. Türkmenler görmezden gelindi; hatta Türkiye kanalları bile aynı şekilde Yezidilerin göç dramını verirken Telaferli Türkmenlerden bahsetmez oldu (...)

ABD'nin Kürtler için nasıl davrandığını gördük. Türkiye de Türkmenler için aynı minval üzere davranmalı, yani insani yardımların ötesine geçerek siyasi düzlemde hareketli olmalıdır. IŞİD'den sadece Hıristiyan ve Yezidilerin değil, Türkmenlerin de zarar gördüğünü dünyaya duyurmalı, onları sahiplenmelidir. (s. 13)"

Küçük düzeltmelerle verdiğim bu alıntılardan benim çıkarabildiğim mânâ şudur: Stratejik derinliğimiz, şu günler itibariyle sadece suyun yüzünde kalabilme çabasına kadar indirgenmiş durumda! Bu bâdirede bölge Türkmenlerine, Yezidilere gösterilen haklı ihtimamın çeyreği olsun gösterilmeli değil miydi? ****

Tank

Kalabalık bir otoyolda doludizgin bir tank; önündeki otomobilleri sağa-sola kaçmaya mecbur eden, barikatları dağıtan, gaflet göstereni ezip geçen, yoluna çıkanların kaportasını yırtıp içindekileri hastanelik ederek son hızla ileriye doğru hareket halindeki bir tank.

Tankın içindekiler şöyle düşünüyor; "Durmamalıyız, bir kere frene basarsak bir daha asla hareket edemeyiz!" Gerisinde enkaz ve kargaşa mukadder kaderine koşuşturan bu tankın içindekiler hükûmet efrâdı. Hedefleri bir sonraki seçim; sonraki seçime kadar, arkasına hiç bakmaksızın hareket edebilirse, işlediği bilumum 'trafik' suçlarından yakayı sıyırabilecekler. "Durmak yok, yola devam" mottosu, hadiseyi iyi özetliyor.

Ne var ki tank, kat ettiği her metrede ardında suç delilleri bırakarak ilerleyebiliyor; trafik suçu filan değil; yüz kızartıcı faslından başlamak üzere anayasa ihlâllerine kadar çoğalan bir suç koleksiyonu. İşlenen her suç, içerdekilerin ümitsizliğini ve ümidini artırıyor. Seçim durağında kısa bir mola verip, "İyi gidiyorsun arslanım, devam!" cevabı alabilirlerse yeniden devam edebilecekler fakat, diyelim ki palet dağılması, motor arızası veya yakıt tükenmesi gibi herhangi bir sebeple duraksayacak olurlarsa, arkalarında bıraktıkları suç zincirinin ağırlığından ötürü bir daha asla hareket edemeyecek, 'Trafik'ten ebediyyen men olunacaklar.

Bu çılgın yol hikâyesi için mutlu son yok. Tek 'başarı' ümidi, otoriter ve antidemokratik bir korku diktası tesis edebilmek.

Öyle olmasa, hükûmetin en aklı başında olduğunu sandığımız üyelerinden birisi kalkıp, "Yargı bağımsızlığı millet iradesinin üzerine çıkamaz, HSYK seçimi sonrası bakıp değerlendireceğiz" diyemezdi normal olarak. Bir başka iktidar vekili, ayan-âşikâre, 'Belli bir zümre' kazanırsa HSYK seçimlerini gayri meşru sayacaklarını çünkü kendilerinin milletin oyları ile çıkmış milletin iradesini temsil ettiğini söyleyemezdi. Bu lâfların, seçilmiş bile olsa bir hükümetin meşruiyetini zedeleyeceği son derece net iken çocuksu bir sâfiyetle sarf edilmesinin sebebi bu; eğer 'kazanırlarsa' hiçbir mercie hesap vermeyeceklerini, çünkü o mercîleri zaten ortadan kaldırmış olacaklarını düşünüyorlar.

Birileri de bu arada hasarın fotoğrafını çekiyor ama; kupür topluyor, tutanak tanzim ediyor, video kayıtlarını bir araya getiriyor, şahit beyanlarını derliyor; her birini naylon zarflara yerleştirip mavi klasörlere takıyor. Doğrusu pek zorlandıkları söylenemez. Her adımda yeni bir cürüm, her metrede yeni bir ihlâl. Otoyol üzerindeki Mobese kameraları harıl harıl çalışırken tanktakiler, siyaset yapmayı unutmuş gibi akıllarına gelen her şeyi yüksek sesle tekrarlıyorlar: "Size su yok, belediye otobüsü de yok, işte dindar gençlik de yetişiyor zaten, o banka ise zaten batık vs." Daha fazlasını, yolsuzlukları, densizlikleri, fesat planlarını sıralamıyorum, mâlum terâneler… O yüzden işlenen cürümleri tek tek ele alıp, bak şurası, şu sebeple suç demenin mânâsı kalmadı. Bir kişinin yükünü taşımak için koca bir siyasi heyet

başını göz göre göre anayasa yargısının altına uzatıyor. Bunun adı sadâkat filan değil artık anayasa ihlâllerine müteselsilen iştirak; ve gariptir, hepsi de kolektif halde ameliyatlardan önce hastalara zerkedilen cesaret ve mutluluk ilacı zerkedilmiş gibi sansürsüz, endişesiz konuşuyorlar. AK Parti, genç demokrasimizin en başarılı kabinelerini çıkarmış iken, şimdi bu hallere düşebileceğini kim tahmin edebilirdi? Hâle bakın: En önde gelen zülüflü baltacısı, Padişahım çok yaşa diyecekken, ne kadar gülünç olduğunu bile fark etmeden şöyle yazıyor: "Olay yerinden bildiriyorum!" Yahu insanın böyle dostu olacağına…

Yanlış anlaşılmasın, hükûmet çevrelerini ikaz etmeye filan kalkıştığım yok; geçtik o durağı, sadece tank 'durdurulduğunda' olabilecekleri anlatmaya çalışıyorum ve henüz uluslararası planda sicili tutulan cürümlere geçmedim bile. Ezcümle, durumunuz vahim arkadaşlar. Bu beşeri kadroyla, bu hesapla kırk seçim daha kazansanız nâfile; zira sadece Mobese kameraları değil, Kiramen Kâtibin melekleri de kayıtta!

Hikmet, roman yazmaktan niçin vazgeçti?

Ah bu mevsim; ah, bu yaz güzelliklerinin güz olgunluğuyla yanak yanağa verip ebedî bir tabiat felsefesini ağır ağır demlediği eşsiz zamanlar. Sararıp buruşmuş yapraklarla yeşil sürgünlerin aynı gövdede birbirleriyle dalga geçtikleri sayılı günler...

-N'aaber ihtiyar, bakıyorum gidicisin; her tarafın buruşmuş. Biraz cilt besleyici krem kullansan böyle olmazdı belki de?

-Haklısın genç dostum, gidiciyim. Hısım akrabadan çoğu dalından kopup kaldırımda ayaklar altında ezildi gitti bile; lakin sen sen ol, zindeliğine güvenme; güz fışkınısın sen; bir bakmışın bir kasım gecesinin soğuğunda suyun çekilivermiş.

-Ciddi olamazsın; önümde henüz koca bir yıl var!

-Sen öyle zannet yeğenim, neler gördü bu gözler...

İşte Hikmet, çınarın gölgesine yangelmiş kıraathane avlusundaki masada çayını beklerken böyle şairâne, edebî şeylere dalıp, zihninde hayali konuşmalar tasavvur ediyordu. Sabah ondan onikiye kadar çalışmış, ikinci romanına uzun bir soluk daha ilave etmeyi başarmanın ikramiyesi olarak kendine semt kıraathanesinde şöyle birkaç saatlik bir serseriyâne tegâfül molası vermiş bulunuyordu. Aniden zuhuru muhtemel şaşırtıcı ilham hücumlarını savuşturmak için akıl defteri elinin altında hazır, on dakikadan beri altında oturduğu ağacın dallarını, yapraklarını seyrediyordu. Ağaçlara âşıktı Hikmet. Annesi, "Oğlum ağaçlara âşık olacağına şöyle eli yüzü düzgün, helâl süt emmiş bir kıza âşık olsan da biz de mürüvvetini görsek" diye lâf çakmıyor değildi. "O ayrı bu ayrı anne" diyordu Hikmet.

İlk romanını tutturamamıştı ve yayıncı her uğrayışında, “Bastığımız gibi duruyor roman Hikmetciğim” diye homurdanıyordu. “Aslında iyi fakat tanıtımı eksik. Biraz basında dedikodusu olsa yürüyecek ama...”

-Yürümez aga, hatta şöyle söyleyim, biraz zor yürür!

-Hı, efendim?

Akranı yaşta gençten bir adam selamsız sabahsız masaya çöreklendi. Davetsiz bir misafir; hoppala! “Mahallenin delisi olmasın” diye geçirdi içinden, sağına soluna baktı dalga geçen var mı diye; kimseler yok.

-Hikmet bey tanımadınız görüyorum...

-Tanışıyor muyuz, affedersiniz!

-Tanışıyoruz demek eksik olur; siz beni gayet iyi tanıdığınızı düşünüyorsunuz; ben ise... Genç adam sözün burasında uzun zaman iskemlede oturanların yaptığı gibi belini arkaya verip omurlarını kütürdeterek gerindi. “Çok yoruyorsun beni çook.” Sonra teklifsizce ekledi: “Bir çay ısmarlamak yok mu yahu, neredeyse akraba sayılırız?”

Hikmet şaşkın, garsona el edip çay ısmarladı. Misafir, teklifsizliği ele alıp simit de istedi. Çay geldikten sonra Hikmet genç adama döndü,

-Tamam tamam, sâkin ol, anlatıyorum işte dedi genç adam. Ben Semih!

-Semih!

-Yok artık, bir de tanıma bakalım şimdi; Semih yahu Semih! Senin Semih!

-...

-Henüz nâtamam vaziyetteki ikinci romanının ana karakteri Semih. Darılıyorum ama, şimdi tanımazlıktan geliyorsun.

-Semih!

-Ta kendisi!

Hikmet, işletilme endişesiyle, “zaten farkındayım” dercesine etrafına baktı; yani birileri, muhtemelen arkadaşlarından birkaçı gizlendikleri yerden kahkahalar atarak “nasıl işlettik ama” diye ortaya çıkacaklar, Hikmet ise, “Anlamıştım oğlum” diyecek...

-Seni birilerinin işlettiğini sanıyorsun değil mi? Hikmetin şaşkınlığı büyüdü, söylemeyi tasarladığı her şey zihninde unufak olup dağıldı. Semih simidi ısırıp lokmayı ağzında yuvarladıktan sonra, “Bak anlatayım” diye söze başladı,

-Çocuk gibisiniz hepiniz. Şimdi içinden diyorsun ki, ‘yok canım, olamaz böyle bir şey’. Olmaz olur mu? Neyim ben, neye benziyorum. Tam tarif ettiğin, daha doğrusu tarif edemediğin gibi değil miyim? O yüzden tanıyamadın masana oturunca. Hem var hem yokum ben Semih diye birisi olarak. Bak şu simidi ısırıyorum ve simit eksiliyor. Dokun şimdi simide. Simit var değil mi; peki bana dokun şimdi de...

Hikmet çekinerek elini uzattı Semih’e tokalaşmak istermiş gibi. Eli Semih’in avucunu delip geçti.

-Yaa dedi Semih. “İşte böyle kolay geliyor bu işler romancı takımına; oturuyorsunuz masanın başına, bir adam, bir karakter, bir hayat, hatta hayatlar tasarlıyorsunuz. İyi adamlar, kötü adamlar, gri bölgedeki adamlar. Sonra ortaya kaderi andırsın diye bir çelişki koyuyorsunuz. En bayatlamışı şu; oğlan kızı seviyor alamıyor veya kız da oğlana tutkun ama, bir başka birisi daha var; onu da gözden çıkarmak istemiyor felan-fıstık. Şimdi yazdığın romandaki karakterleri hatırla. Semih nasıl biri. Yakışıklı! İlle de yakışıklı olur zaten. Niye; çünkü romancımız, daha doğrusu bütün romancılar iyiyi tutarlar ve olayları öyle geliştirirler. Farkındayım buz gibi, şu sevdiğim kız, Nevin miydi, ha Nevin; bana biraz acı çektirecek ama sona doğru doğru yolu bulup aşkıma sadakat gösterecek. Kim kardeşim bu Nevin; tanımıyorum ben onu. Kendimi bile tanımıyorum be. Öyle yalap-şap yazıyorsun ki, bir türlü tamam olamıyorum. Kağıt uçurtma gibiyim: Biraz çıta, biraz kağıt ve tutkal ile ip. Hoop, oldu Semih!

Sonra Hikmet’le dalga geçercesine sesine romantik bir ton verip rol yapar gibi konuşmaya başladı,

-Semih iyi ve yakışıklı bir gençtir. Tıpkı benim gibi kumral, uzun saçlı, ince yapılı, fit beden. Huzursuz bir aile ortamındaki gerginlikler yüzünden içine kapanan Semih, aslında çalışkan bir çocuk olmasına rağmen... Burada bayatlamış bir espriyi tekrarlarcasına taklit içinde bir başka taklide geçiyor, ‘Bizim oğlan çok zeki teyzesi, fakat arkadaşları yüzünden haytalık yapıyor. Kendini derslerine bir verse başarılı olmama ihtimâli yok!’ Sonra Semih oyunun ortalarına doğru sıkılıyor... Hikmet ağzı bir karış açık, başına gelen bu emsalsiz olayı ilerde nasıl romana monte edeceğini hesaplarken Semih, aynı dalgacı edâ ile devam etti, “Derken Semih, ‘Ne biçim roman bu be!’ diye sahayı terk edip tribünlere çıkıyor ve kıraathanede Eylül ikindilerini demleyen romancısının yakasını, hatta daha güzeli kulağını yakalıyor ve aynen öğretmenlerin yaptığı gibi çevire çevire... Bak aynen böyle!

...

Hikmet kulağında az önce burulmuş gibi dayanılmaz bir acıyla terler içinde uyandığında, yastığı sırılsıklam buldu. Telâşla başucundaki roman notlarına atıldı. Metinde Semih’in adı geçen yerler bomboştu. Son sayfada tanımadığı el yazısıyla bir not:

-Hıı, sakın ha!

Hikmet o gün romancılığı bırakıp şiir yazmaya başladı; bahar gelince de bir bankanın memuriyet imtihanına girdi, başardı, aynı banka personelinden Hatice isimli bir kızla evlendi ve şu an iki yıllık memur ve bir kız çocuğu babası.

İşbölümü

Hoşgeldin Ahmetçiğim, nasılsın; mutlusun mu? Aferin. Ben de iyiyim çok şükür diyeceğim ama huzur kalmadı be.

Yaş geldi altmışa, amaan şurda çok yaşasam elli sene filan daha yaşarım; görüyorsun işte... İçeriyi hayli konsolide ettik fakat birader dışarıya söz geçirmek mümkün olmuyor. Ee bu işler böyle. Neyse, şimdi ben bir işbölümü plânı yaptım. Bu plâna harfiyyen uyarsan işler tıkır tıkır yürüyecek. Ha sana anlatmış mıydım: 937'de biliyorsun Mustafa Kemal, başvekili İnönü'yü azlediyor. Tafsilâtı uzundur, bir ara Hasan Rıza Soyak'ın "Atatürk'ten Hatıralar" kitabından okursun. Güyâ İnönü diyesiymiş ki Kemâl Paşa'ya, "Sen bana güvenmiyor da başkalarından soruşturuyorsun. Etraftakiler aleyhimde tezviratta bulunuyorlar. Sofradan emirler alıyoruz ve bu yüzden büyük sıkıntılara düşüyoruz vik vik vik." Bak bak bak, cür'ete bak Ahmetçiğim. Başvekil, reisicumhura posta koyuyor resmen yaa! Zaten İnönü köşke gelmeden önce Anadolu Kulübü'ne uğrayıp bir miktar viski içmiş. Biz vaktiyle boşa konuşmamıştık yani! Neyse efendim bunun üzerine rahmetli, İstanbul'a giderken trende İsmet Paşa'yı, "Yoruldun" diye azledip Anadolu Ajansı'na iki satırlık bir tebligatla işi kapatıyor. Kulağına küpe olsun, çok ibretler var bu hadisede; anladın? Güzel. Bilahare Gazi paşa, başvekili Bayar'ı çağırıp diyor ki, "Ordu kumandanlarını, valileri, büyükelçileri ben tayin ederim; gerisini sen halledersin!" Lâf! Bu sözü nerede nasıl söylemiş tahkik ettiriyorum; palavradır çünkü böyle memleket idare edilmez. Gâzi hata etmiş. Benim işbölümü planım şöyle şimdi Ahmetçiğim, çok basit: Haberim olmadan hiçbir şey yapmıyorsun, hatta hiçbir şey yapmasan daha iyi... Açık ve net! Zaten ânında haberim olur. Bu arada, artık mühür bana geçti diye zinhar yakın çalışma çevrende yeni atamalara filan da kalkışma ha! Zaten güvenilir arkadaşlardır. Yahu bu arada sen ayakta kaldın, gel şöyle, çekinme; otur! Ellerini de göbeğinde kavuşturma, salıver, rahat et. Ne diyordum, Gâzi hata yaptı diyordum. Biz öyle yapmayacağız. Bana ulaşamazsan danışman arkadaşlar müsait olurlar. Her zaman arar, bilgi verirsin, istişare ederiz. Bak işte meselâ ne güzel istişare ediyoruz şu anda: Milli Savunma zaten uzmanlık alanım, ben hallederim. Dışişleri'ne de ben vaziyet ederim; gerçi sen de fena değildin ama, böylesi daha iyi! Ekonomici arkadaşlar biraz huysuzdur, faiz lobilerinin etkisinde kalıyorlar. Onların işine pek karışma, sıkıntı olursa bana aktar, hallederim. Eğitim meselâ; mülâyim arkadaştır kendisi, gıybet olmasın, biraz okur-yazar diyorlar ama idare edeceğiz artık. Kendisine kritik işler yaptırdık, iyi götürüyor. Bekir'i hoş tut, Dâhiliye'ye hiç karışma. Parti teşkilatını özellikle rahat bırak, ilgilenirim ben. Bol bol gez, serbest fakat gezilerden iki gün önce haber ver.

Diyeceksin ki, ee ben ne işe yararım? Olur mu hiç Ahmetçiğim, yapılacak dünya kadar iş var. Meselâ Ahilik Haftası'nı ne güzel kutladın, çok beğendim. Sık sık garip kıyafetlerle, ilginç şapkalarla poz ver. Benim mesela böyle elli farklı pozum vardır. Kamuoyu sever böyle tuhaflıkları, kahvede konuşur yârenlik ederler. Muhalefete de pek sataşma; ben haklarından gelirim onların. Grup toplantılarını kaçırma ama suya-sabuna da dokunma pek. Belediyelere gelince özerk kuruluşlardır, çok karışmamak lazım; önemli bir şey olursa bana gelirler, gerekirse ben sana dönerim. Açılışlar, temel atma törenlerini kaçırma. Yeni sistemde senin görevin önemli, sen ortalıkta görüneceksin, gündemi dolduracaksın, gerisi hallederim inşallah ben. Yeni odanda pencere kenarında güzel bir minyatür Japon ağacı saksısı olacak; tembih et zırt-pırt sulamasınlar onu. Özel vitamini var. Yalçın'a sor, söyler yerini. Haftada bir vitamin verilecek. Klimayı da çok açtırma. Ha bu arada hitâbetin iyi, beğendim de cümlenin sonuna gelen re'leri, rrrr diye çok şeddeliyorsun. Bayramlarda kahramanlık şiiri okuyan ilkokul çocukları gibi konuşma, olmuyor. Ha, eski konuşmalarımı boş vaktinde oku. Önemli şeylerdir onlar, benim hitabet videolarını seyret Yuğtubeden, yasaklamadık değil mi... iyi, faydalı olur. Bak unuttuk, ne içersin diye bile soramadım. Ne içerdin? Borcum olsun ama, şimdi yurtdışına çıkmam gerekiyor. Çıkarken çocuklara haber ver, bana bir tarçınlı ıhlamur yollasınlar. İyi gidiyorsun, göreyim seni.

Başkanlık sistemine geçmiş bulunuyoruz

Aşağıdaki haber metnini biraz dikkatle okumanızı rica ediyorum, zira metinde küçük bir hile var; bakalım bulabilecek misiniz?

"Cumhurbaşkanı Abdullah Gül, BM Genel Kurulu için bulunduğu New York'ta gazetecilere yaptığı açıklamada, ABD ve bazı Arap ülkelerinin Suriye'deki IŞİD hedeflerine yönelik operasyonunu değerlendirdi. 'Üzerimize düşen görev neyse yapacağız' ifadesini kullanan Gül, Türkiye'nin vereceği desteğin askerî operasyonu kapsayıp kapsamadığına ilişkin bir soru üzerine, 'Arkadaşlar, her türlü kapsar. Askerî, siyasî hepsi' dedi."

Hile hemen gözünüze çarpmış olmalı: Sayın Gül artık cumhurbaşkanı değil, o makamı bugün Sayın Erdoğan dolduruyor! Gariplik bundan ibaret değil ama: Eğer geçen hafta New York'ta BM genel kurulunda konuşan Sayın Gül olsaydı, kaldırımda gazetecilerin, "Türkiye'nin ABD'ye ve diğer koalisyon güçlerine vereceği desteğin askerî operasyonu kapsayıp kapsamayacağı sorusuna cevap verirken, ayaküstü, 'Arkadaşlar, her türlü kapsar. Askerî, siyasî hepsi' demez, en azından bu cümleyi siyasî nezakete ve daha önemlisi Anayasa'ya aykırı bulurdu, çünkü Sayın Gül, bir parlamenter sistem aktörüydü. Türkiye adına tek başına karar alma yetkisine sahip olmadığını bilirdi...

En sade vatandaş bile teslim eder ki, Sayın Erdoğan'ın bu cümlesi, "Dönüşte hükümetle görüşürüz" parantezi açmasına rağmen tek kişilik irade beyanı ile fiilen Türkiye'nin harbe sokulması irâdesidir. Bu kanaatte olsa bile Sayın Gül, kaldırımda ayaküstü bu kritik cümleyi

sarf etmez, en azından, “Konuyu Türkiye’ye dönüşümde Bakanlar Kurulu ve Meclis’te grubu bulunan siyasi parti yetkilileri ile görüşüp istişâre etmeden ayaküstü bir şey söylemem doğru olmaz. Bildiğiniz gibi Anasaya’mızın 87. maddesi gereğince savaş ilânına karar vermek TBMM’nin görev ve yetkisi içindedir. Cumhurbaşkanı olarak benim böyle kritik bir meselede ayaküstü görüş beyanında bulunmam beklenmemeli.” derdi...

Bu nokta son derece kesin; aynı derecede kesin olmayan üç hususa da yeri gelmişken parmak basalım öyleyse:

1-Sayın Erdoğan’ın, anlık bir durum icabı dile getirdiği şahsi düşünceleri bir savaş ilanı sayılabilir mi? Siyasi hukukumuza göre elbette sayılamaz; önce hükümetin tasvibinin ardından TBMM genel kurulunun kararı şart.

2-Bir başka ülke toprakları içinde TSK’nın görevlendirilmesi için öteden beri takip edilen Meclis tezkiresinin verdiği yetki çerçevesinde Türkiye, TBMM genel kurulu kararı olmadan fiilen bir savaşa katılabilir mi? Bu mümkündür ve –yanılmayı bütün kalbimle diliyorum- galiba muhtemelen bu hafta içinde başımıza gelecek olan da budur.

3-Peki, ABD ve diğer koalisyon üyelerinin ortak harekatına “askeri de dâhil her şeyle” katkı vermek bir “savaş durumu” sayılabilir mi? Bu sorunun cevabını olayların seyri esnasında görebileceğiz. Meselâ Rusya’nın tavrını dikkatle gözlemek gerekiyor.

Savaş hukuku ile ayrıntılar dikkatimizi asıl konudan uzaklaştırmasın. Meselenin vahametini daha doğru anlayabilmek için şu sorunun cevabını bilmeye ihtiyacımız var:

-Bugün itibariyle Recep Tayyip Erdoğan’ın herhangi bir konudaki iradesini icrâ etmeyi reddeden bir siyasi mekanizmaya sahip miyiz? Daha açık ifade etmek gerekirse, Sayın Erdoğan’ın kaldırımda ayaküstü söylediği sözler de dâhil sanki Meclis ve hükümetin onayından geçmiş bir mutabakat ürünü gibi yürütme gücüne sahip görünüyor. Yukarıda örneğini verdik. Sayın Gül, Meclis’e ve hükümete rağmen siyasi kriz doğurabilecek bir kararı tek başına açıklamazdı, çünkü böyle bir yetki vermiyor Anayasa. Sayın Erdoğan ise, zihnindeki başkanlık modelini tahakkuk ettirircesine ağzından çıkan sözlerin kanun gücünde sayılması gerektiğini düşünüyor ve zaten öyle muamele görüyor. Hükümet ve onun başbakanı, Sayın Erdoğan’ın iradesini gerçekleştirmeye memur bir sekretarya fonksiyonuna gerilemiş durumda. Sayın Davutoğlu’nun bir süre önce muhalefete, “Muhatabınız benim” hatırlatmasında bulunması, nezaket icabı söylenmiş bir iyi niyet yorumu olmaktan geçemedi.

Siyasi güç artık Sayın Erdoğan’da temerküz etti, böylece Türkiye fiilen başkanlık modeline, daha doğrusu güçler ayrılığı ilkesine aldırış etmeyen otoriter bir başkanlık modeline geçmiş bulunuyor. Bu fiilî durumun siyasi sorumlusu başta Başbakan ve Bakanlar Kurulu olmak üzere iktidar partisinin Meclis grubudur. Sayın Erdoğan’ın deyişiyle “açık ve net!”

2014

29 Ekim

Ey dindarlar, nefs-i levvâme nedir? Zaman Gazetesi

27 Ekim

Edebiyat kolu başkanı Zaman Gazetesi

26 Ekim

Perhiz bozduran! Zaman Gazetesi

25 Ekim

Mendiller fora! Zaman Gazetesi

22 Ekim

ABD 'Çözüm'ü çözüyor netekim! Zaman Gazetesi

20 Ekim

Ak Parti'nin geleceği ve Erdoğan faktörü Aksiyon Dergisi

20 Ekim

Anadolu'dan bildiriyorum... Zaman Gazetesi

19 Ekim

Kelimeler, kelimeler, kelimeler... Zaman Gazetesi

18 Ekim

Ver Bekir'e koysun torbaya Zaman Gazetesi

15 Ekim

Hükûmeti açık diplomasi kurtarır Zaman Gazetesi

13 Ekim

Yönetememek! Aksiyon Dergisi

13 Ekim

Hükûmete beyaz sayfa açmak Zaman Gazetesi

12 Ekim

Bu, sıradan bir tavuk hikâyesi değil Zaman Gazetesi

11 Ekim

Sevgi dolu yazı Zaman Gazetesi

08 Ekim

O menhus ihtimâl Zaman Gazetesi

06 Ekim

Savaş tamtamları Aksiyon Dergisi

06 Ekim

Bir şey söyledi ama söylememiş de olabilir... Zaman Gazetesi

05 Ekim

Kainatta meçhul bir ada! Zaman Gazetesi

04 Ekim

Tezkerenin anlamı Zaman Gazetesi

01 Ekim

Tekrara düşmediği için polisi kutlarım Zaman Gazetesi

Tekrara düşmediği için polisi kutlarım

Karşıgazete.com'a polisler baskın yapmış. Geçmiş olsun. Havuza atlamayan her gazete, baskın zevkini tadacak galiba bu gidişle!

Haberi duyunca, “Polis epeydir gazete basıp medyaya gözdağı vermemişti; acaba son baskın hangi tarihte, kime yapılmıştı?” diye merak edip araştırdım, karşıma 6 Ocak 2002 tarihli bir web sayfası çıktı.

Gazetenin adını vermiyorum; meraklısı anında bulur zaten. Haberin özeti şöyle: ‘Örümcek’ ve ‘Torpilbank’ haberleri üzerine Organize Suçlar’a bağlı 20 polis, zırhlı araçlarla gazeteyi basıyor, giriş-çıkışları kapatıyorlar. Gazeteci arkadaşlar arama izni sorunca kısa bir telaş yaşanıyor, sonra nöbetçi savcılıktan izin çıkıyor. Polisler de aradıklarını bulamayınca çıkıp gidiyorlar. Gazete sonra yaşananları şöyle anlatıyor: “İnternet siteleri haberi flaş olarak izleyicilerine duyururken, basın ve televizyon kuruluşları muhabir ve kameramanlarını gazetemize göndererek baskını bizzat tesbit ettiler.” Böyle zor günlerde meslektaş dayanışması güzel şey tabii...

Gazetenin Ankara temsilcisi aynı saatlerde devrin İçişleri bakanını arayıp ‘rezalete son’ vermesini istiyor. Bakan, haberim yok, duruma el koyacağım, diyor ama daha sonra ‘mahkeme izni varmış’ diye topu Adalet Bakanlığı’na atıyor. Gazetenin GY yönetmeni, “Yaptığımız yayınların bazı kesimleri rahatsız ettiği, bu baskınla ortaya çıktı. Basın hürdür, sansür edilemez ve gazetelere baskın kabul edilemez. Çok acıdır ki bugün basın sansür edilmiştir. Personelimiz baskı altında tutulmuştur” diye yakınıyor, genel müdür ise, “Aranan kişiler, arasında 40 yıldır sarı basın kartı taşıyan fikir işçileri var. Bu insanlar, bu ülkede kamu hizmeti gören ve bu ülkenin güvendiği insanlardır. Tarihte, bu şekilde taciz edilen gazete sayısı bir elin parmakları kadar azdır. Bu demokrasi ayıbıdır” diyerek polislere bu görevi veren kişiler hakkında görevi suiistimalden suç duyurusunda bulunacaklarını da sözlerine ekliyor.

Aranan gazetenin Ankara temsilcisi, ertesi günkü “Bizi susturamayacaklar” başlıklı yazısında haklı olarak devrin hükümetine veryansın ediyor, “Polisin gazete basması alışıldık bir olay değil, ama biz, ... çalışanları, bugünkü hükümet sayesinde bunu da yaşadık. Ellerinde arama izni bile bulunmayan polisler kapımıza dayandılar. İstim, yani ‘arama izni’ arkadan geldi. Polisin yetkilerini kötüye kullanmaktan çekinmeyenler, ellerinde ‘arama izni’ olmadan arama yapamayacaklarını anlayınca, bir savcı ve bir hakim bulup adalet bakanlığını da olayın içine katmaktan çekinmediler. Gazetemizin basıldığı gün, yani 5 Ocak 2002 günü, Türk basın tarihine, kara bir gün olarak geçecek. Biz üzülmüyoruz. Baskını yapanlar, onları buna zorlayanlar, cesaret aldıkları siyasiler üzülsünler... Üzülsünler, çünkü bir gazetenin gazetecilik çabasının önüne polisiye yöntemlerle geçemeyeceklerini bu vesileyle öğrenecekler. Başka ülkelerde basın özgürlüğünü ayaklar altına almaktan çekinmeyenler, sonradan, bağımsız yargıçlar karşısında hesap verdiler. Basın özgürlüğünü kısıtlamak evrensel bir suçtur ve bizdeki kirli eller de bu gerçeği öğrenecekler. Tarih, hür basını susturmaya çalışanların sonlarının iyi olmadığının tanığı. Bugünün iktidarına bu gerçeği öğretmek de bizim üzerimize vazife olsun.”

Aradan 12 yıl geçse de aktüalitesini hâlâ koruyan bu satırların altını imzalıyorum; merak bu ya, 12 yıl evvel aynen Karşı Gazete gibi baskına uğrayan bu güzide gazetemizin, 12 yıl sonra vuku bulan bu baskını nasıl gördüğünü merak edip internet sitesine baktım, öğle 14 suları itibariyle bir şey yoktu. Görmemişler yani. Manşetler içinde en tipik olanı, "Paralel savcı evini cephaneliğe çevirmiş" başlığıydı.

Şimdi fark ettim, 99 senesinde bir güzide gazete daha baskına uğramış: Aynı hikâye; Taner Kışlalı cinayetiyle ilgilendirilen baskında polis iki yazarı gözaltına aldıktan sonra serbest bırakıvermiş. Az önce o gazetenin web sitesine de göz attım; onlar da "ABD polisinden alçaklık" haberini manşete taşımışlardı. Tın yoktu yani. Yeni Türkiye, fena halde eski Türkiye'yi andırıyor. Polisimiz, tekerrüre düşmemek için her defasında farklı gazete basarak formunu koruyor!

Ne diyordu o gazetenin yazarı, "Tarih, hür basını susturmaya çalışanların sonlarının iyi olmadığının tanığı". Göreceğiz!

Tezkerenin anlamı

Önceki yıllarda Kuzey Irak'taki PKK tehdidine karşı tezkereler rutin tarzda Meclis'ten geçiyordu zaten. Şimdiki tezkerenin önemi, kapsamına Suriye'nin de dâhil edilmesinin yanı sıra, hükümetin bu önemli yetkileri ağırbaşlılıkla değerlendirebileceğine dair toplumda belirmiş derin şüphedir.

Hükümet bu yetkiyi ehliyetle ve yerinde kullanabilir mi; haklı ve isabetli bir soru! 4 yıldan beri Suriye hududumuzu yolgeçen hanına çeviren hatalı politikaların iki mimarı şu an işbaşında; biri cumhurbaşkanı, diğeri başbakan. Her ikisi de Türkiye'nin başını büyük derde sokan politikalarından ötürü siyaseten ne sorgulandı ne de bedel ödedi; bilakis çok başarılı olmuşlar gibi ödüllendirildiler. 'Milli irâde', Türkiye'nin Suriye siyâsetini zımnen ve cerhen onayladı; aynı milli irâde iki gün önce de Türkiye'yi savaşa sokma yetkisini de aynı ekibe teslim etti. Derin çelişki ve büyük risk! Temyiz ehliyeti şüpheli birinin eline 'sakın kurcalama!' diyerek tabanca teslim etmek gibi bir şey bu! Milli irade kavramına teorik olarak saygı duyuyor fakat Suriye krizindeki tecellisini şüpheyle karşılıyorum. Normal ülkelerde bu gibi hallerde 'iş bölümü' değil, 'nöbet değişimi' yapılırdı; bizde ise "devam, sonuna kadar git" anlamına gelecek ürkütücü bir yetki sunuldu hükümete.

"Tezkereye karşı olmak, IŞİD'i desteklemektir" yollu safsataların ciddiye alınır yanı yok. Mesele tezkerenin kendisinde değil ki; tezkere yetkisini kötüye kullanma ihtimali yüksek olan yürütme uzvumuzda...

Söz IŞİD'e gelmişken bugüne kadar duyduğum en aklı başında tahlilin Cübbeli Ahmet Hoca'dan geldiğini kabul etmeliyim. Hoca demiş ki: "Şimdi burada bir taşla 3-5 kuş vuruluyor. ABD, İngiltere, Yahudiler, Büyük Ortadoğu projesini gerçekleştirmek için

buralarda bazı yerleri boşaltması lazım. Bu arada Şia'lar, Sünniler böyle adam boğazlıyor diye kendine fayda sağlamaya çalışıyor. İsrail zaten Ortadoğu'da kendinden büyük devlet kalmasın istiyor, yavaş yavaş da bunu başarıyor." İki ay öncesine kadar terör uzmanlarının bile varlığından pek haberdar olmadığı bu örgütün şimdi Ortadoğu haritasını yeniden biçimlendirmekte nasıl katalizör görevi yerine getirdiğini şaşkınlıkla izlemiyor muyuz? IŞİD'in, Suriye topraklarında Türkiye'nin askerî harekâta girişmesini haklı gösteren hayret verici başarıları (!) nihai tahlilde en ziyade, bölgede rakiplerini zayıflatmayı amaçlayan İsrail'in işine yaradığı su götürmez bir netice. Firâsetli tahliliyle Cübbeli Hoca, değme strateji uzmanlarına nal toplatmıştır bana göre.

İç ve dış siyasette bilinen sebeplerden ötürü iyice bunalan hükümetin eline savaş kartı tutuşturmak hiç de parlak bir fikir değildi. Savaş hallerinin psikolojisi çok farklıdır ve eğitim süreçlerinde resmî ideolojinin kabulleri ile yetişmiş kuşakları, savaş boruları ötmeye başladığında, "milli birlik ve beraberlik edebiyatı" ile yekvücut hale getirip itirazları sindirmek, modern zamanların en bayat (ama maalesef geçerli) klişelerinden biridir. O derece ki, "Böyle tarihi günlerde bazı temel haklar, yüksek ülke menfaatleri için askıya alınsa ne olur; devletimizi düşman karşısında zayıflatmak vatana ihanetle birdir. Ordu millet el ele, haydi Suriye'ye" şeklindeki propagandanın yakın zamanlarda telaffuz edilmeye başlanması bile beklenebilir. Böylece siyasi başarısızlıkların üstü, iç ve dış düşmanlara aksettirilir. Ekonomik başarısızlıklar bile göze görünmez savaş hallerinde!

Ne yazık ki kimsenin kalkıp, "Hükûmetimizin demokratik standartlardan taviz vermesini nasıl beklersiniz, ey şom ağızlı?" diyecek hâli kalmadı. Bir yolsuzluk soruşturmasını örtbas etmek için ülkeyi "Muhaberat devletleri"nin demir cenderesine sokmaya yönelik bir dizi kanun çıkaran bir yönetimin, böyle sınıra dayanmış vahşi bir tehdit karşısında ve üstelik Batı koalisyonunun aferinini kazanmış bir pozisyonda sulhperver davranabileceğine doğrusu gerçekten inanmak isterdim.

Kurban Bayramı'nız mübârek olsun efendim. İnşallah bu, dipsiz, kanlı ve uğursuz bir savaştan önceki son bayram olmaz! ****

Kainatta meçhul bir ada!

Aşağıda okuyacağınız yorum yazısı 3 Haziran 2010 tarihinde Radikal gazetesinde yayınlanmış. Yazarı Prof. Dr. İlhan Başgöz. Türkiye'de imar işlerinin bir türlü ayar tutmamasından ilham alan bir arkadaşım sağolsun, yazıyı bana da gönderdi.

"Eskidir, tavı geçmiştir, daha evvel binlerce kişi okumuştur" demeden bu yazıyı, tatlı hülyalara gömülüp bir Andersen masalı okurcasına tadını çıkararak okumanızı istedim. İşte o yazı...

Uzun zaman bir Amerika şehrinde yaşadım. Yılda bir semester hâlâ bu şehirde yaşıyorum. Burası küçük bir üniversite şehri. 70 bin nüfusun yarısı öğrenci. Şehir tertemiz. En yağışlı günde ayağına bir parça çamur bulaşmaz. Hani halkımızın bal dök yala dediği türden. Yeşil, yeşil, yeşil. Hangi sokakta yürüsen seni iki yandan kucaklayan bir yeşil güzellik içinde yürürsün,

Yalnız en işlek yollarda değil, en yoksul mahallelerde bile yeşilin eksikliği yok. Evlerin çok büyük bir bölümü iki kat ve önlü arkalı bahçe içine oturmuşlar. Şehrin dört yanı ormanla çevrili. Merkezden birkaç kilometre ayrılırsan kendini bir ağaç denizinde bulursun. Nedir bu yeşilin sırrı diye hep düşünürdüm. Elbet halkın gelir seviyesi önemli.

Sonra bir olaya karıştım. Yeşili kimin koruduğunu ve hangi usullerle koruduğunu öğrendim. Sizlerle bu bilgiyi paylaşmak istiyorum.

Yıllar önce bir ev yaptırıp satmak sevdasına tutuldum. İnşaattan hiç anlamam, ancak burada bir akrabam var. Tek başına bir evi temelden çatıya kadar yapar. Yapıp kiraya verdiği veya sattığı evlerin sayısı 12'yi geçmiştir. Benim aklımı çeldi. Güzel bir arsa varmış, şunu alalım dedi. Şehrin değerli bir yerinde, her yanı ormanlık. Cennet gibi bir yer. Arsa, dört tane bahçeli ev yapacak kadar geniş. Ancak, şehir planında buraya bir ev yapılması uygun görülmüş. Tek bir ev yapılırsa kazançlı değil, iki ev yapılırsa kazançlı. Bize belediyeye başvurun, iki ev yapılmasına müsaade alabilirsiniz dediler.

Belediyeye başvurduk. Bize, "İlk adımda bütün komşularınıza iadeli taahhütlü bir mektup gönderecek ve bu arsaya iki ev yapmak istediğinizi bildireceksiniz, gelen cevaplarla, filan gün gene gelin" dediler. Komşulara birer mektup gönderdik. Gelen cevapları özetliyorum.

Bir komşu diyor ki, "Evlerimizin önünden geçen yol dardır. Bu yoldan geyikler geçer. İki evin en az iki arabası olacağına göre dar yolun trafiği artacak. Geyiklerimiz daha büyük bir tehlike içine düşecek." İkinci komşumuz şöyle diyor: "Biz çocuklarımızı her gün okula götürüp okuldan getiriyoruz. Yolumuzda trafik çoğalmasını istemeyiz." Üçüncü komşu: "Bu arsada iki büyük çam ağacı var. Bunların kesilmesini istemiyoruz. Bu çamları özel yöntemle yerlerinden söksün, arsanın başka yanına diksinler." Bir başka komşunun isteği şu: "İki ev yapılırsa evler ana yola arsa içinden bir yolla bağlanacak. Bu yol ya asfalt olacak veya beton. O vakit bu yolun iki tarafındaki ufak ağaçların köküne su gitmeyecek. Ağaçlar kuruyacak. Bu ağaçların en az sekiz yıl, özel bir şekilde sulanıp, gübreleneceği garanti edilsin." Başka bir komşu "Evin planını görelim" dedi, "Bakalım bizim evlere yakışacak mı, kötü ve küçük bir ev yapılırsa bizim evlerin değeri düşer." Bir başka bir komşumun derdi şu: Adam spor hocası, çok geniş, önlü arkalı bir bahçesi var. Etrafında çit filan yok. Bana komşu gelirse bahçelerimizi bir çitle ayırmam gerekecek. Yeni evler de etraflarına çit çekecek. Ne onlar bahçelerini sınırlasın, ne ben. Böylece geniş yeşilliğimiz kaybolmamış olur.

Arsanın 500 metre kadar ilerisinde, ağaçların arasında kaybolmuş küçük bir göl var. Şehrin kanalizasyonu yok bu bölgede, septik tank kullanılıyor. Bu tanktan sızıntı olurmuş, göl kirlenirmiş. Özel izolasyonu olan pahalı bir septik tank yaptırmalı imişiz.

Biz Türkiyeliyiz. Cevaplara şaşarak belediyeye gittik. Öyle ya, biz ev yaptıracağız, arsa alacağız. Bu nasıl demokrasi? Benim yaptıracağım eve neden bu kadar insan burnunu sokuyor? Oturup, belediye ile konuştuk. Bütün istekleri yerine getirmeye söz verdik. Ancak geyikler için bir çözüm bulamadık. Çevremizdeki ormanlar gerçekten geyik cenneti. Bu güzel hayvanlar yem bulamazsa şehrin kenar mahallelerine inerler. Boyları yetişirse bahçelerdeki elmaları, şeftalileri yerler. Bu güzel gözlü, ürkek hayvanlar, ilkin bizi görünce kaçıyorlardı, sonra alıştılar; kulaklarını dikip, sürmeli gözleriyle bizi bir zaman tartıyor, zarar gelmeyeceğine inanırlarsa kaçmıyorlar. Anadolu evliyasından bir Geyikli Baba'mız vardır. Bursa'nın fethinde, yanındaki erenleri ile Sultan Orhan'a yardımcı olmuş. Menkıbe onun geyiklere binip gezdiğini anlatır. Şimdi ben buna inanıyorum. Zaten halkımız 'erenlerin biniti geyik' demiş. Geyik sayısı bazen o kadar çoğalır ki belediye bunların avlanmasına müsaade eder. Böylece hem geyik sayısı azalır, hem de fakir fukara bol et yer.

Komşuların mektuplarını gördükten sonra, belediye evin planını yapıp komşulara göndermemizi istedi. Gönderdik. Planı belediye de inceledi. Arkaya bakan pencereler 3 santim daha geniş olmalıymış, yangın olur da kapıdan kaçılmazsa pencereden kaçmak gerekebilirmiş. Planımız komşulardan olumsuz bir tepki almadı. Ancak bir komşu çatıyı örtecek malzemenin renginin öbür evlerle uyumlu olmasını istedi. Belediye bu isteği önemsemedi.

Bir sokaktaki evlerin büyüklüğü, küçüklüğü, iyi veya kötü olması komşular için önemli oluyor. Eğer bir ev ötekilere yakışmıyorsa, bütün çevrenin değeri düşüyor. Eskiden bir sokağa zencilerin ev yapması istenmezdi. Şimdi bu sorun olmuyor. En zengin bölgelerde bile zencilerin evleri var. Belediyenin karar vereceği gün, projeyi savunmak bana düştü. Neler söylemedim? Bir göçmen kuş olduğumu, kentin bizi çok iyi karşıladığını, iki kızımın burada eğitildiğini, hiçbir kanunsuzluğa katılmadığımı, vergimi düzenli ödediğimi, bir eğitim kurumunda şehre hizmet verdiğimi filan anlattım. Dinleyenler 'çok etkili oldu, karar olumlu çıkacak' dediler.

Karar bildirildi. İlkin kentin kanun ve nizamlarına uyma gayretimiz için kibarca bize teşekkür edildi. Sonra isteğimizin reddedildiği açıklandı.

Sebep şuymuş: Bu bölgede bizimkine benzer bir hayli arsa varmış, bize iki ev için müsaade verilirse, öbür arsa sahipleri de iki ev için başvururlarmış. Bize olur deyip onlara olmaz diyemezlermiş. Oralarda böyle geniş arsalara da ikişer ev yapılırsa şehrin yeşillikler içindeki görüntüsü bozulur, güzelliği gölgelenirmiş.

Ben bu karardan sevindim, üzülmedim. İşlerini bu kadar ciddiye aldıkları, şehrin üzerine böyle titredikleri için içim neşeyle doldu. Bir şehrin güzelliğini korumak pek ciddi bir işmiş. Neden bir güzel yerde yaşadığımızı o vakit anladım. Sonra belediyemizin başka marifetlerini de öğrendim. Bahçemden bir ağaç kesemezmişim; ancak ağaç çok yaşlı ise, yerine yenisini dikmek koşulu ile ağacımı kestirebilirmişim. Bahçemin çimenleri fazla uzar da kestirmezsem, sokağın güzelliği bozulmasın diye, belediye hemen birini gönderir kestirirmiş ve parasını da benden alırmış.

Evinde kiraya verilen bodrum katı olan bir arkadaşımdan öğrendim. Belediye iki yılda bir burasını kontrol edermiş. Kiracı hakları belgesi diye bir belge vermişler arkadaşa. Bu belgede ev sahibi ve kiracı hakları teker teker belirtilmiş. Söz gelimi, eğer evde belli bir yerde yangın alarmı ve yangın söndürücü bulunmazsa evin kira belgesi iptal edilirmiş. Onlar tamamlanmadan ev kiraya verilemezmiş.

Akrabam olan inşaatçı yeni bir ev için belediyeye bir ev planı sundu. Alaturkalık bu ya! İnşaat bitmek üzereyken, çatı katına, planda olmayan bir oda daha kondurdu. Ertesi gün bir yazı geldi belediyeden. Bu plansız odayı yıkmadığın sürece, her gün 2500 dolar ceza ödeyeceksin. Akrabam o gece uyumadı ve odayı yıktı.

Ben bu yazıyı niye yazdım? Umdum ki belediye başkanlarımızdan biri okur da, belki bazı şeyler öğrenir. Belki de örnek alınacak bir şeyler bulunur bu belediye çalışmalarında. Acaba çok mu iyimserim, ne dersiniz?

Biliyorum, yazıyı bitirdikten sonra “Kainatta böyle bir gezegen var mı?” diye düşünmeye başladınız benim gibi. Türkiye pratiğinin içinde yaşayan bizim gibiler için hassasiyetin bu derecesini hayâl etmek bile fazla geliyor. Her satırında “Yok canım daha neler” dedirtiyor insana...

Size küçük bir tarih notu hatırlatarak bağlıyorum: Vaktiyle Osmanlı şehirlerinde bu hassasiyet vardı. Nasip olursa rahmetli hocamız Turgut Cansever’in satırlarıyla hatırlatırım size.

Bir şey söyledi ama söylememiş de olabilir...

Sevgili basın mensubu kardeşlerim; şu mübarek günde söylediklerimi haber yaptığınız, bültenlerde yer verdiğiniz ve bundan daha da güzel olmak üzere her sözümde bir ciddiyet parıltısı aradığınız için ayrıca teşekkürü hak ediyorsunuz.

Ah sevgili kardeşlerim, ölüler zannedermiş ki diriler her gün helva yiyor; Kimse Yok mu Derneği’nin bağış toplama yetkisini kaldıran Bakanlar Kurulu kararı ile söylediklerimi bu minvalde bir örnek olarak gösterebilirim. O gün itibarıyla söylediklerim, vallahi samimi idi.

Evet, “Kimse Yok mu Derneği ile ilgili kararın henüz herhangi bir yerde yayınlandığını veya imzalandığını ben duymadım.” dedim ve üstelik şunları da söyledimdi: “Dün yetki verdim. Şimdi canım istiyor geri alıyoruz olmaz… Bunun bir dayanağı gerekir. Dayanak olmadığı takdirde, vakıf yöneticileri şüphesiz Bakanlar Kurulu aleyhine yargı yoluna gidebilir.” Hâlâ aynı şekilde düşünüyorum fakat sözlerimde çelişki yoktur. O an itibarıyla henüz duymamıştım, sonradan duydum; dolayısıyla sözüm söz; hükümet görüşünü yansıtmıyor olsa bile en azından benim şahsî görüşümü aksettirdiğinden emin olunuz rica ederim. Arkadaşlar uygun görmüşler, bir ara imzalamışlar; ayrısılık olmasın diye ben de imzalamış olabilirim zira milli birlik ve beraberliğe en çok ihtiyaç duyduğumuz günlerden geçtiğimiz için telâştan neyi imzaladığımızdan değil, bir öğün önce ne yediğimizden bile haberimiz olmuyor. Kararın gerekçesini ise işte tekrar ederek altını çiziyorum; görmedim. Kâğıdın üst tarafında bir yerlerde olması lazımdı, her zaman yazarlar gerekçeyi çünkü arkadaşlar ama bakarsam görürüm diye bakmadım ve böylece görmemiş oldum. Sözümdeyim yani…

Ha, bakınız nerden aklıma geldi, şimdi bugün buraya gelirken internette bir şey okudum, kanım dondu. Ses sanatçısıymış, sanatkârmış. Haşa ben ona şarkıcı diyeyim, demiş ki, ‘Kurban kesen adamla IŞİD’çinin farkı yoktur’ Bak bak bak! Efendim sözlerim bitmediği için lütfen oradan el kaldırıp durmayınız, insicâmım bozuluyor, sonra da ‘İnsicâmı bozuldu’ diye yazıyorsunuz. Ne diyordum... şimdi bu hanıma ben ne söyleyim, efendim, yine söz istiyorsunuz, âcil mi, peki dinliyorum... Öyle miii, bizzat beyefendi “Her geçen gün internete biraz daha karşı oluyorum.” dedi mi? Kulağınızla duydunuz mu efendim? Herkes de duydu mu arkadaşlar? Duyanlar, duymayanlar? Demek duydunuz; bu durumda en son benim haberim oluyor demektir. Zaten bugünlerde olanları en son ben duyuyorum nedense? Neyse, söyledilerse bir sebebi vardır; beyefendi durup dururken hâyide kelâm etmezler bildiğim kadarıyla. Ben de zaman zaman internete her gün biraz daha karşı olduğumu söyleyebilirim. İnternet matah bir şey değil ki zaten, hatta zararlı biliyorsunuz. Niçin? Bir defa bilgisayar başında oturmaktan boyun, omuz ve belkemiği omurlarında, hatta el ve bileklerde kireçlenme oluyor. Aile bütçesine zarar, vakit öldürücü belâ bir şey. Bakınız ne söyleyeceğim; vaktiyle biz bunun fişini tamamen çekecektik, AYM bırakmadı. Eksik olmasın AYM’miz böyle şeyler yapıyor zaman zaman. Dolayısıyla Gezi olaylarından beri hepimizde, yani hükümetteki arkadaşlarda internete karşı olsun, sosyal medyaya karşı olsun bir soğukluk, eski tabirle ifade edeyim, bir bürûdet hâsıl oluyor hâliyle. Aslında kurban kesenle IŞİD’çiyi bir tutan hanımefendi sanatkârımız hakkındaki sözleri ben bizzat internetten okumuş değilim. Nerde bizde öyle âsûde, ferah-fahur vakitler? Bir arkadaş okumuş, dolaylı olarak bir hoşluk olsun diye nakletmiş oldum. Üstelik o hanımefendi böyle bir şey söylememiş de olabilirler pekâlâ. Schrödinger’in kedisini bilirsiniz hani, kuantum olayı! Öyle bir şey olabilir pekâlâ. Olayı abartmayalım, yarın gazetelere şöyle yazabilirsiniz beni mahreç göstererek: Bir şeyler söyledi fakat söylememiş de olabilir! ****

Savaş tamtamları

Bayramın son günlerinde siz bu yazıyı okuduğunuzda muhtemelen tezkere Meclis'ten geçmiş ve TC Devleti, hükümet eliyle güney sınırlarımızda muhtemel bir çatışmaya girmek için yetkilendirilmiş olacak.

Demokratik veya antidemokratik tarzda yönetilmiş olmak fark etmiyor. Savaş ihtimâli karşısında hemen 'Savaş ideolojisi' dediğimiz şey harekete geçiyor ve o ülkenin en aklı başında insanları, entelektüelleri bile bir süre sonra bu ideolojinin baskın tortuları istikametinde düşünüp davranmaya başlıyor.

Savaşları toplumların nazarında aklayan ve haklı gösteren pek çok türetilmiş değer yargısı var; vatan savunması bunların başında. Tarım toplumlarında çok gördüğümüz, "Sen benim tarlama tecavüz edersen ben de karşı koyarım arkadaş" tepkisinin beyaz gömlekli-kravatlı sürümü devreye giriyor. İlk 'haklı sebep', ikinci adımda haklılıktan sıyrılarak normal zamanlarda normal insanların yapmayacağı kötülüklerin paylaşılmasına, benimsenmesine yol açıyor. Devletlerin resmî ideolojileriyle çizdiği 'Biz' sınırları içinde kalan herkes kendini çatışmada taraf görüyor, intikamcı hislerle donatılıyor; erkeklik gururunu, namus kavramını (harîm-i ismet gibi) andıran duygular ateşleniyor. Bu tasviri uzatmak kolay; çatışma sona erdiğinde ortadaki ağır sonucu çoğu zaman fark etmiyoruz bile; savaşta, çatışmayı tutuşturan sebeplerle hiç ilgisi olmayan sıradan insanlar ölmüş, mâsum siviller yurtlarından edilip tecavüz ve gaspa uğramış, yoksullaşmış ve onurlarından edilmiştir.

Haydi Darwinci yaklaşımla söylemiş olalım; Homo Erectus, yani leğen kemikleri üzerinde ayakta durabildiği için elleri boşta kalan ve böylece âlet yapmayı, teknik geliştirmeyi becerebilen uzak çağların insanlarından farkımız yok; muhtemelen onlar bizden daha az zalim ve kıyıcı idiler ve bir çatışmaya girdiklerinde birbirlerine daha az zarar verebiliyorlardı. Habil'in Kabil'i öldürmek için kullandığı ilk silah olan bir büyükbaş hayvanın çene kemiği, hayranlık verici bir geliştirme azmiyle değişim geçirdi, savaş sanayii dediğimiz ve varlığıyla övündüğümüz bir ölüm endüstrisi şeklini aldı. Bu endüstriye sahip olmayan toplumlar 'geri' kabul ediliyor. Ne kadar acı ve düşündürücü...

Semavi dinlerin öğretileri, insanların içindeki zor kullanma, zarar verme, hakkı olmadığı hâlde gasp ve işgal etme, öldürme ve yekdiğerinin onurunu kirletme alışkanlarımıza son veremedi. Sokaktaki her insan, normal zamanlarda savaşın kötü ve saçma olduğunu bilir, sorulunca söyler ama şartlar değiştiğinde 15 dakika içinde sebeplerini bilmediği ve asla bilemeyeceği bir savaşın savunucusu hâline gelir; sıradan insanları bu vahşi dönüşümden esirgeyecek bir zihnî selâmet üssü yok.

Yine bir savaş kapımıza dayandı; insanlar yine anlaşmazlıklarını silahlı legal topluluklarını sivil insanlar arasında çatıştırarak çözme alışkanlığını terk etmediler. Savaşla ne zaman

savaşmaya kalkışsa insanlık onuru hep mağlup düşüyor. Resmî öğretiler her defasında galip gelerek kanlı parmaklarıyla zafer işareti yapıyor.

Her iki dünya savaşının trajik sonuçlarından utanan vicdanların, “Bir daha savaş olmasın; devletler anlaşmazlıklarını konuşarak çözsün” fikriyle yoğurduğu Birleşmiş Milletler teşkilatı bu yüzden tez zamanda hayır işlerine adanmış bir sivil toplum kuruluşuna dönüşüp etkisizleşti. Silahları gömemedik; savaş endüstrilerini tıpkı uyuşturucu üreten laboratuarlara yaptığımız gibi kanundışı bir melânet yuvası ilan edemedik. Bir yanıyla açlıkla, sefaletle boğuşan devletleri öteki yanıyla silah dilenen, bu uğurda borçlanan, geleceğini satan kuruluşlar gibi görünmekten kurtaramadık.

Ortadoğu, gezegenimizin en sancılı yeri. Yeryüzünde ilk buğday başağı Ortadoğu’nun bereketli ovalarında yeşerdiğinden beri acısı hiç dinmedi. Yazılı tarihin ilk yıllarından beri yeryüzünde en çok acı burada yaşandı; geçen 9 bin senelik tecrübe bize hiçbir şey öğretmedi. İnsan tabiatında saklı vahşet, her nesilde yeniden uyandırılıyor; elbirliği ile bir vaktin güzel çocuklarını hırslı politikacılar, fetihçi komutanlar, silah fabrikatörleri veya savaşın niçin haklı ve geçerli olduğunu savunan kanaat önderleri hâline getiriyoruz. Bunu hepimiz yapıyoruz: Dindar, laik, liberal, faşist, komünist veya demokrat fark etmiyor.

Hiç ibret almıyoruz hiç.

O menhus ihtimâl

Diyarbakır’ın Ofis semtinde bir öğrenci yurdundaki Atatürk büstünün bir grup genç tarafından kafası kırılarak aşağıya atılması ve kafayla top oynarken çekilen fotoğrafların gazetelere yansıması dikkatimi çekti. Bir grup kendini bilmez delikanlının densizliği gibi görünmüyor.

Böyle şeyler unutulmaz, bir kenara yazılır; her ne kadar Ergenekon ve Balyoz davalarından sonra askerî vesâyet geriye çekilmiş, sivil otoriteye râm olmuş gibi görünüyorsa da, ‘büyük resim’e dair ayrıntılarda askerin hâlâ etkili ve yönlendirici olduğunu düşünüyorum. Meselâ Aynü’l-Arab’daki (Kobanê) IŞİD-PYD çatışmasına Türkiye’nin ‘gözlemci’ kalmasında da hükûmet kararından ziyade askerî bürokrasinin etkili olduğu gibi bir kanaat var bende; kezâ, hükûmet ve PKK kanadından gelen çelişki hamlelerle gittikçe karmaşıklaşan ve ümitsizlik noktasına doğru sürüklenen çözüm sürecinde sadece sivil otoritenin belirleyici olduğuna inanmak gitgide zorlaşıyor. PKK artık saçmalık noktasına varan okul yakma, şantiye basma, güvenlik güçlerini tâciz, kalekolları engelleme ve normal zamanlarda olsa devlete karşı kalkışma olarak okunacak molotoflu protesto eylemleriyle askerlerin ihtiyatlılık yaklaşımına kendi eliyle malzeme taşır gibi davranıyor.

Çözüm sürecini dışarıdan birilerinin baltalamasına gerek yok; taraflar, “bu sürecin ucu karanlık” diye düşünenleri güçlendirircesine mantığa ters düşen garip yaklaşımlar içindeler. ‘Türk derin devleti’nin hükûmeti istikrarsız, kararsız ve kafası karışık gösterme çabasını bir

yerde anlamak mümkün; PKK’nın gerçekte neyi murad ettiğini anlamak zor. Çözüm safhasında hükûmeti daha net adımlar atmaya zorlayacak demokratik talepleri savunmak yerine Rojava’daki otonom Kürt yönetimine Türk desteğini olmazsa olmaz cinsinden bir dayatma haline getirmesi, işi Türkiye’nin PYD’ye ağır silah yardımı yapacak absürdlüğe kadar vardırması, basındaki “kripto” Kürtçüleri seferber ederek Türkiye’yi Rojava’yı himâyeye zorlaması, denklemi anlaşılmaz hale getiriyor. Bu gibi garip ve izahı zor adımlarla kör-topal yürüyen çözüm sürecine askerlerin soğukkanlı ve mesafeli yaklaştığı ve 2007’deki o meşhur dijital muhtıradan beri askerlerin siyasî belirleyiciliğinin en üst seviyeye çıktığı bir gerçek.

İktidar 2007’deki meşrûiyet ve millî iradenin tabii uzvu olmak noktasından gitgide uzaklaşarak kendini zayıf düşürdü. Seçmen desteği itibarıyla tarihinin en parlak günlerini yaşamasına rağmen toplumsal ve hukukî meşruiyeti gitgide zayıflıyor. Devlet kadrolarında partizan kurumlaşma hamleleri birbiri ardına geldikçe meşrûluğu sorgulanıyor. Devlet, hızla bir parti devleti haline dönüştürülmekte. Güçler ayrılığı prensibi delik-deşik edilerek fiilen başkanlık sistemine geçildi. Bugün için sadece Cemaat mensuplarının canını yaktığı için çoğu çevrelerin görmezden gelip “oh olsun” diyerek geçiştirdiği keyfî hükûmet tasarruflarının, yarın herkesi tehdit edecek bir korku rejimine dönüşmesi an meselesi. İşte bu zaafiyet, iktidar yanlılarınca “gücün zirveye ulaştığı yer” diye yorumlanırken dünya kamuoyunda iktidar, demokratik basiretini israf ederek ayakta durmaya çabalayan şaibeli bir yönetim gibi algılanıyor. Özür dilemiş olmasına rağmen Joe Biden’in suçlayıcı sözlerinin de kayıtlara geçtiği unutulmamalı. Bu tatsız intibâlar da bir yerlere yazılıyor olmalı.

Hükûmetle ilgili fikirlerim mâlum; eleştirici bir noktadayım fakat ‘sivil siyâset’in Türkiye’deki geleceği hakkında ciddi endişelerim var. İktidar, yelken-yepelek gidişatıyla kendisinden sonrası için sivil siyâset alanlarını tahrip ediyor. O mâhud, “Bu siviller her işi berbad eder, yine biz düzeltiriz” yaklaşımının değirmenine su taşıdığını gördükçe hayal kırıklığına uğruyorum ve iktidarda ‘sivil siyâset’i esirgemek yolunda bir firâset görmediğim için bedbînim.

Daha açık nasıl yazılır; gerisi şom ağızlılık olur! Birileri doğuda okul yakıp, Atatürk büstüyle futbol oynarken sizin burada gece yarısı okul bahçesine dozer sokmanıza aldırış etmiyorum; aldırış ettiğim o menhus ihtimâldir! ****

Sevgi dolu yazı

Kesif öfke ve düşmanlık duygularımı beraberimde götürdüğüm cuma namazında imam efendinin irâd ettiği “Biz kardeşiz” konulu hutbeyi dinleyince, günün mânâ ve önemine harikulâde bir tesadüfle denk düşen bu ikazla titreyerek kendime döndüm ve anladım ki her zaman olduğu gibi bir kere daha milli birlik ve beraberliğe muhtaç olduğumuz zorlu günler geçirmekteyiz.

Cami cemaati ise her zaman olduğu gibi Diyanet'in binbir emek ve ilimle hazırlayıp internetten tamim ettiği hutbeyi yarım kulak dinlemiş olmalıydı ki, duruşlarında bir fevkaladelik yoktu; her zamanki gibi selâmsız, meşgul ve asabî görünüyorlardı.

Cuma dönüşü haberlere göz attım. Hutbeden aldığım ilhamla herkese kardeşçe bir anlayışla yaklaşmaya niyet ederek son olaylar hakkındaki bütün tarafları aynı derecede sevecenlik ve empatiyle gözden geçirdim. Sonuçları, yazının hitâmında arz edeceğim efendim. Şöyle ki:

Sayın Başbakan, "Ne biçim partisiniz kardeşim, silahlı mısınız külahlı mı; siyaset yapacaksanız adam gibi yapın" diyerek HDP'yi haşlarken çok mâkul görünüyordu. Sayın Demirtaş ise çözüm sürecinde resmen çocuk gibi oyalandıklarını, bu yüzden çok ağır hissî kırılmaya uğrayıp münkesîr olduklarını, işte bu sebeple halkları âcil eyleme çağırdıklarını fakat kesinlikle şiddet tavsiye etmediklerini ifâde ederken gayet inandırıcıydı. Onun ardından CHP lideri sıraya geçti, halkı sağduyuya davet ettikten sonra, "Kobane'ye müdahale edelim, yeni bir tezkere çıkaralım" derken çok doğru konuşuyordu; ona cevaben Başbakan'ı, "Tezkere zaten var, her hadise için ayrı tezkere çıkarılır mı bilâder; bilmiyorsunuz bu işleri" diye verip veriştirirken çok takdir ettim. MHP her zamanki gibi gençlere "sokağa çıkmayın; kurt işareti yapanlar provokatördür" çağrısında bulunurken her zamanki gibi politik performansının zirvesindeydi. Sonra galiba sıraya İçişleri Bakanı girdi, belâgatin zirvesinden örnekler sunarken söyledikleri buz gibi doğru şeylerdi; barış, kardeşlik diyordu, duruma hakimiz diyordu, kötü niyetliler evine çekilsin diyordu ve tam bir devlet adamı gibi konuşuyordu. Açıklamadan sonra soru almaması bile çok isabetliydi çünkü belâgatin bu irtifâına bir daha erişmek mümkün olmayabilirdi! Derken Beşir hoca, yani Beşir Atalay ekrana çıktı; ee, yılların hocası; tane tane, vazıh ve net konuştu, CHP lideriyle dalgasını geçti ve "Konuşmaktan çekiniyor, ortalarda görünmüyor" diyen fesat çevrelere de tokat gibi cevap verdi. Haklı olup olmadığının önemi yok, bilirsiniz hocalar daima haklıdır.

Öcalan'ın vatsap tarikiyle irsâl buyurduğu mesajın muhtevasına gelince ancak bu kadar isabetli olurdu ve müzakerelerin devamını diliyordu; diğer taraftan Öcalan'dan pek hazetmediği anlaşılan Kandil'in görüşlerini merak ettim: Terörist-merörist, onlar da sağduyunun sözcüsü gibi konuşuyorlardı. Barzani, "Kobane'ye yardım edeceğiz ama yollar kapalı" derken öte yandan Kobene'yi savunan PYD'nin Türkiye'ye, "Gelin şu işin ucundan siz de tutun; bu vandallar iflahımızı kesiyor" yollu ricası haksız sayılabilir miydi? Bu durumda IŞİD'den başka kötü çocuk kalmadı herhalde diye bir-iki video seyrettim; öyle dini bütünlerdi ki tez zamanda tecdid-i imanda bulunmak lüzumuna kail oldum. NATO genel sekreteri de, "Tampon bölge olmaz kardeşim" diye doğru şeyler söylemişti. New York Times Türkiye'ye, "Dalga geçmeyin, zekâmızı ölçmeye kalkışırsanız bedhah olursunuz" meâlinde çıkışırken, arka planda aklıselimin sesi duyuluyordu. ABD yönetimi ise, "Burada başka orada başka konuşuyorsun hocam, olmuyor ama" târizinde saçmalıyor olabilir miydi? Ben yakın zamanlarda ABD'den veya Batı blokundan kimsenin haksız olduğunu hatırlamıyorum zaten!

Böylece herkesi memnun edeceğini düşündüğüm, işbu pozitif ve sevgi dolu yazımı anlamlı bir dua ile taçlandırıyorum: "Allahümm'ansur hükûmetenâ, hükûmetel cumhuriyyeti ve rüesâihil izâm"; bu arada hakkını teslim etmeyi unuttuğum çevreler varsa haklarını helâl etsinler; onlar da tabiatiyle haklıdır.

Bu, sıradan bir tavuk hikâyesi değil

Hadise 1968 yılında Aşkale'deki tugay karargâhında cereyan ediyor. Tugayın kurmay başkanı o gün, tugay adli subayını çağırıyor,-Yabancı üst düzey subaylardan kalabalıkça bir grup, tugayı ziyarete gelecekler.

Yemek olarak tavuk vermeyi düşünüyoruz! Yanınıza subay gazinosu aşçısını da alın, 10 adet kadar tavuk lazım. Bu ara çok çalıştınız yoruldunuz. Siz de biraz dinlenir kır havası alırsınız.

Asteğmen "Emredersiniz" diyerek işe koyuluyor. Hikâyenin gerisini genç asteğmenin kaleminden takib edelim.

1968 yılında bugünkü gibi pişmeye hazır, paketlenmiş piliç yoktu. Hele ki Aşkale gibi küçük bir yerde. Diğer yandan da, koca tugayda yüzlerce subay, astsubay varken, tavuk almaya niçin görevlendirildiğimi de anlayamamıştım. Yanıma; subay gazinosunun sivil aşçısını da alarak hemen işe koyuldum. En yakın köyden tavukları alır, 1-2 saat içinde görevime dönerim diye düşünüyordum.

Aşkale-İspir arası sağlı sollu bütün köylere uğradık. İlk köyden başladım; tek cevap alıyordum,

-Kumandan Bey, tavuk değil yumurtamız bile yok... Teğmenim yumurta bile yok... 10 değil bir pilicimiz bile kalmadı... Tavuk, horoz mu kaldı ki, hastalıktan hepsi kırıldılar!

Akşama doğru eli boş olarak tugaya dönerken, bir yandan, "Tugayda bu kadar subay, astsubay var. Başkanım tavuk alma gibi basit bir görevi bana niye verdi ki?" diye düşünürken bu kadar basit bir görevi bile halledememenin sıkıntısı içindeydim. Evet o kadar köy dolaşmış, değil tavuk, horoz, bir tek yumurta bile alamadan tugayımıza dönüyorduk.

Akşam yaklaşıyor, benim huzursuzluğum artıyor. Diğer yandan aşçımızla alternatifler düşünürken, yolun solunda, akşam güneşinin sanki özel olarak yönlendirilmişçesine aydınlattığı bir köy camisinin, ahşap minaresi, dantela gibi işlenmiş el işçiliği yapısıyla dikkatimi çekti.

Minarenin bulunduğu köye girdik, yanımdan eksik etmediğim fotoğraf makinesi ile bu minarenin ve caminin fotoğraflarını çekmek istiyordum. Minare tahtadan yapılmıştı,

boyasızdı, yılların çetin iklim şartları, karı yağmuru tahtanın rengini griye dönüştürmüştü ama sanat, estetik ve sabrın birleştiği harika bir eserdi. Hem de ücra bir köyde.

Ben minarenin fotoğraflarını çekerken yanıma, sonradan köyün muhtarı olduğunu öğrendiğim orta yaşlı bir bey yaklaştı;

-Kumandan bey, caminin içinin işçiliğini görsen, bura ne ki!.. deyince caminin içini görmeye ve fotoğrafını çekmeye karar verdim. Çocukluktan beri cami, ibadet yeri ve buralara giriş adabına hep riayet etmişimdir. Caminin hemen karşısında, gürül gürül akan çeşmede abdest alırken fark ettim, o günlerde Almanya'da çalışan işçilerimizin getirdiği meşhur bir marka açılmamış bir paket sabun küçük bir tabak içinde, çeşmenin göğüs taşının üzerine bırakılırken yanına hiç kullanılmamış, askı yerinde "Made in Germany" yazan pırıl pırıl da bir havlu konuyordu.

Caminin içi hakikaten sade fakat emek ve sabır isteyen güzel bir ağaç işçiliği eseri idi. Bu güzel camide ibadet etmenin tadını da aldıktan sonra fotoğrafları çekmeye başlamıştım ki, caminin hocası geldi, "Kumandan bey, ışık az geliyorsa lüks lambasını yakayım." dedi.

Lüks lambasının ışığında birkaç poz resim çektim. Çok kibar ve bilgili olduğu her halinden belli olan Hoca Efendi ile ayaküstü tatlı bir sohbetten sonra camiden çıktım. Araca doğru bakınca gözlerime inanamadım.

Evet, ayakları bağlı, üst üste yığılmış bir horoz-tavuk kümbeti, yanında sonradan içinde yumurta olduğunu gördüğüm kocaman kulplu bir sepet ve bizim aşçıyla sohbet edip çay içen 15-20 kişilik köy sakini ve çocuklar…

Ben de yanlarına gittim. İmam efendi, muhtar ve köylüler hoş geldin dedikten sonra, ayran ve çay ikram ettiler. Muhtar, imam efendi samimi, candan bir ısrarla akşam misafirleri olarak kalmamızı istiyorlardı. Ben ise onlarla sohbetten büyük zevk alacağımı ancak mecburen birliğime dönmem gerektiğini belirttim.

Bu arada tam 37 adet tavuk, horoz toplanmıştı. Bize ise 10 tavuk lazımdı bu kadarı fazla olur demem üzerine muhtar, "Teğmenim, bunlar daha geri gitmez, hangi evlerden geldiği de belli değil, siz hepsini götürün, afiyetle yiyin" diye ısrar etti; bunun üzerine tavuğun bu kadar zor bulunduğu bu ortamda hepsini alır, artan kısmını arkadaşlara dağıtırım, hiç olmazsa makbule geçer, diye düşündüm.

Tavukların bedelini vermem gerekiyordu ama kesinlikle almak istemiyorlardı. Ücretini vermezsem alamayacağımı ifadeye çalıştım. Bir hayli uğraştan sonra, çok makul bir bedeli âdeta zorla ödeyerek ve bir de bu güzel insanlarla hatıra fotoğrafı çektirip köyden ayrıldık.

Köyü birkaç kilometre geride bıraktıktan sonra, kendisi de Aşkale'nin yerlisi aşçımıza sordum;

-Usta, sabahtan akşama birçok köye uğradık. Değil tavuk, horoz bir yumurta bile bulamadık, alamadık. Ne oldu ki burada, bir de bize 10 tavuk lazımken, 37 tavuk, horoz, bir koca sepet yumurta bulundu ve bedellerini de zorla verdik. Kaldı ki bu köye, tavuk için değil fotoğraf çekmek için girmiştik. Nedir bu iş?

Usta konuyu şöylece özetledi;

-Teğmenim, siz abdest alıp, fotoğraf çekmek için camiye girince, muhtar olduğunu söyleyen o zat yanımıza geldi. Sizi sordu, ziyaret sebebini sordu. Ben de durumu anlattım; "Teğmenim, uzaktan minarenin güzelliğini görünce, fotoğrafını çekmek için köyünüze uğradık." dedim. Bunun üzerine muhtar,

-Vah vah, böyle bir subay, sabahtan akşama gezsin de tavuk bulamasın, yazıklar olsun bize, dedi. Hemen çocukları evlere gönderdi. Birer ikişer tavuklar, horozlar toplandı…

Kilometrelerce yol kat edip, sabahtan akşama kadar dolaştığımız hiçbir köyden tavuk değil, yumurta bile alamamıştık.

Bu köye de sırf fotoğraf çekmek için girdik.

Cami ve mescit ziyaret usul ve erkânını çocukluktan beri bilirim ve titizlikle uyarım. Evimiz caminin karşısında idi… Kaldı ki; camiler sıkça gittiğim mekânlardır.

Tek kelime ile tarafımızdan hiçbir talep olmaksızın bu insanların, candan yaklaşımlarının sebebi neydi?

Sebep; onlar, yani halk, yani kamu, kim olursak olalım bizlerde bir şeyleri görmek istiyorlar, onu göremeyince de bizleri yadımlıyorlar !..

Komutanım iyi ki tavuk almaya beni göndermiş, bu bir tesadüf değildi. Arayanlar bilenler için bir hikmetti. Bu olay benim bir hayat boyu yetecek tecrübe kazanmama ve bunu yeri geldikçe anlatmama vesile oldu.

Çünkü bu bir "Tavuk Hikâyesi" değildi.

Hükûmete beyaz sayfa açmak

Öteden beri dilimiz alışmış; nerede ne zaman bir şeyler ters gitse hükûmetten bilir ona yükleniriz.

Gayet mâkul ve anlaşılır bir refleks bu; çünkü kendimi bildim bileli Türkiye'de parlamenter sistem uygulanır. Anayasa'da nezâketen "yürütmenin başı cumhurbaşkanıdır" yazsa da, göreviyle ilgili karar ve eylemlerinde sorumsuzdur, yürütmeyle ilgili eylem ve işlemlerinden

Başbakan ve ilgili bakan sorumlu tutulur parlamenter sistemde. Alışkanlık eseri hükûmeti eleştirmeden önce bir lâhza duralım: çünkü önemli bir mâzereti var hükûmetin…

Davulu hükümetin boynuna asıp çomağı Cumhurbaşkanı'nın eline vermek şeklinde özetlenebilecek bu benzersiz tuhaflık yeni bir icat. Şimdiye kadar parlamenter sistemde hükûmet-Cumhurbaşkanlığı ilişkileri şöyle yürüyordu: Cumhurbaşkanları (Aynen Sayın Gül ve diğer seleflerinin davrandığı gibi), tarafsızlık yemini gereğince 104. maddede sayılanlar hariç sair yürütme işlerinde hükûmete karışmazlar, itirazlarını ya sempatik yollarla veya AYM'ye itirazda bulunarak ifade ederlerdi. Bu sadece bir teâmül değil, Anayasa'nın çizdiği bir çerçeve. 12. Cumhurbaşkanı defalarca bu çerçevenin dışına taşacağını, hatta daha ileri gideceğini söylediği için herkes bunu ciddiye aldı fakat işi, reisicumhurluk forsunun üstünden muhalefet liderlerine alenen saydırmaya, hükûmet adına politik angajmanlara girişmeye kadar vardıracağına kimse ihtimâl vermedi.

Türkiye'de siyasi muhalefet, birilerinin kendine saydırmasına alışıktır, yani Sayın Erdoğan, muhalefete verip veriştirdi diye kimsenin kimyâsı bozulmaz, anayasa krizi filan da çıkmaz; nitekim çıkmadı işte lâkin daha fena bir şey oluyor; hükûmet fena halde araya gidiyor. Nasıl söyleyelim, başbakanlık makamının imajı değişti, karikatürlere konu olmaya başladı. Eskiden Türkiye'yi Başbakan ve Bakanlar Kurulu yönetirdi, şimdi pratikte Cumhurbaşkanlığı'nın sekretaryası durumuna geldiler. Hükûmetlerin eskiden cumhurbaşkanlarına karşı aynı fikirde olmasalar bile, en asabi anlarda bile muhafaza edilen (bkz. 21 Şubat 2001'deki anayasa kitapçığı krizi) bir ‘saygı' mesafesi olurdu. Bu anayasayı kaleme alanları şöyle-böyle olmakla itham edebiliriz fakat hükümetle CB arasındaki anayasal mesafeyi sıfırlayan bu derin aşk, bu enteresan meclûbiyet ve hattâ ‘fenâ fi'l-Erdoğan' bağıntısını, yani liderin varlığında kendini yok edecek derecede tutkulu fart-ı muhabbet vaziyetini öngöremedikleri için suçlamak haksız olur. (Bu arada yeri gelmişken haber vereyim; yukarıdaki meclûbiyet, fart-ı muhabbet gibi pek duymadığınız güzel kelimelerin mânâsını öğrenmek için kubbealtilugati.comadresini tıklarsanız, kelimelerin anlamıyla birlikte cümle içinde nasıl kullanıldığını da öğreneceksiniz. Bu iyiliğimi unutmamanızı recâ ederim.)

Sadede gelelim; anayasa yazıcıları bu durumu nasıl tahmin edebilirlerdi ki? İşte o yüzden alışkanlık eseriyle hükûmeti eleştirmeye geçmeden önce, başbakanlığa tayin olunduğu günden başlamak üzere hükûmet üyelerine ve başbakana yeni bir kredi sayfası açılmasını teklif ediyorum ve bu satırları tam bir kemâl-i ciddiyetle kaleme alıyorum zirâ Türkiye'de olup bitenler hakkında henüz ‘hükûmetin irâdesi' diyebileceğimiz netlikte bir eylemle karşılaşmış değiliz. Her gün, her fırsatı değerlendirip olmazsa fırsatlar ihdâs ederek hükûmete ‘siyâset' dikte eden bir cumhurbaşkanına karşı hükûmetin nezâket ve vefâdarlık ötesinde nasıl bir mesafe koyabileceğine dair bir devlet teâmülümüz bulunmuyor. Nezâket ve vefâ, siyasi hukukun tarif etmediği bir kavram olduğuna göre hükûmete rüşdünü ve isbat için bir şans verilmesini elzem görüyorum. Hâl-i hâzırdaki başbakan ve kabine üyelerinin, yukarıda tarife

çalıştığım bu tuhaf fiilî durum karşısında hoşnutluk duyduklarını, “böyle iyi oluyor, reis bize yapacak iş bırakmıyor; biz de öteden beri zaman bulamadığımız şahsî hobilerimize dönebiliriz” diye düşündüklerini zannetmiyorum…

Vallahi ciddiyim; kendinizi bir an başbakanın yerine koyunuz, çekilir iş midir efendiler?

Yönetememek!

Baba balık, etrafına topladığı yavrularına hayat dersi veriyor, kendilerini tehlikelerden nasıl koruyacaklarını anlatıyormuş:

“Yavrularım, parlak renkli çengelli iğneye takılan küçük yem parçalarına aldanmayın; buna olta derler, insanların kurduğu tuzaktır. Bunun muhtelif şekilleri vardır. Birincisi...” derken yukarıdan aşağı geniş bir ağ hışımla inivermiş üstlerine. Çocuklar, “Bu nedir baba?” demişler, “Bize bundan bahsetmemiştin.” Baba balık, “Buna tepeden inme derler evlatlarım.” demiş, “Bunun tedbiri yoktur.”

Türkiye’nin Suriye politikaları, bir manada kaderin kaçınılmaz kıldığı ve âdeta sürüklediği bir yaklaşım değildi. Çok başarılı bir diplomasi yürüttüğüne inanan ve dış politikasını “Stratejik Derinlik” adı verilen bir doktrinden hareketle belirleyen bir ekibin güya hesaplı ve soğukkanlı adımlarıydı.

Ülkeler bazen tek başlarına önlemeye güç yetiremeyecekleri büyük problemlerle yüz yüze gelir, istemeden de olsa bedel öderler: 8 yıl süren Irak-İran savaşı böyleydi; daha sonra Irak’ın ABD’nin bilgisi altında Kuveyt’e saldırması, ardından ABD’nin Irak’ı işgal etmesinde de Türkiye’nin doğrudan dahli yoktu. Nitekim 2003’teki meşhur tezkere hadisesinde de TBMM, Irak’a müdahale için Türk topraklarını kullanmak isteyen ABD askerî güçlerine izin vermeyerek Türkiye’yi muhtemel bir bâdireden uzak tutmayı başarmıştı. Bu oltaları tanımıştık yani!

2011’de, Arap Baharı’nın sahte rüzgârından etkilenen Suriye muhalefetinin Esed rejimine başkaldırmasıyla başlayan süreçte Türkiye yine de “Tepeden inme”, emrivâki bir pozisyonla karşı karşıya değildi. Konuya mesafeli yaklaşabilir, ihtiyatını sürdürebilirdi. Bunu yapmak yerine yavru balıkların hayatta ilk defa karşılaştıkları oltayı merak etmesi gibi büyük bir hevesle Suriye’nin iç işlerine müdahil oldu. Silahlanmaya başlayan muhalefeti destekledi. Dönemin başbakanı, “Suriye artık bizim iç meselemizdir” diyecek derecede büyük bir angajmana girdi. Türkiye’de defalarca Suriyeli muhalifleri bir araya getirip yönlendiren açık toplantılar düzenlendi. Ne var ki Rusya, İran ve Çin, Suriye rejimine desteğini belli edince Türkiye’nin aktif müdahale yaklaşımı çöktü. Esed güçlendi, muhalif cephe zayıflayıp dağıldı ve birbiriyle çatışmaya başladı.

Hayır, bu “tepeden inme” cinsinden bir emrivaki değildi; irâdi, hatta gönüllü bir politik pozisyondu ve bu yaklaşımın başaktörleri, bugün hâlâ Türkiye’yi yönetmeye devam ediyorlar!

Buna ne kadar “yönetmek” denebilir, tartışılır! Daha ziyade ‘yönetememek’ kavramı daha uygun düşüyor. Suriye politikasındaki çelişkiler Suruç sınırındaki Kobani’ye IŞİD güçlerinin tehdidi ile “tepeden inme” bir fillî durum ve çelişki yarattı. Meclis’ten tezkere yetkisi alan hükümet, Kobani’ye aktif destek isteyen HDP-PKK’ya karşı bu defa ağırkanlı bir tutuma büründü. Cumhurbaşkanı’nın geçen hafta Gaziantep’te “Kobani düştü, düşüyor” açıklaması yapması, Kürt kamuoyunda büyük öfke patlamasına yol açtı. Suriye’nin kuzeyinde, batıda Akdeniz’e kadar açılan yeni bir Kürt devleti şansının elinden kayıp gittiğini gören HDP-PKK çizgisi, destekçi kitlelerine “Direnin” mesajı verince Türkiye karıştı. 20’den fazla insan çatışmalarda öldürüldü. İçişleri Bakanı olayın ilk saatlerinde öfkeyle yaptığı açıklamada, şiddete misliyle cevap vereceklerini ifade etti. Başbakan, olaylardan HDP’yi sorumlu tutarken HDP sözcüsü Demirtaş, sadece anayasal protesto haklarını kullandıklarını ileri sürerek Türkiye’yi acilen Kobani’deki drama müdahaleye davet etti. Aynı saatlerde Cumhurbaşkanı, “Sokaklardaki şiddet olayları ile Kobani meselesi arasında ilgi yoktur” şeklinde şaşırtıcı bir değerlendirmede bulunurken, Gezi sürecindeki kutuplaştırma siyasetini (gerginlikten çıkar üretme) hatırlatan bir yaklaşımı benimseyeceğinin ipuçlarını verdi.

Kaos ve bunalım insanlık tarihinin fıtratında hep vardı ve olacak. İyi yönetici kumaşına sahip ekipler bunalımın altında ezilmek yerine krizden yeni açılımlar türetmesini başarırlar; işte bu açıdan tam bir yetersizlikle karşı karşıyayız. Bu krizleri yönetmesini beklediğimiz kişiler, krizin bizzat baş sorumlularından başkası değil ve bu noktadan sonra ülkeyi daha iyi yönetebilecekleri konusunda hiçbir ümit ışığı sızdırmamakta ısrar ediyorlar.

Eskiler bu gibi hâllere “kaht-ı ricâl” derlerdi, şimdilerde ne denildiğini bilmiyorum!

Hükûmeti açık diplomasi kurtarır

Çözüm süreci, Suriye denklemi henüz hesapta yokken öngörülebilir bir projeydi ve kamuoyunda haklı bir destek buldu.

İktidar, desteği hissedince süreci mümkün olduğunca zamana yayıp, İmralı’daki “aziz misafir”ini onore ederek çözümü, tüyünden, etinden, sütünden, kemiğinden ve derisinden azami politik çıkar elde etmek için kullanmayı planladı. Yürütülen gizliliği sorgulayanlar ise, “Ne yani, şehit cenazeleri gelsin mi istiyorsunuz?” çıkışı ile bastırıldı.

Suriye’nin içişlerine fazlaca, hatta orantısız üslûpta müdahil olmamızın temelinde hesap değil, hesapsızlık olduğunu artık biliyoruz. Beşşar Esed, iç savaşın en bunalımlı döneminde ülkesinin kuzeyindeki “kanton”ları PYD’ye devrederek Türkiye’ye müthiş bir kundak soktu ve zaten sığ sularda seyreden siyasi basiretimizi ipotekledi. Mâhiyeti hâlâ tam bilinemeyen

IŞİD'in şaşırtıcı yükselişiyle gözüne far lâmbası tutulmuş tavşana döndük ve bölgeyle ilgili politika üretemez hale düştük. O sebepledir ki hükûmet, ne zaman dış politikadaki ağır öngörüsüzlüklerinden ötürü bocalamaya başlasa, bunaltısını iç politikaya yansıtarak içerde düşman ihdâsına çabalıyor.

Kobane protestolarının haftasına kalmadan çözüm süreci için HDP'ye yeni bir belge iletilmesinden hemen sonra TSK uçaklarının Yüksekova Dağlıca'da PKK'nın askeri üs bölgelerini vurmasının bir anlamı olsa gerek! Bu anlam da denkleme dahil! Çözüm sürecinde öngörülen zamanlama ise dağılmış durumda. Üç gün içinde kırk kişinin ölümüne sebep olan protestolar, sıradan ve demokratik mahiyette tepkiler değildi; açık tehditti. "Sen beni oyalamaya kalkışırsan, ben de şehirleri sana zindan ederim" tehdidiydi. Hükûmet tehdidi gördü, ilk saatlerde yetkili bir ağızla misliye karşılık verileceğini açıklasa da aslında öyle bir lüksünün olmadığını fark etti ve PKK aleyhtarı bir görüntü vermemek için telâşla hedef şaşırtarak Pensilvanya'yı da sokak provokatörlerinin arasına ilâve ediverdi.

Görüntü gülünç ve iddia uçuk derecede saçma. İfadedeki palavra boşluğunu kapatmak için âcilen, "Biz boşa konuşmayız, elimizde ne belgeler var bizim" frekansına geçilerek, "Zaten MGK'da bu konuyu ele alacağız" sözleriyle algılar bir kere daha uyarıldı.

Suriye denkleminin ucu hâlâ karanlıkta. Devreye ABD girdi ve Türkiye'ye, hangi iknâ edici sebeplerden kaynaklandığını bilmediğimiz tarzda bölgede yeni bir görev tarifi dayatmaya başladı. Hükûmetin ABD'ye ve PKK'ya karşı dik durmasını sağlayacak omurlarında bazı zafiyetler olduğu hissediliyor; buna rağmen hükûmet adına konuşanlar (buna Sayın Erdoğan da dahil) yerine getirmeye mecbur oldukları mükellefiyetleri iç kamuoyuna mâkul göstermek için hâlâ algı yönlendirmesinden medet ummaktalar; işte "Lawrence" buluşu böyle bir iç sıkıntının ürünü ve bu keşfi yapan danışman ekibi yine iyi iş (!) çıkarmış bulunuyor. Helâl!

Kendi eliyle tutuşturduğu kızgın bir sacın üstünde oturan Türkiye için artık algı yönetiminin de dibi göründü. Deniz tükendi. Sair zamanlarda "Bir ok attım kebab oldu" saçmalığına kılıf uyduracak akıllı dânişmendler durumu kurtarabiliyor, en azından siyasi skandalları seçim sonuçlarına yansıtmamak için kamuoyunu "Cambaza bak" numaraları ile oyalayabiliyorlardı. Belki dünya görüşünü hainler-kahramanlar dikotomisi üzerine kuran yaygın çoğunluk için hâlâ bir işe yaradığı söylenebilir fakat ABD ve PKK, gereğinden fazla realist davranarak hükümeti müşahhas adım atmaya zorluyor ve başarıyorlar da.

Şekilde de görüldüğü üzere Hizmet camiasını kum torbası yerine koyup hırsını paralel yapıdan çıkarmak hayli kolay ve zahmetsiz; lâkin paraleli çapraz hale getirmenin, ülkenin ciddi meselelerine bir katkısı yok. Yapılacak en iyi şey, hükûmetin –biraz oy kaybı bahasına- açık diplomasiyi tercih ederek PKK'ya ve ABD'ye karşı giriştiği angajmanın muhtevâsını kamuoyuna açıklamasıdır.* ***

Ver Bekir’e koysun torbaya

Değerli fitbol medyası mensubu arkadaşlarım. Türkiye’nin bir numaralı koçu olarak 24 saat bütün mesaimi, ‘gruplardan nasıl çıkarız, kötüye gidişi nasıl durdururuz’ fikri üzerine teksif etmiş bulunuyorum, fakat olmuyoor; fitbolun bütün icaplarını yerine getiriyoruz; pasla çıkmak, kanat akınları, o olmadı doldur-boşalt, o da olmadı İsviçre maçı gibi sille-tokat maça asılmak, ı-ıhh!

Yahu niçin maçtan iki saat önce sağdan soldan toplanan kasiyer, bakkal çırağı gibi elemanlardan müteşekkil ecnebi ekipler başarılı da biz ha bire nal topluyor, grubun dipçili oluyoruz?

Paraysa para, taktikse taktik; gaza getirmekse en kralı; vatan, millet, ecdad ruhu vesaire bütün maddi-manevi faktörleri devreye koyuyoruz olmuyor; öyleyse bir düşünelim, niçin olmuyor?

Buldum! Bu işte bir iş var; bir bit yeniği var! Ve ahanda söylüyorum... Önceki gün gece yarısı Meclis’e sunulan TCK’yla ilgili antidemokratik kanun tasarısının içine şu kanunlar da girecek arkadaş! Milli takımımızın ebedî santırforu ve her şeyisi değerli büyüğümüzle meseleyi şifahen arzettim, olumlu buldular. Şudur...

Bir! Milli maçların haftayımında yarısahamıza geçerek necib kalemize yönelik menfur ataklara kalkışan ecnebi takımların elçileri o’ssaat acilen dışişlerine çağrılır ve gerekli ayar verilir. Yok öyle FİFA oyun nizamnamesi, fitbolun evrensel kuralları bilmem ne... Türkiye’ye karşı düşmanca tavır sayıyoruz bu ataklarınızı o kadar! Koy ambargoyu bakalım yarı sahayı geçebiliyorlar mı? Bizim kalemiz Ringo’nun şeysi mi? Haa, ayrıca herifler en çok on saniye içinde topu getirip bizim santırhafa teslim edecekler ve iki pastan fazla yapmayacaklar; biz atak geliştirirken adam adama veya bölge savunması taktiklerine başvuramayacaklardır. Net! Kalecileri ise daima direklerin yanında duracak; yoksa evinden aldırtınız adamı evinden...

İçerde de alınması gereken acil tedbirler var. İçinizden bazı densizler bu takıma her maçtan sonra verip veriştirebiliyor. Yok yau! Nerde böyle yoğurdun bolluğu? İkinci maddeye geliyorum: Kesin ve net, a şıkkı: Aleyhte cik cik yapan gazetecinin ve tekrar ederse sülâlesinin mal varlığına el konulur; be şıkkı: basın yoluyla teröre tam teşebbüsten enselenip Sulh Ceza hakiminin karşısına oturtulur. Ce şıkkı; böyle paralel paralel fitneler yazan gazeteci, o dakika itibariyle işinden kovulmazsa patronunun malı mülkü müsadere edilir. Üüç: Arkadaşlar, milli maçlar ve milli team sizin babanızın oyuncağı değil! Ciddi olun ciddi! Maçlardan önce ve sonra yazılması düşünülen bütün haber ve yorumlar bana getirilir, bakarım; yanlış şeyler varsa gizlilik yasağı koyarım. Dördüncü madde: Fitbol kulüpleri doğrudan bana bağlanır, federasyonu boşverin; ben yaparım o işi. Transferleri ben yaparım, herkesin meneceri de benim. Makul şüphe üzerine istediğimi fitbolcu yapar, dilediğime siporu yasak ederim. Antiremanlar günde sekiz saat; dört saat komando eğitimi ve ağırlık çalışması;

gerisi milli güvenlik, şanlı tarihimizden kanlı sayfalar, devlet büyüklerine saygı filan gibi mental dersler...

Hayrola, gülüyorsunuz bakıyorum; saklanma saklanma görüyorum ben herşeyi buradan gözlüklü! Aynı şeyi hükümetimiz yaparken gülmüyorsunuz ama... Nedir farkı ulan? Yağma yok. Siyaset neyse, ülkenin birlik ve bütünlüğü açısından fitbol da odur. Ne diyor Atatürk: hattı müdafaa yok, sathı müdafaa var; o satıh bütün vatan. Sipor, ekonomi, turizm farketmez... Haa, bu sözleri uydurmuyorum kafadan... Beyefendinin tasvibi vardır bu konularda bilin yani. "Yenilmeyelim de ne istiyorsan yap koçum; söyle Bekir'e koysun torbaya" şeklinde okeyi de alınmıştır. Ona göre...

Şimdi bakın bakalım 7 maçta 21 puan nasıl alınıyormuş. Hade bakayım, toplantı bitti; gidin, güzel güzel yazın bunları gazetenize, teriniz de soğumasın!

Kelimeler, kelimeler, kelimeler...

Samanyolu yayın grubu "Kehkeşan" adında bir aylık medya magazin dergisi yayımlıyor. Dergiyi ilk gördüğümde herkes gibi benim de dikkatimi çeken ilk şey ismi oldu: Kehkeşan! Artık konuşma ve yazı dilinden çekilmiş bu kelimenin anlamı elifi elifine samanyolu demek. Farsça menşeli kelimedeki 'keh' veya 'kâh' saman demek, keşan ise çekmek fiilinden 'çekenler'.

Peki, bu kelimeyi en son nereden hatırlıyorsunuz?

Zannediyorum edebiyata biraz âşinâ olanlar kehkeşanı Necib Fazıl merhumun unutulmaz Sakarya Türküsü'ndeki,

"Şimdi dövün Sakarya, dövünmek vakti bu ân;

Kehkeşanlara kaçmış eski güneşleri an"

mısrâlarından hatırlayacaklardır. Sanat değeri yüksek bir edebî eserde, sanatkârın, nadide ve değerli taşı yontarak bir kuyumcu titizliğiyle, âdeta bir mücevher gibi mahfazasına yerleştirdiği kelime, gündelik hayatta rağbet görmese, çaptan düşmüş olsa bile ortak hâfızada yaşıyor.

Edebiyatın, zihin dünyamızda böyle zenginleştirici bir boyutu daha var.

Bir şiiri bilmek veya ezberlemek, o şiirde geçen bütün kelimeleri, -bazen tam anlamını bilmiyor olsak bile- zihnin bir yerinde tutmak ve ona sahip olmak demektir. Bilmediğimiz her kelime, bize meçhul bir dünyadan aralanan penceredir. Birazcık zahmete girerek zihnimizin cidarlarını genişletiriz.

Kehkeşan ismini her kim bulup derginin adında yeniden gündelik hayata dahil ettiyse eline sağlık!

Kelimeler de görünme ve telâffuz olunma ihtiyâcındadır. Lugâtlerimiz, kadr u kıymetini bilemeden sırf eskidir diye yüzüstü bırakıp terk ettiğimiz çok güzel kelimelerle dolu. Gündelik hayatın beşyüz kelimelik bir kadroyla idâme edilebildiği bir vasatta kelime kadrosunda zenginlik, kıdem ve tarihî derinlik aramak en hafifinden tuhaflık gibi değerlendirilmeye başlandı ne yazık ki. Diyelim ki mahalle aralarında Osmanlı'dan müdevver bir çeşme taşına çöp dökülmesine, kirletilmesine gönlü razı gelmeyen insaf ve idrak sahiplerinin kelimelerde aynı hassasiyeti göstermeyişleri pek gariptir.

Arabalarının arka camına ne yazılı olduğunu bilmedikleri halde Osmanlı tuğrası yapıştıran, öğünmek lâzım geldiğinde, "Biz Osmanlı torunuyuz, Selçuklu ahfâdıyız, Türk oğlu Türk'üz!" diye böbürlenenler, dedelerinin konuştuğu ve düşündüğü kelimelere de sadâkat göstermeliydiler. Kuru kuruya medeniyetçilik taslamanın hiç mânâsı yok yani.

Kelimeler zannettiğimizden daha önemli; az önce kelimelerin tarihî derinliğinden bahsettim. Bunun ne anlama geldiğini şöyle hatırlayabiliriz belki: Bundan 10 yıl önce aktör Mel Gibson'un oynayıp yönettiği "The Passion of the Christ" filmi vardı hani; Türkiye'de "Tutku: Hazreti İsa'nın Çilesi" adıyla gösterilen bu filmin benzerlerinden en farklı özelliği şuydu: Filmde Hz. İsa'yı canladıran aktör ve etrafındaki herkes Aramice konuşuyordu, Romalılar da Latince elbette. Aramice, Hz. İsa'nın yaşadığı dönemde o kavmin konuştuğu dil. Böylece yönetmen, seyirciye o dilin seslerini ve kelimelerini ulaştırmak, canlandırılan tarihî hadiseyi mümkün olduğu ölçüde orijinal iklimine taşımak istemiş ve bence çok başarılı olmuştu.

İnsanlar kelimelerinden ibarettir bir yerde…

Kelimeler, kendilerinin de ötesinde çok zengin çağrışımlar, hâtıralar ve anlam dizileri de yaşatırlar; her kelime önemlidir, hele bizim gibi lugâtinde devrim yapmaya kalkışan hodbin bir topluluğun yaşadığı iklimde daha da önemli…

Lahmacun kelimesini bilmeyen yok; Arapça 'lahm' ve 'acîn' kelimelerinin terkibinden oluşuyor et ve ekmek. Meydân-ı Lahm, Osmanlı tarihlerinde sık geçer ve 'Et meydanı' demektir (bugün Şehzadebaşı'ndaki İstanbul Üniversitesi arkasındaki Ağa Kapısı civarı). Bu meydan pek çok yeniçeri ayaklanmasının başladığı mekân olarak modernleşme tarihimizde yer tutmuştur. 'Melhame' kelimesi ise, 'çok şiddetli ve kanlı çatışma' anlamına geliyor ve meselâ ben bu kelimeyi Mustafa Kemal Paşa'nın Nutuk'unda, Sakarya Meydan

Muharebesi'ni tasvir ederken kullandığı cümleden ötürü hâlâ hatırlıyorum. Aynen şöyledir o cümle:

"Yirmi iki gün ve yirmi iki gece bilâ fasıla devam eden Sakarya Melhame-i Kübrası, yeni Türk Devletinin tarihine; cihan tarihinde ender olan büyük bir meydan muharebesi misali kaydetti."

Nutuk'a neredeyse kudsiyat atfedecek derecede abartılı saygı gösteren zevâtın büyük çoğunluğu bu değerli tarih belgesinin edebî değeri ve asıl lisanı hakkında fikir sahibi değildir. Atatürk, orta derecenin üstünde bir Osmanlı münevveri idi akrânının tamamı gibi ana diline fevkalâde hâkim, kendine göre edebî zevke sahip bir insandı. Onun seçtiği ve sevdiği kelimelere dokunulmadan, bir tarihî şahsiyetin fikir dünyasını anlayamazsınız.

Bilinmeyen kelimeler satır dibine açıklama yapılarak yaşanılır hale getirilmezler; onların bir şekilde gündelik hayata karışması, harcıâlem kullanışlara vesile olması da gerekir. Bir kelimeyi, -sırf eski ve anlaşılmaz zannettiğimiz için, reddetmekle, ecdâda değil kendimize kötülük ediyor, anlam dünyamızı daraltmış oluyoruz.

Edebî eserlerde geçen bazı kelimelerin nasıl hâlâ yaşadığından bahsederken "Cebîn" kelimesi geldi aklıma. Fecr-i Âti şairlerinden rahmetli Emin Bülend Serdaroğlu'nun "Kin" şiirindeki o mısrâı kim bilmez:

"Garbın cebîn-i zâlimi affetmedim seni,

Türk'üm ve düşmanım sana kalsam da bir kişi"

Cebîn, korkak demek; cebîn-i zalim ise zalimin korkağı. Cebîn kelimesi benim için bu şiirdeki mahfazasında hayat buldu, o şiirle yaşıyor. Aynı mânâyı mükemmelen karşılayan korkak kelimesinin yanında 'cebîn'i de bulundurmakta mahzur yok çünkü cebin ile korkak aynı şey değil. Karanlıktan korkan çocuk cebîn değildir, sadece korkak deriz ona fakat işlediği zulmün âhından çekinenlere de sadece korkak demek kifâyet etmez, işte cebîn'in yeri burasıdır.

Bedhâh kelimesini yıllarca 'bedbaht'la karıştırıp durmuştum önceleri; Gençliğe Hitâbe'de geçer ve Gençliğe Hitâbe, sadece bedhâh'ın değil, vazifenin, ilelebed'in, istiklâl'in, istikbâl'in, şerâit'in, tezâhür'ün, elîm'in, dalâlet'in ve bîtâb'ın da yaşayan mahfazası, canlı lugâtidir; sırasıyla "başkalarının kötülüğünü isteyen", "görev", "daima", "bağımsızlık", "gelecek", "şartlar", "belirgin olma", "keder verici, üzücü", "doğru yoldan ayrılma" gibi karşılıkları birebir bu kelimelerin yerini tutmaz. Lisanın zenginliğine küçük bir misâl...

Edebiyatın lugât boyutunu unutmayalım, önemseyelim. Ondan ötürüdür ki edebî eserlerin, sırf yeni kuşaklar rahatça anlayabilsin diye çalakalem sadeleştirilmesi ve aslının gözden nihân edilmesi doğru değildir. Ne kadar mükemmel olursa olsun, hiçbir şerh aslının yerine geçmez, geçmiyor.

Kim bilir sizlerin hafızasında bir edebî esere bağlı olarak yaşayan ne güzel kelimeler vardır!..

Anadolu'dan bildiriyorum...

Geçtiğimiz cuma, Merzifon Belediyesi ve Ticaret Odası'nın birlikte düzenlediği, "Türk Modernleşmesi ve Demokrasi" başlıklı sempozyum yapıldı, katılımcılar dikkat çekici tebliğler sundular.

Bana göre sempozyumun tek cümlelik sonucu, yaşanan sıkıntıları aşmanın ancak daha çok demokrasi, daha olgunlaşmış temel haklar mücadelesi ile mümkün olabileceği idi. Birkaç asırdan beri aydınların ve yönetici takımın bir fantezi niyetine "Aman bizde de olsun, belki işe yarar" diye tutunduğu demokrasinin bu defa sıradan insanların zihninde "Demokrasi olmazsa olmaz; ona sahip çıkmak gerekir" inancıyla sahiplenildiğini görmek sevindiriciydi.

Orta sınıf, yani en yaygın ve belirleyici kitle, yönetilenlerin boynuna demir kelepçe gibi geçirilen torbalı tedbirlerden hiç hoşnut değil. İşler sarpa sardıkça yönetenlerin hemen panikle temel hakları daraltarak insanlara, "Önündeki ekmeği ye ve burnunu bilmediğin işlere sokma" tavrından hoşlanmıyorlar. Hürriyetin ekmek olduğunu, neticede muhalifleri toplama kamplarına kapatarak hizâya getirmeye çalışan otoriter rejimlerin bile kamptakilere en azından bir öğün ekmek verdiğini biliyorlar!

Fırsat bu fırsat diyerek önce Merzifon, ardından Amasya ve Çorum'da Zaman okuyucuları ile buluştum. Sohbetler ettik, "durum vaziyetleri"ni konuştuk; sorular soruldu, aklımın erdiği kadarıyla cevap verdim.

Hülâsaten arz ediyorum: Durum vaziyetleri iyidir arkadaşlar; hattâ beklemediğim kadar iyi.

Girdiğim her mecliste, her salonda kalplerden yükselen bir ışıkla aydınlanmış güzel çehreler gördüm; karamsarlık, bitkinlik, çöküntü ve yılgınlığı aksettiren bir ye's alâmeti yoktu bu güzel yüzlerde. Şu dolaylı mesaj çok bârizdi: "Biz vaktiyle yokuş inip, çimenli yollarda yürürken insanlara hizmet ettiğimiz, hayra vesile olduğumuzu sandık ve ne yalan söylemeli, biraz da gururlandık; şimdi önümüz yokuş, yolumuzda dikenler var ve asıl şimdi daha güzel şeyler yapmanın zamanı geldi. Bir yerine birkaç misli gayret edeceğiz, canımız acısa da aldırmayacağız, başımızı eğmeyeceğiz; iki kat, üç kat daha fazla sabır ve anlayışla hizmete devam edeceğiz. Birilerinin metronom ritmiyle hakarete devam etmesi moralimizi bozmuyor, bilakis şevkimiz, inancımız, hamdimiz artıyor."

Herkesten çok moral çöküntüsüne uğraması beklenen bir arkadaşın söyledikleri çok dikkat çekiciydi; dedi ki: “İnanıyorum ki yakında değil tirajı bir milyona yükselmek iki, hatta üç milyonu bile yakalarız. Sindirme ve baskı sanılanın aksine tesir uyandırıyor. Dün bir çalışan bugün gayretini ikiye katlıyor. Devran onları âkil, bizi ‘mâkul’ resmetsin, hiç dert değil. Çünkü hakaret, sürgün, fişleme gibi bayağılıkları icra edenler bile bir yerde yüzünü yere eğiyor, yaptığına gönlü razı gelmiyor. Şu ‘haram lokma yemedik’ lâfı var ya, vicdanlara mermi gibi işledi. Mağrurun hicâbını, mağdurun gururunu artırdı. Adamlar nice danışman çalıştırarak süslü iftiralar tertiplediler ama şu üç kelimelik çığlık, isyankâr bir halk türküsü gibi ruhlara işledi. Bunlar bizi böyle yenemezler abi, bizi yenmek için bizden daha iyi, daha çalışkan, daha dürüst ve fedâkâr olmak zorundalar! O zaman da birileri bizden bayrağı devraldı diye iftihar ederiz. Bu yolda bize mağlupluk yok Allah’ın izniyle!”

Bu Zaman okuyucuları âlem insanlar vesselâm! Okuyucu-yazar sohbetine cumhur-cemaat mâ-aile geliyorlar. Katıldığım her toplantıda söze önce hanımları ve çocukları selamlayarak başlamaktan zevk duydum, iftihar ettim. Bakışlarından okuduğum neş’e ve inancı sizlere ulaştıracağıma söz verdim, işte yerine getiriyorum.

Anadolu’da “durum vaziyetleri” iyidir; “Taş gibi maşaallah, taş!” Diyeceğim fakat nazar değer diye söylemiyorum işte.

Kimse Yok mu’cular kasavet etmesin; orada herkes yerli yerinde!

Ak Parti'nin geleceği ve Erdoğan faktörü

7 Ekim günü zuhur eden şiddet gösterileri, Kobani’deki YPG güçlerine Türkiye’nin aktif yardıma yanaşmaması üzerine başladı.

Gösteriler PKK çizgisindeki HDP’nin çağrısı üzerine alevlendi ve kırka yakın insan, sokak çatışmalarında hayatını kaybetti. PKK sözcüleri aceleyle çözüm sürecinin riske girdiğini ilan etti. Erdoğan, “IŞİD ve PKK terör örgütü benim için aynı.” cümlesini kullanarak çözüm sürecini etkileyebilecek şaşırtıcı bir müdahalede bulundu. Bunun üzerine hükûmet, Erdoğan’la aynı istikamette beyanlarda bulunmak lüzumu hissetti. Erdoğan, olaylardan birkaç gün sonra, “Kobani olaylarının arkasında Pensilvanya da var.” deyip şaşırtıcı bir çıkış daha yaparak “paralel yapı” ve uzantılarıyla MGK’da alınacak kararla farklı bir çerçevede mücadele edileceğini söyledi ve muhalefet çevrelerini IŞİD’e destek olmakla suçladı.

Erdoğan’ın şaşırtıcı politik manevrası, Gezi günlerindeki şahin tutumunu hatırlatıyor. Erdoğan, Gezi esnasında da gösterilerin sosyolojik ve politik sebeplerini anlamak yerine polis gücünü sert şekilde kullanmak suretiyle gerilimi artırmış, protestocuları devlete darbe ve komplo yapmakla suçlayıp kararsız insanları “Ya bizimle olursun ya onlardan!” tercihinde bulunmaya zorlamıştı. Bu tutumu Erdoğan’ın partisine sandık desteği olarak kâr getirdi fakat toplumsal desteğini ve meşruiyetini zayıflattı. Şimdi aynı strateji, yine başarılı olur inancıyla

yeniden dolaşıma sokuluyor. Bir yanda PKK, HDP, PYD, Kandil, CHP, MHP ve -Kambersiz düğün olmaz!- ‘paralel yapı’dan oluşan şeytani ittifak var; karşısında ise sadece Erdoğan.

Bu haberleri sadece metin olarak okuyan biri, “Acaba Erdoğan, Kürt barışı projesinden vaz mı geçiyor?” diye düşünebilir. Hayır, Erdoğan Kürt kartını elinden bırakmıyor, sadece Kobani krizi dolayısıyla içine düştüğü sarsıntıdan yine farazî düşmanlarını şeytanlaştırarak çıkmayı, zaman kazanmayı hesaplıyor. Nitekim bu hesap Gezi’de tutmuştu ve ona göre pekâlâ yeniden işleyebilir. Erdoğan çözüm sürecinden asla vazgeçemez çünkü işler umduğu gibi gitmediği takdirde kendini ve bürokratlarını yargıç karşısına çıkmaktan kurtaracak kanun değişikliklerini yürürlüğe soktu ve İmralı’daki PKK lideri ile detaylarını kimselerin bilemediği bazı angajmanlara girdi. Şimdiki hesabı, sarsılan popüleritesini kurtarmak için milliyetçi tabana hitap etmek ve gelecek yıl yapılacak genel seçimlerden partisini başarıyla çıkaracak zamanı kazanmak.

Dikkat edildiyse bu tahlilde karar verici olarak sadece Cumhurbaşkanı’nın ismini zikrettim. Sayın Erdoğan, eski alışkanlığıyla ve eski partisinin tabii lideri olduğu varsayımıyla tek başına Türkiye’yi yönlendiriyor ve eylemleriyle hükûmeti sadece sadakat gösterisinde bulunmaya zorluyor. Oysaki Sayın Erdoğan yeni görevine tarafsızlık yemini içerek başlamıştı. Yeminle bugün arasında geçen kısa zaman zarfında hemen her gün tarafsızlık yeminine ters düşecek sözler sarfından kaçınmadı; aksine ‘partili cumhurbaşkanı’ gibi davranacağı yolundaki sözünü her gün hayata geçirmekten çekinmedi.

Bu gidiş hayra alâmet değil. Sayın Erdoğan bir an önce Anayasa’da tarif edilmiş görev sınırlarına dönmeli, vaktiyle üyesi ve kurucusu olduğu partiyi, grubu ve hükûmet üyelerini ilzâm edercesine inisiyatif kullanmaktan vazgeçmeli. Zira bu atak tutumuyla şahsî geleceğini kurtarma ümitlerini korurken AK Parti’yi, Meclis grubunu ve elbette Sayın Davudoğlu’nu zora sokuyor; onlara hareket alanı bırakmıyor ve Türkiye’nin uluslararası plandaki istikametine bile tek başına yön vermeye kalkıyor.

AK Parti 12 yıllık başarılı geçmişiyle bir Türkiye gerçeğidir ve varlığını 20’li yıllara taşımaması için bir sebep yok. AK Parti kadroları çok değerli devlet ve iktidar tecrübesi kazandı, bürokrasiyi tanıdı ve bu birikimiyle gelecekte yoluna pekâlâ devam edebilir. Ne var ki Sayın Erdoğan’ın şahsi kaderine iliştirilmiş ve bağlanmış hâliyle AK Parti’nin, bağımsız bir siyasi parti gibi davranmaktan çıkıp varlığını Erdoğan’ın varlığıyla özdeş hâle getirmesi Türkiye açısından kayıp olur.

Sayın Erdoğan’ı dengeleyebilecek tek anayasal güç artık -yargı bile değil- AK Parti’dir ve Cumhurbaşkanı’nın çatışmacı, kutuplaştırıcı, temel haklar alanlarını daraltıcı ve biat kültürünü yüceltici hareket tarzına ancak AK Parti çekidüzen verebilir. Bunun için hâlâ geç değil.

Pek çok AK Partili’nin gülüp geçeceği tahlilin günün birinde doğrulanmamasını diliyorum.

ABD 'Çözüm'ü çözüyor netekim!

Dün sabah PKK/KCK operasyonu yaptıkları gerekçesiyle Ankara'da bazı polislerin gözaltına alınması, akla hemen arslan, tilki ve tavşan arasında geçen "Nerde lan senin şapkan?" fıkrasını getiriyor.

İktidar ne zaman dış politikada berbat bir durumla yüzleşmek zorunda kalsa, toplumun dikkatini 'içe' yönlendirmek için bir paralel safsatası gündeme getiriyor.

Hatırlayacaksınız, en son 7-8 Ekim günleri bütün yurtta aynı anda başlatılan isyanı da kendi kamuoyuna, "Kobani olaylarının arkasında Pensilvanya var" sözleriyle pazarlamıştı. İftirayla gerçek arasında mâkul bir bağ aranmasına artık gerek yok. Gereğinden fazla zekî ve anlayışlı kamuoyumuz on aydan beri algı manyağı haline getirildi.

Bu plan on aydan beri hayli işe yaradı lâkin rezalet deliği o kadar büyüdü ki, algı operasyonları da artık yiv-set tutmaz oldu. İnsanlar artık şöyle düşünüyor, "Paralel yapı gündeme getirilmişse mutlaka bir başka yerde hükûmetin başı ciddi halde sıkıntıda demektir!"

İşin daha gülüncü, aynı taktiğin ABD yönetimine bile satılmaya kalkışılmasıydı. Obama'dan Gülen'i isteyen Erdoğan'ın diplomatik bir soğuklukla reddedilmesini hatırlayın lütfen. Sayın Erdoğan'ın Türk kamuoyuna dayattığı 'paralel tehlike altındayız' illüzyonu, dışarıda ciddiye alınmıyor nedense. Gam değil, içerde böyle safsatalara inanmaya hazır bir kitle var nasıl olsa; sahi 'pişkinlik'in İngilizcesi neydi?..

Bu defa işler fena sarpa sardı ama. Bir hafta içinde TC Yönetimi'nin kararlılık gösterisiyle ardında durduğu Ortadoğu politikası tamamen tersyüz edildi. ABD bu defa, -pek de diplomatik nezaket sayılamayacak bir- kararlılıkla Türkiye'nin bölge üzerindeki temel tezlerini kesinlikle ciddiye almadığını gösterdi. "İşte Kobani düştü düşüyor" tesbitinin üstünden iki hafta bile geçmeden ABD birlikleri Kobani'ye sadece havadan ağır silah indirmekle kalmadı, IŞİD mevzilerine karşı ânında hava saldırısı düzenleyerek Kobani direnişini açıktan destekledi ve askeri personeliyle Rojava yönetiminin yanında durduğunu gösterdi. Ee, n'aapsın, hayırseverleri himâye etmekle şöhret yapan hükûmet, bu defa insânî müdahaleye karınca kararınca destek vermek için alelacele Peşmergeler için bir koridor açmak zorunda kaldı!

Bir yiğide bu kadar zulmedilir mi eey Amerika? Son on gün içinde Türk yetkilileri, arkasına durdukları bütün tezlerin, ABD yöneticileri tarafından boşa çıkarıldığını şaşkınlık ve ürpertiyle izlediler. ABD Dışişleri Bakanı John Kerry'nin açıklaması Suriye siyasetimizdeki öngörüsüzlüğü tek cümleyle izah ediyor: "Türkiye'nin politikasındaki değişiklik Washington'un talebi üzerine gerçekleşmiştir." Noktalı virgül!

Niçin noktalı virgül; çünkü asıl piyes bundan sonra başlıyor. ABD'nin Kobani taşının altına açık sempati desteğiyle elini koymasının anlamı açık. Suriye sınırımız boyunca PYD (Hükümete göre dolaylı olarak PKK) kontrolündeki üç Kürt kantonu artık Amerikan himâyesi altındadır, birbiriyle şimdilik kopuk gibi duran bu üç kanton yani Afrin, Kobani ve Cezire, bu destek neticesinde birbiriyle fiziki bağlantı kuracak derecede emniyet altına alınacak ve diplomatik tanınmaya kavuşacaktır.

Birilerinin tabiriyle bu realite "açık ve net"! Türk hükûmeti, burnunun dibine kadar sokulan IŞİD belâsını, müttefiki ABD'nin ve yarım saat öncesine kadar terör örgütü saydığı PYD'li savaşçıların kahramanlığı sâyesinde savmış görünürken bundan böyle yeni komşularıyla iyi geçinmesi için verilen mesajı da okumamazlık etmeyecektir herhalde!

Görülüyor ki "Nerde lan senin şapkan" taktiğini, milli hudutlar haricinde ciddiye alan yok. Elinizin altındaki polislere her zaman operasyon çekip Metris'tekini Silivri'ye tayin ederek algı yönetebilirsiniz fakat devlet içinde yapılaşmış hakiki, öz ve yerli paralellerle dans ederken kavalyenizin ayağına basmamaya dikkat göstermelisiniz!

Kobani'ye açık ABD desteğinin, içteki çözüm süreci üzerindeki kalıcı etkisine yer kalmadı; o sayfaya da geleceğim aziz cemaat, biraz sabır! ****

Mendiller fora!

"Karanlığa küfredeceğine bir mum yak!" sözünü Konfüçyüs üstâdımıza yakıştırmışlar. Doğruluğu hakkında emin değilim ama sözün gereğini yerine getiren bir hâdiseden bahsedeceğim.

Yaz aylarında filmin yapımcısı arkadaşım, "Hocam bir film çekiyoruz; Riva civarında düğün sahnesinin açık hava çekimleri olacak, davetlimsin." dediğinde neler söylediğimi çok iyi hatırlıyorum: "Böyle bir zamanda film çekmek ha!" Şaka filân değil, "Size içmeye su bile yok" tehdidinin en sıcak zamanları. "Zamanlama pekiyi görünmüyor, birilerinin haberi olursa filmi gösteriye koyacak sinema bile bulmak zorlaşır." deyince arkadaşım, "Karanlığa küfredeceğine bir mum yak!" vecizesini hatırlatan güzel bir karşılık vermişti, "İyi ya, tam zamanı işte!"

Aradan yaklaşık dört ay geçti. Birleşen Gönüller filminin henüz gösterime hazır olmayan halini 15-20 arkadaş bir arada seyrettik. Babayiğitliğe leke sürmemek için bir ara karanlık salonda sağımı-solumu kolaçan ettim; millet birbirinden ödünç kâğıt mendil isteyip duruyor. Aksilik, yanıma mendil almayı unutmuşum! Alayımız birden yaşadığımız en insanî durumlardan birini sahte öksürüklere boğup, nezle numarası yaparaktan vaziyeti idare ettik. "Mendiller fora"ydı anlayacağınız!

Birleşen Gönüller iyi film; iyi niteliğini hakeden pek çok film var ama bunlardan pek azı, karanlığın en yoğun olduğu anda bir mum yakarcasına, takdir edilesi bir cesaretle çekilebilmiştir. Yoo, “Film iyi gişe yapsın, biz de para kazanalım.” derdi yok filmin ardında; bilakis hayli yüksek bir sanat ve estetik diliyle topluma yöneltilmiş, “Bizim bir derdimiz, bir davamız, bir ülkümüz var; anlayın!” dâveti Birleşen Gönüller.

Altı harf, bir kelimeye sığdırılmış bir kavram: Hizmet! Bundan ne anlamak gerekir; bu sıradan insanlar; fırıncılar, bakkallar, öğretmenler, memurlar, işçiler, anneler, babalar niçin bu kelimeyi duyunca hayatlarının kâr ü kisbi kenara bırakıp bu kavramın içini doldurmak için yola koyuluyorlar. Pekâlâ, on katını başka işyerlerinde kazanabilecek derecede eğitim ve kabiliyete sahip iken bu fidan gibi genç kızlar, filinta gibi delikanlılar niçin daha ana kuzusu denilecek yaşlarda diyar-ı gurbette hizmet nöbeti tutmaya gönüllü gidiyorlar? Bilen biliyor fakat bilmeyen daha çok. Özellikle, “Bunlara birileri haşhaş mı içiriyor, afyon mu yutturuyor ki, bir söz üzerine bu çocuklar hayatlarını fedâkârlık üzerine yeniden kurabiliyorlar?” diye merak edenlerin mutlaka görmesi gereken bir film. Alın size açık istihbarat eey savcılar! Seyircisi artsın diye söylemiyorum, gişe rekorları kırmasını da beklemiyorum ama bugünlerde vatan hainliğinden casusluğa, şeytanın art bacaklığından virütik salgın hastalığa kadar benzetilmedik melânet bırakılmayan bir topluluğun temel motivasyonlarını anlamak isteyenler için en kestirme yol budur; en yakın sinemaya gidip Birleşen Gönüller’i seyretmek ve sonra başını ellerinin arasına alıp, “Ömrüm boyunca kendimi bu kadar yürekten adadığım bir dâvâm oldu mu hiç benim?” diye nefis hesaplaşmasına girmek...

Bir sinema bileti fiyatına öğretici bir memleket gerçeği; “Bu ülkede böyle insanlar da var mı hâlâ?” diye şaşırmanıza gerek yok. Hamdolsun, böyle binlercesi daha, karanlığa küfretmeden bir mum yakmaya devam ediyor ve edecek...

Filmde beni en çok, Hizmet camiasının öteden beri kısık sesle eleştirdiğim ve biraz da dudak büktüğüm sanat ve estetik kavrayışındaki seviye yükselmesi etkiledi ve çok memnun oldum. İnşallah bu filmi başkaları da takib edecektir ve işin güzel tarafı; Birleşen Gönüller, bundan sonra tutuşturulacak sanat ışıkları için ille de aşılması gereken bir eşik olacak. Emek verenlere binlerce teşekkür...

Ve nihayet trende Cennet kızımızın doğum sahnesi. Breh breh! Bülend Abi’yi -ilerde; şimdi olmaz!- o sahneyi seyrederken tasavvur ediyorum da...

Perhiz bozduran!

Eskiden şehir hayatında bir ‘yerli’nin lokantaya gidip karnını doyurması tuhaf bir telakkiyle karşılanırdı; ayıptı! Niçin ayıptı, çünkü evli barklı bir erkeğin veya kadının, evi dururken lokantada yemek yemesi, “Hayrola, evde bir terslik mi var?” şüphesiyle karşılanırdı. Tabii esnafın öğle yemekleri müstesnâ.

Yanlış hatırlamıyorsam esnaflar, hatta tüccarlar bile lokantaya gitmek yerine ya evden sefertasıyla yemek getirtir veya hâline göre kuşluk vaktinden fırına haber salıp tava pişirtir, o da olmadı peynir, ekmek, üzüm vesaire gibi şeylerle öğün savuştururdu.

Otellerle birlikte lokantalar da sanki sadece şehri ziyaret eden gariplere mahsus gibiydi. Garip kelimesi sizi şaşırtabilir. O demler şehre dışarıdan ziyarete gelenler, turistler de dahil 'yabancı' mânâsına garip diye adlandırılırdı. "Öz yurdunda garipsin..." mısrâı tam da o anlamı karşılar.

Türkiye'de orta sınıf hızla yükseliyor; sosyolojik izahlarla tadınızı kaçırmayacağım; orta halli memur ailelerinde bile ayda en azından birkaç kere 'dışarıda' yemek kabul gördü; hâliyle lokantaların müşterisi arttı. Böylece ev hanımları da ara-sıra olsun pişirmek, servis yapmak, bulaşık yıkamak eziyetinden kurtuldu.

On gün kadar önce Merzifon'da düzenlenen 'Türkiye'de Modernleşme ve Demokrasi Sempozyumu'na katılınca şehri çarşı-pazar gezmek kaçınılmaz oldu. Gitgide birbirine benzeyen Anadolu şehirlerinin birbirinin tıpkısı mekânları, birilerinin 'hayat tarzı' beklentilerini karşılamak bakımından tatminkâr sayılabilir; halbuki bir şehri dışardan ziyaret için en değerli olan farklı ve beklenmedik şeyler; mekânlar, gelenekler, ürünler ve lezzetler bulmaktır.

Benim gibi düşünenlerden iseniz Merzifon'da aradığınızı bulacaksınız; garanti edebilirim. Başka yerlerde, hatta İstanbul'da kolay kolay rastlayamacağınız bir yerden bahsedeceğim şimdi size...

Mekânın adı Bedesten Osmanlı Mutfağı. Merzifonluların hâtırasını büyük bir sadâkatle yaşattıkları Kara Mustafa Paşa'nın çarşı ortasında yaptırdığı câmiye hemen iki adım mesafede bulunan 17. yüzyıl yapısı Kapalıçarşı, hayli zaman muhtelif iş kollarına ve maksada hizmet ettikten sonra yakın zamanlarda Merzifonlu işadamı Fatih Altınay tarafından hayli çile, masraf ve emek sarfıyla Osmanlı mutfağının en seçkin yemeklerini sunan bir mekâna dönüştürülmüş bulunuyor.

Mekân harikulâde. Güyâ 'restorasyon' görmüş sair tarihî binâların başına gelen talihsizliklerden uzak kalabilmesi bir yana, hayli iş ehli olduğu belli bir iç mimar tarafından, abartısız ve ince bir zevkle yeniden düzenlenmesi büyük şans. Masaya oturduğunuzda ilk tadımlık olarak sizi bir 17. yüzyıl ticaret yapısının büyülü iklimi sarıyor. Çoğu zaman

‘görmemişin oğlu’ kabilinden mekânın her yerine bulaştırılan abartılı tezyinattan kaçınılmış. Çatısı dokuz kubbeyle kapatılan mekânın aydınlatılmasında da abartı yok; iç mekânı mahcup ve çekingen bir edâ ile iki akstan kuşatan fevkânî’nin (yani câmilerden hatırlayacağımız ana satıhtan yüksek ahşap çekme kat) varlığı hissedilmiyor bile. Tam ortada içinde renkli balıkların oynaştığı kare şeklinde zarif bir havuz. O kadar...

Çay tabağından kaşığına, çorba kâseseiden şerbet bardağına, masa örtüsünden sürahisine kadar bütün yemek avadanlığı, aynı titiz ve seçici zevki aksettiriyor.

Yemekleri vasfetmekten hicap duyuyorum, sadece şu kadarını söyleyebilirim; o kadar güzel ve leziz ki, insan karnını doyururken kendisini günahkâr hissediyor: “Ben bu güzel yemekleri hak etmiş olamam” endişesi her kaşıkta kendini hatırlatıp duruyor. Sırası gelmişken söyleyim, insana yemek yerken sanki suç işliyormuş hissi veren yemeğin fiyatı değil; fiyatlar orta sınıfa göre hayli mâkul ölçülerde. Kendi adıma bu hissi şöyle izah edebilirim: Dünyanın en zengin kişisi olsanız ve her öğünü muhteşem taamlarla taçlandırmak isteseniz arayacağınız lezzet şâhikası işte bu mutfağın yemeklerinden ibârettir.

Tedirginliğim bu yüzdendi.

Evvelâ çorbalar: Ispanaklı tavuk çorbasının adını ilk defa burada duydum. Eğer gittiği her lokantada mercimek ve domates dayatmalarından usanmışlardan iseniz burası tam size göre: Gelsin darhana (tarhana yani) çorbası, o olmadı ‘göverti’ adı verilen çorba. Benim favorim gövertiydi. Mahallî lisanda ‘sebzevât, sebzeler’ mânâsına geliyormuş ve Yeniçeriler vaktiyle bu nefis çorbayı özellikle güz aylarında pek tercih edermiş.

Soğuk başlangıçları geçiyorum ama yolunuz düşerse siz öyle yapmayın sakın. Kendinizi mekânın maestrosu mevkiindeki Nejat Genç’in güvenilir ellerine ve tavsiyelerine terketmenizi tavsiye ederim. Nejat Bey yaptığı işi, yani mesleğini çok ciddiye alan, işine âdetâ hayatını anlamlandıracak derecede aşkla bağlı güzel bir insan. Ona ‘Osmanlı mutfağının yaşayan ruhu’ dersem abartı saymayın lütfen; o kadar.

Mutfağın maestrosu ise Şef Ahmet Özdemir; sayın ki bir nevi simyâcı; Osmanlı mutfağının büyücü ustası!

İstanbul’un kaç lokantasında keşkek gördünüz; şüphesiz vardır bir yerlerde. Merzifon’la özdeşleşmiş keşkek yemek için Ege’de olduğu gibi düğün beklemenize hâcet yok. Bedesten’de daima mevcut.

Sorarım; bir lokantada önünüze kömür mangalında pişirilmiş bıldırcın, ciğer, karatavuk veya bozalak getirilse kendinizi biraz günahkâr hissetmez misiniz? Meraklısının bile adını ancak tarih kitaplarından hatırladığı nice tarihî yemeği masanızda gördüğünüzde ancak bu duygularımı anlayabileceksiniz.

Topuz kebabı anlatmıyorum; meraklısına sürpriz olsun. Sadece şu kadarı; başka yerde böyle bir et yemeği yok, ona göre... Diğer et yemeklerini de vasfetmeyeceğim çünkü perhiz bozduran, biraz âmiyâne kaçacak ama 'palankırdıran' cinsinden mübalağalı lezzetler bunlar...

Tam altı saat boyunca fırında ağır ağır demlendirilerek pişirilen kabak tatlısını tasvirinden, Basın Ahlâk Kanunu'nu çiğneyebilirim endişesiyle vazgeçiyorum lâkin Osmanlı şerbetlerinden vazgeçemem. Fikrimce her lokantanın kendine mahsus özel bir içecek çeşnisi olmalı: Size de o klasik kola, ayran, soda, gazoz listesinden bunaltı geldiyse siyah kuru erik, amber çiçeği, çivit otu, meyan kökü, kayısı, karanfil, kuru üzüm ve tarçınla yapılan ve inanılmaz râyhâlarıyla sunulan şerbetlerden tavsiye edeceğim.

Şimdi bir başka günahkârlık hissine kapıldım. Neresinden baksanız bu pazar yazısı, bir başka açıdan ticarî reklâm sınırlarına giriyor. Sırf bu sebeple epey tereddüt geçirdim fakat sonra, "bu kadar rafine zevkin ve ustalığın bir tarihî mekânda cisimlenmesi olsa olsa bir kültür hadisesidir" diyerek kendimi ikna etmeyi başardım.

Evet evet, bu fikir iyi: Bedesten Osmanlı Mutfağı, bir ticarî işletme değil, olsa olsa bir kültür ve sanat faaliyeti. O bakımdan artık vicdânen müsterihim.

Not: Bilgi için bedestenosmanlimutfagi.com'a tıklarsanız mübalağa etmediğimi anlayacak ve bana hak vereceksiniz.

Edebiyat kolu başkanı

Başbakan'ı dinlerken hep Peter Prensibi'ni hatırlıyorum. J. Peter ve R. Hull tarafından 1968'de kaleme alınan ve "The Peter Principle" adlı mizahi incelemeyle özdeşleşen bu prensibe göre her çalışan, yetersizlik göstereceği noktaya kadar yükselme eğilimi [hırsı] taşır.

Akademisyenlerin, hele hele iyi akademisyenlerin idari ve siyasi bakımdan yeterli olup olamayacakları ayrı bir bahistir; lâkin fakîr-i pür taksîr'e göre gözünün biriyle akademik dünyanın kendine mahsus zevklerini takib eden birinin öte yandan bilumum radarlarıyla idari ve siyasi pozisyon kollaması, bir nevi 'kendi kendine intihar' vaziyetidir ve bu tarife uyan bütün eski arkadaşlarımın bu tesbitten ötürü alınganlık göstermeleri gerekir. Ne var ki yurdum

insanında, tıpkı Eflâtun gibi bilge/kralların iyi yönetici olabileceklerine dair bir bâtıl inanç kökleşmiş bulunuyor. Bu inancın 'butlan'ını Sayın Davutoğlu'ndan önce isbat eden haylice zayiâtımız vardır; ismen tâdâd etmek iyi olurdu da yerim dar.

Sayın Davutoğlu'na geliyorum: Stratejik Derinlik adlı eseriyle, "Bu adamdan iyi dışişleri bakanı olur" kanaatini uyandırması -insaf olunsun!- onun suçu değildi. Şüphesiz siyasette etkili olmayı ve yükselmeyi kendisi arzulamış ve o andan itibaren Peter Prensibi'nin kapsamına girivermiştir: Dışişleri bakanı olarak verdiği kararların isabetsizliğinden artık kendisi değil, itâ âmiri sorumludur. Böylece Sayın Davutoğlu yetersizlik göstereceği görevlere tâlib olup kürrevî buudda başarısızlığa uğrayarak Peter Prensibi'nin altını bir kere daha çizmiş bulunuyor. Kendisini, önce dışişlerine, ardından 'iyi iş çıkardın, aferin; bu yolda devam et" dercesine başbakanlığa tayin eden zât, onu sadece Yunus Emre Enstitüsü veya bilemediniz TİKA Başkanlığı'nı yürütmek konusunda iknâ edebilseydi şüphesiz herkes için daha iyi olacaktı. Üstelik ciddiyim de...

30 Mart seçimlerinden önce dönem başbakanının sesi kısıldığı için Konya'da vekâleten kürsüye çıkması, yakın tarihin dramatik bir dönüm noktasıydı. O mitingde Sayın Davutoğlu'nun, sadece kendisini değil, partililerini de 'iyi hatip' olduğuna inandırması, hitâbetten ne anlaşılması gerektiği hususunda ülkemize vahim bir bunalım yaşandığının da canlı göstergesi oldu. Konuşmalarında liselerin edebiyat kolu başkanlarını hatırlatan hissî, hamâsî ve fena halde teatral bir edâdan kurtulamıyor. Mefhumun muhalifinden hareketle Türk halkının siyaseten yeterlik yerine, kahramanlık şiiri okuyan liseli genç edâsını tercih ettiğini görmek öğretici olmuştur.

Hamâset de neticede bir tarzdır ve Sayın Davutoğlu'nun bir Ömer Nâci, bir Hamdullah Subhi derecesinde nutuk irâd etmesini beklemiyoruz; ondan beklenen şey basittir: Bu iş için iyi bir tercih olmadığını düşünsem de Başbakanlık görevinin gereklerini yerine getirmesi, yani eski tâbirle hükûmet etmesi kâfi olacaktı ve daha önce Sayın Davutoğlu için beyaz bir sayfa açılması gerektiğini de belirtmiştim. Cumhuriyet tarihinin en tartışılır dışişleri bakanı olsa da, başbakanlık için tazelenmiş bir krediyi hak ediyordu. Ne var ki bu iyi niyet yaklaşımını, "İstemem eksik olsun; bizim aklımız bize yeter!" diyerek 'geriye' iade etti. Şimdi gittiği her yerde, matah bir şeydir zannıyla, içini bir türlü dolduramadığı 'usta malı' şeyler söyleyerek memlekette bir 'başbakanlık problemi' olmadığını isbata çalışıyor ama durumu ümitsizdir. Putinvâri bir tabii liderlik hülyâsıyla gittiği her yerde Türkiye'nin iki ayağını bir pabuca sokan demeçler veren reisicumhura, "Cumhurbaşkanı isen, anayasal çerçevedeki yerine dön ve hükûmeti bana bırak; yok başbakanlığa doyamadıysan al emânetini ve bizi de hükûmet ediyor gibi yapmaktan kurtar!" diyebilecek bir pozisyonu da yok. Başbakanlık ve sair bakanlar, artık fiilen "riyâset"in sekreteryası oldu ve onun döktüğünü toplamakla muvazzaftır.

Başa dönüyoruz; neydi Peter Prensibi?

Ey dindarlar, nefs-i levvâme nedir?

AK Parti'nin üçüncü dönem iktidarının özeti şudur: Bu heyet tabii ömrünü tamamladı; takdir kazanan reformu niteliğini kaybedip tutucu, baskıcı bir karaktere büründü. Altın değerindeki iktidar ve devlet tecrübesini sadece kendini korumaya tahsis etti.

İktidardan uzaklaşma endişesiyle kontrolünü kaybetti. Sadece bürokrasiyi değil, devleti de partileştirerek fiili bir tek parti devletine yöneldi. Şimdi sistemi değiştirerek her ne pahasına olursa ayakta kalmaya uğraşıyor; oysaki demokratik idarelerde oyun kurallarını değiştirmek yerine oyuncuları değiştirmek en tutarlı yoldur.

AK Parti'yi, bileğinin hakkıyla kazandığı seçim başarıları zehirledi; o yüzden, bir dönem için bile olsun iktidardan uzaklaşabilme rahatlığını kendinden esirgedi. Siyasete değil, iktidara ara vermek ihtimâlini içine sindirebilmiş olsaydı, demokratik standartları daha da geliştirmeyi başarabilirdi; bunun yerine demokratik standartları düşürüp otoriter bir tek parti-tek lider modelinde tutunarak kendi yolunu kapattı.

Üçüncü dönem hebâdır ve sıkıntı artık 'devlet krizi' boyutlarındadır, sistemle ilgilidir. Dördüncü dönem için bu heyetin seçim vizesi alması, onu demokratik sistemin icaplarına daha saygılı ve bağlı yapmaz; aksine onu daha hırçın, daha otoriter ve denetimsiz hale getirir. Gelişmeler açıkça bunu işaretliyor.

Fanatik bir partili, bu satırları okuduktan sonra, "Bu adam hükümetimizi devirmek istiyor" diye düşünebilir; bu zannından dolayı onu düzeltecek değilim. Bir kelime farkıyla; hükümetin 'devrilmesi'ni değil, değişmesi gerektiğini düşünüyorum ve değişimin demokratik usûle uygun gerçekleşmesini daima tercih ederim.

Açmaz burada: AK Parti önümüzdeki seçimlerin yine en güçlü adayı. Düşük ihtimâlle kaybetse bile, yerini ikaame edecek bir iktidar alternatifi görünmüyor henüz. Hükümet taraftarları kazanmaya mahkûm olmanın nasıl da ayartıcı ve esritici bir pozisyon olduğunu anlayamıyorlar; 'kazanmaya mahkûm' kibar bir ifâde; daha doğrusu 'kazanmaya lânetli' olurdu. Daha zarlar havada dönerken kazanmak! Partinin kazancı, demokratik sistemin kaybı demek ama. Her alanda 2011'den daha gerideyiz ve iktidar bize daha fazla otoriterleşmek ve keyfî yönetimden başka tercih sunmuyor.

İktidardakiler kapıldıkları selin sadece kendilerini sürüklediği ve sonucun sadece kendilerini ilgilendireceğini düşünebilirler; onların harcadığı sadece kendi kredileri değil ki; dindar kimliği taşıyan herhangi bir vatandaş veya kuruluşun da siyaset imkânını ortadan kaldırıyorlar. Dindar kesim, bu ihtimâli sezmek yerine mistik vecde benzeyen bir tutkunlukla partiye desteğini sürdürüyor; dindarların iktidarını ayakta tutmak için evlatlarının ve torunlarının siyâsette varolma hakkını zora sokuyor.

Aylardan beri dindar-muhafazakâr partileşme tipinin, orta ve uzun vadede artık iktidar şansı bulamayabileceğini yazıyorum. Dindar-demokrat siyaset modelini AK Parti, kendi elleriyle mahvetti, geleceğini ipotekledi. Kısa vadede bu parti içinden çıkabilecek yeni bir oluşumun, artık tek başına iktidar olma şansı bile yok; ancak kısa süreli koalisyon ortaklığı belki...

'Dindar'ın dürüstlüğü, güvenilirliği, emanet ehli olması gibi nesilden nesile taşınan yüksek değerler şimdi çöp gibi yerlerde sürünüyor. Her konuda kamuoyu araştırması yaptıranlar, bu varsayımı araştırdıklarında müthiş bir değer aşınmasını fark edecekler. Dindarlık, kindarlıkla aynîleşti! Bundan sonra dindarların demokrat olabileceğine hangi örneği göstererek inandırıcı olabileceğiz?

Seçimle gelen seçimle gitsin; dindar siyasetçiler de fırsattan istifade kendileriyle ve yaptıklarıyla yüzleşip fabrika ayarlarına dönsünler ve lugâti açıp 'nefs-i levvâme'nin ne idüğünü yeniden tezekkür etsinler; sadece AK Partililer değil, kendini dindar addeden herkes! ****

2014

30 Kasım

Teşekkürler Türk Sineması: 100. yılın kutlu olsun! Zaman Gazetesi

29 Kasım

Men nakale ileyke, nakale anke Zaman Gazetesi

26 Kasım

Hıyanet-i vataniye kesmez, 'takrir-i sükûn' da isteriz! Zaman Gazetesi

24 Kasım

Kaymakamı affedelim... Zaman Gazetesi

23 Kasım

O yazıyı bana kim ve nasıl yazdırmıştı? Zaman Gazetesi

22 Kasım

Muhbirlik gibi olmasın da... Zaman Gazetesi

19 Kasım

Âkıbetiniz... Zaman Gazetesi

17 Kasım

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Kurumu göreve! Zaman Gazetesi

16 Kasım

Terbiyesizlik Zaman Gazetesi

15 Kasım

Neymar da 'paralel' miydi? Zaman Gazetesi

12 Kasım

Bir alışveriş bir fiş Zaman Gazetesi

10 Kasım

Biji Obama! Aksiyon Dergisi

10 Kasım

N'oolacak bu kiracıların hali? Zaman Gazetesi

09 Kasım

Hayvanlar dünyası Zaman Gazetesi

08 Kasım

Beyazıt, Lâleli, Aksaray Aksaray! Zaman Gazetesi

05 Kasım

Demokratik bakalorya! Zaman Gazetesi

03 Kasım

Anayasa hukuku olmadı, devletler hukuku verelim Zaman Gazetesi

02 Kasım

Zübükler asla eksilmez Zaman Gazetesi

01 Kasım

Kıraathane sohbeti Zaman Gazetesi

Kıraathane sohbeti

Yav kardaşım o kadar cayırtı kopardılar; hepsi hepsi 150 Peşmerge, kırk da araç.

Yardımına koştukları Kobane'ye, arslanlar gibi Suriye topraklarını geçerek kestirmeden gitmek yerine binbir naz ü piyazla bizim topraklardan geçiyorlar. Niyeküne? Bizimkiler, "Yok ağa, buradan geçirmeyiz" diye kostaklandılarsa da Obama bizimkilerin bileğini kanırttı, her ne hikmetse bir gecede razı oluverdiler. Ee, bu işler Davos'ta efelik taslamaya benzemiyor tabii...

-Sen onu boşver abi, bizi aşar; Validebağ'daki camiyi konuşalım; dinsizler 'cami yaptırmayız' diye ortalığı velveleye veriyorlar...

-He he, ne diyordum, televizyonda gördün mü, adamlar da gece yarısı sessiz sedasız gitmek varken Cumhuriyet Bayramı'na denk düşürüp geçit alayı yapıyorlar. Peşmergelere sarılıp öpüyor bizim ahali. Havai fişekler felân. Tam bayram coşkusu; Biji Obama diye bağıranlar da olmuş bu arada...

-Validebağ çok mühim derim ben abi; dinsiz laikler, dini bütün ahalimizin camisine posta koyuyor. Bak şu zındıklara be abi; ezandan rahatsız oluyormuş enteller, bunu konuşsak şöyle tatlı tatlı...

-He he... Senin peşmergelerden sadece onu öteki tarafta; berikiler tüfek çatıp istirahate geçmişler. Ne diyordum, haa, Suriye'nin kuzeyindeki Rojova Kürt bölgesi artık hayırlı olsun. Kirvesi ABD'dir ha! IŞİD'ciler nasıl bir dümene geldiklerinin farkına bile varmadan Rojova inşaatına elekle su taşıdı enayiler! Eh Türkiye de bölgenin ağası sayılır kendince. Beşibirlik filan takarız artık. Altyapı tesislerini yenileriz. Hastane kurarız. Askerini eğitir, donatırız... Ooh. Sonra sıra gelir kuzeyin daha kuzeyine!

-Kadir abi ne diyor ama bir bak; cami için yürütmeyi durdurmaya itirazımız kabul edildi, artık cami yapılabilir hale geldi diyor. Bu cami tartışmaları çok iyi oluyor abi, biraz da onu konuşsak...

-He he, olur; Amerika vaktiyle Irak Kürdistanı'na sağdıçlık ettiydi zaten. Şimdi Suriye Kürdistanı'na kirvelik yapıyor. Bunun bir adım ilerisi artık bellidir, bak anlatayım sana...

-Abi camilerimize laf ediyor bu herifler, kanıma tokanıyor...

-He he... PKK’lılar niye durup dururken çarşı ortasında ensesinden kalleşçe asker vurmaya başladılar? Düşündün mü? Sert tepki göstereceğiz, çözüm süreci gümleyecek. Ortalık karışınca Obama araya girecek, “Ayıptır oğlum, siz hem hısım, hem komşusunuz, barışın bakiim!” Bizimkiler olmazlanınca “Hıı, çekerim kulağını kerata” Bir iki maraza daha; “Şişşt ayrılın bakayım yaramazlar! Bak hâlâ söyleniyor yaramaz! Paşa paşa kabul edin bakayım şu planı; yoksa fena olur!”

-Abi bari MGK bildirisini konuşsaydık. Bak ne diyor: “Legal görünüm altında illegal yapılar!” diyor...

- He he, istersen kırmızı kitabı da konuşalım; jimnastik olsun. Geç onu bir kalem geç. Eloğlu Güneydoğu’da deveyi hamuduyla götürüyor oğlum. Bu işler MGK’da konuşulmakla halledilseydi zaten bu raddelere gelmezdi. Meclis’ten tezkere çıkardınız; külfetini biz çekiyoruz, nimetini peşmerge görüyor. Adamlar bileğimizi büke büke bize bizim üstümüzden Suriye’de devlet kurduruyor, ‘yabancı ülke askerleri’ne de Urfa’da geçit alayı yaptırıyorlar...

-Abi kurbanın olayım, hiç olmazsa Karaman’daki faciayı konuşsak; işverenin yaptığını görüyor musun; sallandıracaksın bunları sokak direğine, bak bakalım bir daha yapıyorlar mı? Nasıl sert konuştu ama bizim bakanlar?..

-Yaa ne demezsin; herkes çok korktu vallahi. Bak yeğenim, boşuna araya lâf aşlayıp mevzuyu değiştirme. At terli, yem kesmiyor. Hem memleketi hem ahiretimizi kurtaracağız derken memleketi de ahiretinizi de perişân ettiniz. Encâmınızdan korkarım. Hadi bana müsaade, siz artık Validebağ camisini enine boyuna konuşursunuz arkamdan...

Zübükler asla eksilmez

Aziz Nesin’in ünlü romanı “Zübük”ün müzikal komedi şeklinde sahneye konulacağı haberini okuyunca gülümsedim. Genç kuşaklar Zübük’ü, Nesin’in romanından ziyade 1980’de Kemal Sunal’ın canlandırdığı filmden hatırlar ve eserin kahramanını hayalî bir karakter zannederler. Oysa ki Zübük, gerçek bir kişidir.

Önce yaşadığı ilçenin belediye başkanı, daha sonra milletvekili olarak Türk siyasetinin unutulmaz karakterlerinden birini teşkil eden Zübük, 1982’de vefat etmişti.

Avukat Turhan Akça’nın henüz yayınlanmış hatıralarında yazarın Zübük’ü nasıl tanıdığını hikâye eden bölümü, işte bu sebeple sizlerle paylaşmak istedim. Kahramanın gerçek adını, tarihi bir hatıraya saygı saikiyle kapalı tutuyorum; eminim ki anlayışla karşılarsınız.

Aziz Nesin, 1958 yılında Sivas’a gelmişti. Ben o zaman mahalli Doğuş gazetesine yazıyordum. Nesin, henüz asfalt yapılmamış o tozlu yollardan üstü başı toz içinde döner ve

akşamüzerleri gazete idarehanesindeki sohbetlerini dinlerdik. Sonra öğrendik ki Aziz Nesin, meşhur "Zübük"ün malzemesini toplarmış.

Ellili yıllarda Zübük hakkında çokça hikâye dinlemiştik, hepsi bin bir entrikayla dolu bu hikâyelere her defasında bir yenisi eklenirdi. Kısaca söylemek gerekirse bu bölgede Zübük'ü ve maceralarını bilmeyen yok gibiydi.

Takip eden yıllarda Nesin'in Zübük romanını defalarca zevkle okuduk. Daha sonraki dönemlerde Kemal Sunal'ın başrolünü oynadığı Zübük filmini televizyondan defalarca izledik, hâlâ zevkle seyrediyoruz.

Peki, bu Zübük romanının ilham kaynağı, asıl kahramanı kimdi; hakkında öyle şeyler anlatılıyordu ki insan ister istemez "Yok canım, bu kadar da olmaz" diye düşünüyordu.

Zübük'ün zübüklüğünü devam ettirmesi için ona inanan ve yaşatan bir halk kitlesi olması gerekirdi; demek ki böyle bir kitle vardı.

ZÜBÜK'Ü ZİYARETE GİDİYORUZ

Yıllardan beri sağdan soldan duyduğumuz bu hikâyeler, ardından Nesin'in meşhur Zübük romanı, bende Zübük'ü birebir görüp tanımak arzusunu doğurdu. İki arkadaşımla birlikte Zübük'ü ziyaret için yola koyulduk. Bir taraftan da, "Bir insan bu kadar mübalağalı bir oyunlar serisi hazırlayamaz, vatandaşı da bu şekilde devamlı aldatamaz" diye sohbet ediyorduk, çünkü Zübük'ün zübüklüğünü hâlâ sürdürdüğü söyleniyordu.

Zübük'ün yaşadığı ilçeye gittik, mekânını sorup bulduk. Binanın müstahdemi görünüşünde bir şahıs giriş kapısının eşiğinde ayakta, eli arkasında beklemekteydi.

Bu şahsa (Tabiî ki Zübük diye değil, gerçek ismiyle!) şahsın adını vererek orada olup olmadığını sorduk. Bizleri dikkatle süzdükten sonra ciddiyetle,

-Kendisi yukarıdadır diye cevap verdi.

Binanın ikinci katında üzerinde kocaman levhası olan odaya girdik, fakat ne görelim; kapıda bizi karşılayan, müstahdem sandığımız şahıs masasının başında oturuyor!

"Zübüklük başladı herhalde" diye düşündük içimizden. Kendimizi tanıttık.

Kimlerin oğlu olduğumuzu öğrenince babalarımızı o kadar methetti ki bir noktadan sonra rahatsız olduk diyebilirim.

Sonra sohbet başladı, bizlere ikramda bulundu. Lâf koyulaştıkça adam hakkında anlatılan şeylerin çoğu uydurma diye düşünmeye başlamıştık. Konuşması düzgün, kibar, mantıklı, sevecen bir insan vardı karşımızda ve sohbeti de çok kaliteliydi.

Ancak bir noktadan sonra perde açılmaya başladı:

Zübük bir vesile ile kendini anlatırken; "Ben bu konuda Londra, Paris, New York, Tokyo, Berlin gibi yerlerde incelemeler yaptım" diyerek pek çok örnekler, rakamlar veriyor, yönettiği mütevazı kurumun bunların çok ilerisinde olduğunu, nitekim kendisini özellikle ziyaret ederek bilgi ve becerisinden istifade ettiklerini, civar il ve ilçelere yardım ve örnek olmasının ise yıllardan beri en üst düzeyde ve rutin olarak devam ettiğini söylemesi üzerine o ana kadar terbiye icabı ne kadar kendimizi sıkıp, bozuntuya vermemek için yanağımızı ısırdıysak da bir yerden sonra üçümüz birden makaraları koyverip katılırcasına gülmeye başladık!

Öyle bir psikolojik ortama girmiştik ki davranışlarımızı kontrol edemiyorduk. Bu durumda en iyisi müsaade alıp derhal orayı terk etmek olurdu herhalde...

Zübük, bizim katıla katıla gülmemizi hiç görmemiş, böyle bir şey hiç olmamış gibi konuyu değiştirip olgunluk gösterdi, "Hayır katiyen bırakmam akşama misafirimsiniz, kuzu yedirmeden katiyyen olmaz. Gece de misafirimsiniz" diye ısrar etti. Biz ise nezaketle mazeretler gösterip oradan başka yere geçeceğimizi, bizi bekleyenlerin olduğunu söyleyerek kendisini nihayet ikna ettik veya ikna edilmiş gibi göründü.

Dişimle yanağımı sıkmaktan büyük acı duymama rağmen katılarak gülüyor ve bir an evvel orayı terk etmek istiyordum. Arkadaşlarım, gülmekten de öte, kontrol edilmez bir şekilde uğunuyor, oradan hemen ayrılmak istiyorlardı...

-O zaman 5 dakika oturunuz. Sizin yol emniyetinizi almadan göndermem. Sizler bana emanetsiniz, gibi gayet iltifatkâr, koruyucu rolünde sözleri nefes almadan peş peşe sıralıyordu. Halbuki terörün, yol güvenliği ile ilgili sıkıntıların henüz gündemde olmadığı yıllardayız; yol güvenliğinin ne olduğunu anlamakta zorlandıksa da, mecburen biraz daha oturduk.

Zübük hemen telefonla ilgili dairenin âmirini arayıp bizlerden, babalarımızdan ayrı ayrı bahsetti. Kendisinin bizleri akşam için davet ettiğini fakat mâzeretimiz sebebiyle başka bir yere gideceğimizi, bunun için yol emniyetini, yolun bozuk olup olmadığını, yaz ortası olmasına rağmen yağmur yağıp yağmayacağını sorup heyelân, göçük ihtimâli olup olmadığını birer birer sordu.

Konuştuğu yetkiliyle pek samimi olduğunu, yani kendisinin bu şahıs tarafından çok sayıldığını belirtmek için, esasen ciddi konuşulması gereken bu şahsa gayet laubâli hitab ediyordu ve artık üçümüzde de dişle sıkacak dudak ve yanak kalmamıştı. Bir an evvel Zübük'ten kurtulmak istiyorduk. Zira artık gülmelerimiz resmen krize dönüşmüştü.

Bizi yine de binanın çıkışına kadar yolcu etti, arabamızın yanına geldi, orada da ailelerimiz, babalarımız ve bizler hakkında son bir nutuk çekip, daha bir hafta önce görüşüp konuştuğu, hatta şakalaştığı babalarımıza selam ve saygılarını iletmemizi, onları kuzu yemeye davet

ettiğini sıkı sıkıya tembih ettikten sonra (Ki o tarihte bizlerden ikimizin babası rahmetlik olmuştu!) “Haydi yolunuz açık olsun” diye bizleri yolcu etti.

Kısa süre sonra haliyle gülme krizimiz geçmişti ama dudak ve yanağımızın içi kanıyor ve ağrıdan zonkluyordu. Bir çeşme başında durduk, kendimize gelmek için elimizi yüzümüzü yıkadık.

Ve hep birlikte şöyle dedik; “Aziz Nesin, sen az bile yazmışsın!”

Ve yine tekrarladık ki; Zübükleri besleyen ortam oldukça, Zübükler de hiç eksilmeyecektir!

KRALİÇE İLE DENİZALTIDA

Zübük, milletvekili iken sık sık seçim bölgesine gelmekte ve kendisine çokça kişinin davet edildiği ziyafetler verilmektedir. Zübük bu ziyafetlerde yeni yeni zübüklüklerini ciddiyetle anlatırmış. İşte bunlardan biri:

Yakın bir ülkenin kralı ve kraliçesi Ankara’dan sonra İstanbul’da misafir edilmektedirler.

Genç ve güzel kraliçe Boğaz’da gemi ile bir gezi arzu eder. Bunun üzerine o günlerde Cumhurbaşkanlığı’na tahsis edilen Umur Motoru hazırlanır.

Motorda misafir kral, kraliçe, Cumhurbaşkanı Bayar, Başbakan Menderes, bazı bakanlar, Genelkurmay Başkanı ve tabiî ki Başbakan Menderes’in daima yanında görmek istediği(!) milletvekili olarak sadece Zübük vardır.

Gezi başlar, Boğaz’ın müstesna güzelliği karşısında misafirler hayranlıklarını ifade ederler. O sırada donanmamıza mensup bir denizaltı Karadeniz’e doğru seyir halindedir. Genç ve güzel kraliçe, denizaltının içini merak edince, Bayar hemen Genelkurmay Başkanı’na bu isteği iletir; bir müddet sonra emri alan denizaltı, Umur Motoru’nun açığında ağır yol seyre başlar. Mürettebat, güverteye çıkıp misafirleri, devlet erkânını selamlar. İşte bu ara misafir kraliçe nezaketle,

-Acaba denizaltının içini görebilir miyim?” diye sorar. “Elbette derhal” cevabı verilir fakat kraliçeye bir kişinin refakat etmesi gerekmektedir. Tabii bu işe bizzat Başbakan, Zübük’ü görevlendirir!

Zübük’le kraliçe denizaltıya girerler. Kapak kapanır ve denizaltı dalışa geçer...

Zübük, “Hikâye burda biteer” mânâsında susunca heyecanla dinleyen ziyafettekiler merakla atılarak Zübük’e sorarlar;

-Eee... Sonra sonra?

Zübük, dünya çapındaki Kazanova edasıyla kasılarak cevap verir:

“Canım artık gerisini de sormayın!..”

MASANIN ALTINDAN BAŞBAKAN'A PARA

Zübük, henüz milletvekili iken seçim bölgesine her gelişinde şerefine tertiplenen çok misafirli davetlerde, başından geçenleri anlatmayı pek severmiş. İşte onlardan biri...

Başbakan Adnan Menderes, bakan arkadaşlarının bir kısmı ile birlikte akşam Gar Gazinosu'na gider. Ellili yılların Ankara'sında Gar Gazinosu programlarıyla, servis kalitesiyle, özellikle yabancı revü gruplarının gösterileriyle hakikaten tercih edilen farklı ve şık bir mekândır.

Zübük'ün anlatımına göre, Başbakan'ın hiç yanından ayırmadığı(!) Zübük de davetliler arasındadır.

Gar Gazinosu'nun programı zevkle izlenir; servis, yemekler fevkaladedir; masadaki sohbet de çok seviyeli ve nezihtir ve artık gazinodan ayrılma zamanı gelmiştir.

Hesap istenir(!), başgarson Başbakan Menderes'e hesap pusulasını takdim eder(!) Fakat ne var ki Menderes yanına para almamıştır(!). Hemen Zübük'ün yüzüne bakar.

Zübük varken başkasının yüzüne bakacak değil ya… Koskoca Başbakan'ı mahcup etmemek için masanın altından bir deste parayı Menderes'e uzatır Zübük.

Bu hikâyeyi dinleyenlere Zübük, vaziyeti şöyle izah eder: "Memleketin başvekilini orada mahcup mu edecektik yani?"

..

Elbette dinleyenlerden kimse çıkıp, "Devlet erkânına, sıradan müşteri gibi davranılmaz; hele ki bir Başbakan'ın eline şef garson hesap pusulası tutuşturamaz" demeyi akledemez; çünkü gariban vatandaş bunları bilmez.

Kaldı ki anlatılanların hepsi Zübük'ün kendisine pay çıkardığı uydurma senaryolardır…

Anayasa hukuku olmadı, devletler hukuku verelim

Evvelâ olgunun adını koymalıyız. Bir devlet vatandaşlarıyla ilişkisini Anayasa hukuku çerçevesinde yürütür; diğer devlet ve benzeri kuruluşlarla ise devletler hukuku kapsamında temas kurar.

Çözüm süreci diye tekrarlayıp durduğumuz, sırf hanelere ateş düşmesin diye görmezden geldiğimiz ve tâ Oslo'dan beri devam edegelen gizli-kapaklı görüşmeleri, Anayasa hukuku çerçevesinde yürütmek mümkün değildi. Bunun içindir ki hükûmet, bu yılın ortalarında, PKK ile devlet adına görüşen kamu görevlilerine kanun himâyesi getiren bir kanun çıkardı ve bu bâriz çelişkiyi kamufle etti.

Normal şartlarda devletin, PKK ile, ancak sorgulama sürecinde Cumhuriyet savcıları, yargılamada hâkimler aracılığı ile temas kurması gerekirdi; zira, PKK devlete -afedersiniz!- silah çeken, anayasal nizamı tanımayan, milli hudutlar içinde saha hakimiyeti kurmaya, kendi siyasi nizamını egemen kılmaya çalışan ve devletin egemenliğine başkaldıran bir örgüttür. PKK ile müzakereye razı olduğumuzda durum buydu. Örgütün silahlı tehdidini etkisiz hale getirememiş, daha kibar bir ifade ile "kamu düzeni"ni bir türlü sağlayamamıştık. Türkiye bu sürece, "Aman şehit cenazesi gelmesin" endişesiyle mecbûren razı oldu.

Bu yol, siyasi ve insâni açıdan su götürse de hukuken yanlıştı; bir devletin egemenlik haklarını pazarlık konusu yapması, hem egemenliğini hem meşruluğunu tartışılır hale getirir çünkü. Çoğumuz, "çözüme bir gıdım kaldı, barış olacak, pişmiş aşa su katmayalım" diye fiili duruma razı olduk. Böylece PKK bütün Kürtlerin temsilcisi ve sözcüsü imiş gibi diplomatik bir boyut kazandı, devlet indinde neredeyse yarı sempatik bir karakter oldu; onlar da fırsattan istifade "alan hakimiyeti"ni güçlendirip pazarlıkta ellerini güçlendirecek hamleler geliştirdiler.

Lâkin olmadı. Devletin ve PKK'nın 'Çözüm'den farklı şeyler anladığı açığa çıktı. 6-7 Ekim olayları, devlete nasıl bir muhatapla dans ettiğini acı bir şekilde hatırlattı. Bunun üzerine Başbakan Davutoğlu, içinde bolca "kamu düzeni" geçen yeni bir diskura geçti. 19 Ekim'de akil insanlarla yaptığı 11 saatlik toplantıda ilginç şeyler söyledi: "6-7 Ekim'deki olayları ne Öcalan ne de bizim müdahalemiz durdurdu. Çözüm sürecinin oluşturduğu psikolojik atmosfer durdurdu. Bu memleketin sağduyulu halkı, gelişmelerin nereye varacağını görüp sokağa çıkmadı, çocuklarına sahip çıktı." dedikten sonra müzakereyi hangi bakış açısıyla yürüttüğünü şöyle açıkladı: "Biz karşı tarafa, 'Bu adımları atacağız ama kamu düzeni konusunda teminat vereceksiniz' dedik. Onlar da '15 Ekim itibarıyla hiçbir illegal faaliyet kalmayacak' dedi. 'Yol kesme, haraç, işyeri yakma, insanları çadıra götürüp sorgulama yok' dediler."

Muhatap aldığı terör örgütünden kamu düzeni sağlanması konusunda teminat istemek, herhalde anlı-şanlı devlet geleneğimizde -Bunu Mülkiyeliler iyi bilir, İçişleri bakanı çok daha iyi bilir!- bir ilktir. İnisiyatif gücünü karşı tarafın, "Vallahi-billahi artık yol kesmeyeceğiz, haraç toplamayacağız, işyeri okul yakmayacağız, insanları çadıra götürüp sorgulamayacağız" sözüne bağlamak bugüne kadar hiçbir kamu görevlisinin aklına gelmemişti. Bunu da gördük.

Mesele karmaşık filan değil, çok net; anayasa icabı kullandığı egemenlik tekelini bir silahlı örgütle pazarlık konusu eden ve hesapları tutmayan bir heyet var karşımızda. Celâli liderlerinin paşa yapıldığı fetret devirlerini çoktan geçtik zannederken başa dönüverdik. Müzakereler de anayasal hududu aşıp devletler hukukunun kapsamına giriverdi.

Şimdi söz "uluslararası arabulucular"a geldi dersem, kızarsınız; öyleyse söylemiyorum.

Demokratik bakalorya!

Kafe terasında sigara içen gençleri caddeden fırçalayan Cumhurbaşkanı görüntüleri, sosyal medyada bir miktar eğlenceye mevzu edilse de birkaç örnek dışında yazılı basında pek tepki uyandırmadı.

Vatandaş ve özellikle seçmen nezdinde bu azarlama hadisesinin bilakis tasvib gördüğü kanaatindeyim. Halkının sağlığını korumak ve kollamak için gerektiğinde protokolün dışına çıkacak derecede samimi tepki gösteren devlet adamı görüntüsü 'çoğunluk'ta ve çoğunlukla endişe uyandırmaz; sempati doğurur. Hadise eğer bilinçli bir halkla ilişkiler çalışmasıysa danışman ekibini, irticâlî -dikkat irticâî değil!- tarzda cereyan etmişse Sayın Erdoğan'ı kutlarım. Bu küçük ayrıntıya bakarak, "Bu adam yarın evimizin içine de müdahale etmeye kalkışırsa" endişesiyle pimpirikliği tutan aydın refleksini elbette anlıyor ve destekliyorum fakat konu o değil, bambaşka...

Sayın Erdoğan, bugün, Mustafa Kemal Atatürk'ün Türk toplumu için ifâde ettiği rolü canlandıran bir halk önderi karakterinin içini doldurmaya çalışıyor: Halkçı, toplumcu, milliyetçi, inkılâpçı, devletçi, hattâ yeri geldiğinde laikçi tınılar veren konuşmalar yapıyor. Tıpkı Gâzi gibi o da 'partisi'yle organik bağlarını devam ettirirken bütün toplumu kucaklayıcı bir siyasi dil kullanıyor ve reisicumhurluk makamına yakışacağını düşündüğü 1,3 milyar TL'lik Aksaray, 400 milyon TL'lik uçak gibi abartılı güç sembollerini kullanmaktan kaçınmıyor. Bu harcamaları yaparken "Halkıma hesabını nasıl veririm"den ziyade "Halkım liderini güçlü ve ihtişamlı alâmetler içinde görmeyi sever" önsezisinden hareket ediyor. Atatürk'ün orta halli bir Osmanlı evinde doğmasına ve şahsi hayatında şık giyimden öte bir lüks belirtisi göstermemesine rağmen İstanbul ziyaretlerinde padişah sarayında ikamet edip önce Ertuğrul, ardından Savarona tenezzüh teknesini kullanması, halk nazarında hemen hemen benzer bir anlayış duygusuyla karşılanmıştı.

Bugün Ulusalcı sol çizgide yaşayan Atatürk sevgisi ve tutkunluğunun, onun siyasi çizgisi ve hayat görüşüyle pek ilgisi kalmamış bir hayranlık şeklinde hâlâ yaşaması dikkat çekicidir. Atatürkçüler, tek parti devrinde cereyan eden sevimsiz işleri genellikle İsmet Paşa ve ekibine ihâle ederek Gazi'yi siyasi kirlerden münezzeh ve mâsum bir 'millet babası' olarak idealize ederler; çünkü o, milleti düşmandan kurtarmıştır ve halkın ona minneti kesinlikle ödenmeyecek kadar büyüktür.

Siyasi kirlerden arınmışlık ve tabii mâsumiyet niteliklerini bugün Sayın Erdoğan tevârüs ediyor. Sayın Davudoğlu başbakanlığa tayin edileli beri Erdoğan kendine, hem siyasetin tam göbeğinde hem de çok fevkinde bir yer inşâ ederek hayran kitlesinin 'güçlü lider' özlemini başarıyla teskine başladı. Her yerde hazır ve nâzır, her konuda söyleyecek bir fikri var; asla yanılmıyor, aksine ufuk açıyor, toplumun ve hükümetin üç adım önünden yürüyor, güçlü karizmasıyla ara-sıra mâruz kaldığı siyasi çelişkileri düşmanlarının aleyhine yönlendiriyor

veya önemsizleştirerek görünmez hale getirebiliyor. Her büyük lider gibi onun da düşmanları var; dışarda yedi düvel, içerde yerine göre mâlum listedekiler: Faiz lobisi, İsrail uşakları, İngiliz piyonları, ABD casusları, paraleller vs...

Atatürk bir tarih hâtırasıdır; Sayın Erdoğan yaşayan ve güçlü bir lider. İkisi arasında takriben 70 senelik bir sosyal ve siyasi zaman farkı var. Her ikisini de güç alâmetleri kullandıkları için eleştirmiyorum; sadece olgular arasındaki benzerliğe dikkat çekerek şu soruyu soruyorum: Eğer varsayımım doğru ise, yani dün Atatürk'ün doldurduğu güçlü lider, yani milletin babası, Türklere istiklâl ve namuslarını kazandıran adam imajını bugün Sayın Erdoğan başarıyla ikaame ediyorsa -ki ben o kanaatteyim- toplumu demokratik rüşd açısından bir miktar olsun ilerlemiş sayabilir miyiz?

Bu sualin kapsamına, bilumum dini cemaatlerin demokratik bakalorya imtihan sonuçlarını da ilave ettiğimi ehemmiyetle belirtirim. ****

Beyazıt, Lâleli, Aksaray Aksaray!

Ak-Saray ismi tutmuş görünüyor ama isabetsiz; bundan sonra ben reisicumhur seçilecek olsam ilk iş, duyanlarda hemen "Beyazıt, Lâleli, Aksaray!" vezninde dolmuş güzergâhını hatırlatan bu ismi değiştiririm.

Saray'ın önündeki 'Ak' takısının nerden ilham aldığını araştırmaya gerek yok; buram buram parti kokuyor. Gelelim saray lâfzına. 90 küsur yıl önce Cumhuriyet'e geçmiş olsak da sarayı pek sever ahalimiz; vaktiyle banyo yerine her katta müşterek kullanıma açık bir tek lavabo ve tuvaletin bulunduğu, handan bozma ara sokak otellerine bile "Palace" sıfatı yakıştırılırdı. Edebiyatımıza bile geçmiştir; Yol Palas Cinayeti, Halide Edib Adıvar! Cumhuriyetin en kuvvetli vurgusu saray, hanedan, padişah gibi kavramlara itiraz idi güyâ. Nedir bu saray takıntısı? Başa mı dönüyoruz usta?

Reisicumhur olursam elbette Ak-Saray'ı değil doğrudan Aksaray'ı, daha da iyisi resmî pâyitahtı İstanbul'a nakletmek pahasına Üsküdar'ı tercih ederim. Millî irâdemiz, selefime yani sayın Erdoğan'a, kâainat imamlığından daha efzûn yetkiler ve şatafatlı unvanlar bahşetmiş veya bahşedecek olduğundan başkenti İstanbul'a taşımak gibi ufak bir tafsilatla kimse ilgilenmez. Ha, yeri gelmişken çıtlatayım; kâinat imamlığı, melodik açıdan fevkalâde hoşuma gitti ve bu kavramı bazı elemanların daha şimdiden sıraya girip, 'Ben de itirafçıyım; ben de yanılmıştım!' diye ifâde verdikleri ünlü dâvânın hazırlık safhasından basına sızdırılan haberlerden öğrenmiş bulunuyorum. Ne diyordum: Kâinatın İmamı da olsam iri, gösterişli ve rüküş binalardan hazetmem zira bu tip binalarda insanî ölçek kaybolup gitmiştir ve bu gibi hallerde Celâl Bayar'a atfedilen bir yakıştırma fıkra aklıma gelir: Güya Bayar, Tahran ziyaretinde İran şâhının kendisine tahsis ettiği koca sarayda gece yarısı def-i ihtiyaç için hayli dolandıysa da münasip bir mekân bulamayınca önüne çıkan ilk nöbetçiye sormuş: "Evladım

sarayda bir memişhane bulamadım. Sizin şâhınız bu gibi hallerde ne yapar?" Nöbetçi kafasını sallamış, "Valla hiç düşünmedim" demiş, "O şahtır, istediğini yapar!"

Değil reisicumhur, şâh bile olsam sanat tarihinden çaka çaka başı dönmüş bir mimarlık talebesinin zihninde bile kıvamını bulamamış bir "medeniyyet" (Ye'yi şeddeleyelim lütfen!) tasavvurundan hareketle Osmanlı-Selçuklu kırması bina çığırı açmaya hiç yeltenmezdim. Bu arada, "Efendim, eski köşk daracık bir yer; misafirlere rezil oluyoruz" bahanesini İngilizlerin duymamasını temenni ederim; çünkü neresinden baksanız İngiliz başvekillerinin asırlardır çalışma yeri ve mesken olarak kullandıkları Downing street, 10 numaradaki bina, ihtişamını sade mimarlığından değil, içinde oturanların özgül ağırlığından alan ve Türkiye şartlarında ancak Başbakan başdanışmanlarına tahsis olunabilecek kadar sıradan bir yapıdır yahu...

Atalarımız buyurmuş ki, "Zenginin malı züğürdün çenesini yorar"; benimki o hesap. Halkımızın gündelik hayatını ve geçimini doğrudan etkilemeyen bu gibi vaziyetlerde daima "Mala-davara zararı var mı?" hikâyesi anlatılır. Prof. Dr. Namık Açıkgöz'ün yaptığı derlemeye göre hikâyenin hayli varyantı mevcutmuş. İçlerinden en tatlısını naklederek bu faslı bağlıyorum:

Moğol istilâsı zamanlarında Moğol orduları bir İslâm beldesini işgal ederler. Minarede ezan okunduğunu duyan komutan, dillerini bilen bir belde sâkinine sorar: "Nedir bu ses?" Adamcağız, "Buna ezan derler, Müslümanları namaza davettir." cevabını verince bu tariften pek bir şey anlamayan Moğol komutanın aklı karışır ve yeniden sorar: "Peki, bunun mala-davara zararı var mı?" Tercüman, "Hayır hiçbir zararı yoktur" deyince Moğol komutan rahatlar: "Bırakın öyleyse sabahtan akşama kadar okusunlar!.."

O hesap.

Hayvanlar dünyası

Çetin Bey, gece boyunca karışık ve sıkıntılı rüyalar gördü. Gece yarısı ter içinde uyanıp mutfağa giderek bir bardak ılık su içti.

Rüyanın kötü etkisinden kurtulmak için kafası dağılsın diye biraz televizyon seyretti. Yeniden yatmadan önce uyuyan çocuklarını birer birer yokladı. Sırtlarını yorganla bastırdı. Eşi, uykuyla uyanıklık arasında "Daha yatmadın mı sen" diye homurdandı. Çetin usulca yorganın altına kayıp fosforlu saatine baktı. "Daha iki saat temiz uykum var" diye düşündü ve biraz sonra uyudu.

Saat 7'de bütün aile uyandı, birlikte neş'eyle kahvaltı yaptılar. Okul servisini bekletmemek için çocukları aşağı indiren Çetin için her şey bir önceki gün gibiydi. İlk garipliği, servis minibüsüne göz attığında fark etti. Şoför değişmişti ve inanmayacaksınız ama insan boyutunda kırmızı ibikli bir horoz oturuyordu sürücü koltuğunda. "Acele edelim çocuklar,

servis bekletilmez, servis beklenir" diye ü-ürüüü kıvamında bir sesle çocuklara çıkıştı. Çetin'in ağzı açık kalmıştı. Park yerindeki otomobiline doğru yürürken trafik polisi kıyafeti giymiş bir koyunun ceza kesmeye hazırlandığını fark etti. Bu durumda her araç sahibinin yaptığı gibi, "Tamam, hemen gidiyorum memur bey" diye atıldı. Polis, yumuşacık tüylerle dolu boynunu 'Çok geç' dercesine sallayarak, "Park edilmez levhasının tam altına çekmişsin dostum" diye meledi. "Elimden bir şey gelmez; cezanı onbeş gün içinde yatırırsan yüzde 20 indirim yapıldığını hatırlatmak isterim" diye ilâve etti, mağrur ama sarsak adımlarla öteki araca doğru yürüdü. Çetin şaşkındı; bu bir şaka olmalı diye düşündü. Bu kadar iri bir koyun nasıl olabilirdi ki, üstelik konuşuyordu da. Aracına binip yola koyulunca yol boyunca kamu adına otoriteyi sağlayanların hep hayvanlar olduğunu fark etti.

Şirkete girer girmez herkesin konferans salonundaki toplantıya katılması hatırlatıldı kapıdaki güvenlikçi keklik tarafından. Sersem adımlarla yürürken rastladığı iş arkadaşı Metin'e dert yandı, "Benim gördüğümü sen de görüyor musun Metin" diye inledi. Metin uğradığı şoktan ağzını bile açamaz durumdaydı.

Bütün şirket çalışanları salondaydı. Birkaç dakika sonra yine insan cesâmetinde tayyör giymiş, boynunda kırmızı kurdele ile süslü iki zarif çanla hayli bakımlı, siyah gözlüklü bir inek kürsüye çıktı. Kısa ve net konuştu,

-Sevgili insanlar diye söze başladı. Gece yarısı itibariyle bütün dünyada yeni bir döneme girdik. Yeni dönemin özelliği şudur: Gayet iyi bildiğiniz gibi bugüne kadar bütün tarih boyunca insanlar, yeryüzünde egemen ırk olarak yaşadı ve başta hayvanlar olmak üzere bütün tabiatı ve tabiat varlıklarını dilediği gibi tasarruf etti. Ne var ki yapılan araştırma neticesinde insan cinsinin bu sorumluluğu iyi kullanamadığı, tabiata geri dönülmez biçimde ağır ve büyük zararlar verdiği, hayvanlara karşı kurumlaştırılmış zâlimâne kitle katliamları uyguladığı görüldü. Bu yüzden artık insanlarla hayvanların yeryüzündeki yerleri değiştirilmiş bulunuyor. Kısaca bu geceden itibaren dünya hayvanlar tarafından yönetilecek; siz insanlar ise hayvanların bugüne kadar uğradığı muameleye uğrayacaksınız! Sorusu olan?

Salonun gömüldüğü mutlak sessizliği, genel müdürün sekreteri Ayla Hanım'ın korku dolu sesi dağıttı,

-Nasıl olur, haksızlık bu ama...

Yeni genel müdür, "Başka soru var mı" dercesine iri ve sürmeli gözleriyle salonu şöyle bir taradıktan sonra mikrofona eğildi.

-Şansınızı iyi kullanamadınız, toplantı bitmiştir; ayrıca şirketteki göreviniz de sona ermiş bulunuyor. Şimdi çıkış kapısından tek sıra halinde sükûnetle çıkacaksınız. Aynen biz hayvanlar gibi bütün giyeceklerinizi ve şahsi eşyalarınızı depoya teslim edecek, garajda sizi bekleyen insan nakline mahsus özel araçlara bindirileceksiniz..

-Ya ailelerimiz, onlar ne olacak?

İtiraz arka sıradan, muhasebede çalışan Ekrem Bey'den geliyordu. Yeni genel müdür hışımla sesin geldiği yere döndü. Gözlüklerini daha iyi görmek istercesine yeniden gözlerine yerleştirerek cevap verdi,

-Ne ailesi; artık sizin için o bildiğiniz aile kavramı yok. Sevk edileceğiniz insan toplama kamplarında insan iken gösterdiğiniz tabii eğilimlere göre tasnif edileceksiniz. Vahşi insan kapsamına girenler -ki çoğunuz öyle ne yazık ki!- tabiata kırlara, çöllere, denizlere bırakılacak ve başının çaresine bakacak ve avcıların eğlencesi olacaklar. İyi huylu, barışçı, geçim ehli ve müşfik karakterliler ise insan yetiştirme ve işleme fabrikalarına sevk edilecekler...

Şirketin eski CEO'su Selim Bey cesaretle ayağa kalktı, "Beni hiçbir kuvvet bir yere gönderemez; derhal burayı terk ediniz; aksi takdirde polis çağırmak zorunda kalabilirim, ayrıca avukatımı isterim" diye üst perdeden konuşmaya başladı. CEO'yu duyan şirket çalışanları cesaretlendiler, ortak homurtu sesleri çıkararak gürültüye katıldılar. Yönetici inek bütün sevimliliği ile gülümsedi,

-Görüyorum ki hâlâ durumu kavramış değilsiniz, dedi. "Sizin medeniyetiniz artık sona erdi. Ordularınız, güvenlik kurumlarınız, polisiniz, hukukunuz, endüstriniz, eğitim dünyanız, o çok böbürlenip durduğunuz yemek, eğlence kültürünüz, sanatınız artık yok. Az sonra gönderileceğiniz insan işleme tesislerinde genç ve körpe olanlarınız hayvan toplumlarının gıda ihtiyacını karşılamak üzere etiketlenip özel besi programına ayrılacak. Kart, yaşlı ve hastalıklı olanlar iğne ile uyutulup organik gübre olarak tabiata iade edilecek. Aile kavramı artık geçerli olmadığından artık hepiniz hayvan sosyetesinin global ihtiyaçlarına göre birer üretim nesnesinden ibaretsiniz. Çoğalmanız, özel çiftliklerde uzman bilim hayvanları gözetiminde ilmi esaslara göre gerçekleşecek ve bir plana bağlı olacak. İnsan üretme çiftliklerine sevk edilen şanslı insanlar 15-16 yaşlarına kadar kapalı tutulacak, düzenli olarak aşılanıp özel insan yemleriyle beslenecekler ve kesim zamanı geldiğinde otomatik kesiciler aracılığı ile hijyenik şartlarda kesilip parçalanacak ve sağlığa uygun tarzda ambalajlanıp tüketime sevk edilecekler. Bu süreç esnasında insan işleme ve üretme tesislerinin titizlikle denetleneceğinden emin olabilirsiniz.

Kısacası ey insanlar; insan ve hayvan, iki canlı türü olarak yer değiştirmiş bulunuyor. Bugüne kadar bize nasıl davrandıysanız size de öyle davranacağız. Bu arada güçlüleri tarlalarda 'yük insanı' olarak bir nevi beygir gücü kaynağı şeklinde istihdam edecek, yaşlanınca da malum şekilde elden çıkaracağız. Sanata eğilimi olanlar, güzel sesliler, dans bilenler, akrobatlar vesaire hayvan sosyetesinin eğlence ihtiyacını karşılamak üzere kafeslere konulup sizin pet-shop dediğiniz dükkan benzeri yerlerde isteyen hayvanların tüketimine sunulacak.

İnek bu noktada sustu, dilini şapırdatarak kürsünün üstündeki kovadan su içtikten sonra ekledi,

-İçinizde en şanslısı “İnsanat bahçeleri”nde görevlendirilecek olanlar... Şimdi çıkabilirsiniz!

...

Çetin, ter içinde “Haayıır” diye bağırarak ayağa kalktı. “Bu bir rüya ise böylece uyanırım” diye düşünüyordu ama yanılmıştı. Diğer ‘insanlar’la birlikte kapıya doğru sürüklendi!

N’oolacak bu kiracıların hali?

-İşler iyiye gitmiyor Ahmet; fena sıkıştık. Yeni ekonomik plan da işe yaramadı. Aldırış eden yok!

-Ama efendim...

-Öyle öyle. Suriye sınırında balçığa saplandık. PKK’yı oyalama taktiğimiz tutmadı. Adamların dili kürek gibi. Olmuyor Ahmet olmuyor; uzun yıllardan beri ilk defa gündem belirleme üstünlüğümüzü kaybettik; varsa-yoksa bin küsur tane kıytırık zeytin ağacı. Gezi’den ders almadınız mı? Aklınızı başınıza alın hepiniz. Bu ülkede bizim gündemimiz konuşulmazsa kaybederiz anlıyor musunuz? N’olur o zaman hâliniz?

-Öhö, efendim başdanışmanlar başdanışmanı olarak birkaç teklif sunabilir miyim; şöyle ki; bu saray meselesi çok can yakmaya başladı. Rüzgârı tersine çevirmemiz gerek...

-E, naapalım?

-Siz şöyle bir demeç verseniz uçakta gezdirdiğiniz gazetecilerden birine; deseniz ki, ‘Kardeşim ben babamın hatırına mı yaptırdım bu koca sarayı. Hepsi millet için. On iki yıl kiralarda süründüm; ev sahibi dırdırı çektim. Kiracıyım diye duvara bir resim bile asamadım. Bunu niçin konuşmuyorsunuz? Kaldı ki sarayın tapusunu üstüme çıkarmadım. Şurada elli-altmış sene oturur sonra giderim’. Nasıl efendim?

-Fena değil fena değil; not edin bunu. Ahmet, sen de bir şeyler yap; gittiğin her vilayette turizm il müdürü gibi konuşmaktan vazgeç. Muhalefetin önüne günlerce konuşup bıdı bıdı yapacakları yeni konular atmalıyız.

-Haklısınız başkanım; Muharrem ayındayız, onunla ilgili çıkışlar yapabiliriz.

-Nasıl yani?

-Önce siz köşkte nar ve kuşüzümü taneleriyle başkanlık forsu işlenmiş kazanlarda aşure dağıtırsınız. Ardından ben Alevi kanaat liderlerinin toplantılarına katılırım. Yolumuz On İki İmam’ın yolu derim. Kerbelâ’yı unutmadık, unutturmayız derim. Dersim de bir nevi Kerbelâ’ydı derim...

-Orda dur, Ulusalcıları karşımıza almayalım. Bahçeli de köpürür...

-Köpürsün efendim. Tenkidinde isabet ederse bir, etmezse iki misli destek çekiyoruz tabanından. Kemal Bey'in tabanını da oyalarız böylece...

-Benim de bir katkım var sayın başkanım; Ahmet Bey bir cemevinde, 'II. Mahmud'un yaptığı yanlıştı. Ordunun reforma ihtiyacı vardı ama Bektaşi ocağı söndürülmemeliydi' desin; bizim millet zaten yalap-şap tarih tartışmalarına meraklıdır. En az bir hafta götürürüz buradan.

-Ha iyi bu, söyleyin bir de Zülfikâr kılıcı hediye etsinler; basına görüntülü malzeme olur... Aferin bak, çalışınca oluyor. Bu arada diğer arkadaşlar da taşın altına elini koysunlar. Bülent Abi'nin bir dediği ötekini tutmuyor, o da Çerkez Ethem ve kardeşi hain değildi, itibarlarını iade edelim filan desin. Meclis'te komisyon kurarız vekiller birbirine girer. Çerkes kardeşlerimiz de memnun olur.

-Bu arada sayın başkanım saray konusunda çok üstümüze geliyorlar; şöyle bir şey yapsak. Sarayın büyük kabul salonunda ara sıra 'millet başkanıyla kucaklaşıyor' toplantıları tertiplesek; kura ile seçiliyor deriz...

-Muhalifler çıkarsa kurada ne olacak; al sana cayırtı; olmaz o iş, geçelim.

-Geçmeyelim efendim; kura meselesini ayarlarız. Noter huzurunda canlı yayında kura çekilse bile örgütümüzün büyük birikimi var bu gibi konularda. Güzel fotoğraflar çıkar. Yemek yenir, oradan sarayın avlusundaki camiye geçilir. Gümbür gümbür namazlar kılınır...

-Aferin, beğendim bunu. İşin püf noktası burası arkadaşlar. Bizi eleştirenler bile bizim yönlendirdiğimiz konular üzerinden konuşmalı; buna dikkat edelim. Şimdi çıkmam lazım, aklına iyi fikir gelen Ahmet Bey'e haber versin. Ben iki tur atıp geliyorum.

Biji Obama!

PKK'nın Kandil kolunu ve KCK'nin eşbaşkanlığını yöneten Cemil Bayık, geçen hafta, Avusturya'da yayımlanan der Standart gazetesine verdiği uzun mülakatta, asla yabana atılmaması gereken bir tez ileri sürdü ve çözüm süreci hususunda hükümetin herkesi kandırdığını, çözüm için niyet taşımadığını, bu yaklaşımın Türkiye'yi bir iç savaşa götürdüğünü iddia ettikten sonra aynen şunları söyledi:

"Çözüm sürecinin geldiği bu noktada artık üçüncü bir gücün gözlemci olması gerekiyor. Bu ABD olabilir. Uluslararası bir heyet de olabilir. Aracılara, gözlemcilere ihtiyaç var. Bizler Amerikalıları da (gözlemci olarak) kabul edebiliriz ve gördüğümüz kadarıyla o yöne doğru bir gidiş var."

Bayık'ın iddiasını doğrulayan önemli bir olgu var. Uzun bir aradan sonra ABD askerî unsurları, Musul'dan sonra Erbil'e yönelen IŞİD saldırısı karşısında eyleme geçerek önce Erbil'i istiladan kurtardı; ardından dağlarda helâk olma tehlikesine maruz kalan Süryanileri himâye etti ve son olarak Kobani'nin düşme tehlikesine karşı yeniden devreye girerek YPG

güçlerine havadan silah yardımı yaptı. ABD askerî unsurları ayrıca, Kobani'deki IŞİD mevzilerine karşı hemen her gün hava akını düzenliyor ve bu saldırıları Kobani'de bulunduğu tahmin edilen askerî uzmanlar yönlendiriyor.

Bu tabloya eklenmesi gereken son ayrıntı, Türkiye'nin hayli itiraz ettikten sonra peşmerge güçlerine kendi toprakları üzerinden geçiş izni vermesinde ABD yönetiminin ısrarına rıza göstermesiydi. Sayın Erdoğan'ın, bu şaşırtıcı U dönüşünü, "Zaten böyle olmasını ben teklif etmiştim" diyerek iç kamuoyuna izaha çalıştığını hatırlayacaksınız.

Bu gelişmeler, ayrıca vücut dili okuma uzmanı olmayı gerektirmeyecek kadar açık ve anlaşılır göstergelerdir: ABD sadece, vaktiyle kurulmasına önayak olduğu Irak topraklarındaki otonom Kürdistan bölgesini himâye etmekle yetinmiyor, Kobani'ye verdiği gözle görülür askerî destekle 'Rojova Kürt Kantonu'nu da koruma altına alıyor. Kobani kasabası, Rojova kantonunun topraklarını birbirine bağlayan coğrafi özelliği sebebiyle önemliydi. Sayın Erdoğan'ın Fransa seyahatinde uluslararası kamuoyuna yöneltiği sitemi hatırlayalım; diyordu ki, "Niçin Kobani? Niçin İdlib, Hama, Humus, Deyr Ez Zor değil, Irak değil? Oralara yönelik eylem yapılmıyor da varsa yoksa Kobani?" Bu sitem haklıydı, çünkü IŞİD'in Kobani'yi almakla elde edeceği önemli bir stratejik avantaj yoktu; bu küçük ayrıntı çoğunluğun gözden kaçırdığı, "Niçin Kobani?" sorusuna cevap veriyordu bir bakıma.

Bu ihtimâlin büyük ciddiyet kazandığını görmemek mümkün değildi. Irak ve Suriye'deki otonom Kürdistan bölgelerine müzaheretini gizlemeyen ABD'nin, Türkiye'deki çözüm sürecini de -dolaylı da olsa- etkilemesi bir mânâda kaçınılmazdı. Peşmerge güçlerinin 29 Ekim'de Türk topraklarından geçerken karşılaştığı sevgi gösterilerinde atılan "Biji Obama!" sloganı birkaç kişinin sempatisinden daha fazlasını ifade ediyordu bana göre. Bu düşüncemi geçen hafta şu satırlarla ifade etmiştim: "Müzakereler de anayasal hududu aşıp devletler hukukunun kapsamına giriverdi. Şimdi söz 'uluslararası arabulucular'a geldi dersem, kızarsınız; öyleyse söylemiyorum."

Hükümet sözcüleri, çözüm görüşmelerinde bir nevi arabulucu, bir 'üçüncü göz' arayışı olarak ABD şıkkını hemen reddetti fakat Ortadoğu coğrafyasında son 20 senede olup bitenler bize anlatıyor ki "Üçüncü göz" kavramı ve bu görevi kimin yerine getirebileceği yolundaki spekülasyonlar, sıradan bir gevezelikten ibaret değildir. Aksine son derece etkili olabilen bir diplomatik manevra avadanlığı hâlinde gündeme gelebilir!

Çözüm sürecinin ilk safhasında yanlış iliklenen düğme, sonraki adımlar ne kadar iyi niyetle atılmış olursa olsun sakamete uğrattı. Yanlış düğme bana göre, TC Devleti'nin, ne pahasına olursa olsun silahlı isyancılarla barış yapma arzusuydu. Sonraki yanlış adımlardan en önemlisi ise "Nasıl olsa şehit cenazesi gelmiyor; PKK da yavaş yavaş silah bırakır artık" düşüncesiyle PKK'nın güçlenmesine seyirci kalmaktı.

En başından beri doğru olan, PKK ve uzantıları yerine, bütün Kürtleri temsil eden bir siyasi heyetle masaya oturmaktı. PKK ile pazarlık etmek, ne yazık ki bugün Türkiye'yi, ne olursa olsun çözüme mahkûm bir yere sürükledi.

Bu raddeden sonra uluslararası arabulucu veya üçüncü gözlerin zuhûru şaşırtıcı olmaz.

Türkiye'yi yöneten irâdede, barışı yeniden tasarlayacak bir enerji var mı: Mesele budur!

Bir alışveriş bir fiş

Değerli âmirim; işbu bilgi notunu yüksek katlarınıza arzetmeden önce en derin saygılarımın altını özellikle çizer, aile efradınız, sevdikleriniz ve dostlarınızla daha nice yıllar sağlık ve âfiyetler içinde görevlerinizde üstün muvaffakiyetler göstermeniz niyazıyla gülden nazik mis kokulu ellerinizi kemâl-i tâzimle bûs ederim efendim.

İşbu bilgi notunda bahse konu kişi, halen bakanlığımıza bağlı ... genel müdürlüğünün ... il teşkilatında ... biriminde evrak kayıt ve kabul memuru olarak çalışmakta bulunup, ilk bakışta zararsız, vatana ve millete bağlı, millî irâdeye saygılı bir kanaat uyandırmakta ise de, mesai saatlerine manyaklık derecesinde bağlılık ve titizlik gösterir; hattâ ve hattâ sabah namazından hemen sonra daha kargalar bile kahvaltıya oturmadan işyerine gelmekte (Son bir yıllık giriş çıkış imza çizelgesi fotokopisi ekte takdim olunmuştur), masa ve iskemlesini –dikkat buyrunuz- evinden getirdiği bir sabunlu bezle güzeelcene sildikten sonra, resmi mesai saatinin başlangıcına kadar bir önceki gün yaptığı işlemleri kontrol edip, kalan vaktinde işiyle ilgili kanun ve yönetmelikleri tekrar be tekrar okumaktadır. Mevzuat konusunda eşsiz bir bilgi birikimine sahip olmasına rağmen kritik konularda problemi doğrudan çözmek yerine en yakın âmirine aksettirmesi özellikle şüphe çekiyor. Kılığı-kıyafeti orta hallidir. Beş yıldan beri biri yazlık diğeri kışlık iki çift pabucu kullanır. Öğle yemeklerinde karnını doyurduktan sonra tabldot tepsisini bir bulaşık kalmayacak şekilde temizledikten sonra yerine koyar. İki yıldan beri yıllık izin kullanmaması ayrıca câlib-i dikkattir.

Yapılan kontrollerde saygıdeğer devlet büyüklerimizin ilimizi ziyaretlerinde, verilen özel izne rağmen işinin başında kaldığı, temel atma, açılış, miting gibi önemli devlet görevlerine iştirak etmediği gözlenmiştir; önemle hatırlatırım efendim!

Babası emekli memur iken altı sene önce vefat etmiştir. Yapılan tahkiklerde babasının da işkoliğin biri olduğu anlaşılmıştır. Dedesinin ise ... kazası ... köyünde rençberlik edip, ... tarihinde merada sığır otlatma ihtilâfı yüzünden köylüsünden bir adamı dövüp kulağını sakatladığı anlaşılıyor; bu nokta önemlidir, haddim olmayarak altını çiziyorum. Bahse konu zatın annesi tahsilsiz bir köylü kızıdır ve duyduğuma göre yörenin eski eşkıyalarından birinin ikinci göbekten torunu imiş. Eşi ev hanımıdır; dikişten anlar ve konu komşuya bir şeyler dikerek aile bütçesine katkıda bulunurken konfeksiyon inkılabından sonra sanatını terk etmiştir. Üç çocukları da devlet okullarına giderler. 11 yaşındaki büyük oğlunun tatil

günlerinde pazarcılıkla uğraşan komşularının yanında çalıştığı istihbaratına ulaşılmış olup diğer iki kızı hakkında soruşturma sürdürülmektedir. Mahalle muhtarı, 'iyi insanlardır' diyorsa da komşularından adı bizde saklı biri, 'Dışı seni içi beni yakar' diyerek imâlı konuşmuştur.

Bahsekonu zât lise mezunu olup, tahsil hayatını iz bırakmadan ot gibi geçirmesiyle dikkat çekiyor. Seçimlerde eşiyle birlikte oy kullandıkları, kime oy verdikleri konusunda ketum davrandıkları değerlendirilmiştir. Oy kullandıkları sandıklarda üç seçimden beridir millî irâde üstün geliyorsa da az miktarda muhalif oylara tesadüf edilmesi, bu kişi hakkında müteyakkız bulunmayı gerektirebilir.

Özel not: Hâsılı âmirim, ben bu heriften bir şey anlamadım! Terfisi birbuçuk yıldan beri geciktiği halde üst makama bir itiraz dilekçesi bile yazmayışı, derin ve fitne fesat odaklarının bakanlığımıza yerleştirdiği bir uyuyan hücre elemanı olabileceği şüphesini uyandırıyor. Özellikle devletin bir yaprak A4 kâğıdını bile özel işinde kullanmayışı, dairede mescidimiz bulunmasına rağmen –ki sayenizde açıldı hamdolsun- ikindi namazını kazâya bırakıp büyük ihtimalle evde kılıyor olmasını önemle belirtirim.

Bu vesileyle yeniden ellerinizden öperim saygıdeğer âmirim benim.

Neymar da 'paralel' miydi?

Üste bilmem kaç milyon Euro'ya bağlanmış ve 4-0 gibi 'dört başı mamur' bir skorla aleyhimize sonuçlanmış bir milli hezimetten sonra Türkiye Futbol Direktörü'nün başına gelebilecek en büyük talihsizlik gerçekleşti: Türkiye'nin cumhurbaşkanı, Türkiye'nin futbol direktörüne sahip çıktı! Kritik bir maçtan önce bir teknik direktörün motivasyonu ancak bu kadar dağıtılabilirdi ve Erdoğan başkan bunu da başarmış bulunuyor.

Futbola biraz merak duyanlar bilir; eğer kulübün başkanı, işler kötüye giderken ortaya atılıp, "Hocamızın sonuna kadar arkasındayız" diyorsa, istatistiklere göre o hocanın suyu hafiften kaynamaya başlamış demektir.

Türkiye'nin Cumhurbaşkanı futboldan da anlıyor; vaktiyle toprak sahalarda top koşturmuş bir futbol amatörü olarak maç hakkında yaptığı derin analiz yabana atılmayacak cinsindendir ve açık açık, "Ne yapsın, çıkıp kendisi mi oynasın?" cümlesiyle Türk futbolunun ciğerini okumuş ve Antalya'nın hesna ve müstesna otellerinde gerçekleştirilecek en az beşyüz futbol sempozyumunun sonuç bildirgelerinden daha veciz bir tesbitte bulunmuştur. Bu cümleden anlaşılması gereken şudur: "Kendisi çıkıp oynamayacağına göre... Ee n'aapacağız; Yeni Türkiye, yeni dönemde gelenden üç gidenden beş, üste para vererek ağırladığımız misafirinden dört yemek zilletine daha ne kadar katlanabilecektir?"

Özetle söylüyorum; yarınki Kazakistan maçını kırıp-sarıp (Bkz. O meşhur İsviçre maçı!) bir şekilde almayı başaramayan direktör, adının önünde "kainâtın teknik direktörü" yazıyor da olsa, evvela Şırnak amatör ligine sürgüne gönderilip ardından paralel ilân edilmekten, kırk vilayetin savcısından müzekkere yemekten, günaşırı nezarethane gezmekten, havuz gazetelerinin arka sayfalarında tetikçi takımının yargısız infazına uğramaktan kesinlikle kurtulamaz. Eğer ezkazâ yanılıp şaşıp direnmeye kalkışır, "Heyt, kapı gibi sözleşmem var; UEFA'ya giderim, menecerim ağzınıza biber koyar; Türkiye bir hukuk devleti değil midir?" şeklinde lâflar sarfederse hakkında kırmızı bir bülten çıkarılarak İnterpol nezdinde beynelmilel futbol teröristi ilan edilmesi işten bile olmayacaktır.

Türkiye'nin futbol direktörü bu defa işin, özel halı saha maçına çıkmış başbakanın önünden kaçan beklerle ve kalesine yönelen topu görünce bomba zannedip tam siper ters tarafa uçan kalecilerle gösteri maçı tertiplenmesinden daha zor olduğunu anlamalıdır. Onbir Türk delikanlısına yüksek seviyede top oynatmak, şekil A'da da göründüğü üzere öyle algı yönetmekle felan mümkün olmamaktadır. Kendisine nâçizâne tavsiyem yarınki maçta takım olarak sakata gelirse, meseleyi bir şekilde paralele bağlamasıdır ki, aynı yaklaşımın niçin 'dört başı mâmur' Brezilya maçıyla bağlantılı olarak gündeme getirilmediğini hâlâ merak etmekteyim. Zira cumhurbaşkanının da büyük bir firâsetle tesbit ettiği gibi Brezilyalılar deniz kenarında top oynamakta, kum kasları güçlendirmekte, kumda koştukları için de atak ve güçlü olmaktadırlar. Buna mukabil bizim gençler halı sahada, sentetik yerde maç yapıyorlardır. Ne var ki vaktiyle tesis tesis diye başımızın etini yiyen ukalâların baskısıyla yaptırılan onca mis gibi tesis melûl melûl yatmakta ve... Cumhurbaşkanımız şöyle devam ediyor; "Altyapı çok önemli. Bizim de güzel tesislerimiz var. İnsana yatırım yapmamız lazım, gençleri ihtisaslaştırmamız lazım."

Cumhurbaşkanının Gazeteciler Cemiyeti heyetinin yüzüne hitâben yaptığı derin futbol analizinin burasına gelince niçin onca maaşa rağmen Sayın Türkiye Futbol Direktörü'nün yerinde olmak istemediğimi bir kere daha idrak ettim, zirâ, "Ne yapsın adam, çıkıp kendisi mi oynasın" dedikten sonra analizindeki insicâm çizgisi hafiften kayıyor gibi göründü bana; diyor ki, "İnsan unsurunu halledip genç bir yapıyı şimdiden geleceğe hazırlamamız lazım."

Bu "halletmek" fiili, hayra alâmet görünmedi; dost acı söyler, hatırlatmış olayım.

Terbiyesizlik

Bu yazının aslında geçen hafta yazılıp yayımlanması gerekirdi; ne var ki geçen hafta henüz, "10 Kasım'da saat 9.05'de k....'e gidin; husumetinizi, hissiyatınızı diri tutun" şeklinde münasebetsiz bir mesaj yayınlanmamıştı.

Bu mesajın muhtevasını ve sahibini ayıplıyorum; gerekçelerini dilimin döndüğü kadarıyla belirteceğim.

Atatürkçü değilim. Atatürkçü fikir sistemi'ne de sempati duymuyorum. Ben de hepimiz gibi ta ilkokul yıllarından başlamak üzere resmî ders müfredatında yer alan ve zannımca Atatürk'ü gençliğe ve topluma daha iyi tanıtmak ve sevdirmek maksadıyla uygulanan propaganda süreçlerinden geçtim. Bu propaganda dilinin yavanlığı, sun'iliği, pek âşikâr kahraman-hain dikotomisi içinde insanüstü bir yere konulan Atatürk imajı bende bir Atatürk hayranlığını kökleştirmedi; aksine Atatürk'ü daha iyi tanımak ve kesintisiz tarihî süreç içinde onu doğru yere koyup değerlendirmek yolunda bir dikkate yol açtı. Üniversite kariyerimin başlamasıyla 'tarih' disiplininde yürümek nasip oldu; üstelik 4-5 yıl kadar çalıştığım üniversitede inkılap tarihi derslerine girdim. Bu esnada Atatürk ve dönemi üzerine okumalarım genişledi. Onu, devrinin tabii dekoru önünde tarihî bir şahsiyet olarak daha iyi değerlendirme imkânı buldum.

Derslerimde öğrencilere kısaca olup-biteni anlatmaya gayret ettim; genel bakışım eleştirici istikamette idi. Verdiğim derslerin çerçevesini, öğrencilere Atatürk'ü kayıtsız şartsız sevdirmek değil anlamalarına yardımcı olmak üzerinden çizdim. Atatürk'ü, resmî ideolojinin direktifi doğrusunda bir daha eşi gelmez eşsiz bir lütûf olarak değil, emelleri, yaptıkları, yapabildikleri, yapamadıkları ve elbette eleştirilmesi gereken yönleriyle anlatmaya çalıştım.

Üniversitede inkılap tarihi dersi veren bir öğretim üyesinin böyle davranması gerektiğini düşünüyordum. Elbette tarihi olaylar ve şahsiyetler hakkında benim de bir yorumum vardı ve perspektifimin bu yorumdan bağımsız kalması düşünülemezdi. İşte bu ince denge üzerinde ve genellikle eleştirici çizgide yıllarca ders verdim.

90'lı yılların ortalarıydı; 28 Şubat'ın adım adım yaklaştığı hissediliyordu. Üniversite yönetimi genellikle Atatürkçü çizgideki insanlardan mürekkepti ve gelip dinleseler, verdiğim derslerden hoşnutluk duymayacakları açıktı; buna rağmen derslerime kesinlikle müdahale edilmedi. Onlarla aynı fikri paylaşmıyor olsam da akademik yorum hürriyetime gösterdikleri saygıdan ötürü hepsine gıyabi teşekkür borcum var.

Duymamış olabilirlerdi; neticede üniversiteler her şeye rağmen asık yüzlü müdürlerin, müfettişlerin ara-sıra derslere girip "gözüm üzerinde" mesajı verdikleri yerler değildir. Evet, duymamış olabilirlerdi fakat derslerde anlattıklarımı muhtelif yayın organlarında yazıyordum da. Aslında pek de bilmeniz gerekmeyen bu teferruatı şunun için kaydediyorum: Atatürk'ü, dönemini ve özellikle inkılâplarını eleştirici mahiyetteki fikirlerimden ötürü şimdiye kadar takibata uğramadım ve bu satırları yazarken hoşnutluk duyuyorum. Bunun tek sebebi olmalı:

Hakaretle eleştiri arasındaki o çok büyük farkı daima gözettim ve eleştirilerimi 'daha iyi anlamak ve tanımak' anafikri etrafında yeterli kaynaklar göstererek ayakta tutmaya gayret ettim.

Mustafa Kemal Bey, daima parlak bir erkânıharp zâbiti oldu ve askerî hayatının -öğrencilik de dahil- her safhasında siyasete büyük eğilim gösterdi; onda meziyet gibi görünen bu özellik, -sırf o öyle biriydi diyerek- bütün subay kuşaklarına örnek gösterilemez. Askerlerin, muvazzaf sıfatıyla aktif siyasetle uğraşmamaları, modern zamanların evrensel prensiplerinden biridir.

1918 yılının sonbaharında koca Osmanlı ordusu içinde, zihnî kapasite ve liderlik vasıfları itibarıyla onun dengi sayılabilecek bir başka erkânıharp yoktu. Mustafa Kemal Bey, liderlik ve askerlik kariyerinde, kendisinden daha ehil ve kabiliyetli kimsenin omuzlarına basarak yükselmiş değildir; fakat yine de siyasî hayatında kendisiyle rekabete geçebilme ihtimâli gördüğü herkesi tasfiye ederek bir şekilde etkisiz hale getirmiştir ve bunlar birbirinden farklı, incelikle ayırt edilmesi gereken değerlendirmelerdir. Siyasette son derece soğukkanlı bir pragmatizme sahipti. Kendisine en büyük eleştirim, Cumhuriyet rejimini pekâlâ daha demokratik ve hürriyetçi bir çizgide geliştirebilme fırsatı varken kolayı seçmesidir: Şeyh Sait İsyanı üzerine çıkarılan Takrir-i Sükûn Kanunu'yla birlikte Cumhuriyet, şahsî hak ve hürriyetlere itina göstermeyen, baskıcı, otoriter ve bürokratik çerçevede devletçi bir çehreye büründü. Sonraki yıllarda demokrasinin işleyişindeki her acemilikte, her aksamada, hatta her askerî darbede onun da payı vardı.

Darbecilerin, darbe esnasında ve darbeyi tamamladıktan sonra alelacele Atatürk'ü referans göstermelerinde insanı acı acı tebessüm ettiren bir nükte vardır.

Atatürk, Cumhuriyet'imizin kurucusu; Millî Mücadele'nin muzaffer kumandanı. Elbette her şeyi tek başına yapmadı; elbette yedi düvel sırf onun düşmanı değildi; elbette onun da herkes gibi taraftarları, inananları ve muhalifleri vardı. Kendi şahsiyeti etrafında bir güven ve câzibe merkezi tertip ederek başarılı oldu. Ona şükran borçluyuz; tarihî hatırası önünde saygıyla eğiliriz.

Ne var ki hatalarını da kritik ederiz; onun bazı işlerinde ve eylemlerinde hatalı davranması, hatırasına sövülmesini, hakarete uğramasını gerektirmez. Bu gibi yerlerde suskun kalmak, zımnen hatırasına yapılan çirkinliği kabullenmek olur.

Saltanatı tasfiye edip cumhurî idareye geçtiği için ona şükran duyuyorum; kezâ laiklik prensibini devletin ana rükünlerinden biri haline getirdiği için de takdirle yâd ediyorum fakat dinî hayata devlet eliyle müdahaleyi kurumlaştırmasını ve Diyanet aracılığı ile halka bir din yorumu dayatmasını, sivil topluma güvenmeyişini, bazı inkılâplarının (dil, tarih ve alfabe) kültür hayatımızın devamlılığı bakımından çok ağır sonuçlar vermiş olmasını kusur olarak görüyorum. Bu gibi noktalarda 'tek adam'lık psikolojisinin onu, 'milletin selameti için şu anda ne yapsam yeridir; sonuçlarını da hemen almak zorundayız" noktasına sürüklediğini düşünüyorum.

Ardından hakarete uğrayacak birisi değil Atatürk; bırakınız Atatürk'ü Koruma Kanunu'nu; ayıp diye, densizlik diye, terbiyesizlik ve nankörlük diye bir kavram var hâlâ lugatlerde.

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Kurumu göreve!

Vatandaşın biri, 'Neymar da paralel miydi?' yazısına kızmış, "Nedir yahu, her konuyu getirip RTE'ye bağlıyorsunuz; hocanız size böyle mi tembih etti?" meâlinde haşlıyor kendince.

Garibim bilmiyor ki, üç harfle andığı kişinin 'yönetmek' kavramından anladığı, her gün -müsbet menfî fark etmiyor- illâ ki kendisinden bahsedilmesidir. Sırf bunun için bir otobüs dolusu danışman heyetinin, yeni yeni dürr ü güherler bulmak için nasıl eziyet çektiğini tahmin edebiliyorum. Gül cemâlini ekranlardan görüp bülbül sesinden daha latif sesini duymamak için evde kendimce bir nevi örfî idâre ilân ettimse de hazret, spam filtrelerini aşıp posta kutusuna düşen istenmeyen mektuplar gibi aziz milletini i'zaç etmekte bir nevi hükümrânlık zevki buluyor.

Gündem kapma iştihâsıyla rahmetli Raif Cılasun'un "Teksas'ta İslâm'ın Gücü" romanını hatırlatan yeni tezine ne buyrulacak: "Müslümanlar Kolomb'dan önce Amerika'yı keşfetti" iddiasını, TV dünyasında meşhur olup, bilahire reklam filmi çekerek köşe dönmek isteyen bir şöhret meraklısı söyleseydi konuşmaya değer bulunmazdı. Ne var ki bu 'ilmî tez', en azından düne kadar ciddiye alınması gereken bir makamın sahibi tarafından seslendirilince, "Canım, belki bir arkadaş meclisinde espri yapmıştır" deyip geçmek mümkün olmuyor. Diğer taraftan yavaş yavaş tesis edilmekte olan bir 'parti devleti' olgusunun varlığıyla, bilinen tarihi altüst edecek bu yeni nazariyenin farzımuhal Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Kurumu tarafından –mecbûren- sahiplenilmesi de ihtimâl dahilindedir; bkz. Güneş-Dil Teorisi ve Kayıp Kıta Mu efsânesi... Şu ana kadar kimsenin aklına gelmediyse, bu mühim ilmî tedkiklerin, adı geçen resmî kurum tarafından başlatılmasını teklif eden ilk kişi olmak isterim doğrusu.

Eğer 'ilham' olmasaydı, ilim bu kadar gelişir miydi efendim? Bence Amerika'nın Müslümanlar tarafından keşfi ve buna paralel olarak Küba'nın en yüksek dağına Çamlıca

misâli bir dört minareli, tünelli, asansörlü ve teleferikli bir cami yapılması konusu, 1930'dan bu yana dünya tarihine doğru dürüst bir katkı yapma fırsatı bulamamış Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Kurumu'na tevdî edilmelidir.

Nelerle uğraşıyoruz? Hazret-i men leh'ül emr'in sâyesinde işte bu gibi ciddî şeylerle meşgulüz. Sırf bu yüzdendir ki hayırsever esnaflarımızdan Reza Bey'in özel ulağı tarafından taşındığı halde kimlere teslim edildiği her ne hikmetse unutulan ve fakat adlî mercilerce pek kaale alınmayan külliyatlı dolarlardan bahsetmek imkânı da kalmıyor; kezâ hukuk sistemimizde ve adlî düzenimizde inkılâp çapında bir tesir husûle getirmesine muhakkak nazarıyla baktığımız Deniz Seki nam şarkıcı hanımın, eninde sonunda adaletten yakayı sıyıramayarak derdest olunup hapishaneye konulması hadisesi de gümbürtüye gidiyor. Bu haber önemlidir çünkü, "Yapanın yaptığı yanına kalıyor; hırsızlar serbest bırakılıp üstüne üstlük bir de alkışlatılarak taltif görürken polisler sürüm sürüm süründürülüyor; darbeciler, şikeciler, harâmîler bile üste bir de özür dilenerek serbest bırakılırken kamu düzeni ise şakî takımının insafına terk ediliyor" yollu tezviratlarda bulunan ehl-i nifak ve şikaka inat memlekette hukukun hâlâ üstün ve müessir bulunduğunun isbâtıdır bu Deniz hanımın tevkifi. Bu, milât çapında bir hadisedir. Âmme vicdânı müsterihtir.

Bir de "Kudsiyetpenâh Papa Fransuva cenablarını yüce kişiliği ile baştan sona bir dâr'ül İslâm olan ülkemizde ağırlamak mazhariyetine nail olursak değmesinler keyfimize...

Kaç defa söyledik; yahu arkadaşlar, ne içiyorsanız bize de söyleyin, biz de içelim; şu sayılı laylaylom günlerinden biz de hisseyâb olalım! **t.alkan@zaman.com.tr**

Âkıbetiniz...

Bu gidişatın gidişat olmadığını siz de hissediyorsunuz değil mi; siz, yani olup bitenlerden memnun görünen, "Dağ gibi liderimiz, kapı gibi iktidarımız, koç gibi teşkilatımız oldukça daha nice komployu yarar geçeriz" diye düşünen arkadaşlar...

Tamam, attığınız her ok daha havada iken yere düşmeden kebap oluveriyor; atılan yanlış adımlar, siyasi gaflar, yanlış politikalar, tedbirsizlik ve hatta aptallıklar bile etkili algı yönetimi sayesinde kâr hanenize yazılıyor. Bürokrasi ağzınıza bakıyor; emniyetiyle adliyesiyle hatta jandarmasıyla güç ibresi sizden yana bükülmeye başladı artık... Basın derseniz sizden bile hevesli; yayınlarıyla her saçmalığın etrafını tezhiple süsleyen bir vazife aşkıyla "çalışıyor". Milli irâde derseniz iktidarına hayran; "Sen ne yapsan da vardır bir hikmeti; senden gönlümüz asla vazgeçmez" niyâzıyla dudakları kıpır kıpır...

İş dünyası, aşkını ayan-âşikâre serenatlar yaparak ilân etmese bile pek mânidar şekilde emrinize mûtî; diliyle dişinin arasında "ama böyle de olmaz ki" diye mırıldansa da, "Ne diyorsun sen bakayım, ayağa kalk da yüzüme söyle" diye azar yediğinde, "hık-mık; haklısınız

efendim, ben kendi kendime öyle mânâlı mânasız saçmalayıp duruyorum, her emrinize muntazırım" diyerek kısa günün kâr ü kisbine bakıyor: "Benim bankama dokunmayan..."

İçinizden, "Bu gidişat iyi değil dostlar, aklımızı başımıza alalım" diyebilecek bir deli bile çıkmıyor. Bu kadar 'âkil', akla ziyan!

Bir deliniz bile yoksa ne gam, bir otobüs dolusu entelektüel çamaşır yıkayıcınız var.

Hâsılı bu kadarını siz bile beklemiyordunuz değil mi? Önceleri vicdanlar ayağa kalkıp "dur bakalım arkadaş, ne yapıyorsun" diye sorar zannediyordunuz; başlarda pek tedirgin, mahcup, hatta suçluluk telâşı içindeydiniz. Höt-zöt'ün işe yaradığını farkedince cesaretiniz geldi, "Biz bağırdıkça bunlar siniyor yahu; o zaman daha iyi bağıralım" demeye başladınız; öyle bir üstünlük hissi geldi ki, aranızdaki çürük elmaları bile çöpe atmaya kıyamaz oldunuz.

Ama yine de bu gidişatın gidişat olmadığını, hayırlı bir âkıbete doğru seyretmediğini bilenler var hâlâ aranızda. "Bu kadar fazla açılmasak; bu kadar kin biriktirmesek, mâsumlara bu kadar cevr ü cefâ etmesek" diye için için sancılandığı halde, kötü not almamak, beyefendilerin hışmına uğramamak için sesini kesip kendi köşesinde yoğurdunu kaşıklamakla yetinenler olsa gerek birkaç tane...

Benim fikrimi itibara alıp gidişâtınıza şu noktadan sonra çekidüzen vereceğinizi beklemiyorum. İstikametiniz bellidir, varış yeriniz de...

Şu hâliniz bana 'Amok koşucusu'nu hatırlatıyor. Nasıl anlatayım; Malezya veya Hindistan dolaylarında rastlanan bir nevi cinnet durumu, bir asabiyet infilâkı... Kişiye Amok krizi geldiğinde eline geçirdiği ilk öldürücü âletle koşmaya başlıyor ve önüne gelen herkesi mahvetmeye çalışarak koşuyor, koşuyor; tükeninceye veya kendini helâk edene, ettirene kadar koşacaktır...

Âkıbetiniz iyi değil, sebebi de şu: Sözün bir şeyler ifade ettiği durağı çoktan geçtiniz. Çok âşikâr zulüm ve haksızlıklara şahit olduktan sonra korkuyla veya "şimdilik bana ilişmiyor, üstelik işime de geliyor" duygusuyla kendini uyuşturan kitlelerin kapıldığı, "şimdilik işler yolunda gidiyor" iyimserliği, Amok koşucuları gibi tüketiyor sizi. 30'lu yıllarda Orta Avrupa'da orta sınıfların aynı tarihi tecrübeyi geçirdiğini kaçınız bilip anlayabilir; ki onların yaşayan torunlarına bile sirâyet etmiştir bu genetik suçluluk duygusu... İşte o yüzden tarihlerinin o faslını hiç yaşanmamış gibi üstü kapalı geçmeyi tercih ederler.

Sahi, tarih okumazdınız siz; hele Avrupa tarihi hiç; okusanız ne iyi olurdu. Avrupa'nın yakın tarihi, bizim geleceğimizi anlatır okumasını bilene.* *t.alkan@zaman.com.tr**

Muhbirlik gibi olmasın da...

Pek aziz ve muhterem devlet başkanları; saygıdeğer delegasyon mensupları.

2. Türkiye-Afrika Ortaklık Zirvesi'nin şu ikinci gününde sözlerime başlamadan önce hepinizi en samimi duygularla selamlıyorum. Afrika, Türkiye için her zaman dostlarının ve kardeşlerinin toprağı olmuştur. İnsanlığın ortak birikimine de eşsiz katkılar sağlamış olan Türkiye, Afrika kıtasına her zaman hürmet nazarıyla bakmıştır. Nitekim bu katkılardan biri de Kolomb'dan tam 304 sene önce 1178 yılında bazı Müslüman denizcilerin Amerika kıtasına ulaşarak insanlık tarihinde açtığı büyük çığırdır. Zaten Kolomb da hatıralarında, Küba kıyılarında bir dağın tepesinde bir caminin varlığından bahsediyor. Şimdi yeri değil diye düşünebilirsiniz ama güzel ülkemde bazı köşe yazarları, karikatüristler yazıp çizmeye başladılar. Neden? Bir Müslüman'ın bunu yapacağına inanmıyorlar. Açık ve net ifade ediyorum Amerika'nın Müslümanlar tarafından keşfedildiğini kalb ile imân, dil ile tasdîk etmeyenler fâsıktır. Şimdi en kısa zamanda bu caminin yerini tesbit edip restore ettirecek, olmazsa yeniden yapacağız; bu projeye sponsorluk yapacak çok sayıda milli ve uluslararası şirket sırada beklemektedir. Mimari olarak da Osmanlı-Selçuklu-Fâtımî- Mağrıbî ve Endülüs medeniyyetlerinin güzel bir aşûre halinde imtizâc edeceği bir tarz üzerinde maiyyetimdeki mimarlara emir verdim, çalışıyorlar.

Afrika'nın saygıdeğer liderleri; şimdi nereden icab etti; hiç insan kendi ülkesinin eğitim kuruluşlarını başkalarına muhbirlik eder mi diye düşünmeyiniz lütfen; sizleri hazır bir arada bulmuşken sadece Afrika kıtasını değil bütün dünya ülkelerini tehdid eden muazzam bir tehlikeye karşı siz dost ülkeleri en samimi bir şekilde ikazı kendime görev sayıyorum. Aman ha aman, tehlike çok büyüktür ve Ebola, kuş gribi filan yanında nezle kadar ehemmiyetsiz kalır.

Bakınız bazı Afrika ülkeleriyle Türkiye arasına, sivil toplum örgütü ya da eğitim gönüllüsü maskesiyle çeşitli tehlikeli yapılanmaların nüfuz etmeye çalıştıklarını görüyoruz. Biliyorsunuz, bunlar hayır kuruluşu, eğitimci, tıbbî hizmet filan-falan gibi şeylerle sinsîce Afrika'ya sızıyorlar. Bunu dikkatle izliyoruz ve gönül ister ki siz de izleyin; bunlara su bile vermeyin. Bunlar sizin ülkelerinizde gizli yapılanma içine giriyorlar ve ajanlık faaliyetlerinde bulunuyorlar. Bizim havuz medyasının yayınlarıyla artık daha da somutlaşan bu örgütlere karşı devlet ve hükümet başkanı dostlarımızın daha hassas olacaklarını umuyoruz. Bizden size dost tavsiyesi arkadaşlar. Bunların yatacak yeri yok; insanlık düşmanı, bilim düşmanı, az önce de belirttiğim gibi tarihi gerçeklerin düşmanı kuruluşlar. Şahsen biz bunlara ne istedilerse vermiş, yoruldukları yere han yapmıştık. Bir nevi koynumuzda beslediğimiz yılandır bunlar. Ve öğreniyoruz ki bunlar Afrika ülkelerinde de casusluk ve ajanlık yaparak sırlarınızı çalıp beynelmilel odaklara uygun bir ücret karşılığında satıyorlar. Afrika topraklarında dün sömürgeci, kolonyal ülkeler sizlere ne melânet yaptıysa bin mislini bunlar yapıyor şimdi. Gözünüzü seveyim müteyakkız olunuz, bunlar güleryüzlü, eli yüzü temiz, harama tenezzül etmeyen düzgün insanlar olarak görünür, kalpgâhınıza yerleşirler; sakın ha aldanmayın, güvenmeyin. Biz biraz güvendik, kamyondan düşmüş karpuza çevirdiler resmen. Mesela geçenlerde arkadaşlar müthiş bir komployu açığa çıkardılar; burada güyâ eğitim faaliyeti

yapan bir öğretmenin notları arasında ele geçirilen bir belgeyi buradan size açıklarsam, herhalde uyanırsınız. İşte açıklıyorum: 30x50 ebadında Afrika'nın bir coğrafî haritası! Düşünebiliyor musunuz aziz liderler, bunlar böyle terbiyesiz insanlar yani...

Yeri gelmişken faaliyet gösterdikleri her ülkede ciddi tehdit teşkil eden bu örgüt veya örgütlere karşı her türlü bilgi paylaşımına ve ortak mücadeleye hazır olduğumuzu da burada özellikle vurgulamak isterim. Paraysa para, askerse asker; yeter ki bu herifleri kovun ülkenizden!

O yazıyı bana kim ve nasıl yazdırmıştı?

Onbirinci aydayız. O yazının yayın tarihi, birinci ayın sonu: 25 Ocak 2014 Cumartesi. Aradan on ay geçmiş...

Yazının başlığı, "Turfa müneccim"di. Başlıkta, Ziya Paşa'nın Tercî-i Bend'indeki meşhur, "Yıldız arayıp gökte nice turfa müneccim/ Gaflet ile görmez kuyuyu reh-güzerinde" beytine açık atıf var. Turfa (veya turfe), acemi, genç, henüz işinin ehli olmayan mânâsına geliyor.

Yazı meşhur oldu, bir bakıma 'kötü yola düştü' de denilebilir zira on aydan beri, "bu yazıda kastedilen turfa müneccim ben olsam gerektir" diye düşünen kişi, sesinin duyulduğu, elinin eriştiği her yerde şu iddiayı tekrarlayıp durdu: "Bu yazı, yazarına yazdırıldı; bana operasyon yapıldı. Hakarete uğradım vs." dedi.

Bu, onur kırıcı bir suçlama ve sahibine hiç yakışmadı; on aydan beri her vesile ile tekrarlanan bu iddialara benim bir cevap vermem gerekirdi ama sustum, sabrettim. Mânidar suskunluğum iddia sahibine tesir etti mi bilemem; bu arada o da "artık konuşmayacağım, yeter, ailem üzülüyor" diye açıklama yaptı fakat bu defa medyadaki ahbabları, onun kaldığı yerden "Bu yazı yazdırıldı; operasyon yapıldı" iddiasına devam ettiler. Yine sükût edebilirdim fakat bizde böyle sükûtlar genellikle anlaşılmaz, kötüye yorulur ve "ikrar" gibi anlaşılır. Kayıtlara da hitap etmek lâzım. Sırf o sebeple o yazının niçin, nasıl, hangi sebeple yazıldığını burada açıklayacağım.

O gün haftalık radyo programı için radyo binasına gittim; yayından önce yönetici arkadaşla oturup her zamanki gibi onbeş-yirmi dakika sohbet etmek ve çay içmek üzere odaya giriyorum lâkin arkadaşımda olağanüstü bir telâş hâli var...

Her zaman tertipli duran masası karmakarışık; gözler çekiliyor, içindeki evrak, gazete kupürleri, dergiler vs. elden geçiriliyor; masanın üstünde birtakım CD'ler görüyorum. Üzerlerinde özel kalemle hatim, dua, karışık şarkılar, ilahi albümü gibi notlar yazılmış.

Bazılarını kırıp çöp sepetine attığını görüyorum. Bir mânâ veremiyorum. N'oluyor yahu, hayrola?

Açıklıyor; diyor ki özetle, her an bir polis baskınına uğramak ihtimâli varmış...

-Ee diyorum; ne olur polis basarsa; bir suç delili filan mı var ki ortadan kaldırmaya çalışıyorsun?

Öyle değilmiş; birkaç gün önce bir personelin, kurum bilgisayar sistemine garip birtakım belgeler yüklemeye çalıştığı tespit edilmiş; bunun üzerine bütün sorumlu personelin dikkati çekilmiş; her türlü sahte belge yerleştirme, uydurma delil üretme ihtimâline karşı uyanık olunması tembihlenmiş... Mâlum, devir fitne devri...

-İyi de dedim, şu CD'leri niçin kırıyorsun; bunların üstüne sonradan yükleme filan yapılamaz ki; ilahi CD'si bulundurmak ne zamandan beri suç oldu?

Kendisini benden daha iyi biliyor elbette, yılların yayıncısı; ne var ki, "Kötü şeyler olacak, gizli örgüt ithamıyla baskınlar yapılacak, sahte delil yerleştirilecek, bazı arkadaşlar toplanıp emniyete alınacaklar" yollu haberler öyle kötü tesir yapmış ki, tedbirin dozu mâkul noktayı aşmış. Arkadaş çok temiz yürekli bir insan. Temizlik yapayım derken abartıya düşmesi bundan.

Bu durum bana çok dokundu. Ekmeğinin peşinde didinen, karıncaezmez tabiatlı masum insanların yayılan dedikodulardan nasıl etkilendiğini gözümle görünce çok üzüldüm.

'Turfa müneccim' yazısı o ruh hâlinin eseridir; evet içinde bâriz ölçüde öfke vardır; çokca da "yetti gaari" dozunda sitem ve eleştiri...

Yazıyı böyle bir ruh hali içinde kaleme aldım. Ortalığa korku salıp insanları dehşet içinde paniğe uğratmanın âlemi yoktu ve birisi bunu inatla, bilerek yapıyordu.

İddia edildiği gibi kimsenin ricası, hatırlatması veya teşviki yoktur. "Bu yazıyı birileri yazdırdı" iddiası çokca tekrar edildiği için altını özellikle çize çize belirtiyorum: İddia sahibi yalan söylüyor!

Aynı iddiayı, bilmem hangi maksatla ziyaretine gittiği cumhuriyet savcısına da tekrar ettiğini gazetelerden öğrenince içim burkuldu.

Kendisine birkaç gün öncesine kadar –artık sevgi sayılmaz fakat- gıyâbî bir saygım vardı; bulunduğum topluluklarda ne zaman bu konu açılıp da söz kaçınılmaz olarak, "Aranızda ne oldu ki bu şahıs sizin aleyhinizde sağda-solda konuşup duruyor" mecrâına gelse gıyâbında

kem söz etmedim. “Aramızda fikrî bir ihtilâf oluştu. Bir mesele hakkında farklı düşündük. Bir kurumda çalışan insanların matbaadan çıkmış gibi birbirinin aynı kanaatleri taşıması zaten beklenemez. Onun içtihadına katılmıyorum, o da benim gibi düşünmüyor; mesele bundan ibarettir; şu kapı açılıp içeri girse yine hürmet gösteririm.” dedim. Gıyabî saygım hâlâ devam ediyordu; nakarat haline getirdiği yalan iddiayı, yakınlarda bir medya tetikçisinin kaleminden de okuduktan sonra anladım ki gerçeği olduğu gibi anlatmam lâzım; kayıtlara geçsin diye.

Velev ki, bir anlığına sizleri göz göre yanılttığımı; bu yazıyı, kıramadığım birinin ricasıyla “sipariş” üzerine kaleme aldığımı farzediniz. Müşarünileyh, ‘Turfa müneccim’ yazısına Zaman’daki köşesinde cevap vermekle kalmadı, tâ ağustos sonuna kadar gazetede yazmaya devam etti; şöyle böyle 7 ay, yedi koca ay...

Yorum yok.

Bu arada minik bir not: Basın dünyasında aynı gazetede yazan kişilerin birbirlerini eleştirmesi herhalde ilk defa rastlanan bir hadise değil; böyle polemikler defalarca yaşandı Türkiye’de. Şu farkla; polemikçilerden hiçbiri –her ne hikmetse!- savcılığa gidip, üstelik yazı kaleme alındıktan dokuz ay sonra, “Falan arkadaş yazısıyla bana hakaret etti” diye sızlanmayı aklına getirmedi.

Hazır savcılıktasın, varsa hakaret niçin şekvâcı olmadın demezler mi adama?

Kimbilir; belki onu da yapmıştır!

Canı sağolsun; hadisenin beni ilgilendiren kısmını, terbiye dairesinde olduğu gibi yazdım işte...

Kaymakamı affedelim...

Şu kara lastik hikâyesini biliyorsunuz; sair zamanda dikkat çekmeyen bir ayrıntı Türkiye’nin gündemine girdi. Kaymakam’ın, iyi niyetle yaptığına emin olduğum jesti, küstahlık gibi algılandı.

Köylünün çarıktan kurtulup daha ucuz, yumuşak ve pratik bir ayakkabıya geçişinin sembolü kara lastiktir. Çocukluğumda en iyisi Gislaved markaydı; bizim yerli imâlatçılar, “nasıl olsa köylü takımı anlamaz” diye “gızlıvat” diye çakmasını üretip sandık sandık sattılar. Mahallede top ayakkabısına gücü yetmeyenlerimiz, içine kalın yün çorap giymek şartıyla birer gızlıvat uydurup maça öyle çıkarlardı. Kaymakam’ın kederli Recep Gökçe’yi incitmek istediğini sanmıyorum; bir çift iskarpine ilaveten o kara lastikleri, “tarlada tapanda yine lâzım olur” diye

düşünüp gönderdiğini tahmin ederim. Kamuoyu maden ocağı kazalarındaki cinayet gibi ihmâllere öyle öfkeli ki, küçük bir ayrıntı bile vicdanları tahriş etti, gıcır gıcır bir çift kara lastik, devletlû fikirsizliğinin timsâli gibi algılandı.

İkisi de mülkî âmir olması bakımından Edirne Valisi'nin, "Mescid- i Aksa'nın içinde savaş rüzgarları estiren o eşkıya kılıklı insanlar Müslümanları katlederken, biz de onların sinagoglarını yapıyoruz. İçimde büyük bir kinle söylüyorum bunu. Biz de onların mezarlıklarının etrafını temizliyor, projelerini kurula gönderiyoruz. Buradaki tadilatı sona gelen sinagog sadece müze olarak tescil edilecek. İçinde bir sergileme vitrinleme yapılmayacak." sözleri ise, ne kadar hüsnüniyet sarf etsem de pek su götürür gibi durmuyor ama.

Devlet kendine yakışanı yapmış, vaktiyle canlı ve renkli bir Musevi cemaatinin yaşadığı Edirne'deki sinagogu Vakıflar aracılığıyla restore ettirmiş. Edirne'de zaten sinagog dolduracak kadar Musevi kalmadığı için (Bkz. 1934 Trakya olayları!) binanın müze olmasına Vakıflar önceden karar verdiği halde valinin "İçinde sergileme bile yapmayacağız." diye şahsî inisiyatif kullanmaya kalkışmasının ve üstelik bunu "içindeki büyük kinle" ifade etmesinin, durduk yere skandal icat etmekten başka mânâsı yok; bu talihsiz sözler sayın valiyle onu 'emanet ehlidir' diye Edirne'ye tayin eden siyasî irâdeden başka kimseye zarar vermez.

Yer darlığı sebebiyle kısa yazacağım: Biz Cumhuriyet kuşakları yıllarca azınlıkların "milli düşman" çerçevesinde tehdidkâr unsurlar olduğunun şuuruyla yetiştik. Osmanlı atalarımız bütün inanç ve etnisitelere karşı çok hoşgörülüydü ama Cumhuriyet nesilleri için onlar birer öcüydü ve başlarına fenalık türünden ne gelirse gelsin hepsini hak etmişlerdi! Bize, tekil, tek renkli hatta grinin tek rengine mahkûm bir toplum dokusu içinde yeşerip serpilmenin mümkün olamayacağını kimse öğretmedi. Ne kadar tektipleşsek, o kadar milli olacaktık! Sonunda kendisiyle barışmaktan bile huzursuzlanan, nüfusça İslamize edildikçe kendi içine kapanıp zihnen fukaralaşan, farklı renk ve inançlardan tedirginlik duyan, hatta işi abartıp bütün insanlığın aslında Türk olduğu fantezisine kadar kopup giden tatsız, lezzetsiz bir topluluk haline geldik. Zihnen dünyadan öyle koptuk ki, paranoyamız, nice emek ve adanmışlıkla inşa edilmiş Türk okullarını yabancı devlet başkanlarına jurnalleyecek kertelere vardı.

Bizden farklı olanlar mâkul şüpheliydi! Nice bezdirme oprerasyonundan sonra etrafımızda azınlık unsuru kalmayınca, birilerine kin duyarak var olma kolaycılığı yüzünden birbirimizi hasım edindik; öyle ki iç düşmandan çektiği yanında devletimizin dış düşmandan çektiği sinek vızıltısı kalıyor. Unutulmasın diye milli siyaset belgelerine, kırmızı kitaplara iri harflerle yazdığımız şey, aslında kuru ve verimsiz bir tekilliğin ifâdesidir. Hayatı çoğaltıp zenginleştirme zevki kalmadı bizde...

Dedim ya yer yok, bağlayayım o zaman: Kaymakam'ı hoş görelim; vali ise muhafaza edilsin; ileride içişleri bakanı olur.

Hıyanet-i vataniye kesmez, 'takrir-i sükûn' da isteriz!

Sahne sanatlarında 'Çehov'un tüfeği' diye bir teknik var; eğer oyunun ilk perdesinde duvarda bir tüfek görünüyorsa o tüfek mutlaka patlamalıdır.

Saraylı danışmanlarda teknik mükemmel fakat muhtevada sıkıntı yaşadıkları açık. Sayın Erdoğan'ın, "Kadın ve Adalet" zirvesinde sarfettiği şu cümlenin bir nevi 'Çehov'un tüfeği" tekniğiyle metne yerleştirildiği çok bâriz: "Cumhurbaşkanı hıyanet-i vataniye içinde olursa suçludur. Peki yargıç hıyanet-i vataniye içinde olursa nedir?"

Sair söyledikleri ehemmiyetsiz, adeta bütün metin, kalabalıkların kulağını zihnini bu kavrama 'alıştırmak' için dolgu malzemesi gibi kullanılmış sanki. Dikkat buyrulursa, Sayın Erdoğan tarafından daha önce sıkça kullanılmış 'vatana ihanet' yerine yüklü târihî hâtıra ve imaj taşıyan bu eski terkibe yer veriliyor. Tesadüf olabilir mi?

Sebebini anlatayım. Hıyânet-i vataniyye" tabiri, siyasî tarihimizde yer etmiş, önemli bir kanunun adı. 23 Nisan 1920'de Ankara'da açılan TBMM'nin çıkardığı iki sıra sayılı kanunu bu ismi taşıyor. Kanun, 1920 baharında Ankara'da yeni bir kamu nizamı tesis etmekte karşılaşılan sıkıntıların eseriydi. Hukuk tekniğinin temelleri bakımından ele gelir yanı olmayan kanunu, aslî kelimeleriyle hatırlamanın yeridir:

"Makam-ı mualla-yı hilâfet ve saltanatı ve memalik-i mahruse-i şahaneyi yed-i ecanipten tahlis ve taarruzatı defi maksadına matuf olarak teşekkül eden Büyük Millet Meclisi'nin meşruiyetine isyanı mutazammın kavlen veya fiilen veya tahriren muhalefet veya ifsadatta bulunan kesan, vatan haini addolunur."

Yani diyor ki, hilâfet ve saltanatı, padişahımız efendimizin topraklarını yabancılardan kurtarmak için kurulan Meclis'imizin meşrûluğuna sözle, eylemle veya yazıyla yan bakıp da ortalığı karıştırmak için muhalefete kalkışan herkes vatan hainidir! Metinde muhalefetle ihanetin birbirinin türeviymiş gibi kullanılması dikkat çekiyor. Nasıl olmasın ki; suçu kesinleşenlerin cezası asılarak (salben) idamdı!

Saray danışmanları bugünlerde Milli Mücadele tarihiyle ilgili hayli eser okuyor olsalar gerektir; zira, daha hürriyetçi olması beklenen yeni Türkiye kavramı gitgide fena halde tek parti döneminin hikmet-i hükûmet anlayışına dümen kırdı. "Yaptıklarımı vaktiyle Mustafa Kemal Paşa da yapmıştı; ben sadece onun hukuk ve yönetim anlayışını ihyâ ediyorum" şeklinde okunacak garip ve cüretkâr adımlar atılıyor. Ülkenin bir kurtuluş mücadelesi vermekte olduğundan daha önce dem vurulmuştu. 1920 şartlarında cephede Yunan ve İngiliz güçlerinin oluşturduğu tehdidi, şimdi en önde Paralel örgüt palavrası ikame ediyor; ikinci

derece roller ise konjonktüre göre ABD, İsrail, faiz lobisi, Sisi, Esed gibi uğursuz figürlere düşüyor.

O günlerde olağanüstü, hattâ hukuk dışı yollara gidilerek devlet otoritesinin güçlendirilmesini, bugünün ulusalcı tarihçileri, “N’aapalım birâder, devrim esnasında ufağa-tefeğe bakılmaz, devrim hukuku geçerli olur” fehvasıyla beyazlatmışlardı; şimdi o vazifeyi, doğrudan saraya bağlı basın blokunun fetva eminleri yerine getiriyor. Zavallı ülkem o gün bugündür şöyle ağız tadıyla evrensel hukuk standartlarına liyakat gösterecek seviyeye gelemedi bir türlü!

Niçin doğrudan vatana ihanet değil de “hiyanet-i vataniye” sorusunu cevabı biraz aydınlandı sayılır. Çehov’un tüfeği bu sahnede seyirciye gösterildi. Bir sonraki sahnede patlaması pekâlâ mümkün ve muhtemeldir!

Kehânet mi; yoo? Ancak bir muhaberat ve polis devletine yakışan kanunlar kesmemiş olmalı ki, yenileri sıraya konuldu. Eliniz değmişken hamiyetinizden şöyle esaslı ve kapsamlı bir Takrir-i Sükûn Kanunu da bekleriz efendim. Nasıl olsa halkımız böyle kıytırık ayrıntıları takmıyor kafasına...* *t.alkan@zaman.com.tr**

Men nakale ileyke, nakale anke

Arap atasözü! Mânâsı şöyle: “Sana bir söz getiren, senden söz nakleder.” Bazı atasözleri vardır, hükmüne güvenilmez, bazıları ise birbirini nakzeder.

Bu söz, öylelerinden değil, bedâheti hakkında ihtilâf yok. Kur’an’da yeri var en başta; Kalem Sûresi’nin 11. âyetinde, “Daima ayıplayan ve lâf getirip götürenlere” itibar edilmemesi vurgulanıyor. Âyette geçen has kelime ‘nemîm’; mânâsı ‘koğucu’. Koğucu ise, Hilmi Hoca’nın has tâbiriyle ‘tastamam’ “Kişinin şahit olduğu bir olayı veya sözü, fesat maksadı ile başka yerlere götürüp yayması.” Hadis külliyatında da yeri var: “Nemmâm cennete giremez” buyurulmuş. Hasan-ı Basrî ise, başlıktaki atasözünü te’yid mahiyetinde “Şunu iyi bil ki sana birisi hakkında nemmâmlık eden, senin hakkında da başkasına nemmâmlık eder” diye izah ediyor. Edebiyatımıza bu kavram, Bosnalı Sâbit’in meşhur beytiyle nakşolunmuş: “Meydâne geldi na’ş-ı rakîb-i nemimesâz/ Kıldım huzûr-ı kalb ile ömrümde bir namaz.” Merhum, meseleyi biraz abartmış ama mânâ açık; diyor ki: “Koğucu rakîbimin ölüsü musallaya yatırıldı da ömrümde ilk defa şöyle kalp huzuru ile bir namaz kıldım!” Oldu olacak İngilizcesini de takdim edelim: Backbiter! Bit, ısıran demek, backbiter, ‘ardından ısıran’ Fenâ!

Hâsılı nemmâm’ın, backbiter’ın yani koğucunun yatacak yeri yok!

Nereden icab etti, arz edelim: Bir sohbet veya istişâre meclisine davet olunmuş iseniz, sizi davet edenler şahsınıza karşı asgarîden bile olsa bir güven hissi gösteriyorlar demektir;

davetin bizatihi kendisi itimad beyânıdır ve bu noktadan sonra o mecliste konuşulanlar güvenilirlik sıfatınıza teslim edilmiştir.

İmdi gelsin sual: O mecliste pek mahzurlu, konusu suç teşkil eden, hatta işi azıtıp memleketin birlik ve beraberliğine kasdeden vahim şeyler konuşulmuş ise davetli Zeyd'in yine de emânete riayeti iktizâ eder mi? El-cevab: Etmez! Zirâ amme menfaatini ilgilendiren bu durumda Zeyd'e düşen, yemeyip içmeyip en yakın resmî mercie koşarak fitneyi ânında ihbâr etmektir!

"Bi dakka, Zeyd kim hocam, nereden çıktı" diye merak edenler olur, onu da arz edelim: Klasik İslâm fıkhının en tanınmış kahramanıdır Zeyd; sembolik bir isimdir. Asıl isim yerine kullanılan bir nevi mahlâs. Suali soran, meseleyi soyutlamak için Zeyd, Amr, Hind gibi beylik mahlâslara müracaat eder...

Devam edelim. Sual: Zeyd, ol meclisde duyduğu fitne-fücûr havadislerini, derâkab (ânında) Zabtiyeye ihbar etmek yerine aylarca sînesinde veya batnında saklayıp da, sonradan, kendince şartlar olgunlaşınca 'ol mecliste bunlar konuşuldu idi' deyû ifşâ ederse, hakkında ne lâzım gelir?" El-cevâb: "Sabahlar hayrolsun yâ Zeyd; bunca zaman niçün bekledindi ki?" diye taaccüb olunur ve sözüne itibar olunmaz; lâkin yeni Türkiye'de buna nasıl muamele olunur bilemem; ilmim henüz o şâhikalara kifayet etmiyor!"

Sual: Zeyd'in aylar sonra 'felankesler fitne-fücûr konuştular idi' deyu söyledikleri, hadisenin sair şahidleri tarafından ittifakla tekzîb edilirse Zeyd'in hâli nic'olur? El-cevâb: Kizbine, dolayısıyla nemmâmlığına hükm olunur! Sual: Zeyd müşârünileyh, "Ben ki nice yıllar fitne-fücûr merkezinde bulundum; itibar ve itimad gördüm velâkin bunlar sonradan zıvanadan çıkınca ben dahi intibâha gelüben saf değiştirdim" şeklinde bir beyan ile dahâlet ettiği yeni mahfelinde nasıl muamele görse gerekdir? El-cevâb: Antikanın râyici yoktur; bahâsı alıcı ile satıcı arasındaki mutabakata göre tâyin olunur ve lâkin kitabın orta yerinden hüküm istenirse buyrulmuştur ki: "Men nakale ileyke, nakale anke", yani ki sana lâf getiren, senden de lâf götürür.

Sual: Kizbi meşhûd ise, Zeyd'in âmme işlerinde istihdâmı caiz midir? El-cevâb: Âmmesine göre değişir yeğenim!

Teşekkürler Türk Sineması: 100. yılın kutlu olsun!

Bu yıl Türk Sineması'nın 100. yılı kutlanıyor. Burada hemen, "Yüz yıl önce ne olmuştu ki, Türk Sineması'nın başlangıcı oluyor?" suali akla geliyor.Tarih 14 Kasım 1914. Birinci Cihan Harbi'nin ilk aylarındayız.

Osmanlı ordusunun genç ihtiyat zâbitlerinden (yedek subay) Fuat Bey (Uzkınay), güçlü ihtimalle İttihat ve Terakki'nin arzusu üzerine ve mevcut siyasi konjonktürün elverişliliğinden

hareketle aldığı emir gereği o günkü adıyla Ayestefanos mevkiinde bulunan Rus Kilisesi'nin, levazım birlikleri tarafından havaya uçurulmasını filme çekiyor. Fuat Bey bu sahne için 150 metre uzunluğunda film kullanıyor ve bu film, Türk Sineması'nın başlangıcı için milâd kabul ediliyor.

Peki bu önemli film nerede diye sual etmenin mânâsı var mı bilmiyorum; kaynaklar ittifakla filmin kaybolduğunu belirtiyorlar.

Şu Ayestefanos Kilisesi üzerinde biraz durmakta fayda var.

Tarihimizde '93 Harbi' diye bilinen Osmanlı-Rus Savaşı'nda, bilindiği gibi mağlup olmuştuk ve Rus kuvvetleri, bugünkü İstanbul'un Yeşilköy (O zamanki adıyla Ayestefanos) bölgesine kadar gelmişlerdi. Apar-topar imzalanan barış anlaşmasında büyük tavizler verildikten sonra Rus Ordusu, savaş esnasında bu cephede ölen 5 bin civarında Rus askerinin hatırasını yaşatmak için Yeşilköy'e büyük bir abide yapılma şartını Osmanlı hükümdarına kabul ettirdi. Bugün Florya Atatürk Ormanı'nın arkasında kalan sırtta, Şenlikköy tarafında yapılan abide aslında bir kilise idi. Rus mimar Bazarov tarafından yapılan abide-kilisenin imar masrafları, anlaşma gereği Osmanlı hükümetince karşılandı; civarda maktul düşen Rus askerlerinin kemikleri toplanarak abide çevresine gömüldü; ne var ki Ruslar çekildikten sonra yüksek yapısıyla dikkat çeken bu abide, inşa edildiği 1893 tarihinden beri Osmanlı vatanperverlerinin gözüne bir diken gibi görünüyordu ve bunda haklıydılar. 1914'te şartlar elverişli hale gelince yazar Aka Gündüz'ün konuyu gündeme getirmesiyle abide yıkıldı ve Fuat Bey, yıkımın filmini çekerek Türk sinemasını başlatmış oldu.

Bu "Milât" filminin kaybedilmiş olmasının anlamını sizlere bırakıyorum.

Yeşilköy'deki hezimet anıtı

Türk Sineması'nın 100. yılı başlığı beni heyecanlandırıyor çünkü bu yüz senenin yaklaşık olarak 55 yılını, yani yarıdan fazlasını yerli film seyrederek geçirmiş biriyim; seyretmek kelimesi yeterli değil, severek, sevinerek, zevk alarak demek belki daha doğru olacak.

Bugün olmuş hâlâ mutfakta hep bir arada yemek yenirken tezgâh üstündeki TV ekranında illâ ki bir yerli bulup seyretmek veya dinlemek zevkinden vazgeçemiyorum; dinlemek de dahil,

çünkü yerli filmlerimiz sadece göze değil kulağa da hitab eden birbirinden eşsiz repliklerin, tarihe geçmiş dublaj sanatçılarının da sinemasıdır.

Seyrettiğim ilk Türk filmini hatırlayabiliyorum: Ham Meyva. Başrollerinde devrin unutulmaz sinema yıldızı Muhterem Nur'un ve diğer rollerde Göksel Arsoy, Vahi Öz'ün oynadığı filim 1957'de çekildiğine göre Sivas'ın meşhur Yalçın Sineması'nda bu filmi seyrettiğimiz tarih 1958 veya 59 olmalı.

TCDD lojmanlarında oturan işçi ailelerinin hanımları, önceden sözleşerek gündüz matinesine gidiyorlar. Yanlarında henüz beş yaşlarını süren yazarınız da var. Filim acıklı, filmin müziği acıklı; annem, diğer komşu hanımları ha bire ağlıyorlar. Demek ki film iyi iş çıkarıyor...

Yıllar önce, yeni Milenyum'a girerken âdet olduğu üzere geçtiğimiz yüzyılın muhasebesini yaparken, 20. yüzyılda Türklerin başardığı en anlamlı şeylerin başında Türk sinemasının geldiğini ileri sürmüştüm; hâlâ aynı fikirdeyim. O günlerde bir dergi için kaleme aldığım yazının ilgili satırları şöyle:

"İllâ ki yerli filmler, illâ ki yerli filmler!

Birileri bana, 'Türkler XX. yüzyılda yüzaklığı olacak ne yaptılar?' diye sual ederse cevabım budur. Hayır, çok ciddiyim. Türk sinemasının siyah-beyazlı Yeşilçam günlerinin cızırtılı ses ve görüntülerle perdeye düşürdüğü sûret, içinde evrensel insan sıcaklığını, adalet hissini ve iyiliği yücelttiği için 'Made in Türkiye' etiketini taşımaya lâyık en mânidar eserimizdir"

Kültür Bakanlığı, bu mânidar yıldönümüne katkı olsun diye, yuzyilyuzfilm.com adı altında bir internet sitesi açarak en iyi 100 Türk filmini sormuş katılımcılara. 367 bin civarında insan açık ankete oy vererek 100 filmlik bir liste oluşturmuşlar. Eh, meraklıyız da, listeye göz attım; ilk sırada Susuz Yaz var, ikincisi Hababam Sınıfı, ardından Babam ve Oğlum, Eşkıya, Canım Kardeşim, Selvi Boylum Al Yazmalım sıralanıyor...

Listenin ortak anlamı şu; en güzel film, seyri en çok zevk veren film değil de, sinemanın 100 yıllık geçmişinde dönemeç taşı niteliğinde, sosyolojik karşılığı da bulunan bir liste oluşmuş sonuçta...

Aa, Vesikalı Yarim yok meselâ; bir Samanyolu yok; benim bayıldığım, kırk kere seyretsem bile "artık yeter usandım" demediğim, o gönül telini titreten filmler yok; nasıl olmaz? Hani

anket olmasa, onbinlerce insanın açık oylamayla sıraladığı bir liste olduğunu bilmesem işin içinde fesat arayacağım fakat öyle değil elbette.

Zevkler ve renkler tartışılmaz; demek ki 'millî irâde' böyle münasip görmüş deyip gönlümüz burkulsa da saygı göstereceğiz!

Yedek subay Fuat Uzkınay

Tam yeridir; yeni uydu düzenine geçeli beri ekranları hücum edercesine dolduran yüzlerce kanalın en az yarısı, sabah akşam demeden delirmiş gibi yerli film gösteriyorlar; daha doğrusu aralarına biraz yerli film serpiştirilmiş ürün tanıtımı yapıyorlar demek daha isabetli olur. Mutlaka siz de fark ettiniz; gösterilen filmlerin neredeyse % 90'ı Kemal Sunal ağırlıklı.

Hazreti RTÜK bu işe ne der bilmem; eğer bu kanallar, gösterdikleri her film için merciine kanuni telif ödüyorlar ise Türk Sineması ihyâ oldu demektir; kesin bilmiyorum ama telif filan ödediklerinden şüpheliyim. Ne var ki TV seyircisinin en hassas yerine hitab edebilmeyi başardıkları açık. Yerli film, hele komedi türünden ise ve hele hele işin içinde Kemal Sunal varsa seyirciyi ekrana mıhlayıveriyor.

Bunun bir anlamı olmalı.

Uzattık, bağlayalım. Geçen bir asır içinde Türk sinemasına emek veren herkese, set işçisinden şoförüne, oyunculardan sanat yönetmenlerine, dublajcısından, montajcısı ve post prodüksiyon ekiplerine kadar herkese, bu yazıyı okuyan herkes namına teşekkür ediyorum.

Sağ olun abiler, ablalar, rahmete göçenler, hâlâ iş görenler...

İyi iş çıkardınız!

2014

31 Aralık

'Çözüm'ü artık niçin desteklemiyorum? Zaman Gazetesi

29 Aralık

Şarjörlü tabancayla Rus ruleti oynamak Zaman Gazetesi

28 Aralık

Kafana sıkayım mı ha, sıkayım mı? Zaman Gazetesi

27 Aralık

Açılın, meydan sivil toplum örgütü görsün! Zaman Gazetesi

24 Aralık

Olmaz olmaz Zaman Gazetesi

22 Aralık

Bob Marley'i nasıl tanımazsınız? Zaman Gazetesi

21 Aralık

Söz veriyorum Yâ Rab! Zaman Gazetesi

20 Aralık

Bir bardak su, bir çift sıcak tebessüm Zaman Gazetesi

17 Aralık

Son kale Zaman Gazetesi

15 Aralık

Köy yanar, kim taranır? Zaman Gazetesi

14 Aralık

Adam ve arabası Zaman Gazetesi

13 Aralık

Hain metelik Zaman Gazetesi

10 Aralık

Sen bu hallere mi düşecektin be Fahriye Abla? Zaman Gazetesi

08 Aralık

Vallahi doğru: İtibardan tasarruf olmaz! Zaman Gazetesi

07 Aralık

Ormanlarımdan bir dal kesenin... efsânesi! Zaman Gazetesi

06 Aralık

Geç kalan nasihat Zaman Gazetesi

03 Aralık

Gölge boksu veya 'mış gibi' yapmak Zaman Gazetesi

01 Aralık

Vicdan yarası Zaman Gazetesi

Vicdan yarası

"Ben bu yanlış işleri, işte şunların haksız ve yanlış işleri sebebiyle yapıyorum" izahının aklî ve dinî mantığı yok; dolayısıyla, "Elbette söz ve eylemlerimdeki sıkıntıların farkındayım fakat bu geçici bir şeydir.

Şartlar normalleşince yine vaadim üzre iyi olacağım" bahânesiyle kendinizi bile iknâ edemezsiniz. Kem âlât ile kemâlât olmaz; şerle hayra vâsıl olunmaz. Kısa vadeli politik süreçlerde insanları bu gibi demagojilerle iknâ edip vicdanları yatıştırmam mümkün de yanlışta ısrâr etmek, ağır metaller gibi ruhun dibine çöker, vicdânı hastalandırır, şuuru bozar; nitekim öyle oluyor, alâmetleri belirdi...

Emr-i bi'l mâruf, ancak iyi günün istikamet değildir; her hâl ü kârda tatbikî gerekir; nehyi an'il münker de öyle. "Darbeyle, ihanetle yüzyüze geldim, sırtımdan bıçaklandım" gerekçesi zulmün kılıfı olur mu? Bu kabil naylon fetvâlar dîni dejenere eder çünkü din, yüksek değer ve erdemlerin üzerinde durur. "İktidarımın sürekliliği, gelecek mü'min nesillerin selâmeti nâmına bu kerih işlere bir süreliğine de olsa devam etmek zorundayım, ey halkım anla beni!" diye bir dinî gerekçe yoktur; varsa din yoktur.

İktidardakiler, bir süreden beri yanlış ve haksız işler yaptığının elbette farkında; onlar da şüphesiz en geniş mânâda İslâmî vicdan ve müktesebâta sahipler; bunda tereddüd yok. Başkalarına bir süre önce birkaç misliyle revâ gördükleri muameleler ezkazâ başlarına gelince

hemen, “Din dili”yle yakınmaya geçmelerinden anlıyoruz bunu: “Haksızlık, böyle mi olmalıydı, şık olmadı; buna lâyık değildik; kul hakkı yemedik. Bize emânet edilen şeyleri kendi nefsimiz için kullanmadık” yollu tezkiye ifâdeleri İslâm lugatinin kavramlarıdır. Sair iktidar sözcüleri de, “Fazla mı ileri gittik; ahlâkî zaaflarımızı ıslah etmeliyiz, yolsuzluk aslında fena bir şeydir” yollu mırıldanmalar yükselmeye başladı. Nazarımda bunlar, İslâmî değerlerin o şahısların Müslüman vicdânına yaptığı baskının eseridir. Ruhlarda biriken ağır vicdan tortusu fena halde acı ve rahatsızlık veriyor olmalıdır.

Bir Müslüman’ın, yüksek ahlâk kriterlerini kaybetmesi veya yukarda arzolunduğu gibi geçici bir zaman için vicdânı uyuşturması, bana Bakara Sûresi’nin 264. âyetindeki meseli hatırlattı: Âyette, “üzerinde toprak bulunan bir kaya”dan bahsediliyor, “Üzerine sağanak bir yağmur düştü mü, onu çırılçıplak bırakıverir. Onlar da kazandıklarından hiçbir şey elde edemezler.” Haksızlık ve şer üzerine hükümranlık binâ etmek, kaya üstüne avuç avuç toprak taşıyarak bahçe kurmaya benziyor. Beyhûde gayret. Bu binânın direkleri, erdemli bir zemîne dayanmıyor. Sırtınızı dayadığınız duvarlardan bile emîn değilsiniz, âşikâr. Dilinizde pas, ağzınızda acı bir meyvenin burukluğu... Bina muhkem, binâ şatafatlı (Sarayı kasdetmiyorum) fakat temeli çürük ve esassız; şöyle ağız tadıyla savunan bile çıkmıyor çünkü. Öyle bir heyûlâya omuz veriliyor ki, dağılması için binbir sebep var; şimdilik sustuğu halde konuştuğunda saadet zincirini parçalayacak isimleri sayınız meselâ... Böyle saltanat mı olur efendiler; nerede bunun gönül huzuru, kalp itminânı, sadece Hakk’a kulluk edenlerin içindeki o imrenilesi iç âhenk?..

Siyasi başarınız, âhiretinizi berbad etmesin; başkaları ve kendiniz hakkında âdil olunuz; adl hususunda ne kendinize ne de başkalarına acımayınız. Muhtemel idbâr ve düşkünlüğünüz mazlumlara, mü’minlere gurur vermez, üzülürler, çok üzülürler. Mürüvvet sahipleri, rakiplerinin düşkünlüğü ile bahtiyar olmaz. “Dar kapı”yı seçmeliydiniz; Hazreti İsâ öyle buyuruyor: “Dar kapıdan girin; zirâ mahva götüren kapı geniş, yolu da kolaydır. Ondan girenler çoktur. Halbuki hayâta götüren kapı dar, yolu da çetindir. Onu bulanlar azdır.”

Bilirim ki, indinizde fikrimin kıymeti yoktur: “Dar kapı da ne ola?” derseniz, tefsirini bir zahmet “kudsiyetpenahları”ndan sorarsınız artık.

Gölge boksu veya ‘mış gibi’ yapmak

Seçim barajının değişme ihtimâli, siyasette heyecanlı dalgalanmalara sebep oldu zira barajda birkaç puanlık bir düşüş bile oy aritmetiğini ve seçmen davranışlarını değiştirir. Konu hakkında İmralı’da sâkin ‘siyasetpenahları’nın bile görüş beyan etmesi ve “fazladır, düşürelim” demesi gözden kaçmadı; çünkü onun bile önümüzdeki dönemde aktif siyasete girip iktidar olmak arzu ve ümidi var.

Seçim barajından memnun iki parti var; biri mâlum, iktidar partisi, öteki MHP. Bir muhalefet partisi niçin, iktidara yarayacağı âşikâr bir barajın yerinde kalmasını savunur? Gerekçesini MHP'li bir vekil şöyle ifade etmiş: "Anayasa'nın 67. maddesi, temsilde adalet göz önünde bulundurularak seçim sistemi değiştirilir diyor. Son dakika değişikliğiyle Türkiye gündemine gelmesini yadırgıyorum. Yönetimde istikrar, temsilde adalet kadar önemli. Yüzde 10 barajı muhafaza edilmeli."

Temsilde hakkaniyet neyse de, yönetimin istikrârı hakkında endişelenmek, ne zamandan beridir muhalefet partilerinin varlık sebebi oldu bilmiyorum. Yönetimde istikrar için bir muhalefet partisinin yapacağı en isabetli şey, dükkânın kepengini çekip evine gitmektir. Dünyanın hiçbir yerinde kalmayan yüzde 10 gibi yüksek bir barajın, temsilde hakkaniyeti koruduğunu ileri sürmek için ise, şöyle böyle değil, enikonu iyimser olmak gerekiyor!

MHP, hâlihazırda Meclis'i teşkil eden sayı kompozisyonunun kilit partisi. AKP'nin 2002'de tek başına seçim kazanmasında bu partinin şaşırtıcı erken seçim talebi ve ardından barajın altında kalması belirleyici olmuştu. 2007'de barajı geçmeyi başardı; ne var ki, tarihindeki en parıltılı seçim başarısını kazandığı 1999 seçimlerinden sonra bile, "Biz bu ülkeyi yönetir, ayağa kaldırırız" görüntüsü vermeyi hep ihmâl etti. Artık bir kurum refleksi halini almaya başlayan, "İtina ile iktidar olmaktan uzak durmak" yaklaşımı, siyâsetin tabiatına aykırı bir duruş olarak ilmî araştırmaların konusu olmaya lâyıktır: Bir parti niçin iktidardan imtinâ eder; bir muhalefet partisi nasıl olup da barajın üstü ile iktidarın altı arasındaki sâkin sularda geçinip gitmekle yetinebilir; retorik itibarıyla gök gürültüsü gibi gürlediği halde iktidarı endişelendirmekten uzak kalmayı başarabilir?

Rahmetli Erbakan'ın paltosundan, siyasette çok etkili bir siyasi heyet çıkarken MHP siyaset geleneği, palto altında adam bulundurmama hassasiyeti ile ilginç bir tablo resmediyor. Bu noktada 'milli görüş' çizgisinin doğurganlığına imrenirken MHP'de dikkatle işletilen "Çevremde benden kabiliyetli adam istemem" yaklaşımı hayli dikkat çekici. Bu parti, sergilediği vücud diliyle, liderinin ve sair sözcülerinin konuşmalarıyla iktidarı endişelendirmek yerine iktidara meşrûluk bahşetmek gibi ilginç bir misyon ifâ ediyor. En büyük meziyeti gibi takdim edilen ve çokça alkışlanan "Gençleri sokağa indirmemek" yaklaşımının tam tercümesi, aslında partili gençliği siyasetten sterilize edip, mûnis bir topluluk haline getirmesi oldu; sair siyasi odaklardan çok aferin alan bu tutum, "MHP'li gençler sokağa inerlerse tahripkâr ve başıbozuk işler yaparlar" varsayımını doğrulaması bakımından haksızlıktır.

MHP'nin günün birinde iktidar olması için onu samimiyetle istemesi gerekir; işbaşındaki hükûmet, son bir yıldaki performansıyla(!) MHP'yle birlikte diğer muhalefet partilerine de altın tepsi içinde eşsiz bir fırsat sundu (daha ne yapabilirdi ki?) Muhalefet ise bir nevi gölge boksu yapması tercih ederek bir iktidar alternatifi olmaktan hassasiyetle kaçındı.

Benimki bir varsayım ve pekâlâ yanlış da olabilir fakat tevili imkânsız tesbit şu; eleştirdiğimiz hükûmet asıl gücünü halktan veya meclisten değil, gölge siyasetiyle kendisini meşrûlaştıran muhalefetten (hassaten MHP'yi kastediyorum) alıyor. Muhalefetten çekinen bir hükûmet, bu kadar pervasız olabilir miydi? **t.alkan@zaman.com.tr**

Geç kalan nasihat

İşte, 'fıtrat'ın bir veçhesi de budur ki, biz buna kısaca vicdan galebesi de diyebiliriz: Suç işleyenlerin, yaptıkları işin vicdâni ağırlığı altında kendisiyle hesaplaşıp suç mahalline dönmelerine benziyor biraz.

Mızrak çuvala sığmayıp da bütün bahânelerin dikişleri sökülmeye başlayınca insan, vicdanından 'istifrâ' gibi yükselen "Ben bu kadar yanlışa nasıl ortak oldum?" azabından rahatsızlık duymaya başlıyor.

Son zamanlarda giderek sıklaşan nedâmet ifâdelerini böyle anlıyor ve yine de hayra yoruyorum. İşte o vicdan sahiplerinden biri, Soma'daki kömür madeninde işlenen toplu cinayetin müsebbiblerine saydırmakta: 'Dünyevi cezadan ve rezil olmaktan değil, Allah'tan korkun' diyor ve devleti yönetenlere dönüp devam ediyor, "Siz ki Büyük Ömer'in makamındasınız; yoksulların hakkını yiyenlerden, milyonlar sürünürken sefa sürenlerden, yoksulların hakkını bunlardan alarak onlara ulaştırmayan yöneticilerden hesap sorulmaz mı?" Ve şöyle bağlıyor: Ya kendinizi ıslah edin veya göklerden üzerimize bela yağacaktır!

Bu sözlerin sahibi, yanlışlıkları yıllardan beri seyredip de, 'Belki düzelirler" diye sabreden gözlemcilerden değil; hayır, o bir kanaat önderi. Söyledikleriyle devleti yönetenlere ilham veren, istikamet gösteren, yapıp ettiklerine çekidüzen veren bir insan. Bu bir Türkiye gerçeğidir; sözün kendi başına taşıdığı anlama bakmayız; söyleyene göre farklı mânâlar veririz. "Allah'tan korkun; haksızlık etmeyin, haddi aşmayın" ikazını yapanlar eksik değildi hamdolsun lâkin itibarı yoktu; doğru söze mahreci kim olursa olsun hakkını vermemek de câhilliktir. Bir başka şekvâcı ve uyarıcı daha var; evvelâ besmele hamdele makamında Hizmet Hareketi'ni bir güzel boyadıktan sonra buyuruyor ki, "İktidar partisi için en büyük tehlike birtakım yiyicilerin, rantçıların, menfaatperestlerin, soyguncuların, rüşvetçilerin içine sızmasıdır. Bunlar partiye hakim olursa hem parti batar, hem de Türkiye büyük darbe yer (...) AKP, içine sızmış olan yiyicileri, arivistleri, çürük incirleri tard ve tasfiye etmezse çökecektir. Bir çürük incir bir çuval inciri berbat edermiş. Onlardaki çürükler bir değil, iki değil… Müslümanlar ülkeye, devlete, temel kurumlara hakim olmak istiyorlarsa vasıflı, güçlü, faziletli elemanlar yetiştirsinler. Ehl-i tasavvuf ve din hocaları doğrudan doğruya siyaset ve ticaret yapmasın. Kirli ve kirleten politikanın üzerinde kalsınlar."

Ne güzel şeydir o, çuvalın dibi delinip seyyiât döküldükte, "N'aapiim ben söylemiştim, dinletemedim ki?" diye insanın nefsini tezkiye etmesi. Söz güzel, ikaz isabetli lâkin küçük bir

kusuru var; zamanlaması çok geç. TV'de kanal değiştirirken bazen bir filme rastlar bitmek üzere olduğunu anlarız ya; Ba'de harâb'ül-Basra! Öyle bir durum.

Rezâlet ayyûka çıktı, artık gizlenemiyor ey güzel nasihatçiler; çuvalda mızrak var demenin artık pek mânâsı kalmadı. Bu çok değerli ve doğru öğütler, uluslararası yolsuzluk endekslerinde bütün cihanı ardımıza takıp küffâra bile toz yutturduktan sonra değil de, tâ bidayette çıkmalı değil miydi mübârek sadrınızdan?

Bir saray inşâ olundu milletin kursağından, safâsı bile sürülemiyor. Mahçub ve ezik bir edâile debdebeyi savunmaya kalkışanlar "Kem-küm; abime yakışır; üstelik mütevazı bişey; Selçuklu-Osmanlı sivil mimarlığı da yakışmış"tan başka 'em'e yarar lâf edemedikleri için şatafatı minimize etmek Avşar kızımıza kaldı, "Ayol ne var bunda, benim evim bile daha şâşaalı" dedi de saray teşrifatçıları şöyle bir nefes alabildi. Saray mâmur ve müşekkel lâkin öyle anlaşılıyor ki kalpler rahatsız, ne yapsa gönüller bir türlü mutmain olamıyor. İş işten geçtikten sonra bu nasihatlerin işaret ettiği bir tek hakikat var: Siz efendim siz, olup biteni görüyor, anlıyor, rahatsız oluyordunuz fakat mızrak çuvalı delene kadar ses çıkarmadınız. Şimdi kim sizin yerinizde olmak ister ki?

Ormanlarımdan bir dal kesenin... efsânesi!

CHP'li Yalova Belediyesi, şehrin önemli kavşaklarından birini rahatlatacak düzenleme için 158 ağaç kesti. Kesilen ağaçlardan en irisinin fotoğrafına baktım; niye yalan söyleyim, fotoğraftaki ağacın maktâını (yani kesitini) görünce ilk düşüncem, "Ne güzel kerestesi var" oldu!

Siz bu cümleyi, gariban bir Roman iken günün birinde padişah olan adamın, söğüt ağaçlarını görünce, "Bundan ne güzel kasnak olur" diye ağız şapırdatmasına benzetebilirsiniz. N'aapayım, ben ağacın dirisini de severim ölüsünü de..

Bu arada malumunuzdur; vasıflı ağacın ölüsüne kereste diyoruz. Kereste, lata, kütük gibi güzelim kavramların dilimizde bir hakaret ve aşağılama maksadıyla kullanılmasına ne kadar üzülsek yeridir; öyle insanlar var ki, bütün hayatları boyunca yaptığı hayrı ucuca koysanız, bir masanın ahşap bacağı ile mukayese edilince tartıda hafif kalır.

Anlayacağınız, bu bir "Köroğlu gözün kör olsun" yazısı değil. Efendim, şöyle ki...

Milli ezikliğimizin düşkün fotoğrafları

İşte o saçmalık raddesine de varmış bulunuyoruz; hükûmete mensup bir vekil kürdanla dişini karıştırmaya kalkışsa, "Zalim iktidarın çevreye duyarsız vekiline bakın; bir orman ürününü ne kadar rahatlıkla tüketiyor, yazıklar olsun sana!" diyesi geliyor insanların. Velâkin hükûmetin çevreye saygı karnesi sıfırdan ve kırıktan geçilmiyor. 3. Köprü'nün bağlantı yolları için kesilen ağaçların fotoğrafını gördüm geçenlerde. Yolun eni 20 metre ise bizimkiler rahat 100

metrelik yeri tıraşlayıp cascavlak bırakmışlar. Anlıyoruz ki yol kenarındaki dinleme tesisleri, outlet mağazaları, benzinlikler vs. için uzakgörüşlü bir bürokrat yaklaşımıyla kesimi abarttıkça abartmışlar; oysaki günün teknolojisiyle asgari sayıda ağaca zarar vererek yol geçirmek mümkün böyle yerlerden; pek çok emsâli var. Kesilen zeytinlikler kezâ; sebep olanın yatacak yeri yok; ayrıca bir zeytin ağacı kadar ekonomiye katma değer verdikleri şüpheli bir kısım zevatın kararı bunlar.

En son Vahdettin Köşkü'nün üç yıl önceki haliyle şimdiki durumunu gösteren iki hava fotoğrafını yayımladı bizim gazete. Aslında hava fotoğrafına gerek yoktu; birinci köprüden geçerken köşkün silueti 'dımdızlak' görünüyor zaten. Bu nasıl restorasyon ise ağaçları azaltıp binaları çoğaltmışlar; üstelik pek çirkin bir görüntü oluşmuş Çengelköy'ün güzelim yamaçlarında.

Yahu diye düşünüyor insan, bir işi bu kadar kötü yapmak için ayrıca tahsil mi gerekiyor; binaları gösterişli yapıp, civarına betondan ek hizmet binaları serpiştirince ezikliğimizi telafi mi ediyoruz; nedir yani?

LÂZ UÇAR DA KAZ UÇMAZ MI?

Efendim, iktidardakiler saçmalar da muhalefet geri kalır mı? Yalova'daki kesim rezaletini CHP'li belediye krize dönüştürmeden birden fazla şekilde çözebilirdi. CHP'lilerin de saçmalama hakkı var ama kınayıp geçmiyoruz; çünkü söylenecek önemli şeyler var:

Yeni moda çıktı; ağaç kesmek bugünlerde insanlık suçu gibi gösterilmeye başlandı. Yapmayın, etmeyin arkadaşlar. Çevreci duyarlığı adı verilen şey, ancak şehirli insan gözünün ulaşabildiği yerleri kapsıyor; oysaki Sibirya'da, Kuzey Avrupa'da, Amazonlar'da, hâsılı dünyanın büyük orman rezervlerinde modern tüketim endüstrisinin doymak bilmeyen dişlilerine her yıl milyonlarca ağaç kurban veriliyor. Dünyanın orman rezervleri azalıyor; kesilen dikilenden çok daha fazla. Hakkını yemeyelim, bu hükümet Türkiye'de orman genişletme çalışmalarında önemli mesafeler kaydetti; görmemek insafsızlık olur. Yani ülkemiz, orman rezervi büyüyen bir ülke.

"Ormanımdan dal kesenin" efsanesinin aslı var mı?

"Millî" çevrecilerimizin pek sevip tekrarladığı bir efsânesi vardır. Pâdişahımız efendimizlerden biri buyurmuş ki, "Ormanlarımdan bir dal kesenin başını keserim!" Okul ve resmi daire duvarlarında vardır bu vecîze; okur, geçeriz. Bizde hangi erdem vecîzeleştirilmişse, meâli toplu tecavüze uğramıştır. Zannederim ki bu dahi öyle.

Padişahların reayaya, "ormanıma girin, istediğinizi kesin" diyecek hâli yok elbet. Ormanlar mîri malı; belki de pâdişahımız bu sözü söylerken Sherwood ormanları benzeri, kendi mâlikanesi hükmündeki bir ormandan söz etmekteydi. Kafası karışan biraz iktisat tarihi okusun; orada görecektir ki Osmanlı orman politikası kabaca "kontrollü kesim" esasına

dayalıdır. Padişah fermanlarına rağmen Anadolu ve Rumeli'de ormanlar, asırlar içinde geriledi, Anadolu özellikle çırılçıplak kaldı.

Şanlı Osmanlı donanmasının kalyonları, çektirileri, kadırgaları pimapen plastiğinden yapılmıyordu herhalde; tersaneler harıl harıl Ege'den Lübnan dağlarından kesilmiş vasıflı kereste işlemekteydi. Halkımız ise linyit henüz bulunamadığı için, (Hayret, bin sene önce Amerika'yı keşfeden ecdadımız, dizinin dibindeki linyiti fark etseydi, ormanlarımız kurtulurdu) 'Baltalık' tabir ettiği mîri ormandan ağaç keserek ısınmak mecburiyetindeydi.

HAYDİ, İNŞAAT AŞKINA...

Hükümetin şanssızlığı şurada: Çevre ile kupon arazi veya imara açılacak yerler karşı karşıya gelince bizimkilerde -fıtrattan mıdır nedir?- yeşilden yana tavır takınmak diye bir endişe kalmamış; tercihlerini hemen betondan, imardan yana kullanıveriyor ve çok antipatik oluyorlar. Baştakilerin inşaatçılık hırsı, nice isimsiz ormancının ve orman köylüsünün emeğini ve başarısını gölgeliyor. Ağacı, ormanı onlar da bizim kadar seviyorlar elbet fakat iş "ağaç mı bina mı" noktasında geldiğinde cevap otomatik:

-Elbette bina; daima bina; bina bina bina!..

Sebebi mâlum; bina istihdam demek, yatırım demek, şehirleşme, ticaretin artması, büyüme vesaire; ekonomiye en kolay ve 'fıtrî yoldan' gaz vermenin en kestirme yolu bu... Zurnanın zırt dediği yer...

Her kavim bir musibetten helâk olur; aha yazıyorum şuraya; biz binâ'dan gideceğiz herhal!

Orman ürünlerini boykota var mıyız?

Arkadaşlar, hamdolsun insanlığın taşlara, ağaçlara, güneşe, aya tapındığı zamanları geçtik (mi acaba?). Hükümete muhalefet etmek için şehirlerde kesilen her ağacın çevresinde bir direniş halkası oluşturma gayretini anlamak mümkün fakat protestoların anafikri giderek bir ağaç fetişizmine dönüşmeye başladı ki bu noktada tutarlı olmak gerekir. Eğer ağaç kesilmesine karşı olunacaksa, çevre ve ağaç hassasiyetini bütün ağaçları kapsayacak derecede genişletmek gerekir; bununla kalınmayıp her neviden ağaç ürününü boykot etmek de iktizâ eder; orman ürünlerinden elde edilen mobilya ve doğrama kullanılmamalı, kağıt tüketimine son verilmelidir.

Gerçekçi ve mâkul olalım. Nasıl hayvan sevgisi ile protein kaynaklı beslenme tarzımızı çatıştırmayı aklımızdan bile geçirmiyorsak ağaç kesiminde de ölçüyü doğru tutmak gerekir. Ormancılar her zaman kesim çağı gelmiş ağaçları işaretler, keser ve yerine daha fazlasını dikerek orman envanterini genişletmeye çalışırlar. Yol için, hatta inşaat için şehirlerde de ağaç kesilir; meselâ Üsküdar Belediyesi, iskeleyle Kuzguncuk arasındaki yolda tabii ömrünü tamamlamış bazı çınarları kesti ve yerine hemen iki-üç metre boyunda çınar fidanları dikti; kimse de tepki vermeye gerek duymadı bile. İş mâkuldü çünkü.

Ağaçlarla dolu bahçe, kitaplarla dolu bir ev

Ağacı sadece ekonomik bir değer olarak görenlerden değilim; hayatta dikili bir tek ağacı olmayan biri olarak benim de hayallerimi hep ağaçlarla dolu bir bahçe, kitaplarla dolu bir ev süslemiştir. Ayrıca, -yeri geldiği için söylüyorum- hangi türden olursa olsun her ağacı sanki ilk defa görüyormuşçasına hayranlıkla seyreden, dalına, yaprağına, köküne, meyvesine ve elbette kerestesine bir nimet, bir lütuf olarak bakan, baktıkça imânını kavîleştiren biriyim. Semt pazarlarının artıkları arasında mahzun duran parçalanmış limon sandıklarına bile kıyamam; hangi çöplükte artık ihtiyaç kalmadığı için sağından solundan kırılıp kapı önüne atılan pencere kasaları, çerçeveler, kapı serenleri, merdiven küpeşteleri vesair ahşap hurdası görsem içimden hep, "Aa, adama bak, çöplükten hurda topluyor" diyenlere aldırmayıp sağıma-soluma bile bakmadan hepsini toparlayıp götürmek, her birini yeniden değerleneceği güne kadar tasnif edip istiflemek ve saklamak gelir, yersizlikten ötürü yapamam.

Dünyamızı ağaçla ziynetlendirdiği için Allah'a ayrıca hamdetmek gerektiğini düşünen biri olarak her nimeti, tadını kaçırıp abartmadan, şirke düşmeden doğru ölçülerle anlamak taraftarıyım.

Vallahi doğru: İtibardan tasarruf olmaz!

-Üstâdım, sarayı niçin hazmedemiyorsunuz, bakın diyor ki, "Burası benim sarayım değil, milletin sarayı. Milletin sarayını hazmedemiyorlar". Siz de bu milletten bir ferd değil misiniz? Buyrun cevap verin.

-Peki Çekirge. Burada kilit kelime "Millet"tir ve söyleyenin millete verdiği anlam çerçevesine göre ben bu milletin kapsamına girmiyorum çünkü kasdedilen, başka bir mânâdır burada; nitekim Milli Görüş hareketi ortaya çıktığında aynı tartışma yaşanmıştı. Milli Görüşçülere göre millet, hemen aklımıza gelen halk, ulus, bütün toplum değildir; onlar, Kur'an'da zikredilen "İbrahim milleti"nin mânâsını anlarlar bundan yani bir peygamberin getirdiği değer, ideal ve gelenekler etrafında birleşen topluluk. "Millî" kelimesi de, işte böyle bir millete dair şeylerin sıfatıdır ve faraza milliyetçilerin millet ve millî kelimesinden tamamen farklıdır. Millet ve milliyet kelimelerine Türkçe'de ilk defa batılı mânâda nation, national karşılığı mânâlar verildi; oysaki millet bir Kur'an kavramıdır bu noktada ben Milli Görüşçülerin târiflerine itiraz etmem. İtirazım, bu kavramın siyasette, "Biz kavmiyetçi değiliz, ümmetçiyiz" diyebilmenin mahzurlu olduğu zamanlarda bir sığınak gibi kullanılmasıdır. Dolayısıyla son zamanlarda niçin bu kadar millî irâdeye vurgu yapıldığını böyle anlamak gerekir. Millî irâde, seçmenlerin, vatandaşların tamamını değil, destekçi çoğunluğu imâen kullanılıyor. Milletin sarayı tâbiri de kezâ. Sen bunu, "Beni destekleyenlerin sarayı" olarak anlayabilirsin. Kısaca bu lugâtte millî kavramı, aslında "İslâmî" olanı işaret eder; ki bu herkesin bildiği açık sırdır, anlaşıldı mı?

-Hayır anlaşılmadı, kimin sarayı olursa olsun; yine de hazmedemiyorsun ama?

-Alâkası yok; ben parlamenter sistem içinde çakma bir başkanlık sistemi icad edilmesine ve meşrû zemini olmayan bu uygulamayı ve sair şaibe söylentilerini sislemek için ahalinin saray tartışmasıyla yeniden kamplara ayrıştırılmasına karşıyım. Hazindir; sair zamanda olup biteni, "Nedir bu görgüsüzlük, nedir bu tafrafuruşluk" diye eleştirecek nice kişiler, şimdi saraydan işmâr gelince "yeldire yeldire" koşup, çıkışta, "Yiğidime az bile" mânâsına gelen saçma-sapan şeyler söylemek zorunda bırakılıyorlar. Vaktiyle onca eleştirdiğimiz Ahmet Necdet Sezer'in, görevi bitince kendi parasıyla yaptırdığı iki katlı villasına demediğini bırakmayan kalemler şimdi birer saray güzellemecisi olup çıktı. Sezer'in siyasi içtihadını beğenmem fakat tevâzu bakımından müstesnâ bir devlet adamıydı. İfrattan tefrite düştük. Şimdi dara düşünce, "İtibardan tasarruf olmaz" diyebilen bir reisicumhur var. Demeye getiriyor ki, "Ben temsil ettiğim makamın forsu için bu kadar para sarfıyla fiyakalı bir saray yaptırdım." Atasözlerine güvenerek niçin amel edilemeyeceğinin dramatik bir göstergesi oldu bu...

-Niçin öyle olsun; söz yanlış mı?

-Sen öyle mi anladın şimdi Çekirge? Sıfır! İtibardan tasarruf olmaz lâfını ben şöyle yorumlarım kendimce: İtibara halel getirecek şeylerden, risklerden, şaibelerden, dedikodulardan ve elbette ki eylem ve davranışlardan uzak durmak gerekir; insan bu hususta çok titiz ve müteyakkız bulunmalı, kılı kırk yarmalı. İtibarını Altın Beyinli Adam hikâyesinde olduğu gibi her dara düştüğünde tırnağıyla kazıyıp kendini ağır ağır helâk etmemeli. İtibardan taviz verilmez, onu eksilterek bir başka şeyi artırmanın değeri yoktur diye anlarım ben. Fiyaka için devlet hazinesinden saçıp savurmayı hiç anlamam! Mahatma Gandhi'yi düşün Çekirge, işine bisikletle gidip gelen Kuzey Avrupalı devlet adamlarını düşün. Onları boşver, Hz. Ebubekir'i, Hz. Ömer'i ve Hz. Ali'yi, Ömer bin Abdülaziz'i düşün. Onlar itibarlarını şaşaa ile değil adl ile tasarruf ettiler, su içtikleri maşrapayı altınla kaplatarak değil. Hadi şimdi git yüzbin kere istiğfar et, sonra görüşürüz bir ara inşallah.

Sen bu hallere mi düşecektin be Fahriye Abla?

Büyük ümitlerle başlayıp da bir türlü reyting tutturamayan TV programlarını kurtarmak için yapımcılar gösteriye kavga, küfür veya cinsellik gibi dikkat çekici unsurlar katarlar. Uzağında durmaya çalıştığım Osmanlıca tartışmaları bu kabilden. Tahminimce gelecek hafta unutulur ve yerine ulû'l-emr'imizin bir başka "Cambaza bak cambaza" keşfi tartışma gündemine girer.

Bu klişe, eski matbaacı tâbiriyle yalama oldu; öyle çok kullanıldı ki artık yivi-seti kalmadığı için baskıda çamur gibi görüntü veriyor; off-set tekniğinde klişenin fazla mürekkep tutmasına verilen ismi, birinci geleneksel muhafazakâr terbiyem muktezâsınca alenen söylemiyorum; bilenler bildi onu!

İdare-i maslahatçılar esaslı inkılâb yapamazlar, sadece -şekilde de görüldüğü gibi- kamuoyunun daha mühim konulara yoğunlaşmasını engellemek için “Şöyle yaparız, böyle ederiz; paşa paşa öğrenecekler Osmanlıcayı” filân gibi haftalık çerezler üretebilirler, zirâ iktidarın inkılâpçılık rûhu öldü; onu ilelebed iktidar uğruna Mefistofeles’e sattılar (Klasik Batı mitolojisi de mecbûri ders olsun; bir hafta idâre eder, te’lif filân da istemem; şimdi yaptığım gibi kenardan kıs kıs gülerim!). Bu, bazı safdil ev hanımlarının atadan yâdigâr antika seccadeyi, bir naylon çamaşır sepetiyle değiş-tokuş edip sevinmesi gibi bir şeydi.

Konuyla doğrudan ilgili olduğu için arzediyorum: Bu iktidar vaktiyle hakikaten inkılâp çapında bir adım atarak 2003 senesinde ‘Sosyal Bilimler Lisesi’ adımını attı; önceleri sayısı azdı ve bu liselere büyük bir isâbetle Mümtaz Turhan, Cemil Meriç, Mehmet Kaplan, Ahmet Cevdet Paşa, Nurettin Topçu, Erol Güngör gibi fikir adamı ve sanatkârların isimleri verildi. Az önce baktım, sayıları otuzu geçmiş. Bu sayı artışını nasıl yorumlamak gerektiğini bilmiyorum çünkü bizde iyi şeylerin vaktinden önce sayıca artması genellikle kaliteden feragat anlamına gelir ve inşallah öyle değildir.

Bu liseler ilk mezunları verdi ve neticesi gayet iyidir; üstelik bu liselerde Osmanlıca da okutuluyor, Batı dilleri de. Memleketin kaliteli ve ciddi sosyal bilimcilere duyduğu ihtiyaç ortada (Şekil A, B ve ötekiler!). Geçen yılın ağustosunda “İmam-hatip kavramından lise meselesine bir bakış” başlığı altında bu konuya işaret etmiş, imam-hatip isminin kaldırılarak bu liselerin peyderpey, çok donanımlı sosyal bilimler lisesi şekline dönüştürülmesini savunmuştum; ayrıntıları merak edenler Zaman’ın web arşivine bakabilirler. Bu gibi teklifler ciddiye alınsa, şüphesiz partili gençlik yetiştirmek, partiye arka bahçe ilâve etmek gibi siyaseten ‘faideli’ olmayacak lâkin ilim ve fikir hayatımıza, sanat dünyamıza, siyasetimize, bürokrasimize hayli donanımlı insanlar yetiştirebilecekti. Kaldı ki tek başına sosyal bilimler liseleri bile sadece iktidar adına değil, herkes nâmına övünülecek bir maarif hamlesidir. Gerçekten inkılâpçı ve Türkiye’nin mâkus gidişatını değiştirmeye çok istekli AK Parti’nin, son birkaç yılda hızla AKP’leşmesi sadece bu partiye gönül verenler için hepimiz için büyük mesafe kaybı oldu. AK Parti önceleri eğitimde kalite ve donanım arayan bir kuruluştu, AKP eğitim yoluyla herkesi dindarlaştırabileceğini zanneden sekter bir heyete dönüştü. AK Parti ‘sâbûr’ idi, AKP ‘acûl’. AK Parti’nin pırıltılı bir vitrini, ümid vaadeden bir beşeri sermayesi vardı; AKP ise sadece her gün yeni bir havai fişek tutuşturmaktan başka tutamağı kalmamış bir liderden ibaret. AK Parti daha fazla hürriyet, daha çok hukuk arıyordu; şimdinin AKP’si kaşıkla verdiğini kepçeyle berbad eden, muhafazakâr filan değil resmen tutucu, hukukun lâfzından bile ödü kopan iktidar şirketi olup çıktı.

Ne güzel komşumuzdun sen Fahriye Abla!* *t.alkan@zaman.com.tr**

Hain metelik

Ebu Bekir kendisine biat edildikten sonra sabah kalktı ve kolunun üzerinde birkaç hırka ile pazarın yolunu tuttu. Ömer 'nereye gidiyorsunuz' diye sordu.

Ebu Bekir, 'Pazara' diye cevapladı. Bunun üzerine Ömer, 'Müslümanların velâyeti size verilmişken hâlâ aynı işi mi yapıyorsunuz?' diye sordu. Ebu Bekir, 'Yoksa ailemin karnı nasıl doyar' diye karşılık verdi. Bunun üzerine Ömer, 'Geliniz Ubeyde'ye gidelim. O size nafaka tahsis eder' dedi. Böylece Ubeyde'ye gittiler ve o, 'Size Muhacirler'den bir kişilik nafaka ayıracağım, onların ne en iyi kazananı ne de fukarası olursunuz. Ayrıca bir kışlık bir de yazlık elbise. Birini giymezseniz onu iade edip yerine başkasını alabilirsiniz' dedi. Ayrıca Ubeyde, Ebu Bekir için günlük yarım koyun tahsis etti; hatta bunun postu ile başını ve bedenini örtebilecekti." (s. 92)

Ölüme yaklaştığı vakit, Hz. Ebu Bekir kızı Aişe'ye şunları söyledi: 'Şüphesiz ki biz Müslümanların işlerini idare ettik de tek dirhem dahi almadık. Karnımızı iri çekilmiş hububatlarla doyurduk, kaba kumaşlarla da sırtımızı örttük. Ve bu Habeşli köleden, şu su çekme devesinden ve kadifeden gayrı, Müslümanların aldığı ganimetten yanımıza hiçbir şey kalmadı. Lakin yine de ben öldüğüm vakit bunları Ömer'e gönderesin.' (s. 92)

Ömer bir vali tayin ettiğinde ona mektup yazarak at sürmemesini, leziz yemekler yememesini, pahalı giysiler kuşanmamasını ve kapısını muhtaçlara kapatmamasını şart koşardı. (s. 141) Ne zaman bir vali tayin etse, onun mülkünün kaydını tuttururdu. (s. 154)

Enes'ten naklen: "Bir bahçeye girdim ve Ömer'in –onunla benim aramda bir duvar vardı- şöyle söylediğini işittim, 'Ömer b. Hattâb! Emirü'l-Mü'minin! Ne âlâ, ne âlâ! Yemin ederim ki Allah'tan korkun olsun ey Hattâb'ın oğlu. Yoksa şüphesiz Allah'ın gazabı üzerinedir.'" (s. 142)

Bir akrabası Ömer'e gitti ve ondan kendisine beytülmâlden para vermesini istedi. Bunun üzerine Ömer, onu ayıplayarak; "Allah'ın huzuruna hain bir metelik ile mi çıkmamı istersin" dedi ve sonra ona kendi cebinden onbin dirhem verdi. (s. 143)

Ömer şöyle söylemiştir: "Vallahi ben halife miyim yoksa bir melik miyim bilmiyorum; eğer ki bir meliksem bu feci bir şeydir." Bunun üzerine biri ona, "Ey Emirü'l Mü'minin, ikisi arasında fark vardır' dedi. Ömer bu farkın ne olduğunu sordu ve diğeri şöyle devam etti, 'Bir halife hak olmadıkça almaz ve hak olmadıkça vermez. Allah'a hamdolsun ki siz böylesiniz. Lakin bir melik halka zulmeder; birinden aldığını ötekine verir.' Bunun üzerine Ömer sessiz kaldı. (s. 153)

Ömer bir müddet Beytülmâl'den hiçbir şey almaksızın kendini idare etti fakat darlık gelip çattığı vakit Resulullah'ın sahabisine yazarak, 'Şu işle meşgul olmaya giriştim, bundan benim

hakkıma düşen nedir' diye onlara danıştı. Bunun üzerine Ali, 'sabah ve akşam öğünüdür ey Ömer, buna göre alınız' cevabını verdi. (s. 154)

Hz. Hasan, çocukken Ebu Bekir'e gitti. Ebu Bekir, o sırada mescidde Resulullah'ın minberinde oturuyordu. Hasan ona, 'Babamın makamından in' diye çıkıştı. Bunun üzerine Ebu Bekir, 'Doğru söyledin. Şüphesiz burası babanın makamıdır' dedi. Sonra Hasan'ı kucağına aldı ve ağlamaya başladı. Bunun üzerine Ali, 'Yemin olsun ki bunu söylemesini ben emretmedim' dedi. Ebu Bekir, 'Doğru söyledin. Senden bir an bile şüphe etmedim' diye cevap verdi. (s. 94)

(Alıntılar, yeni neşrolunan Celâleddin Suyûtî'nin 'Halifeler Tarihi'ndedir. Çev. Onur Özatağ, Ötüken Yay., Eylül 2014)

Adam ve arabası

Bu hikâyeyi bana vaktiyle bir 'mülkî âmir' anlatmıştı...

Mülkî âmirlerin, yani vali, kaymakam gibi mülkî hizmet kadrolarında bulununların kendi aralarında sohbet ederken, çalıştıkları yörelerden derlenmiş birbirinden güzel ve hikmetli fıkralar, hikâyeler değiş-tokuş ettiklerini bilen azdır. Bir gün içlerinden birisi gayrete gelip bu gibi fıkra ve hikâyeleri yazıp neşrederse ne güzel olur...

Hikâyeye gelelim.

Zamanımızdan altmış-yetmiş yıl kadar öncesine uzanıyoruz; merkezî idârenin henüz şehir merkezlerini kasaba ve köylere bağlayamadığı, yol, su elektrik gibi nimetlerin pek çok şehirde bile nâdirattan sayıldığı eski günler... Motorlu vâsıta çok az. Bu satırların yazarı, yarım asır yaşadığı Orta Anadolu'nun büyük şehirlerinden birinde 'hususi' diye tabir edilen otomobil sayısının iki elin parmaklarını geçmediği günlerin canlı şâhididir.

Derken tam burada, Binbirgece Masalları'nda olduğu gibi hikâye içinde bir hikâye nakletmeme izin vermenizi rica edeceğim, zira tam yeridir ve bizde merkez-çevre ilişkilerinin nereden nereye geldiğini iyi izah eden yaşanmış bir hâdisedir.

Kahramanmaraş'ın dağlık köylerinden biri... Yol yok. Dağın başındaki köye ulaşmak için eşek, katır veya at gibi hayvanlardan istifade ediliyor, o da yoksa 'dayan dizlerim dayan!' Şehre gidip gelmek eziyettir; bunun adliyesi var, nüfusu, tapusu, kaymakamlığı, jandarması var, hastası var sağı var; seyrek de olsa illâ ki, köylüler bazen kazaya veya şehre inmek zorundadır.

Köyün gençlerinden akıllı, biraz mektep görmüş cevvâl bir delikanlı vardır; civar köylere bakıyor ki onlar bir şekilde rica-minnet devlet katlarına istidâ verip köylerine yol, gibi su gibi bazı hizmetleri getirtebiliyorlar. Oysaki civar köyler içinde en mağdur olanı bunlardır. Kendisi gibi birkaç uyanığı harekete geçirerek kendince 'köyümüze yol yapılsın' kampanyası

düzenlemeye karar veriyor. Hastalar artık doktorsuz, ilâçsız kalmayacak, medeniyetin nimetleri ânında köye ulaşabilecektir. Derken köyün yaşlılarından, hayli âkil bir adam (Bildiğiniz âkillerden değil ama), delikanlıyı yanına çağırıyor, delikanlı 'aferin diyecek herhalde' beklentisiyle kocanın yanına varıyor. Diyor ki âkil adam, "Oğlum, yeğenim; siz yol diye ortalığa düştünüz de işin ucunu hesapladınız mı bakayım?"; "Yoo" diyor delikanlı, "İşin ucunu ne ola ki, yol demek medeniyet, umran, sağlık, hizmet demek; yolu kim istemez ki?"

-"İyi de yeğen" diyor; "Yarın yol yapılınca o yolu en çok devlet kullanacak; tahsildarı yarım saatte şıp diye köyde; bunun daha jandarması var, kaymakamı, devlet adamı, mustantiki, âmiri-memuru var; biz bugüne kadar başımıza buyruk yaşadık. İyi kötü işimizi kendimiz gördük. Biliyorum tuhafına gidecek fakat, köyümüze yol istemekle yuları boğazımıza bağlayıp, ucunu devlete teslim edeceğiz; gerisini gayrı siz daha iyi bilirsiniz!"

Artık böyle düşünen var mıdır bilinmez fakat bu da farklı bir bakış açısıdır ve kendi halinde bir Anadolu gerçeğidir. Rahmetli Ahmet Cevdet Paşa, ünlü "Mâruzat" unvanlı eserinde, Çukurova ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yerleşik düzene geçmeyi reddedip Osmanlı idaresine kafa tutan yörük aşiretleri hakkında hayli etraflı bilgiler verir. "Ferman padişahın, dağlar bizimdir" mısrâının şairi Dadaloğlu da, işte bu aşiret iskânına dair köylü itirazlarını seslendirir yiğitlik şiirlerinde. Çünkü aşiret bilir ki, dağdan düze inmek, göçerlikten yerleşikliğe geçmek aynı zamanda vergidir, askerliktir, devletin defterlerine yazılmaktır; zabt ü rapttır, devlet otoritesine boyun eğmektir.

Bu tarihî arka plan bilgisi bilinmeden, yukarıdaki hikâyeyi yerli yerine oturtmak kolay değil diyerek asıl hikâyeye kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Nerede kalmıştık?

İşte köylerin henüz şehirlerden kopuk, kendi halinde yaşadığı günlerden birinde köyün muhtarı ahaliyi topluyor, "Yarın vali gelecek, hazırlıklı bulunun." diye tembih ediyor. Ertesi gün köylüler daha iyi görebilmek için damlara çıkıp seyre duruyorlar. Bir süre sonra bir toz bulutu kopuyor uzaktan, "Vali geliyor!" sesleri yükseliyor.

Hadiseyi, çok sonraları bir başka arkadaşına nakleden görgü şahitlerinden birinin şöyle anlattığı rivâyet edilir:

-Bizim köye geçenlerde bir vâli geldi; içinden bir adam çıktı!

Makam otomobilini vali zanneden köylüye gülemeyiz; hadisede ne vâlinin kabahati vardır, ne de köylünün eksiği. Bu vakayı sadece 'arabasıyla bütünleşen adamlar', otomobillerinin içinde olduğundan daha heybetli, daha afili, daha güçlü ve azametli göründüğünün farkında olan adamları fiskelemek için naklettim.

Zihninizi yoklayın bir... Hatırladınız değil mi; böyle insanların iki hâli vardır kabaca: birincisi arabalarının koltuğundaki halleridir; bu hâl, kendinden son derece emin, görmüş geçirmiş, vâriyetli, eli-kolu uzun, güçlü ve kendisinden râzı bir adamı resmeder. Bakışlarının yeterince etkili ve otoriter olmadığını hisseden bir kısmı, gece-gündüz fark etmez, şık ve pahalı bir gözlükle karizmayı pekiştirirler. Gözlük artık bir ihtiyacın eseri değildir; diğer insanlarla kendisi arasına renkli camdan bir duvar çekmek içindir. Siz onları önünüzden bir anlığına geçerken gördüğünüzde, "Ne kadar önemli bir adam" diye düşünürsünüz, "Böylelerinin hiç derdi olmaz" diye ilâve edersiniz; arabasının markası ve tipinden aldığınız ilhamla onun memleketin varlığı ve selâmeti bakımından çok gerekli biri olduğu hissine kapılırsınız.

İkinci hâl ise bu adamın arabasız hâlidir; onları, arabalarının sürücü koltuğunda değilken fark edemezsiniz; sair insanlar nasılsa öylelerdir, dikkat çekmeyecek kadar sıradan görünürler. Arabasından bir metre uzaklaştığı anda bütün 'havası' kaybolur, sıradanlaşır; kalabalıkla aynîleşir ve silinir.

O kişiyi bir belediye otobüsünde, bir dolmuşta tahayyül edemezsiniz, çünkü böyle 'banâl' vâsıtalarda görünmez, fark edilmez olurlar.

Otomobilleri, böyle insanlar için –filmlerde olduğu gibi- metamorfozu, yani dönüşümü başlatan bir sihirli kutu gibidir. "Köye bir vali geldi, içinden bir adam çıktı" hikâyesinin nüktesi burada incelikle tecelli eder. Arabadan inen, hepimiz gibi bir adamdır fakat arabasıyla birlikte olduğunda o bir validir veya hayatta nasıl olmak istediyse öyle biridir; güçlü, kibirli, etrafındaki her şeye, kendisine refakat eden figüran ve dekor malzemesi gibi bakan biri... Otomobili onu tamamlar, kemâle erdirir ve yüceltir.

Otomobilin bilmem kaç litrelik güçlü motoru onun kalbi, pazu kuvveti ve atletik kabiliyetidir. Motorun gürültüsü kendi sesidir, canı sıkıldığında bu ses ton değiştirerek klaksona dönüşür ve bu klakson daima aceleci ve asabidir. Kaportanın rengi, sahibinin bronzlaşmış derisidir; lastikleri yere basan ayağı... Otomobilin spor çizgileri ise onun olmak istediği bedendir.

İşin doğrusu şöyle olsa gerektir: "Bir otomobil geldi ve içinden bir 'adam' indi!"

Köy yanar, kim taranır?

Sizlere bu satırları, hani bir arkadaşın gözlerini devire devire, "İnlerine gireceğiz inlerine" diye ima ettiği yerden yazıyorum.

Kültür Servisi Yayın Editörü Ali Çolak'ın koltuğunda oturuyorum ve haberi olmaksızın bilgisayarına geçici olarak el koymuş durumundayım. Az önce şahit olduğum ve muhtemelen sizlerin de ekranlardan seyrettiğiniz sahneler göz önüne alındığında burası olsa olsa, kasdedilen 'in'in ta kendisidir. Bu gün böyle bir yerde bulunmaktan ve basın tarihimizin mühim bir safhasına şahitlik etmekten ötürü onur duyduğumu ayrıca belirtmek istiyorum.

Az önce Zaman Gazetesi Genel Yayın Müdürü Ekrem Dumanlı TEM, yani terörle mücadele ekibi tarafından gözaltına alındı. Bu, Yeni Türkiye'nin standartlarına göre sıradan bir haberdir. Dumanlı'nın sadece gazetecilikle ilgili bir ithamdan ötürü gözaltına alınması da Yeni Türkiye geleneklerine uygundur. Bundan ötürü sair basın çalışanlarının, "Biz de bu mevkie nail olacak mıyız?" diye haset etmesi ayıptır. Bir kısmı itibariyle güzide ve fakat diğer bir kısmı itibariyle hunhar basınımızın her müdürü, her çalışanı bu şerefe eninde sonuna erişecektir. Şimdilik kadro darlığı sebebiyle bu mazhariyete sadece paralel örgütün basın şubesi çalışanları nail oluyorsa da, hafta sonunda apar topar çıkarılan yeni milli güvenlik konseptine göre yeni kadrolar açılması kuvvetle muhtemel görünüyor.

Bu 'neşeli' haberi, sabahın ilk saatlerinden itibaren arka planda belirgin kastanyet şıkırtısı ve dümbelek ritimleri eşliğinde duyurmak inceliğini gösteren bilumum havuz ashabına yönelik olarak, buradan dalga dalga yükselen şükran duygularına tercüman olmak isterim. An itibariyle daha evvel terbiyem gereği "Köy yanar deli taranır" şeklinde tornistan buyurduğum atasözünün noktalarını yerine koyma zamanı da gelmiştir. Bu sözün aslı 'Köy yanar kahpe taranır' şeklinde olup, 'Ne yani, bize şimdi şey mi diyor bu adam?' tarzında alınganlık göstermesi muhtemel arkadaşların tam da burada hayal güçlerini coşkun rüzgarlarla doldurmak için birer enerji drinki almaları tavsiye olunur.

Terörle mücadele ekiplerinin şanlı Zaman muhasarasına giriştikleri saatlerde, PKK diye anılan sevgi, şefkat, rikkat, hayırseverlik ve barış örgütüyle bir kısım devlet uzuvları arasında, 'Efendi ol, canımı ye; özerklik ne kelime, yeter ki kamu düzenini şaapmayın!' ekseninde yürütülen müzakereler esnasında, necip ve rakik milletimizin üzülmesini engellemek için Zaman Gazetesinin bir terör odağı olarak lanse edilmesi fevkalade isabetli bir düşüncedir. Nitekim yarından itibaren Ekrem Dumanlı ve Hidayet Karaca gibi iki ünlü terör liderinin gözaltına alınmasıyla kamu düzeni ihlallerinde büyük bir gerileme yaşanacağı muhakkaktır. Operasyon başarılıdır ve çok etkili olmuştur. Aziz milletimiz böylece olağan şüpheli kanunu diye bilinen düzenleme ile başına ne tür bir çorap örüldüğünün farkına varmayacağı gibi, barış sürecinde birkısım 'özsavunma güçleri'ne devlet bütçesinden nasıl ve ne kadar kaynak aktarılacağı gibi lüzumsuz ayrıntılarla da ilgilenmeyecektir. Bunca nimetin kadrini bilmeyene ne denilse azdır.

İnden bildiriyorum -ve rica ederim tamamen aramızda kalsın- morallar gayet iyidir. Ekrem Dumanlı'yı askere gider gibi uğurlayan gazete çalışanları daha şimdiden dönüş şenliklerine hazırlanıyorlar gibi geliyor.

Yine de siz benden duyduğunuzu kimseye söylemeyiniz.

Son kale

Bugün itibarıyla "Birinci Geleneksel 17-25 Ayarsızlar Haftası"na girmiş bulunuyoruz.

Kutlu olsun! Bu haftanın ilham ettiği yüksek değerlerden, kutlu becerilerden ve ‘alnı secdeli’ mü’minlerin zamanla nasıl birer yolsuzluk dişlisi haline gelmesinden bahsetmemiz ve çocuklarımıza, “Bakın evlâtlarım, bu amcalar vaktiyle böyle kötü işler yaptılar; fıtraten fena insan değillerdi fakat iktidar ve kolay para onları zıvanadan çıkardı, ceberrutlaştılar; ibret alın da sizler böyle olmayın” diye nasihatlerde bulunmamız gerekirken gazetecilerin yaka-paça gözaltına alınmasını konuşmaktayız.

Operasyon, bütün acemiliklerine rağmen başarılı oldu; emeği geçenlere aferin! Her baskı rejimi, sizin gibilerin omuzlarında yükselir gençler!

Şimdi başka gerçeklerden bahsedelim: Evinizde televizyon, internet var; gazete bayilerinde manzaraya şöyle bir göz atıyorsunuz. Haber alma kaynaklarınızın dörtte üçü ya doğrudan % 10 havuzuna (Bkz. Ahmet Dönmez, Yüzde On- Adil Düzenden Havuz Düzenine, yeni çıktı, tavsiye ederim) bağlı veya patronları korkutulduğu için penguen belgeseli yayınlayan organlar. Hâlâ muhalefet yapabilen en büyük yayın öbeğinin iki tepe yöneticisi şu an gözaltında. Bu operasyonun amacı Zaman ve Samanyolu Grubu’nun üst yöneticilerini yıldırmak değil (böyle bir ihtimâl yok zaten çok şükür!) bu yayın organlarına binaları, tesisleri ve bilumum varlıklarıyla el koymak; tamamen susturmak ve ele geçirmek!

Yapabilirler mi? Elbette yapabilirler; bunun için gerekli bütün kanun düzenlemeleri, çaktırmadan torbalar içine atılıp AKP Grubu’ndan geçirildi zaten. Eğer muktedirlere karşı yanlış yaparsanız, “falan diziyi niçin seyrettin?” veya “falan diziyi niçin seyretmedin bakiim?” gibi ithamlarla tutuklanabilirsiniz (nitekim 14 Aralık patırtısının gerekçesi de böyle bir şey!). Mal varlığınıza el konulabilir çünkü bunun kanuni zemini şu an yürürlükte.

İşinizden olabilirsiniz; devlet memuruysanız kovulmanız çok kolay. Serbest meslek erbabıysanız yine kaçarınız yok. Doğan Medya grubunu bile hizâya çeken mali denetleme tehdidi yanında ufak-tefek esnafın esâmisi okunmaz. “Hür teşebbüsümüz”, dişe dokunur ölçekteki tüccar ve sanayicilerimizin ise TOBB ve Koç Grubu’nun son dört gün içinde nasıl canlı yayında naklen hizaya getirildiğini seyretmiş olmalısınız...

“Benim özelime kimse karışamaz” diye düşünüyorsanız yanılıyorsunuz; izleniyorsunuz ve bilumum haberleşmeniz not ediliyor. “Bana ne, bana ne; işte muhalefet partileri var, çıkıp konuşuyorlar ya” diye kendinizi teselli etmemelisiniz; bu gidişle onlar da yeni Türkiye’nin vitrininde, rejimine meşruluk görüntüsü veren birer aksesuara dönüştürülecekler.

Anlayın artık arkadaşlar, artık herkes birer mâkul şüpheli; emniyet ve yargının tarafgir davranması halinde sığınabileceğiniz hiçbir hukuk limanı kalmadı (hepsine marina veya AVM yapıldı!) Şu an itibarıyla temel haklarımız bakımından fiilen Kenan Paşa’nın anayasasından bile daha gerilerdeyiz!

“Zaman, Samanyolu kapanırsa bana ne” diyebilirsiniz, canınız sağolsun ama bilmelisiniz ki hizaya getirilmedik sadece bu basın öbeği kalmıştır. An itibarıyla hukukun verdiği gönül rahatlığı ve teminatla yazmıyoruz; yazabilme ve ‘eğriye eğri, doğruya doğru’ diyebilme hakkımız, iktidara yakın herhangi bir savcının hayal gücüne ve insafına kalmış bir şeydir. Bunu bilin!

‘Madem korkuyorsun niçin çıktın kavağa?’ diyeceksiniz; korkan vaktiyle ‘havuz’a atlar veya köşesine çekilip çekirdeğini çitleyip keyfine bakardı. Mesele korku değil, mesele biz sustuğumuzda artık konuşacak başka birilerinin kalmama ihtimâli...

Kendimizi çok mu önemsiyoruz; yazın bunları bir kenara, inşallah ileride lâzım olmaz! t.alkan@zaman.com.tr

Bir bardak su, bir çift sıcak tebessüm

Masaya bir bardak su koydum.

Sonra, mahkeme salonunda karar açıklanırken Hidayet Karaca ile Ekrem Dumanlı’nın birbirlerine sarılarak verdiği o müthiş fotoğrafı internetten bulup bilgisayarıma ekran resmi yaptım.

Bir bardak su ve o fotoğraf!

O birkaç yudum su ki, ancak savcı yardımcısının talimatıyla, devletin nâmusuna emânet edilmiş şüpheli şahsa sanki bir lütûf veya güyâ yasak olmasına rağmen insanlık nâmına görmezden gelinen bir inâyetmiş gibi bahşedilmiş... Su yahu bu, birkaç yudum su neticede... ‘Burası kantin mi ki sana su vereyim’ diye terslenen polis memuruna gönül koymuyorum fakat, gökkubbemizde hınçla titreyen, “Bundan sonra bunlara su bile yok” cümlesinin sahibi, şu çok sıradan ve önemsiz gibi görünen vebali nasıl taşır onu bilemem. Bunlar, “Su içene yılan bile ilişmez” sözünü duymamışlar mıdır?

Allah kimseyi böyle bir vebâlle hesap gününde haşretmesin!

Ve o fotoğraf; iki delikanlının, kendilerinden dağlar gibi emin bir duruşla objektife âdeta değil kalplerinde olanı, ciğerlerini bile gizlemeyip açtıkları o kare; iki sımsıcak tebessüm, bir çift açık ve tertemiz alın. O fotoğraf, hukukçuların günün birinde hatırlamak bile istemeyecekleri şu komik davayı tek karede özetleyen bir anlatım gücüne sahip. Kendinden ve inandıklarından ‘razı olanlar ve razı olunmuşlar’ işte böyle bakarlar dünyaya. Bir de onları o salonda yargılatanların gözlerini hatırlayın. Eminim ki günün birinde, “Keşke bu kadar gücüm ve variyetim olacağına, insanların yüzüne şöyle endişesiz, özgüvenle ve ümitle bakabilseydim” diyecekler. En protokoller pozlarında bile gözlerinin derinliklerinden dışarı doğru uğrayan kin ve korku izlerini gizlemiyorlar.

Hayat mı kardeşim sizinki; her şeyiniz var, itminânınız yok, itibârınız yok, daha mühimi objektiflere şöyle rahat ve mutmain bakabilecek iç huzurunuz kalmamış. Yandaş takımıyla, danışmanıyla, siyasi amigolarıyla, yazar-çizerleriyle çıkarılan sesleri alt alta koyup toplayınca mezarlıktan geçerken korkudan ıslak çalanların nağmelerine benziyor sesiniz. Ne kadar bedbaht, ne kadar acınası bir hâldir bu?

Ekrem Bey'i yirmi yıldır tanırım; nazarımda kıymeti gün geçtikçe artan nâdir şahsiyetlerden biri oldu hep. Gönül dünyamızda unufak olup dağılan nice eski arkadaşlıkların acılı hatıraları yanında onun "Demokrasiden dönüş yok" diye haykıran erkek sesiyle eminim ki bütün Zaman okuyucuları ve çalışanları iftihar ettiler.

Hidâyet Bey'e gelince; ekranda bana ve hepimize sevgiyle bakan tebessümü ve ruh duruluğu ile şu dakikadan itibaren gönlümde ve gönüllerde başka bir yerde duruyor artık. Böyle şeyler söylemeyi sair zamanlarda yakışıksız buluruz fakat şimdi zamanıdır: Dün itibariyle Hidayet Karaca, güçlüler karşısında gösterdiği onurlu duruşuyla onu daha önce tanıyan, tanımayan milyonların kalbine taht kurdu, takdir gördü ve fark edildi. Onu bir kere daha sevdik, dualarımıza sevgiyle yazdık.

Mahkemenin kararı ise bana nedense AYM'nin 2008 Temmuzu'nda verdiği "Ne şiş yansın ne kebap" kararını hatırlattı; hani o kararda AKP'nin laiklik aleyhtarı eylemlerin odağı olduğuna ama ve fakat deliller yetersiz olduğu için 'yarım maaş' cezasına uğratılmasına, yani hazineden alınan yardımın yarıya indirilmesine hükmeden karar! Her iki mahkemenin kararını üst üste koyunca, "Ele güne karşı rezil olmamak için vaziyeti bir şekilde kılıfına uyduralım bari" yollu telâşenin eseri bariz şekilde göründü. Hukuk, bir şekilde gündem ve dünya kamuoyunun tansiyonunu kollamak gibi 'misyon'ları kendine vazife edince böyle tuhaflıkların öznesi haline gelmekten kurtulamıyor. Yazık!

Bize gelince, buralarda kimselerin gizli kapaklı bir ajandasının olmadığını birileri fark etse veya hâlâ görmezden gelse de ehemmiyeti yok; şimdi eskisinden çok daha fazla demokratik haklar ve hukuk devleti çizgisindeyiz elhamdülillah.

Söz veriyorum Yâ Rab!

17-25 Aralık 2013 tarihinden bu yana yaşananlar, -siyâset bir tarafa-toplumda derin bir duygu kırılmasına ve ayrışmaya sebep oldu. Aşağıda okuyacağınız yazı, geçirdiğimiz cinnetin gündelik hayatta ve ruhlarda nasıl dramatik kopuş ve kanamalara yol açtığını gösteriyor. Anlayacağınız sebeplerden ötürü yazarın ismini saklı tutuyor ve sizi bu farklı edebiyatla baş başa bırakıyorum.

Yollar boyu bana refakat etmiş, lâkin önümüze çıkan ilk yokuşta “Demek ki buraya kadarmış azizim. Beni bundan sonra mazur gör” diyerek yolunu değiştirenlere; o an gönlümden geçen Necip Fazıl’ın “Yola çıktıklarını yolda bulduklarına değişirsen; hem yolunu kaybedersin hem de dostunu…” sözünü, bu günler de geçtiğinde asla ve kat’a telaffuz etmeyeceğim.

Ahd veriyorum Yâ Rab!

Yıllar boyu omuz omuza beraber koşturmuş, lâkin hazan mevsimi kapıyı çaldığında “Başlangıçta iyiydiniz hoştunuz. Ama zaman geçtikçe niyetiniz de söyleminiz de değişti. Ne işiniz var bu işlerde?” diyerek ömrünün kalan yıllarını bensiz geçirmeye niyetlenenlere; o an gönlümden geçen “Demek ki hava soğuduğunda, dostlar gölge veren ağaçları da unuturmuş” lafzını, bu günler de geçtiğinde asla ve kat’a dillendirmeyeceğim.

Yemin veriyorum Yâ Rab!

Bir ömür boyu “Dünya-ahret komşumsun” diyen; gel gör ki eşin-dostun, akraba-i taâllukâtın “Nene lazım… Onunla gözükme, aynı karede yer alma” ikazı üzerine “Mantıklı konuşuyorsun, hatta haklı da olabilirsin; ama benim de malım-mülküm, yıkılası hanede evlad-ı iyalim var” diyerek komşuluktan beni talak-ı selâsede boşayanlara; o an gönlümden geçen Nurettin Topçu’nun “Yarınki Türkiye”[1] manifestosunu; bu günler de geçtiğinde asla ve kat’a ima etmeyeceğim.

Sözüm olsun Allah’ım!

Güneşli günlerde “Hadi gidiyoruz!” diyen her telefonuna zinhar “Nereye, nasıl, niçin, kiminle” demeden tek cevap olan “Ne zaman?”ı vermiş olan ben, yalancı ve yabancı bulutların güneşi gölgelediği ilk sabah “Azizim, sen yine de iyisin; ama ah onlar yok mu onlar! Benim lafım da tavrım da onlara!” diyerek artık telefonlarıma dahi çıkmayışlarına; o an gönlümden geçen “İyi de; bir bedende ayak nereye giderse kalp de oraya gider; diş ağrırsa tüm vücut keyifsiz olur. Bir vasıtada ön tekerlekler hangi yöne giderse, arka tekerler ve haliyle yolcular da o yöne gider; motor arıza yaparsa tüm araç stop eder” mantık yürütmesini; bu günler de geçtiğinde asla ve kat’a hatıra düşürmeyeceğim.

Ahdim olsun Allah’ım!

Gündüzler boyu her gördüğünde kollarını makas gibi açıp “Dostum, destanımın başkahramanı!” diyerek beni bağrına basan, lâkin güneş batıp aysız gece zuhur ettiğinde “Seninle yürüyemem, senin fenerin yok. Kaybolurum seninle!” diyerek makas değiştirenlere; o an gönlümden geçen Necip Fazıl’ın Destan’ını[2]; bu günler de geçtiğinde asla ve kat’a yüzlerine haykırmayacağım.

Yeminim olsun Allah’ım!

Seneler boyu yediğimiz içtiğimiz ayrı gitmeyen, hanede pişen tek kâse çorbaya beraber kaşık sallayıp bir somun ekmeği ikiye böldüğüm insanlar, lokmasına ilk el uzatılacağı imasını aldıklarında “Canımsın, ciğerimsin. Ama ben bu süreçte suya sabuna dokunmasam; sen de bana…” diyerek sofrasını ayırınca; o an gönlümden geçen “Suya sabuna dokunmadan temizlik mi olur?” ve dahi “Kurt kuzuyu yerken tarafsız kalmak, kurdu tutmaktır” sitemlerini, bu günler de geçtiğinde asla ve kat’a laf arasında dokundurmayacağım.

Namusum üzerine sözüm olsun Allah’ım!

Yazlar boyu her gördüğünde selam-kelam faslından sonra “Bir ihtiyacın, eksiğin var mı? Aman diyeyim, ne lazımsa bana söyle; Allah aşkına -bak Allah’ın adını and verdim- ilk bana dillendir” diyenlerin; ilk yağmur tanesi yeryüzüne misafir olduğunda evvela şemsiyesini saklayıp ardından da “Ah ah, olsa, dükkân senin? Lafı mı olur? Hem beni bilmez misin sen azizim?” diyenlere dair; bu günler de geçtiğinde o hilaf-ı vaki beyanlarını kaktüs yercesine yutup ses etmeyeceğim; “Benim kulaklarım tok, gözlerim aç!” serzenişini dillendirmeyeceğim ve Nurullah Genç’in Yağmur şiirini3 asla ve kat’a okumayacağım.

Şerefim üzerine ahdim olsun Allah’ım!

Her sohbet meclisinde “Sen benim gören gözüm, işiten kulağım oldun” deyip sitâyişlerde bulunan; lâkin görsel ve yazılı medyada iftira ve yalan olduğu tescilli haberleri görüp okuyunca; “Gökyüzünün başka rengi de varmış! Geç fark ettim taşın sert olduğunu” diyerek artık aynı gökkubbe altında bulunmak istemediğini gizli-açık izhar edenlere; o an gönlümden geçen; “İç gözleri daha iyi görsün diye dış gözlerini Allah’ın görmez hale getirdiği Cemil Meriç’vari, umarım sizin şu an kapalı olan iç gözleriniz ışık ile tanışır ve de görür, aynen dış gözleriniz gibi.” temennisini; bu günler de geçtiğinde asla ve kat’a mevzu bahis etmeyeceğim.

Haysiyetim üzerine yeminim olsun Allah’ım!

Bensiz hiçbir yola çıkmayıp, gün aşırı “Pazara değil, mezara kadar beraberiz.” türküleri çığıran; lâkin rüzgârlar esip ilk sarı yapraklar yere düşmeye başladığında “İş başka, dostluk başka imiş. Seni hâlâ Allah için seviyorum, ama…” diyerek uzaklaşanlara ve sessiz kalmayı seçenlere; o an gönlümden geçen “Bir gün gelir, ben de sana Waldo’nun Hikâyesini4 anlatmaz mıyım?” tahayyülünü ve de Aliya İzzetbegoviç’in “Ve her şey bittiğinde hatırlayacağım şey; düşmanlarımın sözleri değil, dostlarımın sessizliği olacaktır.” serzenişini; bu günler de geçtiğinde asla ve kat’a hatırlamayacağım, hatırlatmayacağım.

Şahit ol Allah’ım!

Spora ilgimi bildiğinden, oradan mütevellit, bir İngiliz takımının “I’ll never walk alone (Asla yalnız yürümeyeceksin)” mottosunu bermutad her sıkıntılı zaman ve mekânda hatırlatan; lâkin ilk gök gürlemesinde saçak altına koşup, evine çekilen ve “Dostum, bir başına… Bir başına ne yapar ne edersin? Don Kişot’luğun ne âlemi var?” deyişine; o an gönlümden geçen

Tevbe Sûresi’nin 40. âyet-i kerimesinin meâlini5; bu günler de geçtiğinde asla ve kat’a cevap olarak okumayacağım.

Söz veriyorum, ahd veriyorum, yemin veriyorum Yâ Rab!

Şahit ol, Şahit ol, Şahit ol Allah’ım!

1- “Yarınki Türkiye’nin kurucuları, yaşama zevkini bırakıp yaşatma aşkına gönül verecek, sabırlı ve azimli, lâkin gösterişsiz ve nümâyişsiz çalışan ruh cephesinin maden işçileri olacaklardır. Hünerleri hep fedakârlık olan bu hizmet ehli gençler, hizmetlerinin mükâfatını da hizmet ettikleri insanlardan beklemeyecekler, sonsuzluğa sundukları eserin sesinin akislerini yine sonsuzluktan dinleyeceklerdir…”

2- Durun kalabalıklar, bu cadde çıkmaz sokak!

Haykırsam, kollarımı makas gibi açarak:

Durun, durun, bir dünya iniyor tepemizden,

Çatırtılar geliyor karanlık kubbemizden,

3- Haritanın en beyaz noktasına kan düştü,

Kırıldı adaletin kılıcı; kalkan düştü.

Mahkûmlar yargılıyor; hâkimler mahkûm şimdi,

Hakların temeline sanki bir volkan düştü.

4- Henry David Thoreau, ABD’nin Meksika’ya karşı yürüttüğü emperyalist savaş sırasında konan nüfus başına vergiyi, “Ödediği her dolar, bir adam öldürmek üzere başka bir adam veya tüfek satın almaya yarayacak” gerekçesiyle vermeyi reddedince hapse atılır.

Kendisinden 14 yaş büyük olan ve özgürlükçü düşünceyi kendisiyle paylaşan Ralph Waldo Emerson, telaşla arkadaşını görmek üzere onun hücresine girdiğinde aralarında şöyle bir konuşma geçer:

- Henry, neden buradasın?
- Waldo, sen neden burada değilsin?

5- “Onu çıkardıkları sırada mağarada bulunan ikinin biri iken Allah ona yardım etmişti ki, o arkadaşına: “Üzülme, çünkü Allah bizimle beraberdir!” diyordu. Bunun üzerine Allah ona manevî güç ve huzur verdi, onu görmediğiniz ordularla destekledi.”

Bob Marley'i nasıl tanımazsınız?

Niçin gazetecilik mesleğini seçtiniz? Sizi gazeteciliğe yönelten iç ve dış odakları açıklayınız? Yapacak başka iş bulamadınız mı? Gazeteciliğin, sadece güzel ve iyimser şeyleri anlatma mesleği olduğunu size hatırlatan olmadı mı? Önünü ardını düşünmeden yaptığınız yayınların insanları birbirine düşüreceğini ve bazı beyefendileri rahatsız edebileceğini niçin hesaplamadınız?

Bir yazınızda, "İnsanlar ikiye ayrılır; iyi aile çocukları ve ötekiler" diyorsunuz; ötekilerle kimi kastediyorsunuz? İyi aile çocukları, örgütünüzün gizli adı mıdır? Gazetenizin yayınlarında muhalif ve demokrat bir çizgi izlediği, yapılan zabıta araştırmalarından ve bilirkişi raporlarından açıkça anlaşılıyor; siyasi muhalefet yapmaktan hiç utanmıyor musunuz? Niçin iktidara muhalefet ediyorsunuz; tutumunuzun bir çeşit nankörlük ve hadbilmezlik olduğu ve pişmanlık duyduğunuzu güzellikle itiraf ediniz. Gizli tanık programına yazılmanın avantajlarını biliyor musunuz?

Son dört seçimde hangi saiklerle, niçin ve kimlere oy verdiğinizi etraflıca açıklayınız? Bir yazınızda hilâfet ve saltanat modeline demediğinizi bırakmamışsınız; bu ayıp değil mi? Müslüman mısınız? Ayol siz ne biçim Müslümansınız? Zâlim dediğiniz kişilerle ne alıp veremediğiniz var?

Nerde oturuyorsunuz, oturduğunuz ev kime ait? Bu yaşta hâlâ kirada oturmaya utanmıyor musunuz? Bu yazarları nerden buldunuz, çok mu aradınız? "Zeytinyağının faydaları" başlıklı haberi kimin talimatıyla niçin yaptırdınız; zeytin üreticisi misiniz; zeytin lobisiyle derin ilişkilerinizi açıklayınız? Bu haber için faiz lobisinden de destek aldığınız belgelenmiştir; zeytinyağı konusunda köşe yazarken pişti olan yazarlarınızı tanır mısınız? Bu tesadüfü nasıl açıklarsınız? Boş zamanlarda yazarlarınıza koridorları paspaslatıp, bulaşık yıkattırdığınız doğru mudur?

Kültür-sanat sayfasında birtakım dış odaklı film tanıtımlarına yer vermekte maksat nedir; sinemanın, bir bilinçaltı yıkama aracı olarak kullanılabildiğini bilmiyor musunuz? Sinema kültürünü desteklemek yerine meselâ "Ben bilmem bizim herif bilir" gibi kültürel yarışmalara veya "Millete Hizmet yolunda" gibi yararlı tanıtımlara yer vermeyişinizi şiddetle açıklayınız.

Falan tarihte filan TV'de niçin konuştunuz; öyle her çağrıldığınız TV'ye gider misiniz? Üstelik canlı bir yayında hükümetin kararlarını beğenmeme cür'etini nerden aldığınızı belirtiniz.

Silahsız terör örgütü kavramı hakkında ne biliyorsunuz; aikido kursuna gittiniz mi? Bu konuda yurtdışında özel eğitim aldınız mı? El Kaide'yi nasıl bilirsiniz; bu örgütü niçin eleştirdiğiniz hakkında bir tane mantıklı bir sebep gösterebilir misiniz; bunlar silâhlı mıdırlar,

külâhlı mı? Silahsız terör örgütü kurmak ilhâmını hangi diziden aldınız; bu dizileri niçin seyrettiğinizi veya seyretmediğinizi ikna edici şekilde açıklayınız?

Bob Marley'i tanır mısınız? Niçin tanımazsınız? Bob Marley hakkında niçin haber yaptırmadınız; bu kişiye özel bir düşmanlığınız var mıdır, açıklayınız?

Bazı yazılarınızda sıkça İmâm-ı Âzam adlı kişiden bahsediyorsunuz; İmâm-ı Âzam kod adlı kişi kimdir, nerede yaşar, sürekli ikametgâh adresi nedir? Kendisiyle ilişkinizin boyutları nedir, güzellikle itiraf ediniz.

Kerbelâ olayları esnasında nerede olduğunuza, ne yaptığınıza dair güçlü şahitler gösterebilir misiniz? Olumsuz bir dille bahsettiğiniz Yezid kod adlı kişinin hakkınızda suç duyurusu var. Bu kişiye niçin husûmet duyuyorsunuz; ne alıp veremediğiniz var?

Olmaz olmaz

Yakın dönemin cumhurbaşkanları genellikle düz hukuk mantığına sahip insanlar oldukları ve anayasada cumhurbaşkanının yerini tayin eden maddeleri, 'bir başka gözle' okumayı pek akla getirmedikleri için meselenin farkına varmak hayli güç oldu.

Neyi kasdediyorum; meselâ 103. maddedeki yemin metni... Bu metinde üzerine yemin edilen hususlara, son üç ay içindeki performans itibariyle ne kadar sâdık kalındığı hakkında – abartmadan söylüyorum- Meydan Larousse kalınlığında tartışma geliştirmek işten bile değildir. En hafifinden, "üzerime aldığım görevi tarafsızlıkla yerine getirmek" cümlesine dikkatinizi çekmek isterim; daha göreve başlamadan "Tarafsız olmayacağım" diyen birinin görevi esnasında yapıp ettikleriyle arasında bir çelişki yok aslında; çelişki, yemin metni ile gerçekler arasında!

Anayasa'nın ne kadar gerekli bir toplum sözleşmesi belgesi olduğu da tartışılır hale geldi bu arada; meselâ 138. maddede mahkemelerin bağımsızlığı tanzim edilirken, "Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz" buyruluyor; doğrusu çok şık ve hoş bir madde, ancak bu tür metinlerin çoğunda olduğu gibi aslında "Ah bizde de böyle olsa ne güzel olurdu, nerde o günleer?" meâlinde bir temennîden ibaret olduğunu artık anlamamız gerekiyor. Yine de geçen hafta itibariyle, zanlılar henüz ifâde bile vermişken, "Bunları şöyle yapacağız, böyle mücadele edeceğiz, inlerine gireceğiz" türünden yapılan açıklamaların sulh ceza hâkimliklerini etki altında bırakacağını vehm edecek kadar kötü niyetli değiliz tabiatiyle!

Gönül bu noktada yemin metninin her bir kelimesi yanına uzunca bir parantez açarak "Neye yemin etmişti-ne yaptı?" türünden eğlenceli şeylerden bahsetmeyi arzu ediyor fakat o vazifeyi

size havale ediyorum; bunu ciddiyetle yapmalısınız. Ben yaptım ve son zamanlarda bu kadar eğlendiğimi hiç hatırlamıyorum; mutlaka deneyin!

Sizler bu incir çekirdeğini doldurmayacak teferruatla meşgulken bendeniz daha önemli bir anayasal açmaz üzerinde kafa yormayı tercih ediyorum; mesele şudur: 105. maddeye göre cumhurbaşkanı ancak ve ancak vatana ihanetten ötürü, meclis üyelerinin 4'te 3'ü ekseriyeti ile suçlandırılabiliyor. Peki "vatana ihanet" nedir? Mevzuatımızda berrak bir madde yok, sadece TCK'nın 301. maddesi göze çarpıyor ki, ben vaktiyle kanun koyucuların yerinde olsaydım böyle "yersen yoğurt, içersen ayran" kıvamında her duruma ve cürme uyacak elastikiyette bir cümle kurmazdım. Cümle şöyle: "Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni, TBMM'yi, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'ni ve devletin yargı organlarını alenen aşağılayan kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır." Tehlike şurada; bu cümleden hareketle bu yazının sahibini, olduğu gibi aklınızdan geçen herhangi bir kişiyi vatana ihanetle suçlayabilirsiniz, nitekim bu maddenin ne kadar maksat dışında kullanılabileceğine dair haylice sevimsiz örnek yaşandı Türkiye'de; bu tamamen konjonktüre göre değişebilecek bir pozisyonla alâkalı bir şey. Kamu gücüne sahipseniz cumhurbaşkanları da dahil herkesi, her kurumu sanık iskemlesine oturtabilirsiniz demektir bu. Kanunun anlamı, sadece muktedirlerin yorumuna bağlı ise o kanun herkes için potansiyel bir tehdit mânâsına gelir.

Sahi, nedir şu vatana ihanet denilen şey; meselâ 'devletin egemenlik alâmetlerini müzakere yoluyla kısmen veya tamamen bir başka otoriteye devretmek' vatana ihanet sayılabilir mi? Ağzımdan yel alsın; yok daha neler?

Demeye getiriyorum ki, burası henüz 'Devletin Egemenlik Alametlerine ve Organlarının Saygınlığına Karşı Suçlar' başlığında olduğu gibi önemli bir hukuk metnini bile her niyete göre yorumlanabilecek muğlak bir dille kaleme almayı başaran bürokratların ülkesidir. Âlem-i imkândır bu, olmaz olmaz!* *t.alkan@zaman.com.tr**

Açılın, meydan sivil toplum örgütü görsün!

28 Aralık 2011 akşamı Hava Kuvvetleri'ne bağlı F-16 uçakları, Şırnak'ın Uludere ilçesi yakınlarındaki Irak topraklarında, içlerinde üst düzey PKK yöneticisinin bulunduğu istihbaratıyla kalabalık bir topluluğun üstüne bomba yağdırdılar.

Olayda 34 kişi öldü, bir kişi sağ kurtuldu. Birkaç saat sonra vurulanların terörist filan olmayıp Irak'tan Türkiye'ye kaçak sigara ve mazot getirerek evlerine ekmek parası kazanmaya çalışan Kürt menşeli genç kaçakçılar olduğu anlaşıldı.

Ortalık birbirine girdi. Ortada bir yanlış istihbarat değerlendirmesi olduğu açıktı. Bir ara istihbaratın ABD denetimindeki insansız hava araçlarından sağlandığı ileri sürüldü. Dönemin Başbakanı bu iddiayı ânında kesin dille reddetti, yoktu böyle bir şey; haber uydurmaydı; TSK'ya bedel ödetme kastı ve Obama hükümetini zora düşürme gayretiydi.

Ee, ABD değilse, Hava Kuvvetleri savaş uçaklarına “vurun” emrini verdiren istihbaratın kaynağı kimdi? Aradan geçen üç yıl zarfında bu sorunun cevabı hâlâ verilebilmiş değildir. Bir nevi ‘açık sır’ yani!

İlk günlerde dönemin BDP’si, Türkiye’nin etkili bir soruşturma yürütemeyeceği şüphesiyle katliamın uluslararası ceza mahkemesi tarafından araştırılmasını talep etti, çünkü olaya el koyan Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı, olay hakkında hemen gizlilik kararı aldırmıştı. Bu müracaatın arkası çıkmadı ama TBMM vardı ve işin ucunu bırakmayacaktı! Hemen Meclis’te Uludere alt komisyonu kuruldu. Tam 15 ay çalışıp çabaladıktan sonra hazırladığı 84 sayfalık raporda komisyon, olayda kimsenin kasıtlı davranmadığı kanaatine vardı; bölge çok dağlıktı, kontrol noktaları arasındaki uzaklık bazan 16 km’yi buluyordu; hâliyle buralarda kaçakçılık ve terörü önlemek hiç de kolay değildi! Bütün kamuoyunun içini ferahlatan (!) bu emek mahsulü rapordan birkaç ay sonra Diyarbakır Savcılığı da dosya üzerinde görevli olmadığına karar vererek Haziran 2013’te dosyayı Genelkurmay Askeri Savcılığı’na gönderdi; dur bakalım n’oolacaktı?

Askerî savcılık dosyayı altı ay kadar inceledikten sonra Ocak 2014’te takipsizlik kararına ulaştı. Savcıya göre, “TSK personeli, TBMM ve Bakanlar Kurulu kararları çerçevesinde kanunun emrini icra etmişlerdi.”

Böylece 34 vatandaşın, kendi uçaklarımızla gecenin karanlığında bombardıman edilerek öldürülmesinin, kanunî mevzuat açısından mahzuru olmadığını öğreniyorduk; kimsenin kabahati yoktu. Herkes görevini yapmıştı ve müsterih olabilirdik; “kaçınılmaz bir hata”ydı bu. O sebeple karara bakarak ölenlerin de müsterih bir şekilde öldüklerini düşünerek avunabilirdik...

Muhalefet sözcüleri, olaydan önceki istihbarat trafiğinde meydana gelen tereddüde dönemin başbakanının son noktayı koyduğunu, vur emrini onun verdiğini ileri sürerek günün birinde mutlaka bu yüzden yargılanacağını söylediler. Olayda canından olan gariban kaçakçıların yakınlarına devlet 123 bin lira civarında tazminat ödemeyi kararlaştırdı. Bu yılın temmuzunda bin kadar avukat, davayı AYM’ye götüreceklerini belirtti; bakalım AYM’de dosyanın âkıbeti ne olacak?

Geçen yıllarda binlerce faili meçhul cinayetten bahsedilirdi güneydoğu’da; sayıda ihtilâf varsa da olgu kesindir; yıllardan beri bölgede siyaset, genç insanların ölüleri üzerinden yapılır oralarda. Bazıları, PKK’nın iç infazlarını faili meçhul içinde saymak gerektiğini söylüyorlar; ölen gençler için ne fark ediyor ki? Roboski’de öldürülen delikanlıların hangi sıralı hiyerarşinin kararıyla can verdiklerini bilmeyen yok. Ne gam? 34 vatandaşını kaçınılmaz bir taksirle toprağa gömdükten sonra bir tek kişiyi bile ölümlerden sorumlu tutmayan bir devletin uyruğu olmak şerefi, hepimize yeter de artar bile...

Üstelik ayıptır söylemesi; baak, bi sürü sivil toplum örgütümüz bile var bizim, n’aaber?

Kafana sıkayım mı ha, sıkayım mı?

Ekmek Teknesi ve Avrupa Yakası'ndan sonra dizi seyretmedim desem yalan olmaz. Bunları söylerken entelektüel bir züppelik taslıyor, sözü "Dizi seyredeceğime vaktimi daha iyi değerlendirir, felsefeyle, şiirle, fikir eserleriyle ilgilenmeyi tercih ederim" demeye getiriyor değilim.

Dizi seyredenleri küçümsemiyorum; "Dizilerde aradığımı bulamıyorum" demek daha doğru.

"Tek Türkiye" dizisini de bu cümleden olarak hiç seyretmedim; hatta bu diziyle ilgili olarak, "Kürtleri hoyrat gösteriyor; töhmet altında bırakıyor" cinsinden hayli dostâne eleştiri duyduğumu ifade edebilirim. Televizyon dizilerinde politik mesaj veya fikir verilmesini de pek doğru bulduğum da söylenemez. Ne var ki, diğerleri gibi Tek Türkiye de bir belgesel yapım değil, bir fikir eseri, daha doğrusu ilhamını Türkiye gerçeklerine yaslayan bir hikâye. Adı üstünde bir senaryo. Buradan hareketle dizinin yapımcısı, senaryo yazarı hatta grafikeri hakkında "Egemenliği ele geçirmek için silahlı terör örgütü kurmak" iddiasında bulunmak son derece saçma ve gülünç. En basit ve sıradan mantık şöyle işler: "Eğer bu diziyle birilerine suç ithamında bulunmak mümkün ise, bütün diziler hakkında buna benzer davalar açılmalıdır!"

Tek Türkiye

Son birkaç yıldır ülkemizde kadın cinayetleri adı verilen yeni bir suç türü yükselmeye, daha doğrusu dikkat çekmeye başladı. Medyada kadınlara yönelik şiddet ve cinayetleri eleştiren etkili yayınlar görüyoruz ama bugüne kadar hiçbir medya çalışanı, kadınlara yönelik şiddetle televizyon dizileri arasında anlamlı bir bağ kurmayı akledemedi.

Tabii ben hariç!

Şimdi sâkin ve tarafsız bir şekilde şimdiye kadar seyrettiğiniz ve seyretmekte olduğunuz yerli dizileri gözden geçirerek bu yapımlarda en çok hangi sahnelerin tekrarlandığını hatırlamaya çalışınız...

Ekranda gerilim yüklü bir sahne görüyorum. İki kişi veya daha fazlası tartışıyor. Sözler yeterince ısırıcı, kesici ve delici gelmediğinde taraflardan biri ceketini koluyla arkaya doğru atıp belinden pırıl pırıl, koskocaman bir tabanca çıkarıp iki eliyle tutarak rakibine doğrultuyor,

-Kafana sıkayım mı ha, sıkayım mı, ister misin? diye tehdide başlıyor.

Bu klişe saygıdeğer dizi izleyicilerimizin çok sevdiği ve onayladığı bir davranış biçimini yansıtıyor olmalı ki, dizi yazarları delirmiş gibi bu silah çekme, rakibinin ağzına sokma,

ensesine dayama, onu yalvarttırıp diz çöktürme veya etkisiz hale getirme sahnelerini suyunu çıkarıncaya kadar tekrar ediyorlar.

Birinci mahzur şurada: Bu dizilerde silâh, sanki insanların gündelik hayatı içinde vazgeçilmez bir yere sahipmiş gibi sıradan eşya gibi harcıâlem bir masumluk kazanıyor; bir cüzdan veya anahtarlık veya cep telefonu gibi herkesin (ama genellikle sert ve güçlü görünmek isteyen erkeklerin!) belinde bir silâh taşıması olağanlaşıyor.

Gözümüz silaha alışıyor, alıştırılıyor; silah görünce yadırgamıyoruz artık çünkü dizilerle artık o evimizin içindedir ve günde en az birkaç defa insanların birbirine silâh çekip gözlerini belerterek "kafana sıkayım mı?" diye tıslamasını tabii karşılamaya başlıyoruz.

Yetişkinleri boşverelim haydi, bir delikanlı, hatta bir genç kız etkilenmez mi bu silah güzellemesinden?

Film ve dizilerde müstehcen lâflar edilmesini RTÜK yasaklıyor, iyi de ediyor; kezâ içki şişeleri, kadeh, sigara, pipo, nargile gibi 'mükeyyifat' vasıtaları buzlanıyor; müstehcen sahneler kırpılıyor; biraz abartıya kaçmakla birlikte son derece isâbetli buluyor, destekliyorum fakat öte yanda silah teşhiri, patlayan silahlar, vurulma, öldürülme, haddini bildirme, tahrip etme, intikam alma, birilerini tehdit ederek yıldırma gibi şiddet unsurlarına karşı bir filtre uygulanmıyor; filmlerin başına konulan "Şiddet ve korku sahneleri ihtiva eder, aman gözünüzü seviyim dikkat ediniz" ikazlarının ise hiçbir işe yaramadığını, sadece yasak savmaya yaradığını düşünüyorum.

Düşünün bir, siyah-beyaz Yeşilçam klasiklerine veya Cüneyt Arkın abimizin Battal Gazi türünden vurdulu-kırdılı filmlerinin başına bile bu ikaz konuluyor; siz olsanız ciddiye alır mısınız?

İşte o yüzden düşünüyorum ki, toplumumuzda genellikle erkeklere mahsus, erkekliğin devamı ve tamamlayıcısı niteliğindeki bir eşya gibi algılanan silah unsurunun film ve dizilerde tadını kaçıracak derecede teşhir edilmesi ve kullanılması ile kadınlara yönelik erkek şiddeti arasında mânidar bir bağ vardır.

Aynen maçoluğun, Türk erkek tipinin inkâr edilemez bir karakter unsuru olduğu gibi.

"Erkek adam"ın gücü yetmediğinde karşısındakini iknâ için borç-harç bir yerlerden tedarik edip pantolon kemerine yerleştirdiği silahı çekmesinden daha tabii ne olabilir ki? Elbette tabancasını çekecek ve kendisini üzen her kim ise, başta eşi, kardeşi, komşusu veya trafikte davranışını beğenmediği bir başka sürücü, artık kime denk gelirse onu korkutup caydıracak ve üstünlüğünü ilan edecektir.

Çünkü onun silahtan başka karşısındaki üzerinde üstünlük kurabileceği bir başka meziyeti yoktur. Orman kanunlarının egemen olduğu bir toplum ikliminde silâh yavaş yavaş gündelik hayatın rutini haline gelmeye başlıyor; yaşadığımız budur...

Trafik tartışmalarında ne kadar çok silah çekildiğinin hesabı yapılmış mıdır bilmiyorum. Benim bildiğim aklı başında insanların birbirlerine, "Trafikte kimseyle dalaşma; sabret; sen haklısın, ben haksızım de, çalıyı dolaş hayatını kurtar" diye telkinde bulunduğudur; buna mukabil yerli ve özbeöz milli kültürümüzün bir yerlerinde şöyle bir değer hükmünün yaşatıldığını da biliyorum, "Benim anam ağlayacağına başkasının anası ağlasın!"

Bu değer hükmünün ne kadar ağır bir anlam taşıdığını ve birlikte yaşama kültürünü nasıl zehirlediğini düşünebiliyor musunuz?

Lâfı uzatmanın mânâsı yok!

Filmlerde ve TV dizilerinde silah teşhirinin şiddetli ve abartılı bir titizlikle kısıtlanmasını, denetlenmesini teklif ediyorum. Âcilen!

Devletin verdiği silah ruhsatlarının derhal ve süratle gözden geçirilerek, gerçekten hayatî bir önem arzetmeyen izinlerin hemen kaldırılmasını talep ediyorum; kanaatime göre silah ruhsatlarının yüzde 80 oranında fuzulî bir gerekçeye dayandığı kanaatindeyim.

Çarşıda leblebi gibi satılan ve matah bir şeymiş gibi vitrinlerde sergilenip, henüz kendi aklını yönetemeyen sabî-sıbyanın kolayca satın alabileceği taklit silahların yasaklanmasını savunuyorum ve meseleyi abartı noktasına götürerek polisin bile meskûn mahalde belinde silah taşımasına karşı çıkıyorum.

Evet, sigara, pipo ve Yeni rakı şişesi gibi ateşli silahlar da (kovboy filmleri hariç) ekranlarda buzlatılmalıdır.

Bu arada mecliste vekillere verilen silah ruhsatlarının da iptal edilmesini, tabanca taşıma imtiyazı ile yasama görevi arasında doğrudan bir bağlantı olmadığını ileri sürüyorum.

İleri mi gidiyorum; bence az bile!

Şarjörlü tabancayla Rus ruleti oynamak

Hâl ve gidişattan memnun olan bir kısım milletimiz henüz farkına varmamış olabilir. Vaziyet vahimdir, kısaca arz edeyim:

Diyelim ki yeni bir yolsuzluk çetesi çıktı ortaya ve dört koldan sistemli bir şekilde kamu hazinesini soyup soğana çevirmektedir. Hayatta mümkün değil ve olamaz fakat diyelim ki bu bir senaryo veya dizi senaryosu! Böyle bir çetenin yakalanması ve kanun önünde hesap vermesi teorik olarak mümkün gibi görünüyorsa da acele etmeyiniz; siz bile kabul edersiniz ki, bu haşarı çocukların hesap vermesi, –dikkat hükümetin demiyorum ha!- sadece ve ancak iktidarın rızası ile mümkündür! Abartmıyorum; bu gibi ayıp işlerde kendiliğinden harekete geçmesi gereken devlet organları, yani savcılıklar, adli kolluk ve onları düzenleyen mevzuat

tamamen iktidarın kontrolünde şu an. HSYK'nın yapısını değiştiren değişiklik de, niceleri gibi Meclis'ten çoktan geçti.

Mesela ilginç bir olay yaşandı geçenlerde... Yargıtay'daki dosyası karara bağlanan şahıs, "Beş-on gün daha bekleselerdi o dairede dengeler değişecek, iyi amcalar gelecekti; beni kasden mahkûm ettiler" diyerek 'Yeni Türkiye'de yargının flâşlı fotoğrafını çekti. Geriye sadece AYM kaldı; onun da birkaç aylık bir vadesi var, sonrası tufandır. "Ee zaten biliyoruz, niye anlatıyorsun?" diyeceksiniz; efendim sebebi şudur: Yeni kanun düzeninin (dikkat 'hukuk' demiyoruz!) minicik bir kusuru var: Bu yapı bağımsız-tarafsız filân değil; süvarisine göre kişneyen bir küheylan!

Burası önemli; yandaş takımının pek hoşuna giden bu küheylân, yarın başka süvariye geçtiğinde, ilk mağduru bugünün muktedirleri olabilir; nezaketen olabilir diyorum, neredeyse muhakkak; zira boşverin ufak-tefek kanunları filân, çiğnenen anayasa maddelerini saymak bile saatlerce vakit alıyor. İki iki dört! Hukuku iktidarın keyfine bırakan bu yetkiler yarın yapanın aleyhine döner. Anlayacağınız gelecekte bir cumhurbaşkanı dilediği parti, banka, gazete, şirket, dernek veya camia aleyhinde atıp tutarak, "Bağırmalarına bakmayın, yakında başkalarını da içeri alacağız" dediğinde "Hukuk devleti nerede?" diye aranmaya hakkımız yok. Gazeteleriniz, evleriniz basılabilir, yazarlarınız eften-püften bahanelerle hapsedilebilir; mallarınıza el konulup ileri-geri homurdananlar soluğu akabinde içerde alabilirler. Komşularınız başınıza gelenleri duyunca selamı sabahı kesip "Bunlar da şöyle-böyleymiş; kapılardan ırak!" diye ardınızdan bıdı-bıdı yaparak size cüzamlıymışınız gibi davranınca n'aaparsınız?..

Diyorum ki sevgili yandaş kardeşlerim; sizinkiler devletin çivisini çıkardı, yarım-yamalak da olsa hukuk devleti yerine bir parti devleti geldi. Sizin sessizliğiniz ve "Bizim kıza da yakışıyor" yollu örtülü takdiriniz, tek parti heveslilerine cesaret verdi. Türkiye'de hukuk 'adamına göre' işliyor artık. Yandaş veya muhalif, iktidarı üzebilecek herkes tehlike altında. İşte o yüzden derim ki, bu keyfî yapı bir başkasının eline geçtiğinde hiç kimsenin hukuksuzluk karşısında sığınacağı bir yer kalmaz; öncelikle de bu keyfî düzene rıza gösterenlerin. Hukuk devletini bu kadar kolay harcamamalıydınız; birkaç şaibeli adam için değer miydi?

Sevgili yandaş kardeşlerim; iki gün sonra yılbaşı. Mâlum, yılbaşı demek, biraz da piyango heyecanı demektir. Hukuk devletini parti devletine dönüştürmek, şarjörlü tabancayla Rus ruleti oynamak gibi bir şey! Boş yok yani, tamamen garantili bir kumar ve bu çekilişte herkes kaybedecek. "Bize çıkmaz; zaten bilet almadım" demeyin; susup seyrediyor olmanız kâfi.

Hadi şimdi hepinize iyi yıllar sevgili kardeşlerim.

‘Çözüm’ü artık niçin desteklemiyorum?

Çözüm, tek başına bir kelime, barış da öyle... Bu kelimelerin içini herkes kendi beklentilerine göre biçimlendiriyor. Aynı kelimeyi karşılıklı tekrarlamak anlam beraberliği sağlamıyor. ‘Kürt Barış’ın önündeki en çetin zihnî engel işte bu.

‘Çözüm’den benim anladığım şey, genel çerçevede Kürt asıllı vatandaşlar üzerinden devletin yürütegeldiği kimliksizleştirme ve sindirme yaklaşımının samimiyetle terkedilmesi, yaraların onarılması ve asimilasyoncu baskıların bir daha tekrarlanmayacağına dair sahici bir taahhüdde bulunulmasıdır. Çözümün muhatabı, Kürt halkıdır veya öyle olmalıydı. Oslo görüşmeleri, iliklenen ilk yanlış düğmeydi; Kiziroğlu Ahmet Bey’in pek tuttuğu ‘Kamu düzeni’ne silâhla kafa tutan bir terör örgütüyle masaya oturmak, çözümü daha başından sakatladı ve zehirledi.

‘Çözüm’den PKK taraftarlarının beklentisi farklı: Onlar silâhla, şiddet kullanarak kazandıkları pazarlık gücünü, öyle ortaya karışık bir takım demokratik reformlarla zayıflatmak istemiyorlar. PKK’nın elinde çift joker var, okeyci tâbiriyle ‘çift’e dolanıyor; hükümetin eli zayıf; henüz bir ‘per’ yapabilmiş bile değil. Görüşmeleri samimiyetsizleştiren ve çözümsüzlüğe iten faktör bu. PKK, kendince haklı sebeplerle çok daha fazlasını istiyor: Henüz muğlak bir ‘özerklik’ten başlayıp federal bağımsızlığa doğru uzanan güçlü bir otonomik yapı!.. Üstelik uluslararası konjonktür bu defa tam tekmil yanlarında. Kobani çatışmalarında, IŞİD’e karşı zayıf durumdaki Kürt savunmacılarının yanıbaşında beliren iyilik meleği (yani ABD’nin askeri desteği) Kuzey Suriye’deki Kürt otonomosinin de garantörüdür! Türk hükümeti bu gerçeği, ancak o meşhur ‘U dönüşü’ hadiselerine toslayınca farketti ve kısa bir şaşkınlıktan sonra durumu anlayıp hemen stratejik ortağının yanında yer aldı. Kaldı ki hükümetimiz, 2014 boyunca birbiri ardına aldığı saçmasapan antidemokratik kararlardan ve Ortadoğu politikasındaki başarısızlıklarından ötürü fazla seçeneği kalmadığını biliyor.

Ve bir not daha: Müzakere konuları hakkında Kürt ve Türk kamuoyu hâlâ hiçbir şey bilmiyor; görüşmeler gizli kapaklı yürüyor. Hepimiz son anda şapkadan sihirli bir tavşan çıkmasını bekliyor gibiyiz fakat Ortadoğu’da kimsenin şapkasında sihirli tavşan yok.

Yukarıda belirttiğim çerçevede ‘çözüm’e hâlâ taraftarım fakat sürecin hükümet tarafından kasten geciktirilmesi ve söndürülmesi sebebiyle bu ılımlı çözüm formülünün uygulama şansı kalmadı. Kürtler haklı olarak, tarihte Kürt bahtının yükselişte olduğu altın bir zaman yaşadıklarını düşünüyorlar ve stratejileri bu yüzden hep ‘daha fazlası’ üzerine kurulmuş durumda.

PKK’lı veya ılıman olsun, Kürtleri bu noktada suçlayamam. Hükümetlerin Kürt meselesinde samimiyetsiz ve dessâs tavrı yüzünden Kürtler artık uluslararası bir garantör istiyorlar; kendi nokta-i nazarlarından haklılar. ‘Birinci sınıf beyaz Türkler’e bile temiz bir yönetim, demokratik bir toplum sözleşmesi vaadedemeyen bir yönetim, uzun yıllar boyunca

küstürdüğü, ötelediği ve incittiği diğer unsurlarına karşı nasıl inandırıcı olabilir ki? 2014, TC vatandaşları için berbat geçti; mâlum sebeplerden dolayı canının derdine düşen iktidar, çareyi hukuksuzluk ve demokratik temel hakları kısıtlamakta buldu; iktidarın tek tesellisi, hâlâ bir genel seçim kazanabilme ihtimâli... Bir seçim uğruna neleri kaybettiğimizi ne aziz Türk milleti biliyor, ne de hükümetin pek umurunda!

Hâsıl-ı kelâm, başından bugüne kadar samimiyetle sürdürdüğüm 'çözüm'ü destekleme kararımı askıya alıyorum çünkü müzakere eden taraflara, her ikisine birden artık inancım kalmadı.

Kürtlerle beraber, ülkenin her yerinde birarada ve onurla yaşamaya daima varım: TC'nin karnından sezaryenle yeni bir Ortadoğu devleti doğurtulmasına ise asla! **t.alkan@zaman.com.tr**